

EEN WOORD OP ZIJN TIJD

TWINTIG PREKEN

DEEL 4

door

BERNADUS SMYTEGELT

in zijn leven getrouw bedienaar des Evangelies te Middelburg

Deze preken zijn herhaalde keren in oude en nieuwe druk verschenen.

De laatste uitgave werd op opnieuw gespeld door

H. A. Krijgsman te Gorinchem

De Internet-editie is opnieuw gezet

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2003

INHOUD VAN DE KEURSTOFFEN

ZEVENENTWINTIGSTE preek over Handelingen 11:23

Dewelke daar gekomen zijnde, en de genade Gods ziende, werd verblijd, en vermaande hen allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere zouden blijven.

Na het houden van het Avondmaal

ACHTENTWINTIGSTE preek over Psalm 119:106

Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid.

Na het houden van het Avondmaal

NEGENENTWINTIGSTE preek over Psalm 18:2

Hij zeide dan: Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte.

Na het Avondmaal

DERTIGSTE PREDIKATIE over Psalm 31:23a

Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen.

Op het Avondmaal

EENENDERTIGSTE preek over Psalm 31:23b

Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep.

Na het houden van het Avondmaal

TWEEËNDERTIGSTE preek over Matthéüs 6:24

Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon.

Na het Avondmaal als het kermis was

DRIEËNDERTIGSTE preek over Matthéüs 24:13

Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.

Nabetrachting na het Avondmaal

VIERENDERTIGSTE preek over Psalm 139:23

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.

Op een voorbereiding voor het Avondmaal

VIJFENDERTIGSTE preek over Psalm 139:24a

En zie, of bij mij een schadelijke weg zij.

Op een voorbereiding voor het Avondmaal

ZESENDERTIGSTE preek over 1 Petrus 5:5b

Maar de nederigen geeft Hij genade.

Op het Avondmaal

ZEVENENDERTIGSTE preek over Numeri 25: 8b, 9

Toen werd de plaag van over de kinderen Israëls opgehouden. Degenen nu die aan de plaag stierven, waren vier en twintig duizend.

Op de bededag van het jaar 1721

ACHTENDERTIGSTE preek over Jozua 7:13

Sta op, heilig het volk en zeg: Heiligt u tegen morgen; want also zegt de HEERE, de God Israëls: Er is een ban in het midden van u, Israël; gij zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden, totdat gij den ban wegdoet uit het midden van u.

Op de bededag in het jaar 1722

NEGENENDERTIGSTE preek over Spreuken 29:1

Een man, die dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij.

Op de bededag in het jaar 1723

VEERTIGSTE preek over Klaagliederen 5:21

HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn; vernieuw onze dagen als vanouds.

Op de bededag van het jaar 1725

EENENVEERTIGSTE preek over 1 Koningen 14:14b

Maar wat zal het ook nu zijn?

Op bededag de 13^e maart 1726

TWEEËNVEERTIGSTE preek over Job 34:29a

Als Hij stilt.

Op bededag de 28^e februari 1728

DRIEËNVEERTIGSTE preek over Job 34:29b

Wie zal dan beroeren?

Op bededag van het jaar 1727

VIERENVEERTIGSTE preek over Job 34:29c

Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk als voor een mens alleen?

Op bededag de 8^e maart 1730

VIJFENVEERTIGSTE preek over Lukas 17:32

Gedenkt aan de vrouw van Lot.

Op kermis, als er een zwaar onweder geweest was

ZESSENVEERTIGSTE preek over Spreuken 28:14b

Maar die zijn hart verhardt, zal in het kwaad vallen.

Op kermis, als er een droevig onweder geweest was

ZEVENENVEERTIGSTE preek over Psalm 139:24b

En leid mij op den eeuwigen weg.

Op een dankzegging na het Avondmaal

ZEVENENTWINTIGSTE preek over Handelingen 11:23

Dewelke daar, gekomen zijnde, en de genade Gods ziende, werd verblijd, en vermaande hen allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere zouden blijven.

Na het houden van het Avondmaal

De Zaligmaker zei, Johannes 16:33: *In de wereld zult gij verdrukking hebben.*

In al de verdrukkingen, die Gods kinderen in de wereld hebben, zijn ook ballingschappen, zodat zij wel uit hun land en maagschap moeten naar een vreemd land; de ene gaat heen naar het oosten, de andere naar het westen. Zij hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk behandeld zijnde, Hebr. 11:37. De Kerk werd vergeleken bij een vluchtende duif, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats, Hooglied 2:14. U hoort er Ezechiël van spreken, als van een verstrooide veldhoen op de bergen, die gejaagd wordt, en als vogels die zwerven uit hun nest.

Waarom belieft het God dat zij zoveel wederwaardigheden en ballingschappen hebben? Wat mag de reden van dit doen Gods zijn?

1. Ten eerste, er hangt somtijds over hun land een wolk, een gehele verwoesting, en zo schikt God hen éerst weg, voor de dag des kwaads. Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat u aan haar zonden geen gemeenschap hebt, en opdat u van haar plagen niet ontvangt, opdat u er niet in mededeelt, Openbaring 18:4.
2. Omdat daar het volk zo goddeloos is, zodat zij er wellicht ook door besmet zouden worden; en de Heere wil die drek op de dochter Sions niet hebben.
3. Doet het de Heere wel opdat hun genaden zouden openbaar worden. Dan komt hun verloochening voor de dag, hun lijdzaamheid en hun liefde die zij tot de Heere hebben; hun gebed en hun trouw aan God worden dan gezien; in die duistere nacht van vervolging en ballingschappen schijnen die sterren allerhelderst.
4. Doet God het om te tonen dat Zijn kinderen zulke slechte mensen niet zijn. Daarom zegt God: *ga van volk tot volk, en laat het eens zien of de laster die zij van u spreken, wel waarheid is*; vertoon u als lichten, onberispelijk en oprecht, kinderen Gods zijnde, onbestraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welke u schijnt als lichten in de wereld, Filipp. 2:15. De duivel had wel acht geslagen op die knecht Job; hij had er zo geen gevonden in de wereld, Job 1:8.
5. God doet het opdat zij een middel tot de bekering van anderen zouden wezen, opdat zij veel mensen zouden winnen voor de Heere als zij zo verstrooid zijn. Het is ermee gelijk als met een vuur: het vuur in de haard heeft zulk een gevaar' niet om brand te verwekken als het vuur dat over een geheel huis verstrooid is. Van de tarwe die in de schuur ligt, kan zoveel goed niet komen als van die gezaaid wordt: van elk zaadje komt vrucht.

Geliefden, wij hebben dergelijke dingen in dit 11^e hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen, waar wij u het 23^e vers van voorgelezen hebben. Hoe is er dit vers ingekomen? Dat zullen wij u klaar tonen. Petrus had al van overlang van de Heere Jezus de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen verkregen, en in het 10^e hoofdstuk van deze Handelingen gebruikt hij ze onder de heidenen, op het Goddelijk bevel.

Daarop kwamen er die uit de besnijdenis waren, en maakten daar bezwaar over, Handelingen 11. Daar vertelt hij hun, van het 4e tot het 18e vers, hoe het voorviel; hij verhaalt hun de ganse zaak. *Ik ging met mijn zessen tegelijk*, zegt hij. Als hij het hun allemaal verteld had, zo verheerlijkten zij God. *Wij zijn tevreden*, zeiden zij, *zo heeft God dan ook de heidenen gegeven de bekering ten leven*.

Handelingen 8: bij gelegenheid van Stéfanus' dood ontstond er een zware vervolging, zodat de ene naar het oosten en de andere naar het westen verstrooid werd. En in ons 19e vers gingen zij het land door tot Cyprus en Antiochië. Zij durfden onder de heidenen niet te prediken, maar zij deden het onder de Joden, en de hand des Heeren was met hen, zodat er een groot aantal bekeerd en gelovig werden. Te Cyprus en te Cyréne waren ook mannen die bekeerd waren, en die gingen ook tot de heidenen, en die spraken daar zo, dat God er velen bekeerde. Daar kwam een groot getal; dat kan niet verborgen blijven, maar het gerucht kwam te Jeruzalem, zodat zij zeiden: *daar is meer werk dan dat die mensen doen kunnen; daar diende iemand te zijn die bedreven is*.

Daarop zonden zij Bárnabas, dewelke daar gekomen zijnde, en de genade Gods ziende, werd verblijd, en vermaande hen *dat zij met een voornemen des harten bij den Heere blijven zouden*.

Waarom zonden zij Bárnabas?

Omdat het een goed man was, die vol was des Heiligen Geestes, die een grote zegen op zijn werk had.

Kon hij het werk daar alleen wel af?

Ach nee, maar hij gaat Paulus zoeken; die neemt hij mee naar Antiochië, en daar spreken zij een jaar lang het Woord Gods met alle vrijmoedigheid, en daar krijgen zij de naam van christenen. *Laten wij ons naar onze Heere gaan noemen*, zeiden zij.

Daar komt weer een ander, met name Agabus, en die voorzegt hen door de Geest dat er zware tijden zullen komen, en het is gekomen.

Wat doen zij?

Hun hart ontvonkt in liefde tot hun broederen in Judéa, die zo lang verdrukt waren. Daarop zeiden zij: *laat ons elk wat toeleggen*. Dat doen zij, en zij zenden het naar Jeruzalem.

In ons vers hebben wij te zien:

- I. Dat zij Bárnabas zenden naar Antiochië, die de reis aanvaardt;
- II. Dan, welke ontmoeting hij daar had en hoe hij gesteld was;
- III. Dan, de schone les die hij aan de vergadering geeft;
- IV. Ten laatste, dat hadden zij zeer nodig. Dat zijn onze vier stukjes.

Nogmaals:

- Bárnabas, als gedeputeerde reizende, komt te Antiochië.
- Zijn bedachtzaam aanschouwen van het gehele werk, hoe het daar gesteld was.
- De treffende aanspraak die hij doet.
- Dat hadden zij bijzonder nodig.

I. Wat het eerste aangaat: van Jeruzalem zenden zij Bárnabas.

Zijn naam was Joses, een Leviet, van geboorte uit Cyprus, Handelingen 4:36. Hoe komt hij dan nu aan die naam van Bárnabas? De apostelen hadden hem die naam gegeven. Hij had een akker, die hij verkocht, en bracht het geld daarvan en legde het aan de voeten der apostelen; toen kreeg hij die naam, vers 37. Zij zenden dan Bárnabas; die dachten zij daartoe de bekwaamste te zijn. Zij zonden toen leraars naar

bekwaamheid en niet naar menselijke inzichten. Hij was er zeer bekwaam toe. Waarom?

1. Hij was van die streek vandaan; hij kende haar spraak, hij kende ze in haar manieren, hij was van die streek van geboorte.
2. Hij had een uitstekend zacht strelend talent; hij was niet te trots van hart om met iemand te spreken.
3. Hij was een man, vol des Heiligen Geestes, evenals Stéfanus: de Geest liet hem nooit verlegen in alle voorvallen in de zaak van Christus.
4. Het was een man die zuiver wrocht; hij had niets voor in zijn werken dan de mensen tot bekering en geloof te brengen.
5. Hij was niet alleen goed voor zijn werk, maar ook goed voor zijn opdracht.

Weigerde hij het wel om te gaan? Nee, maar hij neemt het gewillig aan. Hij en Paulus, het waren mannen die hun zielen aan de Heere hadden overgegeven. Hij gaat dan naar Antiochië. Dat was een grote heidense en goddeloze stad, waar veel wreedheid in placht te gebeuren van de heidenen in oude tijden. Daar was nu veel volk, daar was veel werk, daar was wel wat te doen.

II. Wat doet de man?

Hij deed eender gelijk als Paulus eens deed als hij te Athene was: hij kruiste de stad door en door, hij ging straat op straat neer, Handelingen 17. Deze man doet ook zo. Hij bezag ze eens, en daar zag hij dat die Cyprische en Cyrenéische mannen zoveel vrucht gedaan hadden. Hij gaat van huis tot huis waar vrucht was: in het ene huis was de man bekeerd, in het andere de vrouw, in het andere de kinderen, in het andere een dienstmaagd, in het andere een dienstknecht. Hij ondervraagde ze, hij onderzocht' ze, hij haalde hun gehele hart uit. *Wel*, zegt hij in zijn hart, *ik moet hier goede gedachten maken: ik zie dat de genade van de grote God hier tastbaar en blijkbaar is, zij is niet te ontkennen.*

Welke genade zag hij?

1. Ach, hij zag de genade van de genadige besluiten Gods over dat volk; God had het van eeuwigheid voorgenomen en besloten dat hij hen zou verkiezen. Hij zag de genade van de liefde Gods in hun hart, Die voorgenomen had Zijn genade hun mee te delen. De Geest der genade en der heerlijkheid was in en op hen. *Ik zie*, zei hij, *dat er genadige besluiten zijn, waar deze in besloten zijn; het besluit baart hier, hier wordt de genade gepredikt en verkondigd, waar het tevoren verwoest werd; de zaligmakende genade is hier verschenen aan alle mensen*, Tit. 2:11.
2. Ik zie dat er bij de bediening der genade ook de Geest is, om het allerhardste en krachtigste hart week te maken; daar is de Geest van God bij dit werk, en dat is niet in één huisgezin, maar in hele scharen.
3. Ik zie: het is geen schielijke beroering, geen morgenwolk, maar het is een doorbrekend vast werk, het zal nooit overgaan, en het is geen kleine genade, maar het is een grote genade: zij krijgen veel licht, liefde en geloof.

Wie waren nu de middelen daarvan? Enige Cyprische en Cyrenéische mannen, die geen gedachten hadden van gezegend te zullen zijn. Zij hadden hun talentje aangelegd, en het had winst gedaan; de besluiten baarden. *Ik zie*, zei de man, *ik hoor ze spreken, die veranderd zijn.*

Wat zegt hij in zijn hart?

Mag ik hier in zulk een oogst vallen? Hier zie ik een Visnet waar zoveel vissen in zijn! Ik zag, zegt hij, dat het alles genade was; het was buiten, boven, ja, tegen waardij en verdiensten.

Hadden zij dat verdiend? Hadden zij de Heere eerst wat gegeven?

Ach nee. Zo was het dan niet alleen buiten, maar boven en tegen verdiensten; zij waren slechts alle vloek en toorn waard.

Maar Bárnabas, hoe was u toen gesteld? Hoe was het in uw gemoed?

Ach, hij werd verblijd, hij was zo blij. De Heere Jezus was verblijd in de geest als zij zeiden dat de duivelen hun onderdanig waren; Hij was er zo in Zijn schik over, Lukas 10. De Zuiderkoningin was verbaasd als zij de wijsheid van Sálomo zag. Ik sta ook verbaasd, zei Bárnabas. Hij was evenals een landman, die zijn akker met alle plezier ziet groeien: hij is er zo blij over als hij thuiskomt, hij verhaalt het met blijdschap. Deze man was ook zo blij.

Wat geeft dat te kennen als een predikant blij is?

Dat geeft dit te kennen:

1. Ten eerste, ik kan er niet bij, ik wist niet waar ik het vatten zou, ik stond verwonderd; ik zei: *Heere, wat is dat?* Het is mij te hoog en te wonderlijk. Zulke Cyprische en Cyrenéische mannen, hebben die zulk een vrucht op hun werk? Het waren pas zulke nieuwelingen in de genade. Het geeft dan te kennen zijn verwondering.
2. Hij greep moed. Als een predikant de zegen op het werk ziet, grijpt hij moed. *Dan leven wij*, zei Paulus, *als gij staat in het geloof; dan zijn wij in onze schik*, 1 Thess. 3:8. Dan zijn zij blij, dan leven zij, als de zielen, die zij behandelen, welvaren, gelijk als Gajus' ziel, 3 Joh.:2.
3. Het geeft te kennen het grote genoegen dat hij in Gods doen had. *Heere*, zei hij, *wat ben ik met Uw doen in mijn schik!* Wat zijn daar mensen die doorbreken! En die doorgebroken zijn, wat zijn die weer met de anderen die uitkomen, in hun schik! Wat krijgen zij dikwijls op hun knieën God voor hen te danken, dat God op hen gezien heeft! Zij zijn ook met ons verblijd, Filipp. 4:10. Door te breken is de kroon van een christen; het is ons een teken van ons apostelschap, als de bediening aangenaam is.
4. Nu wil ik gaarne zo'n verre reis, arbeid en moeite uitstaan; er is mij geen werk te veel voor mijn Heere; nu wil ik wel wat uitstaan; er is mij niets te zwaar als de Koning maar onderdanen heeft. Dat is al hun spijs. Ik was zo blij als ik onder de mensen kwam, en verhaalde het werk dat er onder u was; ik was verblijd in de geest.

III. Welnu, man Gods, wat zult u nog meer zeggen?

U zult geen predikant zien, of hij heeft zo ongaarne, dat zijn blijdschap in rouw verandert.

Ik zeg nu wel dat ik zo blij ben, maar mag ik nog wel iets zeggen? Daar verlangden zij naar en zij wachtten op zijn rede, wat er uit zou komen. Hij zei hen waartoe hij gekomen was. Als hij zijn opdracht had afgelegd, zo vermaande hij ze allen, dat zij met een voornemen des harten bij den Heere blijven zouden.

Geliefden, u zult zeggen: hoe deed hij dat zo, en waarom?

Ach, zegt hij, ik zie wat tegemoet; ik heb wat meer ondervinding, ervaring, en een verder gezicht; ik heb u wat gezegd: het zal erop aankomen, het zal stormen, het zal niet altijd zo plezierig gaan, zonder slag of stoot.

1. Ten eerste, ik zie dat in het ene huis de vrouw bekeerd is; daar zal misschien de man niet bij blijven willen; in het andere de man, in het andere de kinderen, in het andere de dienstboden; de onbekeerden zullen wellicht niet bij u blijven wonen. Gelijk zij tegen de Heere zeiden, als Hij predikte: *Deze rede is hard; wie kan dezelve horen?* En zij gingen weg, en wandelden niet meer met Hem, Joh. 6:60 en 66. Waar genade komt: in dat huis raakt het dikwijls vanbuiten en vanbinnen alles op de been, razen en tieren. Als u genade bezit, zo zult u veel smaad, tegenloop en vervolging hebben.
2. De hoop is zo groot: zouden er niet wel onder zijn, die zouden terugkeren als zij de strijd zien? Het is al meer gebeurd. Als de Zaligmaker predikte van Zijn tegenwoordigheid, gingen zij weg, zij hielden op. Ja, er zijn er die afgefallen zijn van de waarheid, die zij tevoren beleden en omhelsd hebben. Die hen de waarheid predikten, ontvingen zij als een engel, ja, zij hadden hen zo lief, dat zij er hun ogen voor zouden uitgegraven hebben; en daarna werden zij erop verbitterd, zij werden hun vijanden, en verlieten hun eerste liefde, en dropen af, en zo waren zij afvalligen. Op volharden zal het aankomen. Matth. 10:22: *Die volstandig zal blijven tot het einde toe, die zal zalig worden.* Aan het einde van de smalle weg hangt de kroon, het einde van het geloof is de zaligheid der zielen, 1 Petrus 1:9. Af te vallen is een schrikkelijk oordeel.
3. U hebt een hart vol verdorvenheid en arglistigheid, een hart dat u afleidt; u hebt een hart dat dikwijls vele vonden heeft, dat zich de genade wil toepassen zonder grond; als u onder zwaarigheid raakt, zegt het: u hebt geen gevaar, u zult er wel doorkomen.
4. U bent nog maar in het begin van uw werk, u bent nog niet vastgezet; gelijk als een kind, dat nog door de kwaden niet gekweekt is. U bent nog evenals een boom vol vruchten: daar vallens er veel af. U bent evenals een visnet: daar springen er veel uit. Gelijk als soldaten die past aangenomen zijn: er scheiden er veel uit. Dat wil ik op uw hart leggen, van welke staat of conditie u bent.
Laat ik eens deze tekst verhandelen voor u.

Wat had hij te zeggen?

Er is een Heere, en Die hebt u aangenomen, zo u voorgeeft, en ik wil geloven dat het in waarheid is. *Bij die Heere moet u blijven met een voornemen des harten.* Dat heb ik nodig om te prediken. Let erop, wij hebben in de morgen ook de Heere aangenomen.

Er is een Heere. Ach, het is de Zone Gods, de Heere Jezus, de Middelaar, bij Wie de verzoening te vinden is, Dewelke de Geest uitzendt Die in Zijn volk werkt. U bent niet alleen gekomen tot belijdenis van Hem, maar tot geloof in Hem. U durft het te zeggen, en het is al wat veel gezegd als iemand dat durft te zeggen in het eerst, als hij overtuigd en bekeerd wordt. Als u bij die Heere zult blijven, zo moet u letten op vijf of zes zware stukken. U kunt geen twee heren gelijk dienen, u moet niet hinken op twee gedachten; twee tegenstrijdige heren te dienen is onmogelijk, neutraal te zijn is onmogelijk; bekeerd of onbekeerd te zijn, het is een al te groot verschil; dat mag ons niet onverschillig zijn. Handelingen 14, te Ikónium: de ene partij hield het met de Joden, de andere met de apostelen. Gijlieden die hier te Antiochië, en wij verstaan dat u belijdenis hebt gaan doen, u hebt de keuze gedaan, u bent er gewillig toe overreed, God is u te sterk geworden; blijf erbij, zoek de onwankelbare belijdenis vast te houden. *Zo dan, mijn geliefde broeders, zijt standvastig, onbeweeglijk*, 1 Kor. 15:58.

- De Schrift noemt het *in de Heere te blijven, gelijk als de ranken in de wijnstok*, Joh. 15:4.

- *De Schrift noemt het den Heere aan te hangen, één geest met Hem te wezen, 1 Kor. 6:17.*
- *De Schrift noemt het de Heere vast te houden, Hooglied 3:4, en niet te laten gaan, gelijk als Jakob, Gen. 32:26.*

Zij mochten zeggen: Bárnabas, dat is alles goed; waarin bestaat het? Het prediken van een predikant moet niet alleen in prediken maar in daden bestaan. *Bij de Heere te blijven*; bijgevolg bestaat het hierin:

1. Ten eerste, zo een zal kennis gekregen hebben van de Heere en Zijn leer. Zij hebben beginnen te zien wie dat de Heere Jezus is, hoe Hij de Zaligmaker is van Zijn volk. Daar hebben zij belijdenis van gedaan. Om geen ding ter wereld zal iemand zijn kennis, die hij heeft van een kunst of ambacht, wegdoen. Hij blijft bij die kennis; om geen ding ter wereld staat hij daarvan af; al wilde ons iemand heel de wereld geven, en hij zei: *word dan zot!* Men zou het niet doen.
2. Daar komt bij: het geloof in die Heere. Mannen, u hebt uw gerechtigheid weggeworpen; u zeide: hoe zal ik bestaan dan door de gerechtigheid van Christus aan te grijpen? Blijf bij die zuivere en vrije rechtvaardigmaking eens zondaars voor God.
3. Blijf bij die geloofsoefeningen, bij dat uitzien, schreien, kermen, verlangen; oefen dagelijks het geloof. Mijnt de Heere, mijn vrienden en vriendinnen. Paulus deed het dagelijks.
4. Blijf bij uw bekering en heiligmaking, bij de trouw, bij de voorzichtigheid, bij de tere wandel; dat zo het leven van Christus in u doorstrale, de verloochening, de lijdzaamheid, de hemelsgezindheid; volhard in het goeddoen. Die zegt, *dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf also wandelen, gelijk Hij gewandeld heeft*, 1 Joh. 2:6.
5. Blijf bij de Heere in de gebeden, Handelingen 2:42. Volhardt in het gebed, Rom. 12:12.
6. Blijf in de godsdienst te plegen in het openbaar en in het particulier; volhard erin, houd sterk aan.
7. Blijf in de hoop; dat is uw helm en anker. Wat is een soldaat zonder helm? Wat is een schip zonder anker? Met uw helm en anker, de hoop, zult u erdoor raken, met God kunt u alles te boven komen. Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen, 1 Kor. 15:19.
8. Nog eens, blijf bij het gebruik van de wapens, Ef. 6. Waak en bid; laat dat uw werkzaamheid wezen.
9. Blijf bij de liefde die u tot de Heere gekregen hebt. Blijf bij die zoete smaak, die u wel van Hem genoten hebt. Houd de Heere vast. Bid dat Hij u zette als een zegel op Zijn hart, als een zegel op Zijn arm; dat u Hem moogt horen zeggen: *Mijn vriendin, Mijn genegenheid is tot u.*
10. Zie dat u in de binnenkameren moogt geraken, en versterkt worden met de flessen en appelen, opdat Hij uw zielen liefelijk mag omhelzen, en u kussen met de kussen Zijnsmonds, en dat Hij mag zeggen: *Ik heb u lief.* Als u dat geniet: houd het! Mozes hield Hem vast, als ziende den Onzienlijke, Hebr. 11:27. Zeg: *ik wilde dat dit nooit gebroken werd.*

De man Gods was vurig in zijn prediken; hij predikte net eender als zijn Heere gepredikt had: *Blijft in Mij, en Ik in u*, Joh. 15:4. *Het is niet genoeg*, zegt hij, ik moet u nog een reden op uw hart binden: *Blijf bij den Heere met een voornemen, des harten*; blijf erbij met opzet, met gezetheid, met bedachtzaamheid, met een goed overleg. De koning zei: *is het opzet, Sadrach, Mesach en Abed-nego?*

Ja, zeiden ze, het is opzet.

Laat het zijn van harte, als voor de Heere, en niet voor de mensen.

Waarin zal dat weer gelegen zijn?

Als ik en u dat doen, dan zullen wij dat vinden:

1. Ten eerste, dan zullen wij overtuigd zijn van de goede keuze die wij gedaan hebben. Maria had het goede deel uitgekozen', Lukas 10:42. Zij kiezen wie zij dienen willen, en zij kiezen den HEERE, Jozua 24:15. Voor wie zal de koers van uw leven zijn? Melanchton was wel eens twijfelmoedig; Luther zei: *de zaak is goed of kwaad; is ze goed: laat ze blijven; is ze kwaad: laat ons ophouden; maar Melanchton, u wilt God zijn en alles van tevoren doorzien.* Dat is het hart te geven aan de Heere; Hem te kiezen tot Zijn deel. Tot wien zouden wij heengaan? Gij alleen hebt de woorden des eeuwigen levens, Joh. 6:68.
2. Wat is nu het tweede? Ach Heere, U weet alle dingen; het is niet jachtig, noch onbedachtzaam, noch bij toeval; het geschiedt met een goed oogmerk, en niet tot een kwaad einde; ik heb neergezeten en de kosten overrekend. Ik heb dat gezegd, als ik U koos, dat dan mijn man, vrouw, kinderen, ouders tegen mij zouden opstaan. Ik zag dat het mijn goed en bloed zou kosten. Ik deed het met bidden, met een goed overleg en gezet oordeel.
3. Dan: in de tegenwoordigheid Gods te gaan, en zich te verklaren: ik ben vastbesloten bij U te blijven, ik heb mijn woord gegeven, eens voor altijd, voor eeuwig; dat is nu uit, ik zou niet kunnen of willen terugkeren; *God is mijn Getuige; ik zal bij U blijven tot het einde.* Handelingen 14: de apostelen vermaanden hen bij de Heere te blijven. Handelingen 13: zij vermaanden ze om in het geloof te blijven, al was het dat ze moesten ingaan door vele verdrukkingen.

Leg dat nu in uw hart weg; en laten wij dat tot onze toepassing voor ons hart nemen.

1. Ten eerste, het is een goede zaak, u hebt een goede keuze gedaan.
2. En dat niet bij geval, jachtig of schielijk, maar welberaden.
3. *Ik roep God tot mijn Getuige, dat het gepasseerd is; ik heb mijn woord gegeven, en dat eens voor altijd, voor eeuwig; Heere, daar is mijn hart.* Aan het kwade vast te houden, is hardnekkigheid, en het grenst aan de boosheid der duivelen. Maar aan de Heere vast te houden, is een grote genade, en het zweemt naar de standvastigheid der hemelingen.
4. *Ik ben zover gekomen, dat ik niet wel in mijn schik ben zo moet ik voor de Heere betuigen als ik er mijn leven niet naar aanstel; ik moet er mijn gedrag naar aanstellen, zodat het elk kan zien.* Psalm 119: *Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid; geheel de koers van mijn leven zal daarnaar gericht zijn,* Psalm 119:106.
5. *Niet alleen wil ik bij de Heere blijven als het alles gemakkelijk gaat, zonder slag of stoot; maar ook dan als ik door verdrukkingen zou moeten ingaan. Er zal mij niets scheiden van de liefde Gods: noch verdrukking, noch vervolging, noch naaktheid, noch gevaar, noch zwaard, noch leven, noch dood, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen.* Duizenden dingen komen er op de been om de allerbeste en meest beradene eraf te helpen; en men verduurt het alles. Zij zijn als de rots, als de bergen Sions. Al sterven er duizend aan hun rechterhand, en tienduizend aan hun linkerhand, zij zouden niet vrezen. Met de Heere springen zij over een muur. De stalen bogen moeten verbroken worden in spijt der vijanden. Zoveel te meer zoeken zij bij de Heere te blijven, 2 Sam. 6.

Dat is zijn preek en commissie. Op het enkele voorstel moeten zij zeggen: *amen; wij hebben er niet één woordje tegen.*

De man is nog niet tevreden; al kan hij het nog zo klaar en snijdend op het hart leggen, hij staat er nog eens op: *ik vermaan u ertoe*, zegt hij, *ik gebruik geen heerschappij*. In Romeinen 12, daar hebt u de gave van vermaning. Laat ze ons toe te gebruiken, ik smee er u om, ik wek er u toe op, ik moedig er u toe aan, ik versterk er u toe, ik roep u daartoe bijeen.

1. Ten eerste, kan het helpen, ik zal ertoe op mijn knieën vallen, om het voor u te bidden, 2 Kor. 5:20. Kan dan mijn vriendelijk verzoeken u niet bewegen?
2. Ik vermaan u: sta ernaar. Waarheen wilt gij? Kunt u dan tegen mijn beweegreden aan doen?
3. Als u het doet, u zult een sterke vertroosting bekomen, Handelingen 15:31.
4. Ik roep u eens bij elkander, zegt hij, ik roep u toe, slapenden en wakenden, dat u zou waken en oprichten slappe handen en trage knieën.

IV. Dat was een zoet woord van vertroosting en verkwikking voor hun hart.

Zij moesten zeggen: *u spreekt ons naar het hart, wij worden erdoor verkwikt*. En die gemeente had die vermaning van node, en het paste de man.

1. Zij hadden een heidense wereld vanbuiten, een verleidend hart vanbinnen; hun vrienden en bekenden waren hun vijanden, die hen vleiden en dreigden.
2. Zij hadden slechte gasten van predikanten uit Joden en heidenen, die tegen de gemeente oproer verwekten. Handelingen 14: van dit Antiochië kwamen Joden tot Lystre toe, en overreedden de schare om die grote Paulus te stenigen. Handelingen 13: daar komen die van Antiochië, waar Paulus en Bárnabas een heel jaar zo gepredikt hadden, en zij zeiden: *laat ons hen buiten de stad werpen*. Zij schudden het stof van hun klederen, en zeiden: *uw bloed zij op uw hoofd*.
3. Het was nodig: de duivel steekt het hart der mensen aan. Als er in een stad velen bekeerd worden, zo hebben wij altijd gezien, dat het is alsof de brandklok luidde. Geliefden, zo waakt de duivel. Als er gezegd moet worden: deze en die is er geboren en de Allerhoogste zal ze bevestigen, dan slaan ze alarm; ze vrezen dat de duivel geen onderdanen houden zal.
4. Zo moet ik u op uw hart leggen, dat ze u zullen zoeken te verleiden en bezijden af te leiden, Jesaja 44. Zij zullen u tot twijfelingen zoeken te brengen en al uw werk zo overhoop doen werpen. *Ik vermaan u dan: blijf toch met een voornemen des harten bij den Heere.*

Toepassing

Zie, geliefden, dat is de preek van die predikant, onder hen waar het werk maar pas begonnen was. Gelijk wij in onze inleiding hadden: door verdrukking en vervolging moeten zij ingaan.

Geliefden, het is geen maand of jaar, het zijn geen tien of twintig of dertig jaar, dat wij hier gekomen zijn. Meent u dat wij er niet op gelet hebben? Wij hebben het zoeken te observeren waar onze commissie van God en mensen was.

U zult zeggen: *als u hier gekomen bent, wat zag u er?*

Ik zag aan deze plaats de genade Gods; dat kan ik niet ontkennen.

Wat voor genade?

Wij zagen de genadige besluiten waar velen in begrepen zijn, de genadige bediening op een klare en krachtige wijze, geen letter maar Geest, en dat hebben wij vele jaren hier gezien.

Wat zagen wij er nog meer?

Het werk van God de Heilige Geest bij de bediening, de genade van de oude tijd. Zitten er hier wel velen, die het met ons gezien hebben? Het werk Gods in Zijn Kerk, in de harten der mensen. Zitten er hier geen, van wie men het moet denken dat er deze genade aan geschied is, door deze en gene leraar, door sommigen die ontslapen zijn, of vertrokken zijn, of er nog zijn? Zijn er hier geen die moeten zeggen: ik moet met tranen denken aan dat eerste stondekje, dat ik geroerd, overtuigd, bekeerd, vastgesteld werd, en kreeg door te breken door de Goddelijke genade? Zitten er hier geen, van wie men moet zegge: *deze en die is aldaar geboren?*

Is het zo (gelijk het is), wij moeten dan voor God erkennen dat wij erover verblijd zijn. Misschien hebben wij het tot eigen nadeel verkleind als God anderen of onze geringe dienst liefde te gebruiken door de goedheid Gods, als wij gedenken hoe God ons al geleid heeft meer dan dertig jaar.

- Wij zijn de meeste tijd van onze bediening onder u geweest; wij hebben al dikwijls een blij stondekje gehad; wij hebben al dikwijls voor de Heere moeten zeggen: waar komt het vandaan, dat u ons gebruikt om zulke mensen uit het vuur te rukken, die tot verwondering van een hele stad in goddeloosheid leefden, die als in de mond van de hel lagen? God trok zulke goddelozen, waar een hele stad van waagde. Wij hebben er onder de burgerlijken gezien, die getrokken werden. Maar wij horen het van Bárnabas, hij noemt ze niet met namen. Dat leert ons dat wij ze ook niet moeten noemen.
- Wij hebben het gezien en wij zijn erover verblijd geweest. Wij hebben er gezien die aan atheïsterij vast waren, zulke goddelozen, die de fundamenten omvertrokken. God heeft ze gestuit, en wij grepen moed, al menigmaal; als ons hart wankelen wilde, God liet het niet toe. Als wij dan hoorden: daar is er weer één overtuigd en aan zichzelf bekendgemaakt, of er werd ons een onbekende bekendgemaakt, of wij hoorden dat er een treurige getroost of een wankelende vastgesteld, een die in duisternis zat tot licht gebracht was: wij hebben de genade Gods gezien, en wij hebben er zulk een genoeg in gehad, dat wij leefden als wij hoorden dat u naar de ziel welvarend was. Wij hebben nooit uw dodelijke dag begeerd. Als u welvarend was, dan vergaten wij al onze smart. Ofschoon de duivel met al zijn boosheid tegen ons kwam, het kon al niet helpen. Als onze dienst maar gezegend was, dan was ons geen werk te veel of te zwaar.

U zult zeggen: *vond u dan geen tegenstand?*

Ach ja, grote; maar wij hebben het met God alles doorstaan, en wij zijn verblijd geweest, en u bent met ons al menigmaal verblijd geweest. En er zijn ook al velen van in de hemel. Er was wel een grote nijdigheid; zij zeiden wel van de Zaligmaker: *als wij Hem zo laten geworden, heel de wereld zal Hem navolgen.*

Wij hebben het gezien dat zij van vrome predikanten zeiden: zo wij hen zo laten geworden, heel de stad zal geloven. Waren het bedienden die veranderd werden: die zij dienden, verdrukten hen. Waren het zulken die een nering of een beroep hadden: zij deden ze zuchten, zij wilden er niet bij te winkel gaan of ze te werk stellen; zij deden hen zuchten. Waren het van hun vrienden: zij belachten hen, zij smaadden het werk Gods in hen, zij maakten het uit voor geveinsdheid en een werk des duivels; zij begingen de naaste trap van de zonde tegen de Heilige Geest. Die ze tevoren

voortgeholpen hadden, wilden het nu niet doen; zij zeiden: *wij zullen hun de weg zo moeilijk maken als wij kunnen*. Hield het nog maar op! Ik geloof dat er nog meer raadslagen tegen zijn.

Dat hebben wij bijgewoond dat er mensen met tranen naar God gingen, om zichzelf te verklaren: *laat ik arm worden, laat ik in mijn nering gekrenkt worden, ik wil evenwel bij mijn Heere blijven!*

Anderen waren zo zwak: die konden de verzoeking niet doorstaan, die bleven bij de Heere niet, die vielen af. Toen zij gering in hun ogen waren, leerden en belijdenis deden, toen ging het hun wel, maar daarna werden zij weer verzot op de wereld; het wereldse leven, de grootsheid, de eer der mensen verleidde hen.

Ik heb in mijn leven iemand ontmoet, die ik in gemeenzaamheid gekend heb: in zijn nederige staat was hij teder, maar daarna, als hij in een hoge staat kwam, was hij zo teder niet. Ik vraagde hem: wanneer vond u het beter? *Ach, zei hij, in mijn lage toestand; in mijn hoge toestand werd ik afgeleid van mijn liefste Heere*. Wij zouden tegenwoordig beter boeken kunnen maken van afvalligen dan van martelaren.

Als wij de gemeente bezien, moeten wij niet zeggen: waar zijn ze die met een voornemen des harten bij den Heere blijven? Waar is die oude genade? Zij raakt weg. Die de eerste tempel gezien hadden, en de tweede zagen: zij stonden erbij en schreiden. Wij moeten van onze gemeente zeggen: wij hebben ze in haar eerste tempel gezien, en nu wij ze in haar tweede zien, zo moeten wij eerder met tranen dan met blijdschap voor de Heere komen.

Hoe komt het dat de mensen niet blijven?

Omdat ze nooit recht in de ark geweest zijn. Zij zijn eender als de rank, die rondom de ark gebonden is maar er niet in is. Het zaadje heeft in hen nooit wortel gehad. Ach, u meent dat u veel wijzer zijt dan voorheen, en u bent veel zotter.

Nu zegt u: wat een dwaze consciëntie, van de sabbat zó te houden! Uw gemoed heeft nu al veel meer vrijheid. Dat belach ik nu, zegt gij, en ik houd mij met veel wezenlijker waarheden op, dat mindere is mij niet veel waard. En u raakt van het wezenlijke af en aan de letter verslingerd, aan een *niet*, dat men wegblazen zou.

Waar scheelt het nog meer?

De tucht is er niet. Als dat in een huisgezin ophoudt, dan vervalt men. De precieze Godsvrucht wordt een last; men wil alle zonden gaan doen. De wraak Gods zal u als ontrouwe slaven achterhalen, en u in het vuur werpen, en dan zal uw hoop van zalig te worden u uit de hand vallen, Job 18. U moogt met de hoop van de hemel onder uw lakens sterven, maar het zal u ontvallen.

Geliefden, wij wilden dat we blij over u mochten zijn als voor dezen. Wij zijn evenwel nog verblijd over de genade Gods die wij zien. Als wij onze huisbezoeken doen, naar onze geringe kracht, zo vinden wij er nog over wie wij blij mogen zijn. Heere, het was anders niet te doen om predikant te zijn als wij geen genade zagen. Welke verkwikking hebben wij dan voor onszelf? Geen, als wij geen genade hebben noch zien. Dan is er geen lastiger dienst. God zij geloofd: wij zien nog genade in de gemeente. Zij mag uitgemaakt worden voor al wat slecht is, maar die ze kennen, achten ze.

Kom hier nu elk: hebt u genade of niet? Is er genade in u te zien? Ga eens naar binnen. Hoe kwam u eraan? Onder welk middel kreeg u ze? Hoe werd u bewrocht, bevestigd, bestreden? Hoe bent u erdoor geraakt? Ga eens in uw hart. Is er genade in u te zien? Hoe zult u het weten? Stelt u op de genade de hoogste prijs? Is dat de parel? Is dat het

waar u het meest om worstelt, waar u het meest over in uw schik zijt? Hebt u over genade de grootste dankzegging? Is het uw gelukkigste dag van uw leven geweest toen u genade kreeg? Zegt u: *ik ben om genade ziek?*

Wij vermanen u en bidden u: blijf erbij, en u hebt een sterke vertroosting te wachten. Wij roepen u bijeen, en zeggen met Bárnabas: *Blijf bij den Heere met een voornemen des harten.*

Hebt u het gisteren kunnen zeggen: ik wil bij de Heere blijven? Hebt u het vanmorgen in uw eenzaamheid kunnen zeggen? Hebt u het aan de tafel kunnen zeggen, en als u vanmiddag thuis kwam van het Avondmaal? Zo een wil bij de Heere blijven; hij is er zo genegen toe. *Laat er mij overkomen wat er wil, de Heere zal mij redden;* gelijk de jongelingen in de oven zeiden. Hoe bitter zou het mij bekomen als ik achteruitging! Judas bleef niet; hoe bitter bekwam het hem! Kent u het niet, toen gij verachterd was, hoe bang het u viel? Het is dan net als een roeier voor een schuitje: zo hij maar het minste ophoudt, hoe vliegt hij achteruit! Hebt u er vandaag niet op gegeten en gedronken? Of hebt u niet gesproken? Hebt ge u niet verklaard? Zegt u niet: ik kies U? Hebt u het niet gedaan? Doe het nog.

Ja, zal een vrome zeggen, ik heb het zo dikwijls gedaan, maar het valt gedurig zo slecht uit.

Dat is omdat u het te veel doet in eigen voornemen. Was dat niet eens waard te bidden om invloed? Ja, u moet zoveel gelegenheid niet waarnemen waar u verleid wordt. In de gezelschappen gedraagt ge u dikwijls niet gelijk als het betaamt; u volgt de wereld te veel. Zal iemand vroom zijn en de wereld volgen? Hoe oud is uw werk al? Hoeveel telt gij? Is het niet gebleven? Wie heeft het doen blijven? Is het God niet? Welke middelen gebruikt gij? Bidden, lezen, horen? Wat al strijd, bangheden, moedeloosheden hebt ge uitgestaan, en het werk is in u gebleven!

Wij zullen ons niet langer uitbreiden. Het zal blijven tot uw dood, totdat u in een betere staat zult zijn. Daar zal al het worstelen en schreien uit zijn, en al het strijden, en al het vernederen. Hervat maar de moed; u zult kracht en sterkte krijgen. Sterk het overige dat sterven zou. Wij gaan sterven, u zult in het leven blijven; blijf toch bij de Heere, geef u niet over aan die zondige vrijheid, u zult er u over verheugen.

Maar wilt u slappe handen hebben, redetwist dan zoveel als u wilt. Die gaat, die ga; wij niet, al moesten wij nog ons levenspad doorgaan en onze dienst nog beginnen. Wij hebben de goede keuze gedaan met zulk overleg, dat wij hopen ten einde toe bij de Heere te blijven. Dat wensen wij u ook, en dat dit gezegde gezegend mag zijn tot Gods eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

ACHTENTWINTIGSTE preek over Psalm 119:106

Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid.

Na het houden van het hoogwaardig Avondmaal

Wij lezen dat een groot man in de kerk zegt: *Ik ben niet volmaakt*, Filipp. 3:12. Dat moet elk zeggen die genade heeft, zolang hij in de genadestaat wandelt, dat hij niet volmaakt is. Hij is niet volmaakt, noch in staat, noch in genaden en gaven, noch in zijn wandel.

1. Niet volmaakt in zijn staat. Zolang hij in de genadestaat was, zo had hij niet alles dat hij eens hebben zou, en hij bezat niet alles wat hij bezitten zou. Hadden zij het hier alles in dit leven, zo waren zij de ellendigste van alle mensen. Johannes zegt in 1 Johannes 3:2: *Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen*. Paulus zegt in Kolossenzen 3:2: *Ons leven is met Christus verborgen in God*. Hiervandaan komt dat zuchten om ontbonden te worden, om de volle erfenis eens te genieten, Filipp. 1:23.
2. Paulus en zijns gelijken hadden het nog niet alles in genade en gaven, wat ze eens hebben zouden. Het beste juweel van een christen zijn zijne genaden en gaven. Hij heeft er wel iets van, maar het is nog niet in die volle glans van hetgeen hij eens hebben zal in de hemel. Dat onderscheid is zo groot, hier of in de hemel: evenals een akker waar maar een spruitje uitkomt, of waar de korenhopen staan om zo in de schuren gedaan te worden. Hun kennis is nog bevlekt met veel onkunde, hun gebeden met trage handen en slappe knieën; hun geloof is vermengd met veel ongelooft, hun hoop met vrees, hun ongerechtigheid met geveinsdheid, hun liefde met veel liefdeloosheid; het is nog: *Wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele*, 1 Kor. 13:9.
3. Zij zijn niet alleen niet volmaakt, noch in hun staat, noch in hun genaden en gaven, maar ook niet in hun wandel. Zij zijn wel afgebroken van de wilde olijfboom, en op de goede en vette olijfboom ingeënt, Rom. 9:24, maar er blijft hun nog zoveel van die wilde aard bij. Paulus klaagde daarom in Romeinen 7:18: *Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, vind ik niet*. David moest zeggen: *Ik ben tot hinken gereed*, Psalm 38:18, en Asaf in Psalm 73:2: *Mijn voeten waren bijna uitgeweken, mijn treden waren bijkans uitgeschoten*. Elke vrome is als Jakob. Hij was wel een worstelaar, maar hij was ook kreupel, en zijn kreupel gaan kon hij niet mijden. Hun kreupel gaan kunnen zij ook niet mijden; de wereld ziet ze wel.

Doch dat zij onvolmaakt zijn, dat drukt hen, zij voelen het. Het maakt hen zo nederig; het is alles de ballast in het schip, die het schip doet zinken. Het maakt hen zo waakzaam; het doet hen zijn als de schildwacht, die in gevaar is dat het kasteel zal besprongen worden. Niet alleen drukt het hen, maar zij zoeken het ook te beteren. Zij zouden allebei hun voeten wel willen zetten op de weg van de deugd. Kunnen zij niet vorderen, dan schreien zij bitterlijk. Zij belijden het hartelijk: *ben ik een kind Gods*, zeggen zij, *past het mij dan zó te leven?* En als dan de verdorvenheid zo woelt, en als zij dan zichzelf klemmen willen, dan zeggen zij: *mijn HEERE, ik ben zoals ik ben, ik*

zou wel een eed willen doen en zweren dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid, als in onze tekst.

Dit veertiende deeltje van deze Psalm is van het begin tot het einde een bijzonder deeltje. Er staat geen naam van de maker voor deze Psalm, maar al de spreekwijzen tonen genoeg dat het David is, die zo zeer gesteld was op de gemeenschap Gods, op de getuigenissen Gods, en op het Woord Gods. In dit deeltje in vers 105 komt hij met het Woord; *dat is mijn licht, daar wil ik naar wandelen*, zegt hij, bijzonder dat deeltje dat op de praktijk aankomt. *Mijn ziel*, zegt hij, *ge moet denken: het gaat zo het wil, ge moet leren*. Het is niet genoeg dat u met de Bijbel in uw hand gaat, maar u moet het betrachten; er is een eed te zweren.

Ik heb gezworen, zegt hij, en zal het bevestigen, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid, vers 106.

Wel man, daar ligt nu de eed. *U wilt zo praktikaal leven; weet u wel, dat u dan kruis en druk zult hebben?*

Dat weet ik wel, zegt hij in vers 107: Ik ben gans zeer verdrukt, maar Gij, HEERE, weet daar ook raad voor: Maak mij slechts levend naar Uw woord.

Man, wat beweegt u? *Doet u het gedrongen?*

Ach nee, zegt hij, ik doe het zeer gewillig, vers 108.

Wel man, het zal op geen kruis of twee aankomen als u zo blijft!

Daar vraag ik niet naar, zegt hij, vers 109: ik zal Uw wet niet vergeten.

Wel man, als nu druk en geweld u van de HEERE niet af kunnen krijgen, dan zullen er listige mensen komen. De duivel heeft zo'n boos gezelschap, dat op u loeren zal.

Ik zal, zegt hij, evenwel bij U blijven, HEERE, vers 110.

Wel man, dan zult u een droevig leven leiden!

Ach nee, HEERE, Uw getuigenissen zijn mij een eeuwige erve, ja, al mijns harten vrolijkheid vers 111. Druk en geweld heeft mij al zover gebracht, dat ik niet leven kan zonder Uw Woord: Ik heb mijn hart er zo toe geneigd, dat ik Uw inzettingen eeuwig, ten einde toe, zal doen, vers 112. 1

Geliefde toehoorders, zijn u en ik hedenmorgen, aan 's Heeren tafel geweest, en hebben wij mede de eed aan de Heere gedaan? Ach, hoe gelukkig zijn wij, zo het oprecht is geweest! Wij dachten dat wij nu daarover eens mochten handelen! Ei, zijt eens aandachtig, span uzelf wat in, en zie of u het ook kent wat het is: Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid.

Wij hebben dan deze vier zaken te bezien.

- I. De rechten van Gods gerechtigheid.
- II. HEERE, ik ben Uw knecht om ze te doen: ik zal ze onderhouden.
- III. HEERE, U bent mijn Getuige, ik hef mijn hart en hand tot U op: ik heb gezworen.
- IV. Het is ernst, o ja, ik zal het bevestigen.

I. Wat het eerste aangaat, de man Gods spreekt van de rechten van Gods gerechtigheid.

Er is een vierderlei gerechtigheid in God, en een ieder van die heeft haar rechten. Het Goddelijk Woord ontdekt vierderlei gerechtigheid Gods. Er is:

1. Ten eerste, een wrekende gerechtigheid Gods in Zijn oordelen, Nahum 1:3. Daar moeten zelfs de goddelozen van zeggen: *Uw oordelen zijn recht*. Farao en ieder heeft moeten zeggen, dat God nooit een onrecht oordeel in de wereld gedaan heeft.
2. Ook is er in God een gerechtigheid in het besturen, in het regeren van al Zijn schepselen. Hij heeft nog nooit eens in Zijn voorzienigheid onrecht gedaan. *Hij is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is*, Deut. 32:4. O God, Uw weg is in het heiligdom, Psalm 77:4. Hebben zij eens Gods weg willen betwisten in Jeremia 12:1: *ik zou U moeten rechtvaardigen*, zei die man, *als ik met U twisten zou*. God is gerechtigheid in alles wat Hij doet: *De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen*, Psalm 145:17.
3. Dan is er een gerechtigheid van Gods bevelen. Rom. 7:12, 14: *De wet is toch heilig, en het gebod is heilig en rechtvaardig en goed en geestelijk*. David zei: *Ik heb al Uw bevelen van alles voor recht gehouden*, Psalm 119:128.
4. Dan is er een gerechtigheid in de Heere Jezus. Die is ons van God geworden tot rechtvaardigheid, 1 Kor. 1:30; Die daarom genoemd wordt: DE HEERE ONZE GERECHTIGHEID, Jer. 23:6; in Wie gerechtigheden zijn, Jesaja 45:24, voor een arm verlegen zondaar, die de toevlucht neemt onder de vleugelen van de Heere Jezus, om door deze klederen des heils bekleed te worden, tot bedekking van de schande zijner, naaktheid, Jesaja 61:10, Openb. 3:18. Paulus schrijft in 2 Korinthe 5:21: Want Dien, Die geen zonde gekend heeft (het is de lieve Heere Jezus), heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem, te weten in Christus.

Deze gerechtigheden Gods nu hebben hun rechten, bevelen en geboden.

- (1) Wat voor rechten zijn er omtrent de wrekende gerechtigheid Gods? Deze, dat wij ze onderschrijven dat zij rechtvaardig zijn, en met David zeggen in Psalm 51:6: *Gij zijt rechtvaardig in Uw spreken en rein in Uw richten*. De zondaar moet ervoor beven. Een vrome zegt: *u bent heilig, HEERE, in al Uw doen*. Hij legt de hand op de mond, en zegt: *ik zal Uw gramschap dragen, omdat Gij, rechtvaardige HEERE, het gedaan hebt*, Klaagl. 3:28.
- (2) Wat voor rechten of geboden zijn er in Gods rechtvaardige voorzienigheid en regering? Deze: in voorspoed dankbaar, in tegenspoed lijdzaam zijn. In duistere gevallen zegt God: *zie op Mij, Ik zal voor u zorgen, Mijn oog zal op u zijn*, Psalm 32:8.
- (3) Wat zijn de rechten van Gods geboden? Deze: gij hebt de wet van Mij ontvangen; houd er u niet vreemd van, alsof Ik u geen wet mocht geven; zo groot of klein als u in de wereld wezen moogt, u bent nochtans zo Godes, dat er niets door u gesproken, gedacht of gedaan mag worden tegen Mijn wil; Mijn geboden zijn niet zwaar; in één Woord zijn ze allemaal vervuld, namelijk in de liefde, want die den ander liefheeft, die heeft de wet vervuld, 1 Joh. 5:3, Rom. 13:8. Het zijn geen tirannieke geboden, zoals die van Farao, of als die der Farizeeën, die de mensen lasten oplegden die zij niet konden dragen. Nee, Mijn geboden zijn niet zwaar, en het betaamt alle mensen die te doen.
Hoewel wij ons al ophouden met prediken en horen: Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: *Vrees God en houd Zijn geboden, want dit betaamt allen mensen*, Pred. 11:13.
- (4) Wat zijn er voor rechten omtrent de gerechtigheid Gods in Christus? Dit: door geloof en bekering over te komen in het dierbaar genadeverbond. Door het geloof zich te bekleden met deze gerechtigheid, daarmee zich te versieren als met een bruidskleed, Jesaja 61:10; door de oefening van Godzaligheid die te beleven, 1

Petrus 2:12, en, 2 Kor. 7:1, af te leggen alle besmettingen des geestes en des vleses. Zij lopen in de weg van Gods geboden: *Wandel voor Mijn aangezicht en zijt oprecht*, Gen. 17:1. Versierd te zijn met een stillen en zachtmoedigen geest, die kostelijk is voor God, 1 Petrus 3:4. Door de genade Gods te zeggen: *Ach HEERE, zekerlijk, ik ben Uw knecht, ja, ik ben Uw knecht*, Psalm 116:1.

II. Zo wilde David (en ook al de vromen) doen, want, zegt hij, die rechten zal ik doen, onderhouden en betrachten. Deze werkzaamheid heeft hij ook getoond en zou hij nog verder tonen, gelijk zulks blijkt van het 112e vers en verder. Wat doet nu zo'n ziel die Gods rechten gaat onderhouden? Dit:

- (1) Vooreerst: *Heere, zegt ze, ik zie dat ik buiten Uw heerschappij niet sta*. Een Farao mag zeggen: wie is de HEERE? De goddelozen mogen zeggen: wij zijn heren; maar nee, HEERE, ik wil mij niet onttrekken, ik ben Uw knecht, ja, zekerlijk ik ben Uw knecht, Psalm 116:16. David vond daarin meer eer en roem, dan een koninklijke staatsie te voeren: ik zal, zei hij, met Uw dienstknechten en dienstmaagden verheerlijkt worden. O, dat is hun zaligheid, God te mogen dienen; hoger heil kennen zij niet. Deze zielen hebben het Goddelijke zegel op hun hoofden. Zij volgen het Lam, waar Het ook heengaat, Openbaring 14:4. Het is (Psalm 16:2): mijn ziel, u hebt tot den HEERE gezegd: Gij zijt de Heere.
- (2) Ik zal onderhouden, dat is: *wel HEERE, ik zal alle morgen, 's middags en 's avonds, komen vragen: wat is Uw wil?* Gelijk een knecht vraagt naar het believen van zijn heer als hij van huis gaat. Het is (Psalm 86:11): *Leer mij, HEERE, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen*. Dit doen alle vrome zielen. Job vroeg: Wat zal ik U doen, o Mensenhoeder? Job 7:20. Paulus zei: Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal? Handelingen 9:6. De verslagenen op die Pinksterdag: *Wat zullen wij doen?* Handelingen 2:37. Het is: *wat is Uw wil, o mijn God?* Dat blijft dan zoetelijk op hun hart werken; zij willen dan gaan onderzoeken en beproeven welke de goede en de welbehaaglijke en de volmaakte wil van God is, Rom. 12:2.
- (3) Als God dan zegt: *dat is Mijn wil, dat u doet alles wat in Mijn Woord en wet bevolen is, daar is de weg beschreven die u te bewandelen hebt, de regel waarnaar ge u te gedragen heb*. Dan nemen zij de Bijbel, en zij lezen ze en herlezen ze met eerbied en alle toegenegenheid. Gelijk als een hoveling of dienstknecht met eerbied de bevelen zijns heren ontvangt, zo ook zij. Daarom leest u in Exodus 33:10: als de HEERE dan verscheen, terwijl zij stonden in de deuren van hun tenten, bogen zij zich. Zo doen zij ook: zij hebben een Godvruchtige eerbied voor het Woord, en zo gebruiken zij het. Dat is dat beven, voor het Woord, Jesaja 66:2.
- (4) Het onderhouden van Gods geboden is ook hierin gelegen: zij zoeken te kennen de wil van hun Heere; en als zij die ontdekken, wat er dan dé inhoud van is, o, dan vallen zij wederom de Heere te voet om Zijn Goddelijk onderwijs. Zij verstaan Psalm 119:18, 19: *Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouw de wonderen van Uw wet. Verberg Uw geboden toch niet voor mij, want ik ben een vreemdeling op de aarde, en u zult immers op een vreemdelingetje zien?* Zij zoeken meer en meer die verlichte zielsogen te verkrijgen, om de wijduitgebreidheid en de geestelijkheid van des HEEREN wet te zien.
- (5) Dan gaan zij die rechten in hun memorie opsluiten, die schat bewaren zij in hun hart. Dan zeggen zij: Ik heb Uw redenen in mijn hart verborgen, Psalm 119:11. Ik overdenk Uw wet dag en nacht, Psalm 1:2. Ik zal Uw bevelen in eeuwigheid niet vergeten, Psalm 119:93. God zei tot Israël: Gij zult ze schrijven op de posten uwer

deuren, en aan uw stadspoorten, en gij zult ze binden op uw handen en boven uw ogen, Deut. 6:8, 9.

- (6) Het onderhouden van Gods geboden sluit in zich die te bewaren als een kostelijke schat. Zij sluiten ze op en zeggen: zij zijn mij beter dan goud of zilver, ja, dan alle kostelijke schatten, Psalm 119:72. O, er is een hemelsgezinde ziel niets dierbaarder dan 's HEEREN woorden; het zijn reine redenen, zilver, gezuiverd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal, Psalm 12:7. Hoe meer het Woord Gods in hen woont, hoe aangenamer, Kol. 3:16.
- (7) Het sluit in zich Gods gebod lief te hebben. Psalm 119:97: Hoe lief heb ik Uw wet! De ziel bemint niet alleen God en Zijn beloften, maar ook Zijn wetten. Al hun lust en liefde is in des HEEREN wet, Psalm 1:2. Die dragen zij in hun hart, dat in liefde tot dezelve is brandende.
- (8) Het is een betrachten, een nakomen en een doen van 's HEEREN geboden. *Ik betracht ze den gansen dag*, zei David in Psalm 119:97. Ik heb gehaast en niet vertraagd om te lopen de weg van Gods geboden, en die te onderhouden, vers 60. En mochten zij het volmaakt doen, dat zou hun lust wezen.
- (9) Ten laatste, wat ik met de daad niet kan doen, dat zal ik evenwel met mijn wil doen. Paulus zei in Romeinen 7:18: Het willen is wel in mij. En als er zo de volvaardigheid des gemoeds is, zo is iemand aangenaam, niet naar hetgeen hij niet heeft, maar naar hetgeen hij heeft, 2 Kor. 8:12. Zij bidden erom en zeggen: als u mijn hart zult verwijdd hebben, zo zal ik lopen in het pad van Uw geboden, want daarin heb ik lust, Psalm 119:32, 35. Zij zijn zo gewillig, dat zij als het ware een brand in hun hart voelen om de geboden van hun vriendelijke God te onderhouden.

III. Deze man zag wel dat hij tegen hoge steilten op moest. *Ach God*, zei hij, *wie zal er doorkomen?* Er zijn zoveel verzoekingingen vanbinnen en verleidingen vanbuiten, zoveel gelegenheden tot zondigen, en een hart dat wegens derzelfver verdorvenheden ten kwade wil. Ik beken, zei hij, het is moeilijk om te doen. Nochtans, in de vreze Gods onderneemt hij een zeer gewichtig stuk, en hij legt er een band op, want hij zweert, hij doet de eed om God getrouw te zijn en om Zijn rechten te onderhouden. Maar wat zal het nu zijn, vrome man? U hebt de eed gedaan. *Vreest dan de rechtvaardige de eed niet?*

Och ja, hij doet het met siddering en omzichtigheid, en met een zeer stille bedaardheid, en onderzoek van zijn hart: hij vreest den eed om ze niet te breken en om nooit trouweloos bevonden te worden, Pred. 9:2. *Hij geeft acht op het aangezicht des konings, en dat naar gelegenheid van den eed Gods*, Pred. 8:2. De vrome man komt tot die hoogte, dat hij zegt: *Ik heb gezworen*.

Drie vragen komen hier voor.

- (1) Mag men de Heere wel zweren?
- (2) Hoe zweert een ziel Gode?
- (3) En wanneer doet hij het wel?

- (1) Zeker mag een vrome ziel wel zweren. God Zelf doet het aan mensen. Zie Ezechiël 33:11: *Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen!* Zou dan een mens aan God geen eed mogen doen? O ja; in die eed verheerlijkt men God in Zijn almachtigheid, rechtvaardigheid, trouw, algenoezaamheid; en het legt een krachtige band op het gemoed.

- (2) Hoe zweert nu een ziel de Heere? Of hoe gaat het toe als een vroom mens een eed aan God doet? Zo. De ziel krijgt boven het natuurlijke ook het geestelijke leven. Zij worden van God bekeerd en veranderd. Zij worden een geheel ander mens. Niet alleen dat, maar hij krijgt het klaar te zien dat hij veranderd is. Het is hem zo lieflijk, dat hij anders is dan hij tevoren was; hij kan het niet loochenen. Hij separeert zich van de wereld, hij voegt zich bij het volk van God. Paulus, Handelingen 9, als hij bekeerd was: hij voegde zich aanstonds bij de discipelen. Zij schrikken voor zelfbedrog, voor vallen in zonden, en dat God door hen mocht onteerd worden en Zijn Naam gelasterd. Zij gaan dan alleen naar de Heere, en zeggen: *Heere, ik kan Uw genade niet ontkennen, en ik heb een vrees dat Uw Naam door mij zou onteerd worden. Ik kom U bekendmaken dat ik U verkoren heb om U te dienen; niet alleen verkoren, maar een voornemen opgevat om het met ijver in praktijk te brengen, het is de opzet van mijn hart. Het is welberaden, Heere; ik heb neergezeten en de kosten overrekend. Ik verklaar dat ik lust, liefde en vermaak heb om op de weg van Uw inzettingen te leven.*

Daartoe nemen zij een eenzaam plaatsje; zij zonderen zich af en gaan alleen. Daar zijnde brengen zij zichzelf bedaard de alomtegenwoordigheid Gods op hun hart, en zij beginnen te spreken:

Mijn Heere, ik weet dat U alwetend zijt, dat U mij kent in mijn zitten en opstaan, ja Heere, U kent van verre toch al mijn gedachten, U kent mijn oogmerken en daden, het is toch alles naakt en geopend voor Uw ogen, Hebr. 4:13. Ik weet, Heere, dat u ook hier tegenwoordig zijt, en dat niemand bij mij is, noch mij in dezen kent, dan U. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan, Psalm 139:2. Ik weet ook dat u een waarachtig God zijt, Die lust heeft tot waarheid in het binnenste, Die een afkeer heeft van een bedrieglijke handel, Die Uzelf altijd aan de zijde van de waarheid voegt: ik heb ook geen lust om U te bedriegen, o nee, Heere. Ja, ik weet ook dat u een machtig God zijt; het is U geen hinder, hoe groot of klein ik ook mocht zijn, om mij te ontkleden, te verbreken, en ziel en lichaam weg te werpen in de hel. U bent ook een heilig en rechtvaardig God, u zult niet onschuldig houden die Uw Naam ijdelijk gebruiken. Heere, zeggen zij, ik roep U tot Getuige dat dit werk hier aangegaan wordt.

Wat is het? zegt God.

Dat ik U zal vrezen en dienen, zeggen zij, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid.

En zij raken in die beweging, dat zij hun hart en handen opheffen tot God in de hemel, en zij steken hun hand of vingers op naar boven, en zij zeggen: *Heere, indien ik U trouweloos ben, ik aanbid U als u mij in mijn leven ruïneert en toont dat u een almachtig en rechtvaardig God zijt; ik zal Uw oordelen onderschrijven als rechtvaardig, ik aanbid U; indien ik oprecht ben tot het einde toe, houd mij dan in het leven, zegen mij dan naar ziel en lichaam, tijdelijk, geestelijk en eeuwig.*

Wat dunkt u, toehoorders, is dat niet de eed te vrezen? O ja. De eed nu is een einde van alle tegenspreking, Hebr. 6:16. Hier ook.

Duivel en wereld, zeggen zij, doe mij geen moeite meer aan; de eed is toch aangegaan, en zij zijn er blij over. Zij smeken de Heere dat Hij het hun altijd maar levendig op het hart wil drukken, om aldus te wandelen waardig de roeping met welke God hen tot Zijn gemeenschap geroepen heeft.

(3) Wanneer nu doet een vrome de eed wel? Eilieve, let er toch eens op; het is van het innigste van ons christendom, waar de zielen van Jezus lievelingen bij leven kunnen.

1. In het begin van hun overtuiging en bekering. O, dan gebeuren er toch onbegrijpelijke wonderen aan een uitverkorene. Hij kan het niet harden, hij gaat naar God, hij kiest de Heere hartelijk en gewillig, hij zweert Hem trouw. Zult U mij uit het rijk des duivels trekken, en zou ik U, de Heere, niet dienen? Ja, zegt hij, ik zal het zweren. De Heere zegt: (Ezechiël 20:37): *Ik zal u brengen onder den band des verbonds*. Dat is dat zeggen: *Ik ben des HEEREN; dat schrijven met de hand: Ik ben des HEEREN, dat zich toenoemen met den naam van Jakob*, Jesaja 44:5.

Herinnert u het zich ook wel, toehoorders, dat u zo deed? Wanneer greep God u in het hart? Ging u toen ook niet alleen, en zeide: wel Heere, ik kies U, en ik ben Uw knecht en dienstmaagd? U durfde het wel bij mensen niet te doen, maar u ging eens naar een veld, naar een keldertje of kamertje, in een verborgen hoekje. Liggen de traantjes in die plaatsjes niet tot getuigen?

2. Als zij gelovig overgaan in het verbond der genade, op de offeranden van de Heere Jezus Christus; als zij zo enige tijd geslingerd en omgezworven hebben, tussen hoop en vrees, en als God ze dan de Middelaar Jezus in het oog brengt, als de enige en genoegzame zielsrust; als Hij hen in het verbond der genade inleidt, hun de volheid en vastigheid daarvan ontdekt, en die aanbiedt aan hun ziel. O, dan komen zij, en zij doen de eed, en zij zeggen: *anderen mogen dienen wie zij willen, maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen*, Jozua 24:15. De man ging met zijn ganse huisgezin over in het verbond. *God en deze stenen*, zegt hij, *zijn er de getuigen van*.

3. Dan, als zij belijdenis van hun geloof doen voor de mensen. Die kunnen zij, zo zij genade bezitten, niet doen of zij gaan eens alleen en zeggen: *Heere, ik ben Uw knecht of dienstmaagd*. Ja, zijt gij daarvan niet de getuige? Is het Avondmaal er niet de getuige van? Als u gedoopt werd, deed het een ander voor u, maar dat zult u daarna zelf bevestigd hebben als u op gedane belijdenis de tekenen des verbonds ontving. De schotel, de glazen bekers zijn er getuige van, evenzogoed als de stenen in Jozua 24; en evenzogoed als de hemel en de aarde in Deuteronomium 30:19.

4. Dan zijn er nog enige bijzondere gevallen bij welke zij deze eed doen. Wanneer? Dan:

a. Als de vromen in nood zijn inwendig, ook wel uitwendig. Zo deed Jabes in 1 Kronieken 4:10: hij riep den God Israëls aan, zeggende: *Indien Gij mij rijkelijk zegenen zult en mijn landpaal vermeederen, en Uw hand met mij zal zijn*. Zo deed de vrome Jakob in Genesis 28:20, 21: hij beloofde een gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op dezen weg, dien ik reis, en mij gegeven zal hebben brood om te eten en klederen om aan te trekken; en ik ten huize mijns vaders wedergekeerd zal zijn in vrede, zo zal de HEERE mij tot een God zijn.

b. Als zij merkelijke weldaden van God ontvangen hebben, zo verbinden zij zich wel eens met ede aan God. Dan is het, Psalm 116:16: *Och HEERE, ik ben Uw knecht, ja, zekerlijk ik ben Uw knecht*. Komt de omzwervende ziel eens tot rust en stilte, dan is het: *Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? Ik zal den beker der verlossingen opnemen en den Naam des HEEREN aanroepen*, vers 12, 13.

- c. Als zij eens een zeer vriendelijke en liefelijke ontmoeting van de Heere aan hun ziel ontvangen, als zij een kus van liefde genieten, Hooglied 1:2. Als zij eens op de knieën vriendelijk onthaald worden, als de Heere de verkwikkende balsem Zijner eeuwige liefde op hun kwijnende ziel legt. O, nooit zweren zij gemakkelijker dan alsdan. Dan ontbrandt het vanzelf; dan bezweren zij zichzelf en elkeen: maak toch die liefde niet wakker.
- d. Als er ergens een verdorvenheid is in hun hart, die zij niet naar behoren kunnen kruisigen. Zij kunnen het vlees niet ten onder brengen, die wilde vogel kunnen zij niet temmen, maar dan leggen zij er een band op, en zij zweren de Heere om het te gaan verbeteren. En zij zijn blij dat zij die eed gedaan hebben, als in 2 Kronieken 15:14, 15. Zo bedwingen zij hun vlees met de bewegingen, als Paulus in 1 Korinthe 9:27.

IV. Nu ons laatste stuk. De vrome man zegt niet alleen: *Ik heb gezworen*; maar ook dat hij het zal bevestigen: *Ik zal het bevestigen*.

Wel man, hoe durft u zo hoog spreken? Denkt u dan niet dat u niet bekwaam zijt om iets te denken als uit uzelf? Ja, zegt hij, maar:

- (1) Ik doe het niet in eigen kracht, o nee, ik doe het in afhankelijkheid van Gods invloed, onder nederige biddingen en smekingen, onder beding van Geest en kracht, volgens de verbondsbelofte dat Hij maken zal dat ik in Zijn wegen zou gaan, Jer. 31:33 en Ezech. 36:27. Daarop beloven zij dan, en doen de Heere een eed, en in Zijn sterkte zeggen zij: *Ik zal het bevestigen*. Dan vermogen zij met Paulus alle dingen door Christus, Die hen kracht geeft, Filipp. 4:13.
- (2) Ik heb het al zolang bevestigd; God heeft er mij al zolang toe believe bekwaam te maken. Het is al zoveel jaartjes geleden, het zijn geen dagen of maanden meer, en Hij zal mij niet begeven noch verlaten.
- (3) Ik heb er geen berouw van, o nee, maar ik heb berouw dat ik het niet beter gedaan en onderhouden heb. Geheel anders dan Jeftha, die zei: *mijn kind, gij hebt mij beroerd, nochtans zal ik mijn eed houden*, Richt. 11. Nee, zij hebben daar nooit berouw van.
- (4) *Heere, ik ben niet van zins in het toekomende van U af te gaan*. Zij blijven met een voornemen des harten bij den Heere en kleven Hem aan, Handelingen 11:23. Hoe meer banden, hoe liever. Ik durf het wel voor het aangezicht Gods te zeggen, in nederigheid en in oprechtheid, dat ik het gezworene zal bevestigen, *dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid*.

Toepassing

Zeer geliefde toehoorders, ik en gij, wij zijn hier allen voor de Heere. U hebt het nu alles gehoord, maar hoe staat het nu met u? Herinnert u het zich wel dat u ook zo in waarheid en in oprechtheid de Heere hebt gezworen? Kent u die gestalten wel? Bent u in zulke gevallen geweest, dat u het gedaan hebt? Is dat niet bij velen, ja, bij de meesten onbekend? Moeten er niet velen op antwoorden: ik ken het niet, ik weet van zo'n bekering niet, ik ken geen gelovige overgang in het genadeverbond, ik ken die bijzondere gevallen en ontmoetingen niet? De wereldling doet zo gemakkelijk een eed. Hoe menige vloeker is er, hoe menige zweerder, die de eed lichtvaardig doet, niet om de rechten van Gods gerechtigheid, maar om kwaad en onrecht aan zijn evennaaste te bedrijven, om de zonden te meer te doen! Zij zweren dat zij niet te kerk noch ten Avondmaal zullen gaan! Ach, waar zal dat heen? Is dat de rechten des Heeren te doen? O nee, maar des duivels, die de eerste valse zweerder was: God weet

het, zei hij, Gen. 3:5. En gij volgt dat zo alles maar na, door al uw lichtvaardig vals zweren, dan bij uw ziel, dan bij God, dan bij de sacramenten, en al wat vreselijk is! Is er eens een lieveling des Heeren, een kind Gods, die in oprechtheid een eed aan God doet, om God te dienen: u veracht hem, en u noemt het geveinsdheid en laatdunkendheid. Ach mens, is dat goed? Was het niet beter dat ge u mede in oprechtheid aan de Heere verbond, dan nog langer aan de zonde dienstbaar te blijven?

Hebt u vanmorgen dan ook niet aan de heilige tafel gezworen om de Heere te dienen? Of hebt u dan gezworen dat u God niet dienen wilt, en dat u met geen vrome mensen wilt omgaan? Heeft de duivel dan zulk een macht op u? Och zondaar, keer toch weder. Wel, waarom wilt u dan sterven?

Zegt u: *wijk van mij, ik wil met God niet te doen hebben.*

Hoor zondaar, u zult dan nooit bij God komen, maar voor eeuwig van Hem moeten afblijven.

Zegt u: *ik heb de eed gedaan, ook hedenmorgen aan het Avondmaal.*

Het is waar, u hebt het bedekt gedaan, maar u vertegenwoordigde uzelf Gode niet. Toen u thuis kwam, deed u het niet in uw nabetrachting, en bent u het wel nagekomen? O nee. Ei mens, doe het in waarheid.

Wel, eist God wel iets hards, onredelijks of onbetamelijks?

Och nee, het is zo licht, het is niet zwaar, het is niet verdrietelijk naar de rechten van Gods gerechtigheid te leven. Wij hebben in ons leven niet meer vrolijkheid genoten dan naar die getuigenissen te leven. Doet u het niet, wel, vreest u dan de schande niet als God tegen u zal zeggen: daar staat die valse zweerder? Wat een leugenachtig gemoed hebt gij! u bent een onbeschaamde: Doch de verkeerde weet van geen schaamte, Zef. 3:5.

Daar weet niemand van, zult u zeggen

Maar bedenk dat God het wel weet.

Zegt u: *het zal nooit uitkomen!*

Ja, God zal het uitbrengen; is het niet hier, het zal zijn dan als u voor Zijn troon zult staan. Al breekt men de eed: het is somtijds geen schade of schande bij de mensen, ja, somtijds zal men nog wel geëerd en verheven worden, maar weet dit: uw lot zal dan zijn, dat u dan zult opstaan tot een eeuwige afgrijzing. Ja, al wordt u hier van de rechter niet gestraft, meent u dat u Gods hand ontkomen zult? Nee.

Zegt u: *elk breekt de eed, wijzen, aanzienlijken, groot en klein.*

Maar is het daarom te beter?

Jawel, zult u zeggen.

Dan moet ik u nog iets vragen, en enige dingen voorstellen die mijn hart bekommeren.

(1) *Als iemand de eed gedaan heeft aan de Heere, zondigt hij dan niet meer?*

Och, was dat waar, hoe blij was ik en elk gelovige en vrome! Doch wat man leeft er die niet zondigt? Niemand, want wij zeggen met Sálomo: *Geen mens is er, die niet zondigt*, 1 Kon. 8:46. David, die de Heere de eed gedaan en bevestigd had: wat een grote verdorvenheden had die vrome man nog! In welke zware zonden hij gevallen is, is bekend, Psalm 51. Ja, er is geen belofte in de gehele Bijbel dat des Heeren kinderen na het doen van de eed niet zouden zondigen. Hoe menige vrome zielen, die hart en hand de Heere gegeven hadden, zijn echter zwaar en diep gevallen!

(2) *Als nu iemand van des Heeren kinderen zwaar gevallen is, moeten dan predikanten zulken gaan geselen als beulen, en dan de vromen, die mede de eed gedaan hebben, gaan verachten? Moet men dan gaan zeggen: de aller*

goddeloosten zijn beter dan zij? *Moet men dan zo de handen der goddelozen gaan sterken?*

O nee; foei zulk een behandeling. Heel anders deden Nathan en Gath aan een ziel die zwaar gevallen was. Veel minder moet u dan anderen, die niet gevallen zijn, aantasten. Dat u een heilzame roede aan een gevallene gebruikt, is goed, maar wat hebben die arme schaapjes gedaan, die bekommerd zijn om te vallen, die sidderen en beven als zij zichzelf bezien? Moet u dan die smaden? O wee die, die het hart van een rechtvaardige bedroeft, die God niet bedroefd wil hebben.

- (3) Een ander geval: *is er voor een gevallene wel hoop van genade?*

Geliefden, de Heere, wens ik, beware er ons allen voor. Maar was er geen hoop van genade voor hen, dan waren Noach, Lot, David, Petrus, Paulus en anderen buiten de hemel gebleven, tegen het Woord, dat hen zalig spreekt. Leer toch verstandig handelen. Wij zijn elk nog niet dood; poch toch zo niet, wees toch niet opgeblazen, maar vrees, en zijt toch met ootmoedigheid bekleed. Bent u gevallen, zijt dan met ootmoedigheid en een nederig gevoel aangedaan; belijd het, draag leed, en bekeer u wederom tot de vriendelijke Heere in Christus Jezus.

- (4) Een ander geval: ik geloof dat wij de eed wel oprecht gedaan hebben, maar helaas, wij kunnen ze niet houden. Waarom dan nog de eed zo dikwijls gedaan en herhaald, daar wij ze niet kunnen houden? Was het niet beter dat men het geheel naliet?

Geliefden, dit is een zwaar gemoedsgeval, doch wij antwoorden: men mag en moet de eed evenwel herhalen en vernieuwen; hierom:

1. Om onze bekering, de weldaden Gods, en onze gedane beloften in verse herinnering te houden. God heeft niet gaarne, dat wij dat vergeten. In Genesis 31 zei God: *Jakob, weet u wel wat u Mij beloofd hebt?* En in Genesis 35 wekte hem de HEERE daartoe weder op: *Jakob, Ik ben die God van Bethel.*
2. Om ons traag gemoed op te wekken tot vurigheid. Er staat in Romeinen 12:11: *Zijt niet traag in het benaarstigen. Zijt, vurig van geest. Dient den Heere. Hoe bent u nu zo koud, zo lauw, zegt God, is er dan geen liefdevuur in uw hart?* Dat wekt hen op om zich weer eens te verkloeken in 's Heeren wegen.
3. Opdat zij in een gedurige waakzaamheid tegen de zonde zouden zijn, en zeggen: *zult gij dat de HEERE vergelden, zult gij dit en dat onsierlijke doen?* Weet u wel wat er uit uw mond is gegaan? Denk aan een eed die u gedaan hebt. O, dit weerhoud hen van zondigen, en zij zeggen als Jozef: *Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?* Gen. 39:9. Nee, ik wil de eed niet breken.
4. Als u dan gevallen bent, dat u dan door de eed terug zou keren, en zeggen: *ik wil niet blijven liggen, maar mijn Heere, ben ik gevallen, ach, vergeef het mij, ik zal het herstellen, door en in Uw mogendheden. En al ben ik zo ontrouw, u bent toch getrouw en onveranderlijk.* Ik geloof dat David dit versje daarom in de Bijbel gesteld heeft, om hem te zijn tot een middeltje om op te staan uit zijn vallen, want hij was al dikwijls eens gevallen.
5. En als u al gevallen ligt: dan deze zonde van vals zweren met bittere tranen van ootmoedig leedwezen bewenen. Petrus was gevallen, maar hij weende bitterlijk, Matth. 26:75. David lag zijn bed te doornatten met tranen, Psalm 6:7. Opdat wij dan zouden zeggen: *bij al mijn boosheid heb ik ook deze daartoe gedaan, dat ik gezworen heb en het niet bevestigd.*

6. Opdat een kind Gods gedurig van de invloeden des Geestes zou afhangen, en zeggen met David: *O God, schep toch in mij een rein hart, en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest*, Psalm 51:12. *O mijn Heere, ik kan toch zonder U niet leven; wil mij dan gedurig en alle ogenblikjes bevochtigen! U kent toch de zwakheid van Uw dienstknecht, de macht van mijn vijanden, mijn eigen snoodheid*. O, dan leren zij zo ootmoedig van de Heere afhangen, en zij zien gedurig tot de Heere op om geest en leven.
7. Opdat zij, ziende dat God de meened van Zijn kindertjes in Christus genadig vergeeft, leren zouden de onnaspeurlijke rijkdom van Zijn oneindige genade, opdat zo de genade Gods in Christus in luister mocht groeien. Dan zeggen zij: *wel Heere, Gij hebt genade genoeg om mijn meened te vergeven; ik zal dan mijn Rechter om genade smeken*. Het is toch genade doemschuldigen wel te doen. O, diepte van Goddelijke ontfermingen!
8. Opdat zo gezien zou worden wat een oneindige kracht de verdiensten van de Heere Jezus hebben. Hij maakt toch Zijn volk vrij van alle zonden; Hij is een Fontein voor allerlei zonden.
Vrome, kan Hij uw onwillige meened verzoenen, zo zal Hij ook al uw andere zonden wel verzoenen, want Jezus maakt toch volkomen zalig, Hebr. 7:25.

Ziedaar, geliefden, aldus hebben wij u de woorden geopend en de zwarigheden opgelost. U ziet dat een kind Gods wel een eed mag doen, al kan hij ze niet houden. Bedenk wat wij u in het begin zeiden: wij zijn niet volmaakt; doch daarom moet u niet slordig handelen. Vromen willen dat ook niet.

Daar liggen nu onze zaken; bezie ze, beproef ze, en breng ze voor de Heere. Wij geloven niet dat u er enig woordje tegen zou kunnen hebben. U zult er *amen* op moeten zeggen: *dat moet ik doen, dat moet u doen*. Ik sluit met de woorden van deze zelfde vrome man David aan zijn zoon Sálomo: *Ken den HEERE en dien Hem met een volkomen hart en met een willige ziel*, 1 Kron. 28:9.

Ik hoop dat God u en mij daartoe bekwaam zal maken, tot Zijn eer, en dat Hij dit alles aan ons zegenen zal, om Zijns Zoons Jezus Christus wil. Amen.

NEGENENTWINTIGSTE preek over Psalm 18:2

Hij zeide dan; Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte.

Na het Avondmaal

Wij lezen in Psalm 10:4: *De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoogsteekt, onderzoekt niet; al zijn gedachten zijn, dat er geen God is.* U hebt nooit een mooier schilderij van een goddeloze gezien. Wilt u zijn portret naar het leven in zijn eigen gedaante beschouwen, zie dan dit vers. Wat zegt er de Geest van?

a. *Een goddeloze*, wat is dat?

1. Hij is los van God, hij wil met geen banden gebonden zijn. Zie dat in de 2e Psalm: Laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen, zeggen zij in vers 3; wat hebben wij met godsdienst te doen?
2. Naar de kracht van het woord dat de Geest gebruikt, zo is het een beschuldigde. Hun gedachten binnen in hen beschuldigen hen, Rom. 2:15. U zult nooit een mens zien, die God niet dienen wil, die geen beschuldigde is.
3. Maar het woord zegt niet alleen dat het een beschuldigde is, maar die ook tegelijk een veroordeelde is. *Ach Heere, moeten zij zeggen, ik sta bij mijzelf veroordeeld; ik moet zeggen: Indien ons hart ons veroordeelt, God is nog meerder dan ons hart,* 1 Joh. 3:20.

b. Wat doet die goddeloze? Hij weert alle overtuiging van zijn hart. Als hij eens overtuigd wordt dat hij God dienen moet, hoe werkzaam is hij om het te verzetten! En dan wordt hij daarop trots en stout, zodat hem niemand zou durven aanraken, Psalm 83. En daarop wordt hij dan als het wild gedierte zonder vrees. In Lukas 18 was zo'n mens: die rechter, die God niet vreesde en geen mens ontzag, vers 2. En als hij zover gekomen is, al benauwt en beschuldigt hem dan zijn hart, hij wordt evenwel trots en moedig, *hij steekt zijn neus omhoog.*

c. Een goddeloze, bovendien, *onderzoekt niet* of hij in de gunst van God staat of niet. Hoezeer dat God hem ontdekt in de natuur, hij onderzoekt niet, hoezeer God hem ontdekt in de Schriftuur en door de consciëntie; of God hem zegent of slaat, hij zegt niet eens: wat zal daar het einde van wezen? Of, als het eens zo of zo ver is: wat zal ik dan doen?

d. Weet u waarom hij niet onderzoekt? Omdat in zijn hart is, in zijn binnenste gedachten: *er is geen God.* Daar maakt hij op, daar doet hij moeite en zijn best toe. Ach, hij wenste dat het waar was; dat bedroeft hem dat hij die gedachten niet meester worden kan, en dat hij voelt dat al zijn gewoel tevergeefs is. *Ach, zegt hij, dat bedroeft mij dat God het mij zowel doet weten dat Hij is en dat Hij God is, als dat Hij het een farao en een Rabsaké en een Herodes deed weten.* Dat is de staat van een goddeloze; hij is een rechte hater Gods, Rom. 1:30.

Mijn ziel, zegt een kind van God, *kome in uw raad niet.* Hoe is een vrome gesteld? Hij rekent zich verbonden om de Heere lief te hebben, en wil niet los zijn van God. *Ach Heere*, zegt een vrome, *ik ben zo aan U verplicht door de natuur, en door genade bij uitstekendheid.* Een vrome zegt: *er is niemand hoger bij mij geschat, ik heb*

niemand liever. En hij verheft zichzelf niet, maar hij wil zijn neus liever in het stof steken; hij is gering, klein, nederig, met ootmoedigheid bekleed, 1 Petrus 5:5. En hij onderzoekt zich in alles wat hem ontmoet hoe het staat tussen hem en God, wat God al aan hem gedaan heeft. En zijn binnenste gedachte is dat God is en zal zijn, en eeuwig God zal blijven. En dat is tot zijn verkwikking, dat hij dat denken mag.

Waarom?

Wel, zegt hij, *de HEERE is mijn Deel en al mijn goed.* Hoe wonderlijk kan dat verkwikken! Dat is niet uit te drukken. Ja, een kind van God zegt: hoe ben ik aan U verbonden! Wel Heere, schamen zich de goddelozen het niet U te haten, ik schaam het mij ook niet U lief te hebben; ik heb U altijd lief, alleen lief, boven alles lief, hartelijk lief, in het verborgen en in het openbaar: ik zal het niet voor U verbergen, ik zal voor de wereld niet veinzen, nee Heere, maar ik zal het alles uitstaan wat er bij Ge uit te staan is, en ik zal het alles voor U overhebben.

- Schamen de goddelozen zich het niet te zeggen dat zij God haten, ik schaam het mij ook niet te zeggen dat ik God liefheb.
- Schaamt een vader zich wel zijn kind lief te hebben?
- Schaamt zich een vrouw wel te zeggen: ik heb liefde tot mijn man; en een kind: ik heb liefde tot mijn ouders?
- O, wil deze koning zeggen, zo behoef ik mij dan ook niet te schamen, maar ik zal het te zingen en uit te schreeuwen geven voor heel de wereld. Dat vindt u hier in deze 18^e Psalm.

Het eerste dat de man doet, dat is zo voluit zijn liefde tot God te bewijzen in die verbintenis die hij daartoe had. O, wat ben ik er hoog toe verbonden om Hem lief te hebben, wat heeft God al aan mij gedaan! Hij zeide dan: *Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte.*

Wie heeft deze Psalm gemaakt?

Het is David.

Wat is het voor een man?

Zonder grootspreken zal hij het zeggen, door de Geest van God, in alle eenvoudigheid, 2 Sam. 23:1, 2: het is een man die hoog is opgericht, wie God de ogen geopend heeft, aan wie God gezangen gegeven heeft; die man is het. Maar, zegt hij in het derde vers, meen niet dat ik hovaardig ben als ik zo spreek: *De Rotssteen Israëls heeft tot mij gesproken, de God Israëls heeft tot mij gezegd.*

Wat was de gelegenheid bij welke hij ze gemaakt heeft?

Dat staat ook al voor aan het hoofd van de Psalm, dat behoeft u niet ver te zoeken. Wat heb ik al met Saul te doen gehad, met lichamelijke en geestelijke vijanden! Dan was het eens tegen Saul, zodat God moest zeggen: de Filistijnen en dan eens de Syriërs zijn in uw land, trek terug van David na te jagen. De vijanden zochten hem levend op te slokken, zij zochten zijn lampen uit te blussen in een zwarte duisternis, dan waren zij eens te Ziklag ingevallen; duizendmaal heeft God hem gered. *Mijn ziel,* zegt hij, *vergeet geen van al Zijn weldaden,* Psalm 103:2. En in deze Psalm zult u het ook vinden, hoe dat God hem gered heeft, en in 2 Samuël 22.

Wij zullen ons niet ophouden met omhaal, maar u de zaken klaar zoeken voor te stellen.

- I. Ten eerste, wie is hij die hier bezig is? *Hij zeide dan.*
- II. Ten tweede, tot wie sprak hij? *Tot de HEERE, zijn Sterkte.*
- III. Ten derde, waar verbindt hij zich toe, wat belooft hij? *Ik zal U hartelijk liefhebben.*

IV. Ten vierde, de verbintenis en verplichting die hij ertoe had.

I. *Wat het eerste aangaat moeten wij die hij bezien die hier spreekt.*

Wie is het? Is het Christus of is het David? Moeten wij door die hij de Heere Jezus Christus verstaan?

Zo nemen het sommigen. Zij zeggen: deze Psalm is van David niet, maar deze Psalm is geheel Christus' Psalm.

Wij zeggen: het is mis.

Zij zeggen: wij wilden wel dat u er reden toe hebt als u dat zegt; wij hebben twee redenen.

Wat voor reden?

Omdat in het derde vers een taal is, die Christus in de loop van Zijn leven gebruikt.

En wat is dat?

Op Welken ik betrouw. En in Hebréeën 2:13 staat, *dat Hij al Zijn betrouwen op de Heere gesteld heeft.*

Wij zeggen: *wat hebt u nog meer voor reden?*

In het 50e vers staat: *Ik zal U onder de heidenen loven*; en dat kan David niet doen: die zong de Naam des HEEREN geen Psalmen onder de heidenen.

Ik antwoord u op het eerste: heeft er niemand dan Christus dat gesproken van zijn vertrouwen op God te stellen? En in Hebréeën 2:13 brengt Paulus dat alles als een bewijs bij, en hij zegt dat de broederen op God betrouwden en Christus ook; daar bewijst hij mee dat Christus de broederen in alles is gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Dat hij nu onder de heidenen zijn lof zou verkondigen, kan zeer wel op David gepast worden: hij verkondigt er nog des HEEREN lof, deze Psalm wordt nog onder de heidenen verkondigd tot eer van God.

U zult zeggen: *wie is dan die hij?*

Het is David. Is de Heere Jezus ooit onder de hand van Saul geweest? Het is David, als een voorbeeld van Christus. God heeft zoveel voorbeelden van Zijn Zoon gegeven; Hij geeft David ook als een voorbeeld, opdat wij zouden zien dat wat in die kleinen in kleinheid zijn waarheid had, dat dit ook in Christus in het groot zijn waarheid had. Hoe zouden wij het 24^e vers op Christus durven passen, waar hij zegt: *Ik was oprecht bij Hem, en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid?* Zouden wij Jezus dan wel vrij kunnen spreken van zonden? Wij zeggen dan: al zulke nieuwigheden worden voortgebracht, maar het heeft weinig betekenis en maakt weinig indruk. Wij zeggen: zijn er dingen die in Christus waar zijn en in David niet, die mogen dan op Christus gepast worden.

Deze koning ging met spoed naar zijn einde. *Lieve God*, zegt hij, ik ben zo dicht bij de eeuwigheid; laat ik het eens ophalen wat u allemaal aan mij gedaan hebt. En daar gaat hij eens ophalen al die handelingen, die God met hem gehouden heeft, en hij verbindt zichzelf weer eens als opnieuw aan de Heere, daar hij zo binnen korte tijd stond heen te gaan, opdat als de Heere komt, zegt hij, ik met de liefde Gods in mijn hart op het laatst nog mag gevonden worden. Nu kunt u de zaak vatten.

Hij zeide dan; daar staat hij en spreekt in zijn eenzaamheid, en als hij het geuit had, hij schaamt zich niet, maar hij zei: geef het in de kerk, en laat het gezongen worden.

II. Wat zegt hij, tot wie sprak hij? *Wel, HEERE, zegt hij, Gij zijt mijn Sterkte.*

Hij was wel een groot man, een heer en koning, maar hij erkende dat hij een HEERE had, Die boven hem was, Die groter was dan hij, onder Wie hij stond. Daar staat hij

dan voor die Heere, net als een Petrus in Johannes 21:17: Heere, Gij weet alle dingen, Heere, Gij weet, dat ik U liefheb. *HEERE, mijn Sterkte*, zegt hij, *ik heb U lief*.

Wie is deze HEERE?

Wij willen het alweer niet te nauw bepalen, maar brengen het tot de Drie-enige God. Die Naam HEERE past op God de Vader, ook op de Zoon, en op de Heilige Geest. Dat kunnen wij uit de Schrift u overvloedig bewijzen, dat die Naam Jehovah op alle drie de Personen wordt toegepast. Wat drukt hij ermee uit?

1. Ten eerste, dat die Drie-enige God de allerhoogste HEERE was. Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de gehele aarde, Psalm 83:19. Wie is den HEERE gelijk onder de kinderen der sterken? Wie mag in den hemel tegen den HEERE geschat worden? Psalm 89:7.
2. Ten tweede geeft hij erdoor te kennen dat de Drie-enige God de waarachtige God was. Deze onze God is de Waarheid, en de levende God, Jer. 10:10.
3. Ten derde, dat die HEERE de oorzaak van alle schepselen was, dat Hij Zijn Wezen alleen had uit Zichzelf, en dat elk schepseltje het wezen had van Hem. In Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij, Handelingen 17:28. En David was ook Zijn schepsel, waarom hij God ook loofde in de 139e Psalm.
4. Ten vierde, hij noemt Hem zijn HEERE, omdat die HEERE veel beloften aan hem gedaan had. David erkende dat ook in de 119^e Psalm: *Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vreze is toegedaan*, vers 38.
5. Ten vijfde, hij noemt Hem HEERE, omdat Hij een eeuwig, onveranderlijk God was, Die in Zichzelf rust en genoegzaamheid genoeg had om voor Zichzelf in te rusten, en ook genoegzaam voor al Zijn volk was, Jak. 1:17.
6. Ten zesde, hij noemt Hem HEERE, omdat hij de HEERE niet eerst liefgehad heeft, maar de HEERE hem eerst liefgehad heeft. Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, Jer. 31:3.
7. Ten zevende, omdat de HEERE zijn Redder en Uithelper was. Die zalige en alleen machtige God was zijn Uithelper uit al zijn noden. Hij had gedaan boven dat hij zou kunnen of durven bidden of denken. Uit zes en zeven benauwdheden had de HEERE hem gered, ja, uit duizend gevaren had Hij hem gered.

Nu, die HEERE was een Sterkte, en *Hij is mijn Sterkte*, zei de man. En dat is zeer zoet, dat onze God in het Woord voorkomt onder zulke zinnebeelden die de ziel 't best verkwikken kunnen. Hebt u noden, dan komt God voor als een Redder en Uithelper. Bent u treurig, dan als een Verkwikker. Bent u in armoede, dan komt de HEERE voor als een Schat. Bent u ziek: als een Heelmeester. Bent u in oorlog, dan is God als een Schild. Bent u zwak, dan is God uw kracht en sterkte. Hier is het: *Hij is mijn Sterkte*. Deze man was dikwijls zo zwak en moedeloos, dat hij moest zeggen in Psalm 42:12: *Wat buigt ge u zo neder, o mijn ziel, en wat bent u onrustig in mij?* En in Psalm 31:23: *Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen*. Maar dan zegt hij weer: *die HEERE is mijn Sterkte, die HEERE is mijn Toevlucht, Hij is mij een sterke Toren*. Zo horen wij hem zeggen: Hij is immers mijn Rotssteen en mijn Heil; mijn hoog Vertrek, ik zal niet wankelen. In God is mijn heil en mijn eer; de rotssteen mijner sterkte, en mijn toevlucht is in God, Psalm 62:7, 8. De HEERE, de Drie-enige God, is de Sterkte van de ganse Kerk. Hij was het voor David, en is het voor elke gelovige, in zijn lichaams- en ziels ongelegenheid.

1. De Drie-enige God is de Sterkte van de ganse Kerk. Wat zou de Kerk zijn zo God er niet was, zo zij op die Petra niet gegrond was, zo zij die muur niet had? *Ik zal*

een vurige Muur rondom haar wezen, zegt God in Zacharia 2:5. Gods kinderen zijn allemaal zwakke schepselen; wat was de ganse Kerk zonder die HEERE?

2. Ten tweede, God is de Sterkte van elke gelovige in het bijzonder, in zijn lichaams ongelegenheid. Wiens hand moet hen redden dan die van God? David, als hij naar Goliath toeging: hoe snoefde die Filistijn! Maar David zei: *ik kom tot u in de Naam des HEEREN.*
 - Te Ziklag, als zijn eigen soldaten hem meenden te doden, wat deed hij? Hij sterkte zijn handen in God; en gij, mijn soldaten, zei hij, *zult niet meer doen dan God u toelaat.*
 - In Daniël 3 staat de koning tegenover die drie jongelingen, en hij zegt dat de sterkste mannen die in zijn rijk waren, hen zouden knevelen en ze in de oven smijten. Wat zeiden de mannen? *God is machtig ons te redden;* gelijk Hij ook deed.
 - Hoe gaat het met een Daniël? Het gehele hof was in beroering en in beweging; hij moest in de kuil bij de leeuwen. Toen zei de koning: *die God, Die u geduriglijk eert, verlosse u!* De koning kon niet slapen omdat hij hem niet had kunnen redden; hij gaat naar de kuil en zegt: *Daniël, gij knecht des allerhoogsten Gods, heeft uw God u kunnen redden van de muil des leeuws?* Ja, zei Daniël, *mijn God heeft Zijn engel gezonden, die de muil des leeuws heeft toegestopt.*
3. Ten derde, die HEERE is de Sterkte van al Zijn kinderen, in al hun geestelijke noden, en ook van David, als de banden des doods hen omvangen en de beken Belials hen verschrikken, Psalm 18:5. Wat dan? Wel, dan worden zij wel eens krachtig in den Heere en in de sterkte Zijner macht, Ef. 6:10, zodat zij wel moeten zeggen: *ik vermag alles door de Heere, Die mij kracht geeft,* zoals Paulus in Filippenzen 4:13. God redt wel zo, dat Hij zegt: *nu bent u boven uw vijanden.* Ik aanriep den HEERE, Die te prijzen is, en Hij hoorde mij, en ik werd verlost van mijn vijanden, zegt David in deze Psalm, vers 4.

Misschien zullen er hier wel wezen die al verlangen om het te weten *hoe* dat God de Sterkte is. U moet niet denken dat het maar praat is; wij zullen het u klaar zeggen.

- Ten eerste, God Drie-enig is de Sterkte van Zijn kinderen.
 - Ten tweede, elke Persoon in het bijzonder is de Sterkte.
 - Ten derde, God in Zijn beloften.
 - Ten vierde, God in Zijn regering en bestiering.
 - Ten vijfde, God in Zijn eigenschappen. Leg het in uw hart weg.
1. Ten eerste, God in Zijn Wezen is de sterkte van Zijn kinderen. Dat er zo'n eeuwig Wezen is, al wat God is, kan en heeft, dat is, kan en heeft God voor mij, zegt een kind van God, en zo God voor mij is, wie of wat kan er dan tegen mij zijn? God is mijns levens Kracht, voor wien zou ik vervaard zijn? Psalm 27:1.
 2. Niet alleen is God in Zijn Wezen zo de Sterkte, maar ten tweede, God in Zijn Personen. En weet u hoe dat is?
 - a. Ach, God de Vader, zeggen zij, dat is mij tot sterkte, dat U mij verloor, dat U mijn naam in de hemel schreef, dat ik Uw kind zou zijn. God de Vader heeft Zijn Eigen Zoon mij geschonken, hoe zal Hij mij ook met Hem niet alle dingen schenken? Rom. 8:32. De Vader heeft een vol genoegen in Zijn Zoon, Hij heeft Hem de kwitantie gegeven in de opstanding.
 - b. God de Zoon is hun Sterkte; waarin allemaal? Ach, in de borgtocht, in Zijn voldoening, door te lijden en te gehoorzamen, en door Zijn voorbede. *Hij is zo machtig en gewillig om mij te helpen,* zeggen zij. *Hij is mijn Sterkte in Zijn*

ontferming. Hij heeft zulk een medelijden met mij, Hij weet hoe ik ben, Hij is in alles verzocht gelijk als ik, uitgenomen de zonde.

- c. Hoe is God de Heilige Geest de Sterkte? Zo, dat Hij al wat God de Vader en de Zoon voor hen heeft, aan hen toepast. *God de Heilige Geest*, zeggen zij, *wel, de ere Gods is er immers aan gelegen dat ik moet zalig worden?* Daarom pleiten Gods kinderen zo dikwijls met Zijn Naam, en het is: *wat zult Gij dan met Uw grote Naam doen, wat zult Gij dan met Uw eer en met Uw liefde doen, HEERE, zo ik moet verloren gaan?* In al hun gelegenheid komt de Geest, en Die geeft ze moed, heldhaftigheid. Hij zegt tot hen: *sta en zie het heil des HEEREN aan.* Zodat zij wel zeggen gelijk in deze Psalm: *Met U loop ik door een bende en met mijn God spring ik over een muur;* ik vraag nergens naar, vers 30. Zo hebben wij dan altijd goeden moed, zei Paulus in 2 Korinthe 5:6. God de Heilige Geest is hun Sterkte, zodat Hij, hun enige Trooster is. Hij geeft ze een goede hoop in genade, Hij doet ze smaken de zekerheid van hun zaligheid, Hij is hun een onderpand van al de hemelse erfenissen. Hij doet ze hun deel, dat zij aan God hebben, zien, Hij geeft ze de kussen van Gods mond.

3. Nu moeten wij ten derde zien hoe God in Zijn beloften de Sterkte is. "Arme ziel, zegt God, hoe staat u zo? Hoort u het Mij dan niet zeggen? Heb Ik het u niet gezegd, dat Ik met u zal zijn in het water en in het vuur? Jesaja 43:2. Heb Ik het dan niet gezegd: *Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten?* Hebr. 13:5. Ik zal bij u blijven; geef al uw zwaarigheid maar in Mijn handen Wel, arme ziel, u bent een erfgenaam van de beloften Gods, en dat heb Ik met ede gezworen, opdat u getroost zou wezen, Hebr. 6:17, 18. Wel, arme ziel, u komt de belofte toe. Wel, arme ziel, er ligt niet één vloek in heel de Bijbel voor u, maar al de beloften zijn uwe, al Mijn goede woorden." Daarvan komt dat zeggen: Heere, u hebt het gezegd, dat U met mij zou zijn, Psalm 119:38: *Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vreze toegedaan is.* En in vers 49: *Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk u mij hebt doen hopen.*

4. Nu is de HEERE, ten vierde, de Sterkte van Zijn kinderen in Zijn regering. Hij heeft het bewind over hel, duivel en heel de wereld. *Laat de hel en duivel en heel de wereld samenspannen*, zegt een kind Gods, *U kunt ze een bepaling maken, HEERE, besturen en beletten.* Daar zegt God in Zijn regering tegen een Abimélech: *Ik heb u belet van tegen Mij te zondigen. Houd af, duivel, van Jobs leven. Saul, trek af van David, de Filistijnen zijn in uw land.* Zodat God Zijn kinderen doet zeggen: *Gij zult over mij doen komen, wat gij over mij bescheiden hebt*, Job 23:14. En, zegt God, Ik zal u zó regeren, dat u bij de uitkomst van zaken zult moeten bekennen, dat u alle dingen medegewerkt hebben ten goede, Rom. 8:28.

5. Nu is God de Sterkte, ten vijfde, in Zijn eigenschappen. "Uw wijsheid, zegt een kind Gods, is om mij te regeren en raad te geven. Uw goedheid, om mij te verkwikken. Uw algenoezaamheid, om mij te vervullen. Uw macht, om mij staande te houden en te redden. Uw rechtvaardigheid, om mijn zaak uit te voeren tegen mijn wederpartijders, zodat de rechtvaardigen moeten zeggen: *Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt,*" Psalm 58:12.

Dat is nu mijn Sterkte, zegt David. Wilt u weten, zegt de man, waar ik zo krachtig in ben? Het is in den HEERE. Daarom kies ik de HEERE, daarom gebruik ik Hem in alle ongelegenheid, daarom verbind ik mij aan Hem. Ik ben zo met de HEERE tevreden, Hij zal alleen de eer hebben van al de redding, als in de berijming van Psalm 89:8:

*Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer;
 Vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o Heer!
 Van Uw goedheid, die onz' bescherming is bevonden;
 Is 't dat wij benauwd zijn nu of 't eniger stonde,
 Gij, o heilige God Israëls hoog verheven,
 Zijt onz' Koning, tot Wien wij ons gans'lijk begeben.*

III. Nu, deze HEERE, die Sterkte, wat wilde de koning aan Hem doen?

Hij wilde Hem met liefde ontmoeten. *Ik zal U hartelijk liefhebben*, zegt hij. De ene bemint dit, en de andere wat anders. Liefde kent elk, liefde is zoet. Niemand kan liefde kennen, of hij moet het ondervonden hebben wat liefde is. David liefde Jónathan, en Jónathan liefde David. God beminde David, en David beminde God. God zegt van hem: *het is een man naar Mijn hart*. David zei: *ik heb de HEERE lief*. Nu moeten wij zien wat dat dit is, *de HEERE lief te hebben, en wat het is de HEERE hartelijk lief te hebben*.

A. *Wat is dat, de HEERE lief te hebben?*

1. Ten eerste, tot liefde behoort dat men de waarde van een zaak kent. Zo God ons onbekend is, zo zal Hij ons ook onbemind wezen. Het allerkleinste en grootste kind Gods kent de waarde, die er in God is om gediend te worden. A1 was het dat er geen hel tot straf, noch een hemel tot beloning was, zo moeten zij bekennen dat God hun liefde waardig is. Gelijk er staat in de Openbaring van Johannes: *Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, en alle liefde en alle dankzegging, tot in alle eeuwigheid*, Openbaring 4:11. A1 hebben zij maar een klein stukje van Hem gekend (want tot de volmaaktheid hebben zij Hem niet uitgevonden), wij kennen Hem evenwel enigszins, zeggen zij, dat Hij onze liefde waardig is.
2. Ten tweede, weet u wat het nog meer insluit? Niet alleen dat u God kennen moet als de Drie-enige God, en dat, zo u Hem niet kent, u dan geen liefde hebt; maar naar die waarde schatten zij God ook. In de wereld zijn grote schatten in schepsels, die tot verkwikking zijn, en men schat ze dikwijls wel al te groot; maar u hebt geen gevaar dat u de HEERE te groot kunt schatten of te veel kunt liefhebben; u mag niemand zo liefhebben dan de HEERE. Dat zeggen zij ook: *ik heb niemand zo lief als U, HEERE; wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde*, met Asaf in Psalm 73:25. *Ik acht het bij U, liefste HEERE, niemendal*. U kunt wel te veel liefde hebben voor uw man, vrouw en kinderen; maar naar die waarde dat u God schatten moet, behoeft u niet te denken dat u Hem te veel liefhebben of te hoog kunt schatten.
3. Ten derde bestaat de liefde hierin dat u dan niet rusten kunt, of God moet uw Vriend wezen. *Al gaf U nog zoveel*, zeggen zij, ik kan niet rusten, HEERE, of U moet mijn verzoend God en Deel wezen. Daar staan zij dan met stille tranen, en vraag ze dan eens als zij denken dat zij dat missen (al ging het dan alles naar wens): wat treurt gij; het gaat immers alles naar wens?
 Ach, zullen zij zeggen: "Ik weet niet of ik deel aan God heb; ik kan Hem niet missen, mijn liefde schreeuwt naar Hem, ik verlang om de HEERE te genieten. *O God, Gij zijt mijn God, ik zoek U in den dageraad; mijn ziel dorst naar U; mijn*

vlees verlangt naar U", Psalm 63:2. Kent u dat: *Mijn ziel dorst naar U, ik ben benauwd om U*? Zijn dat uw klachten? Staat u als met uitgestrekte armen?

4. Ten vierde, zij letten dan zo op als zij te geloven krijgen als zij zoiets in zich voelen, dat God hun Vriend is. En in het genot van al die zoetheid en blijdschap is al hun genoeg. Als God dan Zijn kinderen eens aanspreekt en vraagt of het hun niet welgaat; als zij bij Hem zo vrede vinden, of ze nu niet genoeg hebben? *Ach ja, HEERE, zeggen zij, ik ben nu zo voldaan, nu lust mij niets meer, ik ben zo voldaan, ik heb zo'n overvloed, er ontbreekt mij niets bij U*, Psalm 23:1. *Ach HEERE, Gij leidt mij in zulke grazige weiden, u schenkt mij de beker zo overvloeiende*, vers 2 en 5.
5. Ten vijfde zult u dit in de liefde vinden, dat zij zeggen: *ach HEERE, ik kan niet meer van U, ik moet nabij U wezen, ik kan maar weinig ogenblikken op een dag leven of U moet bij mij wezen*. Daarvandaan zult u vinden een Henoch wandelende met God, een Noach wandelende met God, en Job zich gewennende aan de HEERE. Het is hier: *Ken God in al uw wegen*, Spr. 3:6. Zij kunnen het niet één ogenblik harden zonder de HEERE.
6. Ten zesde, weet u wat het is God lief te hebben? Zo blij te wezen dat u Hem lief mag hebben. *Daar ben ik zo blij over, HEERE, zeggen zij, dat ik U zo lief mag hebben; u kunt mij niets groters geven, mijn ziel juicht erover. U eist anders niet dan dat ik U liefheb, en ik voel zulk een liefde in mijn hart, ik ben er zo blij over*.
7. Ten laatste bestaat het hierin, te zeggen: *ik, Uw arme knecht en dienstmaagd, HEERE, presenteer mijn dienst aan U in grote, zware en kleine gevallen. Spreek HEERE, en Uw knecht of dienstmaagd zal horen. Ik ben Uw knecht, ja, zekerlijk, ik ben Uw knecht*, Psalm 116:16, en Jozua 24:15: anderen mogen dienen die zij willen, ik zal den HEERE dienen. Dat is liefde tot God te hebben.

B. Wel koning, mochten zij zeggen, zullen dat woorden der lippen wezen? Zult u de HEERE daarmee stillen, met dat eens te zeggen?

Dat zal ik wel laten, zei de koning, *er zit wat anders in mijn boezem: ik zal de HEERE hartelijk liefhebben*. Meent u dat ik maar uitwendig bezig wil wezen? Meent u dat het lippenwerk is? Nee, het is met mijn ingewand, met mijn allerinnigste delen, gelijk een moeder haar kind liefheeft. U hebt die uitdrukking in 1 Koningen 3. Er staat daar een moeder met haar kind voor de rechter, om doorsneden te worden, maar toen zij het zwaard zag, ontstak haar ingewand, vers 26, en in Jesaja 49:15. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? *Als dát kan wezen, Ik zal het van u althans niet doen, zegt God; als er zo'n barbaars wijf was, ... Ik zal toch uwer niet vergeten*. Zulk een liefde belooft God mij, en zo heb ik de HEERE ook lief.

U zult misschien in uw hart denken: wat is dat, de HEERE hartelijk lief te hebben? Weet u wat het is als iemand hartelijk wordt? Dan zult u dit vinden:

1. Ten eerste, het is zo oprecht, er is geen bedrog in zijn geest, het uitwendige en het inwendige stemmen zo overeen, het uitwendige en hun hart komen zo op een uit, zij zijn zulke Nathanaëls, in welke geen bedrog is, zulke oprechte lieden.
2. Ten tweede, het is te zeggen: met het gehele hart. Zij willen niet gaan delen: het schepsel en de zonde en God wat. God, zeggen zij, moet mijn hart geheel hebben; maar niet God een deel en de Mammon ook een deel.
3. Ten derde, het is de HEERE lief te hebben in alle gevallen. Al is het dat God wat bitters tegen hen schrijft, al schrijft Hij nog zulke bittere dingen tegen hen, zo zeggen zij met de Kerk, Psalm 18:19: Dit alles is ons overkomen, nochtans hebben

wij Uwer niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond. Ons hart is niet achterwaarts gekeerd, noch onze gang geweken uit Uw pad. Zij gingen het daar eens optellen, en, zeiden zij, wij zijn niet trouweloos tegen Uw verbond geweest, noch is onze voet geweken uit het pad.

4. Ten vierde is het dit: tegen niemand zo openhartig te zijn als tegen God. Ik kan tegen niemand mijn hart zo uitspreken als tegen de HEERE. God is hun het allereigenst, tegen Hem zijn zij zo vrij. Dat wist Delila te zeggen tegen Simson: ge haat mij, omdat ge mij uw ganse hart niet verklaart.
5. Ten vijfde bestaat het daarin, dat zij niet met de lippen alleen, maar met het hart tot God naderen.

IV. Nu moeten wij dit zien: de man had daar zulk een reden toe. *Welke verbintenis had hij om de HEERE zo lief te hebben?*

1. Ten eerste, God was het waardig, Hij is de ware God. David kon daarmee geen zonde aan doen. *Hij is ver boven mijn achting*, zei de koning.
2. Ten tweede, God gebiedt het. De Heere Jezus zei dat daar de ganse Wet en de Profeten in bestond, in God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf, Matth. 22:37-40.
3. Ten derde, hoeveel wonderen had de HEERE wel aan hem gedaan! Als u dit wilt zien, dan moet u heel deze Psalm lezen: naar ziel en naar lichaam. Er heeft nooit een man zo veel voor zijn vrouw gedaan, als God aan David.
Nu, hij wilde dan zeggen: de HEERE is het waardig, Hij gebiedt het, Hij ontslaat van die wet niemand. En wat had God al aan hem gedaan! Zodat hij zeggen moest: Wat zal ik den HEERE vergelden voor al Zijn weldaden, aan mij bewezen? *Ik heb de HEERE lief*, Psalm 116:1 en 12. Daar hebt u de verklaring van ons vers.

Toepassing

Nu vraag ik, of ik of u daar iets tegen kunnen hebben? Moet u hetzelfde niet zeggen? Durft u het wel te zeggen? Hebt u het wel gezegd? Wilt u het nog wel zeggen? Moeten wij niet belijden, ik en gij, dat wij er grote verbintenis toe hebben?

Het mankeert ons aan geen liefde, maar het is dikwijls tot verkeerde voorwerpen. De een heeft liefde tot zichzelf, een ander tot zijn wellusten. Die moeten het alles voor zichzelf hebben, al is het dat het een teken van de boeste tijden is. De mensen zijn meer liefhebbers van zichzelf dan liefhebbers Gods. Anderen hebben al hun liefde voor weelde en vermaak, ofschoon God zegt: *heb de wereld niet lief, overspelers en overspeelsters, de liefde der wereld is een vijandschap Gods*. Een ander heeft liefde tot de zonden, tot zijn rechterhand, -voet en -oog. Zou hij die afkappen? Hij wil om God niet één zonde laten. Een ander heeft liefde (wat nog erger is): die heeft de dood lief, die wil liever in de hel gaan en verloren gaan, dan dat hij God lief zou hebben, al zou hij zijn ziel geweld aandoen. *Die Mij haat*, staat er, *heeft de dood lief, en hij doet zijn ziel geweld aan*, Spr. 8:36.

Arme zondaar, wat vermaak is er in de zonde lief te hebben? Kan God u niet veel meer genoegen geven dan het schepsel?

Anderen zeggen: *ik heb God lief*. Maar het is niet van harte, het is maar met de lippen, met de gedaante. Ik vraag u: zou de man wel gaarne hebben, dat zijn vrouw hem zo liefhad zonder hart? Zou u wel graag hebben dat u iemand met de lippen liefhad?

Ja, zult u zeggen, *ik weet het wel, de liefde is gebrekkig*.

Wel, u kunt een schepsel wel oprecht liefhebben. Zou het u wel tevreden stellen (als dat mogelijk was) als God, zonder hart u liefhad? Wilt u God niet liefhebben, wel, het schepsel en de zonde zal u ontvallen, en u dan geen liefde tot God hebbende, zo zal Hij u ook niet beminnen, Hij zal ook een afkeer van u hebben. *Ik kan u niet verdragen, zal God zeggen. Bent u Mijn schepsel, en hebt u Mij gehaat? Wel, nu haat Ik u ook, met een volkomen haat.*

Kinderen van God, u hebt de HEERE lief, en dat is waar; maar zou ge u uzelf niet wel eens mogen verbeelden dat God u aansprak en zei: "Mijn uitverkoren kind, hoe bent u zo lauw in uw liefde tot Mij? Hoe bent u zo koel in uw liefde? Hoe bent u zo verachterd?" Als u in uw binnenkamer eens zou staan en denken: als God mij eens aansprak, zou Hij niet moeten zeggen: "Ik heb wat tegen u; u bent zo vol moed, maar uw liefde is niet goed gesteld? Zou God niet moeten zeggen: wel, Mijn kinderen, er placht een tijd te wezen, dat u niet één ogenblikje op een dag buiten Mijn gemeenschap leven kon, dat u het niet één ogenblikje harden kond zonder aan Mij te denken, en nu kunt u dikwijls zoveel uren zijn dat u niet eens aan Mij denkt, of tot Mij of van Mij spreekt. Wel, Mijn kinderen, hoe bent u aldus verachterd? En als u nog eens aan Mij denkt, het gaat u zo koeltjes af."

Verbeeld het u eens, kinderen Gods, dat God van de hemel u aanspreekt, en dat Hij zegt: "Godvrezende mensen, er placht een tijd te wezen dat u het niet harden kon zonder enige samenspraak met Mij te houden, zonder Mij eens te danken en Mijn goedheden eens op te halen. Maar nu, nu moet ge uw hart ertoe dwingen, en als u het dan nog doet, hoe slordig gaat het u af, hoe slordig gaat het toe!"

Wij wilden u wel eens vragen: wat houdt u terug? "Ik wilde u wel eens vragen, zegt God, als in Micha 6:3: Betuig het eens tegen Mij, waar heb Ik u mede vermoeid, dat u Mij nu minder liefhebt? Ben Ik u dan minder schoon geworden, minder lief geworden, minder wonderlijk in Uw ogen geworden?" Kinderen van God, moet het niet door uw hart grieven?

Verbeeld u dat de Koning, als Hij tot u sprak, zou zeggen: "Wel, Mijn kinderen, denk aan uw naam, uw eed, liefhebbers des HEEREN, en denk eraan hoe dat ge uw woord aangegaan hebt dat u Mij zou liefhebben. Herinnert u zich het plekje niet en de omstandigheid? Was het u niet tot een schat?"

Verbeeld u dat God evenals een man doet, die zijn vrouw aanspreekt die een overspeelster is. Herinnert u het zich niet, zegt de man, hoe lief u mij had? "U hebt uw woord aan Mij gegeven, zegt God, wel, ga dan toch niet terug."

Wel, geliefden, verbeeld u dat God zegt: "Mijn kinderen, wel, heb Ik u ooit wel ontslagen van uw liefde? Heb Ik wel gezegd, dat Ik Mijn liefde breken zal? Heb Ik niet gezegd: eerder zullen hemel en aarde voorbijgaan, dan dat er van Mijn wet een titteltje voorbij zal gaan?"

Wat zegt uw hart? Moet u niet zeggen: *o God, u overreedt ons zo dikwijls, ik heb er de heilige verbondstekenen, het brood en de wijn op genomen? Zo dikwijls als u dat gedaan hebt, zo dikwijls hebt u als met uw hand geschreven: Ik ben des HEEREN, Jesaja 44:5. Waar blijven wij? Vanmorgen hebben wij het weer gedaan. "Meent u dat Ik uw Getuige niet geweest ben?"* zegt God.

(1) Zegt iemand: ik heb het nóch gisteren in de beproeving en voorbereiding, nóch vanmorgen gedaan. Deed u het dan niet in de nabetrachting, dat u zei: *Ik zal U hartelijk liefhebben?*

(2) *Ach Heere, zal een kind van God zeggen, ik ben zo vervallen; ik durf er niet aan te denken, aan het herstel.*

Durft u zo te spreken? zegt de HEERE; begin maar en Ik zal u helpen, Ik zal u raad geven, Ik zal u ondersteunen, Ik zal er u doorhelpen. Waag het maar met Mij, heb eens wat voor Mij over, en zie eens of Ik u wel alleen zal laten werken, of Ik u de kracht niet vernieuwen zal en in u invloeden.

(3) Iemand zal zeggen: *ach God, ik heb zoveel zonden.*

Wat klaagt u zo? zegt de Heere. Wel, bemin Mij, en u zult zo zondig niet wezen; bemin Mij, en u zult zo onheilig niet wezen. Kan Mijn liefde u dan niet voldoen? Kunt ge u in Mijn liefde dan niet vermaken?

(4) Ja, een kind Gods moet dikwijls zo klagen: *het is zo donker, U wijkt zo van mij.* Ach HEERE, zeggen zij, wat bent u geweken; ik vind niet één blijkje dat ik de Uwe ben; de liefde Gods is in mijn hart niet uitgestort, ik zit zo koel aan de tafel.

Wel, zegt God, heb het schepsel, de zonden, uzelf wat minder lief, en Ik zal u haast bezoeken. En in alle geval, u zegt dat Ik u niet liefheb; wel, toont u wel uw liefde tot Mij?

Nu, daar wilden wij wezen; onderzoek uw hart: hebt u wel liefde tot de Heere? Hoor, zo ik of u liefde tot de Heere hebben, dan zullen wij dit kennen:

1. Ten eerste, u zult zeer veel genoeg vinden in aan God te denken. Bent u daar zeer genegen toe? *O God, hoe kostelijk zijn mij Uw gedachten!* Psalm 139:17.
2. Dat niet alleen, maar ten tweede: u zult zo gulhartig voor God u kunnen verklaren en zeggen: *Heere, het liefste schepseltje dat ik heb, is mij zoveel niet waard als Gij; als ik U heb, dan leef ik; ik durf te zeggen: ik heb niets zo lief als U.*
3. Ten derde, u zult in alles wat u doet Gods eer beogen, in spreken en in horen. *Ach, zult u zeggen, dat U maar eer mocht hebben!*
4. Ten vierde, zal zo een zeggen, ik kan het niet harden als ik wat van U afleef. Als dat een week, een maand gaat duren, dan moet ik zeggen: hoe bent u dus verwilderd! Kent u het, dan zo verlangende en zo zoekende te wezen, dat u zegt: *ik kan U niet één dag missen, Heere, wat zou ik U een maand missen?*
5. Ten vijfde, u zult zo met God vergenoegd wezen, dat u zult zeggen: *al werd het alles mijn vijand erom, al moest ik er schade om lijden; als ik U maar heb, niets zal mij van Uw liefde scheiden.*
6. Nog eens, ten zesde, u zult het uw dagelijkse gewoonte maken dat te doen, en God te waarderen zal al uw genoeg wezen, aan God u te gewinnen, wetende dat Hij langs die weg Zich tot u voegen zal, dat raadplegen met God in het gebed, en uw hart te onderzoeken, met lezen voor en na het Avondmaal. Dat zijn de dingen onder welke God Zich voegt bij Zijn kinderen.

Daar is nu het stuk; het ligt tot uw last, u kunt u beproeven. Hebt u de Heere zo hartelijk lief, u zult het u niet misprijzen, Hij zal het u zeker vergelden. *Hebt u Mij zo lief, zegt de HEERE, Ik zal u ook liefhebben, met een liefde die alle kennis te boven gaat.*

Ik hoop dat God uw hart tot Zijn liefde zal bewerken en innemen.

En heeft God u hier zo lief, Hij zal u nog meer liefhebben. Als uw geloof en hoop zal ophouden, meent u dat dan de liefde zal ophouden? Nee. Komt hier de Geest, en stort Hij Zijn liefde in zo'n vuil hart, in de heerlijkheid zal de liefde Gods veel klaarder

wezen en nog veel gevoeliger wezen. Daar zullen zij het zien dat God is liefde. Hier hoort u het maar met Uw verstand. Het zijn maar weinigen, die zich een weinig tijd geven om dat wat te bezien, dat God is liefde, en om te zien Wie het is Die ons heeft liefgehad en van onze zonden gewassen heeft. Wij bidden dan dat God dit believe te zegenen, en onze harten te richten in Zijn liefde. Amen.

DERTIGSTE PREDIKATIE over Psalm 31:23a

Ik zeide wel in mijn haasten: "Ik ben afgesneden van voor Uw ogen.

Op het Avondmaal

Wij lezen bij Jakobus in het 3e hoofdstuk op het 2e vers: *Wij struikelen allen in vele*. Dat is waar omtrent vele mensen in het Oude en Nieuwe Testament, in de eerste en in de tweede wereld. Wat man leeft er die goed doet en niet zondigt? Wie ontmoet gij, die dat zeggen kan, dat hij niet zondigt? Wie kan zeggen: *Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijn zonde?* Spr. 20:9. *Voorwaar, er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt*, Pred. 7:20. *Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe*, Rom. 3:12. U zult er niet één ontmoeten van het begin van de wereld tot de dag des oordeels toe, of zij moeten allen zeggen: *Wij allen zijn als een onreine*, Jesaja 64:6. Zelfs de allervroomsten, Abraham, Izak, Jakob, al de profeten en de apostelen des Lams, zij hadden allemaal hun zonden. Zij zondigden niet alleen, maar zij zondigden zwaar. Noach, Lot, Petrus, u zult ze zien liggen als met gebroken armen en benen. Er is er dikwijls niet één, of u zult ze horen zeggen: ik ken het getal van mijn zonden niet. *Wie zou de afdwalingen verstaan?* zei David in Psalm 19:13. En Job zegt: ik heb duizenden zonden, en ik kan uit duizenden niet één beantwoorden, Job 9:3.

Er is niet één vrome, of zij zondigen met zonden van een geestelijke aard. Het waren niet altijd grove uitwendige zonden, maar somtijds zondigden zij met fijner geestelijke zonden. Dat wist David, en hij zei: Houd toch Uw knecht terug van trotsheden, laat ik mij niet schuldig maken aan zulke zonden, die Uw ziel haat, Psalm 19:14. Hij viel erin, 2 Sam. 24. Hizkía: zijn hart verhief zich.

Als de vromen zondigen, zo zijn zij ook gereed om zich voor God te brengen op hun knieën. *Tegen U alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen*, zei David in Psalm 51:6, en in Psalm 32:5: *Mijn zonde maak ik U bekend en mijn ongerechtigheid bedek ik niet*. Paulus zei in Romeinen 7: wat al begeerlijkheden zijn er in mij! Het is een heel lichaam der zonde en des doods; ach, als ik het goede wil doen, zo ligt het kwade mij bij; het goede, dat, ik wil, doe ik niet, vers 19, 21.

U zult ze zo vinden, dat zij zeggen: Heere, niettegenstaande dat ik zo slecht ben, bent u zo goed en vol ontferming; niettegenstaande dat ik zo zondig ben, zo bewijst u mij vele weldaden. Zij rekenen het hun een eer, dat zij dat voor God mogen belijden. Daar wilden wij wezen; ons versje zal uw gedachten daarheen leiden.

Dit is hier geheel een wonderlijke Psalm. De gelegenheid bij welke dit hem uitgeperst is, was misschien deze. Daar staat hij in het hof van Saul om de koning te verkwikken; die wilde hem met zijn spies doorschieten. Óf terwijl hij was in het hof van Achis; die vreesde hij, dat die hem op het lijf wilde vallen; daar verandert hij zijn gedaante. Óf als hij daar in de woestijn kwam; het scheelde niet veel, of het was met hem uit, zo hij dacht. Óf het is misschien geweest als deze knecht des Heeren daar stond voor Ziklag en zijn knechten; die tevoren gezegd hadden: *u bent ons meer dan allen*; die wilden elk een steen opnemen om hem te vermoorden. Óf de gelegenheid was toen hij voor zijn lief kind vluchtte: die zou zijn eigen vader niet gespaard hebben, die hem pardon gegeven had over zijn broedermoord. U hebt de keuze bij welke gelegenheid zij in de wereld is gekomen.

Wat is nu de inhoud van de Psalm? De maker staat bekend in het eerste vers. Dan volgt er hoe hij gesteld was, in het 2^e, 3^e en 4^e vers. *HEERE*, laat Uw eer toch niet geschonden worden; als ik met U een verbond maak, laat ik niet trouweloos zijn. U bent immers de Rotssteen van al Uw volk. Ik kan niet anders zeggen dan dat u de mijne ook zijt. Wel David, waarom worstelt u zo? Zijn vijanden der aarde en der hel waren niet alleen boos, maar ook loos; zij hebben hem netten gespannen, zij zochten hem erin te krijgen, vers 5. Daar valt hij in het net, en daarop komt hij in het 6e vers en zegt: *HEERE*, red mij als het U belijft, of neem mij in de hemel: In Uw hand beveel ik mijn geest, gelijk zijn Hoofd daarna zei, en Stéfanus in navolging van zijn Hoofd. Waar zou hij anders naartoe gegaan zijn? Naar de ijdelheden der heidenen of naar de afgoden? Die haatte zijn ziel.

Hoorde God u dan nog wel, David?

Ach ja, in het 8e en 9e vers: daar kreeg hij enige verruiming. *God uit de hemel*, zegt hij, *was mij goed*; Hij had Zijn goedertierenheid over mij.

Had u het dan zo hard, David?

Ach ja, van het 10^e tot het 14^e vers: die op de straten mij tegenkwamen, zij schuwden mij; ik was uit het hart vergeten, ik was als een dode, ja, als een pest gerekend, er wilde niemand met mij te doen hebben. Zaten zij in hun vergadering, zij beraadslaagden tegen mij. Maar God was mededogend, Die verlost mij, van het 14^e tot het 15^e vers. Die waarachtige en rechtvaardige God had te veel medelijden met mij dan dat Hij het niet zot gedaan hebben.

Bepaalde u dan God niet?

Ja, in het 16^e vers zegt hij: *Mijn tijden zijn in Uw hand, HEERE*. Waren zij in de hand van mijn vijanden, dan zou ik er nooit uitkomen. Waren zij in mijn hand, ik zou mij te vlug willen helpen. Van het 17^e tot het 19^e vers zegt hij: *HEERE, laat ik met geen beschaamde kaken staan!* Dan zouden zij zeggen: zie, daar staat die vermeende koning. Laten anderen beschaamd staan, maar laat ik het niet verliezen!

Wel man, u dringt zo aan, mocht de *HEERE* zeggen, *neem eens: Ik zou u eens niet helpen.*

HEERE, zegt hij, ik moet naar de eeuwigheid klimmen: *Hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen!*

Verwacht u dat?

Ach ja. Zou u daar tevreden mee zijn? Ach ja, al gaf u mij nooit een blikje op de aarde, dat u met mij was, als de snoeren mij maar in die liefelijke plaatsen vallen; doe mij dan maar alleen goed in de hemel, al was het niet op de aarde, in het 19^e, 20^e vers. En in het 21^e vers zegt hij: *HEERE, Gij verbergt Uw volk in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt hen in een hut voor den twist der tongen.*

Wel man, zegt God, u spreekt of Ik u nooit goeddeed.

Mar in het 22^e vers zegt David: *Geloofd zij de HEERE, want Hij heeft Zijn goedertierenheid wonderbaarlijk aan mij gemaakt, mij voerende als in een vaste stad. Hoe hebt ge u in al uw ontmoetingen gedragen?*

Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; maar niettegenstaande dat, zo moet ik U eer geven; dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep, vers 23.

Wel man, hebt u niet één woordje tot Gods volk?

Ach ja, zegt hij, hebt den *HEERE* lief, gij, al Zijn gunstgenoten; want de *HEERE* behoedt de gelovigen, en vergeldt overvloediglijk dengene, die hoogmoed bedrijft,

vers 24. Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op den HEERE hoopt, vers 25.

Wij zeiden in onze voorafpraak: het liefelijke dat u vanmorgen genoot, zoek dat toch levendig in uw hart te brengen. Allen ondervinden dat niet. Er is er niet één van Gods kinderen, die niet zou weten wat hij zou moeten maken van dit dat wij nu prediken moeten. Want zo kennen zij dit allemaal, jongen en ouden. Gelijk wij in onze aanspraak zeiden: *men is nu eens gezond, en dan eens ziek; elk kent meest wel eens ziekte en gezondheid.*

Laat ons dit vers bekijken. Daarin hebt gij,

- I. Ten eerste, de taal van dit vrome hart, het ontviel hem: *Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen.*
- II. Ten tweede, de zonde die in die taal begrepen lag.
- III. Ten derde, de manier en de wijze bij welke het er uitkwam: *het was in mijn haasten.*
- IV. Ten vierde, de wortel der zaak bleef levendig in hem, hij bleef bij de HEERE aanhouden in het worstelen en bidden.
- V. Ten vijfde, *God hoorde hem als hij smeekte.*
- VI. Ten zesde, de grote weldaad: *dan nog hoordet u mijn stem.*
- VII. Ten laatste, waarom God Zijn kinderen altijd hoort. Dat zijn zeven stukken, die wij nu niet af kunnen doen: wij zullen de drie eerste slechts nemen, dat is:

- De taal die hem ontviel: *Ik zeide in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen.*
- De zonde die daarin opgesloten was.
- De manier waarop het geschiedde.

I. Wat het eerste aangaat: *ik*, zegt hij. Wie is die ik? Dat staat op het 1^e vers en in zoveel Psalmen. Hij staat daar bekend als een bijzonder man. Het is David, een bijzonder man; het was een oprecht man, het was een kruiseling, het was een man naar Gods hart, het was een man die veel genade had. Maar het was ook een man die zware verdorvenheden had. Het was een man die een worstelaar, een bidder was, een smeker. Het was een man die veel verwisselingen van gestalten had: het ene jaar, maand, dag, uur verschilde dikwijls veel van het andere.

Wat wilde nu die man zeggen? Ik ben der woorden vol, ik moet spreken, de geest mijns buiks benauwt mij. Hij kon het niet smoren, hij kon het niet inhouden, er ging wat om. Het is een bijzondere gelegenheid bij welke ik dit gedicht gemaakt heb. Hij zei: *het moest eruit*; maar het mocht er beter in gebleven zijn. *Ik zeide*. Het was maar niet slechts een beweging van zijn lippen, maar hij zei het, zodat het God en mensen hoorden; hij zei het, dat het vromen en onvromen hoorden: *Ik zeide*. Ach HEERE, had ik het weer in kunnen trekken, ik zou het gedaan hebben, maar het was uit mijn lippen, en het was niet tot Uw eer noch tot stichting der mensen; het was tot mijn eigen eer ook niet. *Ik zeide wel*, maar het was kwalijk; er kwam wat onbedachts uit, ik heb wat ongerijmds gesproken. Ja, ik zeide het, die Uw knecht ben, van U begenadigd, die zoveel ondervonden heb.

Wat zei hij? *Ik ben afgesneden*. Ik ben afgesneden als een bloemetje, als gras, als het weefsel van de drom, ik ben afgescheidene van een iegelijk, en dat op het

alleronverwachtst; het is openbaar, het is niet verborgen, ik ben afgesneden van mijn leven, van de tabernakel, van Uw beloften en toezeggingen.

1. Ik ben afgesneden van mijn leven. Er is maar als een kleine schrede tussen mij en de dood, zei hij tegen Jónathan. Ach God, daar komt de pijl, die mij in mijn hart zal vliegen; ach, het is met mij gedaan, mijn leven is in de poorten des doods, mijn leven hebt u in Uw hand.
2. Ten tweede, ik ben afgesneden van de tabernakel en de tent Uwer eer, waar een iegelijk U eer geeft, waar ik placht te gaan met de feest houdende menigte. Nu moet ik ergens aan de zee zwerven in kelders en spelonken, en omzwerven in de woestijn, Psalm 27, 28 en 42.
3. Ten derde, ik ben afgesneden van al Uw toezeggingen. Wat zal er van Uw woord worden? Hebben dan Uw toezeggingen een einde? Is het uit met mij? Is nu al mijn hoop en verwachting en sterkte vergaan? Klaagl. 3:18-21.

Man, was dat het alles waar ge u zo in bezondigde? Nee, ik deed er nog wat bij: Ik zeide: Ik ben afgesneden *van voor Uw ogen*. *Van onder Uw ogen*, zeggen sommigen, van voor Uw aangezicht. Hier is het: van voor Uw ogen, en het heeft een goede uitleg.

1. Ik zag uit naar de HEERE, maar het hielp niet; God hield Zich zo stil, Hij trok Zijn hand uit Zijn boezem niet, Hij scheen minder te zijn als een moeder, al was het een hoer: als zij het zwaard zag om het kind te doorsnijden; haar ingewand ontstak.
2. Ten tweede, *allertiefste HEERE, ik ben afgesneden van voor Uw tegenwoordigheid*. Het was of de HEERE nu niet meer zijn zitten en opstaan omringde, of Hij een held was die niet verlossen kan. Het is of zij mij van onder Uw ogen weghaalden, het is of zij U overmand hadden en bespottende zeiden: *waar is uw God?* Het is of zij zeiden: wat zal er nu van uw zalving worden? Gelijk Jozefs broeders zeiden: laat ons eens zien wat van zijn dromen worden zal. Zij achten mij niet, het is met mij gedaan. Dat is de taal die hem ontviel.

II. Maar wat is zijn zonde in die taal?

1. Ongeloof;
2. wantrouwen;
3. mismoedigheid;
4. voorbarigheid.

Span u eens wat in. *Wat was zijn zonde?*

1. Het is ongelooft. Dat is een zonde die dikwijls in Gods kinderen is. Sara lachte in ongelooft. Maar de apostelen zeiden: *Heere, vermeerder ons het geloof*. De vader van het kind riep uit: *Heere, ik geloof, maar kom mijn ongelooft te hulp*, Markus 9. Is ongelooft dan zulk een zonde? Daar ligt in een twijfelen aan de Goddelijke waarheden; het is of God geen God van Zijn woord was. Wat is het anders dan God tot een leugenaar te maken? Foei, en dat terwijl Hij een God is Die niet liegen kan, Die de waarheid is. Het is te *twijfelen aan de macht van God; het is alsof God een held was die niet verlossen kan*. Mozes, zei God, *gij zult een hele maand vlees eten*, Numeri 11. *Het kan niet zijn*, zei Mozes; *zullen al de vissen der zee geslacht worden?*

Mozes, sla op de rots, en er zal water uit komen.

Het kan niet zijn, zei Mozes.

Die hoofdman zei: *zo God vensters in de hemel maakte*. Twijfelt u aan de liefde van de Heere? Zegt u: Hij heeft mij vergeten?

Dat kan Ik veel minder doen dan dat een vrouw haar zuigeling vergeet, Jesaja 49:14, 15. Zie, dat ligt in het ongelooft.

Was dat uw zonde, David?

Ach ja, ik geloofde geen God, geen Samuël, geen Jónathan, geen Saul; die zei: gij zult mijn troon beklimmen, 1 Sam. 26. Ik zei: *alle mensen zijn leugenaars*. Ik durfde niet te zeggen: *God is het ook*; maar dat lag erin.

2. Ten tweede, zijn zonde was wantrouwen aan de zijde Gods. Hij kon God zijn zaak niet toevertrouwen, hij kon zijn zaak in de hand Gods niet geven. Dat is weer onder de vromen een algemeen kwaad, bijzonder als het de goddelozen wel- en hen kwalijk gaat, Jeremia 12, Psalm 73. Wantrouwen aan God is weer een schrikkelijke zonde. Waarom? Wel, God kent degenen die de Zijnen zijn. Het is of God hun tranen niet meer vergadert in Zijn flessen, of Hij hun treden niet kent. En God is met niemand méér gemeenzaam. Is Israël in Egypte gedrukt: *God gedacht aan Israël*, Ex. 1 en 2. Hij dacht aan Zijn verbond met Abraham, Izak en Jakob. En dat kan God niet doen, dat Hij Zijn volk vergeten zou. Hij zou eerder een wonder doen. De raven spijsen Elia als het de mensen hem niet geven kunnen. Israël werd met hemels brood gespijsd, en gedrenkt met water uit de rots. Als het alles ontbreekt, dan helpt God. Die zonde lag erin, dat hij twijfelde aan de bescherming Gods. Was Hij geen vurige Muur meer rondom Zijn volk? Ach, volk van God, beschermt ge uw oogappel, God doet het u, volgens de 17^e Psalm. Was dat uw zonde, David? Ach ja, en dat niettegenstaande zoveel bewijzen, als hij had bij de leeuw en de beer, en in Achis' hof.

3. Zijn zonde was moedeloosheid. Hij bezweek; als een moedeloze kleefde hij aan het stof. Ezechiël 37: *wij lagen in de graven*. Waar zou mijn hulp vandaan komen? Zegt een moedeloze. Zie het in de discipelen op de zee. De Emmaüsgangers zeiden: *het is heden de derde dag, het is uit*. Dat is weer een algemene zonde onder de vromen, en het is gruwelijk. Het is of er geen God was Die helpen kan, het is of het beter was in des duivels dienst dan in Gods dienst, het is of er een afval der heiligen was, het is of Gods verbond niet welgeordineerd was. *Ik zal*, zei hij, *een der dagen omkomen*, 1 Sam. 27:1. *Mijn ziel kleeft aan het stof*, Psalm 119:25, en 28: *Mijn ziel druipt weg van treurigheid*. Psalm 42 in het 6^e en 12^e vers en Psalm 43:5: *Ach, ik ben zo neergebogen!*

4. Ten laatste, wat was nog meer zijn zonde? Haastigheid en voorbarigheid. Ach, dat is dikwijls ook onder de vromen. Hoe dikwijls wilde Israël naar Egypte! Elia wilde dat God hem weghaalde. Jona kan niet wachten tot de tijd van de profeet Nahum, in welke Ninevé is uitgeroeid. Mijn ziel, zeiden sommigen, kiest de eerworging meer dan het leven. Wat voor kwaad was daarin? Dit: *het neemt uw religie weg, het doet zoveel kwade woorden spreken*. Zij knorren en morren, zij zijn zonder geduld. Het is of zij zeiden dat zij wijzer waren dan God. U wilt meester zijn; u wilde de Heilige Israëls wel een perk stellen. Die haastig en voorbarig zijn: zij zouden de Heilige Israëls wel een perk stellen, zij zouden dikwijls wel tekenen uit de hemel willen hebben, zij zijn met het teken aan het Avondmaal niet tevreden. Dan zeggen zij: de Heere moet mij door dát middel helpen en niet door dat, op die tijd en niet op die; als het dan niet komt, dan geef ik het op. Dat belijdt hij ook; hij zegt het, het volgt.

III. Nu nog wat aandacht. Man, is het nu uit? Hoe stond u erbij? Hoe ging het nu? *Ach God, ik zeide het in mijn haasten*. Sommigen leggen het aldus uit: *Ik zei het onderweg*, terwijl ik vluchtte, of in de zaal was bij de koning der Filistijnen. In mijn vluchten zei ik: *het is gedaan*. Anderen zeggen (en daar voegen wij ons het liefst bij; het ene is wel, maar het andere is nog beter): het toont zijn gemoedsgestalte en de aarde van zijn

gemoedsgestalte, waaruit onbedachtzaamheid opwelde; het had anders niet tot zijn grond. *Waar was hij onbedachtzaam omtrent?*

1. Ik dacht niet aan de soevereiniteit van God. Kan Hij niet doen met mij wat Hem belijft? God bracht Jeremía in het huis van de pottenbakker; Hij bracht Job tot Zijn hoogten, Job 38, 40 en 41. Zo ook: ik zag niet de vrijmachtige werking Gods.
2. Ten tweede, ik was onbedachtzaam omtrent de trouw Gods en Zijn onveranderlijkheid, omtrent de macht en wijsheid Gods. Bileam en Samuël waren er niet onbedachtzaam omtrent. Mijn ontrouw kan de trouw Gods niet tenietdoen.
3. Ik zondigde tegen de macht en wijsheid Gods niet alleen, maar tegen Zijn voorzienige regering met Zijn kinderen in heel de wereld. HEERE, ik dacht nergens aan; als ik bij God kwam: het was alles tegen mij. Hij beschreef de manier hoe dat hij de zonde deed, in dat zeggen: *ik deed het in mijn haasten*.

Geliefden, de goddelozen en de vromen bedrijven dikwijls dezelfde zonden, maar het is in de manier onderscheiden.

Hoe doet het een kind van God?

- Uit zwakheid. Hij wordt overvallen door de zonde, die hem zo lichtelijk omringt, Gal. 6:1. De goddelozen doen het met studie en opzet. Absalom had het twee volle jaren erop toegelegd om Amnon te doden.
- Een kind Gods is er bedroefd over, maar een zondaar is er blij over: zij vertellen het als een mannelijk stuk. Davids hart sloeg hem. De vromen, gezondigd hebbende, hebben er berouw over. God luistert hoe Efraïm zich beklagt en zegt: ik heb berouw. Zij gaan er niet in voort. Maar de goddelozen gaan in de zonden voort: niemand, zeggen zij, zal mij er afhouden.
- De vromen hebben er zulk een schaamte over: ach, ik ben zo beschaamd, zeggen zij. Een goddeloze is vrijmoedig en stout. Een kind Gods in zonden gevallen zijnde: hij belijdt het met tranen. Een zondaar bemantelt de dingen die niet recht zijn, 2 Kon. 17. Ach God, zei deze man, ik, ben zo beschaamd, ik wilde dat ik het niet gedaan had. Hun hart jaagt en klopt erover.

Wel man, is het nu uit met u?

Nee.

Hoe vond hij het bij God?

Hij was mij goed, zei hij.

Moet u er Hem niet over prijzen?

Ach ja.

Als het God belijft en wij leven, zo zullen wij die andere vier stukjes tot op een Avondmaalstijd sparen.

Toepassing

Toehoorders, mogen wij het elkander wel vrijuit een beetje zeggen? Wij hebben u nogal een beetje te zeggen.

Genadeloos mens, hebben Gods kinderen zoveel tegenheden, en gaat het u zo goed: bekommert dat u niet, komt het u niet als een kwaad teken voor, dat u in geen kwaad zijt? Ik weet wel dat er sommige van Gods kinderen zijn, van wie het pad voorspoedig is, maar het zijn zeldzame. Zou God u niet wel mesten tot de dag der slachting? Ik vrees het. Nog eens, zijn Gods kinderen ontsteld over hun wantrouwen, ongeloof, mismoedigheid, voorbarigheid: uw ongeloof is nog groter! Het gaat omtrent het gehele Wezen Gods; u zegt in uw hart: *er is geen God*. En omtrent al de eigenschap-

pen Gods, en omtrent de beloften Gods aan Zijn kinderen: dat zal hun niet overkomen, zegt gij; *wie is de HEERE, Die dat doen zou?* En omtrent de dreigementen aan de goddelozen: *wie is de HEERE*, zegt gij, Die dat doen zou; waar is de God des oordeels? Ik geloof niet dat ik een ziel heb, ik geloof niet dat er een hemel of een hel is; waar zijn de beloften van Zijn toekomst? Hoe menigeen zit zich van kommer te verteren als de weg Gods naar hun zin niet is! Zij zeggen meteen: *de weg Gods is niet recht*. Ja, hoe hopeloos bent u als het er wat drukt! Dan is het met Joram: *dit kwaad is van de HEERE; wat zou ik verder op Hem hopen?* Dan is het vloeken op God en op de koning. Is er wat donkers en hachelijks: meteen is men gereed om kwade middelen te gebruiken. Die mannen sloegen hun hand aan kwade middelen, van wie men leest in Jeremia 44:15-18. Jobs vrouw wilde hebben dat hij kwade middelen gebruikte.

Genadeloze, hoe voorbarig, haastig, en moedeloos u bent, u kunt de gedachten van dood en oordeel niet weg krijgen. U zult zeggen: *ik roep het niet ver hoe ik ben, ik roep het niet breed*.

Dat is waar; dat doet u om uw vrienden en metgezellen. Wat zouden die zeggen als zij het hoorden? Genadeloze, u moogt zo ongelovig zijn als u wilt: alle mensen zijn leugenachtig, en God is waarachtig. U doet het met opzet en studie, maar Gods kinderen hebben er zulk een smart en schaamte over, u niet. Gods kinderen gaan er omtrent bidden en kermen; u kunt niet bidden, dan daar ergens een formuliergebedje dat u vanbuiten geleerd hebt. Ja, Gods kinderen krijgen verhooring, u niet. Al stond Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, zegt God, Ik zou ze niet horen, Jer. 15:1. Zie ook Jeremia 7:16 en Ezechiël 14:14. Zijn Gods kinderen haastig: zij krijgen verzoening in het bloed van Christus; dat hebt u niet, en wat zal er dan van u worden?

Vrome, een woord tot u. Hoe dikwijls staat het zo donker met u als met David, zodat u zegt: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen! Zie eens heel de kerk; zegt u er niet wel van: *wij zijn afgesneden?* Zie eens de kerk in Nederland, dorpen en steden: ach, hoe donker staat het! De oude, trouwe, vrome leraars gaan weg, en een doet de gemeente somtijds geweld aan, om er tegen haar zin een in te krijgen. Hoe staat het? De trouwen weg; geen weer te krijgen? Neemt God ze niet weg, Hij maakt ze onbruikbaar, door jaren, bezoeken en smarten. Maakt Hij ze niet onbruikbaar, zij worden moedeloos van al de ontmoetingen die zij krijgen, zodat zij wel slappe handen krijgen, als Jona en als anderen. Jeremia zei: *ik ben een man van twist den gansen dag*, Jer. 15:10. De Geest gaat weg in heel Nederland, op dorpen en steden; God wil wijken; Hij dreigt zevenvoudige slagen ertoe te doen, en Zijn hand blijft nog uitgestrekt.

Kinderen van God, hoe staat het met uw ziel? Elk zegt bijna: *De HEERE heeft mij vergeten, de HEERE heeft mij verlaten*; zoals Sion in Jesaja 49:14. Hebt Gij dan Uw barmhartigheid, Heere, door toorn toegesloten? in de 77^e en 88^e en 102^e Psalm. Ik denk niet dat gijlieden in deze stad zou willen vrij zijn. Als men nog eens zijn begeerte moet geven, men zou wel zeggen: waar zal het licht vandaan komen? Men wenst dat het dag zou worden. Foei, zult u zo spreken, en haastig wezen tegen God?

Kinderen van God, u zult uw haastigheid moeten laten, of u zult het ongenoegen Gods hebben. U hebt er te veel licht toe. God neemt uw zonden hoger dan van de wereld, Davids tellen van het volk hoger dan dat van Augustus. U doet God oneer aan. Kunt u een eerlijk man wel groter smaad aandoen, dan dat u hem niet gelooft, uw zaak hem wantrouwt? En doet u dat aan God, Die de ganse kerk zo goeddoet? Als u zo doet, dan neemt u al uw religie weg, dan gaat u niet veel alleen, u komt dan niet veel te kerk, u raakt al uw troost en zoetigheid kwijt. *Zou ik al mijn zoetigheid en mijn goede vrucht verlaten*, zei de vijgenboom, *en zou ik heengaan om te zweven over de bomen des*

wouds? Richt. 9:11. Wilt u zo haastig zijn, u zult meer onheil over u halen. Zegt u: *ik geloof niet dat God redden zal.*

Wel, sla er de weg toe in, Hij zal u redden. God hoorde het als Israël zich zo beklaagde en Zijn toorn ontstak, Num. 11. Ik weet maar één zaak die het goedmaakt, en dat is de manier; u zegt het in uw haasten: het is uit met ons; en daarna is het: ik wilde dat ik het niet gezegd had.

* Ja, zult u zeggen, wij zijn zo niet als u wel meent. Zouden wij welgemoed zijn en ten Avondmaal gaan? *Ik weet niet of ik uitverkoren ben.*

Als u dat zegt, wat doet u dan? Zult u daarmee beginnen waar God eerst mee begint? Daar moet u het laatst mee beginnen.

* Een ander zegt: *ik ben een verworping.*

Zult gij, arme worm, daarmee beginnen waar God het laatst mee werkt? Verworpen te zijn, dat is ons zo donker. Daar zijn geen tekenen meer van dan maar twee: dat is de zonde tegen de Heilige Geest, en onbekeerlijkheid tot uw doodsbed toe.

* Een ander zegt: *ik heb geen genade.*

Waar schreit u dan zo om? Waarom zegt u dan: het kan mij alles niet helpen als ik Uw genade mis, Heere? Zo ge u geen genade hebben, en ze dan zó hoog waarderen?

* Een ander zegt: *ik zal geen genade krijgen, mijn zonden zijn te groot;* zij zijn te scharlaken rood, het zijn geen algemene maar grove.

Zijn er wel gruwelijker en groter zondaars geweest dan Adam en Eva? Er zijn geen groter in de Bijbel bekend, ik heb er mijn leven geen groter gezien, en zij kregen de vrijbrief uit de hemel toen de HEERE zei: *het Zaad der vrouw zal het serpent de kop vermorzelen*, Gen. 3:15. Al had u verschrikkelijk gezondigd, dan doet God als de vader van de verloren zoon: hij dekte de tafel voor zijn kind dat verloren was; zo doet God ook. Vergeeft Hij dan niet menigvuldig? Heeft Hij niet gezegd: belasten, verlegenen, komt allen tot Mij, en Ik zal u rust geven? Matth. 11:28. Hebt u nooit gelezen dat de Godzaligen over hardigheid klagen en kermen? Dat zij zeggen: HEERE, waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen? Waarom verstokt Gij onze harten, dat wij U niet vrezen? Jesaja 63:17.

* Ja, zult u zeggen, *ik heb geen geloof.*

Is dat waar? Wel, is Jezus u dan niet dierbaar en waardig? Hoeveel is Hij u dan wel waard? Ga eens tussen u en Hem; ik geloof dat u zult moeten zeggen: Hij is mij het alles waard. En zou u dan het geloof missen?

* Ja, zult u zeggen, *ik heb schrikkelijk gezondigd;* het zijn geen algemene, maar schrikkelijke dingen, tegen mijn consciëntie, met veel verzwarende omstandigheden.

Er wordt een historie verhaald van de koning Eduard de Eerste, die een knecht had die schrikkelijk tegen hem gezondigd had. Hij reed hem in toornigheid te paard na, om hem te doorsteken. De knecht het niet kunnende ontvliesen, kroop voor de voeten van het paard, en zei: *mijn heer, vergeef het mij!* Daar valt de koning in; hij vergeeft het hem niet alleen, maar hij krijgt nog groter gunst.

Nog een historie van zeker keizer, die iemand had die ook verschrikkelijk tegen hem gezondigd had. Hij stelt een grote som geld op hem. Wat doet de man? Hij hoort het, hij gaat zelf naar het hof, en hij valt voor de voeten van de keizer neder, en hij schreit en zegt: *ik heb misdaan, vergeef het mij toch, ik kom mijzelf aanbrenge.* Dat bewoog de keizer zo (die een sterfelijk mens was), dat hij zei: *u zult de prijs hebben, die ertoe gesteld is, en ik vergeef het u.*

Zal God dat dan niet veel meer doen? Zal Hij het loon niet geven, aan belasten toegezegd: gij zult rust voor uw zielen vinden? Matth. 11:29.

** Zegt u: ik heb geen genade, ik zal noch wil ter tafel gaan?*

Eer u thuis zijt, of als u thuis komt, zal uw hart u kloppen: ach, hoe wilde ik nu wel dat ik het gedaan had, is het dan. Wees gewaarschuwd, en doe het nooit weer.

Er wordt een historie verhaald van een andere keizer. Hij reisde heen om gedoopt te worden, en stierf tijdens de reis. Er was er een die zei: hij is evenwel met zijn genegenheden gedoopt. Al was u ook gestorven, het was zo goed alsof u ten Avondmaal geweest was. Stil u in de HEERE, verlaat uw haastigheid; geloof, en gij zult bevestigd worden. *Wie gelooft, die zal niet haasten*, Jesaja 28:16. Wees niet ongelovig, maar geloof.

** Zegt u: ik kan het niet te boven komen, of u moet mij een geneesmiddel geven?*

Ik geef u dan deze:

- Ten eerste, belijd uw haastigheid voor zonde.
- Ten tweede, ga in het heiligdom Gods, de Bijbel, en zie wat God daar doet, Psalm 73. Ach, u zult zulk een groot beest in uw ogen worden.
- Ten derde, denk aan de genade Gods voorheen, aan de redding en hulp, Psalm 77.
- Ten vierde, denk aan de verscheidene wegen die God heeft. Door de donkere wegen komt wel het grootste licht. God zou anders uw Vader niet zijn.
- Nog eens, laat er uit uw lippen niets komen, dan wat tot eer van God is. Houd u altijd gevoelig over een tegenspoedige weg. U mag er wel over klagen, maar u moet niet slechts klagen om anderen tot medelijden te verwekken.
- Ten laatste, ga naar God. Al was het dat er een donkere weg kwam, God zal horen. Al doet Hij het nog niet uitspruiten, het navolgende geslacht zal de getrouwheid Gods zien. Moet u het al zien? Wat hebt u niet al gezien? Versterk er u mee.

Wat hebben wij hier niet al gezien! Het is verleden donderdag tweeëndertig jaren vol dat wij hier geweest zijn, zodat het nu de eerste sabbat is in het drieëndertigste jaar, in welke wij de dienst doen.¹ De reddingen hangen aan mij noch aan andere knechten, maar aan God. Wij zijn al te vleeselijk; u zult niet bevestigd worden als u zo doet. Sterk elkander, maak elkander niet kleinmoedig, troost de kleinmoedigen. U zult wel in de hemel komen door vele verwisselingen. Daar zal er niet één gemist worden van allen die aan de Zoon gegeven zijn.

Wij wilden dat u dat nu op uw hart legde. Wees zo haastig niet, maar wees moedig. Het vlees is zwak, maar de geest is gewillig. Worden Gods dienstknechten zwak, God zal zorgen. Wees sterk, en Hij zal uw hart versterken. Al hopen, al wachtende, al Avondmaal houdende, al zingende, al dankende, al gelovende zult u binnenkomen. Amen.

¹ Ds. B. Smytegelt werd op 16 januari 1695 predikant in Middelburg.

EENENDERTIGSTE preek over Psalm 31:23b

Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep.

Na het houden van het Avondmaal

Wij lezen in de 50^e Psalm op het 15^e vers: *Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren.*

Zo dadelijk zet een kind van God zijn voet niet naar de hemel met bedaardheid, of meteen komen er benauwde dagen, zodat zij moeten zeggen: *Mijn straffing is er alle morgens*, Psalm 73:14. *Gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene die naar den Geest geboren was, also ook nu*; zegt Paulus, Gal. 4:29. De Zaligmaker verborg dat niet in Zijn onderwijst, maar Hij zei: *In de wereld zult gij verdrukking hebben*, Joh. 16:33. Wat al gevaren telde Paulus eens op! Het gaat wel eens uitermate hoog, er zijn bange dagen. In de Schriftuur wordt het gemeld, Hebr. 11: de een werd het hoofd afgeslagen, anderen zeiden: wij hebben moeten vluchten door water en vuur. Als zij in de benauwdheid waren: daar kwam dikwijls geen einde aan, zij zagen geen uitkomst. Dan moet u ze somtijds horen zeggen: *God helpt ons niet. Hij laat het water wel eens tot aan de lippen komen.* Zodat zij zeggen: *nu is het gedaan*, 1 Sam. 7.

Hoe maken het Gods kinderen dan? Gedragen zij zich altijd wel?

Nee, maar zij zijn wel eens ongelovig, wantrouwig, onstuimig, voorbarig. Dat kunt u zien in Job, Jeremia, Asaf. Daar zijn blijken van, het gehele Woord door.

Al is het nu dat zij zich somtijds niet wel gedragen, blijven zij daarin?

Ziet u ze in hun misdragingen, u zult welhaast een stondeetje zien dat zij terechtkomen.

En hoe vindt u ze dan?

1. Ten eerste, in een stille bedaarde gestalte. Ik wil zo niet meer woelen, zeggen zij. *Wat buigt ge u zo neder, o mijn ziel, en wat bent u zo onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God*, Psalm 42:12. *Immers is mijn ziel stil tot God; van Hem is mijn heil*, Psalm 62:2. Hij doe met mij wat Hem belijft.
2. Ten tweede, zij hebben zulk een berouw van hun misdraging. Ach, ik was zulk een groot beest bij God, zeggen zij met Asaf in de 73^e Psalm, vers 22. Heere, het stond mij zo lelijk, het mag niet meer geschieden.
3. Ten derde, dan gaan zij overdenken wat hen wel geholpen heeft: aan de ene kant de middelen die zij gebruiken, en aan de andere kant de zegen Gods. Wat waren het voor middelen? Ik schreide, ik bad, ik kermde, ik smeekte, ik riep tot God. En dan: de zegen Gods was de grote goedheid Gods, en dat is: Hij antwoordt, Hij hoort, Hij redt. *Het krachtig gebed, tranen, schreien, het vermag bij Mij*, zei God, *u bent evenwel Mijn kind, u bent de Mijne, u hebt genade in Mijn ogen gevonden.* O, het gaat niet altijd even hoog. Zij vinden de hulpe Gods, zij hebben bevinding dat God hen helpt door Zijn wijsheid. *Want Mijn gedachten zijn niet als ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet als Mijn wegen, spreekt de HEERE, Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, also zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten*, Jesaja 55:8, 9. Zij hebben bevinding van de kracht van God. Abraham was ten volle verzekerd, dat hetgeen beloofd was,

Hij ook machtig was te doen, Rom. 4:21. *Onze God Dien wij eren, is machtig ons te helpen en te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal ons uit uw hand, o koning, verlossen*; zeiden die mannen tot Nebukadnézar, Dan. 3:17.

4. Ten vierde, zij hebben bevinding van de trouw Gods. Daar kunnen zij staat op maken, dat Hij de trouw houdt, tot het duizendste geslacht. Zijn trouw is groot, Klaagl. 3:23. *Hij houdt trouwe tot in der eeuwigheid*, Psalm 146:6.
5. Ten vijfde, zij hebben bevinding van de Goddelijke liefde: *Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch u niet vergeten*, Jesaja 49:15. God heeft Zijn kinderen veel liever dan een moeder haar kind.
6. Ten zesde, zij hebben bevinding van de Goddelijke bescherming. De berg was rondom vol vurige wagens en paarden; dat zag de profeet tot zijn bescherming, 2 Kon. 6:17.
7. Ten zevende hebben zij bevinding van de Goddelijke rechtvaardigheid: *Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt*, Psalm 58:12.

Door dat alles zien zij hoe schielijk en hoe haast zij gered zouden kunnen worden. Het kind Mozes: zo dadelijk was het niet op het water, of de moeder was gered en zij kreeg het kind weer aan de borst. Zo dadelijk waren de plakaten niet aangeplakt om de Joden te vermoorden, of er werd een ander aangeplakt dat zij zich tegen hun vijanden mochten verweren.

En dat gaat deze man erkennen in onze tekst. *Ik kan niet begrijpen*, zegt hij, *dat ik mij zo slordig gedragen heb, en dat u dat doet*. Ik ben zo haastig geweest: Ik zeide in mijn haasten: *God heeft mij verlaten, ik kom er nooit door*. Ik sprak zo zondig, ik was in schrikkelijke benauwdheid. Ik zei: *Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; maar dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep*.

Wij hebben negen weken geleden dat getoond, dat de man zei: *Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen*. Nu moeten wij de weldaad zien, aan zo'n slordig kind van God. En wat was de weldaad? *Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep*.

Wij hebben toen de inhoud van de Psalm getoond. Kort nog met één woord. Het was een man in veel gevaar. Het was een man in goede gestalte; het was een man in kwade gestalte. Het was een man die God menigmaal redde, al was het dat hij zulke kwade gestalten had. Het was een man die de weldaden Gods zeer vergrootte. *Ach God*, zei hij, *waarom doet U dan nog zoveel goeds aan mij?* Het was een man die al de vromen aanmoedigde om God lief te hebben en op Hem te vertrouwen. Het was een man in veel gevaren en goede gestalten: hij bidt, hij neemt toe, hij vlucht naar God. Hij was in kwade gestalte: ongelovig, mismoedig, wantrouwend, haastig sprekende, God geen eer gevende. De man kreeg reddingen: hij komt niet van zijn gebed, of God redt al, God redt op het bidden. Dan hebt u zijn verwondering: *hoe kunt U dat doen, daar ik zo'n slechte ben!* Dan gaat hij elk aanmoedigen: *heb God lief!* En hij zoekt elk te overtuigen dat het bij God goed is.

Wij hebben Davids zonden gezien. Nu moeten wij de weldaad zien. Die de Heere vrezden, zullen het ook zo vinden. *Ik zondigde, en God was goed*, zegt hij.

Wij hebben te overdenken:

- I. Wat deze vrome ziel deed: hij smeekte, en in zijn smeken kwam er een stem in. Die stem kwam er, een schreeuwen en roepen, en dat alles was in zijn

- haasten, toen hij zich niet wel gedroeg. Daar was wat goeds in; let eens op: hij smeekte, daar komt een stem, hij roept tot God, en dat in zijn haasten.
- II. Ten tweede, de goedheid Gods. God hoorde de stem zijner smekingen.
- III. Ten derde, de verheffing van de weldaad: *Dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep.*
- IV. Ten vierde, hoe God doorgaans al Zijn kinderen redt, al zondigen zij zwaar.

Dat zijn onze vier dingen; ik en u zullen er ons deel in kunnen krijgen.

- Ten eerste, in die kwade gestalte was nog wat goeds: bidden, smeken, met de stem te verheffen, te roepen, te schreeuwen.
- Dan, de goedheid Gods: Hij hoorde het.
- Dan vergroot hij de weldaad: dan nog hoordet Gij, als ik U onteerde.
- Ten laatste, hoe God Zijn kinderen, zijnde in een slordig gedrag, verhoort en antwoord geeft. Dat zijn onze zaken.

I. Wat het eerste aangaat, *ik smeekte*. Als u smeken hoort, wat moet gij, dan denken? Er is daar een misdadiger, of een bedelaar, of een kind, of een onderdaan, of een knecht, die smeekt; hij heeft wat te verzoeken.

1. Ach, zo komt een kind Gods als een misdadiger voor God. In de zonde is wat verdoemelijks (al zijn zij geen verdoemelingen); daarom komen zij als misdadigers. *Ik zal mijn Rechter om genade bidden*, zei Job; ik zal tot God zeggen: *Verdoem mij niet*, Job 9:15 en 10:2. Zie ook Psalm 6 en 143.
2. Er is ook niet één vrome, of hij is arm: hij is niet vroom als hij niet arm is. Het zijn armen van geest, Jesaja 66:2, Matth. 5:3. *Ik heb niets*, zeggen zij, *om voor de Heere te brengen, ik ben doodarm*.
3. Al de vromen zijn ook kinderen. In Lukas 11 zei de zoon: *geef mij een brood, mijn vader!* Zo is een vrome ook. Zo dadelijk als zij bekeerd zijn, past het op hen, 1 Joh. 3:2: Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods. In Job 34:36 wist Elihu dat al: *Mijn Vader*, zei hij. *Indien u tot een Vader aanroept Dengene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werks, zo wandelt in vreze den tijd uwer inwoning*, 1 Petrus 1:17.
4. Nog eens, de vromen zijn onderdanen van de Heere. Hoe smeekt een onderdaan zijn koning als hij iets hebben wil! Die vrouw binnen Samaría: *ach heer koning*, zegt zij, *help mij toch; wij hebben mijn zoon gekookt en gegeten, en nu wil zij haar zoon niet geven*.
5. Ja, zij zijn knechten van de Heere. *Och, HEERE, ik ben Uw knecht, ja, zekerlijk ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd*, Psalm 116:16.
6. Ik kom als een misdadiger, zegt hij dan, als een arme, als een knecht, als een onderdaan, als een kind bidden en smeken. Het geschiedt niet altijd stil, het zijn niet altijd uitschietende gebeden. Als zij gaan smeken: zij staan wel eens van verre, zodat zij niet spreken, ja, zelfs hun ogen niet durven opheffen, als de tollenaar in Lukas 18. Zij staan, en u hoort geen stem. U hoorde van Hanna niet één woord, 1 Sam. 1. *HEERE, in benauwdheid hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was*, staat er in Jesaja 26:16. Zij staan voor God met hun ogen en handen naar de hemel, gereed om wat te ontvangen. Zij staan wel voor God, maar de nood gaat boven de woorden, het worden onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8:26. Zij staan, en er komt beweging. Wat nog meer? Zij beginnen hun lippen te roeren, zij beginnen binnensmonds te mompelen, ja, er komt een stem. Er staat in Hooglied 2:14: *Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats, toon Mij uw*

gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet en uw gedaante is lieflijk. Zij worden der woorden vol, zij spreken het eens uit wat zij hebben willen.

Zo was deze man; er kwam een stem terwijl ik zondigde, ik begon luid te bidden; welk wapen er van mij week, dát niet; het was de stem mijner smekingen. Ik liet het op geen ander afgaan, ik had geen voorbidders, ik moest het zelf doen, ik had geen ander. Evenwel zo meende ik dat het van God was, door den Geest der genade en der gebeden, Zach. 12:10.

Was het wel bedaard?

Nee; ik riep, ik begon openlijk te schreeuwen.

Wat gaf dat nu te kennen?

1. Ten eerste, *ach, ik dacht dat U zo ver was, HEERE.* Ik dacht dat God zulke zondaars niet hoorde; ik stelde het op een schreeuwen. *Ik riep mijn knecht,* zei Job, *maar hij antwoordde mij niet.*
2. Ten tweede, het gaf te kennen de uiterste benauwdheid waar hij in was: ik kon mij niet langer bedwingen, ik moest het uitschreeuwen.
3. Ten derde: ik riep, ik was evenals een mens die in het water ligt, of in het vuur, of onder de klauwen van een wild beest, die niet anders dan de dood voor ogen ziet. Er was maar als één schrede tussen mij en de dood; ik stelde het op een roepen, ik riep als een die geen uitstel verdragen kan. Mijn God, ik kon geen half uur uitstel verdragen; zij stonden zo om mij te grijpen, zij zouden mij levend verslonden hebben.
4. Ja, ik riep: dat toont zijn ijver. Als een bidder in ijver is, dan raakt hij aan het schreeuwen. Sterke roeping en tranen waren er bij de Heere Jezus in Zijn benauwdheid, Hebr. 5:7. Het was een aanhoudend roepen: ik volhardde in den gebede. Ik zal zien, zei hij, wat er van komen zal.
5. En ik deed het in mijn haasten: als Saul stond om mij met de spies te doorschieten, als ik voor de leeuw en de beer kwam, als ik in Achis' hof was. In mijn haasten, als ik in ongeloof, wantrouwende, mismoedig was: ik smeekte, ik riep. Wat gaf hij erdoor te kennen? De apostel zei in Romeinen 7:21: *Als ik het goede wil, dan ligt het kwade mij bij.*

Hij mocht ook met omkering zeggen: *als ik het kwade deed, zo lag het goede mij bij.* Er waren nog goede dingen in hem. Wat voor goede dingen? Dit goede:

- (1) Ten eerste, hierdoor toonde hij dat er nog geestelijk leven in hem was. Als iemand in een flauwte is, doodziek, en de adem gaat nog: *er is nog leven,* zegt men. Hier was hij in doodsnoed naar zijn ziel; hij smeekte: *mijn genaden zijn nog in het leven,* zei hij. Kent u het, vrome? Als u wilt ophouden: ach, u kunt niet, u stelt het op een roepen. De genadegiften Gods zijn onberouwelijk, Rom. 11:29. De rechtvaardige vallende, hij wordt niet weggeworpen, Psalm 37:24. *Ik sliep,* zei de bruid, *maar mijn hart waakte,* Hooglied 5:2. Petrus sliep in de zaal, maar zijn hart waakte, er was nog geestelijk leven in.
- (2) Ten tweede, in al zijn haastig spreken is het of hij heimelijk op God wilde hopen, en of hij zeggen wilde: als mijn hart en mijn vlees bezwijkt, dan nog bent u de Rotssteen van mijn hart en mijn Deel in eeuwigheid, als Asaf in Psalm 73:26. In Psalm 18:3 zegt hij: *De HEERE is mijn Steenrots en mijn Burcht en mijn Uithelper, mijn God, mijn Rots, op Welken ik betrouw; mijn Schild en Hoorn mijns heils, mijn hoog Vertrek.* Als ik het stuk wil opgeven: ik kan niet, er ligt een heimelijk vertrouwen.

- (3) Ten derde, hem bleven goede middelen bij; hij wilde geen kwade middelen bij kwade middelen doen, hij bleef in het gebed. De Zaligmaker, in zware strijd zijnde, bad des te ernstiger, Lukas 22:44. En in Psalm 61:3: *Van het einde des lands roep ik tot U, als mijn hart overstelpt is.* Zo hier ook: ik riep, ik schreeuwde tot U, als mijn ziel in mij overstelpt was.

Dat ligt in het eerste stuk. Ik deed het wel in mijn haasten, maar ik riep, ik bad en smeekte. Dat gaf te kennen dat zijn genade leefde; er lag een heimelijke hoop, hij bleef bij het gebruik van de rechte middelen.

II. Wel man Gods, zal God de zondaars horen? Ach ja; de moedwillige niet, maar hen die overvallen worden. Het is geen opzet, het is onbedacht en onverwacht, zonden die ras geschieden. *God hoorde de stem mijner smekingen.* De HEERE hoorde zijn smeking, en zijn gebed kwam in de hemel. Het verzoekschrift werd bij de troon van de Koning getekend en beantwoord. Ik luisterde wat God de HEERE spreken zal, Psalm 85:9. En de profeet Hábakuk in het 1^e en 2^e hoofdstuk: *ach HEERE*, zegt hij, *ik schreeuw tot U, en ik sta op mijn wacht.* Hij was met de geest tegenwoordig en bij zichzelf in al zijn haasten. Daar komt uit de hemel een antwoord. Is het zo niet geweest?

- Neem eens dat het geval was dat hij voor de leeuw en de beer stond; roepende tot God, zo hoorde Hij hem.
- Of voor Saul; die wilde hem met de spies doorschieten, het miste bijna niet; hij riep tot de Heere, Die hem hielp.
- Hij moest daarna weer op de snaren spelen, en toen wilde hij hem aan de wand spitten; zo riep hij tot God, en hij ontweek het.
- Ga eens naar Goliath. Hij was een arm jongeling; het gehele leger en Saul zelf, zij spreken als om hem de moed te benemen. Hij gaat tot hem met een slingersteen, en roepende tot God, zo antwoordde Die hem.
- Als hij onder de hovelingen was: *ach Heere*, zei hij, *ik ben zo benauwd.* Hij riep, hij smeekte, God redde hem onder Zijn eigen volk.
- In 1 Samuël 30 komen er vijf- of zeshonderd; zij willen hem doden. Hij riep tot God, en de HEERE redde hem.
- Ga eens bij Absalom. Nu is het op het allerergste, zei hij, mijn eigen kind staat tegen mij op. Hij moest alles verlaten; hij riep, hij schreeuwde, God hoorde hem. Niet alleen hoorde Hij hem, maar Hij redde hem dikwijls door zulke wonderlijke en onverwachte middelen.

Saul moet overtuigd staan: wat een arme jongeling; die velt daar een reus met een slinger! Dan moet er een diepe slaap op de koning vallen; ondertussen was hij in het uiterste gevaar. Dat deed hem roepen tegen David: *gij zijt rechtvaardiger dan ik.* De koning moet zijn lichaam ontlasten in een spelonk; daar moest hij weer overtuigd staan over de rechtvaardigheid van David. Hoe was het bij Achis? Hij had geen hart om hem iets te doen, zijn hand kon geen ding uitrichten. Door welk middel werd hij gered in die zaak van Absalom? Zijn eigen muilezel was de wagen die hem naar het schavot toe bracht. Wat was de galg? De boom. En wat de strop? Zijn eigen haar. En wie de beul of scherprechter? De generaal van zijns vaders leger. En wie de begravers? De knechten van zijns vaders leger, die hem van boven neer plukten en hem begroeven onder een hoop stenen. *Ik riep, HEERE, en Gij hoordet.* Hij had een onmiddellijk antwoord.

III. Hij staat erover verbaasd, hij moet er een uitroept over doen. Hij zegt: de HEERE deed het dán nog, als ik Hem onteerd had; als ik zei: er is geen God Die mij kent of

helpen wil; als ik zei: het is buiten hoop; als ik zei: het is beter niet bij God te zijn dan bij God te zijn. Het scheen of er een afval der heiligen was. Ik was mismoedig, wantrouwig, onstuimig: dan nog hoordet Gij mijn stem. U moet op dat dan nog letten. *Vergeeft Gij, HEERE, mijn ongerechtigheid!* Dat zou geen mens doen. Hoe onverwacht en onbegrijpelijk was die zaak!

Wat wil hij met dat dan nog zeggen?

- (1) Ten eerste, het geeft te kennen zijn nederige gestalte. Ik was geringer dan die trouw. Wat zal David nog meer zeggen? U hebt zo en zo aan mij gedaan, 2 Sam. 7. Hij was klein, nederig, ootmoedig, en gering in zijn ogen.
- (2) Ten tweede gaf het te kennen zijn verwondering. Wat is de mens, dat Gij zijner alzo gedenkt, en des mensen kind, dat Gij u zo ontfermt? Psalm 8:5. Wat is de mens, dat u hem groot acht en dat ge uw hart op hem zet? Job 7:17. Hij staat in verwondering als weggerukt.
- (3) Ten derde, het gaf te kennen zijn schaamte. O God, ik ben beschaamd: hebt u al mijn haastige woorden gehoord, al dat ongeloof? Schaamte overdekt mijn aangezicht.
- (4) Ten vierde, ik heb U zo lief, zulk een God kan ik mijn liefde niet weigeren: *Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte*, Psalm 18:2. HEERE, U bent mijn ganse liefde waard. *Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen*, Psalm 116:1.
- (5) Ten vijfde, zijn dankbaarheid. Wat zal ik U vergelden voor deze weldaad, aan mij bewezen? Psalm 116:12.
- (6) Ten zesde, blijdschap. Ach, ik ben zo blij. *Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden*, Psalm 103:2. *Ik zal den HEERE zingen in mijn leven*, Psalm 104:33. *Grote dingen heeft de HEERE aan mij gedaan*; zoals in Psalm 126:2, 3. *Tenware de HEERE met mij geweest was, ik was levend verslonden geweest*; zoals in Psalm 124:2, 3.

Dat is het derde: die schone gestalte had hij in het verheffen van die weldaad.

IV. Nu, het vierde stuk is dat Gods kinderen dikwijls zwaar zondigen, en zij komen niet op hun knieën met tranen in ootmoedigheid, of God hoort ze, en er komt een gunstig antwoord. Hoe dikwijls werd Mozes verhoord voor dat zondig Israël, zelfs voor Farao! Het moet er verschrikkelijk voorstaan als God zegt: *al stonden Mozes, Samuël en Job voor Mijn aangezicht, Ik zou ze niet horen*. Maar een vrome in benauwdheid roepende, zal ingang vinden.

U zult zeggen: *waarom doet God het, daar zij dikwijls zo zondig zijn?*

1. Ten eerste, Hij heeft Zich door belofte ertoe verbonden. Als God Zijn woord aangaat: maak er staat op, Hij zal het houden. Heeft God het beloofd? Ja Hij, Jesaja 65:24: *En het zal geschieden, eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen*.

- God hoort al eer zij roepen. *Ja, Ik ben gevonden*, zegt Hij, *van hen, die naar Mij niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijn Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Zie, hier ben Ik, zie, hier ben Ik*, Jesaja 65:1.
- De vromen, roepende tot God, zo hoort Hij hun stem; Hij hoort ze al eer ze komen of onder het roepen. Daniël, gij zeer gewenste man, van de eerste dag af dat ge uw hart begaaft om te verstaan, zo heb Ik u gehoord.
- Ja, ná het roepen hoort Hij ook. Paulus schrijft in 2 Korinthe 12:8, 9: *Ik heb den Heere driemaal gebeden, en Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg;*

wees stil en Ik zal u helpen. De Zaligmaker zegt in Johannes 16:24: Bidt en gij zult ontvangen. En er staat in Psalm 50:15: *Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, en Ik zal er ge uithelpen.* 1 Joh. 5:14: *En dit is onze vrijmoedigheid, die wij tot Hem hebben, dat zo wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort.*

2. Ten tweede, weet u waarom God hen hoort in al hun zwaarigheid? Omdat zij het bidden niet doen in hun eigen gerechtigheid maar in de gerechtigheid des Middelaars. Zij zeggen als in. Daniël 9:18: *Wij werpen onze smekingen voor Uw aangezicht niet neder op onze gerechtigheden.*

3. Ten derde, omdat de Heere Jezus voor hen bidt. Ik spreek voor hen, zegt Hij, en Ik heb grond van verhoring; *Vader, verlos hen.* Al waren er grote mannen zijn voorbidders geweest, dat zou hem niet geholpen hebben. De Heere Jezus heeft voor de overtreders gebeden, Jesaja 53:12. Dat kenden ze toen al.

4. Ten vierde, God doet het om Zijn kinderen aan Hem te verbinden. Kunt u nog niet zien, zegt de Heere, dat u aan Mij verplicht zijt?

5. Ten vijfde, God kan niet aanschouwen dat de geesten overstelpen zouden, dat het hart van een nederig mens zou overstelpen. Nu zal Ik Mij opmaken, zegt God, om het gekerm der ellendigen, nu is het Mijn tijd; zij zien geen uitkomst, maar Ik zal het maken dat zij het zien.

Daar hebt u onze vier stukken.

- Ten eerste, de biddende ziel in zijn haasten.
- Ten tweede, de goede God, Die de biddende ziel hoort.
- Ten derde, de biddende ziel in de uiterste verwondering: dat u dat doet, dan nog, als ik zondigde!
- Ten vierde, waarom God Zijn kinderen in het bidden nog hoort als zij zondigen. Wij kunnen er anders niet van zegen dan hetgeen er staat in Ezechiël 34:31: *Gij nu, o Mijn schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen; maar Ik ben de Heere uw God.* Uw gebreken zullen Mijn goedheid, Mijn onveranderlijke liefde en trouw niet wegnemen, en u zult Mij verheerlijken en verheffen.

Toepassing

Hef uw harten nog een weinig tot God de Heere. U bent vanmorgen ten Avondmaal geweest. Onvrome, u weet niet van smeken, noch uw stem te verheffen, noch te roepen tot God. Ofschoon u nog zo zondig bent, en God u vriendelijk is, u trekt het u niet eens aan. U zou beschaamd zijn als u eens bidden moest waar twee mensen bij waren. Als men u zag bidden, zou men u in uw gestalten niet slordig zien? Uw bidden is dikwijls slaperig, al sluimerende, achterstevoren, zodat u niet weet hoe dat u het aaneen zult doen kleven. Hoe zelden bidt en leest gij! In Daniël 6 kwam er een gebod dat zij in dertig dagen niet een enig verzoek moesten doen aan enige God of mens, dan alleen aan de koning: dat zou u wel aangestaan hebben.

Lieve mensen, wij weten niet of u in dertig jaar God wel behoorlijk aangebeden hebt. Zo u nog een formuliergebedje bidt, hoe traag bent u erin! Hoe loopt u om en om als het de tijd des gebeds is! En hoe blij bent u als het verhinderd wordt!

Mogen wij u wel een vraag doen? Hebt u gisteren wel, en vanmorgen wel, uw smekingen in uw eenzaamheid gehad? Hebt u ze met uw huisgezin en in de kerk gedaan? Hebt u het aan de tafel gedaan?

Zegt u: nee?

Hebt u het maar met de predikant gedaan, en zonder hart of eerbied? Ga eens in uw binnenste.

Denkt u: u valt mij te veel lastig, ik wilde dat u mij met vrede liet?

Zeg dat niet; ik wilde dat God u lastig viel, zodat u zei: ik werd ontdekt, ik weet niet wat ik vandaag gebeden heb dan met de predikant, en daar heb ik nog wat van onthouden. Ach, u zult te laat willen bidden; dan zal God zeggen: *dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden niet geantwoord hebt, zo zult gij roepen, maar Ik zal u niet horen en ook niet antwoorden*. Dat u dan nog ging bidden!

Wat zou het moeten zijn?

"Ach God, geef mij toch de Geest der genade en gebeden; ach, trek mij, opdat ik U nalope; bekeer mij, en vergeef mijn zonden, breek mijn hart toch!" En dergelijke; er is zoveel te bidden.

Vrome, u bent ook ter tafel geweest; maar hoe hebt u het gemaakt? Hebt u haastig gesproken? Misschien hinkte u op twee gedachten: u dacht ten Avondmaal te gaan, en u dacht er af te blijven.

* Zegt u: *ik ben niet uitverkoren?*

Wie daarover klaagt, heeft er misschien al een blijkje van weg dat God zijn naam in de hemelen geschreven heeft.

* Een ander zegt: *ach, Gods eigenschappen zijn mij zo schrikkelijk, Zijn heiligheid, Zijn waarheid; Hij weet het wel wie ik ben*.

Ja maar, hebt u Zijn beminnelijke eigenschappen niet gezien? Zijn ontferming, Zijn liefde? Kan Hij het u niet vergeven? Hebt u niet haastig gesproken?

* Maar zegt u: *ik ben het onwaardig, ik vrees dat ik mij een oordeel eten zal*.

Vlees en bloed spreekt zo niet; die kommer heeft u tot onderzoek moeten brengen.

* Zegt u: *wat zal zo'n hond aan de tafel doen?*

Wel, de hondjes krijgen ook van de kruimpjes die van de tafel der kinderen vallen.

* Zegt u: *ik zal mij een oordeel eten*.

Wel, zegt God, dat mag een stoute zondaar zeggen, maar een zwakke en verslagene niet, daar de zonde tegen uw wil is.

* En wie zal het alles uitdenken? Dan is het eens: *ik ben niet bedroefd genoeg*.

Is het niet genoeg als u het opgeeft, als u radeloos zijt?

* Dan is het: *ik heb geen groei; wat zal ik ten Avondmaal doen, ik blijf gedurig dezelfde, ik draag geen vruchten*.

Als u spijs gebruikt: al merkt u niet dat ze u versterkt, houdt u daarom wel op? Bent u wel gerust als u ziet, dat het alles niet gezegend is? Och nee, zegt u, ik ben zo onrustig.

* Ja, zegt een ander, *ik heb geen geloof*.

Wel, hoeveel is de Heere Jezus u wel waard? Antwoord er voor God op, eer u slaapt. Zou u er niet op moeten zeggen: Hij is mij het alles waard dat er in de wereld is; mijn ouders, goed, kinderen, bloed, ik zou het er wel alles voor overhebben. Wilt u dan nog haastig spreken?

* Een ander zegt: *ja, ik ben zo mismoedig, en het duurt zo lang*.

Wel, het is geen eeuwigheid; hoeveel jaar is het al? Uw hulp is wellicht voor de deur. Zijn kracht zal in uw zwakheid volbracht worden; Hij zal zeggen: *Mijn genade is u genoeg*; er zal u niet opgelegd worden boven uw vermogen. Geef Hem Zijn tijd, en

zeg met David: *Mijn tijden zijn in Uw hand*, vers 16. Ja, zeg: ik ben hartelijk blij dat mijn tijden in Uw hand zijn; waren zij in de hand van mijn vijanden, dan was het gedaan; waren zij in mijn hand, ik zou mij te vroeg willen helpen; nu zal God het schoon maken op Zijn tijd, Pred. 3:11.

* Een ander zal zeggen: ik heb helemaal geen licht, en ik vrees dat ik geen licht krijgen zal.

Wat, weet u het? Vertrouw op de Heere, zelfs in het duister. *Wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den Naam des HEEREN en steune op zijn God*, Jesaja 50:10. Die zo haastig zijt: kunt u wel van het bidden blijven? Izak ging naar het veld, Petrus op het dak, Jona bad in de vis: het is al bidden, schreien, smeken; kunt u er afblijven?

Nee.

Dan moet ik zeggen: uw genade is levend; ja, heimelijk vertrouwt u dat God u helpen zal, ja, u blijft op de weg naar de hemel, en mogen wij het zeggen: God zal u horen. Die bidden kan: God zal op Zijn tijd u horen; Hij verbindt er Zich door beloften toe. Het zal onverwacht komen, zodat u zult zeggen: waar komt het mij vandaan?

* Een ander zegt: ik heb het nog nooit ondervonden dat God mijn gebed hoort.

Spreekt u de waarheid wel? Ik geloof het niet. Tel het eens op, en het zullen gehele sommen zijn. Hebt u nooit God eens moeten danken?

* Ja, zegt gij, het gaat niet als tevoren, het placht beter te gaan: er kwam geen verzoekje, of er kwam antwoord.

Wanneer kreeg u al antwoord?

- Dan, als u God Heere liet zijn en liet regeren; als u zeide: ik ben een krank mens, doe met mij wat U belijft naar Uw welgevallen; onder al Uw handelingen wil ik lijdzaam zijn.
- En dan, als u kloekmoedig was, zodat u met God over een muur zou gesprongen en door een bende gevlogen hebben; ik zal niet wankelen, zeide gij. U was zo gehard, en u wist niet waarom, en God gaf u zo'n hart.
- Dan, als God u zoveel aandoening geeft van liefde en verwondering, ja, wel eens van blijdschap, ruimte, stilte.
- Ja dan, als Hij geeft uit te zien en te wachten. Die knecht willen zijn, die gaan niet vóór maar achter de Heere. Was u niet wel als u veel hoop had dat God u redden zou?
- Ja, als u zo'n aanhoudende gestalte had om verzekerd te zijn. Als men een bedelaar laat kloppen: hij verwacht zeker dat hij wat krijgen zal.

Vrome, laten uw handen niet traag zijn. Dan doet u niet goed, maar laat het bidden uw dagelijks en gemakkelijkst werk zijn. Ga niet uit of in, of bid, schrei of roep. Wat verzint u dat ge zegt: ik kan niet bidden? Dat is maar een verschoning van uw luiheid. U lastert God, en u beschuldigt dat grote Wezen, terwijl u zoveel stof tot bidden hebt en Hij u zoveel zielsbekwaamheid heeft gegeven. Geheel de Bijbel leert het u hoe u bidden moet. Derhalve, die God vreest, houd u aan het bidden. U houdt wel aan met haastig spreken, al zou u God en mensen moede maken. Laat het de stem van uw smekingen zijn, en niet van een ander. Zo almaal tegen elkaar te zeggen: *gedenk mijner in uw gebeden, is niet genoeg*. Dat moet al wat groots zijn als men dat aan een trouwe vriend doet. Als God dan hoort, dan zegt men: *laat ons God eens danken*. Dat is christelijk leven.

Zegt u: zal ik, nadat ik genade heb, alweer zondigen?

Wel, dan zal God nog de stem van uw smeken horen. Dan zult u in de hemel moeten zeggen: Dan nog hoorde God de stem mijner smekingen, als ik zo goddeloos was. Daar zal dan de lof en de heerlijkheid groot zijn. Moeten zij hier zo uitschreeuwen dat God goed is, dáár zal het hen alles te binnen komen tot hun blijdschap. Gelijk het de goddelozen in de hel zal te binnen komen tot hun smart, zo zal het hen te binnen komen tot hun blijdschap wat God aan hen gedaan heeft. Meent u dat zij daar ledig zullen zijn? Nee, u zult nooit zo werkzaam geweest zijn. Nu is het soms een halfuurtje op een dag, of nog niet zoveel. Maar daar zal het altijd zijn, over het gehele leven, over het Avondmaal houden, over hun gebeden, over hun zondigen. En zo zullen zij tezamen God verheerlijken en zeggen: Heere, zó een hebt U in de hemel gebracht! Heere Jezus, daar hebt u voor voldaan! Geest van God, zo'n hart hebt u tot God gebracht! En op die gouden straten zullen zij zeggen: *laat ons vertellen hetgeen God aan onze ziel gedaan heeft, en laat ons Hem tezamen grootheid geven, tot in eeuwigheid. Amen.*

TWEEËNDERTIGSTE PREDIKATIE over Matthéüs 6:24

Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; u kunt niet God dienen en den Mammon.

Na het Avondmaal als het kermis was

Wij lezen in Filippenzen 3 op het 19e vers dat de apostel spreekt *van mensen dewelke aardse dingen bedenken*. Iemands hart en verstand kan door de kommer met veel dingen bezet zijn. *Martha*, zei de Heere Jezus, *gij bekommert en ontrust u over vele dingen; maar één ding is nodig*, Lukas 10:41, 42. God de Heere wil hebben, dat wij zullen zoeken en bedenken de dingen die boven zijn, en niet die op de aarde zijn, Kol. 3:1, 2. God wil ons van de zienlijke en aardse dingen aftrekken, en Hij wil ons tot wat anders opleiden. Dat doet de Heere zo:

1. Ten eerste, met te tonen de ijdelheid van alles wat er is; het is alles zo ledig. Waarom laat ge uw ogen vliegen op hetgeen niets is? Spr. 23:5. *Sáloomo zei: Ik zeide in mijn hart: Nu welaan, ik zal u beproeven door vreugde, derhalve zie het goede aan; maar zie, sprak hij, ook dat was ijdelheid*, Pred. 2:1. Hij had zich een aards paradijs gemaakt in zijn gedachten, het was of hij erin wilde gaan wonen; maar veelbekeken zijnde, moest hij zeggen: *er is niet in wat ik dacht*.
2. Ten tweede, zo toont God dat het allemaal zo onnut is. Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, ten dage van dodelijke krankheid, Spr. 11:4. In de dood heeft er een bedelaar geen meer nut van dan een koning. Zie het in Lukas 16.
3. Ten derde, aardse dingen te bedenken is onnodig. Met al uw aardse dingen te bedenken kunt u geen haar wit of zwart maken. Gods raad zal bestaan, Hij zal elk zijn bescheiden deel geven. Zelfs hoort Hij de jonge raven, als zij roepen, Psalm 147:9. God weet wat u behoeft.
4. Ten vierde, zegt God, als u almaar aardse dingen bedenkt, dan leeft u gelijk als de heidenen: daar heerst dat, en die zijn vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld, Ef. 2:12. Ik wil u daar af hebben, zegt God. Als u het niet doet, zo begaat u afgoderij, en u bent een overspeelster, u breekt het verbond; u verkrijgt voor u als een zilveren godin; u zegt: het geld is mijn godin, ik weet raad op alles. Als u er u geheel en al aan overgeeft, bent u eender als de heidenen. Ik zal het zo wat half en half delen, zegt zo een: God en de wereld wat; ik zal het zo nauwkeurige zoeken te delen als het mogelijk is tussen God en de wereld, elk zijn deel, de Heere kan daar niet tegen inkomen. Maar de Heere zegt: *Ik wil het niet gedeeld hebben; u moet Mij geheel dienen of net: als u het deelt, dan weigert ge uzelf aan Mij; een gedeeld hart is geen hart*. Het is onmogelijk dat u het er twee goed naar de zin kunt maken die tegen elkander strijden. Er is nog nooit zo'n mens geweest, noch zal er ooit zo een komen, want of u zult de ene aanhangen en de andere verachten, of de ene liefhebben en de andere haten, want niemand, hij zij wie hij zij, kan twee zulke tegenstrijdige heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten. Ja, de Heere komt nader, en Hij zegt: *u kunt God niet dienen en den Mammon*; zo is er nog nooit een mens geweest, noch zal er ooit zo een komen.

Geliefden, de grote Middelaar predikt hier een schone preek in het 5^e, 6^e en 7^e hoofdstuk. In het 5^e hoofdstuk predikt Hij hoe Zijn onderdanen zich omtrent God gedragen moeten. In het 6^e hoofdstuk hoe zij omtrent zichzelf zich gedragen moeten. En in het 7^e hoofdstuk hoe zij omtrent hun naasten zich moeten gedragen.

In het 6^e hoofdstuk zegt Hij: ach, als u wat geeft aan de armen, laat het dan niet veel en groot in uw ogen zijn, laat dan niet vóór u trompetten, opdat u lof zou hebben. Zij willen het zo goed weten dat zij zo milddadig zijn.

Daarop zeiden zij: wij wilden wel een gebed hebben. En de Heiland geeft er een, een schoon en heerlijk gebed, dat alle gebeden in zich sloot, zo door de tijd als tot in de eeuwigheid.

Dan gaat Hij ze leren hoe zij vasten moeten. Het zal also plezierig niet zijn; in plaats van kermessen zult u vastendagen moeten houden. En dat moet u elk zo niet laten weten als u eens vastendag houdt, evenals of u zó'n vrome was.

Verder, het is of u ook gaarne wat had, u ziet dat anderen zoveel hebben; maar wat vraagt u ernaar? Het zijn maar aardse schatten, die de roest verderven, de mot verteren en de dief stelen kan, maar bij Mij is een betere schat, een hemelse, zoek die. Is uw hart niet beter in de hemel dan op de aarde?

Ja maar, zeiden zij, liefste Heere, u wilt het alles zo stipt hebben in Uw dienst, dan zal het niet gaan; maar laten wij wat delen en schikken, en ons naar de stroom voegen, en wat hinken op twee gedachten.

Dat kan nooit iemand doen, zegt de Heere; niemand kan twee heren dienen, laat dan uw oog eenvoudig zijn, of uw gehele verstand deugt niet, en wat een ongelukkig mens is dat! Maar is uw oog eenvoudig, dan zult u er zulk een licht in zien.

Heere, zullen wij dan onbekommerd leven?

Ja, Ik zorg voor een musje en zwaluw, en Mijn Vader weet wat u van node hebt.

Dat is zo het gehele beloop van het hoofdstuk, waar wij u dit 24^e vers uit hebben voorgelezen. Het is een bijzonder en wonderlijk vers. Als de Heere ons aanzag en over ons de uitspraak deed, hier te Middelburg, wat zouden er verschrikkelijk veel zijn die twee heren dienen, al kan het niet zijn. Zit uw hart in het goed van de wereld en in het goed van het genadeverbond? Dat kan niet zijn. Wij hebben deze tekst genomen om een woord op zijn tijd te spreken. De tafel des Heeren is juist opgenomen, morgen zal de trompet van de zonde weer gaan. Paulus zegt: gij kunt niet deelachtig zijn der tafel des Heeren en der tafel der duivelen, 1 Kor. 10:21. Wij wilden dat u dit op uw hart legde.

- I. Ten eerste, hier hebt u de algemene voorstelling. En wat is dat? *Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten.*
- II. Ten tweede, de nadere uitbreiding: *God is een Heere en de Mammon is een heer.*
- III. Ten derde, de conclusie: *niemand kan God en de Mammon dienen; derhalve, ook u kunt niet God dienen en den Mammon.*

Ik zeg,

- ten eerste hebt u de algemene voorstelling.
- Dan komt de Heere met een nadere voorstelling.

- Ten laatste volgt de conclusie: zo is er niet één in heel de wereld, want of hij zal God haten en de Mammon liefhebben, of hij zal God liefhebben en de Mammon haten.

I. Wat het eerste aangaat, het zal u niet kunnen vervelen als u ingespannen wilt zijn. Lust het u niet, God zal dat ook zoeken op Zijn tijd.

1. God de Heere is een Heere over alles. Hij was dat al voor de val. Paulus zegt in 1 Korinthe 8:6: wij hebben één Heere, door Welker alle dingen zijn.
2. Ten tweede, voor de val was de mens, die God geschapen had, ook een heer over alles. God had alles onder hem gesteld, en tot hem gezegd: gij zult heer over alles zijn, Gen. 2. David zegt ervan in Psalm 8:7: *Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen*. Indien er geen zonde in de wereld gekomen was, wij weten niet of er wel een regering nodig zou geweest zijn. Het zou geweest moeten zijn om orde te stellen gelijk als in de hemel: daar zijn ook tronen, machten, heerschappijen, Kol. 1:16. Of het zou geweest moeten zijn door opdrachten, gelijk als Israël aan Abimélech, de zoon van Jerubbaäl (dat is van Gideon), deed: *Wat is u beter, zei hij, dat zeventig mannen, alle zonen van Jerubbaäl, over u heersen of dat één man over u heerse?* Richt. 9:2. Of het zou geweest moeten zijn van ouders: dat is natuurlijk dat die over hun kinderen regeren. *Een zoon zal den vader eren en een knecht zijn heer; ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer? En ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze?* zegt de HEERE der heirscharen, Mal. 1:6.
3. Ten derde, toen nu de zonde in de wereld gekomen is, zo is de mens dienstbaar geworden aan de zonde, aan zichzelf, aan de duivel. Daar zijn ze toen zo dienstbaar aan de zonde geworden, dat zij haar als hun heer dienen moeten, ja zij zijn zo slaafs geworden, dat zij zonder hun heer te dienen niet leven kunnen.

Dit gezien hebbende, hoe maakt de Zaligmaker nu de algemene stelling? Wij antwoorden daarop: *Niemand kan twee heren dienen*. En evenwel, men kan wel veel heren dienen in de magistraat, men kan de ene voor en de andere na dienen, als het maar niet gelijk is. Die David gediend hadden, dienden daarna Sálomo. Zo is het ook in het geestelijke. In de natuur zijnde, dient iemand de duivel; en bekeerd wordende, dienen zij God. U kunt er meer dan een dienen als de heren ondergeschikt zijn: God en de machten die God over u gesteld heeft. Die Heere in de hemel zegt dat wij alle menselijke ordening onderdanig zijn moeten, 1 Petrus 2:13, want alle macht is van God, Rom. 13:1, en dát maakt slechts een regering uit: zij houden het gericht Gode. Maar zo dadelijk als het gebod van een regent tegen het gebod Gods aanloopt, dan kunt u die twee heren niet meer tegelijk dienen; dan moet men zeggen, als Petrus tot de overste der Joden: *Oordeelt gij zelf, of het recht is voor God, ulieden meer te horen dan God*, Handelingen 4:19. Nee, men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den mensen, Handelingen 5:29. En al gaf mij Balak zijn huis vol zilver en goud, zo vermocht ik niet het bevel des Heeren te overtreden, sprak zelfs een Bileam, ja, de Zaligmaker zegt het zo duidelijk; het moet dan bepaald worden.

- (1) Ten eerste, niemand kan tegelijk twee heren dienen die tegenstrijdig zijn. Niemand kan tegelijk David en Absalom dienen. Dat wist Absalom, en hij zei daarom tot Husai: *Is dit uw weldadigheid aan uw vriend?* Waarom bent u niet met uw vriend getogen? 2 Sam. 16:17.
- (2) Ten tweede, niemand kan twee heren dienen als elk zijn opperhoofd wil zijn. Kan wel iemand Rehábeam dienen en Jeróbeam? Elk wilde koning zijn.

- (3) Ten derde, niemand kan twee heren dienen die direct in hun geboden tegen elkander strijden. Als de ene zegt: *ga*; zegt de andere: *ga niet*; als de ene zegt: *doe dat*; zegt de andere: *doe dat niet*.
- (4) Ten vierde, niemand kan twee heren dienen wanneer elk onverzettelijk op zijn dienst staat, en als hun wetten de dienstknechten verplichten onder de hoogste beloften en dreigementen tot hun gehoorzaamheid. Rehábeam zei: *gij zult sterven als u Jeróbeam dient*; en Jeróbeam zei: *gij zult sterven als u Rehábeam dient*. Als zij allebei zeggen: *gij zult mij dienen op genade en ongenade*.
- (5) Ten vijfde, u kunt geen twee heren dienen als u de executie niet wilt tegemoet zien en de bedreiging. Zo ging het in Daniël 3. Daar staat de oven gereed, jongelingen, als u dat beeld niet aanbidt, zei de koning. Daar staat de helse oven gereed, zei God, als u er voor nederknielt. En in Daniël 6: Daniël, daar staat de kuil der leeuwen gereed, als u God aanbidt in dertig dagen. En God zei: daar staat de helse kuil gereed, als u de koning aanbidt.
 Zegt nu iemand: *ik zal de een en de ander wat geven, ik zal wat weten te behagen*. Dan bent u Mij ontrouw, zegt God, dan haat u Mij. De ene zegt: u haat mij, u geeft mij maar uw halve hart; en de andere zegt dat ook. De ene zegt: u bent een verrader, en de andere ook. Als u de ene vlijtig dient, zegt de andere: u veracht mij. Als u het gebod van de ene doet, zegt de andere: u haat mij. De Zaligmaker spreekt een woord, dat in alle tijden waar was: hier is geen tussenstaat tussen liefhebben en haten.

II. Nu komt Hij tot een nadere stelling, en dat is ons tweede stuk. *God is een Heere en de Mammon is een heer*. Dat is waar.

A. God is een Heere der heren en een Koning der koningen. Hij wordt dikwijls de Heere genoemd, en dat met grote titels: HEERE der heirscharen, de sterke Heere. De remonstranten zeggen te weinig van God. Zij zeggen dat Hij een Heere is omdat het schepsel met Hem in een contract is, en zo heeft Hij ze onafhankelijk gemaakt van Hem, zodat Hij, als de zondaar zich bekeert, hem gelukkig zal maken. De heerschappij Gods is veel groter over het schepsel. Hij is een Heere der heren.

1. Hij was de Heere, eer er enig schepsel was. Hij heeft een heerschappij over al de mogelijke dingen. *Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht; want u hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij, en zijn zij geschapen*, staat er in Openbaring 4:11, en in Psalm 115:3: *Onze God is toch in den hemel, en Hij doet al wat Hem behaagt*.
2. God heeft de heerschappij over het schepsel als Hij vaststelt wat het wezen zal. Hij zegt niet alleen dat het is, maar wat het wezen zal. Het ene, zegt Hij, zal een beest zijn, het andere een mens; de ene rijk, de andere arm, de ene ziek, de andere gezond, de ene een vat ter ere en der barmhartigheid, en de andere een vat ter onere en des toorns.
3. God heeft de heerschappij om wetten te geven, en Hij verplicht elk schepsel aan Zijn ordinantie. Die in de hemel zijn, op de aarde, en in de zee, en in de woestijn: al de mensen zijn aan de Heere schuldenaren, Hij houdt ze alle tot Zijn dienstknechten. Als zij alles gedaan hebben wat hun bevolen is, zo zijn zij nog onnutte dienstknechten, want zij hebben maar gedaan, hetgeen hun bevolen is en zij schuldig waren te doen, Lukas 17:10.
4. God is de Heere over het schepsel om ze te straffen als zij overtreden hebben. Hij is een Wetgever, Die behouden en verderven kan, jak. 4:12. Als Zijn kinderen zich misdragen, zo gebruikt Hij de roede om hen te kastijden. Paulus zegt, Hebr. 12:9:

Zijt gij de vaders des vleses onderworpen, hoe veel te meer zult gij den Vader der geesten onderworpen zijn?

B. Maar de Mammon is ook een heer. Wat is de betekenis van het woord Mammon? Rijkdom en aardse schatten, winst. De heidenen dienden een afgod: Winst. Zij gaven hem de naam van Plutos, de god der winst. In het Syrisch gaven zij aan die god de naam van Mammon. In het Syrisch is het de winst en de rijkdom te dienen. De rijkdom dienen zij als een god, zij gaven hem de naam van god Mammon.

Sedert dat de zonde in de wereld gekomen is, zo is de mens onder veel goden gesteld. De zonden, duivelen, lusten zeggen: wij zijn heren. Het schepsel, de wereld en al wat er in is, dat is de Mammon. Hoe komt het goed van de wereld tot een god?

- Ten eerste door wederrechtelijke inbezitneming. Hij heeft het tegen recht en reden gekregen. Nu neemt het dat onrechtmatig in bezit, en het jaagt God uit het hart, tegen recht en reden. Als het dat gedaan had, werd het god, door een rechtvaardig oordeel Gods, en dat wordt gediend als een god.
- Ten tweede, het is een god omdat het de mens overwonnen heeft. Het is een god, het heeft aanlokkelijke schoonheden. Het heeft Adams hart ingenomen en aller mensen hart, behalve de Heere Jezus. Die zei: Ik wil u niet aanbidden, Matth. 4.
- Ten derde, het is een god geworden omdat de mens er zich zo gewillig aan overgeeft, tot een slaaf, of het een man of vrouw, rijk of arm, wie het ook is.

III. De Heere Jezus gaat nu die nadere stelling besluiten: *u kunt die twee heren niet dienen, God en den Mammon, die kunnen niet tezamen gediend worden.*

1. De Zaligmaker zei niet: wie veel goed heeft, die zal God niet dienen; maar Hij heeft wel gezegd, dat zij die God dienen, doorgaans niet veel hebben. Men kan wel rijk en vroom zijn, maar er zijn niet vele rijken uitverkoren, 1 Kor. 1:26. Maar evenwel ook rijken. Zie het in Abraham, Izak, Jakob, Sálomo, Hizkía, Jozef van Arimathéa. Er waren rijke vrouwen, die de Heere dienden van hun goederen. De Zaligmaker zegt dan niet dat u God niet dienen kunt en rijk zijn.
2. Ten tweede, Hij zei ook niet dat men niet vroom kan zijn en goed zoeken. De ouders vergaderen schatten voor de kinderen. God wil niet dat wij lui zijn. Daarom geeft Hij zes dagen om te arbeiden, niet om te lanterfantten, maar om te arbeiden. Hebt u te veel tijd, geef er God wat van. U moet dat dan wel opmerken.
3. Ten derde, de Zaligmaker zei ook niet, dat niemand God dienen kan die het goed gebruikt. Sálomo gebruikte het zo gulhartig. Nehémia, wat had hij allemaal aan zijn tafel; en hij leidde zijn hart in wijsheid, hij legde het zondige af. Als iemand het op een behoorlijke wijze krijgt te gebruiken, dat is een gave Gods. Wie het niet gebruikt, die zondigt. Wie het zondig gebruikt: dat is een dubbel oordeel. Maar als u het ter ere Gods gebruikt, dat is een dubbele zegen.

Zeg dan niet: als men God en de Mammon niet gelijk kan dienen, dan mag men geen goed hebben of zoeken te krijgen. Men mag wel goed hebben of zoeken te verkrijgen, en wèl gebruiken. Dat zal nog klaarder worden als u ziet wat het is God te dienen, en wat het is den Mammon te dienen.

A. *Wat is het God te dienen?*

Werd een heer en vrouw zo van hun knecht en meid gediend zoals wij God dienen moeten, dan zou u het wel bevatten; u weet zeer wel te zeggen waar u te dienen in bestaat. Wat is het God te dienen? Dat bestaat in drie of vier dingen.

1. Ten eerste, op het hoogste God te erkennen. *U moogt over, mij gebieden. Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?* Handelingen 9:6. Een meid of een knecht in hun

dienstbetrekking komende, zegt: wat is uw believen? Moet uw volk uw believen doen, dan is onze en uw plicht tot God te zeggen: *U, Heere, komt alleen de dienst toe van heel mijn huis en heel mijn hart. Ik ben in zulke omstandigheden en voorvallen, Heere, wat belieft U dat ik doen zal?* Zo doen de vromen, zij erkennen God als de Oppergebieder.

2. Ten tweede, zo een is zo stil, zo gewillig onderworpen onder de raad Gods, onder de besluitende en de gebiedende wil Gods. Komt u wat over, het is misschien niet smakelijk, er is wellicht een kruis dichtbij: zij leggen zich voor de Heere neer. Als Paulus zich niet liet afraden, zo hielden zij zich tevreden, zeggende: *De wil des Heeren geschiede*, Handelingen 21:14. U man, vrouw, kind, het gaat altijd niet naar uw zin. Ik heb niets te zeggen, Heere, ik ben onderworpen. Als God wat gebiedt, zij doen het gaarne. U leest, hoop ik, alle dagen de Bijbel; ik hoop dat u het gebod Gods erin ziet. Zegt u dan: *Heere, ik ben Uw knecht, ik heb er niets tegen?*
3. Ten derde, het is dat toevertrouwen van al uw zaken in de hand Gods. Als men ze vraagt: in wiens hand zou u uw zaken toevertrouwen? *In niemands dan in Uw hand, Heere*, zeggen zij; *ik werp al mijn kommer op U, Gij zult het maken*. Ik heb geen zorg, ik beveel al de zorg aan God. *Kom bij Mij, zegt God, als u verlegen zijt*, gelijk een heer tegen zijn knecht zegt.
4. Ten vierde, zij passen met vlijt op Zijn bevelen. *Daar heb ik lust in*, zei Paulus, *ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mens*, Rom. 7:22. Nehémia zei: *wij zijn knechten, die lust hebben Uw Naam te vrezen*, Neh. 1:11. En Paulus wederom: *Wij hebben goeden moed, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen en bij den Heere in te wonen. Daarom zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehaaglijk te zijn*, 2 Kor. 5:8, 9. Zij hebben een eergierigheid om God te behagen, elk om 't best, gelijk als in een huishouden waar veel knechten zijn: de ene heeft een eergierigheid over de andere om op het best hun heer te behagen.

B. Maar wat is nu den Mammon te dienen?

Dit:

1. Ten eerste, zo een is dwaas verliefd op het schepsel. *Die het geld lief heeft, wordt van het geld niet zat*, zegt Sálomo in Prediker 5:9. Dat moet ik, zeggen zij, zoeken zo ver te brengen als ik kan. Wie al zijn liefde tot het geld en tot de wereld heeft, die haat Mij, zegt God in Jakobus 4:4.
2. Ten tweede, het scheelt hun niet hoe zij het krijgen, als zij het maar krijgen kunnen. Moeten zij er God, moeten zij er hun consciëntie voor geven, zij doen het. Moeten zij er weduwen en wezen om verdrukken, zij doen het. Al was het dat zij erdoor in het huis van de dief zouden komen; al was het, als zij hun kassen en kisten openden, dat men zou moeten zeggen: *dat goed is door u gestolen!* Al was het dat er een vloekrol in huis zou moeten komen; al was het dat de steen uit de muur en de balk roepen zou: *hier is een dief!* Ik wil evenwel het goed hebben, zeggen zij, met recht of onrecht.
3. Ten derde, weet u wat het is? In het bezit van het gebruik van die goederen zich te misdragen op tweeërlei wijze: door gierigheid of door verkwisting.
 - Door gierigheid. Zij doen zichzelf gebrek hebben, zij zijn niet te verzadigen, noch kunnen zij er afscheiden. Geven zij somtijds een aalmoes; zij herinneren het zich zo lang, het is zo groot in hun ogen.

- Dan doet ge uw ziel en een anders ziel gebrek hebben als u het door hoogmoed verkwist. U zou het met minder kunnen doen. U zou beter doen als u het wat minder gebruikte; dan zou u het schepsel zo niet doen zuchten.
- 4. Ten vierde, om de Mammon te dienen zetten zij God achteruit, zij wijken van God af. Zij rekenen God te dienen als wat vreemds. Zij zouden het liever achter de rug van Sálomo's knechten houden, en zeggen: zalig zijn deze uw knechten, die gedurig voor u staan. U wilt naar de kermis, en u werpt Gods wet achter uw rug.
- 5. Ten vijfde, als u het goed van de wereld hebt: u zet er uw vertrouwen op, het goed van de wereld is de stad van uw sterkte. U weet overal raad toe; *ik heb goed genoeg*, zegt gij. Maar Paulus zegt: rijke, zet uw hart niet op de ongestadigheid des rijkdoms, 1 Tim. 6:17.
- 6. Ten laatste, als God en de wereld in strijd komen, dan zou u God laten gaan. U draait u in duizend bochten, u ziet of u er niet uit kunt; kunt u niet, dan laat u God gaan. U doet niet met Mozes mee; die verliet het hof en koos verdrukkingen met Gods volk, Hebreëen 11.

Ik zeg:

- Zij hebben met een dwaze liefde het goed van de wereld lief.
- Zij zoeken het te krijgen door recht of onrecht.
- In het gebruik is misbruik, of door verkwisting of door gierigheid.
- Zij vertrouwen erop en stellen het tot de stad van hun sterkte.
- Gods voortreffelijke wet moet wijken voor de wereld.
- Als zij in het nauw gesteld worden, moet God wijken. Zij wilden zoveel lust tot Gods gebod niet hebben; zij draaien zich in duizend bochten; zij doen het zo gewillig dat zij God verzaken.

III. Nu, dat kan niemand doen, die twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; u kunt God niet dienen en den Mammon. Daar hebt u het slot van de Heere Jezus: het kan niet zijn. De Mammon wil gediend zijn met het gehele verstand, met al de krachten, en God ook.

Heden, zegt God, *als gij Mijn stem hoort, verhard uw hart niet*. De wereld zegt: *geef God wat, maar geef mij de kermis*.

De wereld zegt: *als u mij dient, moet u 's morgens vroeg op en 's avonds laat naar bed*. God zegt: *Mij te dienen met de wereld kan niet samengaan*. God zegt: *Ik verplicht u tot Mijn dienst, of u zult in de hel vallen*; vrees Hem, Die ziel en lichaam kan verderven en in de hel werpen.

Wat zegt de wereld? Als u mij niet dient, u zult mijn ongunst hebben en armoede. Elk staat het meest op 't zijne, elk dreigt en belooft.

Dient u Mij, zegt God, *Ik zal u verheerlijken*.

De wereld zegt: *dient u mij, het zal u welgaan*.

Leg er eens bij: wat God en de wereld belooft en dreigt, dat kunnen zij doen. Als God gebiedt: *Ik wil gehoorzaamd zijn*; zegt de wereld: *ik ook*; en al de geboden strijden tegen elkander.

Wat gebiedt God omtrent Zichzelf? Dat zij Hem eren en dienen zouden, en dat zij Hem zouden gehoorzamen en vrezen. Omtrent onszelf gebiedt God dat wij ons zouden bekeren, Hem zoeken, in de Middelaar geloven, God liefhebben en danken. Omtrent de naaste: heb ze lief naar ziel en lichaam. Omtrent de Mammon: dien hem niet, heb de wereld niet lief.

Wat zegt de Mammon omtrent God? U moet Hem niet dienen. Omtrent uzelf? Gij moet u niet bekeren. Omtrent de naaste: zijt gij uws broeders hoeder?

Daar hebt u nu het ganse voorstel gehoord, en het nadere besluit. Wie dit nu zo gehoord heeft ... het is hetzelfde wat Elia eens zei: *wat hinkt u op twee gedachten? Is Baäl God, dien hem; maar is de HEERE God, dien Hem.* Gijlieden zijt als de vogels, die van de ene tak op de andere springen: u komt tot geen besluit wiens dat u bent. Zie 1 Koningen 20:21.

Toepassing

Wij wilden voor onze toepassing wel eens op uw hart leggen Jozua 24 van vers 14 tot 28, hetgeen die vorst daar deed. Ik hoop dat God het zo op uw hart, zal leggen, dat u tot een verklaring zult moeten komen. Ik hoop dat de Heere uw verklaring zal uitlokken. Hij zei dan: *Volk, weet u waar u vandaan gekomen zijt, wie u gediend hebt?* U hebt de afgoden gediend, u was heidense volken. Weet u tot wiens dienst ik u opwek? Het is zulk een groot God, Die zulke grote dingen aan u gedaan heeft; Hij heeft u van de afgoden verlost, en zoveel wonderen aan u gedaan. Volk, zegt hij, nu stel ik het in uw keuze: wilt u de afgoden gaan dienen, of wilt u het met God houden?

En als u zou zeggen: *en u, wat wilt u doen?*

Ik zal u voorgaan met een goed voorbeeld, ik en mijn geslacht zullen het met God houden. Wat zegt u? En hoe lokt het zo uit!

Wij, antwoorden ze, zullen het ook doen; wij zullen het houden met die God, Die ons zo gered heeft; er komt in ons hart niet anders op.

Ja maar volk, zegt Jozua, wees niet te lichtzinnig. Gaat u in de dienst van God over ... weet u wel dat Hij zo heilig is? Als u zondigt, Hij kan u zo slaan.

Dat weten wij, zeiden zij.

Wilt u God zo stipt dienen? Als u het niet doet, Hij zal u zo schrikkelijk slaan.

Dat schrikt ons niet af, zeiden zij, wij kiezen ook God.

Jawel, zegt hij, mag ik u wel tot getuigen stellen?

O ja, zeiden zij.

Dan bent u tot getuigen over uzelf; ik heb dan niemand te roepen dan een Israëliet (zolang als er een is), dat ge u de HEERE te dienen verkoren hebt.

Ach ja, zeiden zij.

Dan maak ik heden, zegt hij, een verbond. Daar staan stenen; mag ik ze wel oprichten tot een getuige dat u dat gedaan hebt?

Laat het alles getuigen wat kan, zolang die stenen duren, dat wij heden God verkoren hebben.

Jozua doet het zo, en hij laat ze gaan. Ik scheid van u, zegt hij, ik ben oud en word van u gescheiden.

Nu wilde ik dat u eens zeide hoe u het gemaakt hebt. Ging het u zo ooit in de tijd van uw leven? Is het vanmiddag zo gegaan? Mogen wij wel zeggen: de beker en de tafel zal getuigen? Bent u daarop heengegaan? Of hebt u gezegd: Wie is God, dat ik Hem dienen zou? Ik zal van de week mijn hart ophalen. Gelijk een ondeugende knecht: hij werpt het gebod van zijn heer achter zijn rug. Hebt u ook zo gedaan? Zegt u: ik zal naar mijn zin doen, ik kan zo nauwgezet niet leven, zo alle dagen 's avonds en 's morgens te bidden.

Een ander zegt wellicht: *God en de wereld wat.* Die zegt als die vrouw: snijd het kind in stukken; de andere zei: deel het niet. Zij wist wel als het gedeeld was, dat het dan dood was. Zo is het ook: zo u God een dood hart geeft, dat is geen hart. Is het van

deze week zo niet gegaan, dat u 's avonds niet hebt kunnen bidden of lezen, door de Mammon te dienen? Overleg het eens. Gaat u van de tafel en haalt ge uw hart eens op: bedenk, het zal maar van zulk een korte duur en van zulk een gevolg zijn. Ach arme, als u de Mammon gaat dienen: uw hart zit erin.

Hoor hoe ongelukkig dat u bent. Als u al wat vergaard hebt, hoe ongelukkig zijt gij! Het is zo vergankelijk. En dan zult ge uw tijd kwalijk doorgebracht hebben. Zingen, springen, zuipen, is dat goed? Niet alleen is het een vergankelijk goed, maar u hebt uw tijd zo kwalijk besteed. Dan hebt u tegen uw eed gedaan. Wat zegt men van zulke mensen, als zij geen verbintenissen, noch contracten, noch eed ontzien! Dan wilde ik dat God op uw hart legde wat een verlies dat u lijdt. Al had u de gehele wereld gewonnen, en leed schade aan uw ziel, wat zou u dat baten? En hoe dwaas zou u zijn, en hoe moedwillig is het! U kunt in de hemel geraken, en u loopt moedwillig naar de hel. Verliest u hier wat, de tijd en gelegenheid zal het dikwijls verbeteren. Maar als u dat alles verliest, daar is in eeuwigheid geen herstellen aan.

Wilt u God en de Mammon dienen? Hoe weinig zult u voor uw ziel hebben! Gij hebt u moede en mat gemaakt, zodat ge uw tong hebt moeten uitsteken, u hebt gezweet en gezwoegd, doch tot uw eigen nadeel. Als u in de hel zult zijn, denk dan om de kermis. Dan zal het zijn als in Lukas 16:25: *Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven.*

Belieft het u: geef ons ingang. Belieft het u niet, dan zal God zeggen: horende horen zij, maar zij verstaan niet, maak het hart dezès volks vet en hun oren zwaar, zoals in Jesaja 6:9, 10. Woord en sacramenten doen geen nut. Doen zij geen nut, dan doen zij kwaad.

Geef nog een woordje plaats. Mogen wij nog wel een woordje spreken?

Zegt u ja?

Welaan, dien dan de Heere. Hij is de Allerhoogste. Ik wilde dat ik Hem eeuwig mocht dienen. De engelen buigen zich voor Hem, en al wat in de hemel is. De duivelen sidderen voor Hem, en al wat in de hel is. Ik betuig u: Hij zal het zeker vergelden, Hij heeft loon en schatten. U dient soms een heer of hoop van een bevordering; maar deze Heere zal u bevorderen tot in de hemel. Hij zal u blijdschap in uw gemoed geven, en u zult u zo verheugen over Zijn dienst. Ei, dien de Heere. Het is zo sierlijk. Hij is de Allerhoogste. Erken Hem, onderwerp u aan Hem, wees Zijn zaak getrouw, zoek Hem vlijtig te dienen.

U hebt nooit eer of sieraad, als u het niet doet. Elk zal zeggen: ik zou dat mens niet willen zijn. Dient u God niet ... uw hart zal kloppen. U moet Hem dienen, u bent uw woord kwijt; in uw doop en in het aannemen als leden zijt ge uw woord al kwijt, het staat in uw macht of keuze niet. Dien de Heere, of anders moet u de duivel dienen. U kunt God en de Mammon niet dienen.

U zegt: *wat een gruwelijke religie is de paapse religie! Zij knielen voor een beeld.* Maar u doet erger voor ingebeelde poppen. U moogt uw hart zo ophalen: het zal u zo moede en mat maken ten dage der dodelijke krankheid. En hoe zal dat scheiden gaan? Het zal evenwel komen. Hoe zult u van uw lieve schepsels en poppen af kunnen? Ik weet het niet. Als mijn hart zo in het schepsel zat, ik zou niet weten hoe ik zou kunnen sterven. Misschien is uw hart vast aan de rijkdom, of aan uw huis, vrouw of kinderen. Is dat ál uw goed? Hoe zal dat in het sterven en in de eeuwigheid gaan, als de Heere zal zeggen: houd op, alles wat in de wereld is? U moet weg, en u wilt zeggen: *Heere, houd mij in mijn ambt, in mijn huis, in mijn goed, in mijn kamer.* Hoe zult u het maken als u dan God niet gediend zult hebben, en de Middelaar niet kennen zult? Als u niet zult kunnen zeggen: *in zo'n stonde, omtrent het Avondmaal, of in zulk een gezelschap,*

onder dat middel, zette U mij stil, ik kreeg U in het oog? Dan kan men zeggen: ach ja, de Mammon is mijn god niet, maar Gij, Heere!

Zegt u: *ik wil leven zoals ik het versta?*

Wel, kermis dan totdat u in de hel valt. Bent u niet te stuiten; het is wel, laat dan gaan wat gaat.

Zegt u: *u moest mij gerust laten?*

Dat mag ik niet doen, of ik verlies mijn eigen ziel, en dan zouden wij ons aan uw bloed schuldig maken. Dan zou u zeggen: ik ben blij dat u met mij in de hel zijt. Ik heb zo lang in Middelburg verkeerd, maar het vorige uitverkoren geslacht, dat voor de troon is, dat stichtte nog de vreemdelingen. Maar nu moeten de vreemdelingen zeggen: wat is daar een verval! Wij geloven dat u het moet toestemmen.

Nu zitten er wellicht hier die zeggen: *ik vrees dat ik geen knecht van de Heere ben; ik heb meegedaan, ik heb twee heren gediend; zoveel jaar heb ik de duivel gediend, nu ben ik wat overtuigd, maar ik breek niet door; ach, ik vrees dat ik het schepsel behaag.*

Klopt uw hart er niet over? Een vrouw moet eens haar man behagen; was dat weg, u zou tot God overslaan. Er zijn er mogelijk die vrezen dat zij God niet dienen, omdat als zij het goede willen, het kwade hen bijligt. Maar dan doen het ál de vromen niet, want die moeten hetzelfde zeggen.

Ja, zegt een kind van God, ik vrees dat ik geen kind van God ben.

Wij zullen u een zeven of acht tekentjes geven.

- (1) Ten eerste, u zult zo gevoelen dat u van nature geen dienstknecht Gods zijt. *Ach God, zult u zeggen, ik heb U niet lief in mijn natuur.*
- (2) Ten tweede, daar ben ik niet gerust in; ach, ik zou niet leven als tevoren.
- (3) Ten derde, *zou ik het geluk wel mogen verwerven om Uw dienstknecht te mogen zijn, Heere? Zou U mij wel aannemen willen?* Een knecht of meid, die gaarne iemand zou dienen ... wilt gij mij wel hebben tot uw dienstknecht, zegt hij; hij gaat naar het huis toe om te vragen.
- (4) Ten vierde, zij scheiden zich af van de anderen, die God niet dienen willen.
- (5) Ten vijfde, zij voegen zich bij hen die Hem dienen willen.
- (6) Ten zesde, er komt een stondeetje in hetwelk zij overstappen en hun hart en hand aan de Heere geven; zij zweren het en schrijven het dat zij des Heeren zijn. Zij hebben het voorgenomen, en het is opzet dat zij zich zo willen opdragen aan de Heere. Zij geven zich zo over, met geheel hun hart en genegenheden.
- (7) Ten zevende, zij zijn zo blij dat zij hun woord kwijt zijn, zij zijn er zo gesterkt door, zij zoeken zo teder en trouw te zijn, zij letten zo op wat de Heere belijft.
- (8) Nog eens, ik reken het mijn kroon, zeggen zij, U te behagen. Zij belijden het voor heel de wereld dat zij zulk een God hebben. Paulus zei: die Heere dien ik met alle ootmoedigheid, en vele tranen, Handelingen 20:19; *Wiens ik ben, Welken ik ook dien*, Handelingen 27:23. Ja, ik wilde dat elk meedeed om het kwaad te hinderen. Ach, ik wilde dat ik al in de hemel was onder de volmaakten!

Nu, dan kunt u zingen: Och, HEERE, zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, als in Psalm 116:16.

*Heer' ik ben Uw knecht, ja ik ben Uw knecht,
Ende een zoon van Uw dienstmaagd kleine.*

Dan zult u deze dingen van deze tekst kunnen nagaan en nazien. U zult dan zien dat u geen twee heren dienen kunt. Als anderen dansen, tieren, vloeken, dan zal God uw

stem horen van smekingen en bidden. Dan zult u liggen worstelen en bidden: *ach, dat de inwoners ook bekeerd werden!* Is het zo niet, kinderen Gods? U zult er in de eeuwigheid geen berouw van hebben. U hebt het aan de tafel beloofd dat u God zou dienen. God slaat er acht op. En wie zal het doen als u het niet doet? God heeft er u talenten en gaven toe gegeven. Laat dan uw licht also schijnen onder en voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken, Matth. 5:16. Amen, ja amen.

DRIEËNDERTIGSTE preek over Matthéüs 24:13

Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.

Nabetrachting na het Avondmaal

In Ezechiël 36:26, 27 zei God: *Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven. En Ik zal van Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen.* Als God de Heere een mens brengt tot genade en eeuwige zaligheid, zo doet Hij het langs de weg van de verandering des harten. Geen mens is er ooit anders toe gekomen. Een mens kan tot de genade en tot de zaligheid of heerlijkheid niet komen, of hij moet een ander mens worden dan toen hij ter wereld kwam.

1. Als God dat doet, dat Hij het hart van een mens verandert, dan legt Hij aan hem ten koste de uitnemende grootheid Zijner kracht, Ef. 1:19. Zo groot een kracht Gods is daartoe nodig, als er van node is om een dode levend te maken.
2. En God doet het niet alleen door Zijn kracht, maar ook met veel aangenaamheid. Hij werkt in hen niet altijd door donderzonen, maar ook door zonen der vertroosting. Hij doet het niet alleen door het nare, maar ook door het liefelijke van het Woord. Hij laat Zijn knechten niet altijd klaagliederen zingen, maar Hij trekt hen ook wel met koorden van liefde en goedertierenheid: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid*, zegt Hij in Jeremía 31:3.
3. Ten derde gaat het gepaard met de grootste redelijkheid. Dan eens door beloften, dan eens door dreigementen, en daarin is de grootste redelijkheid. De Heere komt zo aanradende, zo beweeglijk, zo biddende, en zo liefelijk nodigende.
4. Doe er dit nog eens bij: als God zulke grote beloften doet, daardoor worden zij zo ingenomen met God, dat zij niets liever hebben dan God. Al vielen er dan duizend aan hun linkerhand, en tienduizend aan hun rechterhand, zij vrezen niet. *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijne zijn*, 2 Tim. 2:19. *En het zal zijn, dat een iegelijk die den Naam des Heeren zal aanroepen, zeggen zij, zal zalig worden*, Handelingen 2:21. Het is opzet, zeggen zij, wij kunnen niet teruggaan; God heeft mijn hart veranderd, en daar ben ik zo mee ingenomen, dat ik moet zeggen dat al wat buiten God is, minder is dan God. Dat toont de Zaligmaker aan Zijn kinderen in dit vers. De inhoud is: *op volharden zal het aankomen*. Het is een les tot volharding. *Wie volharden zal tot het einde toe, die zal zalig worden.*

Er was wat voorafgegaan, in het eerste en het tweede vers. *Meester*, zeiden zij, *wat een gebouwen, ziende dat grote gebouw van de tempel, en zij wijzen er elkander op, opdat zij ernaar zien zouden.* Dat gaf gelegenheid tot een vraag, opdat de Heere Jezus Christus er een uitspraak over zou doen. Hij zei: "Dat schone gebouw zal verwoest worden, zodat er niet één steen op de andere zal gelaten worden. Daarop volgt dan die vraag wanneer het geschieden zou. De Zaligmaker zegt ervan van het 4e tot het 8e vers, dat er tamelijk wat gebeuren zou eer dat geschiedde; het zal nog zo dadelijk niet komen. Maar als dat komt, zegt Hij, wat zal er een verval zijn in de leer! Wat een oorlogen en verwarring, onder de mensen! Als al die dingen komen (het verderf in de leer, goddeloosheid in de wandel, oorlogen, verwarringen), bedenk dat het dan

beginnen zal. U zult gedrukt worden, zij zullen u overleveren in de gevangenis, u zult van alle volkeren gehaat worden om Mijns Naams wil, zij zullen u doden, zij zullen aan Mij geërgerd worden, en velen zullen niet meer met Mij wandelen willen. Die met u verkeerd hebben in het christendom, die zullen u haten, die zullen uw verklikkers en verraders wezen. Dan zullen er vele valse leraars komen, die zullen er velen verleiden."

Indien u zou denken: *lieve Heere, wij hebben elkander daar te lief voor*. Weet u wel dat de ongerechtigheid zal vermenigvuldigd worden, en de liefde van velen zal verkouden? Wel, mochten zij denken, hoe zal het dan gaan? Er zullen evenwel oprechten zijn, die zullen volharden tot het einde toe, en die alleen zullen de kroon behalen: *Wie volharden zal tot het einde toe, die zal zalig worden*.

Dit is het proefwoord van een christen. Of volharden komt het aan. Men kan al een grote voortgang maken, veel bewogen worden, het Avondmaal gebruiken, dikwijls overtuigd worden en schreien; maar het zal op volharden aankomen. Dat is de proef op de som, dat is een groot proefwoord voor elke oprechte, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, wat voor mensen dat zijn *die volharden tot het einde toe*.
- II. Ten tweede, wat het loon is: *zij zullen zalig worden*.
- III. Ten derde, wat de knoop is tussen die twee stellingen.

Ik zeg:

- Wat het is volharden tot het einde, en wat voor mensen het zijn.
- Wat is hier het loon, de prijs?
- Wat is hier de knoop tussen die twee stellingen?

I. Wat het eerste aangaat, er wordt gesproken van *volharden*. Wij weten in het algemeen wat dat is. Er zijn zoveel zinnebeelden en prenten van.

- Daar is een jager: hij komt van het wild niet af voordat hij het heeft, Filipp. 3:12.
- Er is daar een kroontje, en daar is een looper: hij kan niet ophouden met lopen voordat hij de prijs heeft, 1 Kor. 9:24-26.
- Er is daar een zon aan de hemel; die held loopt van dat hij opgaat totdat hij ondergaat.
- Wij zijn elk wel op een reis geweest, maar wat doen wij? Wij reizen niet maar een halve dag als wij er drie moeten reizen; wij zetten de reis staf niet neer voordat de reis ten einde is. Als men de reis niet ten einde reist, dan is het verongelukken.
- Het is gelijk een ploeger. Hij staat daar met zijn paard voor een akker; al komen er stenen in de weg, hij gaat evenwel door met zijn werk totdat het gedaan is.
- Het is het beeldt van een vriend en vriendin, die zo aan elkander kleven, dat zij niet te scheiden zijn.

Wat verschilde er in Orpa en Ruth, Petrus en Judas? Jozua en Kaleb: wat verschilden die van de tien verspieters? Zij volhardden in het goede, en de anderen in het kwade; dat is een hardnekkigheid die grenst aan de boosheid der duivelen en verdoemden. Ziet u zo'n mens die volhardt in het kwade: dat grenst aan de hardnekkigheid der duivelen, en dat moet zo zijn gang gaan.

Er was een volharding in de volmaakte staat van de engelen en van Adam voor een korte tijd; maar zij zijn er niet in gebleven, zij zijn gevallen. Nu is er een volharden van een kind Gods.

Waarin moet die volharden?

1. Ten eerste, in de leer, in het voorbeeld van de gezonde woorden. Die moet men vasthouden, en om geen waarom laten varen, maar acht geven op de goede woorden, nergens om ervan scheiden. Zij waren volhardende in de leer der apostelen, Handelingen 2:42. En dat moet zo gaan tot op het doodsbed toe, zodat u kunt zeggen: *ik ben in de gezonde religie gebleven, in het geloof der uitverkorenen Gods, en de kennis der waarheid, die naar de Godzaligheid is, in de hope des eeuwigen levens*, Tit. 1:1, 2.
2. Ook moet men volharden in de gemeenschap der heiligen, in die oefening van liefde om het met de vromen te houden, de vrienden en vriendinnen van de Heere. David zei: *Ik ben een gezelschap van allen, die U vrezen, en van hen, die Uw bevelen onderhouden*, Psalm 119:63. In die heiligen die op aarde zijn, is al hun lust; daar voegen zij zich gedurig bij, in hun stichtelijke gezelschappen vindt u ze. Zijn er ergens goede stichtelijke gezelschappen, daar zult u ze vinden, bij hen die hun aangezicht gezet hebben naar de hemel. Als zij nu onder de vromen zouden zijn, en over tien of twintig jaar niet meer, dat is geen volharden. Zij volharden zo in de liefde tot de vromen, zij zijn zo één hart en één ziel, als in Handelingen 4:32. Niet alleen zijn zij volhardende in de leer, maar ook in de gemeenschap, zoals in Handelingen 2:42.
3. Ten derde, zij volharden in het gebed. Zij houden er nooit mee op, maar zij volharden erin tot het einde toe, en al biddende sterven zij. Zij volharden in het gebed, volgens Romeinen 12:12. Zij bidden zonder ophouden, volgens 1 Thessalonicenzen 5:17. *De gebeden van David, den zoon van Isai; hebben een einde*, staat er in Psalm 72:20; hij stierf al biddende. Jakob stierf ook al biddende, en Hizkia zou er ook in gestorven zijn, had God hem niet hersteld. Zij waren ook volhardende in de gebeden, Handelingen 2:42.
4. Ten vierde, men moet volharden in het geloof. Al was iemand als een gekrookt rietje en als een rokend lemmetje of vlaswiekje, al werd hij nog zo geslingerd, en al werd hem het stuk nog zo betwist, hij moet evenwel hongeren en dorsten naar de Heere en Hem aankleven, gelijk een gordel kleeft aan de lendenen eens mans.
5. Ten vijfde, hij moet volharden in de hoop. Die helm mag nooit van zijn hoofd, Ef. 6:17. Hoop op God, o mijn ziel, waarom zijt ge zo neergebogen? Waarom zo gezegd: het is buiten hoop? Dat mag noch moet u zeggen, zei die man in Psalm 42:12.
6. Ten zesde, men moet volharden in een oprechte Godzalige wandel, zodat men niet moet zeggen: die mens gaat achteruit, hij verliest al zijn vorige tederheid, zijn vorige Godvruchtigheid. Nee, maar zij volharden in de tedere Godvruchtigheid. Met hoe meer tegenzin de wereld het ziet, hoe vromer. David zei: *Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo*. Hoe meer u mij bespot, hoe geringer ik mij houden zal, 2 Sam. 6:22. De rechtvaardiger zal zijn weg vasthouden, Job 17:9. *Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid?* Ja, zei Job tot zijn huisvrouw, die hem dit vroeg, Job 2:9. Het moet niet zo zijn: teder te zijn als men eerst begint, en dat er dan daarna veel door mag; nee, maar trouw en teder tot het einde toe.
7. Ten zevende, men moet volharden in de zuivere en rechte middelen waar te nemen. Men moet geen middelen waarnemen die niet zuiver zijn; niet nu onder een onzuiver middel en dan weer onder een waar middel. Maar men moet zijn als een Samuël, en als een Anna: *Zij week niet uit den tempel, met vasten en bidden, God dienende nacht en dag*, Lukas 2:37. David was er zo gaarne, onder de genademiddelen, en zei: *Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o HEERE der*

heirscharen! Mijn ziel is begerig en bezwijkt van verlangen naar de voorhoven des HEEREN, mijn hart en mijn vlees roepen uit tot den levenden God, Psalm 84:2, 3.

8. Ten achtste, men moet volharden in vurigheid, men moet geen lauwe christenen zijn. Indien u er dan van zegt: *zij zijn zo driftig*; u smaadt ze, als u dat zegt. Het is het vuur des Geestes, dat vanbinnen is, het is geen drift.
9. Ten negende, men moet volharden in de vrijmoedigheid, zodat men geen sluipvergaderingen moet hebben, zodat men moet denken: zou ik daar wel durven ingaan? Maar dat men durft gaan met opgestoken hoofd, met een vrijmoedige geest en lichaam, zodat men zeggen kan: er is generlei geveinsdheid in mij; ik heb neergezeten en de kosten overrekend, en ik ben gaarne bereid nu alles om Gods zaak te ondergaan. Kent u zulk een gestalte: *doe mij geen moeite aan, ik ben gaarne bereid voor God getrouw te zijn, al was het dat ik duizend tormenten moest uitstaan?*

Nu zult u zeggen: *waarin bestaat het, te volharden?* Dat zou ik vragen als ik een toehoorder was.

Wij zullen het u zeggen. Het bestaat hierin:

- (1) Ten eerste. De genadige God werkt zo in hen, dat Hij hen dat leven minnelijk maakt en het hun beminnelijk doet voorkomen. *Dat is een schoon leven*, zeggen zij. Het wordt hun zo aangenaam gemaakt. *Wat een schoon volk is dat*, zeggen zij, dat zo uit durft te komen voor de Heere! En Hij bewerkt hun consciëntie. *Dat heb ik niet*, zeggen zij, en zij worden overtuigd, beroerd, ontsteld, en God bewerkt hun liefde.

Zou u het wel hebben willen? zegt de Heere.

Ach ja, zeggen zij, ik heb zulk een lust om het te genieten, ik hoop dat ik er nog wel eens toe komen zal. Dan bewerkt God hun bedaardheid. *Ga eens bedaard neerzitten*, zegt Hij, *wat kiest gij?* U hebt de wereld wel zo doorkeken, maar wat kiest u nu?

Ik kies U te dienen, zeggen zij. Dat is het eerste: hoe gelukkig was ik, als ik als hen was die zo vrijmoedig voor U uitkomen!

- (2) Ten tweede bestaat het daarin, dat God komt en zegt: *durft u nu iets te oordelen of u op die weg gebracht zijt en of u onder dat volk behoort die deze weg bewandelen?* Dat beschouwende, zo beginnen zij het enigszins te geloven dat zij op die weg zijn, en dat maakt hen dankbaar. Zij zijn zo tevreden op die weg te zijn, en zo in hun schik; om lief noch leed kwamen zij eraf.
- (3) In de derde plaats, zij hebben een welbedacht voornemen om bij de Heere te blijven, zij scheiden er niet van af, die weg willen zij nooit verlaten maar ten einde toe daarop blijven. Zij geven hun ganse hart en ziel aan God over. *Mijn zoon en dochter*, zegt God, *geef Mij uw hart*, Spr. 23:26. *Hier is het, Heere*, zeggen zij. Paulus en Bárnabas waren mensen die hun zielen voor den Naam onzes Heeren Jezus Christus hadden overgegeven, Handelingen 15:26. *Die van Macedónië gaven zichzelf eerst aan den Heere en daarna aan ons*, schreef Paulus in 2 Korinthe 8:5. *Met een voornemen des harten moesten en wilden zij bij den Heere blijven*, Handelingen 11:23.
- (4) Ten vierde, te volharden is dit: alle dagen nieuwe kracht, genade, invloed, aanzetting te ondervinden, om voor de Heere uit te komen, en dan die werkzaamheden in het werk te stellen. Zij ondervinden alle dagen dat God zegt: *houd moed, dat en dat is er te doen, doe het, sla de hand aan het werk*. En zij zeggen gedurig: *Wat wilt Gij, dat ik doen zal?* Handelingen 9:6.

- (5) Ten vijfde: God, Die hen op de weg gebracht heeft, houdt ze erop. Wij houden er ons zoveel niet op, maar God. Hij bewaarde ons op die weg, al zijn wij geslingerd en al wordt ons het stuk betwist. God bewaarde hen en zal Zijn gunstgenoten niet verlaten; in eeuwigheid worden zij bewaard, Psalm 37:28.
- (6) Ten zesde, zij zetten zich gedurig tegen alle hinderpalen die hen ontmoeten, om die uit de weg te ruimen. Wat hun ontmoet, zij wijken niet één voet van dat pad. *Mijn voet is niet geweken van Uw pad*, zeggen zij, in alles wat mij is overkomen; al was er een schavot of galg, of dreigementen of verzoeken, al waren er die zeiden: ik wilde dat u anders was; ik week geen voet. Dan zei ik hetgeen Bileam tegen Balak zei: *al gaf Balak mij zijn huis vol zilver en goud, zo vermocht ik niet het bevel des HEEREN mijns Gods te overtreden, om te doen klein of groot, en zou ik niet anders spreken dan de Heere mij doet spreken!* Num. 22:18. Zo zeggen zij ook, doch veel beter. Veel beter en van een beter man kunt u het zien in Nehémia: *Zou een man, zei hij, als ik vlieden? Ik zal mij opmaken en bouwen*, Neh. 6:11. Koning, zeiden die drie mannen, er helpen geen verzoeken noch dreigementen; moeten wij in de oven: werp er ons in, Dan. 3, en Dan. 6: ofschoon zij zeiden: het is een wet der Perzen en der Meden, u moet het doen, of u moet onder de leeuwen; dat wil ik ondergaan, zei Daniël; doe met mij zo u wilt, ik hoop God getrouw te zijn.

Ik zeg:

- God geeft ze een aangenaamheid in zulk een leven te zien.
- Zij worden zo klein bij zichzelf en zeggen: *Heere, het is of ik ook op die weg ben; ik dwaalde als een verloren schaap, maar U hebt mij bekeerd.*
- Zij hebben zo'n welbedacht voornemen; zij willen van die weg niet afkomen om lief of leed.
- Dan komt er een volharden bij dat welbedacht voornemen tegen alle verlokkingen en tegenstand; zij breken door alles heen en blijven de Heere getrouw.
- God houdt ze op die weg.
- Zij zetten zich geduriglijk tegen alle hinderpalen.

Nu zegt de Zaligmaker: *dit volharden moet duren tot het einde toe*. Aan alles komt een einde. Daar denken wij dikwijls het minst aan. Er komt een einde aan de voorspoed, er komt een einde aan de tegenspoed, er komt een einde aan de zonde, er komt een einde aan de donkerheid, een einde aan het kruis, een einde aan de strijd, er komt een einde aan de onvolmaakte genade, en een einde aan ons leven. Wat zal dit wezen, te volharden tot het einde toe?

1. Ten eerste, zo lang totdat de goddelozen het opgeven van onzentwege, zodat zij zeggen: laat ons hen niet meer moeilijk vallen, wij kunnen er toch niets aan doen. Wij beroepen ons op uw gemoed of u niet wel zegt, zondaar: dat volk zijn stijfkoppen, laat ons het maar opgeven, er is niets aan te doen, zij zijn toch niet af te raden of te stuiten. Evenals de duivelen en Jobs vrienden omtrent Job eens deden; maar hij doorstond het alles kloekmoedig. Evenals Saul omtrent David deed: u bent, zei hij, veel beter dan ik, man. Ik zeg: als u zo leeft, ze niet één haar ter wille te zijn, zodat het de goddelozen opgeven van u. Wijk niet een voet uit uw pad.
2. Ten tweede, ten einde toe, dat is dat de duivel het ook op gaat geven. Wederstaat den duivel, en hij zal van u vlieden, Jak. 4:7; zodat hij geen argumenten heeft, of u weet ze op te lossen en te zeggen: *dat en dat staat er geschreven*. Dan moet hij u eindelijk met rust laten.

3. Ten derde, ten einde van alle donkerheden en twijfelmoedigheden het door te zetten, en te zeggen: ik zal door al de donkerheden, verlatingen en ongeloof blijven volharden, en ik zal zoeken te volharden in het geloof en in het gebed, totdat het licht in de duisternis opgaat. Zij mogen in het eerst veel schreien, op het laatst zullen zij veel danken en juichen.
4. Ten vierde, totdat men het leven der zonden afgelegd heeft, tot het einde van al die onvolmaakte genade, tot het einde van alle strijd en kruis, totdat zij zeggen: daar ligt het alles; tot het einde van hun tranen, tot hun dood. En zo gaan zij dan naar boven, aan het einde van hun geloof, 1 Petrus 1:9: *Verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen.* Daar hebt u nu ons eerste stuk.

II. Wat zal men nu die man doen die zo volhardt? Zal men hem dan op de koninklijke wagen laten klimmen en erop laten rijden, gelijk Ahasvéros aan Mórdechai deed, en voor zijn aangezicht laten roepen: *Kniel!* Óf: *Alzo zal men die man doen tot wiens eer de koning een welgevallen heeft?* Nee, heel anders is het. Maar wat is nu de prijs en de kroon, die zo'n schepseltje verkrijgen zal? Dat is de eeuwige zaligheid, want de Zaligmaker zegt: *die zal zalig worden.* De eeuwige zaligheid, dat is een zaak die u niet vatten kunt, en ik ook niet. Het is een zaak waar ik onbekwaam toe ben om ze uit te spreken, en waar u onbekwaam toe zijt om ze te horen.

Waarom dat?

Omdat ze geen oog gezien heeft, noch is het in het hart des mensen opgeklommen, wat God bereid heeft en doen zal aan diegenen die Hem liefhebben. Wij mogen kinderen Gods zijn en genade hebben, maar het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen, 1 Joh. 3:2. Het mag ons goed en plezierig gaan, maar het is nog niet geopenbaard wat God bereid heeft voor diegenen die Hem liefhebben.

U zult zeggen: *kunt u er ons dan evenwel niet wat van zeggen?*

Ja, wij zullen er u wat van zeggen. Zij bestaat in het genot van de eeuwige heerlijke God te genieten; dat is de zaligheid.

Dat eeuwige volmaakte Wezen te genieten, wat is dat? Zult u zeggen.

- Dat is deel te hebben aan het Wezen Gods; aan de Goddelijke Personen, Vader, Zoon, en Heilige Geest; aan de eigenschappen Gods, en aan al de goederen die dat Wezen heeft. En dat alles zal wezen tot in eeuwigheid in de heerlijkheid. Langer kan het niet zijn, en korter mag het niet zijn. Waarom denken wij er niet meer om als wij alleen zijn?
- Het is deel te hebben aan dat oneindige Wezen, zodat men kan zeggen: dat Wezen is mijn Deel, de Vader is mijn Deel, de Zoon is mijn Deel, de Heilige Geest is mijn Deel. Niet alleen aan de Personen, maar ook aan de eigenschappen, aan al die verrukkensmachtige volmaaktheden; die zijn mijn deel, en ik heb deel aan al de goederen in eeuwige heerlijkheid, de goederen Gods zijn mijn deel.

U zult zeggen: zeg het ons eens bij de stukken, bij beetjes en deeltjes. Dat willen wij doen. Weet u wat het is zalig te zijn?

1. Ten eerste, in de tegenwoordigheid van dat zalige Wezen te zijn, bij Hem te zijn, voor Hem te staan. In Matthéüs 17 zeiden zij: *Heere, het is goed dat wij hier zijn,* vers 4. Maar ach, hoe goed is het nabij God te wezen, Psalm 73:28. Bij dat Wezen zó te staan, gelijk de engelen voor het aangezicht Mijns Vaders staan, zei de Heere Jezus in Matthéüs 18:10. Dat was ook de begeerte, die de Heere Jezus de Vader voordroeg, Joh. 17:24: *Ik begeer dat die Gij Mij gegeven hebt, ook bij Mij zijn, waar Ik ben.*

Ten tweede, dan zal het daarin bestaan dat zij die God zien zullen. *Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien*, Matth. 5:8. Wat een vreugde is het hun wel geweest als zij God zagen in het werk der natuur! Wat een vermaak hadden zij er wel in! Maar wat grotere blijdschap is het hun als zij God zien, met toepassing voor henzelf, in het werk der genade, en als zij Hem zien in een voorsmaakje van de eeuwige zaligheid! Maar wat zal het onuitsprekelijk zijn eeuwig heilig te zijn, en Hem in heerlijkheid te zien, Zijn eer en Zijn sterkte! Dan zullen zij de grootheden eeuwig bezien die dat Wezen bezit. Dan zullen zij zien de drie Personen, en zij zullen Gods vriendelijk aangezicht mogen genieten.

En wat de blijdschap zeer vermeerderen zal, is dat zij de Heere Jezus zullen zien in Zijn verheerlijkte menselijke natuur, en dat zij zo God in die menselijke natuur zullen kunnen zien. En in dat gezicht zullen zij kunnen staan en niet bezwijken. Hun ziel zal niet bezwijken in dat gezicht, noch hun lichaam ook na de opstanding. Mozes zei eens tot God: *Toon mij Uw heerlijkheid*, Ex. 33:18. God liet hem Zijn achterste delen zien, vers 23. Anders zegt God: *Mij zal geen mens zien en leven*, vers 20. Hij bewoont een ontoegankelijk licht, 1 Tim. 6:16. Noch naar de ziel zonder lichaam, noch naar de ziel met een lichaam, zouden wij God hier kunnen zien. Wij zouden verdwijnen en als Jesaja moeten uitroepen: *Wee mij, want ik verga; want mijn ogen hebben den Koning, den HEERE der heirscharen gezien*, Jesaja 6:5. In mij is geen kracht, zei Johannes, en hij viel als dood neder aan de voeten des Heeren, hij kon niet bestaan, Openbaring 1:17. Als wij God naar de ziel zagen, wij zouden verdwijnen en bezwijken.

Maar in de hemel kunnen zij God zien naar de ziel, en daarenboven, als het lichaam er komen zal, na de opstanding, dat zal God ook kracht geven om daar te kunnen bestaan. Zij zouden moeten verwelken gelijk als kruid voor de zon, tenware God hen kracht gaf. De kinderen Israëls konden de heerlijkheid van Mozes niet aanzien noch dragen; hij moest een deksel op zijn aangezicht leggen. Maar God zal op de glans Zijner heerlijkheid een deksel leggen, maar Hij zal lichaam en ziel kracht geven om Hem te kunnen zien.

3. Ten derde, daar zijnde, God ziende, en kracht hebbende om het te dragen, zo zal er zulk een blijdschap in hun hart zijn, dat zij zullen uitroepen: "Lieve God, mag ik dat hebben? Mag ik mij zo verlustigen in Uw gemeenschap? Ik mag zeggen: hetgeen er geprofeteerd is van Jesaja en Jeremia wordt aan mij vervuld: *Eeuwige blijdschap zal op hun hoofden wezen; vrolijkheid met blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden*, Jesaja 35:10. *Want Ik zal hunlieder rouw in vrolijkheid veranderen, en zal hen troosten en zal hen verblijden na hun droefenis. En Ik zal de ziel der priesters met vettigheid dronken maken; en Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de HEERE*", Jer. 31:13, 14. Zij zullen zich eeuwig en volmaakt in de Heere verblijden.

4. Ten vierde bestaat het in eeuwig bij die God volmaakt te zijn, zonder te scheiden. Dan zal God zeggen: Ik ga niet meer van u, en gij zult niet meer van Mij gaan. Eén dag is toch bij den Heere als duizend jaren, en duizend jaren als één dag, 2 Petrus 3:8.

5. Ten vijfde, daar zal eeuwig bij u wezen en daar zult u genieten wat u hier verblijdde, en al wat u bedroefde zal daar niet binnenkomen. Al de vijanden buiten, en de vrienden binnen. Er zal in dit paradijs geen slang zijn; er zullen geen verdorvenheden in het hart wezen. Maar wij zullen moeten zeggen: *ik heb nu genoeg, Heere*.

6. Daar komt ten zesde nog wat bij. Wij zullen dat werk eeuwig mogen doen wat wij hier op de wereld onze eer en ons geluk rekenden. Waarin stelde u in uw leven uw geluk? Daar zult ge uw hart kunnen ophalen in de lof en heerlijkheid van God. Hebt u daar in uw leven uw geluk in gesteld, haal er uw hart nu in op, zal God zeggen, u mag het nu zoveel doen als het u lust.

Zie, dat is zalig te worden. Is dat niet genoeg om in de korte tijd van uw leven daar eens wat voor uit te staan? Ziedaar, geliefden, *wie volharden zal tot het einde toe, die zal die prijs hebben, die zal zalig worden.*

III. U zult zeggen: *hoe is dat nu tezamen gebonden?*

1. Dat is klaar te vatten dat een mens die genade heeft hieraan zal gekend worden, dat hij zo ingenomen is met God en met Zijn dienst, dat hij bij God wil blijven en getrouw zijn aan Zijn geboden, en dat rekent hij al zijn geluk. En is dat hier zo, wat zal het in de heerlijkheid zijn! Dat kunt u bij opklimming wel rekenen wat het in de heerlijkheid zal zijn. Zegt u: *ik heb het mijn geluk gerekend U te dienen op de wereld, zalige God, het is mij beter een korte tijd voor U hier te leven dan duizend jaar op de wereld te leven.* Vat het goed, dit is al zo heerlijk.
2. Ten tweede, zegt God, Ik ga Mijn woord ook aan, Ik ben de Amen, de Getrouwe; als u voor Mij volhardt, Ik zal u in de hemel brengen; beproef er Mij aan of Ik de Waarheid niet ben, uw arbeid zal niet ijdel zijn in den Heere, 1 Kor. 15:58. Wat gelijkenis is er nu tussen Mijn giften en uw dienst! Kan de genade u hier zo innemen, wat zal de heerlijkheid hiernamaals doen! Geeft de genade u hier zoveel, zet u dan en verwacht nog veel meer hierna.
3. Ten derde, de rechtvaardigheid Gods lijdt het niet dat Hij het ongewroken zou laten aan diegenen die de genade misbruiken, en dat die de genade wel gebruiken, geen kroon zouden hebben. Dat is klaar: misbruikt u de genade in zorgeloosheid, u zult in de hel vallen; maar volhardt u in de genade en in de liefde en in de hoop, u zult zeker zalig worden. Dan is de Goddelijke rechtvaardigheid tot uw verkwikking. Daar hebt u nu onze drie stukken.

Toepassing

Kan men nu langs zulk een weg tot de heerlijkheid geraken, hoe slecht is het dan van die weg af te gaan! Hoe onverstandig zijn zij die niet volharden! Het was beter dat zij de weg der Godzaligheid niet gekend hadden. Zit hier nu iemand die een voornemen had om te volharden en onder de vromen verkeerde: bent u niet al weggegaan? Zit hier iemand aan wie tevoren de leer zo zoet was, geloofsoefeningen had: is het nog zo? Waar zijn uw geloofsoefeningen? Waar is uw anker, de hoop? Is het niet alles weg? Zit hier iemand die vóór dezen aan zijn oprechtheid vasthield ... bent u nog wel zo oprecht en vroom? Als wij twintig jaar geleden van u gezegd hadden: dat en dat zal er nog wel door kunnen; of als men tien jaar of zes jaar geleden, minder of meer, gezegd had: daar en daar zult u niet meer van willen weten; zou u het wel geloofd hebben? Wie tevoren zo naarstig in de godsdienst was ... is het nog zo? Wat zijn er nu al leeuwen op de weg! Hoe onverstandig zijt gij, die tevoren om het zuur zien van enig mens geen dingen gedaan zou hebben die zonde zijn, en zult u het nu doen om het zuur zien van een mens tegen uw gemoed, om die mens te ontzien, terwijl u weet dat u zonde doet?

Geliefden, laat ons toe dat wij u nog wat behandelen. Tegen sommigen moeten wij zeggen: herinnert u zich de tijd niet dat ge u naar Gods Woord en de middelen begaf en dat u daar al uw zoetheit en schat in vond? Herinnert u het zich niet, dat als uw naaste genegen was om die zonde te doen die u nu doet, dat u erover zuchtte? En laat u het nu zelf zó slecht liggen, zodat men van u zeggen moet: Hoe is die veranderd, hoe is die achteruitgegaan! Is dat Naómi? Hoe is die verslechterd! Hoe lelijk is die geworden! Hoe teer was die tevoren, maar hoe is hij nu verhard! Wat had die zoete kennis, en nu heeft hij er geen! Wat had die een gave van bidden, maar nu bidt hij haast niet! Is dat volharden? Wilt u dan dat de Heere Jezus Christus u elk veroordele, en dat Hij u zal aanspreken en zeggen: *uw laatste werken zijn erger dan uw eerste, in plaats dat zij beter zouden zijn?*

Zou Hij niet rechtvaardig doen als Hij u vroegde: "Wat reden heb Ik u gegeven om achteruit te gaan en niet te volharden? Zeg het Mij: ging het u kwalijk toen u zo onder de middelen en bij de zuivere waarheid bleef, gedurig bezig was in het bidden, en zo teer zocht te leven?"

Moet u niet zeggen: *nee Heere, U bent een Fontein, Die onveranderlijk vol goedheid zijt, maar ik heb het slecht laten liggen?* Was het niet beter duizend tormenten uit te staan dan achteruit te gaan? Volständig hier te blijven, dan voor eeuwig in de hel te moeten vallen? Was het niet beter hier wat versmaadheid te lijden dan eens opgewekt te worden tot eeuwige versmaadheid? Is het niet beter te zeggen: laat de wereld dreigen en doen wat zij wil, dan dat wij tot God zouden zeggen: om de zonden van de wereld te doen, zo wil ik U niet ter wille zijn? Was het niet beter als een onwankelbare rots te zijn, en te zeggen: doe mij geen moeite aan om mij van God af te trekken? Gedenkt aan de vrouw van Lot, Lukas 17:32. Is het niet de kroon van een recht christen en zijn sieraad, dat hij kan zeggen als hij de deur van zijn binnenkamer heeft toegesloten: *mijn God, dat alles is mij overkomen, ik ben ziek geweest, in gevaar van sterven, ik ben onder laster, onder leugens en smaadheden en druk geweest, dit alles is mij overkomen, maar ik ben niet verachtd;* evenals de Kerk in Psalm 44:18-20. Ik ben nabij de dood geweest, maar ik ben niet veranderd, ik ben niet trouwelooslijk mijn God afgegaan, ik ben niet trouweloos geweest tegen Uw verbond. Heb ik mijn woord niet aan U gegeven in mijn doop en aan het Avondmaal? Hoe menigmaal heb ik daar de dood des Heeren verkondigd totdat Hij komt! Hoe menigmaal heb ik daar gedachtenis gehouden van Uw trouw! Zou u het in het burgerlijke nu wel willen dragen dat een mens op u geen staat maakte, en mag men dan op uw eed voor God geen staat maken? Wat zegt gij?

Nu, dit onderscheidt het tijdgeloof van het ware geloof, een recht christen van een schijnchristen. Gaat de zaligheid gepaard met gemak, vermaak, voorspoed, dan zullen de schijnchristenen meegaan; maar komt er verdrukking, tegenspoed, zuur zien, verlies, dan volharden zij niet. Maar het ware geloof: al is er kruis of lijden, zuur zien, verdrukking, ja, al was het duizend doden te sterven, zij volharden en zeggen: is deze kroon niet wel wat zuur zien en druk waard? Daar is de zaligheid, zo u volhardt; daar is de eer en heerlijkheid voor u, zo u volhardt, zegt God, Welke een iegelijk vergelden zal naar zijn werken: dengenen die, met volharding in goed doen, heerlijkheid en eer en onsterfelijkheid zoeken, het eeuwige leven, Rom. 2:6, 7. En u hebt de hemel dan al, dan begint uw hemel al. Zij wordt door de dood maar vermeerderd. Nog een kleine tijd gelopen, gevochten, gestreden, en dan zal Hij u in de rust brengen.

Nu vragen wij u: wat wilt u nu doen, volharden ten einde toe of niet? Ja, zal iemand zeggen: ik wilde dat ik het eens wist of ik volharden zal. Wij kennen de gemeente zo

enigszins, er mocht u nog zoveel overkomen; wij zullen u zeggen wie niet en wie wel volharden zal.

Weet u van wie wij moeten denken dat hij niet volharden zal?

1. Die er onbekommerd over is; die er nooit kommer over heeft of hij wel volharden zal; maar hij is als Jona wat betreft dat hardslapend in de storm.
2. Ten tweede, die zullen niet volharden, die zo kracht genoeg hebben om alles te lezen en te horen en te doen, en het goede te behouden en het kwade nevens zich neer te zetten. Toen Petrus zo roemde, toen viel hij: hij kon ook zoveel doen. Maar Paulus zegt: *Zijt niet hooggevoelende, maar vrees*, Rom. 11:20. Ja, zeggen zij, dat zal ik wel doen, ik ben sterk genoeg.
3. Ten derde, die uit inzicht van gunst of vreze tot de religie komen. Uit vreze nemen zij dat juk op, en uit vreze leggen zij het weer neer. Zij nemen het uit bijoogmerk op, en leggen het uit bijoogmerk weer neer.
4. Ten vierde, van de onoprechten moet u niet veel denken. Zij zijn gelijk een holle boom, die valt gemakkelijk om. De onoprechten zijn gelijk ijzer dat sterk verguld is: het valt weer af. Al ziet u ze eens ontsteld, verwacht er evenwel niet veel van; als zij van onder het volk zijn, dat zij niet gezien worden, zij zijn alweer dezelfde.
5. Ten vijfde, zij willen in het minst niet lijden voor God, maar als het op lijden aankomt, zo lopen zij weg. Als u zó blijft, u zult niet zalig worden, maar wij weten niet wat God nog aan u doen zal.
6. Ten zesde, de geldgierigen, 2 Tim. 3:2. Dan trekken zij een gedaante van Godzaligheid aan, en zij hebben de kracht derzelve verloochend, vers 5. Judas, toen hij een dief geworden was, kwam tot verraderij en afval. Ten tijde van de keizer Julianus waren er velen die het geloof verloochenden. Die zo is, zal niet volharden, en dan zal hij ook niet zalig worden. Als zij eerst beginnen, zeggen sommigen dikwijls: *Heere, doe met mij zoals het U belieft; God is mij niets schuldig, ik geef het alles in de hand van God*. Dat is alles goed, zo'n rede te spreken en te horen, maar dit is de proeftekst.
7. Tenslotte, ongelovigen, die hun hand in hun boezem steken, moeten haar hier op een ledige plaats slaan. *Ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij een boos ongelovig hart, om af te wijken van den levenden God*, schreef Paulus, Hebr. 3:12. Geen ding is er kwader in de wereld dan een kwaad hart. De autoriteit van God kan ons dan niet tot gehoorzaamheid brengen.

Wij hebben zo enige tekenen gesteld waar ge u aan toetsen kunt, en waaruit u zien kunt dat u niet zult volharden als u zo blijft. Nu zullen wij er nog enige stellen waar ge u aan toetsen kunt of u zult volharden.

- (1) Ten eerste, die u zo al gedurig hoort zeggen in hun leven: *ach, ik moet genade hebben*; die daar het allermeeest op gezet zijn. *Want het is goed, dat het hart gesterkt wordt door genade, maar niet met klederen en niet door spijzen of drank, maar genade moet ik hebben*, zeggen zij uit Hebr. 13:9.
- (2) Ten tweede, die niet licht het juk des Heeren op zich nemen, maar het eerst overzien wat het kosten zal. Het kost gebeden, tranen, zuchtingen des duivels, kruis, strijd, tegenspoed, verbergingen van Gods aangezicht. *Ik kan het niet helpen*, zeggen zij, *ik neem het evenwel op*. Zij nemen het wel niet licht op, maar zij leggen het ook niet licht neder. *Heere, zeggen zij, al moest ik arm worden of op een schavot sterven, U zult er mij toe bekwaam maken*.
- (3) Ten derde, het zijn zulke oprechte mensen. *God is mijn Getuige*, zeggen zij; mijn vijand mag dreigen, de mensen mogen mij beproeven en zeggen dat ik geveinsd

ben, maar mijn oprechtheid zal voor mij betuigen. Die zullen volharden. Job zei: *Totdat ik den geest zal gegeven hebben, zal ik mijn oprechtheid van mij niet wegdoen. Aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden en zal ze niet laten varen; mijn hart zal die niet versmaden van mijn dagen*, hfdst. 27:5, 6.

- (4) Ten vierde: ach Heere, ik laat U nooit varen; laat vroomheid en oprechtheid mij behoeden, Psalm 25:21.
- (5) Nog eens, het is een nederige. Kent u een nederige: denk er wat goeds van. Toen Petrus nederig was, toen zei hij: *Heere, ik zink*; en de Heere bood hem de hand ter hulpe. Maar toen hij hoogmoedig was, liet Hij hem vallen. Toen hij klein was, had hij de hulp van Christus, maar toen hij hoogmoedig was, viel hij.
- (6) Het zijn zulken die een onderscheiden kennis hebben van de liefde des Vaders, en van de liefde van Christus, en van de krachtige werking des Heiligen Geestes, maar niet van wat lichte dingen. Dat laten zij voor die mannen die daar hun geleerdheid in stellen, in een deel ingebeelde geleerdheid, en die met hun hersens daarop spelen. Zij hebben een onderscheiden kennis van die waarheden Gods die hen sterker, wijzer, geleerder, heiliger maken, en gemeenzamer met God doen omgaan.
- (7) Tenslotte, het zijn mensen die dikwijls en naarstig onder de ware middelen zijn. Men legt een vurige kool bij het vuur, opdat het vuur niet uitgaat. Door de olie die er gegoten wordt in hun lamp en hartenvat, zo blijven zij brandende.

Ik weet dat u het zult moeten toestemmen, al die tekenen: maar leg er u eens naast en zie of u zonder oogmerk de religie verkiest, of u daar al uw achting voor hebt, of u ze niet liever verkiest dan al het profijt dat er aan de zonde is. Daarenboven, of u er niet wel wat om zou willen dragen. Staat u er wel wat om uit? Wij hebben het dikwijls zo gemakkelijk, maar handelden wij niet zo onoprecht, wij zouden het zo gemakkelijk niet hebben. Ging u recht door zee, het zou zo gemakkelijk niet gaan. Legt eens geen vouwen; heb eens geen bijoogmerken, zwijg niet waar u spreken moet. Dat is onze fout. Het zou dan zo gemakkelijk niet gaan. Die wat uitstaan voor de Heere, zullen beproefd worden, er zal hen veel overkomen.

Waar het nu zo is, die zeggen: *ach Heere, ik zal U niet verlaten, mijn ziel heeft U lief, zowel in tegenspoed als in voorspoed*. En dan zult u ook veel ondervinding van Gods liefde hebben. Maar als het slechts in voorspoed is, dat is niets.

Dit is een proeftekst; waaronder rangschikt ge u? Kunt u onderscheiden oordelen? Hangt u God aan met een volkomen hart? Zegt u: doe mij geen moeite aan, het is opzet, er is niets aan te doen, ik houd vast aan mijn oprechtheid, al wou u mij nog zo krenken of arm maken; dat is gedaan, al smaadde u mij? Zij staan het alles uit, al onterfde u ze, en al zou ze maar net zoveel geven als het recht toelaat, zij zijn zo met God tevreden, en zeggen met Paulus: *Zo God voor ons is, wie of wat zal dan tegen ons zijn?* Rom. 8:31. En zij zijn als mensen die tegen wind en tij op laveren, zij maken het die hen tegen zijn zelfs moede.

Wilt u nu volharden in het goede, u zult zalig worden. Maar wilt u volharden in het kwade, u zult rampzalig zijn. God zal ons vergelden, elk naar de vrucht van zijn handelingen. Ik sluit met de wens en vermaning van de apostel: *Zo dan, mijn geliefde broeders, zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere*, 1 Kor. 15:58. Ik hoop dat God dit gesprokene zal zegenen, aan mij en aan ulieden, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

VIERENDERTIGSTE preek over Psalm 139:23

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.

Op een voorbereiding voor het Avondmaal

Wij lezen in 1 Korinthe 4:3, 4, 5 dat de apostel Paulus zegt: *Ik oordeel mijzelf niet; een menselijk oordeel, daar word ik van geoordeeld, maar dat acht ik niet veel omdat ik oprecht en mijzelf van geen ding bewust ben; maar Die mij oordeelt, is de Heere, Welke ook zal in het licht brengen hetgeen in de duisternis verborgen is, en openbaren de verborgen raadslagen des harten.*

Er is niet één christen die een kind Gods is, of hij moet vier berichten passeren.

1. Het oordeel der mensen.
2. Het oordeel van zijn eigen hart.
3. Het oordeel van de Bijbel.
4. Het oordeel van de Drie-enige God.

Alle vier zult u dat in de Bijbel vinden. In 1 Korinthe 4:3, 4, 5 hebt u er drie, en in Hebreëen 5:12 is het vierde, als Paulus zegt: *Het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.*

1. Elk mens die God vreest, zo dadelijk zet hij zijn voet niet naar de hemel, of hij komt onder het oordeel der mensen, zoals de Zaligmaker. De een zei: *Hij is goed*; de ander zei: *Hij is kwaad*. Dat oordeel moet niet te hoog aangeslagen worden. Dat ondervindt men maar al te veel, dat het dikwijls gaat naar gunst en uit boosheid. Het geschiedt uit gunst en ook wel uit een kwaad vermoeden, zodat wij kunnen zeggen als Paulus: het is mij weinig van een mens geoordeeld te worden door een menselijk oordeel. Die hen oordeelt, heeft dikwijls een balk in zijn eigen ogen, terwijl er in een kind Gods maar een splintertje is.
2. Dan komen zij onder een tweede oordeel, en dat is het oordeel van de consciëntie, en dat gaat wat nauwer toe. Niemand van de mensen weet wat in de mens is, dan de geest des mensen, die in hem is, 1 Kor. 2:11. Het hart spreekt vonnis. *Indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen. Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God*, 1 Joh. 3:20, 21. Het spreekt vonnis van vrijspraak, en vonnis van veroordeling; nu is het eens beschuldigend, dan eens ontschuldigend, Rom. 2:15. Op het oordeel van het hart moet een kind Gods ook niet al te veel vertrouwen. De consciëntie kan wel op de mond geklopt worden. Dat ziet u niet alleen in Kaïn, maar in David: zijn consciëntie was mede bevlekt. Zij kan door een verkeerd begrip een driftig oordeel vellen. *Die op zijn hart vertrouwt, die is een zot*, zegt Sálomo in Spreuken 28:26. *Arglistig is het hart, meer dan enig ding*, Jer. 17:9. Dikwijls vleit het veel.
3. Een derde oordeel is het oordeel van de Bijbel. Daar moet meer acht op gegeven worden. Een christen moet geheel de Bijbel door zijn wandel beschouwen, hij moet ze lezen, en als hij ze niet lezen kan, dan moet hij ze horen lezen, en hij moet zo al de straatjes en wijkjes door wandelen. *Dat Woord is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan een tweesnijdend scherp zwaard, en gaat door tot de*

verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten, zoals wij gehoord hebben uit Hebreëen 4:12. Het Woord spreekt vonnis over vroom en onvroom. De tekenen van genade zijn er klaar in voor de vrome, en de tekenen van geen genade voor de onvrome. Zo staat er in Jesaja 3:10, 11: Wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan; maar zegt den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal. Het oordeel van het Woord, daar moet meer staat op gemaakt worden dan op het oordeel van de mensen en van de consciëntie.

4. Nu hebben wij het vierde oordeel te bezien (och, dat wij daar niet beschaamd mogen staan): het oordeel van de Drie-enige God.
 - Daar komt God de Vader als de Rechter over allen, Hebr. 12:23, de Rechter der ganse aarde, Gen. 18:25, Die meerder is dan ons hart, en kent alle dingen, 1 Joh. 3:20.
 - Daar komt de Zoon, Die de Middelaar is. Hij is niet gebonden boven de wolken, Hij heeft ogen gelijk een vuurvlam, Openbaring 1:14. Daar komt Hij tussen de rijen en tussen de borst van elk, en hij weet hoeveel dat elk weegt en hoe dat elk bestaat.
 - Daarop komt het oordeel van de Geest. Hij is de Geest des oordeels en de Geest der uitbranding, Jesaja 4:4. Hij gaat onderscheiden wat natuur en wat genade is. Op dat oordeel mag elk staat maken. De Drie-enige God oordeelt naar waarheid, gelijk als de zaak is, en niet naar het aanzien der ogen.

Nu is er niet één kind van God in de christelijke of Joodse kerk, of hij heeft dat oordeel lief, hij legt er zich bloot voor. Daar bad David om in de 26e Psalm: *Proef mij, HEERE, en verzoek mij; toets mijn nieren en mijn hart*, vers 2. En in onze tekst zei hij: *Doorgrond mij o Heere, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.*

Daar ligt de koning, die vrome ziel, op zijn knieën. Ach Heere, zei hij, *ik zucht zoveel als ik het houden kan; hoe is het met mij gesteld, goed of niet? Zo het wèl met mij is, maak het mij toch bekend, en zo niet wèl met mij is, ontdek het mij.* Als u die twee kentekens hebt, werp uzelf dan niet weg. En dat u niet schuw zijt voor het oordeel Gods, maar zeg: is het niet recht met mij gesteld, maak het mij bekend, ontdek het mij. Het zal wèl gaan, koning of vrome ziel, wie gij zijt.

In de eerste drie verzen van deze Psalm zegt hij: *ik heb zulk een alwetend God*; en van het 4e tot het 10e vers: *ik heb zulk een alomtegenwoordig God, en daarom loof ik U, HEERE.* Zou Hij niet alwetend zijn? Zou dan de Maker Zijn maaksel niet kennen? *Hoe staat het u nu, man, zijn die gedachten u te veel?*

Nee, maar dit zijn zaken waarin ik zulk een lust heb, vers 17, 18.

Zijt gij anders dan een ander mens?

Ja, men moet dat denken uit het 19^e en 21^e vers. De goddelozen zouden met zulke gedachten niet kunnen leven. Als zij met zulke gedachten zouden leven, dan zouden zij moeten bidden om ook bekeerd te worden, anders zouden ze dat niet kunnen dragen. Maar deze man, bekeerd zijnde, zegt: *Zou ik niet haten, HEERE, die U haten? En verdriet hebben in degenen, tegen U opstaan? Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij.*

Wel man, is dat niet een al te breed opgeven? Bezit u de kennis zo? U hebt dikwijls zoveel als u het houden kunt, en zou u tot God zeggen: *onderzoek mij, beproef mij, ken mijn gedachten?*

Och ja; *is er een schadelijke weg in mij, leid mij op de eeuwige weg*, zegt hij in vers 23, 24.

Het eerste van die twee verzen, dat wij voorgelezen hebben, zullen wij thans hebben, en als het God belooft ons daarna gelegenheid te geven, dan zullen wij het andere bezien.

- I. In dit 23e vers hebt ge vooreerst, een vrome ziel, dewelke voor God komt met zijn hart.
- II. Ten tweede, zijn ootmoedige bede: *doorgrond mij, beproef mijn hart, ken mijn gedachten.*
- III. Ten derde, waarom hij dit van God zo afbidt.

Ik zeg dan:

- Zo komt deze vrome ziel met zijn hart en gedachten voor God.
- Hij doet een gebed: *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten.*
- Waarom hij dat zo afbidt van de Heere.

I. Wat het eerste aangaat, wat is het hart en de gedachten? In het 24^e vers komt hij voor God met zijn weg, dat is zijn wandel en levenswijze. En in het 23^e vers met zijn hart en gedachten. God zegt: *Mijn zoon, geef Mij uw hart*, Spr. 23:26. *Hart en ziel* is hetzelfde. Elkeen vervolgt als een wind mijn edele *ziel*, zei Job in hfdst. 30:15. Het hart goed, al goed; het hart kwaad, al kwaad.

Wat verstaat u door het hart?

Het is die redelijke ziel, die begiftigd is met verstand. U hoort soms praten: *de ziel is een gedachte*. Ik zeg: het is dat redelijke deel in de mens, dat begiftigd is met verstand, wil en memorie.

- De consciëntie heeft haar beweging, zij bezit haat, toorn, liefde, blijdschap, vreze; zij heeft vermogen van werken onder Gods medewerken en besturing; zij oordeelt over haar staat, naar het Woord van God.
- De ziel heeft gedachten, die zij tot haar raadplegers heeft. Gelijk de woorden de vruchten van de tong en van de lippen zijn, zo zijn de gedachten de vruchten van de ziel. Er zijn meer kwade dan goede. Er is een smidse van ondeugdzaame gedachten, en die zitten allerdiepst verholten en verborgen. Wil iemand achter het hart en de gedachten komen, zo moet hij meerder dan een mens zijn.

Men heeft dikwijls niet veel nagedachten over wat men denkt; men vraagt naar God niet veel met betrekking tot de gedachten, men bedenkt niet hetgeen er staat, 1 Kor. 4:5, dat God de verborgen raadslagen van het hart openbaren zal in het oordeel. Maar een vrome ziel heeft die indruk, dat hij zal geoordeeld worden over zijn gedachten en over zijn staat. Daarom komt hij voor God staan en zegt: *O God, doorgrond mij, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.*

II. *Doorgronden* is ontleend aan in een diepe zee het dieplood uit te werpen om de grond te peilen. Zij wierpen het dieplood uit om de grond te peilen, Handelingen 27:28. Het hart is als diepe wateren, als het diepe eens mans.

Beproeven is ontleend aan een zilver- of goudsmid: hij strijkt het aan de proefsteen of hij steekt het in de smeltkroes, om het te beproeven, 1 Petrus 1:7. *De smeltkroes is voor het zilver en de oven voor het goud, maar de HEERE proeft de harten*, Spreuken 17:3. Het is de gelijkenis van iemand die een vriend heeft, waar hij niets voor verbergen kan: het komt er alles uit; zij zeggen: ik spreek tot u woorden die het innigste van mijn hart openleggen. *Kom in de tent*, zei Jakob tot Laban, *en betast alles*

wat ik heb. Kom dicht bij mij, zei Izak tot Jakob, dat ik u betaste en zie of u mijn zoon Ezau bent. David zegt: voor U is niets verborgen in mijn ziel, maar ik wil het voor U alles openzetten. Die gelijkenis geeft licht aan de zaak.

Het is als een stijging en opklimming van het mindere tot meerdere, tot op de hoogste trap. Ik heb veel vijanden, ja, vijanden der hel, maar Heere, hoe heb ik het met mijn werk? Ben ik verkeerd of niet? Zal ik zalig worden of niet? Ik wilde dat Gij mij doorgrondde en aan mijzelf bekendmaakte. In een hart die geen genade heeft, vliegen zulke dingen als een pijl eens doorheen, maar waar genade in is, is het als een pijl die ergens in blijft steken.

Geef uw hart aan God. Als de man zijn hart aan de Heere gegeven had, dan stond hem nog wat te doen. *Ach*, zegt hij, *ik heb een bede, wijs mijn aangezicht niet af!* Wat wilde hij zeggen? Ik bid U: ontdek mijn staat, doe met mij gelijk een goudsmid die het goud beproeft en als een schipper die het dieplood uitwerpt en gaat peilen hoever hij van de grond is. Ik wilde dat U ook zo deed.

Als de man dit bidt, bidt hij dan dat God hem verzoeken zal ten kwade, en dat hij zulk een heilig Wezen niet mocht wezen? God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt zo niemand, Jak. 1:13. Bidt hij tegen die bede in het Onze Vader: Leid ons niet in verzoeking? Nee, dat vinden wij in het Oude Testament gedurig, dat zij er niet tegen gebeden hebben, maar: *Leer mij Uw welbehagen doen*, Psalm 143:10. Voer mijn voeten uit het net, en doe mij uitgaan het net, dat zij voor mij verborgen hebben, Psalm 25:15 en Psalm 31:5. Verlaat mij niet al te zeer, Psalm 119:8. En wou U zeggen dat hij Gods alwetendheid op zijn hart niet had? Nee, dat kunt u niet zegt want dat toont hij in het begin van deze Psalm al te goed als zegt: *HEERE, Gij doorgrondt en kent mij. U weet mijn zitten en mijn opstaan, u verstaat van verre al mijn gedachten. Gij omringt mijn gaan en mijn liggen, en Gij zijt al mijn wegen gewend. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, HEERE, Gij weet het alles*, vers 1-4.

Wou u zeggen dat hij het uit trotsheid van zijn hart deed dat hij voor de rechterstoel Gods durfde komen? Wel, elders zegt hij: *Houd toch Uw knecht terug van trotsheden; laat ze niet over mij heersen*, Psalm 19 Met die dienstknechten en dienstmaagden zal ik verheerlijkt worden, 2 Sam. 6:22. En ga niet in het gericht met Uw knecht, Psalm 143:2. Hij had zulke kleine gedachten van zichzelf. *Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?* Psalm 130:3. Doe niet naar mijn zonden.

Die vier dingen bad hij niet:

- (1) Ik bid niet dat God mij verzoeken zou ten kwade.
- (2) Ik bid niet tegen de kennis Gods in deze bede.
- (3) Ik ontken niet de alwetendheid Gods.
- (4) Hij was zulk een trotse man niet alsof niemand zijns gelijke was. Hij smeekte wat anders.

Wat?

HEERE, ik wilde dat U mijn werk openbaarde, hoe het met mij staat: mag ik het niet eens weten uit Uw mond wat Uw hand gedaan heeft? *HEERE, doorgrond mij, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.*

Wat doet God als Hij het werk van een mens doorgrondt en het hart en de gedachten kent en ziet? Ik geloof dat er van de tien bidders nauwelijks één is die het weet.

1. Ten eerste, Hij brengt zo'n ziel in Zijn voorzienigheid in zulke gelegenheden waardoor hem getoond wordt wat in hem is. Adam, daar staat de boom des levens,

maar laat Ik u eens beproeven wat in u is! Abraham, daar is Izak, offer hem eens! Gen. 22. Hij leidt hem in een gelegenheid. Hizkía daar zijn de gezanten, toon nu wat in u is, 2 Kon. 20.

2. Ten tweede, dan werkt de genade of de verdorvenheid. Werkt de genade, dan toont zij wat goeds. Jozef in Egypte, wat bent u voor een man? *Ik vrees God*, zei hij. Daniël en zijn metgezellen, die tonen wat in hen was; de gelegenheid deed de genade uitkomen: *wij willen liever in de oven of bij de leeuwen dan dat doen wat ons wordt voorgesteld*.
3. Ten derde, in de gelegenheid zijnde komen hun verdorvenheden wel eens voor de dag: of om hun zwakheid te tonen, of om hen te kastijden over hun vorige misdaden. Dan komen wel hun verdorvenheden, de oude mens, voor de dag. Davids oude mens, Petrus verdorven deel kwam zo dikwijls voor de dag. Paulus spreekt er zo dikwijls van in Romeinen 8.
4. Ten vierde, dan doorgrondt God als Hij aan Zijn kinderen klaarheid geeft en zegt: *om uw zonden moet ge uw werk niet wegwerpen. Gij, o Mijn schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen*, Ezech. 34:31. U zult altijd minder of meer met zonden bezet zijn; werp uw werk daarom niet weg; zij zullen Mijn verbond niet breken, Ik zal Mijn hart van u niet aftrekken, Ik zal u met Mijn hand bewaren.
5. Dan ten vijfde, als Hij ze een onderscheiden licht geeft. De geestelijke mens onderscheidt alle dingen, 1 Kor. 2:15. Zie wat er van mij en van de duivel in uw hart is. Zij zien de inwonende zonde die in hen is, maar Heere, zeggen zij, ik zie ook dingen in mij die mij van U geschonken zijn, zowel als ik ook zie dat in mij niets goeds woont. Ik zie dat mijn wederpartijder rondom mij gaat, zoekende mij te verslinden, maar ik zeg tot hem: *ga achter mij, satan*. Dat is doorgronden. Dan geeft God klaarheid om te zien wat hen van Hem geschonken is. Wat van Mij en wat van Mij niet
6. Ten zesde geeft God op het genadewerk een inwendig uitwendig genoeg. Een inwendig genoeg: Mijn lust is aan en dat zal Ik tonen in u te geven ruimte, kalmte, vrede, de kussen van Mijn mond, troost, lijdzaamheid, moed, dapperheid. Ik zal u inwendig zoveel tekenen van Mijn genoeg tonen, dat u er niet aan zult kunnen twifelen. En uitwendig zal Ik u zegen en redden uit al uw strikken; Ik zal de steen van het graf afwentelen en uw vijanden beschaamd maken, en u redden uit al uw ongelegenheden.
7. Ten laatste, hebt ge u misdragen, dan toon Ik Mijn ongenoegen inwendig. Ach, de omgang is dan zo niet als tevoren, dan onderwerpt gij u in stilte zo niet; dan wordt u zo benauwd en onvrijmoedig. Uitwendig toont God ook Zijn ongenoegen. Hij breekt hen geheel af, zij zien Gods roede. *Ach God, het is mij zo bang*, zei David. Dan kiezen een van die drie plagen, 2 Sam. 24:14.

Ik zeg:

- God brengt ze in gelegenheden waar zij tonen kunnen wat in hen is.
- Werkt dat dan de genade, dan tonen zij wat goeds.
- God laat hun verdorvenheden wel eens voor de dag komen om hen te kastijden.
- Zij krijgen klaarheid om te zien dat God hen om hun zonden niet weg zal werpen.
- Zij krijgen onderscheidend licht om te zien wat van God en wat van hen in hen is.
- Dan toont God dat Hij lust aan hen heeft; Hij toont op het genadewerk een inwendig en uitwendig genoeg.
- Als zij zich misdragen hebben, toont Hij Zijn ongenoegen; dan gaat het niet gelijk hij het gewend is. Zo toetst God Zijn volk.

Deze koning zei: *liefste Heere, neem mij eens onder de handen*. Doorgrond mij, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten.

Wel koning, wel ziel, wel oprecht hart, wat zou u dan doen en waarom wilt u dat? Weet u wat hij er door te kennen geeft?

1. Niemand kent mij beter dan Gij, Heere; ik ken mijzelf niet. Gij alleen kent mijn hart. U alleen kent het hart van alle kinderen der mensen, 1 Kon. 8:39. Het is alzo naakt en geopend voor U, tot in mijn nieren; het is alsof het opengesneden was, Hebr. 4:13.
2. Ik wil ook niets voor U verbergen, maar mij zo blank en bloot voor U leggen. Mijn genade en mijn verdorvenheid, het kwade en het goede, al mijn oogmerken en einden, mijn haastigheid en bedaardheid, mijn werk zo van het begin af, mijn gehele hart leg ik voor U open, ik verklaar U mijn gehele ziel; ik weet niets meer, zeg Gij maar al wat voor en wat tegen mij is.
3. Heere, ik kan niet gerust zijn; ik heb zoveel vrome predikanten en bedreven vromen met wie ik verkeer, die allemaal uit één mond het goede voor mij spreken, en mij dunkt: ik moet het ook zeggen dat er blijken vóór mij zijn, maar dat kan mij alles niet helpen; *zeg u het, Heere!* Ofschoon er een onfeilbaar profeet kwam die tot David zei: *De HEERE heeft uw zonde weggenomen; gij zult niet sterven*, 2 Sam. 12:13, nochtans bad David in de 51^e Psalm: Doe Gij mij vreugde en blijdschap horen; maak levend de beenderen die Gij verbrijzeld hebt, dat zij zich verheugen, vers 10. Zeg Gij tot mijn ziel: *Ik ben uw Heil*, Psalm 35:3.
4. Ik verklaar dat ik mij naar Uw uitspraak gedragen zal. Is het goed voor David: ik zal blij zijn; maar is het kwaad, zegt U: *Ik heb geen lust aan David*; zie, hier ben ik. En hij was niet tevreden met te beginnen, maar in het 24^e vervolgt hij het.

Ik zei dus:

- Ten eerste zegt hij: U kent mij het best.
- Ik wil niets voor U verbergen, hoe ik gewrocht heb, hoe ik besta.
- Ik wilde Uw uitspraak hebben.
- Is het niet wel met mij, ik zal bedroefd zijn; is het wel, ik zal blij zijn, en dan vraag ik ook nergens naar.

III. U zult zeggen en in uw hart denken: *waarom bidt hij dat?*

Dat zullen wij u in verscheidene stellinkjes zeggen.

1. Ten eerste, een kind van God is met geen naam tevreden, daar kan hij niet op leven. Heere, hoe naar zou het zijn evenals die engel de naam te hebben dat ik leefde, en dood te zijn! De vromen bedrijven somtijds zoveel zonden, dat u wel zou menen dat zij maar de naam hadden dat zij leefden. Ik weet, Heere, zeggen zij, hoe dat het *schijn* dicht bij het *zijn* komt, ik ben zo bekommerd over mijn staat omdat de schijn genade uitwendig nauwelijks te onderscheiden is van het zijn. Zij overtreffen soms een ware begenadigde in uiterlijke deugden. Kan een ware begenadigde uiterlijk wel meer vernederd zijn dan Ninevé en Achab? Ik zou evenwel niet gaarne met het *schijn* tevreden zijn, ik zou gaarne het *zijn* hebben.
2. Ten tweede, omdat de vromen soms zo zwaar vallen, zodat men er wel van denken moet: zou dat wel met genade kunnen bestaan? Zie het in Noach, Lot, David, Petrus; zodat men er wel van denken moet: zou er wel werk Gods in zijn? Deze vrome ziel kende dat: na genade ontvangen te hebben het zo slecht te laten liggen.
3. Ten derde, de goddelozen beginnen met mij te spotten: *Ha, ha*, zeggen zij, Psalm 35:21, en zij weten niet hoe ik vanbinnen gesteld ben, ik kan mijzelf tegen hen zo niet uitdrukken, en als ik mij al uitdruk, dan willen ze het niet geloven.
4. Ten vierde, omdat op Uw vonnis, Heere, mijn hart alleen maar op aan kan.

5. Ten vijfde, ik ben niet trots, evenwel ben ik niet beschroomd mijn zuchting en begeerte U bekend te maken, Heere; al mijn zuchtingen en begeerten zijn voor U niet verborgen, ik ben niet benauwd om met mijn staat voor U te komen.
6. Ten laatste, als U het belooft te doen, ik zal het niet zoeken te misbruiken, maar gebruiken tot Uw heerlijkheid.

Daar hebt u het 23^e vers van deze Psalm, waar u zo dikwijls mee in uw mond zit in het bidden of zingen.

Toepassing

Om nu nog een woordje tot stichting te spreken: *als een kind Gods oprecht is, waarin toont hij het?*

1. Daarin dat hij zichzelf zo onderzoekt. Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, Klaagl. 3:40. Daar komt hij vanzelf aan: onderzoekt zichzelf nauw, ja, nauw, en hij heeft lust tot zulk onderzoek, Zef. 2:1.
2. Weet u waarin hun meeste oprechtheid blijkt? Daarin waar de wereld het meest mee spot; in dat zeggen: *ik aanroep God tot een Getuige, in den hemel is mijn Getuige*, Job 16:19. Waarom? Omdat ik zulk een bedrieglijk en listig hart heb. Daar is een vrome van de geveinsden in onderscheiden. De geveinsden hebben zulk een goed hart; zo goed als Asa, 1 Kon. 15.
3. Ten derde, het zijn mensen, de oprechten, die niets achter houden; de geveinsden houden altijd wat achter. Simson verklaart zijn ganse hart. Zij laten God het alles doorzien; anders zou hun consciëntie hen in het aangezicht vliegen. *Zult gij voor God onrecht spreken en zult gij voor Hem bedriegerij spreken?* Job 13:7. De God der goden weet het. Zij beroepen zich op God de Heere. Wij weten wat wraak wij te wachten hebben, zeggen zij, indien wij U tot een Getuige aanroepen en liegen. God heeft dat in zulke verschrikkelijk voorbeelden getoond. Zie het in Ananías en Saffira: zij logen; het was zoveel of zij de Alwetende aanriepen. Geen verschrikkelijker dreigementen worden er gedaan dan aan hen die het werk des Heeren bedrieglijk doen.

Het is morgen Avondmaal; u hebt dit gebed wellicht al dikwijls gedaan. Waarover is de vrome gaarne beproefd?

1. Ten eerste: Heere, zeggen zij, beproef mijn kennis. Er zijn wel grote kenners, maar zij gaan met hun kennis naar de hel. Ja, zij zullen meer geslagen worden dan anderen, omdat zij niet doen naar hun wetenschap. Al had ik al de kennis, en ik had de liefde niet, zo zou ik niets zijn. Wanneer is zij goed? Hoor, kort: *als de grote kennis u verslagen maakt, als zij u nederig maakt en laat*. Onthoud dat nu goed: *als uw grote geleerdheid met verslagenheid en verlegenheid begint, als u begint God te kennen en als u dat dan nederig maakt en laat*.
2. Zo een heeft gaarne beproefd zijn eerste verandering, hoe het begon. Mijn God, zegt hij, laat ik in dat begin niet dwalen, laat dat eerste steentje niet mis gelegd zijn! Ach Heere, ik moet er geen hebben als Herodes, maar als Nicodémus; beproef mijn verandering en bekering. Zij beproeven hun overtuigingen of zij van de Geest van Christus zijn, of dat hun verslagenheid maar is door een sprekende consciëntie.
3. Ten derde, weet u wat zij nog meer beproeven eer zij aan het Avondmaal gaan? Of zij een kommer, een droefheid hebben, die goed is. Zij hebben soms een regen van tranen; ik heb gezien dat er een droefheid in Judas was en in Petrus; er is een

droefheid naar God en er is er een naar de wereld; en zij beproeven zich of hun droefheid goed is.

4. Ten vierde, zij beproeven hun geloof. Er is zoveel wat geen waar geloof is; er is een tijdgeloof. Zij beproeven zich of zij het geloof der uitverkorenen hebben, dat een gave Gods is, een werk van Gods Geest. Is er zoiets in mij wat ik niet werken kon?
5. Ten vijfde, zij beproeven hun hoop. Ach Heere, laat mijn hoop geen huis der spinnenkoppen zijn; laat mij die hoop hebben die in de ziel van een kind Gods is, die de helm op hun hoofd is, Ef. 6:17, een levende hoop, 1 Petrus 1:3, waar ik in roemen mag, Rom. 5:2.
6. Ten zesde, zij beproeven hun liefde. Of ik al zeg dat ik U liefheb, Heere, beproef mijn liefde. *Hebt u Mij liever dan dezen?* Zei Jezus tot Petrus in Johannes 21:15. Als u bij de wereldlingen staat, kunt u dan zeggen wat al dingen u lief hebt buiten de Heere?
7. Ten zevende, zij beproeven hun bidden en hun danken. Ik zie de tollenaar en de farizeeër; zij danken, maar het verschilt schrikkelijk veel, Lukas 18.
8. Tenslotte; *beproof mijn blijdschap, beproef mijn groei en wasdom; ach, mijn Heere, beproef mijn ganse staat en gestalte, het fundament van mijn gebouw, mijn middelen, einden en oogmerken.* Hun wandel en ganse gedrag voor God en mensen brengen zij voor God om te beproeven.

Wat zegt u? Doet u zo? Zou u wel alleen durven gaan en zeggen: ik doe dat? Zou het niet verkeerd uitkomen? Zegt u: Ontdek het mij eens wie het gaarne zo zou hebben tegen het Avondmaal op morgen?

1. Ten eerste, die zo gaarne een sprekende consciëntie heeft. De wereld heeft dat niet gaarne. Die gaarne beproefd is, die heeft zulke predikanten gaarne die de mensen zoeken te beproeven.
2. Die zulk een lust tot een nauw leven heeft. Zij zijn het allerliefst bij degenen die een nauw leven leiden. Dan zeggen zij: *de rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken*, Psalm 141:5. Laten zij mij bestraffen, mijn gronden toetsen, het zal mij geen kwaad doen. Maar die het niet gaarne heeft, zoekt geen nauw onderzoekende christenen; daar spot hij mee.
3. Zo een is gaarne onder een levende bediening. Als hij onder een bediening zonder Geest is, dan is hij bekommerd, als de Geest niet twist onder het middel van de bediening.
4. Vindt hij op de preekstoel een man met geest- en hartonderzoekend prediken: meteen is hij attent, die kan hij lijden, met hem kan hij overweg. De wereld zegt meteen: die haat ik; hun gaven en prediken zou ik mogen lijden, maar zij komen al te nauw.
5. Die de beproeving liefheeft, heeft zo gaarne de Bijbel. Hoe lief, zeggen zij, heb ik Uw wet! Psalm 119:97. Zij is mij zulk een spijze; zij stelt mij zulke kentekens, mijn gestalte wordt erin opgeklaard; zij is mij een toets- en proefsteen, zij is mij een regel om mijn leven naar te richten.

Ga nu eens naar binnen. Zouden ik en u dat wel zeggen kleinen? Hebt u God wel ooit gevraagd om groei, inwendige stilte en ootmoed? Hoe menig Avondmaal en voorbereiding hebt wel beleefd? Zult u nu wel eens alleen gaan en zeggen: Ben ik geroepen van de Heere Jezus? Heb ik het ware bruiloftskleed aan? Hebben de Middelaar en de Geest het werk wel in mij begonnen? Dan zal het goed eindigen. Wilt

u zo doen: God zal het zegenen en kronen. Bent u zo? U kon morgen wel eens een Avondmaal hebben dat u nooit zou kunnen vergeten, en een voorbereiding die u nooit vergeten zou.

Maar kunt u God de Middelaar missen? De Middelaar zal u wel kunnen missen.

Zegt u: *mijn zonden zijn te groot!*

Zijn zij groter dan de verdiensten van de Zaligmaker?

Zegt u: *er is voor mij geen uitkomst!*

Bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood, Psalm 68.

Zegt u: *Gods hand is tegen mij!*

De rechterhand des Allerhoogst verandert, Psalm 77:11.

Zegt u: *ik zink!*

Jezus zal Zijn hand tot uw zinkende ziel steken en de zinkende Petrus uit het water doen opkomen, Matth. 14:30, 31.

Zegt u: *Mijn hart en mijn vlees bezwijkt!*

God zal de Rotssteen van uw hart wezen en uw Deel in eeuwigheid, Psalm 73:26.
Amen.

VIJFENDERTIGSTE preek over Psalm 139:24a

En zie, of bij mij een schadelijke weg zij.

Op een voorbereiding voor het Avondmaal

Wij lezen bij Zefánja, in het tweede hoofdstuk op het 1^e vers: *Doorzoekt uzelfen nauw, ja, doorzoekt nauw*. Ga in uw gemoed, wil de profeet zeggen, en zie hoe het vanbinnen met u staat. Er zijn zo vijf- of zes- of zevenderlei gevallen in welke een mens in zijn gemoed moet gaan.

En wanneer is dat wel?

1. Ten eerste, als iemand onder zwaar kruis en druk is. Er is een ban in het leger, zij doen onderzoek, Jozua 7. De schippers op zee deden onderzoek om wiens wil de storm kwam, Jona 1, en in Klaagliederen 3:40 zeiden zij: *Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken*. Zij lagen onder zwaar kruis en druk.
2. Het tweede geval is als er particuliere genade gepredikt wordt en dat de Heere Jezus niet voor allen is. Dan past hetgeen Petrus zei: *Benaarstigt u om uw roeping en verkiezing vast te maken*, 2 Petrus 1:10. Dan past: *Onderzoekt uzelfen of gij in het geloof zijt, beproeft uzelfen*, 2 Kor. 13:5.
3. Het derde geval is als iemand in de dienst Gods zal overgaan en in het verbond met God zal komen. Dan past dat hij naar binnen gaat en ziet of het daar goed gesteld is. Jozua zei daarom tot Israël: Kies wie gij dienen wilt, het wordt u niet opgedrongen; bezie het; wie weegt er het meest bij u? Of de goden der volkeren, of die God Die u zo gered heeft? Hink niet langer op twee gedachten, Jozua 24.
4. Het vierde geval is als er naspraak van iemand uitgaat, als u wat ten laste gelegd wordt. Zo was het met Job: *onderzoek mijn hart*, Heere, zei hij, of hetgeen mij ten laste gelegd wordt de waarheid is. Paulus zei: Ik ben mijzelfen van geen ding bewust, ik hoor wel wat mij ten laste gelegd wordt, 1 Kor. 4:4.
5. Het vijfde geval is als de vijand genade betwist en als onze verdorvenheden sterk worden. Dan, als zij beginnen te zeggen: in mij woont niets goeds, dan kunnen zij evenwel nog zeggen: *mijn Getuige is in de hoogte; ik word wel gezift, maar mijn hart is oprecht*.
6. Het zesde geval is als zij het Avondmaal gebruiken zullen. Paulus zegt: *De mens beproeve zichzelf, en ete also van het brood en drinke van den drinkbeker*, 1 Kor. 11:28. Daar komen zij nooit of zij gaan eens naar binnen en zien hoe het daar gesteld is, of zij het ware bruiloftskleed hebben, of de Koning hen omhelzen of wegzenden zal.
7. Het laatste geval is als iemand gaat sterven en voor God zal moeten komen. Wij weten, zo haast wij dit tijdelijke afgelegd zullen hebben, dat wij met onze ziel voor God zullen moeten komen. Jakob, u gaat sterven, hoe staat het met uw ziel?
Op Uwe zaligheid wacht ik, o HEERE, zei hij in Genesis 49:18.

Job, hoe staat het met u?

Ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij, de wormen, na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen; Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde; mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot, Job 19:25-27.

Paulus, uw loop is haast ten einde, maar hoe staat het met u?

Dat weet ik, zei hij, het leven is mij Christus geweest, het sterven zal mij gewin zijn. Filipp. 1:21.

Hizkia, de dood wordt u aangezegd, hoe staat het met u? *Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld heb,* Jesaja 38:3.

Hier in onze tekstpsalm hebben wij die geliefde David, die het alles in meer dan in één geval gedaan heeft. Het opschrift van deze Psalm geeft de auteur te kennen. In het eerste en in het tweede vers zegt hij: *mijn Heere, u bent alwetend.* En van het 3e tot het 11e vers: *U bent alomtegenwoordig, ik en elk moet voor U beven.* Van het 11e tot het 16e vers: *U hebt mij geformeerd, U hebt mijn geest geschapen en mijn lichaam op een wonderlijke wijze geformeerd.*

Wel man, verschrikken zulke gedachten u niet dat er zulk een God is?

O nee. *Hoe kostelijk zijn mij, o God, zulke gedachten,* zegt hij, vers 17, 18. Zij leveren mij duizenden schone overdenkingen uit.

Wel man, zijn ze allemaal zo gesteld?

Nee, het is velen een last aan God te denken; dezulken zijn niet waard dat ze leven, Heere; *moeten zij niet bekeerd worden, verdoe ze dan,* vers 19, 20.

Wel man, hoe bent u zo gesteld?

Zou ik ze niet haten, zolang zij vijanden Gods zijn? *Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij,* vers 21, 22.

Bent u dan zo zuiver, man?

Ja.

Wat doet gij?

Ik ga naar God, voor Hem laat ik mijn gemoed blank liggen, voor die Alwetende, die Alomtegenwoordige, en ik betuig dat ik mij ernaar gedragen zal, naar hetgeen Hij aan mijn gemoed doet blijken, en zeg tot Hem: *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij.* Doet God blijken dat er een schadelijke weg bij mij is, ik zal voor Hem blijven liggen worstelen, bidden en kermen, mij verootmoedigen en zeggen: *HEERE, leid mij op den eeuwiggen weg.*

Bij gelegenheid van de voorbereiding hebben wij u het 23^e vers vertoond. Nu het 24^e vers waar wij thans het eerste deel maar van zullen bezien: *En zie, of bij mij een schadelijke weg zij.*

Daarin hebben wij,

- I. Ten eerste, David in zijn weg wat te bezien.
- II. Dan moeten wij zien wat er al tot zijn last gezegd werd; het gerucht kwam tot zijn oren; zij gaven hem na dat hij op de rechte weg niet was, maar op de schadelijke weg.
- III. Tenslotte moeten wij zien dat hij naar God gaat en zei: *zie Gij op mij.*

Ik zeg:

- Hij had een weg.
- Levend onder de mensen, zo kon hij niet leven zonder de gesel der tong; hij had strijd vanbinnen, vreze vanbuiten; zij zeiden dat hij op een schadelijke weg was.
- Hij gaat naar God en zei: zie u het op welke weg ik ben, zie of bij mij een schadelijke weg zij.

I. Iemands weg, dat is iemands leven, waar hij zo zijn gezette tred houdt, zijn wijze van doen die hij houdt. Wij zullen van die weg niet veel zeggen, van het begin, van de voortgang, van het einde. Dit slechts: het is zo zijn wijze van doen, zijn manier van leven. Het is zo geen weg met welke hij voortgaat van stad tot dorp, en van dorp tot stad; maar het is een weg met welke of langs welke hij naar de hemel of naar de hel gaat.

Wat was Davids weg?

1. Een weg van nederigheid. Hij week af van hoogmoed. Zijn vrouw kon dat niet, verdragen, 2 Sam. 6.
2. Zijn weg was oprechtheid. Hij was een Nathanaël, in welke geen bedrog was, waar wij van lezen in Psalm 97:11: *Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart*. En in Psalm 112:4 dat het licht voor den oprechten zal opgaan.
3. Zijn weg was gelovig te leven. *Ik heb geloofd, zei hij, daarom heb ik gesproken*, Psalm 116:10. In de 2^e Psalm, in de 36^e Psalm, in de 40^e Psalm, in de 86^e Psalm kunt u het lezen; daar bleek dat hij in de Heere Jezus geloofde.
4. Zijn weg was liefde te oefenen. Dat behoefde hij niet te verbergen. *Ik heb God lief*, zei hij in de 116^e Psalm, vers 1. En in Psalm 18:2: *Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte*.
5. Hij had een weg van moed en dapperheid, zodat hij met God over een muur zou gesprongen hebben en door een bende breken, in de 18^e Psalm, vers 30. *De HEERE is mijn Licht, sprak hij, en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens Kracht, voor wien zou ik vervaard zijn?* Psalm 27:1.
6. Hij had een weg van lof overal. Al zijn Psalmen zijn ermee vervuld. *Loof den HEERE, mijn ziel*, is het in Psalm 103:1.
7. Hij had een weg van dankzegging. *Wat zal ik U vergelden, HEERE, voor al Uw weldaden?* Ik wilde het wel doen, maar ik kan niet, Psalm 116:12.
8. Hij had een weg van gemeenschap der heiligen die hij oefende. Tot de heiligen die op aarde zijn, was al zijn lust, maar de verworpenen waren in zijn ogen veracht, in de 15^e en de 16^e Psalm. *Ik ben een gezel van allen, die U vrezen, en van hen, die Uw bevelen onderhouden*, was zijn betuiging voor God, Psalm 119:63.
9. Hij had een weg van hoop. Als zijn hart neergebogen was, ging hij het tegen in de opwekking tot hoop: *ge zult er wel doorkomen*, zei hij, *wees zo neergebogen niet*, Psalm 42:12.
10. Hij had een weg van afscheiding van de goddelozen: daar scheidde hij van, Psalm 1:1. Ik kan ze niet lijden, zij moeten weg uit mijn hof, zei hij in Psalm 101:7, 8.
11. Zijn weg was te beven voor de oordelen: *Ik heb gevreesd voor Uw oordelen*, zegt hij in Psalm 119:120.

Dat is alzo vervuld; wie kan David daarin naspreken? Hij had gebeden: *Uw goede Geest geleide mij in een effen land*, Psalm 143:10. *Leid mij in Uw waarheid en leer mij*, Psalm 25:5. En: *Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid om Zijns Naams wil*, Psalm 23:3.

Maar was er geen andere weg?

Ja, het was een man van veel genade, maar ook van vele verdorvenheden en zonden.

- (1) Hij had een struikelweg met al de vromen gemeen. Zij vallen dagelijks in zonden; zij zijn in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren en ter wereld gebracht, Psalm 51:7. In mij, moeten zij met Paulus zeggen, woont niets goeds, Rom. 7:18.

- (2) Ten tweede, hij had een weg van worsteling tussen vlees en geest. Die twee duellisten komen aan elkander; dan is Amalek, dan Israël eens de sterkste, en somtijds is hun voet bijna uitgeweken, Psalm 73:2.
- (3) Ten derde, hij had een weg van zware zonden, op meer dan één tijd, zwaar ongelooft, Psalm 31:23: *Ik zeide in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen*; ik gaf geen geloof aan de profeten. Zijn weg was moedeloosheid: ik geef het op, ofschoon ik de eed en ofschoon ik het Woord Gods heb. Dat zijn zware zondige wegen.
- (4) Ten vierde, het was mensenvrees. Hij gaat zichzelf van zijn verstand beroven in het hof van Achis, 1 Sam. 21:13. Dat heeft hij in een ganse Psalm moeten verfoeien, en God verheerlijken, dat Hij hem gered heeft.
- (5) Ten vijfde, wat had hij een weg van zware onkuisheid! Hij beging overspel met Bathséba, 2 Sam. 11.
- (6) Ten zesde, een weg van gramschap en toorn tegen het huis van Nabal, zodat hij de onschuldige zou hebben omgebracht.
- (7) Ten zevende, een weg van moord: benevens Uría nog dertig man doende omkomen.
- (8) Dan had hij ten achtste een weg dat hij geen recht oefende in Abners dood en aan zijn eigen kind, terwijl God hem het zwaard niet tevergeefs gegeven had.
- (9) Dan, ten negende, had hij een weg van hoogmoed, waarin Joab zich tegen hem keerde om het volk te tellen, 2 Sam. 24.
- (10) Daar komt bij, ten tiende, een weg van zorgeloosheid als hij zo zwaar gevallen was, totdat hij door de Geest van God terechtgebracht werd.

Die weg zag hij. De wereld zag zijn zware vallen. Die weg zagen ook de vromen, maar zij zagen er zijn grote genade ook bij. *Heere*, zegt hij, *ik zie mijn weg, de wereld ziet ze, de vromen zien ze ook.*

II. Nu komen wij tot het tweede stuk. Hij kon niet leven of de monden gingen open. Wat u van hem denken of spreken moogt, zei Jonathan tegen zijn vader, God is evenwel met hem. De vromen in Sion waren voor hem; hij was hun lust, al waren anderen ertegen: een Doëg, een Saul, een Simeï. Die zeiden: *David is niet vroom, er is een schadelijke weg bij hem.*

Wat wil *een schadelijke weg* zeggen? Dat is te zeggen een bedroevende weg. Is iemand buiten het geestelijke leven, komt er geen genade, zij bedroeft de zondaar tot in eeuwigheid. Men bedroeft de vromen, de Geest doet men smart aan, en men bedroeft zichzelf, tot in eeuwigheid. Het is een weg die ons schade aanbrengt, die ons ten onder brengt. David bracht door die weg van hoogmoed zoveel schade aan, dat er zeventig duizend moesten sterven. Als hij het zag, zei hij tot de Heere: *Zie ik, ik alleen heb tegen U gezondigd, en ik, ik heb onrecht gehandeld, maar wat hebben deze arme schapen gedaan? Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis*, 2 Sam. 24:17.

Die anderen zeiden: Wou u naar de hemel gaan? Er is een schadelijke weg bij u. Hij raakt onder de gesel der tong, onder spotachtige tongen, die zeiden: *heah, wij zien het; wat wilt u al zeggen en spreken, wat wilt u de goddelozen al haten: haat uzelf.* De vromen, die moesten zwijgen; het gerucht wordt zo algemeen, het komt tot de oren van de koning. Daar begint het te malen in het hart. Hebben zij geen gelijk? Ben ik niet als een goddeloze?

Om het u onder een beeld te tonen: *neem, u komt op een pad; daar komt iemand bij u die zegt: Waar naartoe wandelt gij? Welzeker, het is hier voor u niet veilig, ik zou het in uw plaats niet wagen.*

Er komt een ander die zegt: *Waar naartoe? Voort maar met dit of dat; ik zou het wél met u wagen.*

Neem, daarop komt die man, die van die twee aangesproken is, en hij staat wat stil en zegt: Hoe ben ik dus? De een zegt zus, de ander zegt zo. Daarop komt er een derde bij hem staan, en die zegt: *hoe maalt ge zo?*

En hij gelooft die derde het best, hij gelooft dat hij de weg weet, en dat hij trouw is. Mijn vriend, zegt hij, mag ik mijn hart wel eens in uw schoot werpen; ik weet niet of die of die gelijk heeft: *ben ik op een goede of een kwade weg?* En die komt trouw voor de dag en zegt: u hebt eensdeels een goede en eensdeels een kwade weg; de kwade weg waar u op zijt, is minder dan de goede, en de goede is meer dan de kwade. Hij dankt de derde en zegt: *uw raad is het best.*

Zo is het hier ook. *Mijn God*, zegt David, ik sta tussen de goddelozen en tussen de vromen. De vromen zeggen: *u bent goed*; de anderen zeggen: *u bent kwaad*. Maar ik kom tot U en hang de zaak aan Uw wijsheid, en ik beloof dat ik mij naar Uw uitwijzing schikken zal. Ik hang heel de zaak aan God. Dat is het grote geval.

III. Nu het derde stuk. *Heere, u ziet mijn weg: is zij schadelijk, toon het mij, ontdek het mij.* Als u het zo aan God hangt, God tot getuige roept, geeft dat te kennen dat u rein zijt? Wilde hij daarmee zeggen dat hij niet zondig was?

Nee Heere, zegt hij, tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, Psalm 51:6.

Wat wil hij dan te kennen geven als hij zegt: *Zie of bij mij een schadelijke weg zij?*

Dit:

1. Allerliefste God, bedrieg ik mij, heb ik mij totnogtoe bedrogen, ontdek het mij, ik zou mij niet gaarne pleisteren met loze kalk, ik zou de breuk niet gaarne op het lichtste genezen.
2. Ten tweede, heb ik onder mijn staat valse gronden gelegd, heb ik Christus niet tot mijn grond gelegd om op te bouwen, heb ik inbeeldingen tot mijn grond gelegd, ontdek het mij.
3. Ten derde, mijn vijand zegt het, hij werpt het mij in; maar ach, Heere, is het wel? Waar hebben zij gelijk? Doe het mij toch zien.
4. Ten vierde, de vromen zeggen anders, en als ik mijn hart en gemoed zie: ik voel dat het zich niet tegen mij verklaart; zo er een schadelijke weg bij mij was, dan zou ik moedwillig moeten zondigen, maar het is maar een wandelaar die mij overkomt; dan zou ik hardnekkig moeten zijn, maar ik ben ingevallen; was het een schadelijke weg: die zou mij in het verderf leiden, maar hoe was ik gesteld als ik gezondigd had? Hoe week was ik! Ik zwom in mijn tranen op mijn bed, Psalm 6:7. *Ach Heere, hoe bange was het mij, mijn sap werd veranderd in zomerdroogten*, Psalm 32:4. Ik bekende en deed belijdenis van mijn overtredingen voor U, vers 5. Met welke smekingen kwam ik! *Wees mij genadig, o God, naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtredingen uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden*, Psalm 51:3. Ach Heere, ik had geen vrede, totdat u tot mijn ziel zeide: keer weder tot uw rust. Ach Heere, ik betuig het U, ik kan het niet buiten U harden; dan schreeuw ik, *mijn ziel dorst naar U; mijn vlees verlangt naar U*, Psalm 63:2. Ik was zo beschaamd dat ik Sion zo bedroefd had. Al die gestalten had hij.

Nu komt dat hart naar God met al die gestalten, en hij zegt: ach Heere, u weet dat ik benauwd ben om bedrogen uit te komen, daar beeft mijn ziel over; zeg het mij eens, ontdek het mij eens of ik op een schadelijke weg ben, of ik ernaar gelijk.

En wat doet God als Hij dat ontdekt of iemand op een schadelijke weg is?

- Ten eerste, Hij laat ze vervallen in de leer.
- Ten tweede, in de wandel en in het leven.
- Ten derde, in hem wordt geen deugdzaamheid haast meer gevonden.
- Ten vierde, het wordt een verharde zondaar, God en de vromen begint hij te mijden.
- Ten vijfde, het blijkt niet dat er een kruimpje Geest in is, het is alles wereld en zonde.
- Ten zesde, een vrome mag zijn werk niet meer doen.
- Ten zevende, zij willen niet lastiggevalen worden, zij zijn kwaad als zij te na gekomen worden.
- Ten achtste, het wordt er dikwijls schrik van rondom; God trekt er Zijn hand zo van af, dat zij niet ene zoete aangename bewerking meer krijgen. Daar komen dan dikwijls schrikkelijke slagen bij.

Ontdekte God dat nu aan David?

Mijn God, zegt hij, durf ik het niet opmaken, heb ik de kracht van concluderen niet, ik zal wachten totdat U het doet; is Uw werk nog niet in mij begonnen, begin het nog; neem mijn hart dan in, en leid mij op den eeuwigen weg.

Toepassing

Lieve gemeente (waar wij zolang in verkeerd hebben), durft u morgen wel voor God komen? U bent zo wild geweest in deze dagen der ijdelheid, bij dagen en bij nachten; zult u morgen het Avondmaal gebruiken? Bent u in deze veertien dagen niet wel geweest dat u zonder bidden naar bed gegaan zijt? Is het niet buiten de schreef gegaan? Stond de kerk niet wel open, maar waar ging u naartoe? Naar de kermis, Gods huis voorbij. Als wij u in de huisbezoeking behandelen, dan hebt u geen tijd om te kerk te gaan: nu had u tijd, en u kwam er niet. Wat is uw weg geweest? Vloeken, liegen, bedriegen, zingen, springen, zorgeloos zijn, dat was uw weg, hetwelk ons bedroefde tot onze ziel. Meent u dat het ons onverschillig is hoe het gaat? Wij moeten tot hun eer zeggen dat onze machten uit hun naam er niet veel aanleiding toe gegeven hebben, het had anders nog veel buitensporiger gegaan.

Zegt u: ik heb niet meegedaan? God zij geloofd. Vermocht u het niet vanwege het Avondmaal en vanwege de liefde Gods? Gezegend moet u zijn. Als het voor anderen een dag van verschrikking zal zijn, dan zal het voor u een dag van kalmte zijn. Kinderen Gods, dat hebt u van op de Heere te vertrouwen.

En wereld, dat hebt u van de Heere te verlaten. Want ik weet niet of gij zo vrij zijt.

Gij die vrome heren en vrouwen had, kinderen die vrome ouders had, is er geen bedroevende weg bij u, geen zondiger weg? Beproof uw hart eens, en zo God u aan uzelf ontdekt, denk dan niet: *het is buiten hoop*. Dan wens ik u toe de gestalte van de tollenaar, die op zijn borst sloeg, uitroepende: *o God, wees mij arme zondaar genadig!* Ik wens u toe de gestalte van Efraïm, die op de heup klopte en berouw had. Ik wens u toe dat u zulk een nacht of morgen moogt krijgen in welke u het met tranen naar de Heere zult krijgen te wenden, dat u met tranen op uw wangen naar God mag komen en zeggen: *het is geen geveinsdheid dat ik schrei*. Nu, er is hoop dezen aangaande.

Maar onttrek u van God niet, ga niet voort in de zonden, weet dat God uw weg dan ontdekken zal, u mag het zo bedekken als u wilt. Misschien zult u nog voor de wereld tot schande worden, en bij uw doodsbed beroerd, en bij uw verschijning voor God tot eeuwige schaamte.

Vraagt u: *hoe is mijn weg, hoe zal ik het Avondmaal gebruiken?*

Zult u er langs Davids goede weg komen: nederig, oprecht, gelovig?

Goed.

Kunt u zeggen: *ik heb de Heere lief?*

Al had u dan met vele boeleerders geboeleerd, ga evenwel. *Keer nochtans weder tot Mij, zegt de Heere, Ik zal uw afkeringen genezen.* Als u kunt zeggen: *ik ben dan het best in mijn schik als ik mijn uurtjes tot Uw eer heb doorgebracht*, ga dan! Als u kunt zeggen: *ik ben een metgezel van Uw kinderen, mijn hart zit erin.* Ga dan; als u kunt zeggen: *mij dunkt dat ik kloekmoedig word.*

Ga als u beeft voor de oordelen Gods. Ga met al uw zonden en zondig gedrag naar de Heere.

Nog eens. Bent u op de weg van algemene struikelingen, op de weg van worsteling tussen vlees en geest: het ene wil die zonde hebben, het andere worstelt ertegen. Zegt u: ik ben zwaar gevallen, u weet het niet, er is een balk in mijn ziel. - Dat laatste is zoveel niet in een vrome als het vorige, - en al was er het laatste: als er die goede gestalte bij komt, dat u invalt en schreit voor de Heere: kunt u er niet in volharden voor God? Belijdt u het? Wilt u het verbeterd hebben? Rust u niet voordat u het betreurd hebt en voordat het door Gods Geest gebeterd is? Ga dan!

U zult zeggen: *mag ik mijn geest wel eens uitspreken, dan zou ik zeggen: waarop zou ik gaan? Ik weet niet of ik geestelijk leven heb, of ik bekeerd ben.*

En moet u dat altijd weten? Kon u geen mens onder de mensen zijn, of zou u het uur en de dag van uw geboorte moeten weten?

Een ander zegt: *ach, ik ben het zo onwaardig, ik ben slechts waardig dat de Koning zeggen zal: bind dezen handen, en voeten en werp hem uit.*

Ja, zal een ander zeggen: *ik ben zo vuil, zo stinkende.*

Daar zal het wasvat van de genade zijn; was u in die fontein, in dat water; het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden. Al bent u nog zo traag, dodig en lauw, staat de Koning niet en klopt Hij niet aan de deur van een die lauw en dodig is? Al was het zo met de bruid gesteld, evenwel noemt Hij ze Zijn zuster, Zijn schone, Zijn volmaakte.

Wel, zult u zeggen, *ik heb mij aan deze markt ook al bezondigd.*

Wij zeggen: God, Die goed is, doe verzoening over de onreinheid van uw heilige dingen, met Hizkia in 2 Kronieken 30:18. Zijn barmhartigheden moeten u voorkomen.

Is uw hart niet zo goed geschikt? God hoorde Hizkía.

U zult zeggen: *waarop zal ik gaan?*

Op de nodiging die God doet uitwendig en inwendig. Hoort u het niet? Zet Hij u niet pal? Overreedt Hij u niet? Wordt God u niet te sterk? Waar wilt u naartoe gaan? Hebt u berouw van al hetgeen u gedaan hebt, of zegt u: dat zij verre?

Ach, zegt een ander, het wordt mij zo betwist.

Ga naar de alwetende God en zeg: wijs u het uit of ik op de goede weg ben of niet, en die God, Die in u gewrocht heeft het willen en het werken: het volbrengen zal Hij ook geven.

Wie dan gaat, hij ga met een gebroken en verslagen hart. Ga op het enige en waardige offer dat onder de tekenen u vertoond wordt. Ga om bij de Heere te blijven, al zouden zij allen heengaan.

- Ik wens u toe als u komt, dat de Heere met u doen zal gelijk de vader van de verloren zoon; die zei: *mijn kind, hebt u gezondigd, kom in mijn huis.*
- Ik wens, als u zult gaan, dat de Heere Jezus zeggen zal: *daar komt er een van die de Vader aan Mij gegeven heeft; kom naar Mij, Ik zal u geenszins uitwerpen.*
- Ik wens u toe als u daar zit voor 's Heeren aangezicht onder het gebruik der tekenen, dat de Heere zal zeggen: *zwakke, hier is uw rust, en sterke, hier is uw verkwikking, en dat de rust heerlijk zal mogen wezen.*
- Ik wens dat de Heere tot u en mij zal zeggen als wij het teken aannemen zullen: zeg nu met de bruid: *mijn Liefste is mijne, en ik ben de Zijne; ik ben mijns Liefsten, en Zijn genegenheid is tot mij; ik ben als een die vrede vindt in Zijn ogen, ik heb de sterkte Gods aangegrepen.*
- Ik wens, als u eet en drinkt, dat u zult kunnen zeggen: *het is goed hier te zijn, ik heb hier gemaakt van het heilige van Uw huis en het vette van Uw paleis, en gedronken uit de beek van Uw wellusten, ik zal God er eens over verheerlijken.*
- Ik wens dat de Heere eens al uw vijanden zal schelden en zeggen: val ze niet lastig. De Heere Jezus zei eens: Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude; dat wens ik dat Hij tot ons zal zeggen.
- Ik wens als wij zullen heengaan van Gods aangezicht, dat dan Zijn aangezicht met ons mag gaan, en dat Hij ons zal geleiden tot aan, tot in, tot over de dood, ja, tot in alle eeuwigheid.
- En dat, als u thuis komt, u God zult mogen danken over uw ontmoeting, en dat Hij u bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht, en dat u zult kunnen zeggen: ik dank u voor de Geest, dat Die mijn hart bewrocht heeft; ik dank U voor het werk der verzoening.
- Ik wens dat u zult mogen zeggen: *ik ben ten Avondmaal geweest; is het niet in zoveel licht, het is in oprechtheid.*
- Ik wens, als u thuis zijt, dat God zal zeggen: *uw hart worde niet ontroerd;* en de Heere Jezus: *in het huis van Mijn Vader zijn vele woningen, Ik ben heengegaan om u een plaatsje te bereiden.*
- Ik wens als u en ik zullen liggen te sterven, dat u zult kunnen zeggen: *ik zie de hemel geopend en de Heere Jezus staan om mij tot Hem te nemen.*

Geliefden, kunt u het volhouden tegen al die liefde Gods, tegen al die woorden Gods? Al de oprechten, hebben die daar geen deel aan? Dan zult u zeggen: *ik wil op die weg; al zouden er maar tien rechtvaardigen op zijn, ik moet er één van zijn.*

Ik hoop dat God er nog meer dan duizend in deze stad heeft die zeggen kunnen: *mijn ziel kleeft U achteraan.* Wilt u zo samen doen, dan hoop en wens ik, dat God mijn en uw ziel liefelijk omhelzen zal tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

ZESENDERTIGSTE preek over 1 Petrus 5:5b

Maar den nederigen geeft Hij genade.

Op het Avondmaal

Wij lezen wat de Heere eiste van een arm en verslagen volk, namelijk *recht te doen, weldadigheid lief te hebben, ootmoedig te wandelen*, Micha 6:8.

Van het begin tot vers 7 wilde dat volk naar God, maar zij durfden niet. Zij spreken er onder elkander van. *Weet u raad, zeggen zij, of gij, of hoe dat wij God ontmoeten zullen, waar dat wij ons mee zullen neerbukken voor die hoge God?* Het is of de een tegen de ander zei: *weet u raad, weet u een middel*; er moet er een zijn, en er is raad en een middel, maar weet u welk het is? En het is of de een zei: *zal ik mijn kind opofferen?* En een ander: *zal ik mijn beest opofferen?* En een ander: *zal ik mijn schatten, mijn olie en mijn wijn geven?*

Als een mens een mens vergramd heeft, dan weet hij dikwijls nog enige raad om te stillen. Jakob geeft een geschenk aan Ezau, en hij stilt er zijn toorn mee. Abígaël ging met een geschenk naar David als Nabal hem vertoornd had, en zij stilt er zijn toorn mee. Jozefs broeders brengen Benjamin, en worden goed onthaald van Jozef. Maar een zondaar, als hij overtuigd wordt en naar God wil, hoe zal hij God stillen dat Hij hem niet slaat? *God*, zegt hij, *is zo heilig en rechtvaardig, en ik zo schuldig en zo onheilig*. Daar staan zij dan als die drieduizend verslagenen die zeiden: *Wat zullen wij doen om zalig te worden?* Handelingen 2:37. Zij staan als de stokbewaarder die zei: *Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?* Handelingen 16:30. En als die soldaten die tot Johannes de Doper kwamen en zeiden: *En wij, wat zullen wij doen?* Lukas 3:14. Zij zijn als Job die vroeg: *Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?* Job 7:20.

God de Heere jaagt de mensen op geen kosten; ach nee. Maar God onthoudt ook de mens niet te zeggen wat hij geven moet en waarmee hij Hem ontmoeten zal. "Bent u zo verlegen, zegt God, hoe u Mij ontmoeten zult? Weet u niet hoe u Mij tegen zult komen? Ik zal het u zeggen wat Ik eis. Ik eis anders niet dan dat u voor God ootmoedig wandelt. En weet u wie dat zijn? Dat zal Ik u doen zien. Het zijn zulken die daar in hun nederigheid als wegzwijmen. Zulken die zeggen kunnen als Maria: *Gij hebt de nederheid of kleinheid van Uw dienstmaagd aangezien*, Lukas 1:48."

De apostel Petrus maakt dit ons ook bekend in onze tekst. Petrus was niet altijd zo nederig. Hij was zozeer gegroeid, hij was wel eens zo verheven geweest toen de Heere Jezus op aarde was; maar het ging hem niet wél. Nu hoorde hij beter naar zijn Heere, Die tot Petrus en elk gezegd had die Hem navolgde: *Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart*, Matth. 11:29. In dit hoofdstuk van deze zijn brief was Petrus zo nederig, en hij wil dat elk het is die hem volgt en hoort.

"Ach, zegt hij, ik ben maar een ouderling, ik verhef mij net, al ben ik een apostel. Wel, nu ben ik zo nederig; die onder de predikanten zijt, u moet ook nederig zijn, u moet niet aards noch verheven wezen als u de kudde weidt, en u moet niet denken: er schiet bij het predikantschap niet veel over. *De ouderlingen die onder u zijn, vermaan ik, die een medeouderling en getuige van het lijden van Christus ben, en deelachtig der heerlijkheid, die geopenbaard zal worden; weidt de kudde Gods, die onder u is, hebbende opzicht daarover, niet uit bedwang, maar gewilliglijk, noch om vuil gewin,*

maar met een volvaardig gemoed; noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren, maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde, vers 1-3. Als u ze niet getrouw weidt, de overste Herder zal ze weiden en van u rekenschap afeisen; maar als gij ze getrouw weidt, zult gij, als de overste Herder verschenen zal zijn, de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen, vers 4. U moet altijd uw staat, uw bediening en uw jaren kennen, en de gemeente moet haar ondergeschiktheid kennen aan haar herders. Moeten de herders nederig zijn, u moet niet heersen, ja, tegenover elkander moet u gezeggelijk zijn, en voeg u bij de nederigen. Desgelijks gij jongen, zijt den ouden onderdanig; en zijt allen elkander onderdanig; zijt met ootmoedigheid bekleed, vers 5. Vergeet ge uw klederen niet om er u mee te versieren: vergeet dan ook dit kleed niet. Hebt u sieraad, laat dit het wezen: een stille geest, die kostelijk is voor God. U bent met uw sierlijke klederen overtrokken: overtrek u hier ook mee; want God wederstaat de hovaardigen, maar den nederigen geeft Hij genade.

Toehoorders, klopt uw hart niet als u dat zo alles hoort? Wilt u het niet doen, wilt u niet nederig wezen, God zal u wederstaan. Wilt u het hoogste woord voeren, God zal u tot een wederstander wezen. Maar heel anders is God tegen den nederigen: die geeft Hij genade. U zou aan het Avondmaal niet gaarne weerstaan worden. Wij dachten: laat ons zo een eens zien, die de belofte heeft van niet weerstaan te worden, en daartoe hebben wij deze tekst uitgekozen. Wij hebben dan daarin te bezien:

- I. Ten eerste, een nederig mens.
- II. Ten tweede, het geschenk Gods, Die zulk een genade geeft.
- III. Ten derde, dat het een geheel andere bejegening is dan hetgeen de hovaardigen zullen hebben.

Ik zeg: wij hebben te bezien:

- Een mens die nederig is.
- Het kostelijk geschenk: die geeft Hij genade.
- Dan de bejegening van dezulken in tegenstelling tot de trotsen.

I. Wat het eerste aangaat, de vromen hebben zulke kostelijke namen in het Woord. De goddelozen geven hun alle kwade namen, maar God doet heel anders; Die geeft hun alle goede namen. Wij zullen er niet meer optellen dan wat hier staat, en wij zullen dat bezien. Nederigen, het zijn kleinen, geringen.

U zult in uw hart zeggen: *wat is een nederig mens?*

Ei lieve, zie het eens stil in.

1. Ten eerste, dat is een nederig mens. Stelt hij zich voor God of bezieet hij zich bij zichzelf of bij mensen, hij toont dat hij geen grote gedachten bij zichzelf heeft. Zou ik nu menen iets te zijn daar ik niets ben? Ik zou mijzelf bedriegen in mijn gemoed, zegt hij, in overeenkomst met Galaten 6:3. Ik ben minder dan niet en ijdelheid, Psalm 62:10. Ja, zegt hij, als ik mij *iets* zou noemen, het zou een vervloekt *iets* zijn.
2. Ten tweede, zo een is zo onbekwaam tot al hetgeen waar God hem toe roept. Moet hij bidden, ten Avondmaal gaan, zich bekeren, ik kan niet, zegt hij, ik kan zonder U niets doen, Heere, volgens Johannes 15:5.
3. Ten derde, dat is een nederig mens: ach, als God zegt, u zult voor Mij werken: hij wantrouwt zichzelf. Waar meent u dat het vandaan kwam dat Mozes niet gaan

- wilde, en Jeremía zich excuseerde en zei: *zend mij niet, HEERE?* Zij wantrouwden zichzelf. Zo ook de nederigen: of ik U al dienen wil, zeggen ze, ik kan toch niet.
4. Ten vierde, het is een schepseltje dat altijd in een ander wat meer ziet dan in zichzelf: was een ander in zulk een stand, hij zou zich meer kwijten dan ik. *Door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelf*, Filipp. 2:3.
 5. Ten vijfde, het is zo'n schepseltje: ach, zegt het, ik ben van God noch mensen zegen waardig. *Ik ben niet waardig*, zei die hoofdman tot de Heere Jezus, *dat Gij onder mijn dak zou inkomen. Ik ben niet waardig uw kind genaamd te worden*, zei de verloren zoon tot zijn vader. *Ik ben een zondig mens*, zei Petrus, *Heere, ga van mij uit*, Lukas 5:8. Ach, zegt zo een, ik ben de aarde niet waardig, noch enige zegen van God of mensen.
 6. Ten zesde, het is zo een die zegt: mijn beste deugden zijn zo vol zonden, mijn bidden, mijn Avondmaal gaan, mijn belijdenis van zonden, ja, zelfs dat waar ik van een ander zo in geprezen word: wat zie ik daar al vlekken in! *Waar en wanneer heb ik dat gedaan?* zeggen zij, Matth. 25:37-39.
 7. Ten laatste, zij zijn zo nederig in hun gewaad, zo nederig in hun taal. U moet niet zeggen: het bestaat daar niet in, in dat uitwendige. Ach ja, óók daar in. Zo een is zo nederig in zijn gewaad, in zijn taal; elk bij wie hij komt, ziet het dat hij met ootmoedigheid bekleed is en dat u een mens zijt die ongemerkt door de wereld wil. Hij rammelt of raast niet veel. Ach, die stille geest bezit hij, die zo kostelijk is voor God, 1 Petrus 3:4.

Nu vraag ik u, of u een nederige bent. Of bent u van de hovaardigen, die God weerstaan zal, tegen wie Hij zeggen zal: *u bent te verheven?*

Waaruit spruit nu die nederigheid?

Hieruit:

- (1) Ten eerste, zij zien de hoogmoed Gods aan, gelijk Abraham in Genesis 18. Hij stond daar zo voor die Rechter der ganse aarde, en hij werd als stof en as in zijn ogen, vers 27. Jesaja zei: *Wee mij, want ik verga, ik heb de HEERE der heerlijkheid gezien, en dat terwijl ik een man van onreine lippen ben*, Jesaja 6:5.
 - (2) Ten tweede spruit het uit de overtuigingen en blijken die zij hebben dat zij zo gering zijn. Een druppeltje aan de emmer en een stofje aan de weegschaal; *anders*, zeggen zij, *ben ik geen naam waardig*, Jesaja 40:15.
 - (3) Ten derde spruit het daaruit: omdat zij niets eigens hebben dan de zonde. Ik heb niets, zeggen zij, dan wat lelijk is, en heb ik iets wat geen zonde is, dan heb ik het ontvangen, 1 Kor. 4:7.
 - (4) Ten vierde, weet u waar ze nog meer uit spruit? Omdat zij vinden dat zij in alles tot hinken gereed zijn. Al komen zij in een verbond met God, zij durven nooit iets voor God beloven, dan op hun knieën met beding dat zij van God verzoeken genade en kracht.
 - (5) Ten laatste spruit ze uit al die grote weldaden die zij van God genieten. Jakob zei in Genesis 32: *ik ben te klein en te gering dan al deze Uw trouwe weldadigheden*. En David in 2 Samuël 7: *Ach God, wat zal Uw knecht meer zeggen? Gij kent Uw knecht, Heere HEERE*. Ik kom woorden en krachten tekort om U te danken. Die boom had allang in de hel kunnen gesmeten wezen. U had mij als kaf kunnen doen verstuiwen of als een stoppel verbranden. U had mij van Uw aangezicht kunnen wegstoten; en U zegent mij in plaats van dat.
- Zou Ik u wegstoten, zegt God, u uitkappen?* Ach nee, de regen vloeit van de top der bergen naar de lage plaatsen. In plaats dat Ik u kwaad zou doen, zal Ik u veel goed doen.

II. En dat is ons tweede stuk: *Ik geef den nederigen genade*. Zijn ik en u zo gesteld, wij zullen dit wel in waarheid ondervinden: den nederigen geeft God genade. Hij geeft ze drieërlei genade, en daar hebben zij genoeg aan.

1. Hij geeft ze genade al in de eeuwigheid, eer zij nog zijn.
2. Hij geeft ze genade in de tijd als zij genadeloos zijn.
3. Hij geeft ze vermenigvuldigende genade als zij al in de genade zijn.

Let er eens op, Hij geeft ze drie genaden:

1. Ten eerste geeft God ze genade in de eeuwigheid, eer zij nog zijn. Wat geeft Hij ze dan? Zijn eeuwige liefde en vrijmachtige genade, opdat, als zij zijn, Hij ze dan weldoen zou. *Van alle eeuwigheid heb Ik u verkoren*, zegt God, *opdat Ik u in de tijd zo'n nederig schepseltje maken zou*. Die eeuwige wil en dat voornemen Gods wordt genoemd in Exodus 33:19: *Ik zal Mij ontfermen wiens Ik Mij ontfermen zal, en Ik zal genadig zijn wien Ik zal genadig zijn*. Als Paulus die tekst aanhaalde in Romeinen 9, zo zegt hij: *Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil*, vers 18. Bent u onder de nederigen? De eeuwige wil Gods is, uit genade u zalig te maken.

2. Ten tweede, dat niet alleen dat God genade geeft in Zijn eeuwig voornemen, maar als zij er zijn en genadeloos zijn, dan komt God ze genade geven. Dan zijn de genadegiften en de roeping Gods onberouwelijk, Rom. 11:29. Daar komt Hij ze dan geven een mate der genade naar de gave van Christus; die wordt hun dan medegedeeld, Ef. 4:7.

Wat geeft God ze allemaal in de tijd?

Wel mens, zegt God, naar Mijn eeuwig voornemen zo roep Ik u ook uit de hoop der mensen, en Ik zeg: *kom naar Mij toe, en Ik zal uw God wezen*. Dat niet alleen, maar die roeping is krachtig. Zij worden erdoor geroepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, 1 Petrus 3:9. Hun hart wordt geopend, als dat van Lydia, Handelingen 16:14. Daar komt genade en geloof, Ef. 2:8. Hij doet ze Hem en de Middelaar aangrijpen. Het wordt hun uit genade gegeven in de zaak van Christus, in Hem te geloven, Filipp. 1:29. Dan komt Hij met de genadige vergeving der misdaden: *Zoon, wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven*, Matth. 9:2. Dan komt God met die genade. Ach, zegt Hij, Ik zal u geheel verheerlijken, Ezech. 16:1-16. Ik heb u begenadigd in de Geliefde, Ik heb u zo begenadigd dat gij Mijn kind wordt. Daar komt dan bij vertroostende genade. *Wie nu in die genadestaat is, die zal nooit uit Mijn gunst noch uit de genadestaat vallen. De engelen mochten duivelen worden, Adam viel, maar u zult niet kunnen vallen uit Mijn gunst*. Eindelijk doet God erbij het eeuwige leven. Dat is de tweede genade.

3. Dan komt God en Hij geeft een derde genade. Als iemand genade bezit: Hij geeft zo nog al meer. Dat noemt de apostel Petrus in 1 Petrus 1:2: *uw genade worde vermenigvuldigd*. Dan geeft Hij ze te groeien en toe te nemen in de genade. Wanneer geeft God dat als zij al genade hebben?

- Ten eerste, dan geeft God het, als u het met geen kruimpje genade meer stellen kunt, u moet meer hebben. *Ik geloof wel*, Heere, zeggen zij, *maar kom toch mijn ongelovigheid te hulp*, Markus 9:24. Ik wilde dat ik dat ongeloof wat te boven was, Heere, vermeerder mij het geloof. Ik heb U lief, Heere, maar maak het tot vlammen, het is nog maar zulk een vonkje, zulk een rokend vlaswiekje! Als iemand begint begeerte tot hard voedsel te krijgen, dat is een teken dat

men gezond wordt. Zo is het hier ook: ik wilde dat U mij wezenlijke genade liefde te geven, die zoete vertroosting van het genadeverbond!

Dan komt God wel eens en zegt: *u bent Mijn kind, Mijn lam, Mijn gekochte! Zal Ik het u eens doen zien wat het is gekust te worden met Gods mond? U bent er al zolang ziek om geweest dat Ik u eens omhelzen zou en gevoelige genade geven.* Vindt u niet een grote blijdschap in u als u nabij God mag wezen?

- Nog eens, de genade wordt vermenigvuldigd, zegt God, *als Ik zoveel geef dat u wel eens een kruisje kunt dragen en een storm kunt uitstaan.* Een boom, een mens, een beest is gegroeid als het wel eens een storm kan uitstaan en een ongemak. Petrus was zeer gegroeid. Ten tijde van Christus bezweek hij voor een dienstmaagd, en daarna wilde hij zichzelf op laten offeren.
- Nog eens, die genade vermeerderd als na de ontvangen genade de vruchten vermeerderen. *Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs van God,* Filipp. 1:11. Maar als zij dan gaan vervallen, dat is slecht; maar dat is goed als zij de ene deugd bij de andere beginnen te voegen.
- Dan vermenigvuldigt de genade als God geeft dat zij wat gemakkelijker met Hem weten om te gaan. Zij weten beter ten Avondmaal te gaan; beter zich te beproeven; het bidden valt hun gemakkelijker; het juk des Heeren weegt niet zwaar, het is zo zacht. In de eerste overtuiging is het alles zo hard; maar daarna wordt het zo licht. Het gaat hun alles beter af: hun bidden, hun geloof oefenen, hun voorzichtigheid, hun nederigheid, hun oprechtheid.

Ziedaar, kent u zulke genade niet? Kunt u het met zulke genade niet stellen, met zulke eeuwige genade, tijdgenade, vermenigvuldigende genade? Dat wordt nu *genade* genoemd! Waarom? Omdat wij het niet verdienen. Het is tegen verdiensten; wij zijn maar het rechte tegendeel waardig.

III. Die nederigen van geest, die geeft Hij genade, terwijl Hij de hovaardigen wederstaat; dat is hun onthaal. Al wat er in de wereld onder de zon is, hoe heerlijk en schoon het is, zo hebben de hoogmoedigen het also wel als de nederigen. Achitófel kreeg zowel wijsheid als Sálomo. Maar genade geeft God aan niemand dan aan de nederigen.

U mag zeggen: *Petrus, u zegt dat zo, maar zal dat alles zo zeker zijn, is dat gegrond in het Woord?*

Ja, dat het zo vast is dat zullen wij u bewijzen met Schriftuurplaatsen, met redenen, met voorbeelden en ondervindingen.

1. Het heeft zijn grond in het Woord van God, Jesaja 57:15: die Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, waar woont Hij nog meer? *Bij de nederigen, bij de verbrijzelden.* Waarom? *Om het hart van die nederigen levend te maken.* Jesaja 66:1: *De hemel is Mijn troon,* zegt God; maar op wie ziet Hij? *Op dezen zal Ik zien,* zegt Hij, *op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft,* vers 2. Ik zit hoog, zegt de HEERE; maar Hij ziet laag, Psalm 113:6. *Want de HEERE is hoog, nochtans ziet Hij den nederige aan, en den verhevene kent Hij van verre,* Psalm 138:6. En Ik eis anders niet, zegt God, dan dat u ootmoedig voor Mij wandelt, Micha 6:8. *De HEERE is nabij de gebrokenen van hart en Hij behoudt de verslagenen van geest,* Psalm 34:19. *Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt hen in hun smarten,* Psalm 147:3. Ik zal ze helen, zegt Hij. Daar hebt u nu de Schriftuurplaatsen.

2. Waarop steunt het nog meer? Op redenen die Schriftuurlijk zijn, zodat als wij ze u noemen, zo zullen zij u veraangename aan uw gemoed.

- (1) Het zijn alleen de uitverkorenen die nederig zijn, dan is het immers waar; als nu iemand een nederige van geest is, zo is het een blijke van zijn verkiezing, Ef. 1.
- (2) De Heere Jezus heeft de genade alleen voor hen verworven, Jezus bidt voor hen alleen, tot hen alleen wordt Zijn Geest gezonden.
- (3) Het verbond der genade is alleen in Christus met die nederigen opgericht, Jesaja 54.
- (4) De beloften van het genadeverbond komen hun alleen toe, Handelingen 2 en Handelingen 7.
- (5) Zij alleen bidden om genade, en zij bidden maar alleen om genade, nergens anders om, en zou God hen om genade horen bidden, en het hun niet geven? Wel, alzo min als een vader die zijn kind om brood hoort bidden, hem dat weigert, zal God het hun weigeren, en gelijk hij het geeft, zo doet God ook. *Wees mij genadig, o God*, zei de koning, en hij kreeg het, Psalm 51.
- (6) Genade is bij hen zo welkom als pardon bij een misdadiger, en als een aalmoes bij een arme. O, de genade is bij hen zo welkom, ja; de genade is hun zo dierbaar, meer dan iets in de wereld. Toen zij eerst genade kregen: het was hun zo dierbaar. *Dat stondetje*, zeggen zij, *vergeet ik nooit*; dat was hun beter dan het leven.
- (7) De genade wordt van hen zo angstig gezocht, en wat men zo angstig zoekt, dat zoekt men te bewaren. Genade, die is in hun hart en mond bestorven.

3. Wilt u nu nog bij de redenen voorbeelden hebben? Er zijn zulke mensen in het Woord bekend die nederig waren, en zij kregen de genade. Hoe nederig was de moordenaar aan het kruis! Hoe nederig was de tollenaar, die daar zo achteraf stond en riep: *o God, wees mij arme zondaar genadig!* Hoe nederig was een Zachéüs en die zondares! Hoe nederig waren die drieduizend verslagen zielen! Kregen zij geen genade? Zie, daar hebt u onze drie stukken.

Toepassing

Bent u nu trots in uw gewaad en in uw taal en in uw gedachten? Bent u een mens die zelfs nu als een trotse komt pralen en pronken? Komt u hier als een trotse, zegt God, Ik zal u wederstaan. Wij zeggen het u van Godswege aan: u zult wederstaan worden, u hebt aan het Avondmaal niet veel te wachten, dan dat u van God zult wederstaan worden. Bent u daar met uw sieraadje, uw beste klederen, gouden ringen, gepoederde hoofden, zodat de poeder van uw hoofd afstuift, dat stinkt bij God, u hebt er geen genade te wachten.

Maar die nederige, zegt God, die wil Ik liever zien, waar u mee spot en die u kwade namen geeft. Trotse, God zal u evengoed wederstaan als een Bileam en als een Nebukadnézar. Ja, zelfs kan God de trotsheid niet zien in Zijn oprechte kinderen. Als Hizkia zich verhief: God verliet hem als hij het maar in zijn gedachten kreeg om zich te verheffen.

Daar staat de tafel nu gereed; ik weet u anders geen middel te geven. Bent u een mens die trots bent uitwendig, u kunt God noch uw gemoed niet wijsmaken dat u nederig van geest zijt. Het bestaat daar immers in. Als ge uitwendig het tegendeel toont, dan is het een leugen dat u het inwendig bezit. Ach, waren ik en u altijd zo nederig!

En weet u wel wie de Heere niet wederstaan zal? Kort, wij zullen een vraag vijf of zes doen, en dat zullen u als zoveel tekenjes wezen of u het bezit.

Wij vragen dan ons en u:

1. Ten, eerste, hoe bent u gesteld omtrent de zonden, zelfs over verborgene, die niemand weet dan God en u alleen, die niet naar buiten glippen? Hoe bent u daaromtrent gesteld voor God? Davids hart sloeg hem over het afsnijden van Sauls mantel. Meent u dat het zozeer sloeg over het afsnijden van de slip? Nee, maar omdat hij zich in een gelegenheid begeven had. Hoe licht had God hem kunnen verlaten, zodat hij zijn hand aan de gezalfde des Heeren zou geslagen hebben! Zonde, waar de wereld eens mee lacht en het voor zotte dolheid zou rekenen, daar klopt hun hart over.
2. Ten tweede, ik doe een tweede vraag. Hoe bent u gesteld omtrent de oordelen Gods? Als uw trouwe wachters eens zeggen: alarm, en zo'n alarmgeschrei maken en zeggen: er hangt zoveel kwaad over u; hoe bent u dan gesteld? Valt u dan op uw knieën om te zeggen: *spaar Uw volk, HEERE?* Of bent u zorgeloos? Gaat u dan de wijn uit schalen drinken? Laat ge u verleiden door uw zondige driften? Hoelang hebben wij gezegd: de pest zweeft zo onder de beesten, de runderkudde is zo bedwelmd, in andere en ook in onze provincies, er hangt zulk een pestige damp. Wij vrezen of God niet nog eens zeggen zal: *Ik zal u die drinkbeker ook nog op uw hand zetten, omdat Ik het onder de mensen zenden zal!*
Het is een schrik om te horen: daar in Frankrijk, daar is het zo vreselijk onder de mensen, dat men haast begint te denken om heel de stad in brand te steken. Men heeft daar de gereformeerden op de galeien geslagen en gebeukt. Daar liggen al die tranen en gebeden van hen die gedood zijn; hun zielen zijn voor de troon en die schreeuwen: *hoelang, Heilige en Rechtvaardige, hoelang wreekt Gij ons bloed niet aan degenen die op aarde wonen, over degenen die gedood zijn om het getuigenis van Jezus Christus?* Hoe bent u daarover gesteld, over de verdrukte kerk? Wordt uw hart week met Josia?
3. Een derde vraag. Hoe bent u omtrent Gods zegeningen? Hebt u er een gesmolten hart over? Moet u niet zeggen: Heere, wat doet u al aan mij en mijn huis, ik ben er veel te gering toe? Vindt u dat, dat u zo zegt: ik kan het niet uitdrukken wat Gij al aan mij doet, wat zal ik U vergelden?
4. Ten vierde, zegt u niet dikwijls in uw gedachten: ik ben het zo onwaardig, een dode hond ben ik?
5. Ten vijfde, kunt u het uit uw gedachten niet zetten dat u niets waardig bent dan dood en hel?
6. Ten zesde, al was het maar kleine genade, is het u zelfs aangenaam? Een traantje, een gebedje, hoe kreupel het ook is? Een opwekkend middel, en er eens onder geroerd te worden? Eens een Avondmaal? U zult niet altijd ontroerende middelen hebben, de Geest van God zal niet altijd twisten; veracht dan toch de dag van de kleine dingen niet.

Wat zegt u? Kent u zulke vijf of zes kentekenen of bewijzen? Zondaar, wat al bedrog is er in u!

En die overtuigd zijt dat u zulke dingen kent, zult u achterblijven? Wat hebt u eraan dat ge uzelf bedroeft? Blus toch de Geest niet uit. Wij nodigen u tot dit Avondmaal. In de Naam van onze God zeggen wij: kom, eet en drink, u hebt genade in de eeuwigheid en in de tijd, en de vermeerderende genade is misschien al in u begonnen, en het staat voor de deur dat God ze zal volmaken. Het is misschien zeer nabij dat u niet meer zult wandelen door geloof maar door aanschouwen.

Zondaar, hebt u genade, u behoeft dan niet te vrezen. Maar hebt u geen genade, dan zult u ondervinden dat God u wederstaan zal. Wij kunnen u niet doen schrikken, maar God kan u verschrikken en zo beroerd maken dat u geen raad weet. En als u dan zult willen ingaan, dan zult u niet kunnen; en als u dan sterven zult, hoe bitter zal het u dan vallen! Ach, dat de vreze Gods op uw hart viel! Al was u nog zo hovaardig, God kan u nederig maken. Een nederige was tevoren, eer God het hem maakte, ook zo.

En u die het gemaakt zijt, verheerlijk de Drie-enige God. Geef God de Vader eer, Die u verloor. Kleef Jezus achteraan, en ga steeds naar Hem, Die het voor u verwierf. Houd toch veel van God de Heilige Geest, Die de nederigheid in u gewrocht heeft en al die genade u toepast.

Ik hoop dat God dit gesprokene zal zegenen aan ons en u, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

ZEVENENDERTIGSTE preek over Numeri 25:8b, 9

Toen werd de plaag van over de kinderen Israëls opgehouden. Degenen nu die aan de plaag stierven, waren vier en twintig duizend.

Op de bededag van het jaar 1721

Wij lezen in Prediker 8:11: *Omdat niet haastiglijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen.* Een mens is evenals een kwade boom. Hij brengt zulke kwade vruchten voort. De zonde is de vrucht van die boom. Dat is de boze daad des mensen. Maar de ene zonde is bozer dan de andere, de ene zonde is zwaarder dan de andere.

God de Heere, al is het dat Hij zo rechtvaardig is, zo straft Hij niet altijd meteen de zonde gelijk als Hij deed toen Adam gezondigd had, Genesis 3. En zoals Hij deed aan de vrouw van Lot; en aan Nebukadnézar: het trotse woord was nauwelijks uit zijn mond, of Gods rechtvaardig woord kwam. En zoals Hij deed in Daniël 5 waar die vingers kwamen van eens menschen hand, die daar aan de wand schreven. En gelijk als Hij deed aan Herodes, Handelingen 12, toen hij zich liet aanglijden: *een stem Gods en niet des menschen*, meteen kwam daar het oordeel over de boze daad.

Al is het dat God rechtvaardig in Zijn spreken is en rein in Zijn richten, zo belooft het de goede Heere niet altijd meteen te straffen. Zijn Naam is wel rechtvaardig, maar ook lankmoedig, genadig en groot van goedertierenheid, Ex. 34. Ach, het is eender als met een moeder: zij slaat haar kind op elke overtreding niet. En gelijk als de justitie aan een misdadiger doet: zij oefent geen straf op de eerste feil altijd, maar zij laat eerst wel een feil tien of twintig doorglippen. Zo gaat het ook met God. Hij spaart en Hij draagt dikwijls verscheiden jaren. Hij verdraagt de zondaar met veel lankmoedigheid. *Ik heb een rijkdom van verdraagzaamheid*, zegt God, Rom. 2:4. Met dat Ik de bijl in Mijn hand neem, sla Ik niet toe, Matth. 3. Als daar een boom onnuttelijk de aarde beslaat: *Ik spaar hem nog wel wat*.

Maar als de rijkdom van Mijn goedertierenheid veracht wordt, en als zij beginnen te zeggen: waar is de God des oordeels, en wat mogen de predikanten al prediken dat God de zonde oordelen en straffen zal? En als zij God gaan lasteren en alle gruwelen doen en zeggen: de Heere doet geen goed, noch doet Hij kwaad, en die kwaad doet is goed in de ogen des Heeren. En als men op de lankmoedigheid van de Heere goddeloos wordt en niet bekeerd wordt, en onder de mindere slagen niet gebeterd wordt, en als God dan met Zijn Geest zelfs van de vromen gaat wijken, zodat zij zich haast niet meer met u inlaten kunnen: dan, zegt God, *heb Ik een schat van toorn*. Of meent gij, omdat Ik u niet haastig straf, dat Ik het daarom niet doen zal? Dan toont God dat Hij de goddelozen op gladde plaatsen zet, en dat zij niet meer zijn dan een bloemetje en dan een grasscheutje, Psalm 90 en 73. Ik zal tonen, zegt God, dat gij maar zijt als een groene inlandse boom, die Ik in een ogenblik kan doen verdorren. En als het zover begint te komen, dat u zulke dingen begint te zien, bedenk dan dat Ik het straffen niet lang meer uitstellen zal. En komt daar dan geen extra-ordinaire verbetering en reformatie op het begaan van extra-ordinaire misdaden, dan moogt u wel vrezen en beven. Als Ik u bezoeken zal, dan zal Ik het zo doen, dat u zult vrezen uw adem in te halen, Ezech. 12. Dan zult ge uw brood met kommer eten en uw water met beroerdheid drinken, en u zult zeggen: *de dood is in de pot*.

Geliefden, zo er geen merkelijke vernedering geschiedt op het begaan van extra-ordinaire zonden, moeten er extra-ordinaire straffen komen. Maar als u extra-ordinair gezondigd hebt, en u gebruikt dan extra-ordinaire remedies, dan zegt God: *Ik had wel gezegd dat Ik met u schrikkelijk handelen en van u gaan zou, maar nu dringt u Mij om bij u te blijven, en u bindt Mijn hand, dat Ik het zwaard niet uit Mijn schede trekken kan.* Al was het dat de plaag al had aangevangen, al was het dat de mensen al stierven als mest: gebruikt u zulke remedies, het houdt meteen op en het keert af.

In de tekst die wij u hebben voorgelezen, kunt u dat alles klaar zien. Ofschoon wij het toch al hier of daar zoeken, het ligt de Staten van het land en ons allen toch op het hart, dat het om de pest te doen is dat deze biddag nu gehouden wordt. Als wij dan al een andere stof zouden zoeken, dat lust ons niet. Wilt u de raad niet doen, een extra-ordinaire remedie gebruiken: er is anders niets aan te doen. Of er al plakATEN aangeplakt worden, en of men al volk op een schip doet rusten opdat het hier niet komen zou, het zal alles niet helpen; er is iets anders te doen.

- I. Wij hebben dan in de eerste plaats te bezien, onder wie de plaag kwam en bij welke gelegenheid.
 - II. Ten tweede, de plaag zelf.
 - III. Ten derde, de grote verwoesting die zij in het kort deed.
 - IV. Ten vierde, een ijveraar, een wonderlijk man, die ze stuitte.
 - V. Ten vijfde, de zegen die God uitsprak over die man.
- Dat zijn onze vijf stukken.

- Onder wie kwam de pest en bij welke gelegenheid?
- De plaag zelf.
- De schrikkelijke verwoesting die zij in het kort maakte.
- Het middel dat ze stuitte.
- De zegen die God aan dat schepseltje gaf.

I. Wat het eerste aangaat: onder wie kwam de plaag? Het zijn de kinderen Israëls. Het kwam niet onder de Perzische of Aziatische volkeren, niet onder de Egyptenaars, nee, maar onder het volk van God, de nakomelingen van Abraham, Izak en Jakob. Meent u dat God geen kwaad in Zijn eigen volk ziet? Hij is niet als een zwakke vader, die het kwaad in zijn kind niet ziet. God had aan dat volk zoveel goed gedaan. Hij had ze uit alle mensen van de wereld uitgekozen en tot Zijn volk aangenomen. En wat had Hij er al aan gedaan in Egypte, aan de Rode Zee, aan de berg Sinai! En wat had Hij al in hen overzien, wat al zonde! En hoe had Hij hun gegeven brood uit de hemel, en water dat uit de steenrots kwam! Hij leidde Zijn volk, gelijk een herder zijn schapen doet, door de hand van Mozes, Psalm 77. God was de Leidsman van de kinderen Israëls. Hij had ze al negenendertig jaren en elf maanden geleid. Daar waren ze nu gelegerd te Sittim; dat was hun laatste legerplaats.

Ach Heere, dachten zij wel, daarmee gaan wij nu naar Kanaän; nu veranderen wij niet meer, nu zullen wij gaan optrekken in het gewenste land. Daar komt de koning der Moabieten; die ziet hen, hij roept zijn hovelingen, en hij zegt tegen hen: *Wat zal ik gaan doen? Er ligt daar een volk rondom mijn land; wat zal ik ertegen doen? En zij hebben zulk een grote God.*

De hovelingen en vorsten zeiden: wij weten geen raad tegen dat volk; als er een tovenaars is, indien u die kunt krijgen, dat die hen vervloekte; want die hij vervloekt, die is vervloekt. Zij noemen zelf de tovenaars: het was Bileam. Hij staat in het Woord beschreven en gebrandmerkt, Numeri 22 en 23 en 24. Hij zou het wel gewild hebben hen te vervloeken. De gezanten zeiden: *kom wakker, dat wij u meenemen; de koning zal u terdege vereren*. Hij dacht in zijn hart: ik kan dat gemakkelijk meenemen. Maar hij durfde niet; God verschrikte hem zo, dat hij niet kon. Kende Bileam de duivel, hij kende God ook. Die gaf hem somtijds eens een openbaring en gezicht.

Ik zie, zei de grote God, dat u het toch in uw zin hebt dat u er zo naar hunkert; ga heen, maar pas op dat u het Mij zegent.

Toen zei de koning: *man, pak u vanhier, ik heb u daartoe niet geroepen om het gedurig te zegenen.*

"Nee koning, zei hij, ik heb nog wat anders voor u; ik zal u evenwel nog een raad geven, en hoor ernaar. U moet Israël niet vijandig behandelen; maar u moet er vriendelijk tegen zijn. U moet weten dat zij moede van de reis zijn; handel er vriendelijk mee, en daardoor zult u ze lokken in uw land; en richt dan in uw land feesten aan tot vermaak van die mensen, en dan zullen zij beginnen het oog te werpen op uw dochters, en zullen bij uw goden komen, en die vrouwen zullen het hart achter die goden neigen. Maar u moet voornamelijk zorgen dat er een voornaam kopstuk van u, en een ander voornaam kopstuk onder hen, de zonden publiek doen, voor het oog van de gehele wereld; dan zal het volk zeggen: onze hoofden doen zo, en wij zullen ook zo doen, en daarmee zult u ze gewonnen hebben."

U zult zeggen: waar leest u dat? In Numeri 25:18: *Want zij hebben vijandelijk tegen u gehandeld door hun listen, die zij listiglijk tegen u bedacht hebben in de zaak van Peor en in de zaak van Kozbi, de dochter van den overste der Midianieten, hun zuster, die verslagen is ten dage der plaag om de zaak van Peor.*

Maar waar lezen wij dat Bileam die raad gaf?

In Numeri 31:15, 16: *En Mozes zeide tot hen: Hebt u dan alle vrouwen laten leven? Zie, dezen waren door Bileams raad den kinderen Israëls om oorzaak der overtreding tegen den Heere te geven, in de zaak van Peor; waardoor die plaag werd onder de vergadering des HEEREN*. De raad gelukte: de koning praktiseerde ze. En in de 106^e Psalm staat in vers 28: *Ook hebben zij zich gekoppeld aan Baäl-Peor*. Het was een berg in dat land der Moabieten, waar u van lezen kunt in Deuteronomium 3. Daar stond een afgodshuis op, dat genaamd wordt Beth-Peor. Op deze berg plegen zij te dienen de afgod die genoemd wordt Baäl-Peor.

Sommigen menen: het was een voornaam heer, die veel goed aan hen gedaan had, die zij daar dienden als een god, opdat hij hen nog zou weldoen. Anderen zeiden: het was Jupiter die zij daar dienden. Het was in ieder geval een afgodshuis, waar zij de duivel dienden. En er wordt in diezelfde Psalm bijgedaan: *En zij hebben de offeranden der doden gegeten*. Zij brachten daar offeranden aan de doden, aan de goden, die ogen hadden maar niet zien.

Peor is te zeggen: *een die openmaakt*. Waarom dat? Misschien omdat het een beeld was met een schandelijke naaktheid. Misschien omdat als zij dat beeld dienden, zij zichzelf naakt moesten vertonen aan de priesters. Misschien omdat zij zichzelf met messen en priemen staken en dat zij dan zichzelf naakt moesten maken om die wonden te vertonen. Of misschien dat het beeld met een open mond stond, of omdat het op een hoogte van een berg stond.

Daar koppelden zij zich aan Baäl-Peor. Er staat: *ook koppelden zij zich*, dat is een verzwarend woord. Het is of de Geest van God wilde zeggen: benevens al hun zonden zo koppelden zij zich aan Baäl-Peor. Koppelen, dat is de gelijkenis van een paar beesten die een juk trekken. God gebruikt een dergelijk woord als de gelijkenis van een huwelijk, 2 Kor. 6:14. Zo zeiden zij: *God is onze Man niet meer, Baäl is onze man, daar komen wij mee in een verbond, hem zullen wij aanhangen.*

Daar hebt u de gelegenheid bij welke de plaag onder het volk kwam.

II. Wat is nu de plaag zelf? God kan zulks niet verdragen. Daar vragen zij naar Baäl: de Heere kan dat niet verdragen. Zij zeiden: *u bent onze man, onze beschermer, onze koning, u zullen wij dienen, u bent onze rechter.*

Zou Mijn ziel zich niet wreken, zei God, aan zulk een volk als dit is? Mozes zei eens: *als deze sterven als andere mensen, zo heeft de HEERE door mij niet gesproken.* Daar komt de plaag. Wat is het voor een plaag? Het is de pest, die verscheiden namen in het Woord draagt; maar er staat niet van dat zij zouden sterven in een verborgen plaats, gelijk er van de melaatsheid staat; maar de pest wordt in het Woord genoemd die verderfelijke pijl des Heeren, die Hij in het verborgene laat vliegen, waar u de natuur of de oorzaak niet van vindt. Zij wordt genaamd *het zwaard des HEEREN*, 1 Kron. 21, *een brand; een vuur des HEEREN; een plaag; de hand Gods.*

De pest is al een oud oordeel Gods. Wij lezen er voor de eerste maal van in de zaak van Job, die oprechte en eerlijke man, Job 19:21: *De hand Gods*, zei hij, *heeft mij aangeraakt.* Nader lezen wij ervan in Egypte, Ex. 9. Daar lezen wij van de pest onder mensen en beesten. *Ik heb de pestilentie onder ulieden gezonden, naar de wijze van Egypte*, lezen wij in Amos 4:10. En wij lezen er nader van ten tijde van David, 2 Sam. 24, en ten tijde van Hizkía in zijn eigen persoon, en in de eerste en tweede verwoesting van Jeruzalem. In de eerste verwoesting van Jeruzalem: God had gedreigd dat Hij ze zou vergaderen in hun steden en dat Hij er dan de pest zou brengen. In de eerste stierven er elfhonderd duizend van de pest. God zond dikwijls de pest onder de heidenen ten tijde der apostelen, en dan ondervonden zij de beleefdheid der christenen, en zij ondervonden hetgeen in de 91^e Psalm staat: *die in Gods bewaring is, dat die in een vast bolwerk is.*

Die in Godes bewaring sterk

Hem begeeft onbezweken;

Die woont in een vast bollewerk;

Dies hij zeer wel mag spreken:

Psalm 91:1, Datheen

Dat deed God toen tot uitbreiding van Christus' Koninkrijk. Daar in hun ellenden kwamen de christenen hen hulp aanbieden, zij baden eens met hen, zij toonden hun liefde. *Wel*, zeiden die mensen, *waar hebben wij dat aan u verdiend? Wij hebben u gedrukt en gelasterd; komen wij op, wij worden ook christelijk; u overtuigt ons zo; wij wisten het niet dat u zulk een volk was.*

Het is al een oude plaag, die bij merkelijke zonden van God gebruikt is en waar Hij mee gestraft heeft.

U zult zeggen: *waarom wordt het een plaag genoemd?*

Dat heeft zijn reden.

(1) Omdat zij zo onmiddellijk komt. Andere ziekten komen allengskens; maar hier ... dit hebt u en u weet er geen reden van te geven.

- (2) Omdat zij zo uitermate algemeen is. Zij is een en hetzelfde in de een en in de ander; het is een pestbuil en -kool zowel in de een als in de ander.
- (3) Ten derde, omdat alle geneesheren en medicijnen ervoor stilstaan; het is de plaag, zeggen zij, het is de hand Gods.
- (4) Ja, ten vierde, het is die ziekte die God dreigde en waar Hij van zei: *Ik zal u ziekte geven die gij niet kennen zult*, Lev. 26.
- (5) Ten vijfde, omdat zij zo onmiddellijk van de hand Gods komt. Dat erkende David: Laat ons toch in de hand des HEEREN vallen, zei hij, laat ik onmiddellijk van Gods hand geslagen worden, 2 Sam. 24:14. Hij alleen is het Die slaat, Die het verzacht, Die het stuit.
- (6) Ten zesde, omdat het zo uitermate besmettend is: de adem, de etter, de lucht, de klederen, het geld, het gereedschap, de omgang met mensen, het is alles besmet en besmettend.
- (7) Ten zevende, om en vanwege de smartelijkheid. Meent u dat zij niet smartelijk is omdat zij vroeg en gauw dood zijn? Hizkía, hij kirde als een duif, hij piepte als een zwaluw, Jesaja 38:14. David schijnt ze ook geproefd te hebben. *Mijn darmen*, zei hij, *zijn vol van verachtelijke plaag*, Psalm 38:8. Zij zijn zo droog en heet, met zulke branden en benauwdheden, dat het niet om uit te spreken is; al de sappen van hun lichaam worden als uitgedroogd.
 U zult zeggen: *hoe weet u het? U hebt ze immers nooit gehad.*
 Wel, u ook niet. David zei: *Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten*, Psalm 32:4. Ik heb evenwel iemand gesproken die ze zelf gehad heeft in de Engelse oorlog, die twintig jaar oud was. Ik zei: *hoe bevond u het, zeg het mij eens?*
 Hij zei: Ik werd daar gesmeten in een van de algemene huizen, waar wij met ons velen lagen en waar de minste verkwikking niet was; ik had zodanige hitte, met zulke branden en zulke benauwdheden in mijn keel, en geen mens liet zich met ons in; daar lagen wij dag en nacht en schreeuwden om enige verkwikking, maar wij kregen niets. Maar ik wendde mij tot God in mijn benauwdheid. Die heeft mij alleen gered. Het bitter, zei hij, begon drie of vier dagen nadat ik het gehad had, te minderen, die hitte en onlesbare dorst begon te minderen, mijn sap en vochtigheden kwamen weder, mijn geesten begonnen weer door te stralen, en ik was er in 't kort door. Zo is het dan een smartelijke plaag.
- (8) Ten achtste, het is een plaag omdat een mens zo plotseling, weg is. U staat op, en u gaat nooit meer te bed; u gaat uit, en u keert niet weder naar huis; u sterft in uw schoenen, evenals Ananías en Saffira, evenals Rabsaké's leger waar honderd vijfentachtig duizend in één nacht dood waren, en bij David waren er in drie dagen ook zoveel gesneuveld. Doorgaans duurt het een dag of anderhalf of twee, en u ligt er binnen het bereik der eeuwigheid.
- (9) Ten negende, omdat zij zo uitermate uitzonderend is. Het lot wordt in de schoot geworpen, en het gehele beleid daarvan is van de HEERE. Als God regent: Hij regent op het ene stuk veld en op het andere niet. Dit gaat hier ook zo: dit gaat zo uitzonderend. Twee op een bed, twee in een huis ... de een krijgt het en de ander niet. U leest in Exodus 9 in de eerste zeven verzen, daar zei God dat Hij de pest zou zenden onder de beesten der Egyptenaren, maar dat Hij de beesten van Zijn volk sparen zou. Het gebeurt zo. De koning hoort dat; hij zendt gedeputeerden om dat te vernemen, en zij vinden het zo. Daar staan de beesten, die één lucht inhalen, op één weide gras eten en water drinken; de ene bleven leven, de andere niet. Zo was het met de mensen: er was niet één huis der Egyptenaren waar niet een dode was; zij hadden elk een pestilentieuze dode, en bij die ene bleef het.

- (10) Ten tiende, het is een plaag omdat het een openbare rechtsoefening Gods is. De geneesheren hebben hun kunstregels, en als zij de eerste oorzaak der ziekte kunnen uitvinden, dan beweren zij dat men het kwaad gemakkelijk te boven kan komen. Maar vraag ze naar de oorzaak van *déze* ziekte, zij zullen zeggen: het komt door een verpestte lucht, door ongezond voedsel, door de omgang met besmette ongezonde lichamen. Die dingen tellen zij zoal op, zij doen er zoal wat toe. Wij vinden in Exodus 9, toen God zweren wilde hebben aan de mensen, dat Hij tegen Mozes zei: *strooi stof in de lucht, tot een bewijs dat God een verpestte lucht gebruikte*. Ja, een verdorven temperament doet ertoe. Dat merkte David ook, Psalm 32. De omgang met het besmette doet er ook al toe. Dat toonde God in Leviticus 13. Evenwel, dat alles is niemendal; de Schrift zegt: *u moet hoger zien*. Wie verpestte de lucht? Is het niet de grote God? Wij mogen niet te veel op menselijke dingen zien. Dat was de zonde van Asa, 2 Kron. 16. Maar wij moeten zeggen hetgeen Paulus zei in 1 Korinthe 11:32: *Als wij geoordeeld worden, zo worden wij van den Heere getuchtigd*; daar sprak hij ook naar alle gedachten van de pest. Wij moeten ervan zeggen: *het is de vinger Gods*. Zal er geen musje op de aarde vallen zonder de wil Gods, zal de bijl van een man niet uitschieten en treffen zijn naaste zonder dat God het bestiert, kunnen wij onze hand of voet niet bewegen zonder Zijn wil, en zal deze verderfelijke pijl er zoveel doen sneuvelen zonder dat het God bestiert? Gaat niet uit de mond des Heeren ook dit kwade? Wij moeten er dan van zeggen: *het is God, het is God, Die het doet*. Hij is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Als er zonden zijn, zo is er een gesteldheid in God dat Hij kan toornen, en wat is dat? Dat is Zijn heiligheid en gerechtigheid. Zo dadelijk als er zonde is, is Die bekwaam om de zonde te straffen.

Daar hebt u de plaag. En die moet iemand hebben die haar zendt. Een pijl heeft iemand die haar schiet; het zwaard moet een hand hebben die hem houdt. En vragen dan de mensen wie de zender van deze pijl is? Als u alles zult gezegd hebben wat u bedenken kunt, dan zult u eindelijk moeten zeggen: *het is de hand Gods*; God is er de Oorzaak van. In Hábakuk 3:8 zei de profeet: *Was de HEERE ontstoken tegen de rivieren? Was Uw toorn tegen de rivieren, was Uw verbolgenheid tegen de zee, tegen die wateren?* Ach nee, wat hadden die gedaan? Zo moeten wij ook zeggen: *is God verbolgen geweest tegen de beesten?*

Ach nee, wat hadden die gedaan? Het was om de zonden der mensen. Paulus zegt: *Om deze dingen komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid*, Ef. 5:6. *Want de toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen*, Rom. 1:18. U gelooft aan zulk een vast teken 's zomers als 's avonds de hemel schoon rood ziet, dat het 's morgens dan schoon weer zal wezen, en als zij droevig rood is, dan slecht weer; maar dat is zulk een vast teken niet. U gelooft dat de zwaluw en tortelduif zulk een vast teken is van de aanstaande zomer; maar dat alles is zulk een vast teken niet als dat voornamer zonden vaste tekenen zijn dat God straffen en plagen zenden zal. Dat gaat voorzeker vaster: als er merkelijke zonden zijn, zo zal God ook merkelijke straffen zenden.

U zult zeggen: *hebt u dan in de Schriftuur wel gevonden de zonden waarom God de pest zond?*

Ja, dat hebben wij gevonden, en wij zullen het u ordentelijk optellen. U hebt ze wellicht niet gevonden noch erop gelet, u zou er wellicht niet één enige op kunnen

tellen als het u gevraagd werd welke zonden in het Woord bekend zijn om welke God de pest zond. Om deze zonden zond God de pest:

1. Ten eerste, dan als een volk atheïstisch in zijn taal begint te worden. Zij ontzien de hoogheid des Heeren niet, dat rechtvaardig Wezen Gods, Dat durven zij met een atheïstische taal en als atheïsten bejegenen. Dat kunt u zien in de Egyptenaar, eer God de pest onder de beesten zond: *wel, wie is de HEERE*, zei hij, *Die dat doen zou?* Ik wilde zo'n God wel eens zien, zei hij. Daarop kwam de pest onder de beesten. Ik geloof niet dat er zo'n God is, zei hij, Die mij daartoe zou kunnen brengen, dat ik Israël zou laten trekken. Zo ging het ook in Maleáchi 3. De dwaas zegt in zijn hart: *Er is geen God, dat is te zeggen: hij wenste het wel, hij verlangt ernaar*, Psalm 14:1. Dan komt de pest als er zo'n vuile ruigte van mensen de kop gaat opsteken. Als dat kwam, toen werd geheel Egypte in roer gesteld.
2. Ten tweede, weet u wanneer nog meer? Als er zulke goddeloze tongen door de duivel aangestoken zijn, die lasterlijk van God beginnen te spreken. *Wie is de HEERE*, zei Rabsaké, *Die Israël uit mijn hand zou kunnen redden?* Vertrouw toch op die God niet, vertrouw liever op mij; uw God heeft het Zelf gezegd dat ik naar Jeruzalem zou trekken, Jesaja 36. De hogepriester, de Heere Jezus horende spreken, scheurde zijn klederen en zei: *gij hebt Zijn godslastering gehoord*. Maar de koning Hizkía scheurde ook zijn klederen en zei: het is een dag der lastering, 2 Kon. 19:3. Maar wat deed God in diezelfde nacht? Als zij 's morgens opstonden, was bijna zijn ganse leger dood door de pest, zovele duizenden.
3. Ten derde, dan als men de waardige bediening begint te lasteren en de bedienaars van het Woord. Wij hebben daar zulke nadrukkelijke voorbeelden van. In Numeri 12 vallen Aäron en Mirjam, de eigen broeder en zuster van Mozes, Mozes tegen. Wat zeiden zij? U matigt u al te veel ook aan: heeft God dan maar alleen tegen u gesproken, daar Aäron de oudste is? Daar wordt Mirjam van God gestraft met de plaag der melaatsheid.
Waarom Mirjam?
 Omdat zij misschien de opruister was.
Ja maar, zult u zeggen, dat was maar melaatsheid.
 Wel, het verschilt niet veel van de pest. En wilt u het nog nader hebben? Numeri 16: als Korach, Dathan, Abíram en hun vergadering levend ter helle gedaald waren, daar murmureert het volk weer tegen God; daar nam Aäron en zijn zonen de wierookvaten, en zij staan daar tussen de levende doden; zij zagen dat de pest kwam.
4. Ten vierde is er nog een zonde waardoor zij gezonden wordt; dat is het misbruik van de bondszegels, als iemand ze gebruikt die ze niet moest gebruiken, en als ze iemand niet gebruikt die ze moest gebruiken. Dat vinden wij al vroeg in die grote man Mozes; die had het verzuimd in zijn kind; zo dreigde God het kind door de pest te doden, indien zijn vrouw er niet voor had gezorgd. Paulus zei eens: *u wilt weten waarom er zoveel zwakken en slapenden, dat is stervenden, onder u zijn?* Het is daarom: *om het misbruik van het Heilig Nachtmaal, omdat u het geestelijke van het lichaam en van het bloed des Heeren niet weet te onderscheiden*.
5. Geliefden, wilt u weten waarom de pest nog meer komt? Dan als een volk onder de mindere slagen niet gebeterd wordt. Daarom wordt de pest gezonden in Amos 4: Ik heb u dat en dat gezonden, nochtans hebt ge u niet bekeerd; Ik zal de pest onder u zenden, en u zult geplaagd worden naar dat uw misdaad is.

6. Dan als een volk onder de oordelen en zegeningen erger wordt. *Ik heb op u geregend*, zei God, *het brood des hemels, nochtans hebt ge u niet bekeerd; Ik zal met Mijn drie grote gerichten komen, de honger, het zwaard en de pestilentie.*
 7. Een zevende zonde waar de plaag om gebracht werd, is hovaardigheid, hoogmoed en een trots hart. Omdat des konings hart zich verheven had, werd de profeet tot hem gezonden dat hij kiezen zou een van die drie grote plagen, 2 Sam. 24.
 8. Ten achtste, om de zonde van afgoderij, met bijgemengde hoererij. Dat hebt u in ons hoofdstuk, en in de 106e Psalm.
- Daar hebt u de plaag, de gelegenheid en de oorzaak.

III. Nu moeten wij zien ons derde stuk, en dat is de verwoesting die zij maakte. Wat maakte zij een schrikkelijke verwoesting! In Exodus 32, als zij daar dat kalf gemaakt hadden, zo zei God tegen Mozes: *laat het Mij toe dat Ik het ganse volk verderve.* Maar hier doet de plaag een inbreuk; het was niet maar een aanvangen van de plaag, noch was zij aan het uiterste van het leger, maar zij doet een inbreuk, zij loopt het gehele leger door.

Wat is dat?

Het is de gelijkenis van een zee die door dijken en dammen en alles heen loopt, en een schrikkelijke gisting. Dit zijn ook schrikkelijke builen, zodat oog en hart als overlopen worden door het vuur. Er was hier als geen stuiten aan, het maakte een schrikkelijke verwoesting, het liep van tent tot tent. God had gezegd dat er van dat Israël dat uit Egypte getogen was, niemand in Kanaän zou komen, maar dat zij allemaal in de woestijn zouden sterven die boven de twintig jaar oud waren, behalve Jozua en Kaleb. Hier is het restantje wellicht. Zij lagen zó om in Kanaän te trekken; daar doen zij zulk een verschrikkelijke zonde; daar worden zij die er nog over waren, allemaal weg geraapt. Het was niet ziek zijn, maar het was sterven; er stierven aan de plaag vier en twintig duizend. Simson zei eens: een hoop, twee hopen, met een ezelskinnebak heb ik duizend man geslagen. Hier mocht God wel zeggen: *een hoop, twee hopen, met de pest heb Ik vier en twintig duizend mensen geslagen.*

Maar Paulus zegt in zijn eerste brief aan de Korinthiërs, hierop ziende, *dat God op één dag er drie en twintig duizend gedood had.* hfdst. 10:8. Hoe komt het dan dat hier vier en twintig duizend staat?

Wij zullen met een klein woordje aan de zaak licht zoeken te geven. God had er drie en twintig duizend door de pest laten sterven. Israël had zich gekoppeld aan Baäl-Peor. Zo zei God tegen Mozes dat zij de hoofden des volks zouden nemen en ze den HEERE ophangen. Al de kopstukken, hang ze op, opdat Mijn toorn gestild worde! Mozes zei tegen de Levieten dat zij hun zwaard aan de heup zouden hangen en elk zijn vriend doden die zich aan de Baäl gekoppeld had, dat niemand zijn vriend ontzien zou; maar sla ze dood zonder iemand te verschonen. Nu rekent men dat er omtrent duizend door de rechtsoefening gestorven zijn. In Exodus 32; toen zij de zonden van het kalf begaan hadden, sloegen zij er ook wel duizend dood. Zo deden de Levieten: zij nemen hun zwaard en zij verschonen niemand. Allen die dan daar door het recht vielen, dat was ook om Baäls wil. Zie, daar hebt u dan de vier en twintig duizend, zowel de opgehangenen als de doodgestokenen.

IV. Nu zou het nog al verder gegaan zijn, niettegenstaande wat al geschied was, zo er niet iets voornaams gebeurd was. In Ezechiël 22 staat dat God een man zocht om de muur toe te muren. Zo hier ook; zal er niet ergens een staatkundige of een burger wezen, die zo ijveren zal, dat God er zegen op zal geven? God uit de hemel vond er

toen geen. In Ezechiëls tijd was er geen burger die spreken durfde; de kerkelijken deugden ook niet. Soms gebeurde het wel dat God er één vond, maar dikwijls als het te laat was. In Jeremía 11 en Ezechiël 14 zei God: *al stond een David of de allerkrachtigste bidder van geheel de wereld, een Mozes, een Job, een Daniël, een Samuël, voor Mijn aangezicht, Ik zou ze niet horen; het is gedaan, Ik heb u lang genoeg gedragen, het is uit.* Soms zocht de Heere er en vond er een onder de koningen, onder de richters, onder de gewone burgers; die redde somtijds een land. Meent u dat de groten of de predikanten het altijd doen? Een gewoon burger redt soms een volk. Onder de koningen hebt u er velen: een David, een Asa, een Jósafat. Onder de richters had u een Debóra, een Jefta, een Simson. Zulk een slag had u ook onder de profeten: Mozes, Elia, Elísa.

Hebben wij er ook wel onder de burgers?

Ja, het is zo opmerkelijk in Exodus 17: als Jozua ging om te strijden tegen Amalek, zo ging Mozes op de berg om te bidden, en Aäron en Hur gingen er ook naar toe. Men rekent dat Hur een man was uit de burgerstaat. Het is zo opmerkelijk hetgeen wij lezen in Prediker 9:15 waar de koning zegt: *een arme wijze man.*

Wat deed hij?

Hij verlost de stad door zijn wijsheid, *hij kwam ervoor in de bres. Maar als zij gered was, zo vergat men die arme man: geen mens gedacht denzelven armen man.*

Er komt een wijze vrouw te Abel-Beth-Máächa, 2 Sam. 20. "Joab, zegt ze, een woord aan u. Wel, bent u zulk een wrede overste, dat u zo handelt met uw vorsten dat u een stad, die een moederstad, een academie in Israëel is, zo behandelt?" Daar staat zij in de bres voor het volk.

Wel vrouw, zegt Joab, ik heb dat in mijn hart niet, het is mij om de stad niet te doen, maar om Seba alleen; wilt u zijn hoofd over de muur werpen, ik zal inderhaast van u trekken. Zij deden zo. Zij hieuwen Seba, den zoon van Bichri, het hoofd af en wierpen het tot Joab. Toen blies hij met de bazuin en zij verstrooiden zich van de stad, een iegelijk naar zijn tenten; en Joab keerde weder naar Jeruzalem tot den koning, vers 22. Abigaël redde zo haar huis, 1 Sam. 25. Zij keerde het kwaad af. De hoofden van een schip bewaren een schip niet altijd en alleen. Als een schip tegen de paalhoofden en klippen aan stukken stoot, dan moet de gewone man het meeste werk doen om hem te redden. Onder de priesters had u ook zulken: een Eleázar, een Aäron, een Pinehas in deze tekst.

Geliefden, hoe was het hier gesteld? Hier was de justitie bezig met recht te oefenen. De anderen liggen en worstelen. En de kerkelijken riepen en zeiden: *spaar Uw volk! Wat gebeurt er?*

Er komt een paar door de raad van Bileam: een voorname dame van de Amalekieten, een voornaam heer van de Israëlieten. Die gaan daar door de twaalf stammen der kinderen Israëls heen, zij gaan daar, zoals zij gelegerd waren, door hun woningen heen, brutaal, en zij zeiden: wij zullen het eens zien hoe dat zij daar liggen en wenen. Daar gaan zij zo openbaar naar de hoerentent om met elkander te hoereren, en daar is Pinehas, die ziet dat. Diens grootvader was Aäron, zijn vader was Eleázar, zijn oudoom was Mozes, en zijn oudtante Mirjam. Deze jongeling dat ziende, zijn ziel kookt als in zijn lijf, en hij wordt als ziedende.

Ach God, zegt hij, zal zo'n hoofd dat ongestraft doen, zo voor het oog van al het volk, terwijl het volk zich neerlegt en beklagt, en ligt en bidt en worstelt, en de justitie zijn gang gaat, en er reeds drie en twintig duizend dood zijn? Zullen zij zulk een afschuwelijke zaak doen? Hij ijverde, hij kon zich niet langer bedwingen. Mij dunk, HEERE, zegt hij, dat u mij roept.

U zult zeggen: *bad hij niet eerst?*

Wel, hij was waarschijnlijk ijverig in het gebed bezig. "HEERE, zei hij, sterk mij, geef Uw knecht vrijmoedigheid. Zal er niemand opstaan, noch Mozes, noch Aäron, noch mijn vader Eleázar, sterk mij dan, ik ben een jongeling." Zo staat hij op van zijn knieën, voor het midden van het volk, in de hitte van zijn gemoed, en hij neemt een spies in zijn hand en gaat ze kort achter de hielen achterna. Hij laat ze binnentrappen, hij treedt ook naar binnen, en hij doorsteekt ze beide, in het 7^e en 8^e vers; zoals een Jaël bij Sísera deed, die zijn hoofd aan de aarde spijkerde. Hij doorsteekt met de spies hun lichaam.

Zo dadelijk was dat niet gedaan, of God hoorde hen. De justitie deed het niet; de vorsten en het volk die baden, deden het niet; maar toen, als dat van Pinehas geschied was, zei God: *het is genoeg; dat is een eerlijk man; wat is dat een jongeling naar Mijn hart, die voor de eer van God zulk een hart had!* En het wordt aan gans Israël bekend.

V. Wat zei God van die jongeling? Ik zal hem zegenen en zijn huis, en het is hem tot gerechtigheid gerekend, Psalm 106:31. Niet in de vierschaar Gods. Hij wist wel dat hij een voorbeeld was, dat er een ander Priester was.

Wat is het dan te zeggen?

Het volk van Israël zou niet zeggen: Pínehas, wat een moordenaar is hij, wat een verrader! Of: u steekt u in het magistraatsambt; wat een wreed mens, dat u die mensen die u niet misdaan hebben, zonder berouw te hebben van hun zonden, zo in de hel hebt laten vallen!

Immers, hij was ook een rechter; hij mocht als rechter zeggen: is dit niet een misdaad, voor de rechter strafbaar? Hier kan geen vierschaar gehouden worden, noch kan de justitie hier over zitten: daar was geen tijd toe.

Zolang, zei God, *als Israël leeft en als er een Bijbel is, zal er tot zijn lof gesproken worden dat hij als rechter dat gedaan heeft, en de hogepriesterlijke bediening zal Ik onder die man bevestigen.* Had die man zich wel te beklagen dat hij voor de HEERE zo eens uitgekomen was?

Tenslotte komt God in dit 25e hoofdstuk op het 17e en 18e vers: *Handel vijandelijk, zei Hij tot Mozes, tegen de Midianieten en versla hen; want zij hebben vijandelijk tegen ulieden gehandeld door hun listen, die zij listiglijk tegen u bedacht hebben in de zaak van Peor en in de zaak van Kozbi, de dochter van den overste der Midianieten, hun zuster, die verslagen is ten dage der plaag om de zaak van Peor.* En wij lezen in Numeri 31:2 dat de HEERE sprak tot Mozes: *Neem de wraak der kinderen Israëls van de Midianieten, en dan zult u verzameld worden tot uw volken.* Het is haast met u gedaan, Mozes; zeg dan dat zich de mannen uit u ten strijde toerusten; van elke stam onder de kinderen Israëls zult u een duizend ten strijde zenden; dat is twaalf duizend. Nu komt God en Die vereert iemand met het commando. Hij vereert Pínehas met het commando. *U zult Pínehas met hen zenden en Ik zal voor hen strijden.*

God gaf ze in hun handen Daar komen zij blij naar Mozes, maar zij hadden de vrouwen gespaard. *Wel, zei Mozes, hebt u dan al de vrouwen laten leven?* Die waren door Bileams raad oorzaak van de overtreding. Toen moesten die ook nog gedood worden. Toen werd deze Bileam ook gedood: die grote zwetser, die man wie de ogen zo geopend waren, die ging naar de hel. Het slot was: hij werd ook gedood. Daar hebt u onze vijf stukken.

Toepassing

U zult wellicht in uw hart denken: wat nu? Hoe staat het nu met ons land en onze stad? Wat drukt en dreigt ons? Dat is een vraag die groot is. Er drukken en dreigen ons al veel dingen in stad en land, niettegenstaande dat er in Europa in de hoven der koningen alles vrede schijnt te wezen. De menigte wil allen tezamen vloeien: Denemarken, Polen, Duitsland, de keizer, er schijnt in Europa vrede te willen zijn; uitgenomen de tsaar van Muscovië², die schijnt het zwaard te willen aantrekken. Zij willen ook al zien hoe dat dit gaat, of zij hem ook tot vrede kunnen brengen.

- Het gaat droevig met de kerk in Zwitserland. Zij schijnen er wel wakende en ijverig te zijn. Zij hebben bededag op bededag en verootmoedigen zich. Zij ijveren zeer als er atheïsten of andere dwalingen opkomen.
- Te Genève, een republiek die zo oud is en ons land zo dierbaar, daar staat het zo slecht.
- Hoe staat het in Engeland? Daar moet de koning zoveel toegeven; al de macht moet hij geven aan het parlement. Het is goed, als zij hun macht maar goed gebruiken. Daar komen de Kwakers, een verwarde hoop van religies waar meest Remonstranten uitkomen.
- Zie de kerk in Silezië, Hongarije, Moravië; zij zijn meest alle uitgeroeid.
- In Polen, daar is het een verschrikkelijke verdrukking.
- In Frankrijk mag God op gereformeerde wijze niet genoemd worden, zij mogen er niet bij elkander komen, niet meer dan één huisgezin.
- In Duitsland, daar is het schrikkelijk; daar kan men geen koning worden dan met verzaking van zijn religie uit dat oude huis van Hessen-Kassel. Dat getrouwe huis, dat de kroon toekomt, heeft de Lutherse religie aangenomen.
- Daar in de Paltz, bij die zo dikwijls door onweder voortgedrevenen en ongetroosten, daar staat het niet zeer wel. Het is waar, God heeft zo medegewrocht met degenen die voor hen zijn, dat zij op de 19^e april van het jaar 1720 de kerken weer gekregen hebben, en zij hebben er toen de eerste maal wederom dienst in gedaan, uit Psalm 68:25: *O God, zij hebben Uw gangen gezien, de gangen mijns Gods, mijns Konings, in het heiligdom.* En zij zongen voor uit de 22^e Psalm en, na een paar verzen, uit de 72^e Psalm. De catechismus, die zij hen hadden afgenomen, hebben zij hun zo weer gegeven. Maar nu worden zij weer kwalijk behandeld, gedrukt en bedreigd.

Zo er nog iets in Europa is waar wij iets goeds van God op verwachten zouden, zo is het dat de christenvorsten en onze staat daar zo getrouw in zijn. Onze staat heeft er ook zijn aandeel in. Wij wensten dat het groter was. Maar zo wij nog iets in ons land zien, zo is het dat wij hopen dat zij er niet uitscheiden zullen voordat de zaak geheel gered is. Als onze protestanten wilden, zouden zij het 't Antichristendom in Europa ook wel te nauw kunnen maken.

Hoe staat het onder ons? Ach, er zijn zoveel ziekten in de gezinnen; men is er gekweld geweest met droogten, met hitte, met grote sterften in het jaar 1719 en 1720. Duizend mensen zijn er gestorven in een jaar, en wel elfhonderd. Ach, er is niet één jaar meer of het is er naar gesteld. Bent u zulke biljetten wel gewend zoals er aangeplakt staan? Bent u zulke plagen wel gewend zoals wij alle jaren hebben? Men is blootgesteld aan iedere windt en schudt en beeft, doch God verzacht het alweer.

Hoe staat het met de vrede? Wij teren uit onder elkander, de negotie staat stil, er is geen intrest van zijn geld te krijgen, wij worden in de overvloed arm; er heeft niemand van de vrede geproefd; wij zullen op het laatst nog op elkander moeten zitten kijken

² Moskou

en zeggen: ach, het gaat alles weg. Wat een geklag is er over de landbelasting! Men schreeuwt erover, de regeerders hebben er hun mond vol van. Maar alles wat zij krijgen, het is als in een doorboorde buidel, zij komen nog alles tekort. Is het er niet schrikkelijk gesteld?

Hoe staat het in de kerk? Daar hebt u een deel losse mensen, die tegen alle Godvruchtigheid en godsdienstigheid zijn. En op de academies wordt net veel gezorgd dat er zulke leraars voor de leerlingen zouden wezen. En door Gods goedheid is er nog een honger naar het rechtzinnige voedsel. Zo er nog een zegen is in de gemeente, zo is het dat, als de gemeente een predikant beroepen zou, de grootste menigte er een beroepen zou die rechtzinnig en Godvruchtig, was. Zo er een zegen is waar ik nog iets op verwacht, zo is het die honger naar het Godvruchtige; de meesten in steden en dorpen zouden er wel om schreien.

Geliefden, wij hebben biddag. Ik geloof dat u zowel als ik niet veel goeds verwacht. Laat ons het onder geen stoelen of banken steken maar rechthout spreken.

1. Ze wordt in zulk een tijd genomen waar al de vermaakdagen ophanden zijn, de jaarmarkten en kermissen, en in die tijd dat de opdrachten onder de groten worden uitgedeeld. De een staat en de ander is op de reis om dit of dat te bestellen, zodat zij niet veel in staat zijn om zich tegen de biddag te bereiden.
2. Weet u waarom wij er niet veel goeds van verwachten? Omdat elke biddag ons tegen het hoofd opspringt. Wat hebben wij gedaan tot verbetering sedert de verleden biddag? Welke zonden hebben wij gelaten? Dat moet zo bij publieke getuigenissen niet alleen hier maar overal tot onze schande verklaard worden, want heel de wereld door wordt deze brief gelezen; elke biddag, dat de zonden steeds meer en meer aanwassen, en dat onder de zegeningen en oordelen. Elke biddag bedroeft ons.
3. Weet u waarom wij niets goeds verwachten? Omdat elk die nog een hart voor God heeft, verlegen is om biddag te houden.
4. Omdat God reeds met de pestroede geweest is onder de beesten, en er is geen opmerking.
5. Omdat God in Europa zo vreselijk heeft huisgehouden. In het noorden moesten de grootste rijksvergaderingen gehouden worden op andere plekken. Toen wij het u gezegd hebben, wou u er zelfs niet eens van horen. Het heugt ons, in het jaar 1714, dat wij er toen van gemeld hadden. Maar ik weet nog wel wat een praat dat er gehoord werd; het was of wij de mensen een schrik op het lijf wilden jagen, en al zulke praat die niet uit God was. God heeft ze sedertdien zoal laten blijven. Nu heeft God ze gebracht. In Frankrijk, waar u zoveel goddeloosheid uitdraagt, daar is het zo verschrikkelijk, dat wij moeten schrikken en beven als wij het horen; het sterft er geheel en al uit. En daar is al geen opmerking, het mag alles niet helpen.
6. En wat de plichten van de biddag aangaat: niet een zal ervan gehouden worden dan uitwendig. Wij zullen nog wel te kerk komen, maar dat is alles. De Staten kennen de plichten van de biddag nog wel.
 - (1) Dat de huisgezinnen en de particulieren, de gilden, de gezelschappen in al de provincies, in een hartelijk verbond mochten komen. In Nehémia 9 en 10 deden ze zo op de biddag. Zal dat waar zijn? Zullen wij in een nauw en hartelijk verbond met de Heere komen? In dat oude verbond onzer vaderen? Ik geloof het niet. Zullen er huisgezinnen wezen die dat doen? U zult zeggen: *ja, huisgezinnen nog wel.*

- (2) Weet u wat nog meer een biddagsplicht is? Belijdenis van zonden te doen. Konden de predikanten dat voor allen doen, dat was wel. Wie heeft het vanmorgen al gedaan? Wie zal het nog vanavond doen met zijn huis als in Daniël 9 en Nehémia 9?
- (3) Nog eens, een derde plicht. Bij de belijdenis van zonden moeten wij droefheid tonen. In Richteren 2 was het Bochim, een plaats des geweens: heel de vergadering schreide; en hier in ons hoofdstuk. En in 1 Samuël 7 schepten zij water en zij goten het water uit; zij zeiden: HEERE, wij kunnen niet meer schreien, en daarom scheppen wij water en wij gieten het uit voor Uw aangezicht; reken het alsof het onze tranen waren.
- (4) In de biddagsplicht komt ook schaamte. Wij durven onze ogen niet op te heffen, ons hart veroordeelt ons: *Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten*, Dan. 9:7. Zij rechtvaardigen God in het slaan, Jer. 9. David zei in 2 Samuël 24:17: *Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis. Ik, ik heb gezondigd*. Zij waren zo uitermate ootmoedig. In 1 Koningen 21:29 zei God tot Elia: Hebt gij wel gezien hoe dat Achab zich vernedert voor Mijn aangezicht?
- (5) Bij die verootmoediging moet bidden en bekeren komen. En nog een biddagsplicht is innige dankzegging. Heere, de vrede zijn wij niet waard; wij hebben geen oorlog noch geruchten van oorlog, en wij mogen zo veilig onze huizen uit- en ingaan met onze kinderen en vrienden. Jakob zei: ik ben er al te gering toe, Gen. 32:10. Het is te veel; wij zijn maar waardig dat u het ons onthouden zou al wat verkwikkelijk was. In Joël 2 riepen zij een vasten uit. In 2 Kronieken 20 riep Jósafat ook een vasten uit en hij deed ze geloften doen. Wie heeft er belofte aan God gedaan? Zo past ons als Jozua te zeggen: *Aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen*, Jozua 24:15. De biddagsplicht is niet alleen in het openbaar maar in het verborgene hartelijk te worstelen en te smeken, de binnenkamer eens te sluiten en te gaan zien wat daar te reformeren is, en zich te bekeren. *Lieve Heere, waar zal dat gedaan worden in het land?*

Ik geef het nu in uw gedachten of wij wel te voorbarig zijn als wij zeggen, dat wij vrezen dat het niet gaan zal. Geliefde toehoorders, wat zou er gedaan worden? Men mag kwalijk van reformatie horen spreken, men mag het niet horen noemen, het is een last. U wilde er wel hebben die zwegen, dat u zo niet gekweld werd. U zou wel zeggen: ik wilde dat u allemaal al dood was, en dat wij al lossere predikanten hadden, die ons ongemoeid lieten gaan, die ons maar over het hoofd prediken en stil naar huis laten gaan.

Wie zal de biddagsplichten doen? Zullen het de regenten doen? De kerkelijken, de predikanten, de ouderlingen, diakenen? Zullen het de vromen doen? Zullen het de burgers, zullen het de goddelozen doen? Weet u hoe zij doen? Zij rusten op het gedane werk, dat zij tweemaal ter kerk geweest zijn, de gehele dag niet gegeten noch gedronken hebben, dat zij met hun huisgezin gelezen hebben en gebeden. Maar hoe weinig geschiedt dat! Daar rusten zij dan op. *Is dat het vasten*, zegt God, *dat Ik verkies?* Jesaja 58:5.

Geliefden, spiegelen wij ons niet aan een ander; hoe zal het nog gaan? Was er nog maar weinig, maar in dat naburige koninkrijk, hoe schrikkelijk is daar de sterfte! Denkt u er wel om of durft u niet? Vlei u niet met te zeggen: het is nog zo ver van ons of het zal hier nog zo gauw niet komen, en al komt het, het zal juist mij niet treffen.

Dat ligt toch in de boezem van uw hart. Weet u wel dat God ze al meer gezonden heeft? In het jaar 1652 was er in Friesland geen huis of daar was een dode. In Engeland in het jaar 1662 zijn er alle weken omtrent zevenhonderd gestorven. In het jaar 1665 zijn er in een maand binnen Leiden drieduizend en meer gestorven, zodat het raadhuis en de kerkenraad niet konden gehouden worden; het stierf alles uit. Zo heeft God meer gedaan. Het is met de beesten bij ons bijna opgehouden; het is bij onze naburen schrikkelijk gegaan; maar hoe haast kan God dit ook doen komen! Denk niet: daar wordt genoeg voor gezorgd. Als God die pijl schiet en zendt, zal Hij wel een weg weten om ze een inbreuk te doen hebben. Vinden wij niet al de zonden onder ons die de pest verwekken? Atheïsmen, waar wij verzoekschrift op verzoekschrift over overhandigd hebben, en er ligt er nog één onbeantwoord. Op sommige hebben wij antwoord gekregen; wij wilden wel dat zij het op het laatste ook deden. Is er geen lastering van Gods Naam, van de waardige bediening en bedienaars van het Woord. Is er geen misbruik van de zegelen des verbonds? Laten wij ons onderzoeken. Zijn wij riet onverbeterd gebleven onder zegeningen, onder slagen? Blijven wij niet onbekeerd? Is er de zonde van hoogmoed niet? Wordt het niet gehoord in de taal en niet gezien in de wandel? Is er de zonde niet van afgoderij en onkuisheid? Gaat dat niet gruwelijk?

Wel mens, vreest u dan God niet? Gelijk de ene moordenaar aan het kruis zei tegen de andere. Als het dan komt (en zie, het zal wellicht komen), hoe schrikkelijk zal het dan gesteld wezen! Dan, als de pest komt, dan hoort u aan alle plaatsen gesteen. De nering en het handwerk staan dan stil. Dan zit men met gesloten deuren; dan is de verwarring groot, gelijk het was binnen Jeruzalem. Dan zegt men: *die is dood, die is heengegaan*. Dan eet en drinkt men met kommer, en men haalt met zijn adem de lucht met kommer in. Dan zegt men: *die is ziek, die is gestorven*. Dan zegt men: *daar ligt er een en schreeuwt om zijn vrouw, en roept tot haar: ach, mijn vrouw, ik heb zoveel kinderen bij u gehad, hoe kunt ge u nu zo koud aanstellen?* Job zei: *Mijn adem is mijn huisvrouw vreemd geworden en ik smee om der kinderen mijns buiks wil*, Job 19:17. Daar ligt een heer en schreeuwt om zijn knecht; hij roept hem, maar hij antwoordt hem niet. Daar treuren de wegen Sions, de deuren van de tempel zijn gesloten, of (zijn zij open) hij staat ledig.

Het is zo opmerkelijk in 1 Kronieken 21: daar ging de koning een nieuw altaar bouwen om te offeren; hij durfde op de oude plaatsen van de godsdienst niet komen omdat er zo de pest geweest was. Het was de Heere ook aangenaam, Hij gaf hem Zelf order daartoe.

Daar zult u dan een vader en een moeder met hun kind zien die elkander getrouw zijn; zij sluiten hun deur toe, en blijven in huis zolang als zij kunnen, gelijk eens een zeker burger deed die zich 74 dagen in zijn huis gesloten heeft. Maar het kwam er ook al. De regenten sluiten zich dan wel op in het stadhuis. Maar het komt er ook al. Uiteindelijk moeten zij er weg en gaan weer naar hun huizen toe.

En wat dan gedaan?

Dan zullen wij de dingen van de biddag willen doen, de biddagsplichten, maar dan is het te laat. Er staat een opmerkelijke plaats, Hoséa 5:5, 6: *Dies zal Israëls hovaardij in zijn aangezicht getuigen; en Israël en Efraïm zullen vallen door hun ongerechtigheid; ook zal Juda met hen vallen. Met hun schapen en met hun runderen zullen zij dan gaan om den HEERE te zoeken, maar zij zullen Hem niet vinden; Hij heeft Zich van hen onttrokken*. Ach, hoe bitter zal het te laat zoeken wezen! Dan de plichten van de biddag te willen doen, zal niet kunnen helpen. Hoe schrikkelijk zal het zijn zo op één

ogenblik te sterven! Gelijk een Saul: die stierf in zijn overtreding, en hij zonk zo meteen in de hel voor eeuwig weg.

Ach, mochten wij u nog iets smeken! Ik smee u allemaal om de welvaart van uw vaderland, om de voorspoed van uw huis en kinderen, om het behoud van uw lichaam en ziel; ik bid u: zoek toch God, stel de biddagsplichten niet uit, het is nog voor te komen. Zoek met God in een verbond te geraken. Of is het opzet? Wilt u God niet dienen? U hebt maar weinig jaar zo meer voort te gaan of het is gedaan. Wilt u nog enige raad plaats geven, hebt u nog enige liefde tot uw behoud, zo kom in een verbond met God. Wat voor zonden dienden wij weg te doen, elk? Kort:

1. De regenten, wat hebt u voor zonden? Weet u wat? Een schrikkelijke trotsheid. Zo u hun zin niet doet, al was het met krenking van uw gemoed, het kan alles dan niet helpen. De groten: als u niet eerbiedig genoeg zijt, zij zouden het wel met Haman aan u willen wreken. Onze liefste Heere en Meester moest dat ondergaan als Hij ook niet eerbiedig genoeg gesproken had. Weet u wat de zonde van de groten is? Ongodsdienstigheid. Er mag er hier en daar een enkele zijn, dat weten wij ook wel; de goede die er zijn, daar zeggen wij het niet tegen, die behoeven het zich ook niet aan te trekken. Waar zijn zij? Zij zitten in hun huizen, of het moet eens Avondmaal of biddag zijn; anders ziet u ze niet veel. Het moet hen wel goed gelegen komen als zij eens te kerk komen, de stof en de man moet wel goed naar hun zin wezen. Zij moeten de meester zijn in de kerk en overal. Dat draait zo lang totdat zij erin zijn, en als zij er al in zijn, dan staan hun ledige plaatsen luidkeels te roepen, dat hun de godsdienst niet veel ter harte gaat. Dan is het: is er een trouwe, een oprechte, die doet men tegenstand; maar is er ergens een losse, al was het een ergerlijke, dat is een eerlijk man. O gruwel! Zo schrikkelijk is het. Als men het onze voorouders gezegd had, zij zouden gezegd hebben: u bent onze kinderen niet. Daar is een paapse ambachtsheer of -vrouw, die moet een gereformeerd predikant beroepen. Waar wordt de burger wel bejegend en de weduwen en wezen recht gedaan? Op de rechterstoelen liggen zoveel tranen. Die officieren en oversten, die het zwaard dragen, zij zijn dikwijls zo zondig. De regenten, bezieet u ze in hun huisgezinnen: wie maakt de wereld en het land zo trots? Zijn het de groten niet? Is er wel een onkuise of Godtergende dracht en zwier, hoe zij ook is, die zij niet hebben en volgen? Zegt u: de kleinen. Ja en ons! Wel, doe het niet!

2. Hoe is het met de kerkelijken? Wij zeggen het alles in oprechtheid; het zal misschien onze laatste biddag wezen, wij weten het niet, wij moeten ons hart ontlasten. Hoe staat het eronder? Die zijn maar al te veel weelderige koppen, dartele mensen, ja, dikwijls vast aan grote dwalingen. Zij hebben een vriend, die ontzien zij. Zij vleien ergens een regent en een ouderlingschap wat. In hun lering zijn zij somtijds niemendal, en in hun toepassing zo algemeen of zij van geen particuliere genade wisten. Zij zijn los en achteloos. Komt u in hun huis, bezieet u hun klederen, hun hoofd en kledij, dan ziet u haast geen onderscheid tussen een staatkundige of een militair en een kerkelijke. Zij bestraffen een ander niet gaarne, en zij worden niet gaarne bestraft; zij horen niet gaarne van bestraffen spreken. Hoort u hun gebeden, dat gaat zo lauw en zo harteloos, dat het bedroevend is. Wij spreken dit in nederige vrijmoedigheid, en niet tot terging, dat late de Heere verre van ons zijn!

3. Hoe staat het met de opzieners van de kerk? Daar staat het ook niet te wel. De opzieners, de ouderlingen en diakenen: u mag kritiseren zoveel als u wilt, u mag het elk op zijn hart brengen. Zij moeten maar de naam hebben van wijs en geleerd, zelfs

boven hun predikanten. En is er ergens een grote waar de tucht aan diende gebruikt te worden, dan lust hen de moeite niet. Maar is er aan een kleine wat te doen, dan heeft men er wel wonderlijke goede oprechtheid in voor, dan zijn zij zeer ijverig; maar anders zijn zij heel gematigd.

En in het versterken van kerkenraden en het beroepen van een predikant: zien zij naar bekenden, naar vromen, die de Geest hebben? Zien zij wel waar de stroom van de gemeente naartoe wil? Als u erop letten wilt: zij weten het wel. Zij zijn de belangrijkste niet, dat is de gemeente. Zij moeten zorgen voor de gemeente.

4. Hoe staat het onder de vromen? Heeft men met elkander omgang? Nee, men trekt zich elkanders zaak niet eens aan. Men achterklapt, men is nijdig en onoprecht, men heeft gesloten monden en harten voor elkander, men trekt elkanders zaak niet aan, men staat niet voor elkanders goede naam, men is niet trouw, maar harteloos en geesteloos. Er placht een tijd te zijn dat men de minste vervreemding niet dragen kon. Het hoofd helt nu ook al naar wat nieuws. Men maakt geen consciëntie meer van uit te komen voor Gods zaak. Er is zo geen voorbeeldig Godvruchtig leven. Daarvan bent u zo benauwd om te sterven en om uw staat te onderzoeken en ten Avondmaal te gaan. U wordt de wereld gelijkvormig.

5. Hoe staat het met de huisgezinnen? Is daar godsdiensttoefening? Het is of ze er uitgebannen is. Het is te weten of u in jaar en dag met uw huisgenoten uw knieën eens buigt. Ik weet niet of u het u niet schamen zou een catechiseerboek in uw hand te nemen, om met uw huisgenoten er wat over te spreken, een stuk van een catechisatie of preek op te halen. Moet u ze dan almaar in de zonden kweken, en moeten zij daarin voortgaan, in spelen en in ongodsdienstigheid?

6. Hoe staat het met het gros, met al de goddelozen? Daar is hovaardij. Moesten de mensen uit armoede zo naakt gaan, men zou ze een aalmoes geven om zich te dekken. Alle dagen op feestmalen, bezoeken, klappen van zijn naasten, hun doen te misduiden, smaden, kwalijk spreken, spelen, dobbelen, elkander onthalen op een schepseltje. Ja, het gros van het gehele land: hoe staat het daar? *Dat gefemel*, zeggen zij, *is al lang genoeg in het land geweest; wij wilden dat zij al weg waren en dat wij al anderen kregen*. Hun hoofd hangt naar wat nieuws. Spreek maar, zeggen zij, van geen bekering. En als u dezulken op de mond wilt slaan: God zal het zien en zoeken.

Nu scheiden wij eraf en leggen het voor uw voeten neer en geven het aan God over, en wensen dat al dit gezegde van Hem aan u en ons gezegend mag worden, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

ACHTENDERTIGSTE preek over Jozua 7:13

Sta op, heilig het volk en zeg: Heiligt u tegen morgen; want also zegt de HEERE, de God Israëls: Er is een ban in het midden van u, Israël, gij zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden, totdat gij den ban wegdoet uit het midden van u.

Op de bededag in het jaar 1722

Wij lezen in Spreuken 14:34: *Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën.* Dat ziet men dikwijls dat grote koninkrijken, staten en republieken onverwacht klein worden, en kleine onverwacht groot, en dat die wonderlijk toenemen. Men zou zeggen: zo'n handje vol volk, dat zal meteen gedempt worden. Maar nee. Er komen zeventig zielen in Egypte, en als zij er uitkomen, wat een hoop met mensen was het! En God doet ze tot grotere republieken worden. Daar liggen de Joden als dorre doodsbeenderen in Babel. Toen zij er uitkwamen, zeiden ze: *Wat zullen die amechtige Joden doen? Zullen die een nieuw koninkrijk uitmaken?* Ja, en God doet het hun gelukken.

En weer is het integendeel waar dat God grote republieken wonderlijk doet dalen. *Hoe zit die stad zo eenzaam, die vol volk was! Zij is als een weduwe geworden, zij die groot was onder de heidenen, een vorstin onder de landschappen, is cijnbaar geworden,* Klaagl. 1:1. Wat schrik is dit! Hoe is dat? Bezie de koning van Assyrië en Babel, het Perzianse rijk, het Romeinse rijk, zulke grote koninkrijken, zij zijn verwoest en zo wonderlijke gedaald, zodat elk die verstandig is, ervoor verbaasd moet staan kijken.

Maar als u het Woord met opmerking leest, dat zal u het raadsel wel ontdekken kunnen. Sommigen zeiden: wij kunnen dit niet begrijpen, en die begonnen te denken dat het zo was dat er een noodlot is waar elk zijn beurt heeft. Anderen dachten dat het bij geval geschiedde. Anderen door de invloed der sterren. Dat zijn de redenen die de kloeke helden bedachten. Als men daarvan zou praten, dan zijn al de schrandere koppen zot, dan staan zij bij dat MENE, TEKEL stil en zij kunnen het niet lezen. Gelijk al die wijze Chaldeeën voor die vijf of zes woorden stilstonden. *Lees het,* zei de koning.

Wij kunnen niet, zeiden zij.

Leg het uit, sprak hij.

Dat kunnen wij nog minder doen, zeiden zij. Zo staan dan al die schrandere koppen stil. U kunt wel denken dat die wijze Chaldeeën er wat van zochten te maken, dat zij zeiden: dat schijnt wel een m en dat een 't te zijn. Van de waarheid van die zaak zal ons de Bijbel, het Woord van God, het beste bescheid geven. *Want het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn; maar God is Rechter; Hij vernedert dezen en verhoogt genen,* Psalm 75:7, 8. Ik, zegt God, verhoog dezen en verneder genen. *Ik schep het kwade en het goede, Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik, de HEERE, doe al deze dingen,* Jesaja 45:7. Het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, het komt van geen koningen noch raadsheren, noch trouwe hulp die zij hebben. Ik beneem de trouw, zegt God, van de getrouwen, en de wijzen het oordeel, Ik, de HEERE, ben achter het werk.

Waarop geschiedde het dat groten klein en kleinen groot worden? Wil ik het u eens doen zien wie het doet, wanneer en waarop? Het is de Heere Die het doet, op de vroomheid van een volk. Als de armen vroom zijn, al waren het dan maar zeventig zielen, dan is het beginsel wel gering, maar de voortgang wordt gezegend. *Is er niet, indien gij wel doet, verhoging? Maar zo gij niet wel doet, de zonde ligt aan de deur, Gen. 4:7. Indien gijlieden willig zijt en hoort, zo zult gij het goede dezes lands eten. Maar indien gij weigert en wederspanning zijt, zo zult gij van het zwaard gegeten worden, Jesaja 1:19, 20.*

Niet alleen maakt God kleinen groot op hun vroomheid en trouw, maar Hij maakt ook groten klein op hun ontrouw. Gaan zij rebelleren, wat is het dan? Dat is de mot in de kussens van uw staat, dat is de worm in de stoelen van uw staat. Weet u wat het is? Dat is de roest in het zwaard van de justitie van uw staat. Dat is de doorboorde buidel in al de financiën van de staat. Dat is de nederlaag in de legers te land en de vloot te water van uw staat. Dat is de verslapping in de gebinten van het gebouw van uw staat. Dat zijn de scheuren in de muren en sterkten van uw staat. Dat is de gedurige inwatering in de balken en huizen van uw staat. En dat is de vloek die het ganse land verteert, als u het weten wilt wat een land doet kwijnen; en dat is de bijl aan de wortel van de bomen van uw staat. Dat is de besmetting in uw beesten. Dat is de verderfelijke pestilentie onder de mensen. Als dat blijft: doe al wat u wilt, het helpt niet. Dan is er geen woord noch raad noch verzinning voor. Doe dan al wat u wilt, al was het dan alle dagen biddag, het helpt alles niet.

Geliefden, dan zullen wij niet kunnen bestaan voor het aangezicht Gods, noch voor vrienden, noch voor vijanden. Is dat oordeel en die reden niet beter dan dat van de wereldwijzen, die het de fortuin en het noodlot en de schranderheid der staatkundigen toeschrijven? Als u er zo bij staat, bij dat onleesbare schrift, dan kunt u het klaar zien en aan uw consciëntie voelen dat het zo is, dat het schrift wel uitgelegd is. Al was het de allergoddellooste, hij zou het voelen, gelijk Bêlsazar; hij verstond het ook zo, gelijk Daniël het had uitgelegd. Wij nemen u tot getuigen of het niet van God komt. Al was een volk tot de hemel toe verhoogd, en zij waren de Heere ontrouw, indien Hij dan niet zegt: nu breek Ik af wat Ik gebouwd heb, nu ruk Ik uit wat Ik geplant heb!

Wij zien het ook alle dagen. Gelijk de biddagsbrief de zonden meldt, zo meldt zij ook de afbreking. Wij blijven erbij: de woorden zijn goed, maar het zal op zaken aankomen. Wij hebben al verscheiden malen van de pest gesproken. Wie de oorzaak van de kwaal zoekt, dat is een goede geneesmeester. Wij dachten: laat ons nu eens onderzoeken of er geen bannen zijn, en zo zochten wij ons op te wekken met het woord dat God tot Jozua sprak dienaangaande.

"Goede vriend, zei God, wat wilt u gaan bidden? Wel, sta op en ga, en zeg het volk dat er bannen zijn, en dat u niet zult kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden zo zij de ban niet wegdoen." Want zo luidt onze tekst: *Sta op, heilig het volk en zeg: Heiligt u tegen morgen; want also zegt de HEERE, de God Israëls: Er is een ban in het midden van u, Israël, u zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden, totdat u den ban wegdoet uit het midden van u.*

- I. Ten eerste moeten wij zien hoe dat dit vers hier inkomt.
- II. Ten tweede, de opdracht die de grote vorst Jozua krijgt van God, aan hem en door hem aan het volk.
- III. Ten derde, de reden waarom zij niet konden bestaan.

- IV. Ten vierde, een schrikkelijk dreigement dat het hun kwalijk zou gaan zo zij de ban niet wegdeden, meteen erin opgesloten liggende belofte zo zij het deden: dan zou God nog in het midden des toorns gedenken des ontfermens.

Ik zeg:

- Hoe dit vers hier inkomt.
- Wat God belast aan Jozua en door Jozua aan het volk.
- Wat de reden van het ongenoegen zij.
- Het schrikkelijke dreigement, met een erin opgesloten liggende belofte.

I. Wat het eerste aangaat, hoe komt dit vers hier in? Weet u hoe? Deze heerlijke vorst, deze Godvruchtige man, die moest over de Jordaan gaan met het volk. Deze Godvruchtige prins had God tot een vorst over Israël gesteld, in het eerste hoofdstuk. Daar wordt hij van God over het volk in het bewind van zaken gesteld, en God sprak hem een hart in 't lijf. *Wees kloek, zei Hij, het zal welgaan, man, vertrouw maar op de HEERE.* Hij vertrouwde wel op de HEERE, maar hij was ook voorzichtig. Hij dacht erom hoe dat hij en Kaleb eens het land hadden wezen bespieden. Hij zond ook volk om te gaan kijken hoe het stond. Daar komen zij er, en zij zien dat het hart van het volk gesmolten was. Behalve dat, zo lagen zij daar in de woestijn.

In het 2^e en 3^e hoofdstuk zei God: *eer dat u voort marcheert, zo zult u met uw leger een biddag houden; val eens voor Mij neer, heilig het volk tegen morgen.*

Die man mocht zeggen: *wel, lieve Heere, wat zult U dan doen?*

Morgen, zei de HEERE, zal Ik wonderheden doen.

Zij doen zo. Daar liggen zij aan de oever van de Jordaan; en zij hadden geen ponten of schuiten om erover te komen. Als zij daar lagen en hun godsdienst gepleegd hadden, zo komt God en Die zei: *vergader Mij al de priesters en laten die toetreden.*

Lieve Heere, mochten zij zeggen, in die rivier? Wel, dat is om ons allemaal te doen verdrinken.

Nee, zei de HEERE, gelooft en u zult bevestigd worden.

En zo dadelijk raken zij niet met het uiterste van hun voet in het water, of de wateren worden opgedroogd. De priesters bleven staan in het midden der rivier totdat al het volk doorgetogen was. Al het volk marcheerde hen voorbij. Daar komen zij erover, en zij zetten hun voeten op het heilige land. Zo dadelijk zetten de priesters hun voeten niet op het heilige land, of de rivier kwam weer vol.

Toen zei Jozua: *haal grote stenen, dat wij ze tot een gedachtenis oprichten* (wij zullen niet altijd leven), *opdat onze kinderen ook mogen zien wat God aan ons gedaan heeft.* En toen smolt het hart van dat volk waar zij naartoe kwamen, als zij dat hoorden wat God voor hen gedaan had.

Wat zei God toen? *Treed nu in een verbond met Mij. In Egypte en in de woestijn bent u niet besneden, Ik heb het in u overzien, maar kom nu in het verbond.* En daar komen zij in het verbond, en God laat ze daar wat uitrusten.

Wat doet Jozua? Die was gewend met God om te gaan en te worstelen; die gaat eens alleen en hij ziet eens hoe het met Jericho staat. Daar ziet hij een Man staan; hij nadert Hem en zegt: *Bent u van ons of van onze vijand?* Voorwaar onbeschroomd genoeg, maar in den Heere.

Ik ben de Vorst, van uw leger, zei de Man, Ik ben aan uw zijde om u te helpen. Toen zei de Heere wat Jozua doen zou, en hij is gewillig.

Daar gaan zij nu marcheren, in het 6^e hoofdstuk, naar Jericho met het gehele leger. Zo zegt God: *Man, wat doet gij? Denkt u dat u het zult gaan belegeren naar de krijgskunst? Nee, maar wandel met uw leger zeven dagen lang rondom de stad.*

Was dat een middel om zo'n vaste stad te winnen met poorten, deuren en grendelen?

Jozua wist wel Wie hij gehoorzaamde. Daar gaan zij zeven dagen rondom de stad, en op de zevende dag zevenmaal. Toen zei God: *juicht!* En al het volk juichte; daar ging een geschreeuw op naar de hemel. Daar komt God en doet de muren omvallen in hun vesten die daarmee vervuld waren, wat hun tot bruggen was om over te gaan. Daar overstromen zij de stad en zij slaan het alles dood. God belastte dat zij het alles verbannen zouden. Maar één enig man vergrijpt zich en niemand weet het dan God en de man.

U kunt eens denken: daar gaan zij God danken. Wij moeten hier niet blijven liggen, zeiden zij, maar laat ons gaan kijken hoe het met Ai staat. *Maar, zeggen zij tot Jozua, ik zou daar het gehele leger niet zenden; als daar twee- of drieduizend naartoe gaan is het genoeg.*

Doe zo, zei Jozua. Daar moeten zij vlieden; daar komen zij gevlucht naar het leger. Wat is dat, zeiden zij, hoe bent u zo ontsteld?

Ja, wij zijn geslagen, in de eerste vijf verzen van ons hoofdstuk. Daar was het gehele leger gesmolten, zij waren als water, zij schreiden voor de HEERE. Daar komen de regenten bij Jozua; die doen ook zo; de oudsten, zij werpen stof op hun hoofd, in het zesde vers. Maar dat was die man niet genoeg; die bleef aldoor worstelen in het 7e en 8e en 9e vers. O, wat was hij een heerlijk regent! God sprak hem aan. *Ach man, zei Hij, u breekt Mijn hart met al uw tranen; sta op. Wel lieve Heere, wat is er te doen? Israël heeft gezondigd, heeft gestolen, genomen en gelogen, en zij hebben het ook onder hun gereedschap gelegd; daarom is u dit ontmoet, en er zal u nog meer ontmoeten, of het zou anders moeten gaan.*

God geeft raad wat de man doen zou. Hij bevindt het stuk zo, de misdadiger bekent het. Daar komt Achan en zegt: bezie het, daar is het, u zult het zo vinden. En daarop doen zij een vreselijke rechtsoefening aan die man en aan zijn kinderen: zij stenigden hem, en zo liet God Zich van hen verbidden.

II. Hier krijgt Jozua een Goddelijke opdracht dat hij het volk zou heiligen. *Sta op!* zegt de HEERE. De man lag tegen de aarde en schreide en weende.

Was dat ook al prinselijk? Zult u zeggen. Was drieduizend niet genoeg, kon hij geen zesduizend gezonden hebben? Kon hij het niet verschoond hebben gelijk als David eens deed en zeggen: het zwaard verteert zowel dezen als genen; u bent wellicht te na aan de stad gekomen, versterk de strijd?

Nee, maar hij vatte het beter: hij schreide en bad. Er haperde wat anders?

Wat?

Dit:

1. Ten eerste, ach Heere, ik ben maar onlangs in mijn dienst gekomen, en U zeide dat ik goede moed zou hebben, dat U met mij zou zijn, maar het valt heel anders uit: het hart van het volk is gesmolten, zij mochten mij eens te lijf willen gaan, gelijk zij Mozes en Aäron eens wilden doden.
2. Ten tweede, lieve Heere, ik en Kaleb brachten eens het rapport dat wij maar zouden uittrekken, dat dit volk voor ons aangezicht niet zou kunnen bestaan, Num. 14. En nu valt het geheel anders uit.
3. Ten derde, nu zal dit het volk dezes lands moedig maken en zij zullen zeggen: Beginnen zij te vallen voor zo'n klein plekje? Nu zien wij het wel dat hun God

toch maar is als onze goden; en zij zullen tezamen vergaderen als de bijen om ons te overvallen en ons omringen; gelijk zij daarna ook deden.

4. Ten vierde was er dit in: hij zag dat God vertoornd was. God had hen maar laten gaan, en laten slaan en te schande komen, zonder het hem eens te ontdekken.

Daar gaat hij dan op aarde liggen worstelen en schreien en bidden en pleiten: hij moest God aan zijn zijde hebben. Wat vermag een krachtig gebed van een rechtvaardige! Dat kunnen wij in zoveel heiligen in de Bijbel vinden wat het vermag. Dat zullen wij nu niet alles ophalen, om de korthed van de tijd met veel ophalen niet te verslijten. Deze man alleen is genoeg. Wat vermag zijn gebed! God gaat hem het feit ontdekken en raad geven. *Man*, zegt Hij, *wat ligt u zo op de aarde?* Er is wat anders te doen, er is uitzoeking en recht te doen: *Sta op, man, heilig het volk* en zeg tegen het volk: *Heiligt u tegen morgen*.

Het volk, zei God. Wat placht Hij Israël lieflijke namen te geven als het wel was! Dan was het: het zaad van Abraham, Mijn liefhebber; Ruchama, de ontfermde; Mijn troetelkind; Mijn eerstgeboren zoon is Israël; deze natie is Mijn volk. Maar als het niet wèl was, dan was 't: *het volk dat Ik verkoos, heeft het verdorven*. De schandvlek is hunne; het zijn Mijn kinderen niet; het is een trouweloos zaad; Lo-Ruchama, de niet-ontfermde. Dan komt God en zegt tegen Mozes: Het zijn Mijn kinderen niet; het zijn leugenachtige kinderen, een boos en verdraaid geslacht. Het is gelijk een huisgezin waar het wel is. Dan is het: *mijn lief kind*. Maar als het verkeerd gaat, dan is het: *mijn hart is van u af*.

Wat geeft het te kennen dat God zei: *het volk*?

- (1) Ten eerste, zij verdienen geen liefdenamen, zij hebben zich vergrepen. Een enig man heeft zich vergrepen, Heere, en is het evenwel het volk? Ja, het zijn zotte kinderen, het zijn Mijn kinderen niet.
- (2) Ten tweede, Ik ben gevoelig over het doen van dat volk. Al heeft maar een enig man gezondigd: zo het niet merkkelijk gestraft wordt, zo zullen het de anderen haast volgen. Ik ken de aard van dat volk, zo het niet gestuit wordt door merkkelijke straffen; zij zijn allen van één humeur.
- (3) Ten derde, zo ligt er evenwel een heimelijk teken van liefde in: *Ik verlaat ze nog zo niet*.

U hebt ze uit de woestijn gebracht, HEERE, zei de man, *wat moet ik nu doen?*

Schrei zo niet, worstel zo niet, doe een andere gedaante aan, u hebt omtrent het volk wat te doen en het volk heeft omtrent Mij wat te doen. Heilig het volk, en zeg: zo zegt de HEERE: heiligt u tegen morgen.

Wat wil dat zeggen?

Dat er een biddag, een afzondering moet wezen. *U bent het hoofd, doe ze voor Mij komen, Ik zal Mij merkkelijk aan hen ontdekken*. Evenals Hij eens tegen Mozes zei: *Ga tot het volk en heilig hen heden en morgen, want aan de derde dag zal de HEERE wonderlijkheden doen*, Ex. 19:10. Zo zegt Hij hier tegen Jozua: *Heilig het volk en zeg: Heiligt u tegen morgen*.

Maar wat heeft dat te zeggen?

Heiligt u van nu aan, en morgen zult u met heilige dingen bezig zijn. U zult er niets tegen hebben; met dat het gebod komt, zo zult ge u met Godvruchtige dingen bezighouden; u zult beven voor Mij dat Ik zo hoog ben, u bent allemaal in Mijn hand, en dan zult u huiszoeking doen. Waar het hapert, weet u niet, maar bid dat de man bij wie de schuld is, zich vanzelf aan mag geven. Laat het volk zo bezig zijn met vasten en bidden, en zeggen: *HEERE, hoe zal het gaan, wie zal er uit de hoop getroffen*

worden? *Ach, dat u het liefste het te ontdekken wie voor de man moet gehouden worden.* God had reden om dat te belasten dat zij zich heiligen zouden, want:

- Ten eerste, het bloed hing nog aan hun handen en gordels en zwaarden, van die zij omgebracht hadden, en de diefstal aan de vingers van de dief.
- Ten tweede, zij moesten als in een merklijke onderhandeling met God komen. Jozua trok eens zijn schoenen van zijn voeten, omdat de plaats waar hij stond heilig was. Mozes deed dat ook eens.
- Ten derde, er moest een ijverige huiszoeking omtrent een misdaad gedaan worden, en een ontzagwekkende executie geïfend worden. Er moest in de vreze Gods justitie en recht gedaan worden.
- Ten vierde, God zou hier gedachtenis stellen voor al het volk, dat Hij alwetend en overalteenwoordig was.
- Ten vijfde, de man die het gedaan had, wist het. Hij had het genomen, gestolen, verborgen, en hij had het ook onder zijn gereedschap gelegd. Hij moest die belijdenis doen: ik ben het. Maar zo hardnekkig is de zondaar: hij laat het lot werpen, die deugnet; het moest hem eerst raken, en dan valt hij in. *Heiligt u dan tegen morgen.*

III. *Wat is er dan, HEERE?*

Wel, zeg: *Alzo zegt de HEERE, de God Israëls: Er is een ban in het midden van u, Israël.*

Wat is dat, een ban? Dat is iets naar zich toenemen wat niemand naar zich nemen mocht. Zo iemand het naderde en in zijn gebruik nam, die bracht zichzelf onder de verbanning Gods. Er zijn grotere en mindere bannen in de Bijbel bekend. Gelijk als van Jericho en van Amalek: God zei tegen Jozua en Saul, dat zij het alles verbannen moesten. Dan waren er waar zij de mannen en het mannelijke zaad verbannen moesten, en de vrouwen met hun kinderen sparen.

God zei, dat zij het alles verbannen zouden in Jericho, dat er hen niets moest aan-
kleven. Nu is er zo'n zonde begaan: wat Ik onder het verbannene gebracht heb, daar is van genomen, en daardoor raakt u ook onder de ban. Er heeft zich iemand vergrepen en dwaasheid in Israël begaan. Ik stond erbij, Ik zag het. Ik ben die HEERE, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. Ik ben God de HEERE, Die het verbond houdt aan Mijn zijde, maar u niet. Ik ben de God Israëls, Die een goed hart voor u heb. Wat heb Ik u in uw leven al goedgegaan! Wat hebt u al van Mij gekregen! Nu zeg Ik: Er is een ban; u weet dat Mijn woord waar is: er is een ban in het midden van u, Israël.

IV. En de grote God doet een schrikkelijk dreigement, met een erin opgesloten belofte. Het dreigement is: *u zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden.* En de erin opgesloten belofte: *Totdat u den ban wegdoet uit het midden van u.*

God zegt: u zult niet kunnen bestaan voor het aangezicht uwer vijanden. Het land krielt van al uw vijanden; het zijn reuzen, het zijn helden, het zijn steden die wel versterkt zijn, met poorten, deuren en grendels, zij liggen op klippen. Leg u in slagorde, slijp de pijl, scherp uw zwaard tegen hen, beklim hun muren; al hebt u de beloften dat Ik ze uitroeien zal, al hebt u Mijn wonderen in Egypte gezien en aan de Schelfzee en die Ik aan de Jordaan gedaan heb in Jericho: vlei u daar niet mee; doe al wat u wilt, steun daar niet op, u zult het verliezen, u zult niet bestaan. Dat hebt u in dat kleine plekje gezien. Zo kan Ik al uw vrolijke dagen in een ogenblik veranderen, al uw overwinningen in smart en rouw doen keren. Het zal buiten uw gissing gaan, tenzij dat u den ban uit het midden van u wegdoet.

Nu komt God en Die zegt: kies nu, óf geslagen te worden, óf de ban weg te doen; verklaar u nu vrijwillig. Wilt u de ban niet wegdoen, zo ga Ik uit het midden van uw leger, met Mijn majesteit en gunst, met Mijn macht en goedheid, en Ik treed over onder de vijanden, om die te gebruiken als een stok en zaag en bijl in Mijn hand, en als een hamer om u te verpletteren. Weet nu wat u te doen hebt!

Daar is er het hoge woord eruit.

Lieve Heere, wat zal het dan zijn? Dan zal het alles vernield worden. Dan zullen wij vernield worden, dan is het klaar, dan is het uit.

Volk, wat zegt gij? Moet de ban weg, of moet Ik weg?

Ach, de ban weg! De ban weg! Riep elk. Evenals een teer kind, dat zijn vader weg wil zenden zo het niet invalt. Ach, het valt in: ik wil de zonden, zegt het, liever laten en bij mijn vader blijven. Zij zeiden zo gewillig: *laat liever de ban weg.*

En toen zei God: *zo en zo zult gij doen.*

In het 16^e vers beginnen zij; aldaar waren zij al heel vroeg bezig. Het was zulk een luie biddag niet als onze. De mensen zijn moeilijk in de kerk te krijgen. Daar werpen ze het lot, het komt nader, eindelijk: het komt tot een huisgezin. Daar moet elk uit dat huisgezin tevoorschijn komen. U kunt indenken, als dat gehele leger daar vrij stond, hoe blij dat zij waren. Eindelijk wordt het laatste lootje geworpen, en het raakt de man. Jozua spreekt hem vriendelijk aan. Hij zei: *Mijn zoon, geef toch den HEERE, den God Israëls, de eer en doe voor Hem belijdenis; en geef mij toch te kennen wat u gedaan hebt, verberg het voor mij niet: wat hebt u gedaan?* vers 19. Daar komt hij voor de dag en doet een ronde belijdenis voor de prins van het leger, in het 20e en 21e vers: *Voorwaar, zei hij, ik heb tegen den HEERE, den God Israëls, gezondigd en heb alzo en alzo gedaan.*

En wat was het?

Ik zag onder den roof een schoon sierlijk Babylonisch overkleed en tweehonderd sikkelen zilver en een gouden tong, welker gewicht was vijftig sikkelen, en ik kreeg lust daartoe en ik nam ze, ik stak mijn handen verkeerd uit, tegen het Goddelijke gebod; en zie, zij zijn verborgen in de aarde in het midden mijner tent, en het zilver daaronder. Daar, mijn heer, is nu geheel mijn hart verklaard; zo heb ik gedaan.

Jozua zei tegen de een of de ander die daar staat: zie, hij heeft geheel zijn hart verklaard, ga, haal het. Daar komen zij, die gezonden waren, ermee aan. Ach, wat doen zij ermee? Zij stortten ze uit voor het aangezicht des HEEREN, vers 23. En zij zeggen: *o God Israëls, U bent de Alwetende; wij zien het dat Uw ogen dit ganse volk en dit ganse leger doorlopen, dat er niets voor U verborgen is.* Daar nemen zij al dat goed en de misdadiger, en zij gaan ermee naar een dal der benauwdheid, waar zij zo beroerd gelegen hadden. Daar treedt de vorst toe en die zegt: *Hoe hebt gij ons beroerd? God zal u nu ook beroeren,* vers 25. Daar neemt gans Israël stenen en zij smijten hem dood, en zij verbranden al wat hij had, en zij richten er een gedenkteken op.

En hoe ging het verder?

Alzo keerde de HEERE Zich van de hittigheid Zijns toorns; en zij noemden den naam dier plaats het dal Achor, vers 26.

Toepassing

Geloof het, zo is het. U voelt wel waar wij heen willen. Is er een ban in een land; het zal voor God niet bestaan.

U zult zeggen: *men weet immers nu van geen bannen gelijk als in het Oude Testament, men moet nu geen lot werpen.*

Nee, nee, maar evenwel blijven wij erbij: als er een ban is, dat volk moet weg. Dat is in het Nieuwe Testament even zo waar als in het Oude. Bezie het eens in de Benjaminiten: zij moesten alle dood op zo weinige na, maar die vloten naar die rotssteen. Bezie het in Jeróbeams leger: om de zonde van zo'n man moesten er zoveel duizend sterven. Is het in het Nieuwe Testament ook niet waar? Ach ja. Wat een ban was er in Jeruzalem! Zij hadden de Heere der heerlijkheid gekruist en vermoord! Zij werden ook vermoord; was dat geen ban? Paulus schrijft in 1 Korinthe 11:30: Daarom, dat is om het misbruik van het Heilig Avondmaal, zijn onder u vele zwakken en zieken, en velen slapen, dat is, sterven: zij krijgen de pest.

Zondag was het hier ook Avondmaal, nu biddag; wat wordt het hier ook misbruikt! Bezie die zeven gemeenten in Azië: zij hadden hun eerste liefde verlaten, zij begonnen allengskens slechter te worden, zij konden niet bestaan, maar zij werden tot de uiterste verwoesting gebracht. Het is zo klaar, dat die heidense Rabsaké het in zijn natuur had ingeprent. Hij zei: *vertrouwt u op Hizkia? Hij heeft uw altaren en hoogten weggenomen.* Hij meende dat hij de rechte godsdienst had en dat Hizkia daarin tegen God gezondigd had. Dat is ook in elks hart ingedrukt. Er zit hier niemand die wij dat moeten bewijzen. Als er een ban is, weten wij dat wij niet bestaan kunnen. Wat zouden wij, sprinkhaantjes, voor de Heere bestaan?

Er was eens een Franse officier, die in een stad van de Engelsen trok; die vroeg aan de Engelse officier: wanneer komt u hier weer in? De Engelse antwoordde: *als uw zonden groter geworden zijn dan onze.* Het was een zeer goed antwoord.

Geliefden, dat is in elks hart ingedrukt, in het Oude en Nieuwe Testament, dat een ban in een land is als de beker van Jozef in de zak van zijn broeder Benjamin: die deed al zijn broeders schreien en de klederen scheuren. Dat is de Achan die het land beroert. Dat is de Jona die de storm verwekt. U kunt dat vatten.

Wij zeggen: *Wat drukt u?* Dreigt of drukt u niemendal? Elk die voelt het wel: het gaat alles achteruit. Het is vrede bijna in geheel Europa. Er is nu omtrent twintig jaar over geworsteld om in geheel Europa vrede te brengen, maar dat is nog niet geheel verkregen. Wat is er sedertdien al verkwijnd! In de vrede valt het ook bitter. Wij hebben vrede met de mensen, gelijk wij altijd gezegd hebben, ach, dat wij dan geen oorlog met God hadden! Maar nu hebben wij oorlog met God. Wat zijn de mensen sedertdien tegen God opgestoken, en wat is God tegen de mensen ontstoken! Onze financiën, het gaat alles tegen waar men zijn hand aan slaat, het is altijd: *geef, geef!* Over onze dijken en dammen wordt staatsvergadering op staatsvergadering gehouden om vrijstellingen te zoeken, om te zien of wij nog een stukje van ons eilandje behouden mochten. Men moet verbaasd staan over de nering; die is weg.

Dan zijn er die goddeloze rechtsvorderingen over een jaar of twee geweest, waar men elkander zo mee bedrogen en het van elkander gestolen heeft. Wij hebben altijd gezegd, en wij blijven erbij, dat het met twee woorden kan goedge maakt worden, met een gebod en een verbod. De Engelsen hebben die twee woorden wel gekend, zij hebben wel geweten wat daar achter was. Het verbod is: dat men nooit dergelijke zal dulden. En het gebod, dat al de dieven het zullen wedergeven aan die het benodigd hebben en die zij het ontstolen hebben, die erom zitten te schreien, opdat die weer hun goed mochten hebben. Dat is zo'n ban in ons land. Die daarvan in huis hebben: de

steen en de balk in dat huis zal roepen. Het komt zo zoet in, maar het zal u zo bitter opbreken. De Engelsen verstaan dat stuk wel, en zij hebben het bij de keel genomen. Dat gebod en verbod hebben zij wel begrepen, en zij zouden het misschien nog al beter doen, waren er geen bedriegers onder die dat stremden.

Och arme, dit schone land! Daar staat uw commercie stil, daar zijn ze in een jaar geruïneerd. Ga, bekijk het; die anders eerlijk bestaan konden, die worden nu als verstoten, en die hebben nu schade en schande, en dat dikwijls zonder hun schuld. Ziet u het niet? Twist God niet? Er gaan nauwelijks alle jaren drie schepen naar het Oosten; zij komen er niet zonder rampen vandaan. Om bij die van het Oosten niet te blijven: leest u het dagelijks nieuws niet? Er is nauwelijks een koopmansschip, of het wordt gerechtelijk onderzocht. De schepen, die breken, zij stranden.

Ook dit: in de overvloed van het koren is onze armoede. Zijn er die landerijen hebben, rijken die dikwijls schatten van hun landerijen maakten, die hen rijk maakten, nu worden zij er arm door. Dat drukt hen dat zij kwijnen, zodat zij zeggen: dat zal mij nog arm maken, dat zal mij opeten wat mij tevoren verrijkte.

In de beesten, is de ban daar niet? Zweeft zij nu niet onder de mensen, daar zij eerst onder de beesten was, de pest?

In de provincies van Frankrijk zegt men dat wel driehonderd zowel grote als kleine steden en dorpen zijn, en daarvan zijn er tweeënzestig met de pest bezocht, en men rekent dat er sedert een jaar geleden vijfenzestig duizend mensen gestorven zijn, en nog is het einde niet. Daar metselt men de straten toe, men spreekt er van de steden te verbranden, men legt er een menigte van wapenen om er de besmetten in te houden. In Turkije is de pest. In Polen ook. Wij zijn tussen de armen van het zuiden en noorden; wij vrezen dat God Engeland en onze staat er nog in vatten zal. In Engeland is elk in alarm. Daar moet de koning raad op raad houden. Daar gaan zij zich bijtijds voorzien van pesthuizen en plaatsen, waar zo tien of twintig duizend mensen in geborgen kunnen worden. En daar wordt misschien nog genoeg gezwezen hoe nabij het is. Als al zulke dingen gehoord en gezien worden, heb dan toch oren en ogen in uw hoofd.

In ons land is het de 11e juli van het jaar 1721 biddag geweest en nu de 21^e januari van het jaar 22. Wat nu? U hebt het nooit willen horen. Tevoren, als wij ervan spraken, dan was groot en klein boos, gelijk wij wel hebben vernomen. Wij zeggen: wel, God verhoede het! U weet het wel dat wij uw kwaad niet zoeken. Ik heb geen zevenentwintig jaar onder u verkeer, of u weet het wel dat wij uw kwaad niet zoeken, maar het goede over u bidden. U weet dat wij naar Gods Woord trouw hebben zoeken te zijn in het verkeren met u. De Heere verschone ons in onze zwakheden en men-selijkheden!

Het is nu geen oorlog, zult u zeggen, waarom neemt u dan zulke teksten?

Om u te tonen dat u voor Gods aangezicht niet bestaan zult zo u de ban niet wegdoet. U zult zeggen: *waar zullen wij de ban zoeken?*

Maar zult u zó spreken? Er is er niet één maar wel duizend, zouden wij ze allen noemen. Wij mogen wel staan, gelijk zij aan de tafel van Christus stonden; elk zei: *ben ik het, Heere?* Beproeft u, elk. Graaf in de wand, zei God tegen Ezechiël. Hij deed het, en wat gruwelen zag hij! Graaf nog al dieper, zei God, en hij groef dieper, en zag nog al groter gruwelen, Ezech. 8. Het is of God zei, dat men het schrift eens zou open-spreiden voor het aangezicht des Heeren, en dat is droevig genoeg om te doen.

- Er is een ban onder de groten,
- er is een ban onder de predikanten,
- er is een ban onder de ouderlingen en diakenen,
- er is een ban onder de huisgezinnen,
- er zijn bannen onder de vromen,
- er zijn er onder het volk des lands in het algemeen,
- er zijn er onder de zondaars en goddelozen,
- er is een ban op de academies,
- het is overal.

1. Op staat- en raadhuizen, onder de groten van het land, zijn duizenden bannen. Wat een trotsheid! Die heeft er de overhand. Is er iemand onder hen die zich wat gering aanstelt en met een burger verkeert en zich burgerlijk aanstelt, het zou wel gaan gelijk met David; toen Michal het zag dat hij zich zo vernederde, spotte zij met hem. De heren zijn heren geworden die zich boven het alledaagse verheffen; men moet ze naar de zin doen, al was het met krenking van het gemoed. Als u ze niet genoeg eert, willen zij uw zaak niet horen. Groet u ze met geen eerbied genoeg, zo zijn ze in hun hart als Haman tegen Mordechaï, zo zouden zij zo een wel weg willen doen, en het zou zo een wel gaan gelijk de Zaligmaker: Hij kreeg een slag in Zijn aangezicht. Het is de moeite niet om te zeggen: *de goeden uitgezonderd*; dat er nog goeden zijn, dat weten wij wel. Als wij dat zeggen, dan menen wij slechts de kwaden. Wat zijn de groten in hun huizen ongodsdienstig! En het moet alles wel naar hun zin zijn, en zij moeten alles wel meester geworden zijn, als zij eens hun plaats in de kerk beslaan. Zij moeten hun oogmerken dan al wel bereikt hebben. Zij rusten toch niet voordat zij in de kerk en in de burgerlijke regering meester geworden zijn. Het is of dat hun erfgoed geworden is, om zich niet te onderscheiden. Het is een gruwel. Daar maken zij een paapse ambachtsheer en -vrouw; wie had dat ooit geloofd dat zulken een gereformeerde of geuzenpredikant kunnen maken? Onze provincie is een particuliere provincie, die onder contracten staat sedert het jaar vijftienhonderd eenentwintig.³ Of zij misschien hun wil niet haast zullen hebben: het zou wel kunnen, met alles te gaan zetten en draaien naar hun zin. Dan kunnen zij de predikanten en ouderlingen met meerderheid van stemmen naar hun zin buigen.

Wat zijn er al bannen! Er wordt niet altoos spoedig recht gedaan zonder aanzien des persoons. Wat liggen er tranen der bedrukten in die vierscharen! Wat heeft men dikwijls redeneringen als men tegen iemand zijn oog heeft! Wat doen zij dan? Zij spannen met de lossen en ergerlijken tezamen tegen de Godvruchtigen; daar druisen en razen zij tegen, zij zouden ze wel het land uit willen hebben. Ik weet wel *dat ik weer een Micha zal wezen als ik dat zeg*; dat heb ik allang moeten horen en al mijns gelijken. De machten zijn trots uitwendig. Wat zwier er komt, zij volgen het. En de kleinen willen niet wijken; die volgen, hoe Godtergend en mismaakt het is.

2. U zult zeggen: geschiedt er en is er onder de predikanten niets? Ach, ja het. In de leer krijgt u wel *hoe geleerder hoe verkeerder koppen*. Daar zetten zij dan hun eigen moeders borsten open en rukken ze af, dat er de melk, die het voedsel der gemeente moest wezen, uitvliet. Predikanten, zijn zij al rechtzinnig in de leer, zij krijgen hun beroep somtijds niet recht, zij komen niet ter rechter deur in. En als zij er dan zijn,

³ Het jaar 1521 heeft bij de oude kroniekschrijvers voor Zeeland geen enkele betekenis. Gedacht kan worden aan een verschrijving voor 1591, het jaar van de Zeeuwse kerkorde, wat zeer zinvol is in het verband.

staan hun plaatsen ledig. Staan er plaatsen ledig in ons eiland, zij draaien het zolang, dat zij het de lieden moede maken, en dan zeggen zij: *u zult die van de nominatie laten en er die opzetten*. Zo gaat het wel onder de predikanten, en als zij hulp in de poort vinden, dan zijn dat heren en mevrouwen naar hun zin, en de arme zielen gaan verloren van het volk wiens ziel somtijds al beter is dan die van de heren en van de mevrouwen. Zo staan de zaken, en dat heeft er allang overheen gegaan. Men giet het in alle vaten totdat men zijn zin krijgt.

En zijn zij nog. recht in de leer, zij zijn het in de toepassing wel niet. Daarin zijn zij wel te algemeen en daar is het somtijds maar: *laat ons dit of laat ons dat*, alsof zij het in de krachten van hun vrije wil hadden. Onder de predikanten zijn bannen, want zij zijn somtijds los en ergerlijk, en zij voegen zich bij de lossen en ergerlijken. Daar hebben zij hun hand, hun verstand, hun pen, hun tong voor. Wat zouden onze voorouders zeggen als zij sommiger opschik zagen? Zouden zij er niet van verbaasd staan? Er is haast geen onderscheid meer tussen een uit het krijgsvolk of hen. Hoe weinigen zijn ijverige voorbidders! Hoe lauw zijn zij menigmaal! Hoe weinig pleiten zij eens voor de bedrukten! Zij zijn somtijds zo slecht in hun wandel en leven, dat hun woord geen ingang kan hebben. Zij zijn vol losse opvattingen in de leer en verwaand in de wandel. Zijn er niet verwaande jongelingen, die niet te gezeggen zijn vanwege verwaandheid?

3. Gaan wij op de academies, hoe gaat het met dat gemene goed van het land? Is dat dan een algemeen kwaad geworden? Maakt zich daar niet een partij meester van, die als met sprekende daden zegt: wij zullen maken dat die en die zulk voedsel niet meer krijgen in de leer zoals zij gaarne hebben? Ach, de vreze Gods ontbreekt er; van de Heere geleerd te zijn, dat is er weg. Zij mogen nog wat boekgeleerdheid hebben, dat is het alles. Waar kan men zeggen: dat is een vroom man die er een duidelijke proeve van geeft? Zijn er zulken niet waar heersende zonden zijn? De naam van geleerdheid is nu al genoeg, de naam moet men nu maar hebben. En die er geleerd worden, maken zich dikwijls befaamd door hun slechte wandel; men hoort er dikwijls door de landen van klinken. De leermeesters zijn dikwijls niet in staat om hun eigen ziel te behandelen, en zij moeten het die van een ander doen, en het is alles professor dit en dat; het is de moeite niet.

4. Komen wij tot de ouderlingen en diakenen: wanneer zouden wij gedaan werk hebben? Daar worden de leraars dikwijls al minder bij gerekend dan bij een algemeen lidmaat van de kerk; hun oude goede en oprechte leraars, die het sieraad van de kudde zijn in de zaak van de kerk. Maar zij zijn nog goed als er wat smaad voor de kerk te lijden is. Zouden zij wat gesmaad worden, dan is er niemand thuis; dan zou het hun alles tegenvallen, en dat zou niet goed zijn. Dan, als er de enen afgaan en weer anderen verkoren worden: zij zoeken naar geen vromen. Dát volk moet de predikanten beroepen, die luiden moeten elkander staande houden, zij zouden anders niet blijven hetgeen zij zijn, en zij zouden dan bij de staatkundigen somtijds geen ingang hebben, en daar krijgt men al predikant bij predikant van, of men al smeekt: laat het geen onbekende zijn, laat het tot geen smart zijn.

5. In de huisgezinnen, zijn daar geen bannen? Zouden er hier wel geen zijn, die nooit met hun huisgezin hun knieën gebogen hebben? Hoe menigeen zult u er aan de haard en aan het vuur vinden, die hun kinderen niet eens onderwijzen! Waar is dat: *onze vaders hebben het ons verteld wat de Heere gedaan heeft*? Zoals in Psalm 44:2. Waar zijn er die de onderwezenen van hun huis hebben als Abraham in Genesis 14:14? U

zult er wel vinden die hun kinderen leren vloeken, tot de wereldse zwier aanzetten, de goede leer bespotten, ze aanzetten om de predikanten te schelden, en ze in ongodsdienstigheid, vloeken en spelen voorgaan.

6. Onder de vromen is liefdeloosheid. Die keren het hoofd van elkander af, die verdedigen elkanders naam en zaak niet. Daar is onoprechtheid, achterklap, nijdigheid, eerezucht. Men durft nauwelijks aan iemand zijn hart te vertrouwen. Er placht een tijd te zijn dat er vrede en eendracht was; maar nu zijn de gemoederen ontsteld. Er placht een tijd te zijn dat de vromen geen vervreemding van de Heere konden verdragen; maar nu zijn de gemoederen niet eens ontsteld, al zijn ze verre van de Heere. De vromen worden mede de wereld zo gelijk, zij stichten elkander niet zoals het betaamt. Er zijn veel vromen van wie het hoofd begint te hellen naar wat nieuws; het schijnt of zij ook al een beetje ruimer christelijke vrijheid gekregen hebben. Als er ergens nog een is die een beetje nauw van gemoed is, dat vermoet u. Waar zijn de voorbeeldige Godvruchtigen? Daarvan schrikt u zo als het Avondmaal is. Daarvan durft u aan uw dood niet te denken, en aan geen onderzoek te komen of uw werk waar is.

7. Onder al het volk des lands, wat is daar hoogmoed, zatheid van brood, stille gerustheid, zorgeloosheid, hardnekkigheid, atheïsmerij! Dan alle dagen op feestmalen en gezelschappen, waar men elkander tot zonden aanzet, waar men achterklapt; daar wordt niet veel goeds verhandeld. Gods dienst en Gods dag worden niet gehouden, en in de week is er niet één uurtje voor God. Men kan niet uit zijn feestmalen en gezelschappen. Dan hangt het hoofd naar dwalingen. Stond er een dwaalgeest op de stoel, de ene of de andere, die zou u wellicht liever horen dan een rechtzinnige.

8. De zondaars zijn niet begaan over hun staat; die staan de roering van hun consciëntie tegen. Zegeningen en slagen helpen niet. Zulken zijn de vromen tot een spot, zij vervolgen ze, zij doen ze kwaad.

Ach Heere, waar zal het nog heen? Ik weet het niet. Hoe zullen wij bestaan voor het aangezicht Gods als wij die bannen niet wegdoen? Zo het de overheden niet doen en wij ook allemaal niet: het is dan wel, indien het alles niet kan helpen. Wilt u het op die touwen laten aflopen, wilt u onverbeterlijk en hardnekkig blijven, het is wel, zij zullen breken, en wat zult u dan doen? Dan zal God zeggen: *het is uw boosheid dat het u zo bitter is*. U hoeft zo maar weinig jaren voort te gaan en dan is het gedaan. Bededagen, als ze goed zijn, zijn verbondsdagen, en om in boetvaardigheid God te danken dat Hij ons zo geholpen heeft. Wilt u ze zo gebruiken, het is wel.

Wij zullen moeten gaan uitscheiden en zeggen tot slot: *doe de ban weg, of God gaat weg*. Wilt u nu de zonden of wilt u God missen? U zult misschien boos zijn dat u dit gehoord hebt; maar ik kan het niet helpen, het is in een goed gemoed geschied en met een goed hart. Zijn er niet alrede droevige vruchten? Veel lekken in een schip doen het eindelijk zinken. Wilt u dan de pest hebben? Schilder het dan eens af hoe u het hebben wilt, en hoe u zult kunnen bestaan als uw raadhuizen gesloten zullen worden, als de kerk en winkels gesloten zullen zijn, als de wegen Sions treuren zullen. Willen wij het u eens afschilderen? Wilt u het zo hebben dat gij, als ge uitgaat, nooit thuiskomt, wie te bed gaat nooit opstaat, wie opstaat nooit te bed gaat? Wilt u dan zeggen: *verbrand de stad door de pest?*

Ga dan met de ban voort. De God Israëls is sterk genoeg, Hij is nog dezelfde Heere. Wilt ge uw dijken en dammen door hebben? Wilt ge uw mond vol zeewater hebben?

Wilt ge u verderven en verteren onder de zwaarte van de lasten? Ga dan voort, of scheid eruit als u het gaarne anders had.

Gij zult zeggen: *predikant, u moet zulk een zware moed niet hebben, God heeft ons zo dikwijls gered, Hij zal het nog wel doen, wij willen onder die zwaarhoofdigen niet zijn.*

Laat, bid ik u, God zulk een taal niet horen. God had Israël ook wel dikwijls gered tot hiertoe, en hier stoten zij hun hoofd tegen een klein plaatsje.

Zegt u: *ja, niet bekommerd vóór de tijd, u zou ons wel in benauwdheid brengen.*

Zo dan, niet benauwd als het stormt, voordat u te gronde zinkt. Niet bekommerd vóór de tijd, dat is te zeggen: laat ons ons hart ophalen in goddeloos te zijn, in naar onze zin, lusten en plezier te leven. Dan zal het u gaan gelijk het Achan deed. Hij bekende het niet, totdat hij door het lot geraakt werd. Dan is er geen remedie meer te gebruiken, en niets aan te helpen. Wij zeggen: of u het horen wilt of niet, God of de ban moet uit het land. U kunt zien in uw eenzame of huisgebeden wat u de Heere zult antwoorden, óf God, óf de ban weg moet.

Zegt u: *de ban houden en God weg?*

O schrik!

Zegt u: *God houden en de ban weg?*

Spreek alzo en doe alzo; lieg tegen de Heere met uw mond niet, weet dat hij een snelle en waarachtige Getuige wezen zal.

Nu geliefden, dat is naar de bekwaamheid die God ons heeft believen te geven, en ik hoop dat Hij dit aan u en mij zal laten gezegend zijn, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

NEGENENDERTIGSTE preek over Spreuken 29:1

Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij.

Op de bededag in het jaar 1723

Is er niet, indien u wel doet, verhoging? En zo u niet wel doet, de zonde ligt aan de deur, Gen. 4:7.

1. Het is al van over vele eeuwen de waarheid dat op Godsvrucht zegen komt, maar op grote misdaden komen zware plagen. Er is niet één eeuw in de wereld geweest waar op godsvrucht geen zegen gekomen is. *Zegt den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten. Maar wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan; want de vergelding zijner handen zal hem geschieden, Jesaja 3:10, 11.* Wilt u dat nader zien, zo lees dan de biddagshoofdstukken Leviticus 26 en Deuteronomium 28. Daar toont God: het zal alles gezegend worden voor diegenen die God vrezen. U zult zeggen: is het in het Nieuwe Testament ook zo? Ja, want Paulus schrijft in 1 Timótheüs 4:8: *De Godzaligheid is tot alle dingen nut, zij heeft de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens.* Daar is nu onze eerste stelling bevestigd.
2. Onze tweede is dat er dikwijls grote misdaden volgen op grote weldaden. Als Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit, Deut. 32:15. *Ik heb een wijngaard geplant op een vetten heuvel.* Ik deed er zoveel aan, zei God, oordeel het zelf of er meer tot volmaking aan een republiek te doen was. Maar wat was het? Vet geworden zijnde, zo sloeg hij achteruit. Ik verwachtte dat zij goede druiven voort zouden brengen, maar zij hebben stinkende druiven voortgebracht, het ging er niet wel, Jesaja 5:1-4. Op weldaden volgen schrikkelijke zonden. *Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden, Jesaja 1:2.* Daar hebt u de tweede stelling bevestigd.
3. Als er nu weldaden zijn en daar volgen misdaden op, kan men dan zulken wel ontmoeten als een kind? *Om de veelheid uwer zonden, zei God, zal Ik u kastijden: Uw boosheid zal u kastijden en uw afkeringen zullen u straffen; weet dan en zie, dat het kwaad en bitter is, dat u den HEERE uw God verlaat en Mijn vreze niet bij u is, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen, Jer. 2:19, en Jeremía 4:* Ik kan ze zo niet dragen, zegt God. Daar hebt u de derde stelling ook bevestigd.

Maar als een volk in zware plagen is, en zij beginnen zich klein aan te stellen, zij verootmoedigen zich: hoe dikwijls wordt het gevonden dat Zijn toorn wordt afgewend! Hoe dikwijls is het gezien, zelfs aan hen waar huichelarij in het hart was! Achab, valt hij in, en een Farao, vernederen zij zich, o, de Heere is zo goed, Hij wekt Zijn ganse grimmigheid niet op. Maar integendeel, is iemand ongevoelig hard, wordt hij door de tucht niet verbeterd, dan is deze tekst waar: *Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, zijn nek verhardt, zal schielijk verbroken worden;* als hij het 't minst denkt, zal de verbreking komen, schielijk, en zo dat er geen genezing aan zij.

Wij hebben deze tekst verkozen. Ik weet dat u het met ons eens moet zijn, wat ons net in deze tekst wordt afgeschilderd, en de vreselijke uitslag, zo er geen verbetering komt, wachten wij ook.

Wij houden dit voor geen profetisch boek, maar voor een boek dat vol is van wijze spreken. En als wij dat zeggen, dan zijn wij het met Gods Woord eens. Zo spreekt er Petrus van. Weet u wat de inhoud van de Spreken is? Dit:

- (1) Ten eerste, daar wordt getoond hoe een regent wel regeren moet.
- (2) Hoe een predikant zijn bediening wel moet waarnemen.
- (3) Ook worden er lessen gegeven hoe de ouders zich in hun huisgezinnen moeten gedragen.
- (4) Hoe de kinderen onder hun ouders zich moeten gedragen.
- (5) Hoe vrienden onder elkander moeten wezen.
- (6) Hoe elk zich omtrent zijn naasten moet gedragen.
- (7) Hoe dat wij met God moeten leven.

Als wij het zo verstaan, dan zullen wij niet missen: hoe regenten regeren moeten, hoe een predikant in zijn bediening moet zijn, hoe ouders in hun huisgezin en kinderen onder hun ouders, hoe vrienden onder elkander verkeren moeten, en elk met zijn naasten, en hoe dat wij tezamen voor God moeten leven. Dat is de inhoud van de Spreken.

Dat nu gezien hebbende, zo nemen wij er een parel uit, waar wij in zullen vinden:

- I. Het trouwe gedrag dat God houdt met die man.
- II. Het slechte gedrag van die man.
- III. De slechte uitslag die het zou hebben.
- IV. Hoe waarachtig dat zal zijn.

- Ten eerste, zeg ik, het trouwe gedrag dat God met de zondaar houdt.
- Ten tweede, het slechte gedrag van de zondaar omtrent God.
- Ten derde, de schrikkelijke uitslag.
- Ten vierde, hoe waar en hoe rechtvaardig dat is.

I. Wat het eerste aangaat, hier hebt u een man en God handelt met hem trouw. Het is een man die dikwijls bestraft wordt.

Wie is deze man? Is het een goed man? Is het een man voor den Heere? Is het een van de goede vijgen, die zeer goed zijn? Nee het, het is een boos man, een Belialsman, een held om kwaad te doen. In zijn ganse bedrijf was hij goddeloos. Een man van geweld, een man des bloeds en des bedrogs. Het was een Goliath in de zonden. Hoe weet u dat? zult u misschien zeggen. Men bestraft niemand die goed doet, maar die kwaad doet. Het was een man die gruwelijk is, aan wie men anders niet moet doen dan bestraffen; even gelijk er staat van die Man van smarten: *Hij was anders niet dan smart*, Jesaja 53:3, en zoals van Daniël staat: *gij zeer gewenste man*, Dan. 10:11: er waren zoveel goede gaven in hem, dat ze uw hart zouden gestolen hebben. Zo wij u deze man naar het leven afbeelden zouden, zo zouden wij hem in schrikkelijke kleuren vertonen moeten, als een die vol wonden en etterbuilen is die niet uitgedrukt noch verzacht zijn, vol stinkende wonden. Het is een man met een koperen voorhoofd en met een ijzeren nek, een zaad der valsheid. Het is een man met een morenhuid en met luipaardsvlekken. Het is een man die zwaar geboeid is van de duivel, en zo naar de hel gaat. Willen wij die man wat bezien, zo moet u bij hem stilstaan, en bezie hem eens van boven tot beneden, vanbinnen en vanbuiten, in zijn eenzaamheid en gezelschappen. O gruwel! Op zijn hoofd staat: *dit is een vijand, een rebel, een vijand*

van de Heere, een van de haters Gods, Rom. 1:30. Op zijn voorhoofd kunt u het lezen, al wat hij doet en spreekt; daar vertoont hij zijn vijandschappen. Op zijn rug staat: *ik ben een ondankbare onder zegeningen en slagen*. Hij weet nergens van, van wet of Evangelie, hij vertrapt het alles met zijn voeten. Op zijn borst staat: "Ik houd het met de vijanden Gods, de duivel dien ik trouw en hardnekkig, ik drink het onrecht in als water, ik vraag naar niemand; wil iemand mij bestraffen, ik zou hem een grauw geven, ik wil niet lastiggevalen worden; de duivel is mijn vader, mijn koning, mijn overste, mijn vriend; de wereld heb ik lief. Ofschoon God zegt: die vriendschap der wereld is een vijandschap Gods; ik vraag daar niet naar, zegt hij, ik houd het met de goddelozen; die prijs ik, ik sterk van hen de handen, ik zoek mijn eigen eer, ik moet mijn zin hebben, het gaat zo het gaat."

Het is een man, als u hem recht beziet, die niet gaarne ziet dat er iemand anders is dan hij. Het is een man, die zegt: "Als er iemand zich wil bekeren, ik zal het zoeken te hinderen, ik wil zelf niet ingaan, en die willen ingaan, zal ik zoeken te hinderen, ik ben een kind des duivels, en ik zou wel zee en land omreizen om het anderen ook te maken; de vromen, die haat ik, ik laster dat volk, ik kan ze niet lijden, het zijn pesten, bemoeiallen in de samenleving." Zie, zo'n man is die man.

U zult misschien in uw hart denken: *is dat hier zomaar een man?*

Nee, maar onder die ene man wordt elke zondaar gesteld. Als u dat wilt zien, dat kunnen wij u in een gelijkenis vertonen. Er wordt in de Profeten gesproken van de dochter van Babel, en daar wordt dan het ganse volk door verstaan. Dan leest men eens de dochter Sions en de dochter Jeruzalems, dat is te zeggen: *al de inwoners*. Zo worden onder deze ene man al zijns gelijken vertoond, elke sterke en stoute en gruwelijke zondaar, die als een zaad der boosdoeners is. Dat is de man.

U zult zeggen: *is het de antichrist, in die tijd of in een andere tijd?*

Ja dat ook al, allen die zich tegen God verzetten. Maar hem alleen te beschouwen is het volk over het hoofd gepredikt.

Als God nu zo een ziet, laat Hij hem wel ongemoeid? Spreekt Hij hem niet eens aan? Geeft Hij niet enige middelen om de zondaar te raken? Laat Hij hem ongemoeid? Ach nee, maar Hij bestraft hem, en Hij bestraft hem ernstig in het openbaar en in de tegenwoordigheid van anderen. Er komt daar een vader, hij ziet zijn kind dat het baldadig is, hij kastijdt en hij bestraft het. Het wordt als een vlek aangetekend als het niet geschiedt. Het staat aangetekend als een vlek in Eli dat hij zijn kinderen niet eens zuur had aangezien. Wil God niet dat ge uw kind vroeg met de roede bezoeken zult? Die zijn zoon liefheeft, zoekt hem vroeg met kastijding.

Wat doet God dan aan een zondaar?

1. Ten eerste, Hij geeft nauw acht op zo'n man en volk, Hij let zeer nauw op hen. *De ogen des HEEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden*, Spr. 15:3. Zal de duivel zeggen: *ik kom van de aarde te doorwandelen, en ik heb wel acht op Job geslagen*, Job 1, en zou God het niet zeggen? Er is niets onzichtbaar voor Hem. Hij let nauw op het gedrag van zo'n man of volk.
2. Niet alleen slaat Hij nauw acht, maar ten tweede, Hij ontdekt hen, en Hij zegt: *dat is uw zonde, hoe leeft u zo?* God zegt tegen Zijn knechten: *Roep uit de keel, en houd niet in, verhef uw stem als een bazuin, en verkondig Mijn volk hun overtreding, en maak het huis van Jakob hun zonden bekend*, Jesaja 58:1. Dan zegt Hij: *gij tergt Mij, u bent goddeloos, u bent afvalligen, u bent wederspannig, u bent broodzat*. Hij brengt zo hun zonden hun voor ogen.

3. Ten derde, Hij roept en waarschuwt ze en dreigt ze. Hij zegt: Ik zou u zo gaarne wakker maken. Zoals een vader bij zijn kind komt; ik kan het niet verdragen dat je zo in het verderf loopt. Als het dan niet wil horen, trekt de vader eindelijk zijn hand eraf. *Ik heb*, zegt God, *Mijn handen uitgebreid, den gansen dag, tot een wederstrevig volk*, Jesaja 65:2, en Spreuken 1: Ik heb u raad gegeven, Ik heb geroepen; maar het mocht alles niet helpen. Zo toont de Heere Zijn ernst en ijver over de zondaar. *O, land, land, land, hoor des HEEREN woord!* Jer. 22:29.
4. Ten vierde zegt God, laat Ik het u eens zeggen: *Mijn ingewand rommelt over u, Ik ben zo lang in een verbond met u geweest, en zou Ik u nu moeten overgeven, zal Ik nu moeten afbreken wat Ik gebouwd heb, uitrukken wat Ik geplant heb? Mijn ingewand is in Mij omgekeerd.* God doet evenals een vader. *Verwijt het Mij dan niet*, zegt Hij, *als Ik Mijn hart van u aftrek.*
5. Ten vijfde, zo begint God met mindere tucht, en als dat niet helpt, zo komt Hij met een gehele ondergang. Dat en dat, zegt God, heb Ik aan u gedaan en het helpt niet; nu moet Ik met een gehele ondergang komen.

Welke middelen gebruikt God ertoe?

Getrouwe predikanten en christenen.

Dat is een volk dat zo gewillig is.

Hoe doet God het?

1. Door uw eigen gemoed, dat u dikwijls zo benauwt, dat u het niet houden kunt.
2. Door de bediening, al bedoelt een predikant het dikwijls niet, al is hij benauwd dat hij te veel gezegd heeft: hij zou zijn woorden, die er als het ware half uit zijn, wel weer willen intrekken, het is er evenwel uit.
3. Door zegeningen en oordelen, door voorbeelden, door de beesten, de miertjes, de kraan, de zwaluw, de tortelduif, de ooievaar.

U zult in uw hart denken: doet God dat dikwijls, of is het in één reis gedaan?

Nee, het is niet met één reis gedaan, dat gij zou zeggen: het is maar eens op een biddag, eens in een jaar. Ach nee, maar God doet het dikwijls, en Hij is vroeg op, zendende al Zijn knechten de profeten; het is regel op regel, gebod op gebod. In de loop van uw leven: hoe dikwijls geschiedt het! *Hoe dikwijls verbitterden zij Hem in de woestijn*, in de 78^e Psalm! Hoe dikwijls bestrafte God hen! Wat werden er dikwijls en veel bestraffende mannen tot hen gezonden! De ene op of bij de andere, een Micha, Jesaja, Jeremia. God gaf aan hen geen verbod gelijk Hij eens deed aan Ezechiël: *gij zult niet meer zijn tot een bestraffende man*. God handelt evenals een vader: hij slaat zijn kind niet maar eens, maar dikwijls, en dan toont hij allermeeest Zijn Vaderlijk hart. *Ach*, zegt God, *of gij naar Mij hoordet!* Dat geeft te kennen de lankmoedigheid van God. Ik moet eens zien, zegt God, wat er van worden zal, Ik zal er wat tijd tussen laten, Ik zal dan zo de ene slag op de andere laten volgen. Ezechiël zei: *Als er beproeving was, wat was het toen? Zou er dan ook geen versmadende roede zijn?* spreekt de Heere, Ezech. 21:13.

Zondaar, God geeft u tijd om u te bekeren. U moet niet zeggen dat Gods hand u overvallen is. God bestraft dikwijls, dat geeft te kennen dat zij somtijds eens invielen. Zij waren wel eens als in boeien; dan schepten zij water en zij goten het uit voor het aangezicht des Heeren. Zij konden zoveel niet schreien; daar gaven zij dan mee te kennen dat dát in plaats van hun tranen was, 1 Samuël 7. *Uw weldadigheid*, zegt God, *is als een morgenwolk*, Hos. 6:4. Maar zij zetten het eindelijk alles door en zeggen tegen God: *houd maar op, wij willen zo niet leven, laat God maar zwijgen*; evenals

een baldadige deugniet van een kind. Ik wil naar mijn ouders niet horen, laten zij maar zwijgen. Daar hebt u het goede gedrag van God.

II. Zou men nu niet gezegd hebben dat daar wat goeds op volgen zou? Sálomo zegt: *De roede en de bestraffing geeft wijsheid*, Spr. 29:15. Maar wat was het? O, zegt God, *ofschoon Ik riep, ofschoon Ik bestraffing had, het was alles tevergeefs*. Zij behoorden gezegd te hebben: *God bestraffe mij en het zal weldadigheid zijn, het zal olie op mijn hoofd zijn, het zal mijn hoofd niet breken*; maar in plaats van dit verhardden zij hun nek. Daar hebt u nu het slechte gedrag van de zondaar op al Gods goeddoen: hij verhardt den nek. Het is de gelijkenis van een beest dat zijn hals stijf houdt en niet wil buigen naar het believe van de eigenaar: het wil geen juk op zich gelegd hebben; of dat de toom in zijn mond niet hebben wil om geleid te worden. Wat is nu de zaak zelf? Wrevelmoedigheid, ongebondenheid. Hij wil zich niet buigen onder de wil noch onder de wet van God. O, zegt God, *Ik heb ditzelve volk gezien, en zie, het is een hardnekkig volk*, Ex. 32, Jer. 32, Deut. 9:13.

Wat is dat nu, een hardnekkig volk te zijn?

Dit:

1. Ten eerste, ronduit af te slaan, botuit te zeggen: ik wil naar God niet horen, laat Hij mij niet lastigvallen, het is alles tevergeefs wat Hij aan ons doet. Zou het niet schrikkelijk zijn als men zou zeggen: *laat God mij niet behandelen, ik wil het niet hebben?* Men zal dat niet uitspreken, maar laten uw daden eens spreken en de gedachten van uw hart die u hebt ... schreeuwen zij het niet luidkeels uit? In Jeremía 18 zeiden ze: *het is buiten hoop*, laat ons wandelen naar onze gedachten en naar het goeddunken van ons hart, en laten wij de Heilige Israëls daarmee ophouden.
2. Het is almaar te willen horen van voorspoed, maar niet van bestraffen; het is almaar: genees de breuk op het lichtst, ik wil niet hard behandeld zijn, door geen mens. En zij zeggen tot de zieners: Ziet ons niet, en tot de beschouwers: schouwt onze bedriegerijen niet, wij willen met loze kalk gepleisterd wezen, spreekt naar onze zin.
3. Als er een man of mens is die vanwege de vreze Gods niet zwijgen kan, die zegt: ach God, ik kan niet zwijgen, ik zou mijn ziel schuldig maken; wat is het dan? Dan zou er bijna meteen wel een college over belegd worden; dan is het: Hebt u dat niet gehoord wat die daar gesproken heeft? Weten wij geen raad om hem te doen zwijgen of weg te helpen? Dan gaat het op een schelden, op een tieren en razen. Die moet dan de gramschap hebben. Heb ik u gevonden, mijn vijand? is het dan; en het volk heeft het gaarne alzo. Profeet, u zult uw mond houden, zeiden zij, Amos 2. Of wilt u spreken, loop dan naar een ander toe.
4. Weet u wat het nog meer is? Zij willen het niet geloven dat het kwade komen zal. Waar is de God des oordeels? God doet geen goed, noch doet Hij kwaad; laat Hij komen, laat Hij naderen. Zij menen dat God hen gelijk is; evenals een hardnekkig kind dat zegt: ik wil niet horen. Zij vleien en stijven elkander zolang als zij kunnen. God de Heere nu zo raad gegeven hebbende om het goede te doen, en bestraft hebbende over het kwade, wat moet Hij zeggen? *Ik heb de ganse dag Mijn handen uitgebreid tot een wederstrevig volk*.

III. Wat volgt er nu op zo'n schrikkelijk gedrag? Daar volgen schrikkelijke oordelen op. Hij zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij. Daar hebt u de verbreking, de schielijke verbreking, en dat zo dat er geen genezen aan zal wezen. Het

is de gelijkenis van een pottenbakkersvat dat aan stukken gebroken wordt. Het is de gelijkenis van een hoorn of tand die uitgebroken wordt, of als een been dat vermorzeld wordt. Eli werd zijn nek gebroken. Iemand die een harde nek heeft, wordt gebroken. In de straf ziet u de misdaad. Zij zullen zo verbroken worden, dat er geen genezen aan is. Zij zullen verbroken worden lichamelijk, geestelijk, eeuwig.

1. Ten eerste, zij zullen lichamelijk verbroken worden. Doorgaans komen dan al de zware gerichten in een land en onder een volk dat zijn nek verhardt; de pest, ongedierte, honger, dorst, een slechte naam bij de naburen, en liefdeloosheden en verwarring in de steden, wat de steden en provincies doet kwijnen en verarmen. Het gaat wel zo dat men moet zeggen: lieve God, die weleer een vorstin en als een koningin onder de landschappen schenen te zijn, die zitten eenzaam en zijn verwoest; wat als een Eden in schoonheid en vruchtbaarheid was, dat is nu als een woestijn geworden; die huis en alles goeds hadden, zijn arm geworden. *Ik heb ze geslagen, zegt God, met inwateringen, Ik heb ze verzwakt, zodat zij verbroken zijn geworden.* Let al op, u weet wat er gezegd wordt.
2. Zij zullen geestelijk verbroken worden, en dat is het waar de regenten in de biddagsbrief het minst op gelet hebben. Het is of het almaar met de lichamelijke zegeningen goedge maakt moest worden. Ach nee, bij de lichamelijke zijn ook geestelijke plagen, die God zo'n volk zendt, zodat er geen middelen zijn of zij zijn krachteloos: de consciëntie, de bediening, oordelen, slagen, zegeningen. Dan zegt God: *Ik trek Mijn hand af van zo'n huisgezin, kerk en volk, en Ik geef ze over aan hun eigen dwaasheid.* Zij worden ongevoelig en God geeft ze over aan een verkeerde zin, en zo doen zij dingen die niet betamen. Hij neemt de kandelaar weg van zijn plaats. Of laat Hij ze er nog: zij komen niet horen, of Hij doet de kandelaar met dwalingen en onrechtzinnige dingen bezet zijn, en Hij neemt Zijn kinderen weg en laat een hoop met kaf blijven, en de rest bewijst Hij geen genade.
3. Dan worden zij voor eeuwig verbroken, o schrik, zonder ooit geheeld te worden. Wij hebben een biddag en er is geen pest gekomen. Wij hebben wel een biddag gehad dat er toch geen pest mocht komen, maar hebben wij wel een biddag gehad dat wij toch in de hel niet mochten komen, hebben wij er een gehad om bekeerd te worden en om te zien hoe dat men in de hemel zou komen? Wij hebben er wel gehad als er uitwendige oordelen kwamen, maar meent u dat het alles met het uitwendige te doen is? Indien er alle jaren veel kinderen komen en dat de inwoners niet verminderd worden, meent u dat u daarom niet verbroken wordt? Binnen vijftig of zestig jaren bent u er niet meer, en als u niet bekeerd zijt, bent u verloren. In de hel te zijn is veel erger dan een pest. Ziedaar, *wie zijn nek verhardt, hij zal verbroken worden.*

Niet alleen dat. Als men een kwaad ziet komen, dat men het van verre ziet, dat verkwikt nog. Soms komt het oordeel niet haastig over de boze daad des mensen; somtijds wacht het wat lang. *Wat ziet gij?* Zei God tegen de profeet. *Een leeuw, Heere.*

Wachter, wat ziet gij? Een wagen en paar ruiters. Maar soms komt God en Hij verbreekt schielijk. *Wat is dat?*

- (1) Ten eerste, dat is onverwacht. Nu verwacht men geen pest in ons land; als ze nu kwam in ons land, het zou onverwacht zijn. Dat is nu klaar, menen wij. Wie zou ooit gedacht hebben dat de vijand in de poorten van Jeruzalem zou gekomen zijn?
- (2) Ten tweede, snel, haastig, als een bloem die 's morgens en 's avonds afgeplukt is. In één dag komt dikwijls de verbreking. Ging het zo niet met Eli en zijn zonen?

Zij blijven dood: al de zonen stierven in het leger, de vrouw stierf in de kraam, de vader brak de nek.

- (3) Nog eens ten derde, het is te zeggen: geheel. O, er zal niet één steen op de andere steen gelaten worden, die niet zal afgebroken worden. Niet alleen geheel, maar niemand kan het keren. Doe wat u wilt, niemand kan Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen: *Wat doet Gij?* Dan. 4:35.
- (4) Nog eens, zij beginnen beangst te worden, zij beginnen te beven vanwege de inbeeldingen huns harten, dat God nog met de slag door zal gaan. Leviticus 26: Ik zal ze aldaar een bevend hart geven, zij zullen bewogen worden als de bomen des wouds en vlieden van kamer in kamer. Wij hebben dat al onder ons gezien, dat uw aangezichten betrokken waren als een pot. Dan beginnen de knieën tegen elkander te stuiten en zij de handen op de lendenen te houden, zij halen hun schouders op en zeggen: er is geen repareren, geen helen meer aan noch een herstellen. Het is gelijk als een huis dat schielijk instort. Zij zullen schielijk verbroken worden, zodat er geen herstellen meer aan is. Het is als een schielijke aanval in een lichaam: de dokter staat erbij en zegt: *er is geen herstel aan.*

Daar voegt God nu bij: *zodat er geen genezen aan zij.*

Voor de val was heel de wereld gezond, maar na de val is heel de wereld als een zieke en gasthuis⁴ geworden, elk is ziek. U zult zeggen: ik ben nog gezond. U weet niet wat u zegt. Wegens de zonde bent u ziek geworden in uw ogen, u bent ziek geworden in uw mond, in uw oren, in uw handen bent u ziek geworden, en in uw voeten. U bent blind in uw verstand; u werkt niet of u werkt kwalijk.

186 Negenendertigste predikatie; over Spr. 29 vers 1

Gij zijt ziek in uw ziel, in uw memorie, in uw wil, in uw hartstochten, in uw oordeelt. Wegens de zonde bent u gekomen in alle ellenden na de val. Wat is de wereld door de val ellendig geworden! Het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat, wij zijn niet dan striemen en etterbuilen die niet uitgedrukt, noch met olie verzacht, noch verbonden zijn, Jesaja 1. Bent u niet ziek in uw lichaam: hebt u dan geen ellenden of tegenheden? Gelijk de ganse wereld na de val ziek geworden is, zo is ons land ook ziek geworden. Wat is er al ziekte door de zonden gekomen en wat al oordelen! Wat is er een stilstaan van nering, een uitteren in de overvloed! Wat is er een slaapziekte, zorgeloosheid, stille gerustheid, een vallende ziekte in de zonden! Wat zijn er doorgaans pesten in het hart! De steen vanbinnen, een stenen hart. Dan is iemand dodelijk ziek naar het lichaam, als hij het niet weet; hij meent gezond te zijn. Zo is het hier ook in het geestelijke. Zij weten het niet alleen niet, maar zij mogen er niet van horen; zij wanen dat zij gezond zijn, zij zijn niet gaarne bij die klagers en steners. De lichamelijke ziekten zult u vinden in Leviticus 26. Nederlagen te water en te land, te beven en verslagen te worden voor het aangezicht van de vijanden, te leven in twisten, in onenigheden; dat zijn de ziekten van een land, al die oordelen.

Nu komt God en Die zegt: u zult zo ziek zijn, dat er geen genezen aan zij, dat er geen helen aan is. U zult zeggen: *grote God, is er dan geen balsem meer in Gilead en is er geen heelmeeester meer aldaar?* Jer. 8:22. Er zijn immers geen ziekten, uit wat oorzaak zij ontstaan, of er is een geneesmiddel voor. Weet u er ons geen aan te prijzen? Een zieke moet behandeld willen worden, anders is hij ongeneeslijk. Wij weten goede geneesmiddelen voor de geestelijke ziekten. Er is een deur der hoop. Kom onder de ernstige bedieningen, waar de Geest u wel eens prikkelt. De God Israëls is niets te wonderlijk.

⁴ Een ziekenhuis voor minvermogenen

U zult zeggen: *waarom is de gezondheid van die man dan niet genezen?*

Er is geen genezen aan, omdat hij zijn nek verhardt. Wanneer is de breuk van een man of volk geheeld? Als het overal welgaat in de staat en in de kerk en op de akker. De oorlogen houden op, het gaat alles wel. Dan is een land geheeld en het wordt genezen, als de zonden minderen, als men erover begint te treuren en boete erover doet, als de regenten willen boete doen, als men op de stadhuizen en raadhuizen alles verbetert en op de predikstoel getrouw is en in de huizen zijn plicht doet, als het een eer wordt vroom te zijn. Maar als God schielijk verbreekt, dan is het alles heel anders. Dan is het in de staat- en stadhuizen niet wel, in de steden, provincies, staat, kerk, huisgezinnen, handel, op de akker, op zee, in de vrede en in de oorlog, het is alles niet wel, het wordt alles verbroken, de zonden groeien aan. Wij zien dat wij van biddag tot biddag achteruitgaan. De ziekten worden menigvuldig, wij zijn als een man die vol wonden is, en waar alle dagen toevallen bijkomen, en elke toeval is dodelijk.

U zult zeggen: *u zeide dat er nog een geneesmiddel is; waarvandaan komt het dat wij dan niet geheeld worden?*

1. Ten eerste, te lang gewacht; het is een ziekte die ingekankerd is. Dat men nu misschien zou gaan schreien en schreeuwen tot God gelijk wij hier al beleefd hebben, dat u dat nu zou willen doen: het is al te lang gewacht. Ezechiël 14: *al stond Mozes, Job en Samuël voor Mijn aangezicht, Ik zou niet horen, zei God, drijf ze uit Mijn huis, het is lang genoeg met Mij gespot.* Als een land zóver is, dan zegt God: *u komt te laat.*
2. Omdat wij van de recepten van die twee geneesmiddelen niet houden: onthouding en rust. Waarvan moeten wij ons onthouden? Van de zonden. En rusten, naar het gebod, van de ongerechtigheid. Alle grote ziekten worden door onthouding en rust genezen. Maar als dat niet is, alle middelen staan dan stil.
3. Wij willen het niet innemen, ons land heeft niet gaarne balsem op zijn wonde, wij houden van geen toepassen. Komt u bij een predikant, die in bijzonderheden wil treden, het is: wij willen die medicijnen niet op onze kwalen gelegd hebben.
4. Zij hebben als een vooroordeel gekregen tegen de rechte weg langs welke de genezing komt, die enge weg. Welke is die? Belijdenis van zonden, boetvaardigheid, te schreien, liefde, geloof, u aan God te betrouwen. En kunt u dan wel genezen worden?
5. Het nadeel dat de gezondheid niet rijst, komt omdat wij naar een deel kwakzalvers en landlopers horen, die niet bedreven zijn.
6. Van dat wij verkeerde medicijnen gebruiken. Wij luisteren naar mensengeboden en -inzettingen, naar een deel ijdele opvattingen van mensen, hoe slecht zij ook zijn.
7. Een zevende reden is: als de doktoren zo twistende zijn, dan is er geen genezen te wachten.
8. Door al die bezoeken die u geeft, waar u opgeruid wordt, tegen al die goede middelen aan, en waar u aangezet wordt tot kwade.
9. Omdat u niet weten wilt welke uw ziekte is.
10. Zich te vleien: het is een krankheid die u wel dragen kunt.

IV. Zie daar, geliefden, hebt u onze drie stukken.

U zult zeggen: *zijn die waarachtig die u daar zo zegt?*

Ik weet dat er hier niet één zit, of hij moet bekennen dat zij waarachtig zijn. Ik weet dat u er niet één woord tegen kunt hebben, en zo u er iets tegen zeide, zo zou u het tegen uw gemoed doen. Het is geen verdicht woord, maar het is het Woord Gods. Wat

prenten en schilderijen hebt u daarvan in de Bijbel! Hebt u er geen bewijzen van gezien? Ik hoop dat u in de loop van uw leven de Bijbel wel eens hebt uitgelezen, en dan hebt u er dat wel in gelezen dat een volk, dat dikwijls bestraft zijnde en de nek verhardt, schielijk zal verbroken worden, zodat er geen helen aan is.

- Hebt u het niet gezien in Korach, Dathan, Abiram? Dat oproerige rot, die stoute booswichten, zij verheffen zich tegen de dienstknechten Gods, zij gingen met hun vrouwen en kinderen in de deur staan en spotten met Gods dienstknechten. *U zult niet sterven als andere mensen*, zei God. Daar opende de aarde haar mond, en zij zinken weg.
- Zie het eens in de eerste wereld. De wateren komen en nemen hen allemaal weg, behalve Noach en de zijnen.
- Zie het in Sódóm. Die rechtvaardige Lot kwelde zijn ziel over al de gruwelen. Daar komt het vuur van de hemel, en zij worden verbrand, en zij geloofden het niet totdat de vonken kwamen.
- Zie het eens in Egypte. Elke Jood die u ontmoet, die spreekt het uit: er is geen herstellen aan.
- Let op een Absalom: zijn paard was het schavot, de boom en de takken de galg, zijn haar de strop, en Joab, de generaal uit zijns vaders leger, die was de beul die de executie deed.

U zult zeggen: *is het rechtvaardig dat God zo doet, moet het zo zijn?*

Ik wil dat aan uw eigen hart geven. Als een vader aan zijn kind alles gedaan had wat hij kan, en het bespotte hem tegen alles aan nog, en als dan zo'n kind op het schavot moest komen, zou de vader niet moeten zeggen: ik ben rein van uw bloed, het is rechtvaardig dat het u overkomt, ik was mijn handen van u af, hoewel het mij zeer doet? Zo is het hier ook. *U bent zo dikwijls bestraft*, zegt God, *oordeel nu zelf of u niet moet zeggen dat het billijk is dat Ik met de verbreking doorga?*

Waarom? Vraagt u.

- U toont dat u een kwade boom en rebellen zijt; u hebt Mijn goedheid als Ik ze u aangeboden heb, niet willen hebben, u hebt Mij afgeslagen.
- Uw weg is ten verderve, u bent op de weg der zonden, en daar kunt u geen zegen op verwachten, u moet de uitkomst van uw weg hebben.
- U verkiest de vloek, u wilt het ondergaan en zegt: laat komen wat wil.
- God kan het vanwege Zijn rechtvaardigheid niet nalaten. *Zou Mijn ziel zich niet wreken aan zulk een volk als dit is?* Jer. 5:9. Moet u nu niet zeggen: *God is rechtvaardig*; gelijk als eens Farao en Ezra zeiden: ons is de beschaamdheid van het aangezicht?

Toepassing

U zult zeggen: *dat is nogal een rede, en dat is al wel biddag gehouden, gij hebt u al wel gekweten, en wij zijn nogal ernstig geweest in het horen; daar kunt u nu zo afscheiden.*

Dat kan ik niet doen; wij moeten u rechtuit zeggen dat wij u misschien wel wat zullen moeten zeggen waar u niet veel smaak in zult hebben. Wij hebben door Gods goedheid die jaren gekregen; wij hopen dat wij op het laatst niet anders zullen wezen dan in het begin.

U zult zeggen: *wat voor een zwaar hoofd hebt u dan?*

Dat zullen wij u zeggen.

Bent u anders van mening, zult u zeggen, dan onze regenten die de biddagsbrief uitgeschreven hebben, en wij hebben ze u horen lezen? Die spreekt van zoveel zwaarigheid niet.

Ja, en dat geeft mij de meeste zwaarigheid; het is of al de donkere wolken weg zijn en of het al mooi weer was. Men zegt zo lang: *vrede*. Ja, het is misschien al zo lang als de oorlog is geweest. Men zei voorheen: er is zo'n zware pest in Frankrijk; die is weg, die hebben wij niet meer te vrezen. Ach arme, zij kan zo haast tot ons komen. Men zegt: waarheid en religie is bewaard. Ja, in de woorden, maar let eens op de zaak. Wij hebben vrijheid. Wij hebben vrijheid met de potentaten vanbuiten. Maar al zijn er geen tirannieën vanbuiten, ga en kijk eens vanbinnen. Uw religie, bekijk ze eens vanbinnen, hoe elk er als op valt. Het is alles tegen de religie aangekant, tegen ondertekening, tegen plechtige verbintenissen. Als men geen staat op zulke dingen kan maken, dan is er onder de mensen geen eerlijk bestaan, dan is men alle trouw kwijt. Ja, men zegt dat er een groot kwaad is afgewend. Wat zal dat zijn? Dat zal die verraderij in Engeland zijn, die ontdekt is. Ja, dat is een groot kwaad; had God het niet afgewend, wij zouden zulk een biddag niet gehad hebben.

Dan zijn er nog andere zwaarigheden afgewend. Ik weet dat er watervloeden zijn afgewend, maar zijn er geen oordelen die niet afgewend zijn? Ga eens naar de Oostindische Compagnie, naar die daardoor bedrukte families. Ach, het schijnt zulk een fraai weer te zijn in de brief, maar bij ons niet. Het schijnt dat er geen donkere wolken zijn, en wij denken dat de hemel vol hangt; in dit mooie weer wachten wij een vliegende storm, waarvan wij vrezen dat die zeer nakende is. U zult ons gelijk geven als wij onze reden zullen gezegd hebben. Als er een deel moordenaars uit een bos genesteld was, en zij waren naar de stad gezakt en in de huizen gekomen: is dat mooi weer voor de stad? Neem eens dat er leeuwen en beren uit een bos verjaagd waren, en zij waren naar de stad gekomen: zou daar geen kommer zijn? Als de verraders vanbuiten verdreven en vanbinnen gekomen waren, is dat mooi weer?

Weet u waar wij heen willen? Daarheen: *mensen te vriend en God tot een vijand, met mensen vrede en met God oorlog*. Is God niet meer dan een mens? En kan dat wèl vergaan? Als men zegt: vrede zonder gevaar; terwijl het verderf zo nakende is, kan dat wèl vergaan? Een zondig volk te zijn, dat dikwijls genade bewezen is, en geen recht leert? Hebt u het ooit wel gehoord dat dit wèl gaat? Geen twee eieren gelijken elkander beter dan ons land en die man in de tekst. Ons land zo trouw behandeld, en zo'n snood gedrag: wat kan er anders dan een vreselijke uitkomst te wachten zijn? Weet u het anders dan wij? Ik denk het niet; ik denk niet dat u bedrever in het Woord bent dan wij, en ik denk niet dat u al opmerkender geleefd hebt dan wij door Gods grote goedheid.

Deze man was in goede doen, rijk en weelderig, maar vol zonde. U kon hem niet ontmoeten, of u moest hem bestraffen. Is het met ons ook zo niet? Lieve Heere, er is als een lijst van zonden; moesten wij ze optellen, wij weten niet hoe wij er eerst aan zouden komen.

- Onder de groten,
- onder de predikanten,
- onder de vromen,
- onder de onvromen,
- onder het gemene gros is het schrikkelijk gesteld.

De godsdienst gaat *de groten* in veel jaar nu niet veel ter harte. Het moet hun al wel te pas komen en een man naar hun zin wezen, als zij eens in de kerk gezien worden. Die

dikwijls het minst in de kerk komen, willen het meeste te zeggen hebben in de kerk, en die matigen zich alle gezag aan. Die de eersten moesten zijn in de godsvrucht, in de trouwen en oprechten bij te staan, en het zwaard te gebruiken om de goeden te beschermen en de kwaden te straffen: kijk eens of het zo gebruikt wordt, of de kwaden hun ongenoegen hebben en de goeden hun liefde hebben, hun achting en genoegen. Wij moeten dat onder geen stoelen of banken steken: zij bedrijven de zonde zelfs hoe hooggaand, Godtergend, onkuis en hatelijk zij is; hun hand is de eerste in de overtreding.

De predikanten, hoe is het daar? Vol losse opvattingen, los in hun leven. Zij houden het bij de lossen, zij zijn ergerlijk, zij houden het met de zwier van de wereld tot op de stoel toe. U zou somtijds denken dat u een ruiter, of een militair, of een staatkundige zag op de stoel. En zo zij nog rechtzinnig zijn in de leer, zij zijn in het toepassen algemeen, het particuliere zouden zij zelf tegenstaan. In het behandelen van de zielen zijn zij koud, lauw. Zij hebben geen verstand van bidden, zij weten met de gemeenten niet om te gaan door het gebed.

De opzieners, het is al goed als een ander de moeite op zich neemt. Als er wat ongemakkelijks te doen is: zij zijn stil, zorgeloos, weltevreden. Als zij het ambt neerleggen, zij zorgen niet dat er goeden in de plaats komen. Als er leraars moeten wezen, zij zorgen niet dat het zulken zijn die hun hart op de kudde zetten. Zij doen gelijk de stroom loopt van beloften en dreigementen, al zouden zij tegenstander van de getrouwen worden.

Hoe staat het onder het volk in *de huisgezinnen*? Zijn er geen die in weken, jaren, maanden hun knieën niet eens buigen met hun huisgezinnen? Wat zouden zij onderwezenen des huizes hebben! Hun kinderen kweken zij voor de wereld en voor de duivel, zij kweken ze op in het verachten van de leraars, in vloeken, in dobbelen, in ongodsdienstig zijn, in alle zonden.

De vromen zijn liefdeloos en ontrouw, zij zijn mede de wereld veel te veel gelijk. Men vindt ook haast geen onderscheid tussen de wereld en hen. Waar zorgen zij mede voor Gods zaak? Tevoren konden zij de minste vervreemding van God in hun ziel niet verdragen, maar nu kunnen zij het zo gemakkelijk dragen. Hun hoofd helt mede naar wat nieuws, hetgeen hun verstand prikkelt.

De zondaar is hardnekkig en onbuigzaam, het is feestmalen op feestmalen, hun thuisblijven is weinig, daar gaat het dan op een klappen en snappen, daar wordt alles verhandeld. Zij zijn ongodsdienstig, zij kunnen niet één uurtje uitbreken om in de godsdienst te gaan, het is slecht genoeg; en dat is nog al te veel, dat zij een gehele dag in de week in Gods huis gaan. Zij zijn niet begaan over de toestand van hun ziel, noch over de bekering, of hun werk wel waarheid is, en hoe zij voor God zullen komen. En dan nog bij al de boosheden aan het dobbelen en loten. Die ziekte is in ons land voorheen niet geweest.

U zult zeggen: *wat hebt u ertegen?*

Wel, u houdt zoveel van Brakels boeken, maar lees ze nu eens over het derde gebod als u thuiskomt; daar zult u het zeer omstandig vinden. U houdt zoveel van die onderrichtingen in gevallen van consciëntie in die boeken, en zie dan daar eens of het werpen van het lot niet is de Naam van God ijdellijk te gebruiken. Ik zal het u niet repeteren; ik hoop dat God het op uw gemoed zal drukken als u het zult lezen. Wij zullen er alleen één reden bijdoen, waarvan ik niet weet of hij die heeft, of het zou erin

opgesloten moeten zijn. Als het geoorloofd is loterijen te hebben, dan mochten wij dobbel-dekenen, speel-dekenen, -gilden en -winkels hebben. Als het geoorloofd is, zo heeft een regent geen macht om het tegen te houden. Als u een gilde en dobbelwinkel ging oprichten, zou het u niet haast verboden worden? U wilt al dobbelen en loten; maar wat denkt u: kunt u er God wel over bidden, dat Hij het believe te zegenen? Overdenk het eens, en als u er iets mee wint ... kunt u Hem in nederigheid er wel voor danken? En als u het verloor, zou u uw klachten voor God wel durven uiten? Is dit een middel dat u gebruikt om eerlijk te bestaan? Ik hoop dat zulke winkels niets te doen zullen hebben.

U zult zeggen: wenst u ons dat toe, het land zal er misschien een ton goud mee profiteren?

Wel, liever arm dan een ton goud van zulke schatten. Wat wil dat worden, dikwijls bestraft en onderricht? Heeft God het wel onder Zich gelaten? Heeft Hij niet de zonden laten ontdekken? Is Hij niet met mindere slagen, met zegeningen tot ons gekomen? Nu wordt het nog in de biddagsbrief gemeld, dat niettegenstaande dat alles de zonden aanwassen. Zullen wij nu ons hart nog gaan verharden?

In het jaar 1672 hebt u een wonderlijk geval. Daar was een theoloog, die schreef een brief aan een officier die onder de koning van Frankrijk diende en tegen de Staten de wapens moest opheffen. *Wel, mijn vriend, schreef hij, hoe durft u de wapens opvatten tegen een republiek die zo heilig en zo gereformeerd is? Was het niet beter dat u ze nederlegde en ze opvatte tegen de koning van Frankrijk?*

Die officier antwoordde: *Mijnheer, indien die republiek zo heilig en zo gereformeerd was, gelijk u zegt, zo zou ik u gelijk geven; maar die republiek is dat niet. Is die zo heilig en gereformeerd waar zoveel goddeloosheden in begaan worden, en toegelaten wordt al wat u maar wilt? Is die republiek zo heilig en gereformeerd, waar zulke godslasterlijke en atheïstische boeken in gedrukt en toegelaten worden? Ik reken ze daar niet voor waar u ze voor rekent. Is die gereformeerd waar men van geen reformatie horen mag? Gij vergist u, mijnheer: het is een republiek die waard is dat er de wapens tegen opgevat worden, omdat zij het tegen God doen.*

Dat moest die vreemdeling toen tegen een theoloog zeggen. En zei de man de waarheid niet?

Dat is nu zoveel jaren geleden, en dat is elke biddagsbrief zo openbaar tot in Oost-Indië toe; heel de wereld door wordt dat geweten tot onder de Turken. Wat is er anders te verwachten dan een schielijke verbreking? Maak geen staat op allianties. Wat is er geschreeuwd op die Triple Alliantie met Engeland en de Staat!⁵ Dat zou niet licht verbroken worden. In een ogenblik kan het verbroken zijn. Maak geen staat op de pest in Frankrijk, omdat die daar ophoudt. Hoe dikwijls is de pest in het rundvee geweest! Is ze eindelijk niet tot ons gekomen? Wij rekenen het met de pest onder de mensen eender; het is al van verre geweest: dan was het daar, dan weer op een ander. Maar maak op zulke dingen geen staat, dat u daarom vrij zult gaan omdat ze vermindert en ophoudt. Maak geen staat op Englands ontdekking van die samenzwering. Dat is geen volk waar u op vertrouwen kunt; het is gedurig weer wat anders, de papen werken dag en nacht: wat daar van komen zal, dat zal de tijd openbaren.

Wij moeten zeggen voor God: ach God, *wij* zijn de man die dikwijls bestraft is en de nek verhardt. Men mag ternauwernood van kwaad horen. Dan is het: ach, het kan geen

⁵ Een verbond tussen de drie mogendheden Engeland, de Republiek en Zweden in 1668

kwaad, dat zal wel gaan, en men moet zo maar voortgaan. Men wil van geen kwaad horen. Men begint te zeggen: God doet geen goed, noch doet Hij kwaad. Wat wordt het lichaam van de staat verbroken! Bekijk uw handel en alles eens, en al die onenigheden in landen en steden, die slechte naam onder elkander. Bekijk al dat vergaan van uw schepen eens. Is het ook niet dat vreemden uw kracht verteren? Is er geen neringloosheid? Moet u niet zeggen dat u verarmt in de overvloed? De groten schreeuwen: wij weten het niet meer te houden. De kleinen schreeuwen in hun huizen: wij kunnen het niet meer houden. En heeft dat alles niet-met-al te beduiden? Ik dacht dat het te zeggen was dat wij het niet langer houden kunnen.

Dan zijn er ook geestelijke oordelen: dat wij worden overgegeven aan onszelf, aan zorgeloosheid, alle kommer is weg. Waar hoort u eens schreeuwen: *wat moeten wij doen om zalig te worden?* O, gij zult verbroken worden, zodat er geen helen aan is, en als het te laat is, dan zult gij een man zoeken om in de bres te staan, maar gij zult hem niet vinden. Wij hebben enigszins ons gemoed en hart ontlast, en wij hopen het nog al meer te doen in het vervolg, als God ons zal laten leven.

Welke zijn nu de remedies? Dat ene gebod van de overheid, zich te vernederen en te bekeren, dat is de enige remedie, en dat wordt overtreden. Als ik enig gebod van hen zo overtrad als dat overtreden wordt: zij jaagden mij het land uit. Het schijnt dat dit gebod wel overtreden mag worden. Is er dan onder de regenten en de predikanten, en onder de ouders in de huisgezinnen, onder vroom en onvroom niets ontsteld, is het allemaal gezond volk, varen wij allemaal zo goed? Als dat waar is, het is zoveel te beter. Is dat nu biddag houden? Wel, zo wij zo voortgaan en de zonden moeten zo blijven aangroeien, is dat niet openlijk met God gespot en Hem getergd? Ik weet anders geen Nederlands te spreken.

Is het nu wel wonder dat wij zeggen, *dat er geen dag is die ons meer benauwt dan de biddag?* Wel, wij komen niet in een verbond met God, en erin gekomen zijnde, blijven wij er niet in. De proef op de som zal zijn als dat uit de biddagsbrief is: dat de zonden steeds meer en meer aanwassen. Als u een kind had, dat u sloeg en kastijdde en alles aandeed wat u kon, en het zei wel: *het is mij leed*, maar het liet er niet ene zonde om, zou men het niet moeten toestemmen dat het met zijn ouders spotte?

U zult zeggen: *u spreekt alsof er geen reformatie te verwachten is!*

Ik vrees het.

U zult zeggen: *daar moet u reden van geven!*

Dat zullen wij doen.

1. Ten eerste, waar de hoogheid Gods niet op het hart komt, daar is er geen te verwachten; als men gaat zeggen: Wie is de HEERE? Wat is God? Wij zien de hoogheid des HEEREN niet aan, wij bedrijven onrecht.
2. Ten tweede, dan verwachten wij er geen als wij ons onder al de middelen verhardten. Wij gaan in de zonden voort. Dan is er geen te verwachten als de middelen vruchteloos zijn. Al zijn er somtijds mannen die nog zo vurig van geest zijn, dat zij uit een gloeiende borst vurige kolen in het hart zoeken te gooien, het helpt niet. Er schijnen somtijds wel goede geestelijke bewegingen af te komen, maar het helpt niet.
3. Ten derde, als men onder de slagen goddeloos wordt. Er wordt aangetekend: *Dát was de koning Achaz*: Ten tijde als men hem benauwde, maakte hij des overtredders tegen den HEERE nog meer, 2 Kron. 28:22.

4. Ten vierde, dan is er geen te verwachten, als de naam en de zaak van reformatie ons te veel en tot een last wordt.
5. Ten vijfde, als men de reformatie tot onze oogmerken gebruikt, om zo in het zadel te geraken. Dat hebben wij in het jaar twee en drie al gezien. Wat was er toen een reformatie in de stad! Maar waar is ze nu?
6. Ten zesde, dan is er geen te verwachten als het altijd zo onmogelijk gerekend wordt.
7. Ten zevende, dan is er geen te verwachten als het altijd zo uitgesteld wordt.

Ziet u het wel, wij verwachten dat God ons land zal straffen, zodat er geen genezen aan zal zijn. Gelukkig is hij die wel ten hemel binnen is. Zond God eens een pest (en wij denken niet dat wij vrij zullen gaan), wat dan gedaan? Komen er oorlogen, wat dan gedaan? Komt er eens een onenigheid en twist, wat dan gedaan? Schielijk en onverwacht zullen wij dan verbroken worden. Alle vertrouwen en hulp, waar is ze? Ze is geheel weg. Of zou u dan voor God wel eens willen invallen en u vernederen en Hem schijnen te willen gaan gehoorzamen, overheden en volk, en u te willen bekeren? Als u dat in waarheid doet, daar zou zegen op te wachten zijn. Maar niet als in Psalm 78:36, 37: *Zij vleiden Hem met hun mond en logen Hem met hun tong. Want hun hart was niet oprecht met Hem, en zij waren niet getrouw in Zijn verbond.*

Verkiest u het nu zo voort te gaan, dan hebt u niet lang te wachten of de verbreking zal er wezen. Maar kan het zijn, bekeert u. Wie weet, God mocht u nog genadig zijn. God is het niet schuldig ons nog iets goeds te doen. Laten wij u dan bidden: *verhard toch uw hart niet, hoor naar de bestraffing en word wijs*. Dan zou u zeggen: al had ik nog zulk een zwaar hoofd, het verveelt mij niet, en God zou ons misschien nog herstellen. Hoewel Hij het rechtvaardig niet zou doen, wij geloven dat Hij het evenwel genadiglijk doen zou. Dan zou de staat zo verlegen niet zijn waar zij geld halen zou. Als onze voorouders ons eens zagen, hoe zouden zij staan zien dat er dat in de harten was opgekomen en omgegaan! Als u het alles kwijt zijt, zal het dan alles wel zijn? Als uw kinderen van u gescheurd zullen worden en als uw man en uw vrouw van u gescheurd zal worden? Wilt u niet liever de zonden laten? Doe niet langer mee. Wilt u dan niet gebeden worden? Men zou een bedelaar horen als hij ons zo bad. Ei, laat dan de zonden, doe het goede, wie weet, God mocht ons nog genadig zijn. Ik leg dan het stuk voor u neer, oordeel het zelf of het niet redelijk is God te gehoorzamen. En ik hoop dat God dit zegenen zal aan ons en aan ulieden, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

VEERTIGSTE PREEK over Klaagliederen 5:21

HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn; vernieuw onze dagen als vanouds.

Op de bededag van het jaar 1725

Wij lezen bij de profeet Zacharia, in het 4e hoofdstuk, op het 10e vers: *Wie veracht den dag der kleine dingen?* Als men wat gaat bouwen of planten, met wat kleine zaken begint men! Is dat de orde Gods niet? U plant een kleine boom, en als u lang leeft, roeit u een grote uit. Een mens begint met weinig, en als hij sterft, laat hij veel na. Wie van ulieden veracht de dag der kleine dingen als God zo doet? Als Hij de wereld ging scheppen, met wat een kleine en geringe zaak begon Hij het! Wat was het een ruwe klomp op de eerste dag, en hoe heerlijk was het op de zesde dag! Wil God een staat en republiek groot maken, met wat een kleine aanvang begint Hij het! Uit wat een klein begin is de Joodse republiek gekomen! God roept daar een paar oude mensen uit Ur der Chaldeeën, Gen. 12. Zij waren als verouderd, Hebr. 11. Er komt daar ergens een kind van, en van dat ene kind kwamen er twee, één geliefd en één gehaat. Van die ene geliefde zijn er twaalf gekomen; die komen in Egypte, en hoe groot worden zij! God heeft uit een klein begin hen zo groot gemaakt, zodat elk moet zeggen: *Welgelukzalig zijt gij, o Israël!* *Wie is u gelijk?* Deut. 33:29. God heeft ze verheven tot koningen en landschappen; zo groot zijn zij geworden, zodat, als zij spraken, elk moest beven. Elk meende dat zij onoverwinnelijk waren. De vijanden geloofden het niet dat zij ooit binnen Jeruzalem een voet zouden gezet hebben.

Als God een staat of republiek groot maakt, hoe gaat het? Evenals in Israël. Op de allergrootste weldaden volgen de allergrootste misdaden, zodat de Heere van hen moest zeggen: *Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden*, Jesaja 1:2. *Als Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit; en hij liet God varen, en versmaadde den Rotssteen zijns heils*, Deut. 32:15. Een kind dat allerweligst gehouden wordt, hoe kwalijk kan het al die pakken van weelde dragen! Naar dat de weide was, zijn zij vet geworden; vet geworden zijnde, hebben zij achteruit geslagen, Hos. 13:6. Er is niets moeilijker dan Godvruchtig het kruis te dragen, maar nog moeilijker voorspoed zonder zich daarin te bezondigen. De koning Sálomo vreesde daarvoor: *HEERE*, zei hij, *laat ik niet teveel kruis en ik niet te veel voorspoed hebben!* Als God grote zegeningen geeft en het volk laat daar grote misdaden op volgen, zo volgen dan daar de allergrootste oordelen op. Heeft God Israël geplant op een vaste heuvel, en verwachtte Hij dat ze goede druiven zouden voortbrengen, en doen zij het tegendeel, zo gaat God hun wijnpersbak en hun toren afbreken, Jesaja 5. Dan gaat het als in Jeremía 45:4: *Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land*. Dan komt er een vuur van Gods oordelen, en dat verteert zeker al de zegeningen van Gods rechterhand, die Hij hun republiek had meegedeeld. Als God dan zo een staat het alles afgenomen heeft en als Hij hen tot laagte gebracht heeft, is het er dan mee gedaan, moet men dan zeggen: *het is buiten hoop?* Dat was de rechte weg en het rechte middel om kerk, ziel, en alles wat kostbaars was, tegelijk te verderven. Wat dan gedaan? Er is een zekere en enige remedie om het te boven te komen, en er zal geen andere noch betere komen tot op het oordeel toe. En

wat is de remedie? Een uitwendige en een hartelijke vernedering. Dan is er verandering als dat onder alle soort van mensen gezien wordt.

- Farao, als hij zich vernederde, zei God tegen de oordelen: *houd op*.
- Achab, gaat hij enige dagen langzaam, zodat men het zien kan dat hij voor de Heere zwijgt; *houd op*, zei God tegen de oordelen, *Achab zwijgt voor mij*.
- Komen de Ninevieten zich vernederen, zodat men het zien kan; de koning kwam van zijn troon, de kleinen, de groten, tot de beesten toe, roepen tot God, zij schreien, zij vasten ... God veranderde het nog, het kwaad kwam niet.
- Nebukadnézar, komt hij tot zichzelf en erkent hij dat de Hemel heerst, zijn beestenhart gaat weg en hij wordt weer hersteld in zijn vorige heerschappij, Dan. 4. Dat kan het uitwendige doen. Als er nu inwendige verbetering in het hart komt, dat kan ook niet wezen of het moet naar buiten uitgedrukt worden, en wat doet dan God? Dan zegt God: *Gerechtigheid verhoogt een volk*, Spr. 14:34. *Al wat Ik over hen gezworen had, en het kwaad dat Ik over hen gesproken had, zal Ik doen ophouden, en Ik zal berouw hebben over het kwaad dat Ik hun dacht te doen; in plaats van ze uit te roeien, zal Ik ze planten; in plaats van ze af te breken, zal Ik ze bouwen.*

Als wij dat zeggen, denk dan niet dat dát onze eigen opvattingen zijn. Dat weet de duivel zelfs wel. Hoe toont hij dat? Zo: als een zondig land aan het vallen is, dat wil hij van de bekering af hebben, en hij zegt als het ware: geef aan God wat uitstel van u te bekeren, beraadt u wat. De goddelozen dwingen God dat er watervloeden, stormen en andere oordelen komen, en als zij er zijn, dan ziet u ze zelfs tot de scheepslieden toe met tranen als er onweer is; zelfs die anders wel een roof van voor de hel zouden halen, ziet u dan met tranen staan. Ga eens binnen scheepsboord. Dan is het: Heere, probeer het met ons nog ditmaal.

Wij zullen ons niet meer begeven

Tot afwijking; laat ons leven.

Psalm 80:11

Dit weten ook de vromen in het land. Als het op het uiterste gekomen is, dan spreken zij elkander aan: *Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeren tot den HEERE*, Klaagl. 3:40. Dat weten de predikanten, dat weten de gemeenten, dat het zo moet zijn.

Wat doen dan vromen en onvromen? Laten wij ons, zeggen zij, van de duivel niet laten ophouden, laten wij ons gaan bekeren tot de Heere, Hem daarom aanlopen, daar wij onmachtig daartoe zijn, dat Hij het belooft te werken in onze harten. Dat zal daar zo niet mee gaan, met het eens uit te schreeuwen: *gij moet u bekeren*; dat zal niet gaan, wij zijn daar onmachtig toe. *Zal ook een Moorman zijn huid veranderen? Of een luipaard zijn vlekken? Alzo min zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen*, Jer. 13:23.

Zegt u: *hoe moet ik dat dan verstaan, dat u zegt dat ik mij bekeren moet?*

Wel, u moet erom bidden. Jeremía deed het voor de geruïneerde republiek. Ga in uw binnenkamers, zei hij, en zeg: *HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn; vernieuw onze dagen als vanouds*.

De profeet was een man die ellende gezien had. Hij mocht het volk niet aanpakken of hij moest in het gevangenkot of in de modderige kuil. Hij deed zijn mond niet open of hem werd alle kwaad gedaan. De man was niet alleen een groot profeet, maar ook een groot poëet. In 2 Kronieken 35, daar maakte hij een rouwlied over de koning Josia, en hier maakt hij een treurlied. *Hoe richt hij het in?*

Zo. God heeft ons van klein groot gemaakt; wat heeft Hij ons verheven en rijk gemaakt! Tevoren waren wij niemendal. Ook toont hij hoe dat volk schrikkelijk gezondigd had. Dan hadden zij zich predikanten gezocht die tegen groot noch klein zeiden: dat is zonde. Hun leraars die zij verkoren hadden, hadden hun overtreiding niet bekendgemaakt. Was er nog iemand van de ouden die het deed: die leed moeite. Dan gaat hij hen tonen hoe zij verwoest waren en het verderf dat hen overkomen was. *Mijn hart breekt*, zei de man, *als ik uw grootse muren zie en als ik zie hoe stad en tempel verwoest is.*

Ach God, zegt hij, *hoe smart het mij als ik het verderf zie dat ons is overkomen.*

Nu, deze man werd beter behandeld bij de vijanden dan bij zijn eigen volk. Hij was gevangengezet van zijn volk om zijn getrouwheid, hij kreeg dagelijks een bol brood en water, totdat het brood in de stad op was. Toen werd de stad ingenomen. Toen zij nu ingenomen was, zo komt de overste van de koning van Babel.

"U ziet, zei hij, *dat God gedaan heeft hetgeen gij met uw mond gesproken hebt. Wilt gij nu met mij mee naar Babel gaan: u zult in mijn gunst zijn. Maar staat u dat niet aan: daar is Gedália, een goed man, die ik over het volk des lands gesteld heb; wilt u daarbij gaan: doe het, en ik zal u een goede behandeling verzorgen, ik zal verzorgen dat u leven kunt."*

En het was of de profeet zeggen wilde: *ik bedank u voor het ene, en het andere neem ik aan, ik ga naar Gedália.*

Daar wordt Gedália vermoord van Ismaël. Daar komt weer een ander; die vermoordt Ismaël. Daar raakt de profeet onder een deel hoofden van de krijgsmacht.

Profeet, zeggen zij, *wilt u ons nog wel een dienst doen: wilt u God nog wel eens voor ons vragen of wij in het land willen blijven of dat wij naar Egypte zullen trekken?*

Het was of de profeet zeggen wilde: *wel, als ik het al doe, en ik zeg het u wat de Heere geantwoord heeft, u zult het toch niet geloven, ik ken toch uw oude inborst wel.*

Daar zwoeren zij hem met een dure eed dat zij naar zijn woord doen zouden. Hij vraagt de Heere voor hen, hij brengt hun het antwoord weder. *Blijf in het land*, zegt hij, *u hebt geen last van de Chaldeeën.*

Man, zeiden zij, *gij liegt, wij willen naar u niet horen.* Toen brak zijn hart. *Tot op deze dag toe*, zei hij, *bent u nog niet verbrijzeld van hart.* Daar gaan zij met hem naar Egypte. In Egypte zijnde, daar profeteert hij hun wat hen in Babel zal ontmoeten. Dat alles zult u vinden van het 38^e hoofdstuk van zijn profetie tot het einde van het boek.

De man had dikwijls opdracht van God gekregen om te prediken op bekering, en hij had het ook trouw gedaan. Hij had evenwel niet harder aangedrongen dan een herder achter God betaamt. *Die andere predikanten zoeken u kwaad*, zei hij, maar ik niet; ik heb zo lang voor u gebeden totdat God zei: *gij zult niet meer voor hen bidden*, Jer. 7. Dat bedroefde mij; ik kon het niet laten, ik viel op mijn knieën, en ik liep de HEERE voor u aan, en ik zei: *HEERE, wat wij niet kunnen doen, doe U dat.*

Wat voor een werk?

"Bekeer ons tot U."

En wat zal het dan zijn?

"Dan zullen wij bekeerd zijn." Wij willen niet eerder de zegen hebben. *Vernieuw ons dan de dagen als vanouds.*

- I. Ten eerste, de profeet valt voor de HEERE neder: *ik moet bidden*, zegt hij.
- II. Ten tweede, wat bidt hij? *Bekeer ons tot U.*
- III. Zij zullen toch niet getrouw aan mij blijven. *Ach ja, HEERE, als u het werk doet, zo zullen wij bekeerd zijn.*

IV. Wilt u niet eerder zegen hebben? *Nee, vernieuw onze dagen dan als vanouds.* Dat zijn vier opmerkelijke stukken.

I. Hij valt voor de HEERE neder. *HEERE*, zegt hij. Dat is een Naam die Hij al lang gehad had. Het was een Naam Die het Wezen Gods uitdrukte. Het was die Naam waar God Mozes mee gezonden had. Het was Gods eigen Naam, het was Zijn gedenknaam. Allen die in het donker zijn onder Gods kinderen hebben op die Naam gesteund. Het was die grote en vreselijke Naam. Het was die Naam, die uitdrukte dat Hij altoos bij Zijn volk blijven zou. God wilde nooit Zijn Kerk verlaten. Hij wilde ook nooit dat de Kerk zou uitgaan of die Naam moest op het volk gelegd worden, Numeri 6. Het is die Naam in dewelke al die parels zijn die aan de Goddelijke kroon zijn. Het is die Naam door welke Hij het wezen geeft aan Zichzelf, aan al Zijn schepsels, aan Zijn besluiten, dreigementen, beloften, en door welke Hij een nieuw wezen geeft aan Zijn uitverkorenen.

Ja, door die Naam bezit Ik, zegt God, *zoveel majesteit, dat alle schepselen, die in de hemel en op aarde zijn, Mij aanbidden.* Ik heb macht om al Mijn kinderen te helpen en al hun vijanden te ruïneren. Ik heb Geest om u te onderwijzen, genoegzaamheid genoeg om u in al uw gebreken en ledigheid te vervullen; Ik ben een volle fontein: hoeveel Ik geef, Ik word niet uitgeput; hoeveel Ik geef, Ik heb nooit iets minder.

Wij moeten wat opklimmen, nog tot het 19^e vers. *O HEERE*, zegt de man. Er zijn somtijds predikanten die er verachtelijk van spreken als de vromen eens *o* en *ach* en *och* zeggen; zij spreken er kwaad van. *Het is een o-, een ochs-, een achsvolk, een deel zuchters en steners*, zeggen zij. Zulke nieuwmodische gasten zullen het zwaar te verantwoorden hebben; het is een teken dat zij het Woord van God niet kennen noch de bewegingen in het hart van Gods kinderen. Het zijn hoge uitdrukkingen, die een bidder zeer wel voegen.

Wat geven zij erdoor te kennen?

Hun aandacht. Het is of zij de Heere daar zo bij zich hadden en voor zich hadden. Ook geeft het te kennen hun ijver. Mijn hart brandt: *O Heere, verhoor, o Heere, vergeef, o Heere, merk er op en doe het, en vertrek het niet*, Dan. 9:19. Zij drukken er de bewegingen van hun hart door uit. *O mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswee, o wanden mijns harten; mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen*, Jer. 4:19. Dan staan zij met tranen op de wangen en zij spreken smekingen. Het is een aanhoudend bidden: *o, ik kan U niet laten gaan. Wat geeft het te kennen dat o, ach, och? Ik kan geen uitstel lijden, de zaak is radeloos, het is met mij gedaan als U mijn verzoek uitstelt. Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht!* Gen. 17:18. *Ach Heere, laat mijn zuster Mirjam genezen worden, zei Mozes, er scheelt niet veel aan of de verrotting zal komen*, Num. 12. Het geeft te kennen hoe vol verlangen zij zijn naar het begeerde, en hoe hoog dat zij het waarderen zouden als zij het kregen, en hoe zij ermee in hun schik zouden zijn als God het deed. Als zulke 'vogels' daarmee gespot hebben, dan spotten zij met het werk des Geestes. Ziedaar: *o HEERE*, zei de man.

II. *Wat is uw bede, man, wat roept gij, Jeremía?*

O HEERE, bekeer ons tot U. Waarom bad de man daar zo om? Omdat het zo zeldzaam was; allen krijgen de bekering niet. Het was zo nodig: ik of u mogen ze niet missen. Wat behoort ik dikwijls te prediken, lang aan te dringen (dat is de belofte van God aan ons, en van ons aan God); wij hebben dat evenwel niet gekregen in ons land. Ach, ik wilde dat Gij nu de hemel scheurde en met Uw Geest nederdaaldet en ons bekeerdet in dit vreemde land.

Bekeren, wat is het woord en wat is de zaak, waar hij zo om schreeuwde tot God?

Naar het woord zal het zijn:

- (1) *Maak mij verstandig, doe mij weder wijs worden, geef mij overleggingen, laat ik tot mijzelf komen!* De verloren zoon kwam tot zichzelf, Lukas 15:17. Een zondaar is als een slechte; door de bekering komt hij tot zichzelf.
- (2) *Bekeer ons, doe ons tot tranen komen, doe ons voor U smelten, leed dragen, berouw hebben.* Met droefheid en berouw begint de bekering, zij gaat ermee vergezeld, Jer. 31, Matth. 26. *Geef ons een droefheid naar God*, 2 Kor. 7:10. 3. *Breng ons van onze doolweg af.* De zondaar loopt van nature naar het verderf, naar de hel, langs de brede wegen en paden. Als God hem bekeert, dan keert hij bijtijds weder. Wij dwaalden als schapen, en gij bekeerdet ons tot den Herder en Opziener van onze zielen, 1 Petrus 2:25. 4. *Keer ons om, maak andere mensen van ons, zet ons om. Wij zien van nature naar Sódóm, naar de zonde; laat Uw genade ons omzetten als een kled.* *HEERE, bekeer ons, trek onze oude klederen uit, doe onze nieuwe aan.*

Dat is bekeren. In de uitschrijfbrief staat het; laten de overheden het aan hun hart brengen. Zullen zij het wel willen weten dat zij in de natuur zonder verstand zijn, dat hun harten zo hard zijn, dat zij gebroken moeten worden, dat zij op een dwaalweg zijn, dat God hen omzetten moet? Zullen de predikanten het wel willen weten? Zal het gehele land het wel willen weten? Dat is het woord.

Maar wat is de zaak?

- Ten eerste, zo een wordt zo gewillig gemaakt om van de kwade weg af te komen, hij wil er niet op blijven.
- Hij wil op de goede weg overkomen. Ik wil en ik moet erop komen en niemand zal het beletten, geen bedenkingen zullen mij er van af houden; al kwam mijn vader, moeder of liefste vriend, ik zou zeggen tegen alles: nee, maar ik wil af van de kwade weg en overkomen tot de goede.

Gij zult in uw hart denken: *dat is zo algemeen; hoe gaat het toe?*

U zult het elk haast zien of er bekering in het land plaats zal hebben of niet. Weet u hoe zo een gesteld is?

1. Ten eerste, ach God in de hemel, zegt hij, ik wist niet dat ik zulk een zondig schepsel was en dat ik mij zo vervloekt gemaakt had. Ik was een vloeker, een dronkaard, en al wat lelijk was; ik ken mijn ongerechtigheid. Dat zegt God in de Bijbel: *Alleen ken uw ongerechtigheid*, Jer. 3:13.
2. Ach Heere, nu ben ik verschrikt dat ik tevoren zo geleefd heb, zo zondig, en dat zo lang; ik heb zo schrikkelijk tegen U gezondigd, ik ben zo dicht bij de hel geweest; het kon niet lang geduurd hebben of ik had in de hel gelegen; hoe hebt U mij kunnen verdragen! Ik kan het niet begrijpen.
3. Ik sta in mijn schaamte. Dat maakt verslagenheid en verlegenheid; er zou wel een gehele stad of dorp dienen tezamen te komen waar zij wonen, om hen raad te geven. Ezra durfde zijn ogen niet opheffen naar de hemel, hij was beschaamd en schaamrood: *Mijn God, zei hij, ik ben beschaamd en schaamrood om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel*, Ezra 9:6. Zij komen met belijdenissen tot God, zij willen het wel bekennen

wat zij gedaan hebben; die zonden, waar zij tevoren om gelogen hebben, dat komt er nu uit! Wat gulpt dat hart dan al uit! Hetgeen zij gedacht hadden te verbergen, dat komt er allemaal uit.

4. Nog eens, zij hebben zulk een afkeer van zichzelf, zij mogen zichzelf niet zien, hun hart keert om als zij zichzelf bezien, over al de gruwelen die zij bedreven hebben, Ezech. 16. Zij zijn gelijk als een net mens als hij morsig is; ik mag mijzelf niet zien; hoe lelijk ben ik in mijn verstand, hoe lelijk in mijn memorie, hoe lelijk in mijn hart, hoe lelijk in mijn taal, hoe lelijk in mijn oogmerken en einden! Daarop komen er tranen voor de dag; zij komen al schreiende tot de Heere, even gelijk als iemand die een lief pand verloren heeft. Het gehele leger schreide, daar was een groot geweën, al de soldaten weenden, zij noemden de plaats Bochim. 1 Samuël 7: zij schepten water en goten het voor de Heere uit, omdat zij niet genoeg schreien konden.
5. Nog eens, daar komen zulke wensingen: had ik met die niet verkeerdt, daar niet geweest, dat niet gedaan! Lieve God, is het een kleine zaak: ik heb gedobbeld, gespeeld, en ben ongodsdienstig geweest, ik kwam waar gevaar was om geheel verleid te worden. Daarbij komen er plannen, voornemens, beloften: ik wil en zal niet meer de zonde doen, het is lang genoeg goddeloos geweest, de zonde is mij een last.
6. Daarop komt er blijdschap dat zij voor de Heere uitkomen. Ik heb, zeggen zij, aan God mijn woord gegeven. Zij beklagen die waar zij de zonden mee gedaan hebben, en zij scheiden er zich van af. Is er iemand die hen zoekt te stuiten: *nee, zeggen zij, al gaf mij iemand zijn huis vol zilver en goud, ik zou hem ten enenmale verachten.*

Als God iemand bekeert, wat gaat er dan al om?

- (1) Kies nu, zegt Hij, wie u dienen wilt, en zij kiezen de Heere te dienen met Jozua: *Aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen*, Jozua 24:15.
- (2) Ach God, zeggen zij, ik voel zulk een blijdschap; mij dunkt dat ik een kamerlingsgestalte ondervind: die reisde zijn weg met blijdschap, Handelingen 8:39.
- (3) Zij danken God over de bekering. Ik kan het U nooit vergelden, zeggen zij, dat U mij trok; boven zoveel duizenden ben ik een ontfermde.
- (4) Dan gaan zij in het eenzame, dan met de vromen, dan met hun familie, dan in het openbaar, en zij maken een verbond met God. In 't eenzame zeggen zij: Heere, ik treed met U in een verbond, en ik beding niets uit dan Uw invloed, wees U mij tot een God en dan zal ik U dienen.
- (5) Dan komen zij met hun familie en huisgenoten met God in een verbond. Dan bij de vromen zijnde en in de kerk maken zij een verbond, zij schrijven het met hun hand *dat zij des HEEREN zijn*, ja, al moesten zij het met hun bloed ondertekenen: zij zouden het doen, zij geven hun hand en hart aan God. U bent mijn Getuige, Heere, zeggen zij, dat ik U te dienen gekozen heb, en dat eens voor al, voor eeuwig.
- (6) Zij mijden alle gezelschappen en gelegenheden waar aanleidingen tot zonden zijn. Waar zij eens niet wel waren, waar het gevaarlijk is, daar blijven zij af. Ik zou liever, zeggen zij, eenzaam leven. Ja, moeten zij in zulke gezelschappen komen, en zijn ze doorgebroken zodat zij niet mee gedaan hebben: zij danken God dat zij getoond hebben dat zij een ander mens waren.
- (7) Ten laatste, zij gaan reformeren. Al is het dat er zulke predikanten mochten zijn die zeggen dat de bekering niet bestaat in het uitwendige, dat het op het

uitwendige niet aankomt: zij reformeren, zij doen hun sieraden af. Is er een biddag: zij zoeken los te maken de banden der zonden en te doden de leden die op de aarde zijn, Kol. 3:5. Zij zoeken hun rechterogen, -handen en -voeten af te kappen en uit te steken, hun allerbeminstste troetelzonden zoeken zij weg te krijgen, zij zuchten over de inwonende zonde en wensen ervan ontslagen te zijn. Zij wensen van de wereld ontslagen te zijn, om in de hemel te zijn.

Wie wilde de man bekeerd hebben?

Bekeer ons, zei hij.

Hoe man, was u er ook al onder? *Had u dan ook al gezondigd?*

Och ja; zie maar eens Jeremia 1 en 12 en 20. Als er een zware post was, dan wilde hij geen predikant zijn; dan was het: *Ik ben te jong*, Jer. 1:6. En in hoofdstuk 12:1: *ik wilde wel eens met U twisten over de weg der goddelozen, omdat zij zo voorspoedig was*. En hij was er zo verdrietig over dat hij zo'n man van twist was. Ik wilde, zei hij, dat mijn moeder mij nooit gebaard had: *Vervloekt zij de dag, in welken ik geboren ben*, Jer. 20:14. Meent u dat het altijd zo effen gaat als men zo gedrukt is onder zijn eigen volk?

"Bekeer onze hoofden, zegt hij, bekeer mij, wij elk hebben de bekering nodig; ach, dat wil elk afkwamen van de kwade weg! Zo Gij, HEERE; het werk niet doet: Uw zegen zal het niet doen, onze consciëntie zal liet niet doen, de slagen zullen het niet doen, de predikanten zullen het niet doen, het nare noch het liefelijke uit het Woord zal het doen, het zal nooit gaan als U het werk niet begint, achtervolgt en voortzet."

Waar wilt u naartoe? *Tot Wie bekeerd zijn, profeet?*

"Tot U, HEERE."

Wat houdt dat in?

Laat het riet geveinsd zijn, laat het niet maar met de lippen of mond gedaan zijn, laat het niet zijn tot ons eigen einde of gewin, of gunst te vinden, of ontkoming van slagen te hebben. Jesaja 56: daar waren zij elk erop uit tot hun eigen gewin; zij hielden vastendagen en zij zwoeren tot hun aardse welstand. *Zij allen keren zich naar hun weg, elkeen naar zijn gewin, elk uit zijn einde*, staat er in vers 11. Maar Jeremia zei: Bekeer ons *tot U*, opdat het blijken mag dat het ons om U te doen is. Laat het blijken dat wij met God verzoend zijn, en dat God onze Vriend is, en dat Hij onze vijand niet is. Laat ons al ons leven uit de bekering niet uitscheiden, totdat wij in de eeuwigheid bij U zijn.

III. Wel profeet, als ik u eens verhoorde, *wat zou het dan zijn?*

Dan zou mijn hart opengaan, dan zullen wij bekeerd zijn.

Wat is dat?

- Ten eerste, dan zal niemand weer ván U af kunnen of willen gaan. Dan zullen wij zeggen: *Gij zijt ons te sterk geworden, Gij hebt ons overreed*, Jer. 20:7.
- Als wij bekeerd zijn, en als U erachter zit, HEERE, dan zal het niet op de gedaante liggen, maar dan zal het hartenwerk zijn, dan zal het in der waarheid zijn, Jesaja 61:8. Dan is er geen omkijken naar dat werk, daar is staat op te maken.
- Dan zullen wij zo blij zijn, als u elk en de onzen zult bekeerd hebben, en die ons maar kent, zal het zien dat wij een zaad zijn, dat de HEERE gezegend heeft, Jesaja 61:9.

IV. Wel profeet, mocht God zeggen, doet u het niet slechts om uw oude zegen weer te hebben, als ik u in uw land weder zal brengen? Is het wel zoveel om de bekering? *Is het niet meer om in uw land te zijn?*

Och nee, HEERE, bekeer ons tot U, en vernieuw dan onze dagen als vanouds. Als ik om Uw zegen bad, en U gaf ze, en wij misbruikten ze dan weer, wat hadden wij daar dan aan? Maar nu bid ik: *Bekeer ons tot U, en dan zullen wij bekeerd zijn, en geef ons dan Uw oude zegen, eerder niet.* Wij hebben in het Woord gelezen, als zij dachten aan de oude dagen, dat hun hart opsprong van blijdschap: *Ik overdacht de dagen vanouds, de jaren vanouds*, Psalm 77:6. *Ik denk aan de dagen vanouds, hoe ik placht te gaan met de feest houdende menigte*, Psalm 42:5. De Joodse republiek, hoe heeft ze gebloeid, wat zijn onze vaders in aanzien geweest, hoe stond het onder die oude vaders? Zullen wij het u in een beeld eens doen zien, hoe schoon dat het stond, in de regering, in de krijgsmacht, in de justitie, in de huisgezinnen, hoe liefelijk in de religie, en hoe beminnelijk onder de vromen in het gehele land?

Ga met ons eens door al die paadjes.

1. In de regering, hoe stond het daar? Maakten zij daar contracten? Zeiden ze daar: de kinderen zullen opvolgers van de vaders wezen? Als zij zulke contracten gemaakt hadden, zo zou men gezegd hebben: uit dien hoofde zult u voor ongeschikt verklaard worden. De regenten waren geen kinderen: als zij anderen in hun plaats deden opvolgen, verzorgden zij dat zij bekwaam waren. Exodus 18: ga onder het volk, zei vader Mozes, en zie om naar mannen die de gierigheid haten, naar bekwame mannen. En in Deuteronomium 1 tot het 20e vers was het al hetzelfde, en zij stelden hun oversten van tien, oversten van honderd. Uw hart verlustigde zich in die oude tijd als u de staatkundigen zag, uw hart raakte vrolijk gestemd over de richters en rechteressen, een Barak, een Debóra. Zag u een Samuël: die stond daar onder het volk; getuig het tegen mij, zei hij, wie ik verongelijkt heb; en zij zeiden allemaal: niemand. Zag u de koningen, die God vreesden: de vromen waren bij hen geacht.
2. Het was een plezier om te zien hoe het stond in de financiën in die oude dagen. Waren de kassen altijd berooid en ledig? De schatten des konings en der heren: hoe ging het daarmee? Als er wat gegeven moest worden, gaf het volk zoveel dat zij moesten zeggen: houd op, het volk geeft te veel. Was er wat te repareren in de tempel: aan de deur zetten zij een kist; die werd zo vol geworpen dat zij zeiden: er is overvloed. Het zilver werd somtijds geacht als steen.
3. Hoe stond het in de justitie? De hoofden en de gecommitteerden: waren die de handen gebonden? Zeiden zij tegen hen: u zult de contracten die er gemaakt zijn, intrekken? Ach nee, maar het geschil tussen de man en zijn naaste zult u effenen, zonder ontvangen van enige geschenken. Vrees, zeiden zij, voor het oordeel Gods! *Wie den goddeloze rechtvaardigt en den rechtvaardige verdoemt, zijn den HEERE een gruwel, ja, die beiden*, Spreuken 17:15. *U zult de rechtvaardige niet verdoemen en de goddeloze niet rechtvaardigen, maar u zult den rechtvaardige rechtvaardig spreken en den onrechtvaardige verdoemen*, Deut. 25:1.
4. In de krijgsmacht had u helden zodat u verbaasd moest staan, welke aangezichten waren als aangezichten van leeuwen, en hun voeten waren als de reeën in snelheid. In 2 Samuël 23 durfde er één tegen een drie- of vierhonderd te staan, en een of twee durfden een stuk land bevrijden.
5. Wij hebben ze gezien in de regering, in de justitie, in de financiën, in de krijgsmacht; maar hoe waren zij in de godsvrucht in hun huisgezinnen? Komt u in de huisgezinnen, daar hadden zij de onderwezenen van hun huis, Gen. 14:14. Daar

zat de vader of moeder met dé kinderen op de schoot om ze te onderwijzen. Daar stonden de kinderen bij hun grootvader om onderwezen te worden. Daar stond een oud man en verhaalde aan de kinderen wat zijn ouders hem gezegd hadden: *O God, wij hebben het met onze oren gehoord, onze vaders hebben, het ons verteld: Gij hebt een werk gewrocht in hun dagen, in de dagen vanouds. Gij hebt de heidenen met Uw hand uit de bezitting verdreven, maar henlieden geplant; Gij hebt de volkeren geplaagd, maar henlieden doen voortschieten. Want zij hebben het land niet geërfd door hun zwaard, en hun arm heeft hun geen heil gegeven, maar Uw rechterhand, en Uw arm, en het licht Uws aangezichts, omdat Gij een welbehagen in hen had*, zo lezen wij in Psalm 44:2-4. Daar kwamen de kinderen en zeiden: *Ik was mijns vaders zoon, teder, en een enige voor het aangezicht mijner moeder. Hij nu leerde mij, en zeide tot mij: Uw hart houde mijn woorden vast, onderhoud mijn geboden en leef*, Spr. 4:3, 4, en in Spreuken 22:6 zei die koning: *Leer den jongen de eerste beginselen naar den eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken*. Wat zei de koning David tot zijn zoon Sálomo? *Gij, mijn zoon Sálomo, ken den God uws vaders en dien Hem met een volkomen hart en met een willige ziel; want de HEERE doorzoekt alle harten en Hij verstaat al het gedichtsel der gedachten; indien gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden; maar indien gij Hem verlaat, Hij zal u tot in eeuwigheid verstoten*, 1 Kron. 28:9.

Hij deed even gelijk als eens een prins deed. Op zijn doodsbed liggende, riep hij zijn kinderen. Ik ga nu sterven, zei hij, en verlaat de ijdelheid der wereld; maar weet u wat u na mijn dood doet? Vrees God, houd liefde met elkander, eer uw moeder.

6. Hoe stond het als u in de tempel of in hun synagogen kwam? Wat een parels van hogepriesters had u daar! Wat een leraars! Zij zochten de gemeente de zin te doen verstaan van Gods Woord; het was een plezier om te zien. Hoe waren zij in de religie in tijden van verval? Daar had u parels van profeten en priesters, die het volk zochten terecht te krijgen, en zij volbrachten hun opdracht, of het aan een koning of aan een ander was, of het hen lief of leed was, zij waren gaarne bereid te lijden. Hebt u eens een Elia mogen zien op de berg, als het vuur van de hemel daalde tot tweemaal toe, en een hoofdman met zijn vijftigen verteerde? Als hij toen tot de koning ging: hoe trouw was hij! Had u eens Elia gezien, wat een moed hij had toen hij daar zo ijverde tegen die Baálpriesters? Het kwam wel zover dat de koningen bij de profeten kwamen en schreiden, en zeiden: ik verlies mijn paarden, ruiters en alles, als ik U verlies.

Had u ze eens in de kerk gezien? De minste vrome had zulk een ontzag. Zolang als er maar van de ouden leefden, vreesden zij God. Mozes, als hij niet kon bidden: daar is een Hur, die hem ondersteunde. Wel, meent u dat die mensen zo klein waren als sommigen nu wel schreeuwen? Zij waren vrij beter dan zij die dat zo schreeuwen. Zij mochten liever wensen dat zij een korreltje van hun genade hadden. Onder de regenten leefde een Samuël.

De gemeente was toen in een goede orde, de tucht werd gehouden, de portiers, die de wacht waarnamen, werden uitgezet. Meent u dat de heffe des volks zoal uit- en inliep gelijk als nu? De portiers stonden op hun post, opdat alles wel geschieden zou. Komt daar een koning Uzzia toen hij sterk geworden was, wil hij zelf gaan offeren, zegt hij: ik heb geen priesters meer van node (gelijk velen nu zeggen: ik heb geen predikant meer van node). Daar komt een Amázia naar hem toe, en die zei: heer koning, doe het niet, het zal u niet tot eer zijn; ik zou u raden dat ge u niet zou onderwinden zoveel baas in de kerk te spelen. Als hij er niet naar horen wilde:

er staan daar een tachtig priesters; die dreven hem uit, en God strafte hem met melaatsheid, zodat hij moest wonen in een afgezonderd huis. Meent u dat toen de weg zonder hek of sloten was? Nee, zij was het niet.

7. Wat is er nu nog? Hoe stond het met de waarheid, godsvrucht, vrede? Die bloeide. Hoe stond het onder de vromen? Er was niet één kind van God of zijn hart brandde in liefde tot God. *Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave*, was Mozes wens, Num. 11:29. Gelijk zij hun talenten niet zochten te begraven, zo zochten zij ze op winst aan te leggen aan hun vrienden en bekenden. Zij wekten hun kinderen en bekenden op tot dienst aan God. Dan gingen zij naar de troon van God en worstelden voor hen.

Nu, de profeet zei: "Heere, mochten die oude dagen eens weer herleven! Allerliefste Heere, U bent er genoegzaam genoeg toe en machtig; wij vertrouwen het U dan toe dat wij nog eens die oude dagen zullen zien herleven, als u ons bekeerd zult hebben tot U." Daar hebt u ons vers.

Toepassing

Het is met ons door Gods goedheid zo slecht niet gesteld. Ons land is nog niet verwoest. Maar wij moeten thans zeggen dat er ons veel dingen dreigen en drukken, en dat zal onze toepassing wezen.

- a. Het begint ernaar te gelijken dat het land door de oordelen en vloeken zal opgegeten worden. Er dreigt ons dat de waarheid en de deugd ons verlaten zal en dat wij de afvalligsten der afvalligen zullen worden. Zo er geen weekheid noch tederheid komt, zo dat moet blijven gaan in die onverschilligheid waar het nu in gaat: de Heere zal een weg ingaan die schrikkelijk zal zijn

De goeden moeten zeggen: wij sterven; wij kunnen somtijds niet horen bidden noch prediken. Moet dat zo voortgaan, zo zal er nog een afscheiding komen. Wij zullen het misschien niet beleven; er zitten er hier wellicht die het beleven zullen. Zo er niemand in de bres staat om wat goeds te zoeken voor de kerk, zo zal er een lauwheid, een onverschilligheid komen, een dorre bediening, zulke predikanten gelijk als er nu al veel ingang bij de groten vinden, welke een gewoon lidmaat zou beschamen. Als zij antwoorden moeten wat hun gevraagd wordt: een gewoon lidmaat zou ik ertegen durven zetten. En als zij dan predikanten zijn, dan weten zij bijna niet dan van *perioden* te spreken en van *ceremoniën en voorzeggingen*. Maar men moet ervan zeggen: is dat een predikant, die tegen de hovaardij, boete en vernedering moet prediken? Predik het eerst tot uzelf, en als ge u gebeterd hebt en er u over vernederd hebt, predik het dan tot ons. Zulke wijshoofden schreeuwen zo uit van hun eigen wijsheid. Als het niemand van hen doet, dan schreeuwen zij het zelf uit, en als het er dan al op aankomt, dan zijn het een deel ceremoniën en perioden waar zij zich mee ophouden.

- b. Weet u wat ons nog meer dreigt? Daar hangt wat zwaars over het hoofd der vromen: die zullen gehaat, bespot en tot een last worden. Wie ze onder zijn vrienden heeft, zal zich schamen ze te noemen. Er is te wachten, en de tijd dreigt het, zo u nog een uitlegging hoort, dat u geen toepassing horen zult. Zo u er nog al eens een hoort, zo zal het als een steen zijn die onder kikvorsen gegooid wordt; een uitroepen: *wel, wat een vervloekte staat is de staat der goddelozen, en wel, wat een gelukkige staat is de staat van Gods kinderen*. Maar van gevallen van het gemoed op te lossen en

zwarigheden open te leggen, daar weten die wijshoofden niet van. Zij weten van zulke toepassingen niet waar dat onderrichten in komt, dat zeggen: ik zal u niet laten gaan of u moet naar God.

c. Wat zullen wij zeggen, vrome? u wordt mede de wereld gelijk, u moet mede de stroom volgen, u wilt meedoen. Vrome, God zal u slaan. Het is of u ook naar de hel wilt gaan. Zult u eens uw plicht doen, het is of het alles tegen de stroom opgaat; u gelijkt niet naar vromen. Bent u ergens in een gezelschap: als zij de spot met u zouden drijven, die vernedering kunt u niet verdragen. Ja, daar staat u en een alleruiterste verwoesting dreigt. Wij geloven dat God gereedschap maakt om u te stellen als het Joodse land. Het is waar, wij zijn geen profeet noch profetenzoon, maar wij zullen u onze reden zeggen naar het Woord.

Als God grote weldaden aan een volk bewijst, en daar volgen grote misdaden op: daar is verwoesting op gevolgd. Wij moeten over gelijke zaken gelijke oordelen vellen. Als wij u zeggen: op die zaak is dat gevolgd; mogen wij dan niet denken dat op dezelfde zaak hetzelfde volgen zal? Bedenk deze dingen:

1. God uit de hemel heeft zo menige schone kerk rondom ons verwoest. Als wij nu dezelfde zonden bedrijven, wordt het dan geen tijd om eens om te zien? Spreekt God zo niet Zelf? *Ik heb de steden der heidenen*, zegt Hij elders, *en haar straten eenzaam gemaakt, dat er niemand op wandelt*. En wat zei God tegen Israël? *Zo gijlieden Mij niet vreest: de brand is zo dichtbij dat u mede zult delen; zo u in uw onboetvaardigheid voortgaat, zo zal Ik het land door het vuur van Mijn ijver verteren*.

- Ga nu eens geheel Europa door. Zitten zij in Zwitserland, in Genève niet en beven zij niet? Hoe is het in de dalen en valleien? Deze koning schijnt nog goedertieren met hen te handelen.
- Ga in Hongarije, Silezië, Moravië, Bohemen en Polen. Daar hebben wij al over een jaar of twee gedeputeerden gehad. Zij schreeuwden daar tot de staten van het land om hulp.
- Wij kunnen het niet laten te vertellen hetgeen in de kranten staat (elk leest ze niet) wat er in Polen gebeurd is tegen de verdragen in. Daar is een stout student, een Jezuïet; die maakte moeite tegen een burger. Uiteindelijk geeft hij hem een slag. De andere slaat hem terug. Daar komt een geheel geravot, aangestoken van de Jezuïeten, zodat zij niet alleen die ene burger maar elk voorbijgaande aantasten. Daar komt een beweging onder de burgerij. Daarop komen zij aan een Maria's beeld. Zij werpen het af; zij zeiden: *Maria heeft er zoveel geholpen, laat zij nu ook zichzelf helpen*; gelijk als Gideon eens zei. De magistraat, protestants zijnde, wat doet die? Die hebben dat geweld niet flink genoeg gestuit. Daar willen zij de president-burgemeester hebben, die alle dingen niet genoeg had aangetrokken noch de zaak terdege had overlegd; het was: hij heeft zijn opdracht niet gedaan naar de zaak. Daar halen de Jezuïeten de kerk omver, en zij komen 's avonds moorddadig om de eerste en tweede burgemeester, om hen te onthalzen. Zij zonden een deel soldaten om hun vervloekte vonnis te kunnen uitvoeren. Daar vinden zij de president-burgemeester in het huis van God; zij halen en slepen hem er gevangen uit, zij grepen hem bij het hoofd. Wat nu gedaan? Zij beloven hem pardon als hij paaps wil worden. Hij antwoordt: 'nee, mijn antwoord van heden is als die van gisteren, en die van morgen zal zijn als die van vandaag.' Daarop slaan zij hem de kop voor de voeten. De tweede burgemeester zei: 'doe de executie ook maar aan mij.' Maar zij wilden niet; zij lieten hem vrij gaan. Toen gingen zij naar de andere acht, die zij ook gevangen

hadden, en zij slaan ze de hoofden af: is het niet in één slag, het is in drie of vier kappen te geven, zodat het bloed stroomde langs de straten, en de lichamen dergenen die onthoofd werden, vielen de ene over de andere. De kerk der protestanten werd hun ontnomen en de papen erin gezet. In de magistraat werden paapse regenten gesteld, die de taal van de stad niet kenden, en de rechte regenten werden er uitgeschopt.

- Bijna heel Duitsland door worden er geen contracten of verbonden gehouden.
- In Engeland is het op zijn tijd ook al geweest. Wij zijn als een vuurbrand nog overgebleven.
- Ga eens naar Frankrijk (ons hart breekt als wij eraan denken): daar liggen zij en sterven onder de grootste consciëntiedwang. Komen zij op en willen zij de consciëntiedwang geen ingang laten vinden, dan worden hun kinderen hun afgenomen.

2. Het tweede dat God doet, is dat Hij dikwijls wondertekenen geeft. Er zei eens iemand: nooit is een komeet ongestraft gezien. Hoort u dan predikanten spreken, het is: er broedt wat. In het jaar 1681 is er een schrikkelijke komeet gezien. Wat heeft God tekenen gedaan in Israël eer zij verwoest werden! Nu zou men wel zeggen als er een groot komeet gezien werd, hetgeen de sterrenkijker Egmdt zei tegen de koning Lodewijk: *ontzet u niet over het teken des hemels; dat doen de heidenen*. Maar Lodewijk antwoordde: *ik ontzette mij voor die God Die het teken doet zien*. Hendrik de Vierde liet Duc d'Alva vragen: *hebt u die komeet wel gezien?* Wat antwoordde hij? Ik heb zoveel op de aarde te zien, dat ik geen tijd heb om naar de hemel te kijken.

3. Wat dreigt ons? Dit. Zo wij ons verhardten onder het Woord, onder de zegeningen en slagen, gaan wij in onze goddeloosheid voort als wij geslagen worden, maken wij des afvallens te meer: wij hebben te verwachten dat het ons zal gaan als Sódóm. Als wij onder mindere slagen niet gebeterd worden, dan zullen er grotere komen. Laten wij het aan onze harten brengen. Wat een slagen zijn er in de nering, in de schepen! Wat een verliezen in haar reputatie heeft onze staat geleden. Wat een ziekten zijn er onder beesten en mensen geweest! God heeft ons geslagen met natte en droge jaren. Als het zo begint te gaan, dan begint God weg te gaan. Hij wijkt met Zijn Geest der heerlijkheid. Het is of God zeggen wil: Ik wil van de goddelozen niet tegengesproken worden. Het is of God van de vromen zei: *Ik wil van u niet bedroefd worden*. U moet gedurig tegen de stroom op laveren. Hoe geesteloos is het als u eens bidden of lezen moet! In Ezechiël 9 rees de Geest der heerlijkheid op en ging in de deur van de tempel staan. En in Ezechiël 10 ging ze op de dorpel staan. En in Ezechiël 11 ging zij op een berg staan. Toen zei God: mensenkind, maak u gereedschap van vertrekken. Gelijk als op die Pinksternacht, toen er een stem in de tempel gehoord werd: laat ons vanhier gaan.

4. Dit is onze reden: omdat Gods kinderen en de predikanten verlegen staan om voor het land te bidden. Zij weten niet meer wat zij op bededagen prediken of bidden moeten. Zei God niet een- en andermaal tegen Jeremía: u dan, bid niet voor dat volk, Jer. 7:16 en 11:14. Als een kind Gods in het eenzame zijn hart nog eens opbobbelt, in liefelijke alleenspraken met God, ... dat gebeurt nog wel; maar komt hij aan land of kerk, dan is zijn hart gesloten. Zou dat niets te beduiden hebben? Ik geloof niet dat ik het alleen ben. De Joden plachten te zeggen: *een rechtvaardige in zijn bidden is een pilaar voor de kerk*.

5. Het vijfde is dit: de vromen gaan weg, die protestanten waren, mannen en vrouwen, en niemand let erop. Sterft er onder de groten een, van wie men maar iets goeds denken kan: daar daveren de stoelen van, over het verlies van zo'n Godvruchtige. Maar is het een geringe, die dikwijls een cederboom is, die kent men niet, daar wordt niet van gemeld; in wie dikwijls maar een korreltje genade is, daar is veel beslag over. God neemt de voornaamste vromen ook van de predikstoel en uit de regering.

6. Het zesde is dat vermenigvuldigen van het pausdom in ons land; billijk kunnen de ingezetenen dat niet dragen. Zullen wij daarin de overheid prijzen? Billijk doen wij het niet. De Egyptenaars waren bekommerd over het vermenigvuldigen der Hebreeën. De Filistijnen zeiden: *Wat zal David met zijn mannen bij ons doen? Laat ze gaan.* Wij zeggen: Wat doen de papen bij ons, dan dat zij maar verlangen om nog eens een Bartholomeüsdag aan te richten? Zij zitten en jeuken (en hun 'bekken'⁶ spreken het uit) om hun handen te wassen in der geuzen bloed.

7. Ten laatste, dit is onze vrees omdat alle zonden ongemoeid in zwang gaan. Het bedroeft ons tot in onze ziel, dat lot- en kaartspel dat er in onze stad omgaat.

Er moest eens een vroom man in een gezelschap komen. De man wordt door Gods Geest en vuur aangedaan. Daar werd met de kaart gespeeld. Hij zei: *schaamt ge u niet, mijnheer, dat u zo zit en dobbelt?* Deed het wel kwaad? Nee, maar die heer viel op een predikant. *Als het zonde was, zei hij, zou dan zo'n predikant wel komen leunen op mijn stoel en het over mijn schouders kunnen aanzien?*

Het viel zo uit dat hij die vrome man erom liefhad en de predikant erom haatte en verachtte. Zo zijn er beenopspringers,⁷ broeders van de koek: zij zoeken van de koek mee te delen. Schrik, groten, u hebt zoveel kwaad gedaan en u doet het nog, dat u zulke dobbelarij aanricht, wat van zoveel oude en verstandige lieden is tegengesproken. Zal dan de zonde geoorloofd of ongeoorloofd zijn naar der groten verbod of gebod? Groten, wilt gij niet tegen de zomer weer gaan reien en rossen?

En burgers, wilt u het ook doen? Haal dan uw hart op. Wij moeten dikwijls schrikken dat wij het horen, doordien wij aan zo'n zijde leven moeten waar wij wonen. En dat gaat zo alle jaren.

Burgers, u bent er niet vrij van, u moet het niet alles op de groten steken.

Zegt u: *u stelt het zo radeloos voor, wat moeten wij dan doen?*

Er moet *bekering komen, of het is met ons gedaan.*

Zegt u: *is er bekering te wachten?*

Ik geloof nee.

Zegt u: *waarom?*

Dat zal ik u zeggen.

1. Ten eerste, de hoogheid Gods komt op ons hart niet. Farao werd niet bekeerd als hij zei: *Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou?* Ex. 5:2. Als men zegt: God is zo hoog niet, zou God er op merken? Vrezen wij dat er geen bekering te wachten is.
2. De tweede reden is: de zonden breken door gelijk als een dijk en hek; dan is het gedaan; alle soorten van zonden onder allerlei personen gaan er in zwang.
3. Er wordt met alles gespot: dat zijn dan zwaarhoofdigen als men zo spreekt. Als dat was, ontstak Gods toorn, 2 Kron. 36.
4. Men zoekt het alles uit te stellen. Het is nooit: *heden*; het is altijd: *daarna*; wij willen gepleisterd en geheeld zijn.

⁶ In het origineel staat: bakhuizen; afgekort 'bakkes'

⁷ Ambtenaren die elkaar bevoordelen

5. Nog een woord. Wij geloven dat er hier wel kwaad zijn dat wij zo prediken. Ik kan het niet helpen. God door Zijn goedheid heeft ons enige barmhartigheid in onze jonge jaren gedaan; ik hoop dat Hij het in de oude dag ook doen zal. Mogelijk zal men zeggen: *het volk kan het niet verdragen zo lastiggevallen te worden, zo'n predikant kunnen zij niet verdragen.*

Maar het scheelt ons niet: ons hart is tot uw behoud, geef ons plaats. U doet het wel aan zulken die heimelijk kwaad stoken en uw hart van uw vrome predikanten zoeken af te trekken.

Ziedaar, oordeel zelf. Ik verwacht geen bekering, en ik geloof dat er wel honderden met mij geen verwachten.

Wij zeggen dan met één woord: wilt u hersteld wezen als in de dagen vanouds, bekeer u, elk in het zijne.

Laten de regenten zich bekeren; zij schrijven er zo breed van; wij willen dan wel met hen meedoen. Rekent u het u wel zulk een eer een zoon van de kerk te zijn als een heer van de burgerij, hetgeen keizer Theodosius eens zei? Komt u alleen maar in Gods huis om uw partijschap te vertonen? Roepen uw ledig staande plaatsen niet dat u geen hart voor God hebt? Bekeer u. Bent u niet in een verbond met de Heere gekomen? Hebt u er het gebroken brood en de beker niet op genoten? Hebt ge u niet te bekeren? Sluit de poorten, laat uw eigen koetsen niet rijden, sla uw oog op de oprechten in den lande, zie of u ze helpen kunt. Laat de verworpenen bij u veracht zijn, maar eer die God vrezen, die u achten, die bij God de behoudenis van uw zielen zoeken, maar zij maken er niet veel geschreeuw van. Help de verdrukten onder de burgerij; hoor het geroep der weduwen en het geschrei der wezen. Die godslasteraars zijn, straf ze; weer de afgoderij; laat ze geen rust die de Kerke Gods ontrusten; verwerp alle gevaarlijke nieuwigheden.

Mijd zulke predikanten die niet dan van perioden prediken, die geen zonde bestraffen. Zij lijken naar geen predikanten. Bezie ze in de gezelschappen, op de predikstoelen; zij gelijken naar geen predikanten die daar zo niet stijve kaken uitschreeuwen: *dat ziet op die kardinaal, en dat op die paus*. Wat is dat alles? Moest der predikanten gehele predikleer niet daarop gericht zijn dat zij toonden in arbeid te zijn om voor de Heere Jezus kinderen te baren? Moesten zij hun hart niet op de kudde zetten? Moesten zij niet zo spreken dat het minste schaap de herdersstem kende? En moesten zij niet opzieners gaan bezorgen, die onafhankelijk van iemand waren, opdat het zulken mochten zijn die hun gemoed vrijmaken kunnen?

Hebben de vaders zich niet te bekeren die hun huisoefening óf slecht doen óf ze nooit gehad hebben? Begin ze, richt ze op, verbeter ze. Let op uw kinderen, op uw boden. Houd aan in het worstelen. Of wilt u niet? Zie dan wat er van komt. Dit moet klem hebben. *Heden, terwijl gij de stem des Heeren hoort, verhardt uw hart niet*, Psalm 95:7, 8. Waarom zegt u altijd: *morgen zal ik mij bekeren, en niet nu*? Doe het, eer het besluit bare, eer dat de dag van Gods toorn komt, Zef. 2:2.

Laat ons dan in het eenzame met ons huisgezin, en met elkander in de kerk, de Heere gaan aanlopen. Ga elk naar uw huis en maak een verbond met God. Kom van de kwade weg af op de goede weg over.

Wij hebben een bedenking of twee.

- a. Zou het dan beter zijn als door onze onbekeerlijkheid de vijanden het land plunderden, onze huizen verbrandden, en dat u geplant had waar een ander de vrucht van zou eten, en dat onze huizen en paleizen een woning waren voor de wilde

meerlen⁸ om daarin te nestelen en een woning voor de nachtuilen? Moet uw hart niet schrikken als u daarom denken zou, en als u in de kerk zou moeten zien de kandelaar ondersteboven gesmeten, en de lichtende kaarsen tegen de vloer gesmeten, en de leugenpraat van het pausdom en die geestelijken in uw godsdienst oefeningen plaatsen, en die toverkroezen in uw kerk in plaats van de beker des Avondmaals? Zou u dat niet node zien? Wel, bekeer u dan, op de knieën met deze Jeremia; dan zal het alles gezegend zijn in uw staat, stad, land, kerk, krijgsmacht, winkelier, akkerman, arbeider.

b. Maar nu, u durft het alles niet zeggen wat u wel voorziet. Hoe menigmaal zegt u: wij zinken, wij verteren tezamen, de vloek is in alles, Oostindische en Westindische kamer; dat mag zo niet blijven of wij zinken. Komt er eens een oorlog, wat zal het dan zijn? Wij hebben nu een twaalfjarige vrede gehad. Wij hebben nooit zo lang vrede gehad. Wij hebben ook nooit zo lang oorlog gehad als in de laatste. Er groeien zulke wolken, pas op. Bekeer u dan, of wij scheiden uit en wij laten u gaan, en wij laten drijven wat drijft. Als u het land dan eens uit zult moeten, zult u eraan denken. Als u sterft en in het oordeel zult u eraan denken. Dan zult u eraan denken, als u met ziel en lichaam in de hel zult zijn, zo u niet bekeerd wordt.

Ik verklaar u: zo u de zonden niet wilt laten, zullen al uw uitvluchten: dit is geen zonde en dat is geen zonde, u bitter bekomen. U kent dikwijls geen vijftientig Schriftuurplaatsen van buiten, en u wilt zulke wijze mensen zijn, ja, u kent uzelf niet. En is er eens een storm, dan is het meteen: *geef onder ulieden woord en raad*. Maar wilt u raad: bid en worstel om bekering voor uzelf, voor uw huisgezinnen, voor uw gehele geslacht, voor allen die u kent, gelijk als de kinderen der Rechabieten deden. Ga nu tussen de stukken door, en wij hopen en bidden dat God dit gezegde zal beloven te zegenen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

⁸ De meerle is een slangensoort.

EENENVEERTIGSTE Preek over 1 KONINGEN 14:14b

Maar wat zal het ook nu zijn?

Op bededag de 13e maart 1726

Wij lezen in Matthéüs 11:23: *En gij Kapérnaüm, dat tot den hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de hel toe nedergestoten worden. Want zo in Sódóm die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zou tot op den huidigen dag gebleven zijn.*

Koninkrijken, landen, republieken, steden hebben hun op- en ondergang. Van kleine dingen worden zij dikwijls zeer groot, en van grote dingen worden zij dikwijls zeer klein. En ook een mens: hij wordt van arm rijk, en van rijk arm. Zie het in Jozef: uit de gevangenis wordt hij verheven tot een regent over gans Egypteland. Zie het in David: die wordt verheven van achter de schapen tot de troon. Zo was het met de kinderen Israëls: zij waren een klein volkje in getal en vreemdelingen, en daarna werden zij genoemd een vorstin onder de landschappen. Eerst waren zij als een dun riet, en daarna werden zij als een gehele mast. Toen waren zij als een geringe maagd, en daarna waren zij een koningin gelijk.

Gelijk God van klein groot maakt, zo maakt Hij ook van groot klein. Hij geeft de kleine een grote opgang, en de grote doet Hij weder neder dalen. Wat afgebroken is wordt dikwijls weder opgebouwd, en wat opgebouwd is wordt weder afgebroken. In een ogenblik spreekt God, en republieken, steden en volken worden afgebroken, en wat afgebroken is wordt weder opgebouwd. *Ik heb gezien*, zei Sálomo, *vorsten als knechten op de aarde, gaande te voet, en knechten als vorsten rijdende te paard*, Pred. 10:7.

Wanneer nu iemand komt voor een land dat klein geworden is, dat tevoren groot was: daar staat elk voor stil, en hij moet zeggen als Pilatus van Christus zei: *Wat kwaads heeft dan Deze gedaan?* Lukas 23:22. Hij vraagt: *waarom is dezen alzo geschied?* Er zijn er die het vertellen waar het vandaan komt, en zij zeggen dat het hen is overkomen door een eeuwig noodlot. *De wereld*, zeggen zij, *is een schouwtoneel, elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel*. Anderen zeggen: *elk wedervaart zo, zowel de ene als de andere*. Anderen zeggen: *die landen liggen onder dat gesternte, dat een kwade invloed heeft*. In Jeremía 10 ontzetten zij zich over de tekenen. Anderen zeggen: er zijn een deel roofbergen, die niet lijden mogen dat anderen rust hebben, in de 76^e Psalm, vers 5. Anderen zeggen: *de landen zijn gelijk de mensen, die van jong oud worden; uiteindelijk vervallen zij, zij sterven*. Anderen schrijven het aan het beleid der overheden en der dappere helden toe.

Op al zulke spreekwijzen ziet Paulus in Romeinen 1: *Zij zijn verrijdeld in hun overleggingen door hun onverstandig hart. Zichzelf uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden*, vers 21, 22. De op- en ondergang van de landen is voor de natuurlijke mens, hoe wijs hij is, een raadsel. Het zijn voor hen karakters⁹ van een onleesbaar schrift, also wel als dat van Daniël 5: MENE, MENE, TEKEL: niemand kan het lezen. Het zijn dromen, die niemand uitleggen kan dan God. Dat toont God in Psalm 75:7: *Het verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn, maar het komt van Mij*, zegt God. Sálomo zei in Spreuken 14:34:

⁹ lettertekens

Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën. 1 Sam. 2: Ik doe het, zegt God; Hij verheft den geringe uit het stof, en den nooddruftige verhoogt Hij uit den drek; maar de hoogmoedigen vernedert Hij, 1 Sam. 2:7, 8, en Dan. 2:21: Hij verandert de tijden en stonden, Hij zet de koningen af en Hij bevestigt de koningen.

Als nu dat raadsel verklaard is, dan moet er in uw hart komen: waarom doet God dat, als Hij landen, steden en volken verwoest, als Hij dorpen en velden in het water zet, en grote families klein maakt, en zo gehele steden als in de as legt? Hij doet het om twee redenen.

- Er is een reden in de hemel, een werkende oorzaak,
 - en dan een tweede reden op de aarde, en dat is de verdienende oorzaak.
1. Eén is er in de hemel, en dat is als die heilige Majesteit neerkomt om die plekken en die mensen te bezien. Dan zegt Hij: *daar is zulk een geroep, nacht en dag, van de zonden, Ik zal eens gaan zien hoe zij het maken*, Gen. 19. Die heilige God zegt: *Ik moet recht doen*.
 2. En dan aan de andere kant is er een verdienende oorzaak op de aarde, en dat zijn de zonden en de gruwelen die de mensen doen, dewelke tot de rechtvaardige God om wraak roepen. In Genesis 4 van het 8e tot het 12e vers lezen wij van een stem des bloeds, die riep, om te tonen dat Kaïn zulk een bloeddorst had, dat al had Abel meer dan één leven gehad, hij het had moeten verliezen. Paulus toont dat beide in Romeinen 1:18: De toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen.

Geheel de Bijbel door toont God het in veel voorbeelden. Als een land, huisgezin of volk goddeloos wordt: God de Heere ontdekt ze. Vragen zij daar niet naar, dan geeft Hij ze nog wel voor het laatst een trouwe waarschuwing. En het helpt dikwijls al niet: het is alles kosten en moeite verloren. Komen er trouwe profeten, zij moeten hun schouders ophalen omdat het alles verloren is wat zij doen, en zij moeten zeggen even gelijk als in deze onze tekst: *Maar wat zal het ook nu zijn?*

Het zijn weinige woorden, nochtans gewichtige woorden, en zo denken wij dat u ze best zult kunnen onthouden van deze biddag totdat de volgende komt. Ik hoop dat zij van deze biddag tot de naastkomende in uw hart zullen zijn, als het God belieft.

Wij hebben thans te bezien:

- I. Een voortreffelijk predikant;
- II. aanzienlijke toehoorders;
- III. een trouwe predikatie;
- IV. een moedeloos slot.

U zult het allemaal met uw gedachten wel kunnen volgen.

Ik zeg:

- Een wonderlijk predikant.
- Aanzienlijke toehoorders.
- Een wonderlijke predikatie.
- Een verlegen en moedeloos slot en toepassing.

I. Wat het eerste aangaat: wie was die predikant? Zijn naam was Ahía, de Siloniet, vers 4. Silo was een plaats in de stam Efraïm. Dat vindt u in Jozua 18. Het was een plaats waar God Zijn tent en dienst liet zijn, 1 Sam. 1 en Richt. 21. Ahia was een Siloniet, vanwege zijn afkomst, woning, en bediening die hij in de kerk had van God,

en hij wordt de Siloniet genoemd om hem te onderscheiden van anderen die ook die naam van Ahía droegen.

Wat is het een wonderlijk predikant, een zeldzaam man! Men vindt niet veel Ahía's; in zijn tijd ging het al gelijk als nu: zulken werden er weinig gevonden. *Is hier niet nog een profeet des HEEREN?* Zei Jósafat in 1 Koningen 22:7. Ja, daar was Micha, de zoon van Jimla: een man die genoemd mocht worden wagen Israëls en zijn ruiten, maar van wie Achab zei tot Jósafat: *Ik haat hem, omdat hij niets goeds profeteert, maar kwaad*, vers 8. Elia zei eens: *Ik ben maar alleen overgebleven, en nog zoeken zij mijn ziel om die weg te nemen*, 1 Kon. 19:14.

Het was er zo een, die maar als alleen over was. Het was een man die bekend was ten hove, en die ook bekend was bij God. Hij was ten hove bekend bij drie koningen. Bij wat voor koningen? Hij was de hofprofeet geweest van Sálomo, en na hem van zijn zoon Rehábeam, en hij was ook bekend bij Jeróbeam. Hij was de hofpredikant van Sálomo. Dat wordt ons getoond in 2 Kronieken 9:3. Daar, worden er drie opgeteld: de ene was Nathan, de andere was Ahía, en de andere Oded. Hij was een predikant, die ten hove in gunst was. Hij was door zijn trouw niet alleen bekend aan God, maar ook aan het hof. Hij was geen hofpredikant die naar de mond praatte. Hij was getrouw aan God. Of het Sálomo, of het Rehábeam, of Jeróbeam bitter of zoet was, daar vroeg hij niet naar; geen goud of zilver zou zijn tedere consciëntie daar afgetrokken hebben, waarom wij ook geloven dat hij uit Sálomo's hof heeft moeten vertrekken. Het was een predikant die veel blijken gaf dat hij dapper was. Wij zien in Samuël dat hem mensenvrees bekreep als hij David zalven moest ten koning terwijl Saul nog leefde. Deze vraagt er niet naar of Sálomo nog leeft en dat hij Jeróbeam zalven moet over tien stammen tot koning. In 2 Koningen 9 was een profeet die kwam om Jehu te zalven. Hij zond er een naartoe, maar hij was er als over verslagen. Als u het gedaan hebt, zei de profeet tot degene die hij zond, doe dan de deur open en vlied. Deze doet zo niet: hij was trouw in hetgeen waar hij toe gezonden werd.

Het was ook een predikant in nood. Zo is het met de trouwe predikanten: zij achten ze dikwijls in hun leven niet veel, maar als er nood is, dan komen zij er naartoe lopen, al is het dat zij ze in hun leven dikwijls niet verdragen kunnen. In 2 Koningen 3:12 komen drie koningen in hun nood bij een trouw profeet. Ach, zeggen zij, wij zijn in een grote nood, wij moeten vergaan, profeet; vraag toch God eens voor ons hoe het met ons gaan zal. De profeet ziet ze alle drie eens aan. Koning Israëls, zegt hij, u staat mij niet aan; koning van Edom, u staat mij ook niet aan; maar Jósafat, zegt hij, u bent mijn broeder. Hij vreesde God en zei tot hem: om uwentwil zal ik God vragen, en hij deed zo. Zij waren in nood. In tijd van nood, dan is een trouw predikant een man van achting. Deze was een geëerd man, eveneens als Samuël: de oudsten kwamen bevende tot hem, 1 Sam. 16. Deze predikant was bij Sálomo, Rehábeam en Jeróbeam geacht als zij in nood waren. Daar hebt gij de predikant. God zei: *u bent oud, profeet, ja, zwak*. Hij lag misschien ziek te bed. Doordat hij zo oud van jaren was, waren zijn lichaamsogen verduisterd; maar zijn zielsogen waren nog niet blind door de ouderdom. Dat hij oud was, kunt u afnemen uit 2 Kronieken 9:30: Sálomo heeft veertig jaar geregeerd; die heeft hij al doorwandeld, en dan de tijd van Rehábeam, en Jeróbeam heeft tweeëntwintig jaren geregeerd.

Kom, zei God, *Mijn oude profeet, u moet weer eens aan het prediken, u moet nog eens een trouwe preek doen, het zal misschien uw laatste zijn en het zal wel een van uw zwaarste zijn. Kom*, zei God, *wees Mij nog eens een donderzoon op uw stoel of bed*. Zijn hart is gewillig en bereid. Als het U belieft, Heere, zegt hij, ik ben gewillig.

II. God de Heere de man zo aangedaan hebbende, geeft hem een aanzienlijk gehoor. Daar komt hem de koning, de koningin, de zieke erfprins, het ganse hof, ja, gans Israël in zijn gedachten. Wie komt hier voor zijn bed of stoel, tot het gehoor van deze preek in zijn gedachten? De koning Jeróbeam, de koningin (zijn huisvrouw), de erfprins, het ganse hof, de tien stammen, bij duizenden van toehoorders, groot en klein.

De koning komt hier in zijn verbeelding om te behandelen. Daar raakt hij in de geest, en het is of hij zegt: mijn God, de vrouw komt wel alleen, maar hier is de koning ook te behandelen. Wie is de koning? Het was een groot koning, die over tien stammen regeerde; het was Jeróbeam, de zoon van Nebat. Het was een gering man van afkomst, het kind van een weduwnaar; zijn moeders naam was Zerua, 1 Kon. 11:26.

Die grote koning, van zulk een geringe afkomst: hoe was hij ertoe gekomen? Geliefden, de Geest tekent dat aan. Die zegt dat zijn moeder een weduwnaar was, die in kennis kwam bij Sálomo, en dat hij een dappere jongeling was. De koning Sálomo was een vriend van dapperheid; hij ziet wat een dapper jongeling dat was; hij krijgt er zin in, hij stelt hem over de last van het ganse huis van Jozef. Het was Sálomo die zei in Spreuken 22:29: *Hebt u een man gezien, die vaardig in zijn werk is? Hij zal voor het aangezicht der koningen gesteld worden; voor het aangezicht der ongeachte lieden zal hij niet gesteld worden.* Die jongeling was vaardig in zijn werk. De koning zei: heb u het opzicht over dat gehele land.

Die jongeling op zekere tijd naar zijn beroep gaande, zichzelf er wel toe geschikt en gekleed hebbende, zo komt hij buiten de stad en daar komt deze profeet.

Sta stil, zei de profeet tegen die jongeling; *geef mij uw kled*, zegt hij; dat kled schijnt van Sálomo geweest te zijn. De profeet neemt het en scheurt het in twaalf stukken; de tien stukken legt hij op een hoopje en de twee andere ook op een hoopje. Dan zegt hij tegen die jongeling: *neem tien stukken tot u, want zo zegt God: Ik heb lust om u koning te maken over Israël. Maar twee stammen zullen er voor David blijven; maar Ik zal David door u verootmoedigen.*

Hij dat horende kan dat niet goed dragen. Hij gedroeg zich zo goed niet als David, maar hij hief zijn hand op tegen het huis van David, hij begon een muiter te worden. De koning Sálomo, dat horende, legde op hem toe om hem te arresteren. Daar vlucht hij naar Egypte tot Sálomo's dood. Daar zijnde, zo wist hij wel wat hij teweeggebracht had in het huis van Jozef.

Wat doet hij? Als de koning dood was, 1 Kon. 12, komt hij uit Egypte. *Laat ons*, zei hij, *naar Rehábeam toe gaan.* Zij doen zo; het dartele Israël zoekt verlichting, zij verzoeken verlichting van hun lasten. Wat zegt de koning? *Kom over drie dagen weder, dan zal ik u antwoord geven.* Daar hield hij raad met de oudsten. Die raadsheren raden hem wel. Toen hield hij ook raad met de nieuwen, de jonge ijdelzinnigen, die als kwik waren. Hij gaf ze een hard en scherp antwoord. Zij zeiden: *u moet er zo mee doorgaan.* De koning gaf ze een bars antwoord. Daar krijgen zij muiterij in het hart. *Laat hem lopen*, zeggen zij, en in het 20^e vers zalven zij Jeróbeam tot koning.

Deze Jeróbeam, koning zijnde, wordt goddeloos; hij gaf zich aan de goddeloosheid over. *Gijlieden*, zegt hij tegen het volk, *moet niet op de feesten naar Jeruzalem gaan.* En daar gaat hij een nieuwe godsdienst instellen: daar maakt hij twee kalveren, en stelt het ene te Dan en het andere te Bethel, en zo doet hij Israël zondigen. Daarover wordt de koning bestraft door een profeet, 1 Kon. 13. Daar wordt hij gram op de profeet en wil hem grijpen. God straft hem met een stijve arm. De profeet bidt voor hem; hij wordt genezen. Hier wordt hij gestraft met een straf die gevoelig was, door zijn zoon,

die na hem koning moest zijn, weg te nemen. Zo kwam God Farao aan 't lijf, door te doden, tot de eerstgeborene die op een troon moest zitten. Zo deed God aan David: zijn kind van acht dagen stierf, en daarna strafte God hem in Absalom.

Zo deed God hier ook: *Hij strafte Jeróbeam in Abia*. Dat was een goed jongeling; hij had het hart van zijn ouders gestolen. Hij was twaalf of veertien jaar. God bezoekt hem met krankheid; toen hadden zij geen blijdschap meer.

Wel, zei de koning tegen zijn vrouw, *hoe zal het nog gaan, vrouw, wat zal er van ons kind geworden?* Man en vrouw zijn vrij tegen elkander in nood. Dan zegt hij: *Vrouw, ik wilde u wel gebruiken, ik wil geen gezant daartoe hebben*. Wat raad? *Ik wilde je wel eens naar de profeet zenden; ik durf het niemand beter betrouwen dan gij*. Zij was gereed.

Maar, zegt hij, *u moet heel heimelijk gaan; u moet een geschenk in uw hand nemen om aan de goede profeet te geven. Ik heb hem geen weldadigheid gedaan voor het goede aan mij bewezen, en neem dan nog iets mee om de HEERE te offeren en niet de kalveren*.

Maak u op, en verstel u, zei hij tot haar, vers 2. En wat is dat? *Uw gevolg*, zegt hij, *zal niet groot zijn, u zult niet gekleed zijn met koninklijke klederen, uw bewegingen en gedaante zullen niet als die van een koningin zijn. Kom als een vrouw, ga naar mijn vriend, die oude profeet. Hij heeft het wel gezegd wat mij ontmoeten zou, hij zal ook nu wel zeggen wat ons omtrent het kind ontmoeten zal*.

Wat is de reden dat zij zich zo vreemd aanstelde? Daar zijn redenen toe, aan de zijde van de koning en zijn vrouw, en aan de zijde van het hof en het volk, en aan de zijde van de vleiers van predikanten. Waarom moest zij zich zo verkleeden en zo vreemd aanstellen, dat het anderen niet merken zouden dat zij de koningin was?

1. Daar was reden toe aan de zijde van de koning en zijn vrouw, om de profeet geen aanleiding te geven om een straf predikant te zijn; opdat hij niet veel zou uitvallen; opdat hij niet zou zeggen: "Bent u de huisvrouw van Jeróbeam, die God van klein groot gemaakt heeft? God heeft roeden gebruikt om anderen te kastijden, Hij zal het ook ulieden doen; ik heb het gezegd, 1 Kon. 11:38: *zo u de stem des Heeren gehoorzaamt, zo zal God u doen gelijk als Hij aan Zijn knecht David gedaan heeft, Hij zal uw huis bouwen*; maar dan zou hij gezegd hebben: *bent u de vrouw van zo'n voor God en Zijn dienst bestemde en goddeloze vorst?*" Zo ras was hij niet gekroond, of hij zondigde meer dan iemand die vóór hem geweest was. Hij heeft, dat gedaan, dat hij geheel Israël heeft doen zondigen. Zij moest het doen opdat hij niet zeggen zou: ga naar uw afgoden en uw verleidende predikanten, gelijk Elisa zei, 2 Kon. 3: *Ga naar de profeten van uw moeder*. Dat wilde hij voorkomen, en daarom zei hij: *verstel u toch, opdat zijn geest tegen u niet uitkome*.
2. Niet alleen om reden aan de zijde van de koning en van de koningin, maar ook om het hofs wil. Die zouden wel zeggen: gaat de koning naar de trouwe profeet Ahía? Voor al die groten en voor de lichtzinnige kerkelijken wilde hij het niet weten. Ik wil het niet weten, zei hij, dat ik de koninklijke partij verlaat; gelijk de koning eens tegen Jeremía zei: *zeg het niet dat ik tot u gesproken heb*. Gij zult u veranderen, zei hij, opdat het hof u geen kwaad doe. Ja, je moet het doen opdat Israël niet zou zeggen: gaat u naar een trouw profeet, wij zullen ook zo doen, wij zijn de anderen moede. Even gelijk het gebeurde in de Remonstrantse tijden. Prins Maurits, gaande naar een gereformeerde kerk, zo wilde het gehele volk meegaan. Gaat u naar God, zouden zij wel gezegd hebben, wij zullen het ook doen; wat vragen wij naar die anderen?
3. Ten laatste, opdat al de afgodspapen geen leugen zouden gaan spreken.

Maar niet alleen had hij tot zijn toehoorders de koning en de koningin, maar de zieke erfprins, op zijn ziekbed liggende. Hij wordt daar als met zijn bed voor de profeet gelegd. *Komt u met die jongeling? Mijn hart breekt*, wil de profeet zeggen, daar is wat goeds in, niet door de natuur maar door de genade. Daar was zulk een goede hoop en verwachting van. Maar wat een slag zal dat zijn! Van dat bed zal hij niet opstaan. Ja, wat zal Israël ontzet wezen! Het hart van geheel Israël is op hem gezet, hij heeft het hart van geheel Israël gestolen, en nu moet hij sterven, en dat daarom, omdat er wat goeds voor de HEERE, de God Israëls, in hem gevonden werd.

Wel, zult u zeggen, dat is een vreemde zaak, een harde boodschap; daarom moest hij blijven leven! God belooft het immers dat hij zulken zou weldoen en dat zij lang leven zouden, die vader en moeder eren, en in deze was wat goeds voor den HEERE, en zal hij daarom sterven? *Wat reden is dat?*

1. Eerste reden. Weet u wel dat vromen in goddeloze tijden niet leven kunnen of zij worden besmet? Jozef in Egypte, Simson onder de Filistijnen, Petrus in de zaal, verloren van hun Godsvrucht, zij verminderden van hun Godsvrucht.
2. Zij zijn gehaat en gespot, het ontbreekt dan aan geen spotters, en dat wilde God niet, dat deze jongeling bespot zou worden.
3. De tien stammen waren deze jongeling niet waard. Daar waren er welker de wereld niet waardig was, Hebr. 11:38.
4. Zo waarschuwde God de koning en de koningin en de tien stammen nog eens, door de dood van dit kind.
5. Na de dood van dit kind zou het kwade over Israël komen, gelijk na Josia's dood over Israël.
6. *En geef Ik het kind deze aardse kroon niet, Ik zal maken*, zei God, *dat het niet te klagen heeft, Ik zal het in de hemel nemen.*

III. Nu komt hij tot de preek zelf.

Koningin, zegt hij, *hoe komt u hier, gij huisvrouw van Jeróbeam? Ik heb een harde boodschap aan u. Ik moet een straffe preek doen; u zult mij niet bedriegen door uw geschenk of door het veranderen van uw gelaat.* Zij moest bij het bed of de stoel van de man zitten. Daar predikt hij voor de koning en zijn vrouw. Hij doet een preek voor het kind, en een preek voor het hof en voor het ganse volk, en zo voor de Baälpriesters. Daar zit zij voor de oude man neer.

- Vrouw, zegt hij, wat een goddeloos echtpaar zijt gij! Hoe ongelukkig zijt gij! Zolang er iets is van ulieden, mens of beest, dat aan de wand watert,¹⁰ zal God het uitroeien, God zal niet ophouden voordat het alles weg is, het zal uitgeroeid worden, 1 Kon. 14, en in 1 Koningen 15:29 wordt het uitgevoerd: daar komt Baësa, die voert uit hetgeen God gezegd had. Daar is nu het hof onder begrepen, vorsten, overheden, raadsheren.
- Daar predikt hij voor het kind: *dat zal naar de hemel gaan*, zegt hij.
- En hij predikt voor het volk ook in dit ons teksthoofdstuk, vers 15, 16. *Dat zal als een riet in het water zijn*, zegt hij, *dat ginds en weder gedreven wordt.* Daarop zegt hij tegen de vrouw: *ach, ga nu met zulk een boodschap weg.*

¹⁰ Aan de wand pist, volgens de oude Statenvertaling. Dat kunnen zowel mannen als dieren zijn.

IV. Wat is nu het wonderlijke slot van de predikatie?

1. Zij vraagt en zij krijgt geen raad. Had zij gezegd: *man, wat moet ik doen?* Hij had ze raad gegeven; maar zij vraagt geen raad, en zij krijgt geen raad.
2. Hij zegt: *Maar wat zal het ook nu zijn?* Ik heb nu genoeg gezegd, het is genoeg gezegd, het is lang genoeg. Het moet eens lang genoeg zijn, een vader kan niet altijd slaan. Vrouw, u moet daarmee heengaan.
3. Wat zal het ook nu zijn? Ik schud het stof van mijn voeten af, het bloed zij op uws mans en op uw hoofd. De Zaligmaker zei eens: *Werpt uw paarden niet voor de zwijnen*, Matth. 7:6.
4. Wat zal het ook nu zijn? Vrouw, het is ten einde raad, het is te ver gekomen om u en uw man raad te geven. Het kan wel te ver gekomen zijn. God zei: *Loop Mij niet aan, want Ik zal u niet horen*, Jer. 7:16. *Het einde is er, het einde is gekomen over de vier hoeken des lands*, Ezech. 7:2. Wat Josia ook reformeerde, God hield niet op van Zijn hittige grimmigheid. Een dokter kan wel zeggen dat het te ver gekomen is, dat er geen redding is. *Ik merk*, zei de profeet, *dat de Heere besloten heeft u te verlaten of te verderven*.

5. *U bent niet waard anders behandeld, maar waard heengezonden te worden.*

Wel profeet, is dat een koning en een koningin te behandelen?

Ja, het is een behandeling gelijk het wezen moet, naar de eis van de zaak. Vrouw, ziet u in de behandeling niet wat u te doen staat? Geef ik het wel op? Wat vermag een vrouw op haar man? Moet gij zó van mij gaan? Zal dat alles niets op uw hart werken? Val uw man lastig.

Het was een rechte behandeling voor koning Jeróbeam. Wilt u dan uw kind, uw vrouw, uzelf, andere kinderen, en geheel Israël ruïneren? Dat is nu mijn laatste opdracht; overal waar de Bijbel gepredikt zal worden, zal tot uw smaad gepredikt worden, dat u geheel Israël geruïneerd hebt. In die lijst die God optelt, wat Israël allemaal is overkomen, staat dat het is om Jeróbeams wil, die Israël heeft doen zondigen, 2 Kon. 17.

Zo sprak hij om het hofs wil: Wat zal het nu zijn met gans Israël, en de afgodendienst, en al de lichtzinnige predikanten, die het een last is de ware godsdienst te verrichten? Laat het gans Israël als een donderslag zijn. Vrouw, ga van mij, u bent uw man gelijk; zo ge u bekeert, het goede zal u overkomen; maar zo ge u niet bekeert, het kwade. Ik neem met tranen in mijn oude dag mijn afscheid van u, ik zal voor u nooit meer een preek doen. Ga van mijn bed en stoel, u hebt niets goeds te verwachten. Ik zal u maar een reuk des doods ten dode zijn; horende hoort gij, maar gij verstaat niet. Mijn kostelijke preek zal maar in de doornen vallen, op de weg, en op de steenachtige aarde, waar het geen vrucht zal doen. Vrouw, ik zit moedeloos bij het werk neder en bij u neder; het is met ge uit, ga van mij weg. *Val de Meester niet moeilijk*, zeiden zij eens tegen die blinde.

Daar hebt u de predikant, de toehoorders, de predikatie, het droevig slot. Nu nog een woord van toepassing.

Toepassing

Het is vandaag biddag. Heden een jaar geleden was het een dag later. Toen was het de 14^e en nu is het de 13^e maart. Wat hebben u en ik al biddagen gehad! Maar zijn wij er wel beter onder geworden? Wat al predikaties hebt u al horen doen! Of u er wel hebt horen doen over deze tekst, weet ik niet. Heugt het u, dat het anderen deden? Wat vrucht heeft het gedaan?

Het is vandaag biddag. De overheden zeggen ook: *dankdag*. En waarover? Over veel zaken. Wat voor zaken? Ach, dat wij zulk een rust en vrede hebben en in vrijheid zitten; dat wij onze religie hebben en dat in zoveel rust. De rust is goed, de vrede is aangenaam. Ons land is nooit met zo lange vrede begunstigd geweest als met deze; zij heeft bij de dertien jaar geduurd.¹¹ Wij hebben ook nooit zulk een lange oorlog gehad als de laatste, sedert de afkondiging van vrede met Spanje. Wij hebben een religie die dierbaar, schoon en wonderlijk Goddelijk is. Als u religieus zijt, dan is ze u zoeter dan honing, kostelijker dan goud en dan zilver. Ik zou ze om geheel de wereld niet missen willen, en ik zou misschien om geen hele wereld zulk een religie hebben willen als velen wel wilden dat er in de kerk was. De religie is een dierbaar pand, dat ons door de bijzondere voorzienigheid en goedertierenheid Gods geschonken is. Zij is zonder een bijzondere schat en goedertierenheid Gods niet verkregen, en raken wij ze kwijt, zo zullen wij ze niet verliezen zonder een merkelijke toorn Gods. Wij danken dan God dat wij ze verkregen hebben, en dat wij ze mogen blijven houden in Zijn gunst, en wij belijden dat wij voor die trouw en die weldadigheid te gering zijn.

Het is mede een vast- of biddag. Waarom? Is er iets dat ons verkwikt, er is ook iets dat ons drukt en dreigt. Wat drukt er in ons land, wat wij op te merken hebben over de zeven provinciën, overal in het Statengebied, sedert de laatste biddag? Het gehele jaar lang heeft God ons bezocht. Wat een zomer hebben wij gehad! Heeft God ze niet veranderd in een herfst? De hemel heeft het gehele jaar geschreid en geweend, zij is uitermate treurig geweest. Wat is het voor een winter geweest? Wat drukt onze provinciën tegenwoordig zo?

1. Neringloosheid.
 2. Misgewassen.
 3. Teloorgang van commercie en koophandel.
 4. Grote verdervende watervloeden.
-
1. Wat drukt ons? Ten eerste neringloosheid. Dat zeggen de Staten gedurig. De winkeliers zitten bij hun goed en waren te zuchten, zij zitten met betrokken aangezichten. In hun winkels is wel allerlei goed, de ene voorraad na de andere, maar er is neringloosheid.
 2. Ook drukken ons misgewassen in het gras en in het. graan; er is geen schat der schuren. Moet men er niet van zeggen, als in Lukas 12, dat zij te klein zijn? Nee, maar de schuren zijn te groot. Er is geen schat, er is geen geld, de lasten zijn groot.
 3. Drukt dat ons niet, dat de koophandel weggaat en zich verspreidt naar andere landen, ja, dikwijls tot in de handen der vijanden? Ziet u die twisthandel niet van het Oostenrijkse huis met Engeland en Nederland over die Oostindische waren? Dat begint te klemmen, wanneer dat in de biddagbrief moet komen.
 4. Wat een verdervende watervloeden zijn er weer in onze provinciën? Ga eens naar Utrecht en sta op de wallen; daar zult u zien dat de vruchtbare velden onder water staan. Ga naar Holland binnendoor, naar Schoonhoven; daar werd vijf- of zesmaal de trommel geslagen tussen dag en nacht, het was gedurig alarm; daar spoelden eens zesentwintig of zevenentwintig dorpen onder. Ga vandaar naar het hartje van Holland; daar heeft God de stromen en de rivieren zo vastgelegd, dat elk schrikt tegen dat zij breken. Daar waren ijsdammen van twee uren lang. Binnen Rotterdam en te Gouda was elks aangezicht betrokken. Als God geen wonderen doet, moesten zij zeggen, zo spoelt het alles onder. Ga naar Gorinchem; daar hebt u driemaal in de week buitengewone bedestonden. Ga naar 's Hertogenbosch, en

¹¹ In 1713 werd vrede gesloten door Engeland en Nederland, Frankrijk en Spanje

zo de Waal om naar Gelderland; daar hebt u aan weerskanten de stromen; daar liggen een vijf- of zesmaal honderd vlaktematen land, een zestig of zeventig dorpen onder water. Een schrikkelijk vloed!

Daar merken wij over aan:

- Ten eerste, dat het een slag van God is, die zeldzaam is, die maar weinigen krijgen, en het is zeldzaam als het geschiedt. Ik zeg: het is een zeldzame slag, weinigen krijgen ze, het is zeldzaam als het geschiedt.
 - Ook merken wij er dit over aan: het is geen nieuwe slag, God heeft het meer gedaan. In het jaar van 1659 heeft God ook zo gehandeld als tegenwoordig.
 - Wij merken er ten derde over aan dat God het doet na zo langdurige pest onder de beesten. Nu drukt Zijn hand op een andere wijze, door veel beesten en het voeder weg te nemen. Het is slag op slag in steden en dorpen; het is gedurig Jobsbode op Jobsbode.
 - Verder merken wij erover aan hoe onverwacht en plotseling het kwam. 's Avonds was er gejuich en 's nachts geweest. Zij gingen 's avonds naar bed, en wie zou gedacht hebben dat de man tegen zijn vrouw 's nachts zou hebben moeten zeggen: *daar komt het water?* Het kwam in huis vloeien, het vloeiende tot aan de daken; daar moesten zij in de koude nacht tot op de daken gaan zitten. De beesten zwommen daar in die koude in het water, zodat de Staten plakaten hebben moeten geven om hen te hulp te komen uit de algemene landsmiddelen.
 - Wij merken aan dat het nog zeer drukkend zal zijn, zodat het menige eigenaar, weduwe en wezen aan het hart zal raken, die van hun inkomen moeten leven.
 - Wij merken aan dat God er Zijn hoogheid in vertoond heeft, even alsof Hij zei: Ik heb geen Noordzee nodig, Ik kan het door aangename zoete stromen doen. Die in Zeeland wensen dikwijls in Holland te wonen, maar daar kan God het door de winterwerken doen: Zult u Mij nog niet vrezen? zegt God.
 - Wij merken erover aan dat er in die provinciën geschied is hetgeen in onze geschied is: grote zonde op het ijs en de sneeuw in de dorpen en steden op de rivieren, dat zij er zullen gevlogen hebben als een deel zotten en zottinnen; ~ men noemt ze narren en narrinnen; ~ dat er, gelijk hier, het zondigen groot geweest zal zijn, niet alleen bij dag maar ook bij nacht, met zulke sleden, niet alleen die de paarden trekken, maar die met mensenhanden geduwd worden. Het vloeken, zweren, zuipen, hoereren, heeft hele nachten geduurd, zodat u niet weet dat u in een christenland zit. God zei: *laat Ons nedervaren en dat goddeloze doen verwarren*. God werd (door de mensen) op het water vertoornd, God bezoekt door de wateren; God werd op het ijs vertoornd, Hij bezoekt ze ook door het ijs; opdat u in de straf de zonde zou kunnen zien, gelijk Hij deed aan Farao, en in het boek der Richteren op het eerste hoofdstuk.
 - Wij merken ten achtste aan, dat het een zwaar oordeel is. Des Heeren dag is u te veel geworden. Nu wensen die predikanten en dat volk wel, dat ze eens in de kerk mochten en konden komen op des Heeren dag, om te prediken en te horen prediken; dan zouden zij blij zijn. *Maar nu, zegt God, bent u ervan geweerd.*
5. Wat dreigt ons land en de kerk? Wat dreigt de zeven provinciën? Een duurt. De zeven provinciën hebben niet veel te verwachten dan dat ze bij elkander zullen zitten verarmen. Daar schreit de eigenaar van het land, omdat hij verarmt. Die het gepacht heeft, kan het niet opbrengen; die zit ook en schreit. Wat dreigt ons een

schrikkelijke oorlog waar wij voor beven moeten! Komt Englands Kroon met de koning van Pruisen en Frankrijk in een verbond met elkander tot bescherming van de commercie, dan kan onze staat er niet van tussen. En komt dan de Spaanse Kroon met de keizer en de Poolse Kroon in een verbond: zo zij van de ene en de andere zijde het zwaard niet in de schede steken, zo wachten wij een schrikkelijke oorlog. Het keizerrijk is rondom uw land; dat is dan een oorlog op uw stoepen. Pruisen en Polen hebben zoveel werk met zichzelf, dat zij ons niet helpen kunnen, en Engeland ook. Dan zal het zijn: de vijand rondom uw land, zo God door geen verdragen de oorlog voorkomt. Wie had dat ooit gedacht van zo'n Oostenrijks vorst, waar zoveel aan gespendeerd is, dat het daar zo mee gaan zou? Ziet u het nu wel? Wat doet u als u papen helpt?

6. *En wat dreigt de kerk?*

Ja, dat is wat droevigs.

- (1) Ten eerste, schending van alle verdragen en verbonden.
- (2) Het woeden van het Beest met al zijn macht.¹²
- (3) Weinig hulp voor onze verdrukte broederen. Het is Sion; niemand vraagt ernaar, Jer. 30:17. Zij roepen ons toe als in Klaagliederen 1:12: *Gaat het ulieden niet aan, u allen, die over weg gaat?*
- (4) Dat het kaf op de dorsvloer de meester zal spelen. Als de natuurlijken over de kerk de meester zijn, dan zitten de vromen te zuchten onder het kaf. Er dreigt ons dat u predikanten zult krijgen, vromen, waar u geen voedsel naar uw wens van zult hebben, en dat u zult verstrooid worden. Zo de staatkundigen dit niet voorkomen, zo zullen in de academiën en in de kerken, in de steden en dorpen zulke dingen de voortgang hebben, die onze trouwen noemden landberoerende nieuwigheden en gevaarlijke dingen, zodat, als u iemand zult hebben om naar de academiën te zenden, u zult vrezen over al de bedroefde handel. De ware wijsheid wordt voor dwaasheid gerekend, de vromen gaan weg, de ervaren oudsten liggen op hun vertrek naar de eeuwigheid. Wat kerk en land gelijkt dit? Er is een grote kommer dat Gods goedertierenheid ten einde is, en dat God zal zeggen: *Ik wil u niet meer liefhebben, Mijn hart is van u afgekeerd, u laat u niet tuchtigen*, Hos. 9:15. Omdat u God niet liefhebt, zo dreigt Hij dat Zijn toorn zo zal ontsteken dat er geen helen aan is.
- (5) Er dreigt ons dat Gods rechtvaardigheid zal blijven branden.
Zegt u: wat kwaad hebben wij dan gedaan?
 Vele en grote en hooggaande zonden hebben wij bedreven. De Staten zeggen: *zij wassen steeds aan, het zijn grote ongerechtigheden*. In het bijzonder zeggen zij: *die zonde van ondankbaarheid, op de zegeningen geen acht te geven, en in het bijzonder onbekeerlijkheid*. Wij hopen dat zij zichzelf daar mede onder besluiten. Daar is veel aan vast! *Maar wat zal het ook nu zijn?* Dat slot moeten wij eronder zetten.

Gij zult misschien zeggen: *u hebt gepredikt, en wij hebben het gehoord, en wij zullen heengaan en onze gang gaan, en wat zal het dan zijn?*

Niets goeds; wij hebben een harde boodschap aan u.

Wat dan?

- (1) God zal alle kwaad over u brengen, zowel als over Jeróbeam en zijn vrouw. Weet u wat de Schriftuur zegt? Als God lang slaat, wordt Hij het eindelijk moede, als u er niet door gebeterd wordt.

¹² Het Antichristelijke Beest, Openbaring 13.

- (2) Als Hij lang zegent, wordt Hij het ook moede als u er niet door tot Hem gebracht wordt.
- (3) Als God slaat met allerlei slagen, en de zonden blijven, dan wordt Hij het moede, Amos 4. Ik heb u geslagen met brandkoren, honigdauw, nochtans hebt ge u niet bekeerd.
- (4) Als God met mindere slagen begint, en als u er niet door gebeterd wordt, dan wordt Hij zo'n volk moede. De galgenvelden, als u daar mensen ziet hangen, die doen een mens wel beven Als die mindere slagen niet helpen, wacht u, dan zal God er zevenvoudig toedoen, Lev. 26.
- (5) Als wij en al de trouwe knechten bidden voor land en kerk, kleeft onze tong aan ons gehemelte, omdat wij de bededagen zien: het zijn geen verbonds- maar tergdagen. Onze vrijmoedigheid is weg, wij durven dat versje bijna niet meer te zingen:

*Wij zullen ons niet meer begeven,
Tot afwijkinge, laat ons leven,*

uit Psalm 80.

Wat hangt er over land en kerk?

Het gebed der vromen gaat weg, de slagen verdubbelen, de zegeningen gaan weg, God straft al rondom ons. Wordt het dan nog geen tijd om eens om te zien? Hoe gaat het in Gelderland, Zeeland? Wilt u nog God niet vrezen? De Geest gaat weg, wie wordt er bekeerd? Waar twist Gods Geest? Waar gaat het werk door? God gaat wijken, God gaat heen, en wat zal het dan zijn als Hij zal geweken zijn? *Want ook, wee hun*, zegt Hij, *als Ik van hen zal geweken zijn!* Hos. 9:12. De trouwe, hartelijke, onderscheiden, geestelijke bediening is te veel geworden, ze wordt bespot en veracht. Hoe wel gezegd, hoe wèl gemeend, het wordt alles misduid, het wordt alles verkeerd opgevat. Hoe staat het onder de vromen? Die hebben hun eerste liefde verlaten, predikanten en lidmaten, of wij het weten willen of niet. Zijn wij die wij voorheen waren? Dat sterft, dat sterft, daar komt een magerheid in de ziel.

Wat zal het nu zijn? God geeft het land over aan blindheid, aan verharding, aan zorgeloosheid, aan hoogmoed, wereldsgezindheid, dronkenschap, ontheiliging van 's Heeren Naam en dag. Het is of al de wijsheid in zulke predikanten zit, die maar 's Heeren dag omver zoeken te krijgen. God geeft het land over aan dobbelarijen. Wat zal het zijn om die stromen te repareren? Gij zult wellicht weer een loterij opzetten. Een loterij! Het is een oproer in het land tegen de hemel. Er zijn geen Davids meer tegen de Goliaths, geen Simsons meer tegen de Filistijnen, geen Mordechai's noch Esthers, die voor de dag durven komen.

Wat zal het nu zijn? Wilt u nu nog de duivel dienen? Doe het en wacht dan wat er van komen zal. Maar wilt u de Heere dienen, dan is er nog remedie tot herstel. De machten zeggen: *wij moeten bidden, wij moeten belijdenis doen, wij moeten ons bekeren*. Dat is het eerste en het laatste. Wij moeten een vastendag hebben, God aanlopen, bedroefd zijn over onze toestand en ons vernederen onder Gods slaande hand. Zult u dat nu weigeren? Als zij een schatting opzetten van een gulden vijf of zes, zou u het wel durven ontrouw zijn? De regenten moeten ook weten dat het niet genoeg is dat zij zo wat voorschrijven en wat vertellen. Zal het wel plezierig in de hel zijn als dat daar van ons verteld wordt?

Toehoorders, wilt u weer uw gang gaan als het Pasen, als het Pinksteren, als het zomer is, met vliegen en reien, dan zal het u een bittere biddag zijn, en toekomend jaar zal

het nog al erger zijn. Wordt het weer winter, dat er sneeuw is: wilt ge uw zot geravot dan weer hebben, het zal bitter zijn. Woel tegen God niet.

Wij scheiden af van de biddag, en wij zeggen: geef onze raad plaats. Wij zijn oud, zwak en ellendig, wij en onze gelijken gaan weg; het is misschien het laatste dat wij van u gehoord zullen worden in onze oude dag. Wij gaan naar God om onze opdracht af te leggen en de uitkomst bekend te maken. Het zal u niet nuttig zijn, zo wij het zuchtende moeten doen. Het zal misschien de laatste biddag zijn voor ons, en het kan wel voor u.

Hoor dan, versta en merk erop. Konden wij u allemaal in de hemel prediken, wij deden het; maar dat is in onze macht niet. Konden wij u allen het goede geven, wij deden het. Houd het met de vromen en met de oprechten, en moet u dan spijs gaan zoeken, doe het, u zult ze misschien nog wel ergens vinden. Wij hopen dat het u beter mag gaan dan de verdrukten. Wij zullen ons niet verder uitbreiden. Wij hopen dat het beter zal gaan dan wij denken. En wij wensen dat al dit gesprokene aan ons en u mag gezegend zijn, tot Gods eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

TWEEËNVEERTIGSTE preek over Job 34:29a

Als Hij stilt.

Op bededag van het jaar 1727

Wij lezen dat God de Heere, Die Zichzelf het best kende, Zich noemde *de Hoge en Verhevene*, Jesaja 57:15. Daniël, een van de knechten des Heeren, zei dat Hij de Allerhoogste was, Dan. 4:17. En in vers 34 zei de koning Nebukadnézar, als hij tot zijn verstand gekomen was: *Ik loofde den Allerhoogste.*

Waarin is God de Allerhoogste?

1. In Zijn Wezen. Hij is alleen een zódanig God. Hoor, Israël, de HEERE onze God is een enig HEERE, Deut. 6:4.
2. Hij is de Allerhoogste in Zijn eigenschappen. *De Koning der eeuwen, de onverderfelijke, de onzienlijke, de alleen wijze God*, 1 Tim. 1:17. *De zalige en alleen machtige Heere, Die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont*, 1 Tim. 6:15, 16. *HEERE HEERE, God, barmhartig en genadig; lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, Die de weldadigheid bewas aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en de overtreding en de zonde vergeeft; Die den schuldige geenszins onschuldig houdt*, Ex. 34:6, 7. Zijn heerlijkheid is alle schepselen overtreffend.
3. Hij is de hoogste in Naam. Zo staat er in Psalm 83:19: *Opdat zij weten, dat Gij alleen met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde. Die eer, zegt Hij Zelf, zal Ik aan geen ander geven*, Jesaja 42:8.
4. Hij is de Allerhoogste in heerlijkheid. Niemand heeft zulk een heerlijkheid als God. Al het schepsel moet Hem eer geven. Die in de hemel, op de aarde, en in de hel zijn, moeten Hem allen onderworpen zijn, Openbaring 4. Hij verheft Zich boven alle lof. Hierom lezen wij in Nehémia 9:5: *Men love den Naam Uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs.*
5. In de vijfde plaats: wie heeft er zulk een hoge plaats en woning als onze God? Hij alleen kan zeggen: De hemel is Mijn troon en de aarde is de voetbank Mijner voeten, Jesaja 66:1.
6. Hij is de Allerhoogste in Zijn werkingen en vraagt elk:

Wie is er zo koen,

Die Mijn werken kan nadoen? Psalm 86:4 (Datheen)

Hij spreekt maar, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er, Psalm 33:9. God zeide: *Daar zij licht!* En er werd licht, Gen. 1:3. Paulus schrijft daarom: *Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen*, 2 Kor. 4:6. *Hij roept de dingen die niet zijn, alsof zij waren*, Rom. 4:17.

7. Ten laatste, Hij is de Allerhoogste in Zijn regering, vrijmacht en heerschappij. De mensen willen somtijds soeverein genoemd zijn. Farao liet voor zijn aangezicht roepen: *kniel!* Haman (en zijns gelijken) wilde voor hem de knieën gebogen hebben. Anderen laten het zich ook aanleunen dat zij soeverein zijn. Misschien hebben zij die betrekking op buitenlandset potentaten, maar met betrekking tot hun ingezetenen kunnen zij het niet genoemd worden. God is de Allerhoogste in de eeuwigheid en in de tijd. Mens, zie eens wat een groot Koning God is! Hij beschikt het alles. Stel er u eens wat voor. *Hij verandert de tijden en de stonden,*

Dan 2:21. *Hij doet naar Zijn wil met het heil des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?* Dan. 4:35. *Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt,* Psalm 115:3.

Dat laatste stukje van de hoogheid Gods heeft deze man hier in het oog, die hier in de Bijbel spreekt door Gods besturing, en wat wij bezien moeten. *Als Hij stilt, vraagt Hij, wie zal dan beroeren? Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk als voor een mens alleen?*

Wie is het die hier spreekt? Het is Elihu, een van die vier die Job kwamen bezoeken. De drie vrienden waren ouder van dagen. Men zou zeggen: die zouden wijzer zijn. Hij had gezwegen. Toen begon hij te spreken en zei: In uw woorden heb ik geen genoeg; ik ben zo vol, ik moet spreken of ik zou bersten. *Daarom, gij lieden van verstand, hoort naar mij, zegt hij in vers 10. Allen die verstand hebt, ik wilde dat u luisterde; ik wil niet partijdig oordelen, u mag mijn woorden beproeven. Wel dan, hoort, gij wijzen, mijn woorden, en gij verstandigen, neigt de oren naar mij. Want het oor proeft de woorden, gelijk het gehemelte de spijs smaakt. Laat ons kiezen voor ons wat recht is; laat ons kennen onder ons wat goed is,* vers 2-4.

O Job, zegt hij, over die woorden kan ik u niet prijzen, dat u gezegd hebt dat u zo rechtvaardig zijt, vers 5, 6. Maar had u gebleven bij die eerste woorden: *De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij gedankt,* daar prees God u over, hfdst. 1:21.

Ik wil ook met uw drie vrienden, die u hielden voor een goddeloze of geveinsde, niet meedoen. In het 7e, 8e en 9e vers zegt hij: O Job, u klaagt of God en mensen u ongelijk aangedaan hadden; dat is te hoog gekomen. Zou God u ongelijk aangedaan hebben? Dat is te ver gekomen. *Verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht. Want naar het werk des mensen vergeldt Hij hem, en naar eens ieders weg doet Hij het hem vinden. Ook waarlijk, God handelt niet goddelooslijk, en de Almachtige verkeert het recht niet,* vers 10-12.

Van het 13e tot het 22e vers beschrijft hij de hoogheid Gods. Als Hij Zijn hart tegen ons zette, alle vlees zou de geest geven. Zou u tegen een mens wel zo durven spreken, dat u zou zeggen: gij bent een goddeloze? En tegen een vorst: gij Belialsman? En zou u dan zeggen dat God de ellendige verdrukt? Dat doet God niet. Hij is daar al te vrijmachtig toe. God is heilig, rechtvaardig, vrijmachtig in al Zijn doen, Hij doet al wat Hem belieft. *Als Hij stilt, wie zal dan beroeren?*

Maar dat de groten der aarde somtijds kwaad doen aan ellendigen en strikken des volks zijn, blijkt uit het 30e vers. Daar bezoekt God ze om. *Ik wil niet, zegt God, dat zij zoveel meester spelen.*

In het 31^e en 32^e vers zegt hij: *Zult gij God beschuldigen van onrecht?* Dat is niet wel, ik heb een hart voor God, zegt hij. Daar heft hij zijn hart tot God op. *Mijn Vader, zegt hij, neem Job niet te vroeg uit de oven van de beproeving; smelt er toch terdege het schuim af! Laat Job beproefd worden tot het einde toe, om zijner antwoorden wil onder de ongerechte lieden. Want tot zijn zonde zou hij nog overtreding bijvoegen; hij zou onder ons in de handen klappen, en hij zou zijn redenen vermenigvuldigen tegen God,* vers 36, 37.

Daar gaat hij in ons vers een geval of twee oplossen.

- Het eerste is: als God wil stillen, wie zal dan beroeren, zowel voor een volk als voor een mens in het particulier?

- Het tweede is: als God Zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen?

Dat zijn de twee grote gevallen; veel te groot dan dat wij ze in dit uur of twee zouden kunnen afhandelen. Wij hebben voorgenomen thans van de stilte te spreken, en dat zullen wij zo doen, dat wij u zullen tonen:

- I. Ten eerste, aan wat voor beelden die ontleend is.
- II. Ten tweede, dat God wel de goddelozen stilt.
- III. Ten derde, dat Hij wel de vromen alleen stilt.
- IV. Ten vierde, dat Hij wel een geheel land stilt, goddelozen en vromen tezamen.
- V. Ten vijfde, als dat gebeurt, dan moeten wij daar God in zien.
- VI. En ten zesde, daarin is de hoogheid Gods. Wij hopen dat het u niet vervelen zal, zo u aandachtig zijt.
- VII. Ten laatste zal het zevende stuk zijn, dat wij dat alles op de toestand van ons land zullen toepassen.

Ik zeg:

- Welke zijn de beelden, als een land stil is?
- God stilt de goddelozen in het gehele land.
- Hij stilt de vrome harten alleen.
- Hij stilt wel een geheel volk, vromen en onvromen tezamen.
- Als dat gebeurt, klim dan naar de hemel met uw gedachten en zeg: *dat doet God*.
- Daarin blijkt de hoogheid Gods.
- Wij zullen dat thuisbrengen op onze staat.

I. Het stillen, als u dat begrijpen wilt naar het Woord, dan zal het onder verscheiden beelden voorkomen.

- God verwekt somtijds een onweer aan de hemel, de Allerhoogste dondert zo dat de hemel kraakt; Hij stilt het weer.
- Het tweede beeld is een onweder in zee: de winden en de wateren verheffen zich zo dat de golven bruisen, en Hij stilt het weer, Jona 1. Als de Heere Jezus het onweer op de zee stilte, verwonderden zich de mensen, zeggende: *Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn?* Matth. 8:27.
- Ten derde, het is ontleend aan een aanzienlijk rumoer onder de mensen. Er is somtijds een volk dat niet te stillen is. Zij kwamen tegen de Gibeonieten, en maakten een aanzienlijk rumoer. Nu komt God en Die stilt het rumoer der volken. Hierom lezen wij: *Die het bruisen der zeeën stilt, het bruisen harer golven en het rumoer der volken*, Psalm 65:8.
- Ten vierde is het ontleend aan een oploop in een stad. Daar geschiedt een oproert, als in Handelingen 20. Daar kwam de secretaris van de stad en hij stilte al het volk. Paulus zag dat er een oploop binnen Jeruzalem geschieden zou; hij wenkte het volk met de hand dat zij stil zouden zijn, Handelingen 21.
- Ten vijfde, het is het beeld van een beroerd gemoed en een bevend hart, dat de Heere stilt. *Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God*, Psalm 42:12. *Mijn ziel, keer weder tot uw rust*, Psalm 116:7. *Immers is mijn ziel stil tot God*, Psalm 62:2.
- Het laatste beeld is, waarmee een moeder haar kind paait en stilt, of gelijk een vader zijn zoon troost. *Als een, dien zijn moeder troost, also zal Ik u troosten*,

Jesaja 66:13. Daar hebt u keur van zinnebeelden, onder welke God de stilte vertoont.

II. Nu het tweede stuk. Stilt God de goddelozen in een land? Ja, Hij geeft ze stilte. *Mijn ziel, neem rust, u hebt goed voor vele jaren, wees stil*, zei die man in Lukas 12, en in Job 21 gaan de kinderen zo voor hun aangezicht, zij weten van geen smart, zij springen op van vreugde. De goddelozen worden geplant, zij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd, Mal. 3:15. Het oordeel komt niet haastiglijk over de boze daad des mensen, Pred. 8:11. En Psalm 73:5-7: zij hebben geen banden tot hun dood toe, de voorspoed gaat hoger dan zij dachten, het gaat hun inbeeldingen te boven. Maar wat doen de goddelozen? Zij misbruiken de zegeningen, als in Deuteronomium 32:15: *Als nu Jeshurun vet werd, zo sloeg hij achteruit; en hij liet God varen Die hem gemaakt heeft, en versmaadde den Rotssteen zijns heils*. In plaats van goede, zo brengen zij stinkende druiven voort, Jesaja 5:4. *Daarna, staat er, zijn zij, naar dat hunlieder weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden, heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten*, Hos. 13:6. Zij haten God, Die zij nochtans liefhebben moesten, omdat God hen zo zegent. Zij zeggen: *Waar is de God des oordeels?* Er is zo geen God, en zij zeggen: die zondigt is beter in het oog van God dan die goed doet, Mal. 2:17. Dat is, God stilt de goddelozen, en wel een geheel volk. Laïs zat stil en zorgeloos. *Moab is van zijn jeugd aan gerust geweest, en hij heeft op zijn heffe stilgelegen, en is van vat tot vat niet geledigd, en heeft niet gewandeld in gevangenis*, Jer. 48:11. Zij zaten altijd stil, zij hadden haast geen oorlog gehad.

Vromen moeten dat niet misbruiken. Wees stil, kwel er u niet over. De vromen konden het niet dragen als zij de voorspoed der goddelozen zagen, Psalm 73. Vromen, hoe hebt ge u gedragen als u onder de voorspoed der goddelozen leefde? Bid om hun vrede, dat zij lang duren mag; want in haar vrede zult gij vrede hebben, Jer. 29:7. En gedraag u als lichten in een krom en verdraaid geslacht, gelijk als Mozes, Jozef, Daniël en de drie jongelingen. Troost en ondersteun elkander, gelijk Esther en Mordechai. Zij zochten het goede voor hun ganse zaad, Esther 4: Wanneer ik dan omkom, zo kom ik om, sprak zij in vers 16. En in 2 Kronieken 23 en 24 was die trouwe man Jójada, die goed deed aan het huis Gods en aan zijn volk. God stilt dan de goddelozen, een geheel volk en land. Zij misbruiken het, maar Gods kinderen moeten het goed gebruiken.

III. Nu het derde stuk. Stilt God de vromen? Ja, die stillen in den lande, van wie hebben zij hun stilte dan van God? Een vrome zegt somtijds: *Hij verkwikt mijn ziel*, Psalm 23:3, en, Psalm 62:2: *Immers is mijn ziel stil tot God*. Daar is ruimte, kalmte, stilte in het hart.

Wat doet God als Hij de vromen stilt?

Ach, zegt Hij, *Ik heb geen grimmigheid tegen u, Ik ben met u verzoend, Ik ben uw Vriend*, Jesaja 27:4. Mijn toorn is van u afgekeerd, Jesaja 12:1. Ik houd Mijn toorn op u niet, Ik ben met u verzoend, Jesaja 40:2. En in een van de Psalmen: Gij verzoent onze ongerechtigheden, Psalm 65:4.

Wat doet God dan?

Dan doet Hij klaar voor u *openvallen uw verkiezing, uw roeping, uw kindschap, uw vergeving*.

- Dan doet hij klaar openvallen uw verkiezing, zeg ik, zodat u zeggen kunt tot Hem: Gij hebt mij verkoren, mijn naam staat in het boek des levens, ik ben uitverkoren en niet verworpen.

- De krachtadige roeping is mij overgekomen; dat is mij zo klaar, ik kan niet twifelen aan mijn roeping. Als God stilt, dan kunnen zij zeggen met Paulus: *Mij is barmhartigheid geschied*, 1 Tim. 1:16.
- Dan doet Hij klaar openvallen hun kindschap, gelijk Elihu: *Mijn Vader*, zegt hij in vers 36. En in Jesaja 63:16: *Gij zijt toch onze Vader*. Jer. 3:19: Gij zult tot Mij roepen: *Mijn Vader*. 1 Joh. 3:2: *Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods*.
- God laat klaarder worden hun heiligmaking en tederheid. In Jesaja 38 lag de koning met de dood op zijn lippen, en hij riep uit: *Och HEERE, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld heb en in oprechtheid voor U heb zoeken te leven*, vers 3. Dat geeft zulk een verkwikking, al is hun heiligmaking gebrekkelijk, als ze maar oprecht is. Het Evangelie eist geen volmaakte, maar een oprechte heiligmaking.
- God stilt met u te doen openvallen dat uw werk in der waarheid is, Jesaja 61:8; daar staat die grote belofte: *Ik zal geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn*.
- God stilt met ze te onderwijzen aangaande Zijn kastijdingen. De druk, daar klagen zij niet over. *Ik heb u lief*, zegt God; *al geef Ik u een slag, bezie het nut dat erin is; uw verdrukking is kort, zij is licht, zij is haast voorbijgaande, zij werkt in u een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid*, 2 Kor. 4:17. Jozef zei tot zijn broeders in Genesis 50:20: Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht. Dat was de religie van de vaderen. Het is Paulus niet alleen die wist dat alle dingen dengenen die God liefhebben moeten medewerken ten goede, Rom. 8:28.
- Nog eens, God stilt de vromen alleen in hun kamertje. Dan zegt Hij: *wel, de vijanden zijn dood, die uw ziel zochten, en als Ik met u ben, wie of wat zal dan tegen u wezen?*
- Nog eens, Hij stilt ze als Hij hen zeer moedig en dapper maakt. Mijn hart, zeggen zij, ontvalt of begeeft mij niet. *De goddelozen vlieden, daar geen vervolger is, maar elke rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw*, Spr. 28:1. Al vielen er duizend, zeggen zij, aan mijn rechterhand en tien duizend aan mijn linkerhand, ik zou niet vrezen. *De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens Kracht, voor wiep zou ik vervaard zijn?* Psalm 27:1. Met God springen zij over een muur en lopen zij door een bende, Psalm 18:30. Zij zouden tegen hun vijanden zeggen: de jonkvrouw Israëls belacht u, de dochter Jeruzalems bespot u.
- Nog eens, God stilt ze als Hij hen alle dingen in Zijn hand doet geven. Dat schepseltje doet als in Psalm 10:14: de ellendige stelt het alles in Zijn handen. Zij wentelen hun weg op de HEERE, Psalm 37:5. Gij, zeggen zij, zult het maken. *Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u*, 1 Petrus 5:7.
- Nog eens, als Hij hun met gevoelige verschijningen ontmoet, zodat zij die conclusie opgeven: *Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd*, Jesaja 38:17. Dan gevoelen zij iets wat zij niet noemen noch lang dragen kunnen. Daar in het wijnhuis en in de binnenkamer zijnde, genieten zij de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, Filipp. 4:7.
- Nog eens, Hij stilt ze als Hij ze verzekert dat Hij ze zeker in de hemel bij Hem nemen zal. *Op Uw zaligheid*, zei Jakob, *wacht ik, HEERE*, Gen. 49:18. Het is of u Stéfanus hoorde zeggen: *Ik zie de hemelen geopend*, Handelingen 7:56. Zo spreekt ook die oude patriarch in zijn tijd, en dat was al voor of omtrent die tijd, Job 19: *Ik zal God met mijn ogen zien*, zegt hij, *in de dag mijner opstanding*, vers 26, 27.

IV. Nu, het vierde stuk is: God stilt een geheel volk en land, vromen en onvromen onder elkander levende, kaf en koren. Ach onvrome, wat geniet u goed om der vromen wil! U mag wel zeggen als Laban van Jakob: *sedert dat gij in mijn huis gekomen zijt, zo heb ik gezien dat God mij gezegend heeft*; en als Pótifar van Jozef: *sedert dat gij in mijn huis gekomen zijt, heeft God mij gezegend in alles*. Waren de vromen in het land niet, het ging u als Sódóm en Gomórra; waren er maar tien rechtvaardigen geweest, zij waren gespaard geworden. Er mag van de vromen wel gezegd worden, als van die vijf paarden te Samaría: zij zijn als onze ganse menigte. U mag ze achten of niet, zij zijn het steunsel van uw stad en land. Is er ergens een vrome knecht of meid, zij zijn het steunsel van uw huis, stad en land.

Hoe stilt God een geheel volk?

Let eens op en zo zullen wij allengskens komen waar wij moeten zijn.

1. God beschikt ze vrede. Hij geeft dat er niemand van uw naburen is die uw land begeert. Het is vrede voor de ingaande en voor de uitgaande, Ex. 34. Daar is vrede in de staat. Hij geeft dat u over uw regenten niet alleen niet te klagen hebt, maar dat u onder hun regering lijden kunt een stil, eerbaar, Godzalig leven. Hij geeft in de kerk predikanten, die geschikt zijn naar uw gemoed, en Hij neemt Zijn Geest van het Woord niet af; God wil niet wijken. Dat is een zegen, die God geeft als Hij een volk stilt.
2. Ten tweede, in die gezegende toestand gaat elk naar het zijne, en *daar ligt zo op alles een wasem van zegeningen*, gelijk wij in ons gebed zeiden. De raadsman gaat naar het raadhuis, de predikant naar de predikstoel, de koopman tot zijn koopmanschappen, de winkelier naar zijn winkel, de ambachtsman, de zeeman, elk naar het zijne. De huwelijken worden gekroond met zegeningen, de kindertjes zijn tot blijdschap van hun ouders, zij doen ze niet zuchten. Zij gaan eens naar de kerk, zij gaan eens naar hun beroepje. God zegent het werk hunner handen, Hij laat over elk in zijn rang Zijn aangezicht lichten. Dan is er bloei in de staat, kerk, negotie, nering, het huisgezin, de akkerbouw, winkels; het is alles schoon en wel.
3. Ten derde, God de Heere stilt een volk als Hij de vrede en zegen verlengt. In de Biddagbrief staat: *God heeft door Zijn goede zegen een jaar tot onze vrede toegedaan*. Daniël zei: *o koning, misschien zal er verlenging van uw vrede wezen*, Dan. 4:27. Er staat: *Uw vrede zou geweest zijn als een rivier, en uw gerechtigheid als de golven der zee*, Jesaja 48:18. In het boek der Richteren zien wij: dan was het land eens stil twintig jaar, dan eens veertien jaar.
4. Ten vierde, als er geruchten van oorlogen komen en beroerten, dan stilt God als Hij van de hemel zegt: *Tot hiertoe en niet verder*, Job 38:11. Hij maakt de Achitófels raadsragen tot zothed. Ik wil dat gerumoer tegen Mijn volk niet hebben, zegt God; gelijk tegen de Assyriër: *gij zult maar een stok en zaag in Mijn hand zijn*. Hij heeft het hart der koningen in Zijn hand, als waterbeken; Hij neigt het tot al wat Hij wil, Spr. 21:1. Hij stelt Zich tegen de hoogmoed der golven. De vijanden willen oorlogen; *Ik wil de bruising niet zien*, zegt God.
5. Ten vijfde, als er oorlog komt, kan God dan nog stillen? Och ja, met ze te doen ophouden of ze tot nadeel der vijanden te doen uitvallen. Zo vindt u in Jesaja 37: daar krijgt Rabsaké de nederlaag. En Farao moet in de zee.
6. Ten zesde, God stilt als de oorlog al verklaard is, dat hun handen geen ding kunnen uitrichten.
7. Ten zevende, God stilt als Hij een volk middelen in de hand geeft om te gebruiken tegen hun vijanden. Rabsaké's knechten zeiden: *wed tegen mijn heer de koning; hij zal u een paar duizend paarden geven, zo u ruiters daarop zult kunnen stellen*. Als

God zegt: *er is woord en raad en macht tot de oorlogen*. Israël had somtijds geen zwaard of spies, en daarna hadden zij er alweer. Daar is hulp, zei Abraham, ik zal de onderwezenen van mijn huis roepen.

8. God stilt als het klaar is dat het een goede oorlog is, dat het elk klaar is dat ze geschiedt om de geschonden trouw, om het breken van verbonden, omdat zij uw goed begeren door geweld, om schelden en bespottig van de naaste. Ezechiël 17: Zedekia had het verbond gebroken, het kostte hem zijn onderdanen. Dan stilt God als men kan zeggen: het is een wettige oorlog, wij hebben gronden en vrijmoedigheid om ze te voeren.
9. Ten negende, als God in het land een grote eenparige kloekmoedigheid geeft, en zij tezamen God aanlopen en zeggen: wij willen met elkander zinken en verdrinken, goed en bloed en alles ervoor over hebben, laat ons harten en handen ineenslaan, ons niet slap aanstellen, maar waken. *Laat ons sterk zijn*, zeiden de Filistijnen. Zo zei Joab tegen zijn broeder Abísai: *zo de Syriërs u te sterk zijn, zal ik komen en u verlossen, maar zo de kinderen Ammons mij te sterk zijn, zo zult gij komen om mij te verlossen*. Zo met moed als met een leeuwenhart elkander te helpen, dat is stillen.
10. Ten tiende, als wij dan oorlogvoerende betuigen kunnen, dat het ons tot smart is dat wij ze voeren, omdat wij moeten. Dan komt er wel een bode: *God heeft u recht gedaan van uw vijanden, er is een God, Die op de aarde recht doet*, Psalm 58:12. Dan komt er een rumoer: God heeft de nederlaag aan de vijand en de victorie aan ons gegeven. Wat is de stem van een grote beroerte? *Israël is geslagen*. Wat is de stem dezer grote stilte? *God is met ons*, wij hebben nog vrede, God heeft ons met veel overwinningen gekroond, sedert de laatste oorlog is het ons een zure vrede geweest.
11. Ten elfde, God stilt als Hij in het hart van een geheel volk geeft, dat zij elkander opwekken en zeggen: *laat ons naar God gaan*. Als er vast-, bid- en verootmoedigingsdagen komen, dat zo een geheel volk in roer raakt, tot de waterputters, tot de houthouwers, tot de kindertjes die op de armen van de moeders gedragen worden; daar komen zij mee op om God aan te lopen, Deut. 30. In Joël 2 kwam de ganse vergadering, het ganse volk; daar riepen zij: *spaar!* Als het zo alles komt om te belijden dat zij Gods zegeningen onwaardig zijn. Deze dag is geen dag van beroerte, maar van stilte. Wij hebben zulk een stilte, dat wij zo eens naar God gaan.
In verleden tijden zeiden zij: wij schrikken voor der geuzen biddagen. De koningin Maria zei: *ik schrik meer voor de gebeden van Mr. Knox dan voor een leger met soldaten*. Wij hebben nog meer bidders dan soldaten; ik weet niet of er wel iemand zonder bidden is.
Johannes, de bisschop van Maagdenburg, deed niet dan reformeren en bidden toen de hertog van Saksen kwam. Wat doet hij? Zei de hertog. Wel, zeiden zij, hij doet niet dan bidden en reformeren. Dan wil ik niet tegen hem strijden, zei hij, die door zulke middelen God aan zijn zijde zoekt te krijgen.
Te Salem, daar was verbroken de spies, en het schild was in de kerk met vasten, bidden en verbondmaken, Psalm 76. U weet niet wat het bidden vermag, als een volk God oprecht zoekt in tijden van benauwdheid, als in al de ingezetenen zo'n gestalte gezien wordt.
12. Ten twaalfde, dan stilt God als Hij ons doet zien dat wij de straf verdiend hebben. Als God zegt: *Ik heb geen lust aan David*, dat men dan zegt: wij hebben het ernaar gemaakt. Gij zult rechtvaardig zijn als U ons slaat; maar zo Gij lust in ons hebt, wij zullen de vaandelen opsteken en in Uw Naam juichen; het zal in ons hart niet

komen; wij zijn verlost om gruwelen te doen. En als dan elk in zijn binnenkamer gaat en zegt: *Aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen*, Jozua 24:15.

13. Ten dertiende, God stilt een volk als Hij ze zo zegent, dat de vijanden de oorlog beginnen moede te worden. Zij zouden dat volk wel willen opeten, maar zij kunnen niet; evenals Farao's knechten, die zeiden: *ziet gij het nog niet dat uw land verdorven is? Herodes had in den zin tegen de Tyriërs en Sidoniërs te krijgen; maar zij kwamen eendrachtelijk tot hem, en Blastus, die des konings kamerling was, overreed hebbende, begeerden vrede*, Handelingen 12:20.

V. Als dat gebeurt, wie moeten wij dat toeschrijven? Dat is ons vijfde stuk. Moet u dat dan toeschrijven aan een held, een koning, of een wijze vrouw? Is Joabs hand in die zaak? Nee, nee, het is een hogere Hand; daar doet het geen mens, maar God alleen. Gans volk, geef God de eer, dien God, Die vrede in Zijn hoogten maakt! Job 25:2. In de kabinetten der koningen is Hij, in de raadsvergaderingen, in de rijksvergaderingen is Hij present. Hij weet de gedachten die de koningen in hun slaapkamers denken. Hij kan de oorlog doen wijken. Hij kan ze doen ophouden. Zijn er in de hoven der koningen boodschappers, worden er rijks-, staats-, stadsvergaderingen geroepen, raadgevers, Achitófels, Zadoks, tot welke men zegt: *geef woord en raad*; Hij kan de raadsman het oordeel benemen, Hij kan de riem der geweldigen verslappen, Hij is de koningen der aarde verschrikkelijk, Hij snijdt den geest der vorsten af als een tros druiven, Psalm 76:13. *Zij sterven, hun geest gaat uit hen, en te dienzelven dage vergaan al hun raadslagen*, Psalm 146:4. Wie doet het? God. Het is de vinger Gods; het is geen hand van Joab, maar van God.

VI. Ten zesde, ons overige stuk. Kunt u daarin nu niet zien de hoogheid Gods? Kunt u nu niet zien dat Hij hoger is dan de hoge? Zij zijn allemaal als mieren voor Hem, als een druppeltje aan de emmer en een stofje aan de weegschaal. Er zijn somtijds grote raadslieden, maar God verijdelt het; Hij maakt dat de allerwijste raad verworpen en de allerzotste raad gedaan wordt, gelijk Absalom gebeurd is. Hoe groot is onze God! De bondgenoten die elkander sterken zouden, die verlaten elkander, of Hij maakt dat hun handen geen ding kunnen uitrichten. Hij heeft Zijn donderen en bliksemen; Hij heeft Zijn schepselen, die in de zee en op de aarde zijn; Hij monstert Zijn heir, en zij gehoorzamen Hem. Wij wilden u wel eens vragen of Elihu niet verstandig gesproken heeft als hij zei dat God hoog was?

Daar hebt u de opening van onze zes stukken. Als het God belijft ons te vergunnen (de zomer is nog niet ten einde), dan zullen wij het vervolg hebben: *Wie zal beroeren?* En dan: *Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een geheel volk als voor een mens alleen in het particulier?*

Sedert de laatste biddag op de 13^e maart van het verleden jaar hebben wij ons naar de tijd zoeken te voegen, en zo wij leven hopen wij het nog te doen.

Toepassing

VII. Nu ons zevende stuk is: dat alles willen wij brengen waar het wezen moet. Belijft het u, span u een beetje in, het zal u niet kunnen vervelen.

U zult overal de hoogheid Gods in zien sedert het jaar 1713. Toen heeft God een onweer aan de hemel gaan vertonen. Dat was het jaar van onze vrede. Wij zeiden toen: vrede met de potentaten en oorlog met God, oorlog in de kerk; en het is net zo geweest. Wij hebben veertien jaar vrede gehad, op twee of drie maanden na, maar

oorlog in de kerk en met God. Zo het in ons land nog niet al te waar was: het is althans waar buiten ons.

Kort na de vrede zijn in de Palts enige paapse Duitse vorsten op onze broeders neergezakt. Het is wel weer een beetje gestild, doch geveinsd en gedwongen en gans niet volkomen, met veel liegen en bedriegen. Dat is gegroeid. De wolken van de kerk zijn van winden zwart geworden.

De druk en vervolging is in Polen schrikkelijk geweest; een jaar twee, drie geleden hadden zij daar een schrikkelijk moordtoneel aangericht over het mishandelen van het beeld van *de lieve vrouwe*, omdat de regenten dat niet gestild hebben. Daar heeft de eerste burgemeester zijn leven om moeten laten, en dan nog enige getrouwen, die zeiden dat God het zou zien en zoeken.

Dat onweer is voortgedreven tot op de stoel van het Duitse Rijk, de keizer, die ongeruste geest. Het is of hij zeggen wilde, hetgeen de Syriër zei: *God is een God der bergen en niet der laagten, God is een God der zee en niet der landen*; het schijnt: Hij helpt dat volk ter zee niet. Daar wilde hij gesteld worden onder de zeemogendheden; hij meende dat het anders niet gaan zou. Daartoe richtte hij een maatschappij op, dichtbij ons land, en hij liet het ons land aanzien. Daar geeft hij zijn keizerlijk woord om te handelen op Oost-Indië. Wat hem daarvan gezegd wordt: hij vraagt er niet naar, hij wil dat niet stil laten wezen.

Daar komt nu Frankrijk, Engeland, onze staat, en wat doen die? Zij zeggen: het zal niet gaan, hij heeft ook aan ons zijn woord gegeven, dat kan hij niet terugtrekken, met enig respect, dan tot ons groot nadeel; dat zal zijn respect niet zijn als hij publieke verdragen en trouw schendt. Hij wil het nu liever alles laten buigen dan dat hij dat in zou trekken. Zal dat een wapenstilstand zijn? Hij weet middelen: ergens een tsarin in Rusland. Men heeft haar man de zwakheden en de sterkten van ons getoond, wat niet had moeten zijn. Die zal hem helpen. Er is een bijeenkomst om te zien of nog alles bijgelegd kan worden.

Wat doet Spanje, de keizer en de paus met zijn medestanders? Zij kweken daar in hun boezem een troetelkind, van wie zij denken dat het gewettigd is tot de kroon, van wie zij denken dat hij daarmee nog eens pronken zal in Engeland. Die pretendent maakt een huiskrakeel met zijn vrouw. Elk van de politieken zagen het wel dat het maar een huiskrakeel was om, wanneer de zaken rijp waren van dat huis van Oostenrijk, het uit te voeren. De paus, die gaat zich naar Bolonië terugtrekken, om te bekwaamer gelegenheid te hebben om het verborgene van zijn hart uit te voeren, om zo ter zee naar Spanje te gaan, zo het verder gelukken wilde.

Wie doet ons nu dat aan? De keizer, de ondankbaarste vorst van geheel de wereld aan Engeland en onze staat. Hij bezit zijn heerlijkheid niet, dan ten koste van zoveel goed en bloed van ons. Er is niet één vorst zo verschuldigd aan Engeland en onze Republiek; hij bezit zoveel goed niet om te voldoen hetgeen hij aan ons verschuldigd is. Dat doet die ondankbare, die zijn keizerlijke kroon draagt, naast God, door onze staat en Engeland, die de Spaanse eilanden daardoor bezit, en, had hij hart genoeg gehad, ook de koninklijke kroon van Spanje bezeten zou hebben door de zegen Gods. Zo ver wordt hij gebracht, dat hij een schender wordt van alle trouw en verdragen, en zich gedraagt als een meinedig vorst. Wat meent hij: dat hij Gods hand en oog ontgroeid is, Dewelke macht heeft om de vloekrol tot hem te zenden totdat het alles zal verteerd zijn? Die vorst, die zoveel verdrukking in zijn eigen heerschappij heeft uitgericht, in Hongarije, Bohemen, Moravië. Die vorst, die de bedrukten met bekreten schriften hebben nagelopen, doch alles tevergeefs. Die vorst, dewelke de hertog van Savoye gaarne had ingewikkeld in zijn belang, doch wij hopen dat God hem bewaren zal. Het is onze nabuur, die de onruststoker is, die onze vriend is geweest, doch nu zo

onbehoorlijk onze vijand geworden is. Maar als God wil stillen, wie zal dan beroeren? God zij geloofd dat Hij in het hart van Englands koning gegeven heeft om op te merken. God zij geloofd dat Pruisen, Engeland, Frankrijk en onze staat onder de zegen Gods overeengekomen zijn om zich tegen zulk een geweld te stellen. God zij geloofd dat zij een eskader hebben in de Oostzee om de tsarin te beletten, een ander in West-Indië, een derde in de Middellandse Zee op de Spaanse kust. Daar schijnen zij het alles in alarm te stellen om, zo zij naar West-Indië willen gaan, dat plan te beletten. Dat is van de Heere. Dat hebben wij al het gehele jaar moeten zien, en wij hebben moeten zeggen: onze broeders doen vergelding van hetgeen wij in het jaar 1689 gedaan hebben. Wat nu? De koning van Spanje schijnt vol boosheid, hij rukt met zijn leger voor Gibraltar, daar wil hij veel uitrichten; Gibraltar, verbonden aan de Engelsen: het mag alles niet helpen; dat is naar alle gedachten thans omsingeld. God heeft verlichting gegeven in veel schrandere verstanden in dat stuk. Zij zouden wel gaarne veertig duizend man hebben om de pretendent in Schotland of Ierland in te werpen. God zij geloofd dat dát voorzien is.

God zij geloofd dat eindelijk onze staat gevolgd is het oogmerk van onze broederen in Engeland. God zij geloofd dat Hij de Staten van Zeeland niet de traagste heeft laten zijn, nadat de provincie van Gelderland partij had gekozen. God zij geloofd dat de Staten van het land hebben zoeken te zorgen, zo er een oorlog kwam, om zich in postuur te stellen, zodat er misschien van onze staat zoveel te velde zullen gezien worden als van de andere. En wat de zee belangt: Goddank ook, dat de koning van Denemarken niet onder de minsten voor Gods zaak is. Hij mag zijn eigen belang hebben, hij is evenwel voor de zaak Gods. God zij geloofd dat zij geen ongenoegen tonen. Hij bezit misschien meer in het hart dan hij vertoont. De tsarin, dreigende Engeland, ... zij hebben er zich tegen gesterkt. De Heere zij gedankt, Hij stilt het weer.

Gij zult zeggen: wat zal het nu wezen, oorlog of vrede? Ik zie niet dat de Staten zich nog verklaren; ik dacht sedert het jaar 1726: op de volgende biddag zullen wij het u nog beter kunnen zeggen; het schijnt dubieus te zijn. Wie zegt: oorlog, schijnt reden te hebben. Daar ligt Gibraltar belegerd, daar is de gezant van Spanje teruggeroepen, zij nemen kennis van het sluiten van de kas in West-Indië, het is een machtig volk. Het schijnt zo, als men recht zal spreken.

Wat zegt een ander? Het is dubieus, ik zou even zoveel voor de stilte zijn. Gij ziet: de onruststoker begint eng te worden. Er komen voorstellen. Er is een ambassadeur in Engeland gekomen die vroeg, waarmee onze Republiek genoegen zou nemen? Waarop geantwoord werd: niet anders dan met de Oostendesche Compagnie te doen ophouden, de geschonden verdragen te herstellen, en te betalen hetgeen zij schuldig waren. Daarop begint de keizer te wankelen, en hij zegt: wilt u ze twee jaar stil hebben, die Oostendesche Compagnie? Bedenk er eens bij, de koelheid in die grote hoven in Spanje. Bedenk er dan eens bij dat hij zegt: ik lust geen oorlog tegen Frankrijk. En denk er eens bij het gebrek aan geld. Wat baten manschappen en schepen zonder geld? Ik weet niet waar de schaal doorslaat, en in elk geval: zij slaat door waar zij wil.

Hebben wij geen reden om te danken dat God nog een jaar tot onze vrede heeft toegedaan, en te bidden dat onze stilte duren mag tot in vele jaren? Hebben wij geen reden om te danken dat God dat nog doet, en dat niettegenstaande 's lands aanwassende ongerechtigheden? Hebben wij geen reden om te danken voor die dier-

bare panden, godsdienst en vrijheid? Wat heeft een mens die geen vrijheid heeft, die zijn goed niet stil bezitten mag? Stilt God of beroert Hij, de dingen in de Biddagsbrief, dienden die niet gepraktiseerd te worden? Wilt u aan het rechte werk, weet u dan wel dat wij met elkander en elk onze zonden belijden moeten, de landszonden, gezinszonden, hartszonden? Die het hoort of leest, die merke daarop.

De regenten hebben zich onderscheiden van de ingezetenen. Zij zeggen: *wij en onze ingezetenen hebben gezondigd*. Wij weten haast niet of wij zulks er ooit wel in gelezen hebben. Dat is wel, maar willen zij wel eens gaan kijken waarin? Hebben zij zo spoedig recht gedaan als zij moesten? Hebben zij zulk een liefde voor hun volk gehad als zij moesten? Zijn zij in de kerk zo stil geweest als zij moesten? Hebben zij de goeden beloond, de kwaden gestraft? Laten zij in hun boezem gaan. Waar hebben zij zich zo nederig vertoond als zij moesten, in hun huis, in hun godsdienst? Zij hebben mede zwaar gezondigd. Het is zo droevig dat wij zo voor geheel de wereld bekennen moeten, ten opzichte zelfs van de Staten van ons land; hun ongerechtigheden zijn steeds aanwassende.

Zolang als wij predikanten geweest zijn, hebben wij dat voor Europa tot onze smart moeten belijden, dat 's lands ongerechtigheden steeds aanwassen. Waar is er dan zegen te verwachten? Laat ons niet zeggen: die balk is in uw ogen, en die splinter maar in mijne. Laat elk in zijn huis gaan en in zijn gemoed, en laat ons zeggen: *ik ben het waarom de storm komt*. Jona bekent het. Ach, dat wij klein mochten zijn, treurig en boetvaardig! Ik wilde wel dat wij God gingen aanlopen om de Geest der genade en bekering; zonder dat zal het niets zijn. *Ach Heere, vergeef ze ons!* Ach, dat wij elk om pardon mogen smeken! Zou u het niet vandaag wel zeggen willen? Dan zult u de zegen Gods hebben. Wij hebben lust om het te doen, en wij hopen dat u het mede zult doen. Geef alles in des Heeren hand en zeg: *Gij kunt het geven*. Wij zijn elk aan de Heere verplicht en verbonden; laten wij dan den Heere dwingen en zeggen: *blijf met ons, wij hopen bij U te blijven, het is altijd zo goed geweest, van dat onze republiek geboren is en in de wieg gelegen heeft*. Wilt u niet, wij zullen rein van uw bloed zijn, en dan zal God u overgeven ter plundering en ter beroving en aan Zijn boze gerichten; uw kinderen zullen doorstoken worden, uw zwangere vrouwen zullen opengesneden worden.

Hoe menigmaal heb Ik u betuigd, zal God dan zeggen, en u hebt niet willen horen! Wat onrecht hebt u in uw republiek aan Mij gevonden? Moet uw hart niet breken? Wilt u evenwel goddeloos zijn? Als God u dan beroeren zal, wie zal stillen? Geniet liever stilte en rust. Issaschar zag de stilte dat ze liefelijk was, hij zag de rust, en hij wilde er alles om doen wat er was om erbij te blijven. Wil ze dan ook niet weg laten blijven, wil ze dan ook niet weg laten gaan. Dan zal vrijheid, godsdienst en alles weggaan, en wee onzer als God zal geweken zijn!

Wij leggen dan onze stof voor uw hart neer, en hopen dat God ze zegenen zal aan ons elk, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

DRIEËNVEERTIGSTE preek over Job 34:29b

*Wie zal dan beroeren?*Op biddag, de 28^e februari 1728

Wij lezen dat God zei: *De hemel is Mijn troon en de aarde is de voetbank Mijner voeten*, Jesaja 66:1.

- Wat wil de HEERE daarmee zeggen? *Mijn troon is in de hemel, in die plaats die daar voor uw ogen ligt*. De HEERE wil zeggen: *in dat hoge woon Ik*, Jesaja 57:15. In Jesaja 6:1 zei de profeet: *Ik zag den Heere, zittende op een hogen en verheven troon, en Zijn zomen vervullende den tempel*. Een troon is een plaats waar een koning in grote heerlijkheid op zit. Zo wil God zeggen, de hemel is de plaats waar ik Mijn grootste heerlijkheid laat zien. Sálomo had een elpenbenen troon; diergelijke was er nooit gezien. De hemel is Gods troon; diergelijke troon heeft geen koning op de aarde ooit gezien.
- *De hemel is Mijn troon*, zegt God, daardoor ben Ik onderscheiden van de goden der aarde; tot welke God wel gezegd heeft: *Gij zijt goden*; maar zij hebben maar een troon op de voetbank van Gods voeten. *De hemel*, zegt God, *is Mijn troon*; en daarin is God ook onderscheiden van de afgoden, die daar staan in hun tempels, met haken vastgemaakt.
- *De hemel is Mijn troon: Ik ben de Regent, Ik heb het bewind van alles wat onder de hemel is. Onze God is toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt*, Psalm 115:3. Wanneer Nebukadnézar tot zichzelf kwam, zo hief hij zijn hoofd op naar de hemel, en hij zei: *Gij zijt in de hemel, en doet alles wat U behaagt*, Dan. 4. Wanneer Job tot zichzelf keerde, zei hij: *Ik weet, dat Gij alles vermoogt*, Job 42:2.
- *De hemel is Mijn troon*; dat geeft te kennen dat Hij alles doet wat in Zijn bestek is, en dat Hij naar niemand vraagt. Hij gaat met Zijn bestek voort, Hij werkt alle dingen naar den raad van Zijn wil, en Hij doet het elk aanzien, Ef. 1:11. Hij maakt vrede in Zijn hoogten, of Hij geeft over aan de macht der oorlogen.
- *De hemel is Mijn troon*; dat geeft te kennen: dat is de plaats waar Ik Mijn gericht houd. Een koning, als hij recht doet, dan gaat hij op zijn troon zitten, en hij verdrijft met zijn ogen het kwade of de kwaden. Daar zit God om te richten, Hij zal alle mensen richten; een rechtmatig Rechter is de HEERE. In Daniël 7 werd een troon gezet, zei Daniël, en ik zag de Oude van dagen, en ik zag Eén, de Zoon des mensen, daarop, en ik zag dat ze zo allemaal voor Hem gebracht werden. Paulus zegt in 2 Korinthe 5:10: *Wij moeten allen voor den rechterstoel van Christus geopenbaard worden*.
- Nog eens, *de hemel is Mijn troon*; dat geeft te kennen: dat is de plaats waar de smekingen nedergelegd worden. Als Esther haar bede deed, zo wierp zij zich neder aan de voet van de troon, Esther 4 en 5. Zo is het ook met de hemelse troon. In 1 Koningen 8 deed Sálomo dat als hij zijn gebed in de tempel deed. Paulus zegt: *Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade*, Hebr. 4:16.
- *De hemel is Mijn troon* geeft te kennen: al wat onder de hemel is, dat is Mijn voetbank; daar is niemand, of Ik kan hem gemakkelijk met Mijn voeten drukken; niemand kan van die voetbank opstaan, of Ik kan hem gemakkelijk vertreden en wegstoten. Daarom zei een wijze: *laat ons niet bevonden worden tegen God te strijden*, Handelingen 5:39. De Heere kan ons vertreden tot stof. Wilt u ertegen

woelen, Hij zal u belachen en al uw voornemens zullen ijdel wezen, Psalm 2:4. Nu kan geen duivel in de hel, zegt God, geen beest noch mens op heel de wereld, geen beesten op de aarde, geen vissen in de zee, Mijn volk kwaad doen; geen koningen zich tegen hen verheffen; als Ik met Mijn volk ben, als Ik tegen elk zeg: *houd er uw hand af*. Als Ik tegen Laban zeg: *sprek met Jakob noch goed noch kwaad*; als Ik zeg: tast Mijn gezalfden niet aan noch doe Mijn profeten kwaad; als Ik zeg: *houd u stil*. Wie zal ulieden kwaad doen, zo God voor u is, Die op de troon zit? Wie van Zijn voetbank zal tegen u opstaan? *Als iemand onderneemt Mijn volk te ontrusten of te beroeren, het zal hem kwalijk gaan en het zal Mijn volk welgaan*, zegt God, en Hij heeft middelen genoeg. *Als Hij stilt, wie zal dan beroeren?* Al had u raad, al had u aanslagen, voornemens, aanzien, hulp, macht, u moet er evenwel afblijven. Wilt u tezamen vergaderen tegen hen, dat laat Ik u wel toe, zegt Hij. En waarom laat God ze toe tezamen tegen Zijn volk te vergaderen? Hij doet het om ze tezamen te kloppen in plaatsen waar aanschouwers zijn. Daar komt Farao en hij jaagt Israël na: in het aanschouwen van het volk verdoet God hem. *Rabsaké, vergader uw leger, maar Ik zal u verdoen*, Jesaja 36 en 37.

- De hemel is Mijn troon: al wat onder de hemel is, dat is als stof van Mijn voetbank, Ik doe ermee al wat Mij lust, of het een koning is of een bedelaar.

Dit vinden wij in dit 29e vers dat wij u hebben voorgelezen. Hier is een jongeling; het is Elihu die spreekt. Hij liet eerst de ouden spreken. Ik dacht, zei hij, laat de jaren spreken. Maar hij wilde het ook niet onder zich laten. Als hij het alles had aangehoord, zei hij: ik kan het niet langer verdragen. In het 32e en 33e hoofdstuk toont hij hoe vol dat zijn hart was, en in het 34e hoofdstuk gaat hij erin voort. In de vier eerste verzen zegt hij: *gij moogt mijn rede proeven*. In het 5e en 6e vers zegt hij: *Ik zal Job niet wederleggen gelijk als de anderen, maar met zijn eigen woorden. Hij heeft gezegd dat hij rechtvaardig is voor God*. En in vers 7, 8, 9: *Wie is een man als Job? God en mensen doen hem ongelijk aan*. In het 10e, 11e, 12e vers zegt hij: *hoor, mensen van verstand, wat Job God nageeft; het mag in het hart van een mens niet komen*. Van het 12e tot het 14e vers: *hoe kwalijk wordt het genomen als iemand tegen een prins zegt: gij goddeloze! Hoeveel te min mag men van God kwalijk spreken! Wel man, zegt hij, als God Zijn hart eens tegen ons zette, wij zouden allemaal de geest geven en verdaan worden*.

Daarop gaat hij voort en zegt: Gelijk als God vrijmachtig is in al Zijn doen, zo kan Hij ook niet verdragen dat Job hem tegensprekt in Zijn rechtvaardigheid. Is er een man van aanzien die het grof maakt: de Goddelijke residentie straft hem. En is er een arme die onderdrukt wordt: Hij verlost ze. Hij straft ook de rijken en verlost de armen. Daarop komt hij en zegt: Als God zo aanschouwt en de ellendigen hoort, Hij geeft ze stilte. *En als Hij ze stilt, wie zal ze dan beroeren?* Zo God een zaak aantrekt, wie zal tegen hen opstaan? *En als Hij Zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een gans volk als voor een mens alleen?*

Verder, het is of u God wetten wilt stellen, zegt hij, en daarop besluit hij het hoofdstuk. Ach, zegt hij, laat Job beproefd worden, opdat zijn hart zich niet verheffe! Laat hem nog wat in de smeltkroes blijven, opdat zijn schuim wat van hem gedaan mag worden en hij gereinigd mag worden!

Verleden jaar, op de 12^e maart, hadden wij biddag. Toen deden wij aan de gemeente zien hoe God een volk stil leven doet, in de verklaring van die woorden, in het eerste gedeelte van dit ons tekstvers voorkomende: Als hij stilt. Toen toonden wij hoe God een volk stilt. Nu is weer de Biddagsbrief uitgeschreven. Daar schijnt het nogal

onzeker in hoe het zijn zal. En dat is zo van jaar tot jaar. Elk steekt de hoofden bijeen en zegt: hoe zal het gaan? Daar komt de Staat; die zegt: *het zou kunnen zijn dat er een zware oorlog zou ontstaan*. God heeft het ganse jaar getoond dat Hij gestild heeft. Wij dachten: laat ons het stuk van *beroeren* eens zien.

Wij wilden het beroeren aan uw aandacht wel eens voorstellen, en daarin zullen wij zien:

- I. Ten eerste, wat is beroeren?
- II. Dan, dat er woelgeesten genoeg zijn.
- III. Dan, dat het nooit iemand gelukken zal als God het anders verstaat.
- IV. Tenslotte, daar mag een mens alleen en een gans volk staat op maken, hij zal het nooit anders vinden. Dat zijn onze vier stukken.

- Wat is beroeren?
- Als God stilt, zijn er genoeg die weder beroeren.
- Het zal hen nooit gelukken als God het anders verstaat.
- Daar mag een gans volk en een mens alleen staat op maken.

I. Wat het eerste aangaat, *beroeren*.

1. Het grondwoord zegt *goddeloos te zijn*. U zult denken: dit is vreemd, wordt dat door beroeren verstaan? Ja, Psalm 73:12: *Zie, dezen zijn goddeloos*; daar hebt u hetzelfde woord. Waarom? Een goddeloze is beroerd eer hij de zonde gedaan heeft en als hij de zonde gedaan heeft. Eer zij ze doen, zijn zij driftig om ze te gaan doen, zij worden ertoe voortgedreven als een zee, Jesaja 5:11 en 57:20. En als hij ze gedaan heeft, dan schrikt zijn hart, dan beschuldigen hem zijn gedachten, dan benauwt hem zijn consciëntie. In Jozua 7:25 zei Jozua tegen Achan: *God zal u beroeren*.
2. Ten tweede, het zegt recht doen. Overal waar Saul ging, oefende hij recht. Waarom wordt dat beroeren genoemd? Omdat vonnissen, als zij tot uw nadeel zijn, beroerend zijn. Beving grijpt zo een dan aan. Die geboeid en gevangen waren bij Jozef, hadden het vonnis tot hun last, hun aangezicht verviel en zij waren beroerd, Gen. 39.
3. Ten derde, met weinig verandering geeft het te kennen bewegen. Die zondaar Achaz, hoe bewoog zich zijn hart als bomen des wouds! Toen de koning Israëls en de Syriër, die twee brandende staarten, tegen hem kwamen: zijn hart bewoog zich als bomen des wouds.

Zo ziet u dan wat beroeren is. Dan is iemand ontsteld en verschrikt, hij heeft geen rust waar hij is. *Hoe hebt gij ons beroerd?* Zei Jozua tegen Achan, Jozua 7:25. God dreigt het als een van de zwaarste vloeken, dat Hij hen zou overgeven tot ontzetting, tot schrik en tot een beroering ten kwade, Jer. 24:9. Zie ook Jer. 29:18 en 34:17, Lev. 26 en Deut. 28:18, 2 Kron. 29:8. Dat zijn zulke schrikkelijke teksten, het zijn zulke zware vloeken.

Welke zijn er beelden van?

- Dit, als de stille hemel beroerd wordt, 2 Sam. 22:8: De fundamenten des hemels beroerden zich.
- Een stille zee, als die beroerd wordt, Jona 1; God zond een storm.
- Als er een oploop in een stad komt, Handelingen 19; de stadsschrijver zei: *ik weet geen reden van deze oploop*.

- Een ontsteltenis, zodat het gehele land in roer is. De koning zei tegen de profeet: *Bent gij die beroerder Israëls?* Nee; zei de profeet, gij hebt Israël beroerd door uw zonden, 1 Kon. 18:17, 18, en in 1 Samuël 14:29 zei Jónathan: Mijn vader heeft het land beroerd. Toen er in het leger die verwarring was, staat er: *Het land werd beroerd, want het was een beving Gods*, 1 Sam. 14:15. Het gehele land schreeuwde; *wat is de stem dezer beroerte?* Zei Eli als de ark Gods genomen was, 1 Sam. 4:14.
- Het is het beeld van een huis dat stil leeft; daar komen kwaaddoeners ... die stellen het huis in beroering of eigen kinderen doen het, Gen. 33. Simeon en Levi: *hoe hebt gij mij beroerd? Vervloekt zijn zij*, zei hun vader als hij de zegen uitsprak, Gen. 49.

II. Nu belooft het God: daar bij een stil mens, in een stil land, komen woelgeesten.

- Er is somtijds een stil mens, die alleen leeft; hij is somtijds stil en vreedzaam, een goddeloze of een vrome. Het gaat hem somtijds uitermate voorspoedig. Zij zijn als Nabal, die welvarende; zij zenden hun kindertjes uit als kudde, hun huizen worden gebouwd, het gaat de inbeeldingen huns harten te boven dat God hen zo wel gedaan heeft; zij hadden het nooit gedacht het zo ver te brengen, Psalm 73. Wat doen zij? Zij zeggen tot hun ziel: *neem rust, eet en drink, u hebt goederen voor vele jaren.*
- God geeft ook vromen stilte. Een vroom mens leeft somtijds onder de mensen in stilte. God doet ze er weiden als lammeren. Zij zijn de stillen in den lande, zij leiden een leven, stil en gerust, vol van eerbaarheid en Godzaligheid. Zij zijn stil. God doet hen hun genade klaar zien, hun verandering kunnen zij niet ontkennen. Hij doet ze somtijds wat voelen dat zij niet lang dragen kunnen en niet uitspreken kunnen, zodat zij moeten zeggen: *immers is mijn ziel stil tot God, ik geef al mijn zaken in Uw hand, het is alles goed wat U doet, ik heb er niets tegen.* God stilt ze zo, dat zij vertrouwen tot in de dood. Zij zien dat hun jaren klimmen, de ziekte komt, de dood nadert, zij vertrouwen tot in de dood. God verzekert ze van hun aanstaande heerlijkheid. *Mijn stoffjes, Heere*, zeggen zij, *zult Gij bewaren; met deze mijn ogen zal ik God aanschouwen, ik zal eens aan Uw rechterhand gesteld worden en vrijspraak ontvangen; dan zal ik eerst recht verzadigd zijn, als ik U eeuwig dienen zal.* Dat is een mens alleen.
- God zet somtijds een land stil. Wij lezen in het boek der Richteren: het land was stil twintig jaar, dan veertig jaar, dan tachtig jaar. Hoe is het dan? Dan is zo'n land in zijn bloei, en het vaart wel in de nering, in de huisgezinnen, in de kerk en burgerstaat. Zij bloeien als Moab, zij zijn van de jeugd aan nooit verstoord. Zij zijn gelijk als Egypte dat in de ruimte weidde. Daar is een verlenging van hun vrede, Dan. 4:27. Niet alleen dat, maar daar is raad en woord en macht om hen te bewaren; komt er een oorlog: daar is raad en macht tot de oorlogen om zich te handhaven. Als Efraïm sprak, zo beefde men. Het is zo schoon: zij krijgen liefde, zij nodigen elkander tot onder de wijnstok en vijgenboom.

Is er een land dat zo stil is: daar komen woelgeesten; die kunnen dat niet verdragen. Dat zijn Nimrods, Sanheribs; het moet alles buigen en bersten voor hen, zij kunnen de stilte niet verdragen. Daar zijn er die beroeren. Zij willen het hart beroeren, gelijk Jobs vrienden. Zij willen de huizen beroeren. Absalom, die woelgeest, beroerde zijns vaders huis. Er zijn er die gehele landen willen beroeren. Die Assyriër, hij zou geheel de aarde wel hebben willen beroeren. God zei: het is of hij geheel de wereld in roer zou willen stellen, maar Ik zal maken dat niemand zijn bek zal openen of piepen. Zij

kunnen de stilte niet zien, hun hart is krijg. Goddelozen beroeren somtijds goddelozen en somtijds vromen.

Daar zijn zij nog niet mee tevreden, maar zij gaan een geheel volk beroeren. Zij beroeren niet alleen vromen maar elkander, en ook wel hun eigen huis. Ammon beroerde Absalom, en Absalom beroerde Ammon. Zij jagen elkander.

Wie is de eerste vredebreker?

De duivel. En wat zijn er al kinderen van die vader de duivel! De Heere Jezus zei: *Mijn vrede geef Ik u, vrede laat Ik u*, Joh. 14:27. Nee, zo zijn de goddelozen niet, ofschoon de Heere Jezus zegt: *zalig zijn de vreedzamen en vervloekt de vredebrekers*. De heidenen zeiden: *De goden zijn den mensen gelijk geworden*, Handelingen 14:11. Mogen wij niet wel zeggen: *de duivelen zijn de mensen gelijk geworden*? Zij kunnen geen vrede laten.

Dan komen de goddelozen en staan op tegen de vromen. In het graf moeten zij rusten, maar als zij konden, zouden zij ze zelfs tot in het graf toe niet gerust laten, gelijk Saul Samuël deed. De vromen kunnen niet langer in vrede leven dan de ongerusten willen: zij verwekken krakeel, al zou het de vrouw tegen de man zijn, de ouders tegen de kinderen, de kinderen tegen de ouders. Sálomo zei: *Het is beter te wonen op een hoek van het dak, of in een woest land, dan bij een zeer kijfachtige en toornige huisvrouw*, Spr. 21:9 en 19. Job zei: *Ik riep mijn knecht en hij antwoordde niet; ik smeekte met mijn mond tot hem. Mijn adem is mijn huisvrouw vreemd en ik smee om der kinderen mijns buiks wil*, Job 19:16,17. De kinderen doen dikwijls de ouders smarten aan.

Geliefden, vrome mensen, als zij in stilte zouden leven en God dienen, de duivel en de wereld kunnen dat niet dragen; al zou de duivel predikanten op de stoel ertoe gebruiken, zij kunnen ze in geen stilte laten. Dan komen er predikanten: die sterken de handen des goddelozen, en zij bedroeven de Godzaligen, Ezech. 13:22. Wij weten dat wij de waarheid spreken. Zij kunnen de vromen niet gerust laten, al zouden zij er predikanten op de stoel toe gebruiken. En gelijk het omtrent een mens alleen is, zo is het omtrent een geheel volk. Is er een volk dat stil is en alleen woont, gelijk Laïs, Richt. 18 (zij vielen niemand lastig), zij konden evenwel niet in rust blijven: de Daniëten kwamen tegen hen en sloegen ze met de scherpte des zwaards.

Wat doen zij dan, wanneer zij een land gaan beroeren, die roergeesten?

Dan doen zij veertien of vijftien dingen, die wij allemaal zo ondervonden hebben, en die God in Zijn Woord van alle eeuwen zo heeft ter neergesteld.

1. Ten eerste, om beroering te verwekken komen alle aanzienlijke en machtige potentaten en maken verbonden met elkander, dat zij elkander zullen helpen tegen de stillen in den lande. Dat is de eerste beroering. Dat kunt u zien in de 83e Psalm. *Ach HEERE*, zei de Kerk, *zij hebben zich allemaal tezamen verbonden tegen ons*; zij lopen zo met elkander tezamen en komen overeen om de stillen te beroeren. Achaz kreeg de Syriër en de koning Israëls tegen hem. De Giibeonieten zeiden tegen Jozua: ach, trek uw hand niet van ons af. De heidenen en de volken waren tezamen gespannen tegen Gods volk, met de koningen der aarde en de vorsten, Psalm 2:1, 2.
2. De tweede beroering. Zij beleggen hun dingen heel heimelijk; u kunt niet achter de gedachten huns harten komen, hun hart is als diepe wateren, daar lekt niets uit, zij beraadslagen heel heimelijk. De eerste beroering die David kreeg als hij vluchtte voor Absalom, was die, dat Achitófel het met hem hield. *O, HEERE*, zei hij, maak

toch Achitófels raad tot zotheid, 2 Sam. 15:21. In 2 Koningen 6 was de koning vergramd dat hij niet wist wie van de zijnen al de geheimen aan de koning van Israël ontdekte. Zo was er een die zei: *mijn heer de koning, wij doen het niet, maar er is een profeet die het allemaal hem te kennen geeft*. Dat is de tweede beroering: als zij met elkander verbonden zijn, u kunt er niet achter komen, hun raadslagen zijn als diepe wateren.

3. De derde beroering is: dan gaan zij wat tegen zo'n volk zoeken, zij gaan wat te berde brengen, met wezen of niet, en het is dikwijls zó ver gezocht, zo wreed, zo tirannig en zo verwoestend, dat u het niet toestaan kunt. Zo was het met Nahas: hij trok op tegen de inwoners te Jabes, en hij eiste wat hen allen zou bedorven hebben, zo zij het hem toegestaan hadden: hij eiste dat zij allemaal hun rechteroog door hem moesten laten uitsteken, en zo wilde hij een schande op gans Israël leggen, dat er niemand zich had kunnen verlossen, 1 Sam. 11. En in 2 Koningen 5 zochten zij ook wat. De koning der Assyriërs zond Naman, zijn overste, die melaats was, tot de koning van Israël, en zei: *gij zult mijn knecht genezen*. De koning scheurde zijn klederen en zei: *Ben ik dan in de plaats van God?* Kan ik hem genezen? Zie dat deze waarlijk wat zoekt.
4. De vierde beroering is: men begint geruchten van oorlog te verspreiden, als voorboden van het verderf. De Zaligmaker zei, Matth. 24:6: *Gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen en grote beroeringen*.
5. De vijfde beroering is als zij naar generlei voorstellen horen willen. Het volk dat zij hebben beginnen te beroeren, maakt zich op en verzoekt vrede, maar zij horen naar geen voorstel. Het is wat zeldzaams als er eens iemand komt die een Blastus overreed, Handelingen 12:20; toen zij die kamerling aan hun zijde hadden, hoorde de koning Herodes. Anders is het als in de rijm van een der Psalmen staat:

Maar wat wil ik hen 't goede prijzen?

Haar hart is niet om onderwijzen.

Zij volgen na hun blind verstand,

Al zoude vergaan 't ganse land. Psalm 82:3, Datheen

Ofschoon zij dan al met geschenken komen, dan is het buiten hoop.

6. De zesde beroering in een land is als men begint te schrikken tegen dat het zomer gaat worden. Men schrikt ervoor als de plasregens op gaan houden; dan komen de bededagen. Is dat in de Bijbel gegrond? Ja, 2 Samuël 11:1: met het wederkeren des jaars werd de weg der koningen bereid gemaakt. Dan wordt gereed gemaakt paard en ruiters. De krijgen beginnen als de winter voorbijgaat en de zomer aankomt; schrik ervoor.
7. Een zevende beroering is: het volk wordt beroerd door de tijdingen die zij krijgen. Zij horen, zij trekken uit bij menigte, het zwaard wordt gewet, het wordt gevaagd, het glinstert, zij trekken uit bij honderden, bij duizenden, Richt. 7 en 8. Zij zijn als de sprinkhanen, die het ganse land bedekten. *Zij hadden mij omringd als bijen*, Psalm 118:12.
8. Een achtste beroering is: zij beginnen te spreken uit de hoogte, zij dreigen evenals Rabsaké: ik zal ge uw pis doen drinken en uw drek doen eten, Jesaja 36. Zij dreigen als Goliath: ik zal uw vlees de vogelen des hemels geven. Dan heeft elk, evenals de koning Hizkia. *Ach HEERE*, zei hij, *deze dag is een dag der benauwdheid en der schelding en der lastering; want de kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte en er is geen kracht om te baren*, Jesaja 37:3. Als zij zo groots spreken, dan heeft een volk.
9. Een negende beroering is: wanneer de mindere dingen hen beginnen te benauwen, dan vrezen zij dat het tot meerdere dingen zal overgaan. Zij kwamen tot Lachis, ja,

- tot voor de poorten van Jeruzalem, Jesaja 36. Zo was het eens met Job: de ene bode kwam op de andere, zodat het gerucht te verstaan enkel beroering en ontsteltenis was.
10. De tiende beroering is: daar komt een bevend hart in elk ingezetene, hun aangezichten worden betrokken, zij staan handenloos, zij hebben geen hart of moed. *Ach*, zeggen zij, *mijn ingewand, mijn ingewand maakt getier in mij*; er is geen rust, geen eendracht. Het ene komt zo al uit het andere. Men begint te zeggen: er zal een storm komen. Maar wie zegt als Jona: *die storm komt om mij*? Dan komt er zulk een benauwdheid; men begint het elkander te verwijten: de burgers zouden het wel de heren verwijten, en de heren de burgers.
 11. Een elfde beroering is als de predikanten niet bidden kunnen, omdat God als uit de hemel zegt: *Bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, en loop Mij niet aan, want Ik zal u niet horen*, Jer. 7:16. Dan is het: *Magór-missabib, schrik van rondom*. Dan beginnen de handen slap te worden, gelijk als Mozes, als zij beginnen te denken: God hoort ons niet, Hij hoort toch de goddelozen niet.
 12. Een twaalfde beroering: als men niet naar de biddagen snakt, maar men wordt ze moede. Joël 2. U zult zeggen: *hoezo? Zij worden immers uitgeroepen?* Ja, maar daarin toont men dat men ze moede is. Als men anders niet doet dan een dag zijn ziel kwellen, dat is geen vasten, zegt God, dat Ik verkies, en Hij gaat het beschrijven in Jesaja 58. Daar kunt u zien wat God van ons hebben wil op zulke dagen.
 13. Een dertiende beroering is als het werk van de vastendag ontbreekt het treuren, het belijden, het schamen, het danken. Waar is dat neervallen met gehele huisgezinnen in schaamte voor God? Er ontbreekt reformatie en bekering. De naam, ik laat staan de zaak, is zulk een last: men kan het niet meer horen noemen. Wil iemand het doen, men spot ermee. Waar zijn de Asa's, de Josía's? Die zullen de biddag nog wel eens uitschrijven willen, de waterputters en de houthouwers met hun vrouwen en kinderen die de borsten zuigen, ze waarnemen; maar hun plaatsen worden dikwijls ledig gevonden. Dan wordt een volk beroerd als dat begint te ontbreken, en als er nog voorbidders zijn, dat zij plat tegen de grond gaan liggen en zeggen: *ik weet niet waar ik ze mee ontmoeten zal*; totdat God zegt: *Neemt deze woorden met u, en bekeert u tot den HEERE*, Hos. 14:3.
 14. Nog eens, een veertiende beroering is dat, als zij in benauwdheid zijn, zij niet weten welke remedies te gebruiken. Dan lopen zij wel tot zondige middelen. Jósafat verzwagerde zich aan Achab, 2 Kron. 18:1, en in 2 Kronieken 25 had de koning Amázia honderd talenten zilver gegeven om dat volk, honderd duizend kloeke helden uit Israël, te huren, en God liet hem aanzeggen door een profeet dat hij ze zou laten varen. Wat zal ik dan met dat geld doen? zei hij. De profeet zei: *De HEERE heeft meer dan dit om u te geven*, vers 9. Dan gaan zij kwade wegen gebruiken tot hun redding.
 15. Dan, de vijftiende beroering is als er geen raad of middelen zijn tot de oorlogen. Dan komt er een ganse ruïne. Dan wordt het zwaard in de schede gestoken, en dan is het zo met hen gelijk als met Israël: zij worden dienstbaar, dan aan deze en dan aan gene; dan is het eens tien, dan eens twintig, dan minder dan meer jaar. Het is geen drie maanden te vallen in de hand van de vijanden, waar David zo bang voor was in 2 Samuël 24. De profeet zei: *kies drie maanden het zwaard van de vijanden of drie dagen pest*. Hij verkoos de pest, omdat hij dacht dat het zwaard van de vijand erger was. Dan moeten zij dikwijls gaan van het ene vuur in het andere. Zijn zij de leeuw ontvloten, er ontmoet hen een beer. Zijn zij de beer ontvloten, er

ontmoet hen een slang. Zijn zij de slang ontvloden, er ontmoet hen een vurige draak. Zijn zij de draak ontvloden, er ontmoet hen een basilisk. Nu komt deze, dan gene tegen hen.

III. Nu komt deze man en zegt: *wie wilt u het verwijten dat zij voor of tegen u zijn dan God?* Hij stilt, en Hij beroert. Wel man, zij hebben dikwijls nochtans zulk een hart en zulk een macht ertoe: al wilt u ze afkopen, het helpt niet, Jesaja 38. Zij kunnen niet rusten, al staan zij onder verbonden en eden, Ezech. 17. Het kan alles niet helpen, al weten zij dat God er hen om straffen zal. Maar wie zal ze evenwel beroeren als God de rust gebiedt? Zij mogen er nog zo'n goed hart en macht en hoogheid toe hebben. Wie verhindert die mensen dan God? Wie verhindert de zee dat ze ons niet overstroomt? Is het een mens? Wie verhindert hen? Zijn het ministers van de staat? Zijn het legers? Zijn het vloten? Is het ergens een rijke, of is het een arme wijze, of is het een wijze vrouw van Tekóa, of is het een wijze vrouw te Abel-Beth-Máácha, of is het een stadsschrijver die het oproer stilt, Handelingen 19? Nee, nee, die doen het niet. Of is er ergens een wijze koning of keizer, die het door zijn wijze raadslagen belet? Nee, wie zal beroeren, als God stilt? Het is niet toe te schrijven aan wijzen, aan machtigen, aan voorzorg. Zo God het niet deed, dat alles zou het niet doen.

IV. U zult zeggen: *hoe kan het wezen dat zulk een samenloop van mensen, als God stilt, hen niet zou kunnen beroeren?*

Overblijfsel Israëls, omdat het in uw ogen wonderlijk is, zou het daarom in Mijn ogen wonderlijk zijn? Zach. 8, en Jer. 32: *Ik ben de HEERE, de God van alle vlees; zou Mij iets te wonderlijk zijn?* Hij roept het licht uit de duisternis, 2 Kor. 4:6. *Hij spreekt maar, en het is er*, Psalm 33:9. Wij hebben een God, Die meer dan overvloediglijk doen kan boven al wat wij bidden of denken kunnen, Ef. 3:20. Hij kan het ijzer doen zwemmen, de rotsen maakt Hij tot waterfonteinen. Wij hebben een God (om rond Nederlands te spreken), Die doen kan wat in onze ogen onmogelijk schijnt. In Numeri 11 zei Mozes: Zult Gij deze ganse vergadering met vlees spijzigen, zullen al de vissen der zee voor hen geslacht worden? Hij wilde zeggen: dat is onmogelijk. God bestrafte er hem over. *Zou Mijn hand, zei Hij, verkort zijn?* Hoor, wij hebben een God Die doen kan wat niemand kan doen. Wij hebben een God Die doen kan boven wat u kunt denken. En wat kunnen wij niet al denken! Maar, *Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE. Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, also zijn Mijn wegen hoger dan Uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten*, Jesaja 55:8, 9. Het is in de gedachten van een mens niet opgeklommen, geen oog heeft het gezien noch oren gehoord, wat de Heere doen kan. Wat doet de Heere? Hij stelt het zwaard van de een tegen de ander, het volk raakt in roer. De Midianieten, zij slachten elkander! In 2 Koningen 3 zijn drie koningen bijeen: het water gelijkt bloed te zijn. Wat doen zij? Zij breken hun allernauwste bondgenootschappen. *Egypte, zei God, is een gebroken rietstaf, op welke zo iemand leunt, zij zal hem door de hand gaan.*

Wat doet God? Hij licht de machtigste potentaten van hun troon. Zij hebben allemaal hun tronen op de voetbank van Gods voeten. *Gij, zegt Hij, zult niet langer leven.* En dan zegt Hij tegen Zijn kinderen, hetgeen Hij tegen Jozef en Maria zei: *zij zijn dood die de ziel van het Kindeke zochten; keer weder.* En ten zelven dage vergaan dan al hun raadslagen. Wie beroert als God wil stillen? Hij heeft de hemel, de winden en de zee voor hen. Hij heeft het hart en de pen van allen in Zijn handen Zij staan allemaal op Zijn voetbank. Kunt u het nu vatten? Daar hebt u nu onze vier stukjes; maak er staat op.

Toepassing

Wij hebben nu nog een woord bij gelegenheid van de biddag. Hoe staat het met ons land? Wij hebben nu twee jaren in beroering en in ontsteltenis geleefd; van de 13^e maart van het jaar 1726 tot de 12^e maart van het jaar 1727 zijn wij in benauwdheid geweest; nu is het alweer een jaar in onrust. U bent immers geen vreemdelingen, u hoort spreken van het nieuws dat er in de kranten staat. U mag het doen, u mag het wel vernemen hoe dat het met het land staat, dat is niet verboden. Het is zo goed niet als onwetende burgers en burgeressen te zijn, en daar zo maar lomp heen te leven. Dan kunt ge uw werk op de biddag niet doen: *God bidden en danken*.

Wat zeggen de Staten van het land? Dat wij nu vijftien jaar vrede gehad hebben als juni zal komen. Onze landen hebben nu 150 jaar gestaan, en zo lang hebben zij nooit vrede gehad sedert die tachtigjarige oorlog. Er was tussen beide somtijds stilstand van wapens. Die oorlog was voor dierbare panden: vrijheid van godsdienst, een vrije consciëntie, een vrije handel, de zuivere godsdienst. Zij heeft veel gekost, maar in het jaar 1648 zijn ze het te boven gekomen; toen is de vrede verkondigd met Spanje. Dat herinnert zich niemand van ons die leven. Er mogen er leven van tachtig, of tweeëntachtig, of drieëntachtig jaren, maar dat gehele eerste geslacht is weg, al dat goede volk is weg.

Toen hebben wij een oorlog gekregen met onze naburen, met Engeland, waar zij weinig reputatie en weinig voordeel van hadden, en wat ook ver genoeg gezocht was. Onze Staat trok misschien de zaak van de koning wat te hard. Als men reden onderzocht, dan zou men misschien vinden dat zij een vlag wilden gestreken hebben. Wij moesten de vrede smeken, wij kregen ze. Dat was de tweede vrede na de Spaanse: Toen was weer het gehele land in roer. Er moest een Triple Alliantie komen: een vereniging tussen drie potentaten, Engeland, onze staat, Zweden, 1668.

Toen heeft Engeland ons trouweloos en goddeloos bedrogen, en ons het water tot aan de lippen gebracht. Frankrijk zou het nog zo niet gedaan hebben. Daar komen wij weer in een oorlog in het jaar 1672 en 1673. Dat hebben weinigen beleefd van die hier zijn. Er kan een koude door hun lijf gaan, als zij, die er herinnering van hebben en het beleefd hebben, eraan denken. Ouders konden hun kinderen niet zien of zij moesten schrikken, en met tranen en beklemdheid tot God zuchten over Engelands trouweloosheid. Toen moest Engeland met Frankrijk breken. Die zei: *u zult hen niet langer benauwen of wij zullen u op het lijf vallen*; zodat wij in het jaar van 1678 de derde vrede kregen.

Daar begon toen weer de koning van Engeland en Frankrijk te woelen. Die wilde de paus meester maken van geheel Engeland, en er zo weer het juk van slavernij inbrengen. Toen waren er heerlijke mensen in dat rijk; die konden dat niet verdragen. Wat deden zij? Zij deden heimelijk hun beklag aan de staat, en zij verzochten hulp, en verkregen ze. Daarop kregen wij die schrikkelijke oorlog in het jaar 1688. Die duurde tot het jaar 1697. Toen hebben wij weer vrede gekregen, te Rijswijk, dicht bij Den Haag.

Maar die duurde niet lang. - God beliefdde toen de koning van Engeland, de Prins van Oranje, te laten sterven; toen hebben wij weer oorlog gekregen in het jaar 1702. Die duurde tot het jaar 1712 en 1713. Toen gaf God weer vrede.

Nu hebben wij twee jaren weer beginnen om te zien. Het zal nu vijftien jaar worden dat wij vrede gehad hebben. Er is een pennenstrijd geweest over die maatschappij van Oostende en dat is bijna een zwaardere strijd geworden: men heeft bijna met het zwaard in de vuist gestaan om te zien of men het er door kan halen. En nog is het niet over. Al de hoven van Europa hebben hun gezanten gezonden naar Kamerijk, om elk daar uit te spreken wat er op zijn hart ligt, om te zien of men vrede zal houden of niet.¹³ Men zou zeggen: dat zal vlug gedaan zijn; maar dat geloven wij niet. Bekijk al de onderhandelingen van vrede eens die Frankrijk, de staat, en Engeland gedaan hebben. U zult zeggen: waarom gelooft u dat het lang duren zal? Omdat zulke kleine dingen zo lang duren. Zij hebben artikelen opgesteld, zij hebben ze getekend. Nu komen die van Spanje; die willen het niet tekenen. Daar zijn zij nu zo lang toe bezig geweest om die kroon daartoe te krijgen om dat te bevestigen. Het schijnt dat zij het nu doen zullen. Daar zijn zij nu twee jaar toe bezig geweest, om dat te tekenen. Wij zeiden in het begin dat er iets op ons hart lag van die pauselijke deugniet, dat er gedacht wordt dat die ook zal toegelaten worden te komen, maar dat zal dan de stokebrand onder allen zijn; daar zal het dan de medestander van de paus winnen, en dat zal de vloek in alles zijn, en de protestanten zullen moeten vallen.

Dat moeten wij Engeland niet verwijten; ook moeten wij het de goeden in ons land niet verwijten; zulks is nooit gebeurd. Waar wij dat zoeken moeten, is God bekend. Wij hopen dat het niet waar zal zijn. Als er gevraagd werd waar zij de staat genoeg mee konden geven, antwoordden zij: de Oostendische Compagnie weg, de geschonden verdragen hersteld, en het geld bij het Tractaat van Barrière bedongen, onmiddellijk te betalen. Dan moeten zij ook genoeg hebben. Er zijn niet alleen geschonden Munsterse in het jaar 1684, maar er zijn nog geschonden verdragen te Passau in Duitsland, in het jaar 1651 en 1652, waar een religieuze oorlog was van het jaar 1622 tot het jaar 1652. Bij dat en andere verdragen is de religievrede bedongen, in Moravië, Polen, en elders. Dat stonden zij toe, en zij zeiden: maak daar staat op. Maar, toen is er weer een muiterij gekomen om een verrot houten Mariabeeld. Daarover hebben zij uit Polen gezonden naar onze staat en Engeland en gezegd: help ons. Zij hebben geschreeuwd uit Hongarije en uit Duitsland, en zij hebben geschreven: wij zijn niet te voldoen dan met herstel van onze schade; daar zijn onze verdragen, kom, help ons, is er wel een smart als deze onze smart? Daar komt nu de ene koning voor en de andere koning na, zij vallen tot het pausdom; men schrikt als men het hoort. Zo het onze staat en zo het Engeland niet doet: Gods vloek zal in het gehele Congres zijn. Hoort u ze tot ons niet roepen: Ach buitenlandse machten, bent u dan in ons niet ingewikkeld? Mogen wij dan op uw woord geen staat maken? Bent u dan maar als een gebroken tand en verstuikte voet? Wij moeten tegen u zuchten.

Nederland, Engeland, was het niet beter als u deed gelijk onze broeders in Hongarije met die u in uw land hebt? Hebt u er wel iets bij verloren dat ge uw land stelde tot een herberg? Die uit Hongarije zeiden: *het vloeit alles naar ons*. Hebben wij ze niet op onze academies geleerd? Durft u met de mindere dingen op het Congres komen, en met de meerdere niet? U zult dan vrede hebben, maar het zal met gevaar van uw leven zijn, gelijk Esther. U bent misschien om zulk een tijd als deze is gespaard. Ja, zal uw eigen volk u tegen hebben? Wij verzoeken: verzet er u niet tegen; draag zorg dat u ze

¹³ Cambrai in Frankrijk. In 1715 werd een verdrag gesloten waarbij de Republiek een rij van verdedigingssteden (een barrière) in de Zuidelijke Nederlanden kreeg; dit duurde tot 1783.

geen ongenoegen geeft. Zij zouden misschien nog geld in de beurs hebben als gijlieden een hart voor hen hebt. Het is in den beginne also niet geweest.

In vorige dagen sloegen de Luthersen en de Gereformeerden de handen ineen, en zij zeiden: *hebben wij enig verschil, God zal het doen slijten*; en zij gaven een protest aan keizer Karel dat zij leden in hun consciëntie. Daarvan werden zij genoemd, de *protestanten*. Wat gebeurt er? Daar waren vierduizend protestanten; de keizer heeft ze allemaal uit zijn land gejaagd, zij moesten het alles achterlaten. Het is geen nood, want wat doen de broeders, de Grizons?¹⁴ Die ontvangen hen, en zij zonden vierduizend Italianen, waar zij de heerschappij over hadden, ook uit hun huizen en land, en zij zeiden tot die protestanten: woont u erin, en bezit hun goed, totdat u aan het uwe komt. Zo moesten onze machten ook doen. Zo onze machten niet opwaken, zullen zij God noch hun ingezetenen genoegen geven.

God heeft onze staat en Engeland in die staat gesteld, dat zij de antichrist met zijn afgodische leer geen strobreed behoeven te wijken. Of de regenten zwak zijn, de ingezetenen zijn het niet. Trekken zij het zich niet aan, de ingezetenen wel. Zullen zij daar maar wat op staan, op wat kooplieden en koopwaren? Het is wel wat schoons: zal men om wat koopmanschap zoveel water vuil maken? Het was beter dat er een eerlijke oorlog gevoerd werd of een vrede behouden werd.

De Staten hebben een biddag uitgeroepen, en gezegd *dat wij God zouden dienen, vrezen en danken voor Zijn goedertierenheid*. Dat is wat wij moeten doen, die op het Congres niet zijn. Wat zeggen zij in de Biddagsbrief, dat wij moeten doen terwijl het Congres zit? Zeg het maar.

Dat wij God dagelijks danken moeten en blij zijn over de vrijheid van godsdienst die wij hebben, en over die genade dat wij naar de hemel mogen gaan. En zou men dan treurig wezen, als men zo blij niet was 's winters en 's zomers, zodat er geen temmen aan was? Is dit een land dat treurt? Is dit een Biddagsbrief beantwoorden? Dán zou het in ons schoon gesteld wezen, als wij gingen bidden om genade, om een rechte en oprechte bekering. Dan zou er verlenging van onze vrede wezen, en wij zouden vrijheid van godsdienst mogen houden en bidden om verdere vrede. Daar op het Congres bevelen wij het, hun aan, met het oog op hetgeen zij geëist hebben. Maar wat moeten wij doen? In het verbond komen, en God aan onze zijde zoeken te krijgen. Wie zal ons beroeren, als Hij stilt? *Heere, Gij zit op de troon, en zij zitten op de voetbank van Uw voeten*.

Hier is een uitvlucht, drie of vier.

1. *Wat helpt het dan al of wij bidden en schreien, wij mogen dan al doen wat wij willen?*

Wie bent u die zo spreekt? Luidt het Woord van God zo niet? Zijn er niet altijd remedies onder, al zijn er nog zulke bondgenootschappen?

2. Ja, zult u zeggen, *wij hebben zelfs Frankrijk en de allermachtigsten aan onze zijde*. Wel, God geve dat zij u niet bedriegen. Het zijn zelfs zulke vijanden van Gods zaak; zij zouden blij zijn als zij hun handen in der geuzen bloed mochten wassen. God heeft in hen geen genoegen.

3. Een derde: *wij hebben vrede, en het zal wel vrede blijven*.

Wat weet u het? Al was het zo, God kan in de vrede de bitterheid wel bitter maken. Wat al sterften en ziekten zijn er! Ja, laat er nood komen, dan zullen wij biddagen houden. Zo wordt u als de zeelieden: als er een stormwind komt, dan bidden zij. Maar

¹⁴ Congres van Soissons, juni 1728

er komt somtijds wel een onverwachte rukwind, zodat er een uitworp geschieden moet, zelfs van de levensmiddelen. Onze Staat is zo gesteld dat er geen onverwachte tegenslag mag komen, of het is gedaan. Onze biddagen en ons vernederen is God al moede geworden. Ik word verdrietig over u, zei God in het boek der Richteren in het 10^e hoofdstuk. Het is gedurig: *help ons alleenlijk ditmaal!* U stelt Mij gedurig uit, en er komt niets van.

4. Ja, zegt een ander, *ik zal dan gaan reformeren.*

Kwam iemand eens in het huis der groten, en zei hij: weg kaarten, weg feestmalen, weg sieraden, hebt u geen huisoefeningen gehad, ga ze instellen; kwam hij bij groot en klein, en zei hij: weg vloeken, weg sabbatschenden, dan zou men wel spotten met zo een en met reformatie. Ach arme, u wilt liever de zonden doen en van de vijanden bespot worden, wat Saul zo ongaarne had. *De Filistijnen zouden mij bespotten*, zei hij, en hij viel in zijn eigen zwaard, en doorstak zo zichzelf. God zal spotten in uw verderf.

Ja, zult u zeggen, *er zijn nog zulke gronden om het goede te hopen. Er is hoop voor Israël dezen aangaande*, staat er in Ezra 10:2.

Ik beken, er zijn nog vijf of zes gronden.

1. De eerste is: ik geloof dat God nog uitverkorenen in het land heeft. Waren die in het schip niet, wij zouden zinken.
2. Er zijn nog vromen, meer dan tien, Gen. 18, en 19: *wij kunnen niets doen, zeiden de engelen tegen Lot, zolang als u erbinnen zijt*. Dat is het kurk waar de kerk op drijft. Dat zijn ze waar God van zegt: *er is een bos druiven; verderf ze niet, want er is een zegen in*, Jesaja 65:8.
3. Er zijn nog bidders, die als in de scheur staan; wij kennen ze niet allen, die in de bres staan en ingang bij de Heere vinden. *Laat het Mij toe*, zei God tegen Mozes, dat Ik ze verderf. Wat deed hij? Niet dan bidden, Ex. 32. Er zijn er nog die zeggen: *Spaar Uw volk, HEERE, en geef Uw erfenis niet over tot een smaadheid*, Joël 2:17. Ik geloof dat er nog eenvoudige arme zielen zijn.
4. De vierde grond is: *zo God deze landen overgeeft, wat zou Hij dan met de eer van Zijn Naam doen?* Als Gods volk in de handen van hun vijanden komt, dan is het meteen: *Waar is nu hun God?* Psalm 115:2. *Verlos ons om Uws Naams wil*, zei Mozes, want de Egyptenaren zouden zeggen dat u ze in Kanaän niet had kunnen brengen.
5. De vijfde grond is: de Heere Jezus staat en bidt voor de trouwen in den lande. *Ik zag de Engel staan*, zei Johannes, *en er ging een rook op van gebeden van Zijn handen*, Openbaring 8.
6. De zesde grond is: God is genadig. *Ik heb ze door Mijn liefde behouden*, zegt Hij in Jesaja 63:9. Hij is een Vader der barmhartigheid. Als Hij oordeelt, dat is een vreemd werk, Jesaja 28:21. *Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben*, zegt God, Hos. 14:5.

Geliefden, die goede dingen zijn er. Moet daarom de plicht van de Biddagsbrief niet gehouden worden? Dat zou het bevestigen. Maar zijn er nu tegen die goede gronden geen kwade? Ja.

- (1) Als wij op de duistere zijde zien, dan zien wij dat God wijkt uit de consciënties, uit de gezelschappen, uit de kerk, en wat zal het dan zijn? *Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn*, zegt Hij in Hoséa 9:12.
- (2) Al de roeden die God ooit gebruikt omtrent een land, heeft Hij aan ons gebruikt: nederlagen, hongersnood, pest, droge en natte jaren, stormen, eerloze vrede,

neringloosheid. Al de zegeningen hebben niet geholpen, zodat de hoofden van het land op onze aangezichten moeten zetten, dat de zonden steeds aanwassen. En wij hebben altijd bevonden dat als het mindere niet helpt, er dan meer plagen komen.

- (3) Wat staat er nog meer op de duistere zijde? Dat wij tegen het bidden opzien. Moeten wij het evenwel doen, dan hebben wij niet veel vrijmoedigheid, niet veel ijver, noch vertrouwen, en als dat ontbreekt, dat is zoveel of God zegt: *zwijg, en bid niet*.
- (4) Zal het ons beter gaan dan onze naburen? Het brandt rondom, in Frankrijk, in Polen, in Hongarije. Zouden wij beter varen dan zij? Als Israël weggevoerd was en Juda het niet beter maakte: zij moesten ook weg.

Geliefden, wij blijven erbij. Het Congres kan het alleen niet doen. Als u de Biddagsplichten niet wilt betrachten, dan loopt u in het verderf, en u zult geen vrede in uw hart noch op uw doodsbed hebben. En zo wij in vervolging raken: uw kinderen zullen u verfoeien. Hebt u enige liefde voor uw zielen, voor uw lichamen, voor uw kinderen: doe het goede. Anders hebben wij geen hoop dat God ons redden zal. Loop liever de Heere achterna te kermen met de strop om de hals, gelijk Benhadads knechten tot de koning Israëls kwamen, en smeek Hem: *Laat toch onze ziel leven*, 1 Kon. 20:32. Dat willen wij doen en vallen voor Zijn voetbank, en blijven daar liggen en zeggen: *spaar Uw volk, bekeer ons tot U, en wij zullen bekeerd en blij wezen*. Wilt u zó doen, dan zal er misschien verlenging van uw vrede wezen. Ik geloof dat de ingezetenen zoal evenveel moeten hebben als de hoofden.

De hoer van Babel moet ook geoordeeld worden. Wat ligt er al bloed en roept om wraak! Wat er ook moge gebeuren, al wat zij hebben is maar op bondsbreuk, en zij zullen niets kunnen doen als het God niet belieft; al hun verklaringen zullen dan ijdel zijn. Wilt u naar de hemel, dan zal God uw land sparen. Wilt u niet, dan zal Hij het verderven. Dan beroert ge uw eigen vlees en uw eigen huis, en dan zult ge u in eeuwige onrust helpen. Wilt u naar de hemel, dan zal God op uw zerk en graf zetten: *zalig zijn die doden*; waar het anders is: *rampzalig!*

Wij hebben nu dit alles in uw schoot gelegd; wie weet of wij het ooit weer beleven zullen? Maak er gebruik van, om alles wat u dierbaar is: om uw man, vrouw, kinderen, religie. Houd aan de Heere en Zijn zaak vast, en Hij zal met u wezen, al komt het water op de lippen. Wij zijn al in erger toestand geweest, waar God ons uit gered heeft. Uw regenten zelfs weten het dikwijls zo niet; zij zijn somtijds jong, zij hebben er dikwijls zo geen besef van. Vertrouw op de Heere en Zijn sterkte, en Hij zal uw hart versterken.

Nu ik hoop dat God dit alles zegenen zal aan ons en ulieden, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

VIERENVEERTIGSTE preek over Job 34:29c

Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk als voor een mens alleen?

Op biddag de 8^e maart 1730

Wij lezen dat Jozua zei: *Bent u van ons of van onze vijanden?* Jozua 5:13. Dat vroeg hij aan een Vorst, Die groter was dan hij, maar hij wist het niet. Het antwoord was: *Ik ben nu gekomen, om u te helpen tegen uw vijanden*, vers 14. Toen hij dat wist: hoe nederig en hoe blij was hij! *Ik ben zo tevreden met U*, zei hij; *wat wilt Gij dat ik doen zal?*

Al Gods volk is er uitermate op gezet om God aan hun zijde te houden. Wat is dat te zeggen? Dit: *de HEERE der heirscharen is met ons*, Psalm 46:8. Wat zegt Jakob? *Gewisselijk is de HEERE aan deze plaats en ik heb het niet geweten*, Gen. 28:16. Zij zijn niet gerust als God Zijn aangezicht niet laat schijnen. In Exodus 33:14 zei God tot Mozes: *Zou Mijn aangezicht moeten medegaan om u gerust te stellen?* Ik zal eerder niet optrekken, zei Mozes. Zij zijn nooit méér ontsteld dan wanneer zij moeten zeggen met de bruid: *Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet*, Hooglied 3:1. En zij zijn nooit meer verheugd dan wanneer zij kunnen zeggen: *Ik vond Hem, Dien mijn ziel liefheeft; ik hield Hem vast en liet Hem niet gaan*, vers 4.

Waarom laat Gods volk zich zoveel gelegen liggen aan het bijzijn van de Heere? Omdat zij het er altijd zo goed bij bevonden hebben, en nooit méér kwaad dan wanneer zij er niet bij zijn. Als hun dat betwist moet worden, dan is hun alles als een nietig ding. *Zo God voor ons is*, zeggen zij met Paulus, *wie of wat zal dan tegen ons zijn?* Rom. 8:31.

Dat bedroeft hen dat er een ander geslacht is, dat zich aan God niet veel gelegen laat liggen. De Heere maakt niet veel beslag of onderscheid over de rang der mensen: Hij scheidt de wereld maar in tweeën, in rechtvaardigen en goddelozen; het is slechts de rechtvaardige en zijn naaste, het is koren en kaf, het zijn boze en goede dingen. Nu, zij zijn bedroefd als zij leven moeten onder zoveel kaf. Waarop is het kaf gezet? Ach, zeggen zij, *wie zal ons het goede doen zien?* Psalm 4:7.

En wat is dat?

- Eer, aanzien. Als zij rijkdom hadden, zij zouden er wel wat om geven willen om titels te hebben.
- Een ander zegt: als ik maar wellustig leef.
- Een ander zegt: als ik maar gezondheid heb en een gewenst huwelijk en aangename kinderen.
- Een ander: als er maar vrede is tussen de uit- en ingaanden, dat wij elkander ter maaltijd kunnen noden en zo met rust kunnen zitten onder onze wijnstok en vijgenboom, en als ik maar zat van dagen mag worden. Dan gaat het naar mijn zin, zegt de kafhoop.

Gods volk zegt: *bent u tevreden met uw deel in dit leven?*

Ja, zeggen zij, *dat is onze schat*.

Wij niet, zeggen de rechtvaardigen, dat zijn ons maar gebroken bakken, rietstaven die gekrookt zijn, die door onze zielen boren. Wij wilden het liever met het volk Gods houden, al is het dat zij veel kruis hebben.

Tot het kaf zegt God: *gij zijt gewogen, en te licht gevonden*, Dan. 5:27.

Al het vermaak van de rechtvaardigen is als zij maar mogen leven in het licht van 's Konings aangezicht, als zij een blijke van Gods vriendelijk aanschijn mogen zien, in het land, en in de kerk, waar zij wonen en verkeren. Het is almaar: *ach, dat maar het aangezicht Gods zijn schijnsel gave!* Sálomo zegt: In het licht van des konings aangezicht is leven, Spr. 16:15. In het aangezicht van deze Koning leeft Zijn volk. *Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE*, is hun wens en bede, Psalm 4:7.

Dat licht nu mede te delen, dat doet God naar Zijn vrij believen; het is vrije liefde als Hij het aan iemand doet. De bedeling van dat licht hangt aan het gedrag des mensen. Gelijk God vrijmachtig is in het bedelen, zo heeft Hij Zich verbonden op het gedrag des mensen het licht van Zijn aangezicht in te houden of uit te laten. Als dat licht gemist wordt, als u de vromen dan beziet, dan zijn zij radeloos, donker. Wie zal dat licht dan van het aangezicht Gods doen komen en die wolk scheuren? Daar staat geheel de wereld voor stil. In Handelingen 17 waren die bootsgezellen en scheepslieden; zij wensten dat het dag werd, zij hadden in vele dagen geen zon noch gesternte gezien. Wat konden zij eraan doen? Niet dan wensen dat het dag werd. Wij brommen allen gelijk als de beren, wij kirren gelijk de duiven, wij schreeuwen dat God komen zou maar tevergeefs, wij wachten naar recht, maar er is geen; naar heil, maar het is verre van ons, Jesaja 59:11. Zo komt het ons ook in die woorden voor, die wij u daar voorgelezen hebben: *Als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk als voor een mens alleen?*

Tweemaal hebben wij erover gepredikt. De eerste maal was aan deze plaats de 12e maart 1727: *dat God stilde*. De tweede maal was in het volgende jaar, op de 13e februari, in een andere kerk. Dat was van het beroeren van een mens en een volk. Nu zouden wij het besluiten. De verleden 16^e maart van het jaar 1729 hadden wij geen predikbeurt op de bededag door de voorzienigheid Gods, want toen moesten wij het capittel prediken.¹⁵ Nu belooft het God dat wij op de 8^e maart van dit jaar, in welke maand wij de stof begonnen zijn, dezelve moeten sluiten.

Elihu wil Job en elk mens en een geheel land opwekken om niemand te vrezen dan God. Waarom? Hij kan zo stillen. Nog eens, Hij kan zo beroeren. Maar als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Dan zullen er geen Sabeeërs komen, noch vuur uit de hemel onder de schapen. Dan zal er geen bode op bode komen zeggen: ik ben maar alleen overgebleven. Dan zullen er geen winden komen om het huis te verpletteren, waar Jobs kinderen in vergaderd zijn. Man, u hebt het ondervonden; dat blijkt uit het 29^e hoofdstuk, waar u die rust zo omstandig ophaalt, maar als u ontroerd werd: wie heeft u tot stilte gebracht? In 2 Samuël 15 gaat David ten lande uit al wenende. In 1 Samuël 4 was een stem des beroerens: geheel de stad schreide als de ark genomen was. Als God in roer zet, wie zal tot rust brengen? Dat hebt gij ook ondervonden, Job; daar spreekt gij zo van in geheel het 30^e hoofdstuk, en uw gehele boek door. Uw polsaderen hadden geen rust, u kon uw speeksel niet inzwelgen.

Nog eens, man, *als God het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan zien?* Ondervindt u dat ook niet? Moest u niet zeggen: *ik roep, ik schrei tot U, maar Gij antwoordt mij*

¹⁵ *Capittel prediken* is een gewoonte die in 1631 ingevoerd was, dat iedere dinsdag- en donderdagavond een hoofdstuk uit de Bijbel werd verklaard, te beginnen bij Genesis 1. Zo kwam men in ca. 23 jaar de gehele Bijbel door.

niet; ik sta, maar Gij acht niet op mij; er is geen vriendelijkheid in Uw aangezicht voor mij? Job 30:20. Als God nu dat doet, wat hebt u te zeggen? Met kwalijk spreken zult u het niet krijgen, met te vervloeken de dag van uw geboorte; daar is een geheel andere weg toe, die gij nog niet ingeslagen hebt. En daar leidt hij Job tot de hoogte Gods: *zwijg Gode, stel u voor Hem als een schuldige*. Als ge uzelf schuldig zult gekend hebben, als u zegt: *foei mijner, ik heb berouw in stof en as, dan zult u Hem weer zien, dan zult u zeggen: Met het gehoor des oors heb ik een weinig van U gehoord, maar nu ziet U mijn oog*, hfdst. 42:5, 6.

Deze laatste stof wilden wij u wel voordragen, waar wij in zullen zien:

- I. Ten eerste, dat God een aangezicht wordt toegeschreven.
- II. Ten tweede, wat het is als God Zijn aangezicht verbergt.
- III. Ten derde, hoe Hij dat voor een mens alleen doet.
- IV. Ten vierde, hoe voor een geheel volk.
- V. Ten vijfde, als dat gebeurt, zo is er een grote ontsteltenis.
- VI. Ten zesde, als dat gebeurt: wie zal dat dan aanschouwen, waarmee zullen wij Hem dan ontmoeten?
- VII. Ten laatste, dan brengt hij het tot Zijn oogmerk: zie de vrijmachtigheid en de rechtvaardigheid Gods, en als u dan uzelf bezieet, zult u moeten zwijgen en u beteren. En daar ligt ingewikkeld in, dat het een middel is om het aangezicht Gods te zien. Dat kunt u vatten, dat er die zeven stukjes in liggen. Ik zeg:

- God heeft een aangezicht.
- Hij verbergt het.
- Hij doet het voor een mens alleen, voor een vrome en onvrome.
- Hij doet het voor een geheel volk.
- Dan is er een grote ontsteltenis als God dat doet.
- Wie zal Hem dan in gunst zien en aanschouwen?
- Zijn oogmerk: *zie de vrijmachtigheid en rechtvaardigheid Gods, wees stil, en bid en heilig Hem, val voor Hem in*.

I. Ten eerste hebben wij het aangezicht Gods. Heeft God zulk een aangezicht als wij mensen? Nee, God is een Geest, Joh. 4:24. Een geest heeft geen vlees en benen, Lukas 24:39. Wat is het aangezicht van een mens? Dat is dat deel des mensen waar wij elk tegenaan zien. Zulk een aangezicht heeft God niet, Die een Geest is. Heeft God dan geen aangezicht? Nee, en Hij heeft er een, al heeft Hij er geen.

- Wat is dan het aangezicht Gods? Dat is Zijn alomtegenwoordigheid. Hij is bij ons, Hij kent ons in al onze wegen, Zijn ogen doorlopen de ganse aarde. De ogen des HEEREN zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden, Spr. 15:3. Wij wandelen zo onder Zijn alziend oog. Hij zit hoog, maar ziet ook laag. Waar zou ik heengaan voor Uw Geest en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Psalm 139:7.
- Wat is Zijn aangezicht? Dewijl in dat deel des mensen de blijken van zijn ongenoegen of genoegens getoond worden, zo moet u erdoor verstaan de regering Gods. Als daar geen trekken noch blijken van genoegens op liggen, geen blijken van zegen, liefde, gunst; als wij zo verkeren en wandelen voor God, dat er geen trekken van vriendelijkheid op dat aangezicht liggen, zo verbergt Hij het voor ons.
- En dewijl God het tegendeel aan niemand doen kan dan in de Heere Jezus, wordt Hij *de Engel van Gods aangezicht* genoemd. Vergeet toch nooit de Heere Jezus in

uw bidden, in al uw doen. Dat is gemakkelijk te vatten: *het is Zijn regering, als Hij daar blijken van ongenoegen of vriendelijkheid in geeft in Christus.*

II. Als God nu dat aangezicht verbergt, wat doet Hij dan?

- Dan houden Zijn goedertierenheden zich in, Zijn ingewand rommelt dan over de mens niet. Hij verbergt Zijn aangezicht voor iemand als Hij weggaat. Samuël verborg het aangezicht voor Saul. Ach, zei hij, eer mij toch voor het volk! Dan verbergt Zich God, als Hij geen toegang geeft. David zei tegen Absalom: *ge moet in uw eigen vertrek gaan;* en hij moest twee volle jaren zijn zonder zijns vaders aangezicht te zien.
- Dan, als God Zijn aangezicht bedekt, dan wil Hij niet dat wij Hem aanzien. Haman werd bedekt. Mozes legde een deksel op zijn aangezicht. Men zegt dat dit plaatshad onder de rechters der heidenen, dat er een gordijn werd neergelaten tussen de misdadiger en de rechter, en zo moest hij weggaan zonder het aangezicht van de rechter te zien. Zulke dingen vinden wij in het Woord: terstond werd Hamans aangezicht bedekt. Aller verschrikkelijkst is het als God Zijn aangezicht verbergt. Jakob zei: uws vaders aangezicht is niet als gisteren en eergisteren. De Zaligmaker zei: omdat Ik van het weggaan spreek, zo heeft de droefheid uw hart vervuld. Wat ontmoette de gemeente van tijd tot tijd wat droevigs! Als Paulus van hen wegging, zo'n lief man: zij schreiden aan zijn hals. Elísa zei als Elia van hem wegvoer ten hemel: ach, mijn vader. De koning kwam bij de zieke profeet Elísa en zei tot hem: gaat u sterven, wagen Israëls en zijn ruiters? Jozef zei: *zo gij Benjamin niet meebrengt, gij zult mijn aangezicht niet zien.*
- Maar als God Zijn aangezicht bedekt, dan is er niets in Zijn aangezicht te zien dan al wat schrikkelijk is. Dan is er niet één blijke van vriendelijkheid in, voor een mens alleen en voor een geheel volk. Dan zegt God: *wat hebt gij in Mijn huis te doen, gij trouweloze?* God doet met een mens of geheel volk dan gelijk een vader en moeder met zijn kind of kinderen doet die zich slecht gedragen hebben, of gelijk een herder met zijn schapen: hij ziet er niet naar om. Er is niets verschrikkelijker dan dat er een wolk is tussen God en een mens of volk. *Gij hebt U met een wolk bedekt, zodat er geen gebed doorkwam,* is de klacht in Klaagliederen 3:44. *Verbergt Gij uw aangezicht, zo worden zij verschrikt,* staat er in Psalm 104:29. Zie het in David: *HEERE, Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet; maar toen Gij uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt,* Psalm 30:8. God verbergt zo Zijn aangezicht, of voor een mens alleen of voor een geheel volk.

III. Nu zal er in uw hart komen, dat u begerig zult zijn om te weten wat het is als God Zijn aangezicht verbergt voor vromen, en wat het is voor onvromen, en wat het is voor een geheel volk. Wij leven zo bijeen, wij zijn niet allemaal bekeerd. Die niet bekeerd zijn: weet u wat het is als God Zijn aangezicht voor u verbergt?

1. Dan neemt Hij de zegen weg uit al uw bedrijf. U placht voorspoedig te zijn, u dacht dat u geen banden zou hebben tot uw dood; maar dan komt er een vloek in al uw zegen, in uw beroep, eten, drinken, in alles; u zit bij uw nering te zuchten.
2. Onvrome, leg het in uw hart. Daar raakt u tot benauwdheden in uw consciëntie: u kunt niet meer alleen zijn; dan loopt u mensen te bezoeken; er moet alle dag de een of ander bij u zijn of u hebt een bevend hart.
3. Als God Zijn aangezicht verbergt, dan, in plaats dat u stilte had in uw huis, dan is er beroerte; dan raakt u de vrede van uw huis kwijt, en dan komt er twist en gekijf, dat als het gestadig druipen van een regen is. Sálomo zei *dat hij liever op een hoek van een dak wilde wonen,* Spr. 21:9. Geliefden, als u in gekijf leeft met uw

huisgenoten, dan vindt u geen ontferming noch troost bij hen. *Ik zucht*, zei Job, *maar er is geen trooster*.

4. Dan wordt u een pak en ballast op de aarde, en in de kerk, en in het land waar u woont. Dan wordt er over u gezucht tot de Heere. Moet u het land der schaduw des doods in: al ziet u er tegenop, het komt evenwel. Dan zijn zij blij, als u weg bent; u gaat heen zonder begeerd te worden.
5. Slagen, zegeningen, bedieningen, het werkt alles niet wel. Daar blijft een onbekeerlijkheid in u, de Geest werkt niet in u, en het Woord heeft geen vat op u; hoe klaar dat er aangedrongen wordt, het helpt niet. Zij zitten onder de bediening als stenen; zij gaan zo heen gelijk als zij gekomen zijn, dood in zonden en misdaden.
6. Hoe verbergt God Zijn aangezicht nog meer voor een onvroom mens alleen? Zo, dat God zegt: *u raakt in uw laatste jaar, daar treedt u nu in, nu moet u naar de hel*. Dat treurlied van de hel is al dikwijls in hun mond: *wee, wee, wee!* Moet u niet al dikwijls zeggen: *wee mij dat ik geboren ben?* Het is smart op smart, weedom op weedom, de weeën van hun hart bevangen hen wel. Dan is het eens: *wee land*; dan: *wee kerk, wee mijn huis, wee akker, wee beesten*.
7. Ten laatste, God verbergt Zich voor een onvroom mens alleen; dan wordt hij schielijk verbroken, hij wordt plotseling uit alles uitgelicht, Spr. 28 en 29. In een ogenblik worden zij uitgerukt, zodat zij geen tijd hebben om eens te bidden of zonden te belijden, en nog dikwijls geen verstand.

Gij zult zeggen: *verbergt God Zijn aangezicht ook wel voor Zijn kinderen?*

Ach ja, zij leven dikwijls zo weinig met ruimte, zij hebben zoveel kommer of hun werk wel waar is, zij schrikken tegen het Avondmaal, zij vrezen voor de dood, zij durven dikwijls hun staat zo weinig onderzoeken. Hoe verbergt God Zijn aangezicht voor een vrome alleen? Wel zo:

- (1) Ten eerste, het is hun donker vanbinnen, hun staat is hun niet klaar, hun verandering durven zij niet opmaken wanneer zij genade in hun hart gekregen hebben, zij maken dikwijls misbaar. Zie het in Psalm 88:15, 16: *HEERE, waarom verstoot Gij mijn ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? Van de jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig*.
- (2) Ten tweede, zij worden dikwijls uitwendig ook verbroken. Zij krijgen dikwijls zoveel slagen als zij dragen kunnen, en nog, zeggen zij, is het einde niet. Naómi zei: *daar ligt mijn man, daar valt mijn ene kind, mijn tweede kind, het is alles tegen mij*. Job zei in zijn druk tot God: *Waarom verbergt Gij uw aangezicht en houdt mij voor Uw vijand?* Job 13:24.
- (3) Dan verbergt God Zijn aangezicht voor Zijn volk, als Hij Zijn hand van hen loslaat. Dan treffen de pijlen, de argumenten van de duivel verschrikken hen. Daar staan zij en kunnen niets opmaken, het kruis verzwakt hen. Dan verbergt God Zijn aangezicht, als zij geen toegang vinden. Zij moeten van verre staan; zij hebben geen vrijmoedigheid om te spreken, noch vinden zij ingang als zij spreken; God rookt tegen hun gebed. *Ik sta, maar Gij acht niet op mij*, zei Job, *ik schrei, maar Gij antwoordt mij niet*, Job 30:20. Hun gebed kan er niet door, Klaagl. 3:44. Dan, als er niet veel waarschijnlijkheid is van uitkomst, als er haast nimmer stilte of kalmte te wachten is. *Van de jeugd aan*, zeggen zij, *ben ik doodbrakende*; ik zie niet tegemoet dat u mij verkwikken zult, Psalm 77 en 88.
- (4) Nog eens, dan, als zij leven in zoveel ontroering, in angsten der hel, in schrikken voor dood en oordeel. *Ik vrees van bedrogen uit te zullen komen*, zeggen zij, en dan maken zij misbaar en zijn overstelpt.

Op zulk een wijze handelt God met een mens alleen, als Hij Zijn aangezicht voor hem verbergt, en dat om het kwade of om het goede eruit te halen dat erin zit. Hij ziet gaarne het bitter geschrei van Petrus en het worstelen van Jakob, Hij ziet gaarne een kind van Hem in stof en as liggen. *Emmaüsgangers, Ik wil niet langer bij u blijven; Ik moet eens zien welke ingang Mijn woorden bij u hadden en welke achting u ervoor had.* Op zulk een wijze.

IV. Hoe is het nu als God Zijn aangezicht voor het algemeen verbergt, voor een geheel volk, gelijk wij zo samenleven?

1. Ten eerste, als Hij zegt: Gij zijt Mijn volk niet, Ik moet gaan verklaren wat voor een volk u bent: *Gij zijt Lo-Ammi*, niet Mijn volk, en *Lo-Ruchama*, de niet-ontfermde, u bent verbasterde kinderen. *Uw volk*, zei God tegen Mozes, *heeft het verdorven, het zijn Mijn kinderen niet*, Deut. 32:5. *Wat heeft Mijn beminde in Mijn huis te doen?* Het placht eens wel met u te zijn; u was als een trouwe vrouw, maar nu bent u als een trouweloze geworden; Mijn ganse regering spreekt dat Ik geen hart meer voor u heb.
2. Ten tweede, dan, als Hij Zich vreemd aanstelt omtrent de bediening, zodat zij wel moeten zeggen: *Ikabod, de ark is genomen, zij is gevankelijk weggevoerd*, 1 Sam. 4:21. Dan, als Hij de kandelaar gaat verplaatsen, Openbaring 2:15.
3. Ten derde, als er geen voedsel meer op de stoel is dan slecht voedsel. Als u in de kerk komt: uw hart wordt er niet ontvonkt, de predikanten zijn zonder ernst en zonder aandrang, zij spreken zonder onderscheid te maken, zonder iemand lastig te vallen: wat verloren gaat, dat gaat verloren. Die predikanten zijn gemakkelijk en vermakelijk, het volk houdt van zulken; zij zijn vijanden van de goeden, de besten slaan zij, de handen van de wereldlingen stijven zij. Dan verbergt Zich God, als een volk zegt: ik heb het gaarne alzo, ik kan het best onder de letterknechten houden; dat wroeten in de consciëntie kan ik niet dragen; zij zijn tevreden, zij zitten onder een bediening zonder Geest.
4. Dan, als God u jaar en dag laat zitten zonder Geest, en bij die slordige bediening laat blijven. U kunt het bij de letter houden, dat is naar uw zin. *Mijn volk*, zegt God, *heeft het gaarne alzo*. U zit onder de bediening, en u zit met uw ziel en reist waar u wilt. Dan, als er losse verstanden op de stoel zijn, dat u al wat u hoort voor waarheid aanneemt, al komen er dwalingen in het land. U trekt het u niet aan; al komen er Arminianen, Roëllisten,¹⁶ en andere verkeerde gevoelens, u neemt het alles aan.
5. Dan, als u omtrent de bediening zo begint te handelen, dat u op de middelen gerust gaat wezen. Als u gaat zeggen: Des HEEREN tempel, des HEEREN tempel, des HEEREN tempel zijn deze! en vertrouwt op valse woorden, al zegt God dat u niet wel loopt, Jer. 7:4.
6. Dan, als er oordelen komen en er is geen Geest. Dan vraagt u er niet naar; al is het dat er gericht op aarde zijn, u leert geen gerechtigheid, Jesaja 26:9,10. U spreekt verkeerd van de hand des Heeren, u onteert God en zegt: wij zullen naar onze gedachten gaan leven.
7. Nog eens, zegent God en daar is geen Geest bij, dan zegt God: waarom zal Ik u nog meer zegenen? Opdat u nog goddelozer zou worden? Jeschurun, vet geworden zijnde, sloeg achteruit, Deut. 32:15. Daarna zijn zij, naar dat hunlieder weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden, heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten, zij hebben tegen Mij gezondigd, Hos. 13:6. Ik heb een

¹⁶ Prof. H. A. Roëll dwaalde in het bewijs van de Goddelijkheid der Heilige Schrift en aangaande de eeuwige generatie van Gods Zoon.

wijngaard geplant op een vetten heuvel, maar hij heeft stinkende druiven voortgebracht, Jesaja 5:1-4.

8. Dan, als God buiten gewoonte uit de burgerlijke regering, kerk, land en huisgezinnen zulken wegneemt die voorgangers zijn, mannen die geacht waren pilaren te zijn. Hij neemt ze in de hemel, de vroomste, de trouwste predikanten, die bekwaam zijn om met vromen om te gaan. Zij worden weggenomen, opdat zij het kwaad niet zouden zien dat kerk en land boven het hoofd hangt.
9. Dan verbergt God Zijn aangezicht, als er zedige regenten weggaan en ongebondenen in de plaats komen, als er ouden weggaan en er komen jongen in de plaats, als er aanzienlijken weggaan en er komen onaanzienlijken in de plaats. Onder de predikanten: als er goeden en ernstigen weggaan en er komen lossen in leven in de plaats, als er ijverigen weggaan en er komen laffen in de plaats. Onder de burgerij: als er vromen weggaan en er komen geheel goddelozen in de plaats. *Ik zal de ouden en aanzienlijken wegnemen met de getrouwen, Jesaja 3:1-4. Ik zal den riem der geweldigen ontbinden en alle handen slap laten hangen, Job 12:21.* Ja, onder de burgerij komt ongebondenheid; daar komen vloekers, hoereerders, dronkaards. En zo zal uw aangezicht ontglanst worden, als God van u wijken zal. Als God Zijn aangezicht bedekt, dan zal er een volk komen om u te verschalken; dan zullen er oorlogen komen in plaats van vrede. Wilt u dán vrede hebben: u moet ze kopen, ja, bedelen.
10. Nog eens, dan verbergt God Zijn vriendelijk aangezicht, als Hij uw omtuiningen gaat afbreken, zodat u als geen schut meer hebt om achter te schuilen.
11. Dan, als de vromen buiten gehouden worden, men sluit ze uit. Ja dan, als Gods kinderen gehaat en daardoor lusteloos worden.
12. Nog eens, als men tegen de biddagen begint op te zien, als zij een last beginnen te worden. Ik weet waarlijk niet of er tegenwoordig wel een trouw predikant in Nederland is, die er niet tegenop ziet, want het is toch waarlijk geen gewoon werk; maar nu is het nog zo die oude uitwendige gedaante, zo eens een schijn, en voor de rest is het niet meer. Er zijn geen mensen die in de bres staan. Waar zijn de bidders vóór, op en na de biddag? God ziet zo gaarne worstelen, de Jakobs en Mozessen, die zeggen: *ik zal niet optrekken, zo Uw aangezicht niet meegaat.* Waar zijn ze die op de knieën zijn, die zo zeggen: *laat ons nog eens tot U spreken.* Wij hebben met elkander zulk een belang in het bijzijn Gods; God ziet zo gaarne zulken die zeggen: Absalom, mijn zoon, mijn zoon, mijn zoon, was ik voor u gestorven; en: *o land, land, land!* Hij ziet zo gaarne er een op zijn knieën, die zegt met Paulus: Het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid, Rom. 10:1, en Rom. 9:3: *als het mij vrijstond, ik zou zelf wel wensen een verbannene te zijn van Christus voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees.*

V. Het zal schrikkelijk zijn *als* God dat doet. Wat zal dat *als* zeggen? Dit.

God doet het niet of Hij waarschuwt; Hij zal u, als Hij het doet, met de klap niet waarschuwen, en als Hij het doet, zal Hij u ook niet heimelijk verlaten, Hij zal het niet stilzwijgend doen. O, let er toch op; die het hoort, die merke erop; er staat voor dat als een opwekking, gelijk een dokter die zegt: *patiënt, als u dat niet gebruikt, zult ge uw ogen verliezen.* Het is een *als* van ontferming: Ik kan nog niet weggaan, Mijn ingewand rommelt voor u, er komt nog een *als*; maar het is nabij. Ik licht de voet en sta als op de kant om heen te gaan. Als Ik het doe, zult u er Mij toe gedwongen hebben. Als het alles niet helpen kan en Ik weg moet, wat zal het dan zijn?

VI. En als Ik weg ben, zult u Mij dan zien, zult u Mij dan aanschouwen in gunst?

Nee, maar zo dat Ik u Mijn ongenoegen zou tonen. Saul mag dan naar de duivel gaan, en een wijze vrouw mag de grimmigheid des konings stillen, maar wie zal, als God Zijn aangezicht verbergt, Hem dan aanschouwen? Toen Ahasvéros wegging uit de tegenwoordigheid van Haman, zo viel hem de dood op het lijf. En wat zegt God? Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn! Hoséa 9:12. Als Ik vromen en onvromen en een geheel land verlaten zal hebben: Ik laat het dan eens in uw overdenking komen wat Ik zal gaan doen. Dan zult u Mij gaan hoogachten, en u zult zeggen: *ach God, onze vorige Man; als wij daarbij waren, was het ons beter dan nu.* Dan zult u zeggen: Is er niet nog iets bij ons? Waar zijn Zijn wonderen, die onze vaders ons verteld hebben? Dan zult u radeloos worden; dan zal elk uit zijn kamer komen en van het familiegebed en van de vastendagen, en zeggen: ik heb niet één vonkje in mijn hart gevoeld, ik heb niet één aandoeninkje gevoeld, ik voelde nergens een blijke van Gods vriendelijkheid, mijn hart en mond is gesloten, onze gewone ijver is uit, het gaat ons niet meer als voorheen. Wat dan? Dan komen de vijanden en loeren op ons; dan worden de zegeningen veranderd in slagen. Elihu zei: *dat zal u geworden; ziet u dat God Zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen?*

VII. *Wat nu gedaan?*

Schouw de hoogheid Gods aan, Job, en zwijg, murmureer niet en vloek zo niet, woel u dood of zwijg, onderwerp u onder Zijn hand, u zult anders niet vorderen; dat is de weg die de wolk doet scheiden, en die wederbrengt de vriendelijke blijken van Gods aanschijn.

Toepassing

Daar hebt u onze tekst, het ganse vers in verscheiden tijden. Leg er uw hart nu eens bij. U zult zeggen: *wat ligt er nu voor ons in?* Zoveel, dat wij niet weten hoe wij ten einde zullen raken.

In het jaar 1725 en 1726, hoe stond het toen? Toen was er een pennenstrijd, toen heeft men een compagnie te Oostende opgericht. In het jaar 1726 zou het haast een zwaardere strijd geworden zijn. In het jaar 1727 begon het weer een woordenstrijd te worden; men begon enige artikelen te stellen of men niet wat bijleggen kon. Die woordenstrijd begon aangenomen te worden; men is daar van toen af tot nu toe over bezig geweest. Daar zijn zij in Frankrijk bezig: men kan nauwelijks een regel schrijven of zeggen, of het duurt weer een week vijf, zes, eer er een ander bij komt. Dat loopt zo lang als het mag.

Men vraagt somtijds *waarmee wij tevreden zouden zijn?*

Het antwoord is: die Oostendesche Compagnie te dempen, de geschonden verdragen te herstellen, en te betalen wat er nog te betalen is. Dat ligt daar zo, en men is nog gedurig in het onzekere wat de uitslag wezen zal. De regenten zeggen niet veel, zij houden het nog gedurig zo wat gesloten. Hetgeen wij zeggen moeten, moeten wij niet verbergen. Men zit en verlangt tegen die vergadering van het parlement in Engeland, maar daar zal er niet één achter komen; het is alles in het onzekere of het vrede of het oorlog zal zijn.

Wij dachten dat wij een verbond aangegaan waren, maar wij zien in de uitschrijfbrief dat het onzeker is of het vrede of oorlog zal zijn. Wij hebben gemerkt dat onze Staat in een verbond is, maar wij begrepen het niet al te wel dat wij zo onzeker zijn. Wij zagen dat God uit de hemel de koningen der aarde verschrikkelijk was, door een van de bondgenoten met de keizer, te doen sterven in een ogenblik. Wij dachten: dat moet dat verbond al meer verzwakken. Wij zeiden: misschien zouden wij in een oorlog kunnen

geraken. Wij wisten het haast niet te begrijpen, of daar moest een verbond wezen tussen Hannover en de Spaanse koning, totdat een van zijn kinderen groot zou zijn en dat hij die zou brengen in Italië, waar hij dan iets zou voorstellen wat een ander toekwam. Dat zal wellicht de oorlog zijn.

Of dan dachten wij, als het dat niet is: er is enig verschil tussen Wenen, Saksen en Brandenburg, die als eerste was om met ons te zijn, die Brandenburgse vorst, dat die misschien veranderd is van een vriend in een vijand. Twee bloedverwanten, de vorst van Hannover en de keurvorst van Brandenburg, raken die overhoop, dan komen de koning van Polen én al de zijnen bijeengelopen; daar zullen zij in gesterkt worden uit de invloedssferen en voordelen die er zijn. Zo u in oorlog met uw nabuur komt, die aan uw dorpel en aan de rand van uw land zich verspreidt, waar zult u dan heen? Dan mocht u wel eens in het nauw raken. Of die vorst mocht wel eens in het nauw raken door Gods voorzienigheid, die keizer, die geen goed genoeg heeft om Engeland en onze staat te vergelden wat zij aan hem gedaan hebben. Die zou wel eens de wrake Gods kunnen zien, of misschien gedood worden. Het mocht wel dat God hierin een blijke van Zijn gunst deed zien.

Maar wat zal het wezen, zo God ons geen meer blijkes van Zijn gunst doet zien? Wat is de algemene stem? *God verbergt Zich, het gaat niet.* Vromen klagen, onvromen klagen dat het niet gaat. Voor het gehele land verbergt God Zich. Wat zeggen de Staten van onze heerlijke Republiek? *Daar is een grote bezorgdheid vanwege oorlog; daar is een onbekeerlijkheid; de zonden groeien steeds aan tot aan de hemel. God heeft goedertierenheden en zegen bewezen; laat ons eens tezamen komen en een bid- en dankdag houden; laat ons er eens aan denken, en erkennen het goede dat ons God bewezen heeft.*

God belooft blijken van ongenoegen te geven in het midden van de vrede, een grote sterfte onder de beesten, watervloeden, verval in de koophandel, neringloosheid: daar zit men bij de waren te zingen, de kooplieden staan te schreien omdat er niemand hun waren koopt, zij tellen het alles op, de commercie, de nering, de sterfte onder de beesten, watervloeden, grote sterfte onder de mensen. Dat is zo jaar en dag u voorzegt. Houd in het oog dat er in de Biddagsbrief niet staat: de pest onder de mensen.

Wilt u niet opwaken, wie zal God dan aanschouwen? Ik en u zouden Hem zo gaarne zien in de blijken van Zijn vriendelijkheid. Vromen en onvromen moeten de rechte weg inslaan. Vaders en moeders in de huisgezinnen: lopen er niet wel weken, maanden en jaren door, dat u niet eens dankt? Hebt u het ooit wel gedaan? Waar zult u een vader en moeder vinden, die het tweemaal 's daags met elkander doen, de zonden belijden van hun huis en van het land? Waar zult u een vader en moeder vinden, die in de godsdienst voorgaat? Wordt er zo'n huisgezin gevonden onder de burgerij en aanzienlijken: het is wat zeldzaams. Daar zijn dikwijls vaders en moeders, die hun kindertjes voorgaan in ongodsdienstigheid, in het spotten en lasteren van trouwe leraars; dat gaat de perken te buiten..

Weet u niet hoe u God danken moet in het openbaar en in uw huis: ga eens door al de weegjes waar God u door geleid heeft, u hebt jaren genoeg, en belijdt uw zonden en uw ondankbaarheid, dat er geen vreze noch liefde Gods maar verharding onder ons is; tel zo'n gehele lijst op en zeg: om ons overtreden en liegen tegen U, om ons bedriegen en achterwaarts wijken, wij bekennen het. Kom dan eens in schaamte. Staat u ooit wel eens in uw schaamte? Nog eens, laten wij ons vernederen en verfoeien, veroordelen en verwonderen dat God zo lankmoedig is. Laten wij met elkander en met ons huis in een

verbond komen met de Heere, en tot Hem zeggen: *ik zal U dienen; het gaat zo het wil, wij zullen U evenwel zoeken aan te kleven; U hebt ons alles gegeven, ons leven, ons goed, onze beesten, onze kinderen, het zijn onze dierbare panden; U hebt ons Uw Woord gegeven, de weg ten hemel gewezen, vrijheid van consciëntie.*

Laat ons elk niet op een ander, maar op onszelf zien. Ga naar uw huis en belijd: daar ben ik schuldig in. Dan, laat ons met elkander of met onze huisgezinnen tegelijk zeggen: *spaar ons nog ditmaal, Heere, beproef ons nog dit jaar, U zult er de eer van hebben, U zult onze liefde hebben.* Of is de zonde u zo lief, dat u liever dat goede niet zou hebben? Zegt u: het komt daar niet op aan? Als God het zal zoeken, zult u het gewaarworden, en u zult met elkander verbaasd staan en het aanzien. Wat raad nu? Geen raad dan de weg van verootmoediging in te slaan. Anders zal God zeggen: *Ik heb gewacht dat u goede druiven zou voortbrengen, maar u hebt stinkende druiven voortgebracht; wacht nu het verderf.*

Daar ligt nu onze stof. Ach, mochten de groten, de leraars, de vromen, de onvromen, elk hun deeltje nemen en zeggen: u hebt gelijk, die weg moeten wij in, of God zal Zich verbergen, en dan moeten wij tegen de wind en tegen de stroom op. Geliefden, dat is de enige weg tot uw behoud. Anders zal God zeggen: *u wilt niet tot Mij komen.* Dan zal het bitter zijn. U zult moeten kermen en beven, als u in vreemde landen zult moeten gaan. Ga eens naar Frankrijk, en zie daar hen wie de belijdenis bezweken is op de tong, wat een hel zij in hun gemoed hebben. Zij hebben zich ook niet al te wel gedragen; daarom heeft God ook voor hen Zijn aangezicht bedekt, en hoe is het dan anders dan een vrouw die zich misdragen heeft en uit het huis gestoten is?

Nu, dit is mijn hartelijke wens en bede, dat God ons allen vastzette, zodat wij mogen zeggen: naar Uw Woord betaamt het ons te doen, en dat wij mogen komen in een verbond, in de vloek en in de eed, en dat wij mogen zeggen: *beproof ons nog ditmaal, help ons ditmaal, Heere.* En God, hoop ik, zal de smeking horen en ons Zijn Geest en bekwaamheid geven, om tot Zijn eer te leven, om Zijns Zoons wil. Amen.

VIJFENVEERTIGSTE preek over Lukas 17:32

Gedenkt aan de vrouw van Lot.

Op kermis, als er een zwaar onweder geweest was

Wij lezen dat de apostel Paulus aanmerkt dat hij een van de voornaamste zondaren was, en dat de Heere Jezus de overvloed van Zijn genade aan hem bewezen had, en dat Hij hem tot gedachtenis in Zijn kerk had opgehangen, tot een voorbeeld dergenen die na hem in de Heere Jezus geloven zouden, 1 Tim. 1:13-16. God had veel grote schilderijen in de genade opgehangen. Waartoe had Hij een Manasse in Zijn kerk opgehangen? Waartoe de Korintheërs? Waartoe een Paulus? Waartoe hoeren en tollenaars, zondaren, die Hij genade bewezen had? Waarom staat er dat wij op zulke tekenen zouden zien in de Schrift?

1. Ten eerste, opdat wij de eed Gods zouden geloven, Ezech. 33, waar God gezworen had *dat Hij geen lust had aan de dood des stervenden zondaars, maar daarin, dat hij zich bekeerde en leefde*, vers 11. God doet het opdat wij geloven zouden aan dat zeggen Gods: *Goddelloze, verlaat uw weg, en ongerechte man, uw gedachten, en bekeer u tot den HEERE, want Hij vergeeft menigvuldelijk*, Jesaja 55:8, 9. Ja, God doet het opdat wij dat zeggen zouden geloven: *Al waren uw zonden zo rood als scharlaken, en als karmozijn, Ik zal ze wit maken als wol en als sneeuw*, Jesaja 1:18.
2. Ten tweede doet God het opdat er nooit iemand zou zijn, die onder de bediening leefde, die zeggen zou: mijn zonden zijn groter dan dat God ze zou kunnen vergeven, gelijk weleer Kaïn sprak, Gen. 4:13. Ja, opdat niemand zeggen zou hetgeen staat in Jeremia 18:12: Het is buiten hoop, daarom, zo laat ons wandelen naar het goedgevoelen van ons hart. Nee, zegt God, Ik betuig daartegen: er is hoop dezen aangaande, al was u het allergrootste monster.
3. Ten derde doet God het opdat de gebroken zielen en verbrijzelde harten balsem tot genezing zouden hebben; opdat zij zouden zeggen: *Wat buigt ge u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven*, Psalm 42:12. U bent niet erger in uw natuur en daden dan die zijn die genade gekregen hebben. Zijn er zulken niet in de wereld, die begenadigd zijn, die naar u gelijken? Gelijk God grote genade bewijst en wil dat men daaraan gedenken zal, zo houdt Hij ook grote gerichten.

Er moeten somtijds grote executies gedaan worden; Hij wil hebben dat wij daar ook wat bij stil zullen staan en eraan gedenken. *Omdat Ik dat hebben wil*, zei God, *daartoe heb Ik de straten der heidenen eenzaam gemaakt en verwoest*. Waartoe deed de Heere dat? Zefanja zegt het: het was opdat Gods volk Hem vrezen zou. Zo staat er in Zefanja 3:7: *Ik zeide: Immers zult u Mij vrezen, u zult de tucht aannemen*.

- Ga naar Silóam, zegt de Heere, en zie wat Ik daar gedaan heb.
- Ga naar Korach, Dathan en Abíram.
- Ga naar Sódóm en sta bij die executie eens wat stil.

Als u ze ontmoet, als u ze daar zo ziet staan op des Heeren wegen, dan zal God vragen: wat denkt u van zulke dingen? O, zegt de Heere, *Ik heb aan elk een wraakoefenende stem gegeven*; zij zullen tot u zeggen: heb toch geen lust tot zulke daden, opdat u zulke oordelen niet overkomen. *Deze dingen*, zegt daarom Paulus,

zijn geschied ons tot voorbeelden, opdat wij geen lust tot het kwaad zouden hebben, gelijkewijs als zij lust gehad hebben. En deze dingen zijn hunlieden overkomen tot voorbeelden; en zijn beschreven tot waarschuwing van ons, op dewelke de einden der eeuwen gekomen zijn, 1 Kor. 10:6 en 11. Als u dezelve dan ontmoet, zo sta er wat bij stil, en leg het in uw hart weg. Hierom zei ook de Zaligmaker in onze tekst: Gedenkt aan de vrouw van Lot; ga die vrouw niet voorbij zonder erover te denken.

De Zaligmaker brengt het volk drie gerichtsoefeningen Gods voor ogen.

- Mensen, zegt Hij, die in Mijn tijd leeft: er hangt wat zwaars boven uw hoofd, wees toch zo dartel en zo zorgeloos niet, of het zal u gaan als de eerste wereld. Die waren ook al zo weelderig; God bracht de wateren over de gehele aarde, die hen allen wegnam.
- Denk ten tweede aan die gerichtsoefeningen die God in Sódóm gehouden heeft. Gelijk als de sneeuwvlokken vliegen des winters, zo vlogen de vuurvlokken in de ganse stad, totdat zij geheel verbrand was. Wat was het er weelderig en goddeloos! Ei, ga er niet voorbij of spiegel u eraan.
- Het zal niet ongelijk zijn aan de gerichtsoefeningen die Ik met u houden zal in het algemene laatste oordeel, en Ik houd ook wel zulke gerichtten met een mens in het bijzonder. Denkt u: het ging daar grof, daar waren geen tien rechtvaardigen? Denkt u dan, zegt God, dat Ik geen gerichtsoefeningen heb voor particulieren die zich misdragen, met wie het zo grof niet eens gegaan is? *Gedenkt aan de vrouw van Lot.*

Daar zijn nu de kermisdagen, de Oost-Indische schepen zijn ingekomen, het zal alles plezier zijn, en ondertussen heeft God zulke bewijzen van Zijn majesteit gegeven, een maand geleden, en morgen acht dagen geleden, toen Hij het bijna alles in vuur en vlam zette. Een maand geleden door de zware ijsstenen, en morgen acht dagen geleden door de donder en het weerlicht. Daar zag u de vlammen als door de reten van uw planken; daar deed God Zijn stem horen.

Wij dachten dat wij u eens moesten opwekken, en daartoe namen wij deze tekst: *Gedenkt aan de vrouw van Lot*, waar wij in te bezien hebben:

- I. Ten eerste, een paar echtelieden;
- II. ten tweede, de zonde van de vrouw;
- III. ten derde, het schrikkelijk oordeel;
- IV. ten vierde, de les: gedenk eraan.

Dat zijn onze vier zaken. U leest het versje en de historie; gelooft u het wel? Maar wie weet of u er ooit wel met uw gedachten op gemaald hebt en gezegd: wat is dat te zeggen, dat ik daaraan gedenken moet? Ik zeg:

- Ten eerste hebben wij te bezien, een paar echtelieden: Lot en zijn vrouw.
- De zonde van de vrouw; zijn huisvrouw, staat er, zag om van achter hem, Gen. 19:26.
- Het oordeel Gods over hen: zij werd veranderd in een zoutpilaar.
- Als u dit leest, gedenkt er dan aan.

I. Wat het eerste aangaat, hier hebt u een paar echtelieden: het is Lot en zijn vrouw. Abraham was Lots oom. Hij was met Abraham krachtig geroepen uit Ur der Chaldeeën, Gen. 12. Hij was een afgodendienaar met Abraham geweest; God riep ze

krachtig, zij verlieten al wat zij hadden; Abraham nam Lot met hem. Daar gaan die Godvruchtige mannen tezamen. Maar het gebeurt wel, als vrienden wel met elkander overeenstemmen, dat de boden twisten. Zo was het hier: de herders van Lot en van Abraham twistten tezamen. Dit kreeg zulk een invloed op die vrome man Abraham. Die zag dat; zo zegt hij tegen zijn neef: het is tijd dat wij scheiden; en hij geeft Lot de keuze: kies, zegt hij, waar dat u gaan wilt. De man stemde het toe, het was loffelijk in zijn ogen. Hij ziet de landstreek naar Sódóm, dat zij lustig was; hij kiest die landstreek, waar Sódóm in lag. Daar komt hij binnen Sódóm; daar ziet hij dat de mannen boze en grote zondaars waren, waar hij zijn rechtvaardige ziel over kwelde, Gen. 13 van het 8e tot het 13e vers. Daar zijnde, zo schijnt dat hij heeft beginnen te denken: *het is niet goed alleen te wezen*. Daar gaat hij een vrouw, een hulpe, zoeken tot zijn verkwikking; daar leeft hij in Sódóm met haar.

Onze reden dat hij er ongetrouwd in kwam, is deze:

- God meldde dat Abraham een Sara had, maar Hij meldde niet, als Hij hen riep, dat Lot een vrouw had.
- Omdat wij in Genesis 14:16 lezen dat Abraham zijn neef en zijn have gered had; maar Hij meldt van geen vrouw.
- Onze derde reden is, dat hij, nadat hij gered was, uit liefde die zijn vrouw tot dat land had, er weer in kwam wonen.
- Ten vierde, wij vinden niet één reden om anders te denken. Willen de Joodse rabbijnen van veel fabelen spreken over de vrouw van Lot: dat past niet voor een preekstoel, daar dienden niet dan zekere redenen te komen.

God zendt Zijn twee engelen naar Sódóm. Zij komen bij deze heerlijke vrome man, en zeggen: *wij komen tot u; u hebt zo lang uw ziel gekweld, wij hebben opdracht om deze plaats te verderven. Man Gods, denk aan Abrahams bede en aan uw Godvruchtig gedrag; wie hebt u hier binnen, man?*

Een vrouw, zei hij, en twee dochters die verloofd zijn.

Ga naar uw vrouw, naar uw twee dochters, en naar uw verloofde kinderen, en breng ze haastelijk hier uit, zeggen de engelen.

Zijn verloofde kinderen spotten met hem. Wat doen de vrouw en de twee dochters? Die waren traag, hun hart draalde. Daar komen de engelen en grepen ze bij de hand, en leidden hen de stad uit. Zij zeiden tot hen: *haast u, behoud u naar het gebergte, opdat misschien ulieden dat kwaad niet aankleve.*

Ach Heere, zegt Lot, er ligt daar een kleine plaats; laat ik daar heengaan; ik vrees dat ik zover niet zal kunnen komen of dat het kwaad mij treffen zal.

Ik heb nog een zaak te spreken, zei de engel, uit Gods last: gij zult niet eens omzien, maar zo spoedig voorttrekken; daarom, *zie niet achter u om*, Gen. 19:17.

Geliefden, u moet niet denken dat die zaak van zulk een klein gewicht was. Zij schijnt zo klein, dat u er haast geen overtreding in vindt. Waarom gebiedt God zulk een kleine zaak, waar Hij zulk een grote gerichtsoefening over doet?

1. Ten eerste, God wil somtijds Zijn kinderen beproeven door zware stukken, en dan ook wel door kleine. *Abraham, zegt Hij, offer Mij uw enige zoon, die u liefhebt*, Gen. 22:2. Nu wil Hij hier zeggen: *kijk niet om*.
2. Ten tweede deed Hij het omdat het oordeel haastig was, Gen. 14, vergeleken met 2 Koningen 4:29: *zo u iemand ontmoet, zei de profeet, groet hem niet*. En in Lukas 10:4 zei Christus tegen Zijn discipelen: *groet niemand*.
3. Ten derde zei God: *Ik wil uw liefde aftrekken van die plaats, waar uw hart met zoveel liefde omtrent bezet is*.

Dat heeft bewijs nodig, zult u zeggen.

Dat er zijn hart naar trok, bewijzen wij, omdat hij al veel jaren zijn ziel gekweld had. Zo was zijn hart er met zulk een liefde omtrent bezet, dat hij er evenwel niet uitging. Ja, als hij door de vijanden er uitgebracht was: hij ging er weer in, totdat hij door een oordeel Gods er uitgebracht werd. Toen was hij gehoorzaam op het bevel Gods, hij aanmerkte niet de dingen die men ziet.

4. Nog eens, God wilde hem beproeven of hij uit dit land wel zo gewillig zou willen gaan als hij uit Ur ging. *Ga met uw vrouw en kinderen uit. Als zij niet willen meegaan, geef ze dan aan de Heere over, Hij zal het wel maken. Lot, pas toch op het bevel Gods, bespoedig uw weg, behoud uw leven!*

Daar gaan zij met hun viereen weg. De drie waren aangenomen, de andere was verlaten. Er staat: En zijn huisvrouw zag om van achter hem, Gen. 19:26.

II. Wat doet de vrouw van Lot? Zij schijnt niet alleen het hoofd, maar het gehele lichaam omgekeerd te hebben, en zij bezielt het terdege. Hoewel dat deze daad wel kan verschoond worden, zo moeten wij nooit een mens zo verontschuldigen, als de verontschuldiging dienen zou om enige beschuldiging op God te leggen. Daar zijn zware zonden in.

1. Ten eerste, een merkelijke ongehoorzaamheid tegen de Heere. Een mens of duivel kan kwalijk ongehoorzaamheid verdragen, niets minder kunnen zij verdragen, en zou God het dan kunnen doen? In de minste zaak ongehoorzaam te zijn is zulk een zware zonde, dat het is een verachten van de majesteit Gods; het is een verheffen van zijn eigen wil boven de wil van God; het is een strijden tegen God. Dat stampte Samuël de koning Saul zo in, als hij zei toen hij het beste en het naast beste gehouden had: *O koning, weet gij het niet dat ongehoorzaamheid een zonde is van toverij en afgoderij en beeldendienst? Omdat gij des HEEREN woord verworpen hebt, zo heeft Hij u ook verworpen, dat gij geen koning zult zijn*, 1 Sam. 15:23.
2. Ten tweede, ongeloof, de woorden Gods niet aannemende. Zij geloofde het niet dat het haar kwaad zou doen eens om te zien. Zij kijkt dan om, en zij blijft staan kijken, en zij ziet het bedaard aan. Er staat, 1 Joh. 5:9: Die God niet gelooft, en het getuigenis Gods niet aanneemt, die heeft Hem tot een leugenaar gemaakt.
3. Ten derde, wantrouwen aan de Heere, alsof Hij niet machtig was haar te bewaren. Zij hoort het gekraak van Zijn hut, de donder Zijner mogendheid, zij dacht misschien: ik zal nog omkomen eer ik te Zoar kom. Daar was een wantrouwen aan Gods macht en aan de waarheid Gods, en is dat niet een zware zonde, God te wantrouwen? Dat ziet u in Israël in de woestijn; hoe heeft de HEERE het in hen gestraft! Let eens op wat Asaf zei, als hij zag dat hij de HEERE zou gewantrouwd hebben: *ik ben maar een groot beest bij God*, zei hij, Psalm 73:22.
4. Ten vierde, het was een zonde van de allersnoodste ondankbaarheid, dat zij in zo kleine zaak God gehoorzaamheid weigerde, daar Hij zulk een weldaad aan haar bewees. Zult u dit de HEERE vergelden, vrouw, dat u ondankbaar zijt? Ondankbaarheid is het grootste monster. *Een os kent zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns heren*, Jesaja 1:3. Dan bent u erger dan de beesten, zegt God. Zult u dit de HEERE vergelden, gij dwaze en onwijze vrouw?
5. Ten vijfde, het was een zonde van een schrikkelijke nieuwsgierigheid. Niets zet een kwaad meer aan als een zaak verboden is, dan nieuwsgierigheid. In de Handelingen der Apostelen wordt het aangetekend van de Atheners, dat zij zich niet ophielden dan met wat nieuws te horen of te zeggen. In 1 Samuël 6 wordt het

zo aangetekend van de Beth-Semieten, dat zij door nieuwsgierigheid in de ark keken, en God strafte ze zo vreselijk.

U hebt er dan in: 1. ongehoorzaamheid, 2. ongeloof, 3. wantrouwen, 4. ondankbaarheid, 5. nieuwsgierigheid.

6. Daar kwam nog bij: al te grote liefde tot de aardse gemakkelikheden van de wereld, wat zulk een zware zonde is, dat God zegt: teken zulken dat zij niet uit God maar uit de duivel zijn. Hierom lezen wij: *Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar uit de wereld*, 1 Joh. 2:15, 16. Ja, God tekent het zo aan, zo iemand de wereld liefheeft, dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is, Jak. 4:4. Dat zijn zes zonden, omdat ze tegen het Goddelijke bevel aanliepen.

III. Maar of wij al de zwaarte der zonde van de vrouw van Lot ophalen, wij zullen de zonde nooit zwaarder zien dan in de oordelen. De zonde moet zwaar zijn waar God zo straft. Wat een vreselijk oordeel neemt God over de zonde van deze vrouw! Mozes tekent aan: *En zij werd een zoutpilaar*, Gen. 19:26.

- (1) Hij gebiedt dat haar ziel uit haar lichaam zou gaan. *Scheid zo aanstonds*, zei God, *van uw man, van uw kinderen, en verschijn zo aanstonds voor Mijn gericht*.
- (2) Ten tweede, omdat u dat gedaan hebt, zo zult u geen begrafenis hebben. En wat een oordeel is dat, als een lichaam geen stofbedje mag hebben, maar zo onbegraven moet blijven! Dat kunt u zien in 2 Koningen 9: Izébel had geen graf dan de buik der honden.
- (3) *Mijn toorn is ontstoken*, zei God, *Ik kan het niet voorbij of Ik moet op staande voet Mijn grimmigheid tonen*. O, dat moet een zware zonde zijn, die God meteen straft. Dat kunt u zien in Ananías en Saffira, Handelingen 5. U kunt het zien in Bésazar: in het midden van zijn weelde moest hij meteen voor het oordeel komen.
- (4) God straft ze zo, dat Hij het lichaam zo doet veranderen, dat het nooit tot stof kan keren. Mozes staf veranderde in een slang, maar zij werd weer een staf. God zei tot haar: word een zoutpilaar, dat is te zeggen: een solide substantie, die door geen regen of lucht kan verteerd worden.
- (5) Ten laatste, God toonde de zwaarheid van die misdaad daarin, dat Hij ze tot een schouwspel stelde. Daar stond ze als een marmeren pilaar ter eeuwige gedachtenis. Als God uit de hemel zulke dingen doet, dan gaat er wat om. Dat is haar overkomen, en tot waarschuwing van ons beschreven, zeggen wij neet Paulus, 1 Kor. 10:11.

Daar hebt u dat paar echtelieden, de zonde van de vrouw, en het oordeel dat daarop gevolgd is. Om daar nu veel fabels van te vertellen, waar zij staat en of zij er nog staat, wie ze er gezien heeft, hoe lang zij daar nog wezen zal, is ons doen niet. Zulke kluchtjes en Joodse vertellingen laten wij voor zulken die daar lust toe hebben om zich daarmee op te houden en daar hun wijsheid in te stellen. Wij zeggen dat de predikstoel zékere dingen hebben moet.

IV. Nu hebben wij ons laatste stuk: *Gedenkt* aan de vrouw van Lot. Wat is dat? Laat ons uw gedachten op deze wijze eens leiden.

God uit de hemel heeft een mens tot een wonderlijk schepsel gesteld. Hij gaf hem een menselijk lichaam, een kunstig borduursel, als melk gegoten, als kaas doen runnen, het is alles om het verwonderlijkst.

In dat lichaam gaf God nog een wonderlijke zaak, en dat is de redelijke ziel des mensen, die nog veel onbegrijpelijk is dan de formering van het lichaam. Die opgeblazen koppen menen dat zij het wel begrijpen kunnen, en zij zijn zo zot en zo bot als iemand.

- In die edele ziel hebben zij zulke schone vermogens en krachten, die onder God hun werkzaamheid hebben. Zulke krachten geeft God in die ziel, dat u voor elk van die bezwijmen moet. Daar geeft God in die ziel het verstand, dat het oog of de kaars van de ziel is. Hij geeft de zin, het verstand. *Hij maakt hen geleerder dan de beesten der aarde, en wijzer dan het gevogelte des hemels*, Job 35:11. Zij zien zoveel eigenschappen Gods, zij zien zoveel nuttige, stichtelijke en leerzame dingen.
- Wat ziet u nog meer in de ziel? Daar bevindt zich nog een ander vermogen: benevens het verstand is ook de wil. Die heeft kracht om iets lief te hebben of te haten. Daar komt het verstand als een schone parel; zij ziet wat er in God is en wat er in het schepsel is; dat vertoont zij aan de wil. Die begint te zeggen: ik heb liefde tot God; en zij kiest al wat haar nuttig en heerlijk en begeerlijk is.
- Dat zo zijnde, zo beschikt God in de ziel nog een ander edel vermogen, en dat is *de memorie*. Dat is de kas en de kist van de ziel. Hetgeen het verstand nodig toont te zijn, en voor de wil begerig is, daar komt de memorie en legt het weg; die is gelijk een kas, waar het alles in bijeenvergaderd is; hetgeen haar nuttig is, brengt zij dan voor de dag. Van die memorie moeten wij u deze zaken zeggen, die u dikwijls zo niet weet of waar u niet om denkt.

(1) Ten eerste dat God ze aan allen onbegrijpelijk doet zijn. Niemand kan de memorie doorgronden. De wil zou men nog kunnen doorgronden en het verstand; maar de memorie, daar moet de allerverstandigste van geheel de wereld voor zwichten. Ik bid u: zeg het eens, wie kan dat begrijpen dat wij elk zoveel duizend schepselen in hun soort en in hun gedaante, als wij die gezien hebben, waar wij van spreken, in zo korte ruimte als de hersens als opgesloten hebben, dat zij aldaar zo ordentelijk staan, zodat zij niet ondereen vermengd worden, waar zij nochtans gedrukt zijn in zo losse stof als de hersens zijn? Wie kan begrijpen dat de ziel al die dingen, die er in de memorie zijn, kan tevoorschijn doen komen, alle gelijk, of veel dingen gelijk, of één gelijk? Zij brengt het ene uit de kas tevoorschijn, en zij bekijkt het als zij wil, of zij laat het een ander bekijken. Wat denkt gij, zegt zij, zijn dat en dat geen schone dingen? En die zijn daar vanzelf zo ingedrukt in de een, en in de ander wordt het door veel moeite erin gekregen. Wie kan het begrijpen, dat sommige dingen daaruit vanzelf voor de dag komen, en dat u er andere dingen weer met veel moeite moet uitbrengen? Van sommige moet u moeite doen om ze eruit te brengen, en andere dingen, die dieper liggen, komen eerst na veel overleg, door veel denken voor de dag; die moet u als door bidden en smeken tevoorschijn krijgen te brengen. Wie zou het kunnen bedenken dat sommige dingen zo diep liggen, dat u ze nooit tevoorschijn kunt brengen? Mogen wij dan niet met recht zeggen, dat het een edel vermogen is, dat de allerverstandigste niet begrijpen kan? Het is een geschenk waar wij God voor danken moeten. Hadden wij die kas niet, wat zou al ons lezen en schrijven en al onze wijsheid baten? Het zou u alles niet helpen kunnen.

(2) Verder zeggen wij: die kas moet wèl gebruikt worden. Zie toch toe dat u ze niet gebruikt om beuzelingen en nietige dingen in op te sluiten. Het is een edel bewustzijn: God heeft ze daartoe niet gegeven om beuzelingen en nietige dingen in op te sluiten. U moet uw memorie niet ballasten met zondige dingen of beuzelingen. De mensen

klagen dat zij geen memorie hebben, maar het is geen waarheid. Maar wat doen zij? Zij ballasten ze met zondige dingen en met beuzelingen; dan kan er het beste niet in. De mensen zeggen dat zij geen memorie hebben, maar komt u aan de beuzelingen en zondige dingen, daar zijn zij mee vervuld, zodat er het beste niet in kan. Ik bid u: lieg nooit, zeg niet *dat u geen memorie hebt*; u hebt wel een memorie om beuzelingen en zondige dingen in op te sluiten. Wij moeten in zulk een Goddelijke kas altijd maar zoeken op te sluiten wat ons wijzer, beter, heiliger, Godvrezender maakt. Daar moet u in opsluiten die weg van zaligheid, die de grote God in Christus gehouden heeft en nog houdt, en al die middelen en wegen door welke wij de genade deelachtig worden; al die leidingen Gods en al die ondervindingen, die wij gehad hebben sedert dat Hij ons getrokken heeft uit het Sódóm der zonden en uit het Ur des verderfs. Daar moeten wij in opsluiten alles wat een ander goed gedaan heeft en de uitkomst daarvan, en alles wat een ander kwalijk gedaan heeft, en wat aangetekend is in het Woord, en de uitkomst daarvan, opdat wij in die beide uitkomsten zouden zien wat ons te doen of te laten is.

(3) Nu komt de liefste Heere Jezus, wetende dat elk zulke vermogens heeft, en Die zegt: *Gedenkt* aan de vrouw van Lot; wees met die vrouw bezig. Wat wil dat zeggen?

1. Ten eerste, vergeet die historie niet; u zult uw memorie geen ongelijk doen als u ze daartoe gebruikt. Zie Mijn gebod, haar overtreding, en Mijn straf die daarop gevolgd is; leg dat in de kas van uw memorie.
2. Ten tweede, wees werkzaam en ingespannen met uw gedachten daarover. Niet maar zolang als wij het prediken en u het hoort, voor een uurtje of anderhalf; het is geen werk om zo los over te gaan; bezie de oorsprong, de voortgang, het uiteinde van die zonde.
3. Ten derde, denk er aan als wat voornaams, als aan zaken en dingen die zelden voorvallen, dikwijls eenmaal in honderden eeuwen. U hebt de ijskeien een maand geleden gezien: geschiedt het wel in honderd jaar eenmaal? Wel, denk eraan, bewaar het in de zin der gedachten uws harten.
4. Ten vierde, *denk eraan als u in uw gemakelikheden zijt, als ge uw hart in de wereld vermaken zou, dat u dan Mij ongehoorzaam zijt, in Mij niet gelooft, Mij wantrouwt, ondankbaar in de zegeningen zijt*. En bedenk hoe God die vrouw gestraft heeft. Zal God hetzelfde aan u dan niet doen? Diezelfde God leeft, Die haar oordeel meteen deed komen. Bedenk het met die indruk, als u in zulke omstandigheden raakt, als alles zorgeloos wordt, dat men almaar eet en drinkt, en haast geen onderscheid meer ziet tussen vromen en onvromen, sta dan eens bij die vrouw wat stil, en vraag eens welke les die vrouw tot u spreekt.

Dat is het bijzonder oogmerk van de Heere Jezus, om de mensen te leren: wat spreekt die vrouw tot u, en welke lering trekt u eruit, welke les geeft die zoutpilarige vrouw? En dat is ons laatste stuk, wat dienen zal tot een stichtelijk slot.

Toepassing

Gij zult vragen: zou die vrouw nog spreken? Och ja, zij spreekt zulke heerlijke dingen, terwijl zij daar onbeweeglijk staat, in de Bijbel met zwarte letters.

1. Vooreerst, al wie dit leest of hoort prediken, wat zegt zij tot ons? Gebruik uw memorie toch goed, God laat ze u zolang houden als het Hem belieft, prop ze toch niet op met beuzelingen of ijdele dingen; u zou God, uw Maker, beschuldigen als u dat deed. Wat liggen er dikwijls in die kas beuzelingen, oudwifse fabelen, reizen die u

gedaan hebt, reien, varen, zonden die u gedaan hebt! Vul ze niet met kaf of wind; het zal u geen nut doen. Ja, wat ligt er in die memorie opgesloten het ongelijk van zoveel jaren geleden, dat anderen u aangedaan hebben, waar of ingebeeld! U vergeeft het niet; u bent gelijk een Absalom in 2 Samuël 13, die het er wel twee volle jaren op toelagde om het ongelijk te wreken van zijn zuster Thamar.

Nog eens: weet u wat u met uw kas doet? zegt die vrouw. U bent evenals een mens die een kostelijke kas heeft, en hij sluit er een slang in op: met dat hij de deur opendoet, zo bijt hem de slang, en hij wordt erdoor vergiftigd met wraakzucht, door al die zonden die u erin opsluit. Die vrouw spreekt u aan en vraagt u: Is er in uw kas niets zondigs? Is er dat in, kan er geen God in, Zijn Geest zal dan niet in u werken; dan kunt u niet onthouden terwijl u hoort prediken; eer u thuis zijt, zo bent u het dan alweer kwijt; dan komen de vogelen des hemels en die pikken het op. Toehoorders, die hier zit, weet u hoe dat u dan zijt? Evenals een wiens kas geen slot houdt, en als een vat waar een lek in is, waar het beste allemaal doorlekt, waar niets in kan blijven wat goed is.

2. Ten tweede, wat zou u die vrouw horen zeggen? Wees vlijtig om op het bevel Gods te passen, waar u zelf van denken zou: daar is niet veel aan gelegen; gehoorzaam toch God in het minste en in het meeste; door ongehoorzaamheid ben ik een zoutpilaar geworden en ben ik niet gestorven als andere mensen, maar heb ik zulle een vreselijke executie moeten ondergaan.

De engelen ... hoe gehoorzamen die God!

Let eens op de duivelen, hoe stipt dat die God gehoorzaam zijn. *Sla uw hand aan Jobs goed*, zei God tot de satan, *maar niet aan zijn leven*. Hij doet zo. *Ga in de zwijnen*, zei de Heere Jezus, *maar niet in de mensen*. Zij doen zo.

De redeloze schepselen, zij gaan niet verder dan de regel die God hun bepaald heeft. De hagel, donder, weerlicht, zee, winden; als God zegt: *tot hiertoe en niet verder*, gehoorzamen zij het.

En zullen de mensen alleen Mij niet gehoorzamen of dienen? zegt God. Mensen, hoe gehoorzaam zijn zij aan mensen! Ik zeg tot dezen: *Ga, en hij gaat; en tot den anderen: Kom, en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat, en hij doet het*, zei die overste in het Evangelie van Matthéüs, hfdst. 8:9. *Al had ik duizend zilverlingen*, zei die soldaat tegen Joab, *zo vermocht ik niet het gebod des konings te overtreden*, 2 Sam. 18:12. En zullen wij nu tegen onze Maker zeggen: dát gebod van U staat mij aan, en ik zal dat gehoorzamen, maar dát niet? *Geloof het*, zegt God, *bedrieg u niet, Ik zal uw naam uit Mijn boek uitdoen*.

3. U zult zeggen: wat zegt die vrouw nog meer? Als wij er bij stilstaan: hoe stom dat zij is, zij schreeuwt luidkeels over de wereld: Wacht u toch van kleine zonden, dat u daar geen zonde in zien zou. Houd u daar toch af, om te zeggen: ik zie daar en daar geen zonde in, om er zulke verontschuldigen over te maken. Haat toch de rok die van het vlees besmet is. Al was het dat alle dingen geoorloofd waren, alle dingen stichten niet. Onthoud u toch van de schijn des kwaads. Ik wil u een gehele catalogus van zonden optellen, kleine zonden, waar u haast geen zonden in vinden zult, waar u zo uitermate veel verontschuldigen voor vindt; daar leest ze de rol voor haar ogen.

(1) En de eerste die erop staat, is deze: ik zal van mijzelf eerst beginnen, zegt zij: *Gedenkt aan de vrouw van Lot*. Zij heeft maar eens omgekeken naar Sódóm, en wat is daar al verontschuldiging in! Ik bent een vrouw, waaraan bij de mensen veel toegegeven wordt als het zwakkere vat. Het was de plaats van haar vaderland. Zij had er haar verloofde kinderen, haar burens, haar vrienden waren erbinnen; daar

ontfermde zij zich over. Zo om te komen en verwoest te worden: wie zou zijn genegenheden zo kunnen ten onder houden, dat hij naar die plaats niet eens omkijken zou? Ik wilde de schrikkelijke wraak Gods eens aanzien, opdat ik God eer zou geven, zegt zij. Toen gijlieden op de Pinksterdag in hofjes zat om te eten en te drinken, wat was dat? U zult zeggen: was dat zonde? Toen kwamen de grote ijsstenen, en zij namen al uw vermaak weg. Zo gaat het; *gedenk eraan*.

- (2) Dan heeft zij daar op haar rol *de zonen van Aäron*, die door het vuur van de hemel verteerd werden. *Gedenk eraan*, zegt God in Leviticus 10. Waar zou u daar haast zonde in vinden, indien God het niet gestraft had? Daar zo een paar lieve jongelingen in jaren en dienst, die misschien nog niet wel begrepen hadden de bedoeling Gods: zij steken het offer ook met vuur doch vreemd vuur aan; daar komt God met vuur van de hemel en Hij verteert ze.
- (3) De derde die zij op haar rol heeft, is: *gedenk aan de Beth-Semieten*. Waar is de zonde van de Beth-Semieten in te zien in het eerste boek van Samuël, hfdst. 6:19? Daar komt de ark van de Filistijnen naar hen toe; zij waren blij, zij keken er eens in of het er nog alles in was wat er in wezen moest; daar slaat God onder hen vijftig duizend en zeventig mannen.
- (4) De vierde die zij op haar rol heeft, is: *gedenk aan Saul*, 1 Sam. 13. Daar komen de Filistijnen; het was zo besteld dat Samuël zou komen om te offeren eer de slag geschiedde. Samuël komt niet; zo zegt hij: *mijn God, ik durf de slag niet te doen eer er geofferd is*. Daar doet hij het zelf. Daarop komt Samuël, en die zegt tot hem: *gij hebt zottelijk gedaan, God heeft u verworpen*.
- (5) De vijfde die zij op haar rol lezen zal, is dat van *Uza*, die in het gezelschap van de vrome David was. Daar halen zij de ark, de runderen struikelen, hij steekt zijn hand uit om de ark voor een val te behoeden; God slaat hem met de dood, 2 Sam. 6. Waar is daar zonde in te zien?
- (6) De zesde is dat opmerkelijke van *die profeet uit Juda*, die te Bethel geprofeteerd heeft, 1 Kon. 13. Het was een goed man. God zendt hem op zulk een hete post; de koning wil hem grijpen; zijn hand verstijft; de profeet bidt voor hem; ze wordt weer hersteld. De koning zei: *laat ik u onthalen*. Nee, zegt hij, *God heeft het mij verboden; laat mij trekken*. Daarop komt die oude profeet en liegt schrikkelijk. Die brengt hem naar zijn huis, en zodra de man aan tafel zat, zo schreeuwt hij het uit: u zult sterven, omdat u ongehoorzaam geweest zijt aan God. Van kleinigheden worden er grotigheden. Houd dan almaar kermis en leef zo almaar heen en zondig zo almaar voort; dat moet zo alles zijn gang gaan met opgeheven hand; maar daar zullen oordelen komen, dat uw hart en oren zullen klinken. *Gedenkt aan de vrouw van Lot, Ik zal u om uw kleinigheden ook vergelden, het is een opstaan tegen Mij, spreekt de Heere*. Hebben de vromen wel zo gedaan? Bezie die jongelingen in Daniël 1: *wij zullen niet eten van de spijs die van des konings tafel komt*, zeiden zij. Op een andere tijd zei Daniël: *ik wil liever onder de leeuwen dan dat ik God niet bidden zou*.
- (7) Ten zevende, weet u wat die zoutpilarige vrouw zegt? *Heb toch de wereld niet lief*. De kermissen, uw klompen goud, uw schilderijen, uw klederen, zullen die uw ziel verkwikken? Hebben zij u wel lief? Zult u er wederliefde van krijgen? Uw juwelen en ringen, beminnen zij u? Maken zij u niet zorgeloos? Doen zij u niet node sterven? Kunt u er wel een overtuiging mee kopen? Kunt u er wel een geruste consciëntie mee kopen? Al had u kronen van goud, u kunt er geen stilte door krijgen. U zult het alles moeten laten varen, gelijk iemand die schipbreuk lijdt van lijf en goed.

Als de Romeinen *de ijdelheid* afschilderden, zo schilderden zij een mens: die had in zijn rechterhand een roos en in zijn linker een lelie, onder zijn voeten alsem. Hoe lief en blij het alles is, in de ure des doods worden al de zoetigheden bitter.

- (8) Wil ik u nog een les geven? Wat zijn er op de weg mensen, die schielijk vergaan!
- Ga naar Egypte: in elks huis was een dode.
 - Ga naar Korach, Dathan en Abiram.
 - Ga naar Rabsakés leger.
 - Denk aan mij. Ik ging gezond uit; hier sta ik nu. U kunt gezond naar het bed gaan, en van dieven of moordenaars omgebracht worden.

Wij wilden u brengen tot het gebeurde in de maand juni, en nu in deze maand juli. U wilde niet te kerk komen toen er van de uitstorting van de Geest gesproken werd; u ging in uw hoven om te eten en met uw glazen te klinken. God bestierde het zo dat al de aangezichten betrokken werden als een pot. Beefde het hart niet van groot en klein, ouders, kinderen, dienstboden? Was het niet alsof God een nieuw argument gaf dat Hij God was, in zulke atheïstische tijden? Het heeft een kwartier geduurd, maar het zal van lange duur blijven. Hebt ge u niet in uw huizen moeten spijkeren alsof u in kisten was? Staan er de planken nog niet? Is het niet alsof het een voorbode van de plaag Gods was? Kwam God verleden maandag niet weer met Zijn stem donderen? Waar dat gevallen is: u zult ervan horen. Wij hebben het niet gehad, dan kort.

Zal het alles niet helpen, al zijn er magazijnen van oordelen? De Oost-Indische schepen zijn gekomen en de kermis zal ingeblazen worden: *Gedenkt aan de vrouw van Lot*; de nasmart zal wellicht hoog zijn. Al menigeeen is er wellicht gestorven van ontsteltenis over het gebeurde op verleden maandag, anderen zullen er wellicht nog van sterven.

Wilt u dan geen gereformeerde christenen zijn? Dien dan de duivel, haal dan uw hart op, totdat u in de hel valt. Let erop, het heeft vromen en onvromen getroffen. Misschien omdat er geen onderscheid genoeg is, omdat de vromen zo meedoen. Zijn er dan nog geen redenen genoeg om uit het zondigen te scheiden?

Wij moesten deze uitstap doen, terwijl wij bezig zijn over *het geestelijke van de heiligmaking*. Misschien zullen wij er nog wel een bijvoegen, als God ons leidt, en dan wederkeren tot ons stuk. Ei, laat nu deze vrouw met u meegaan en u gedurig lessen geven tot uw lering, stichting en onderrichting. Amen.

ZESENVEERTIGSTE preek over Spreuken 28:14b

Maar die zijn hart verhardt, zal in het kwaad vallen.

Op kermis, als er een droevig onweder geweest was

Wij lezen van die vrome koning Josia, wanneer hij hoorde lezen in de Bijbel in de wet Gods: *toen werd zijn hart week*, 2 Kon. 22:19.

De vromen zijn doorgaans van een zachte en weke gestalte, hun hart is als was en als water; u kunt er alles indrukken wat u wilt. David, die een leeuwenhart had: u ziet hem somtijds staan schreien als een kind. Een Paulus, die de ene tijd zei: *ik geef nergens om, wat scheelt het mij, ketenen, galg of rad*, die zei op een andere tijd: *ik dien God met alle ootmoedigheid, en vele tranen*, Handelingen 20:19. Zacht in het hart te zijn is zulk een grote zegen, het is zulk een uitnemend sieraad, het is een heerlijke genade; niemand mag zonder sterven, of hij gaat verloren. Het is zulk een grote belofte, Ezech. 36:26: *Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezigen hart geven*. Ach God, moesten wij elk zeggen, *zult Gij het dan niet in ons werken, eer dat wij in het graf gaan?* O, het is zulk een sieraad. Wereld, u moet de weken niet te zeer verachten. De koning Josia was met zijn kroon zo niet versierd als met zijn weke gestalte. David was met zijn kroon zo niet versierd als met zijn weke hart. Judas maakte meer drukte dan een Petrus; maar Petrus was beter dan Judas, omdat hij bij zijn wenende ogen een week hart had; Judas had tranen in zijn ogen, maar hij had geen week hart. Ach, die weekheid is zulk een grote genade. De Heere heeft gezegd *dat Hij op zulken zien zal*, Jesaja 66:2. *Ik zal er nabij zijn*, zegt Hij; *u zult Mij niet ver van dat hart vinden*, Psalm 34:19. Ik zal u komen levend maken, Ik kan u niet al te laag zien, Jesaja 57:15. *Ik zal u verbinden*, Psalm 147:3. *Ik zal u niet verachten*, Psalm 51:19. *Mijn kind*, zegt de Heere, *zulk een gestalte is zulk een nodige gestalte; u moogt niet naar de eeuwigheid gaan zonder dat*; u kunt het niet missen, om Gode bevallig te wezen. Zou Hij op uw doodsbed niet zeggen: hebt u nog uw verharde hart? U mag bij God niet verschijnen zonder een week hart.

Maar met omkering moeten wij zeggen: Wat een schrikkelijke zaak is het verstokt te wezen! Weet u wel dat dit het allerzwaarste is wat er is? Het is het naaste aan de hel. Daarin is niet één week hart, het zijn allemaal verharde harten. U moogt er weinig der ogen en knersing der tanden vinden, maar u zult er allemaal verharde harten vinden. Er is geen zwaarder oordeel dan de verharding van het hart. Men leert de kinderen dat er tien zware oordelen in Egypte waren; maar men mocht er wel bij leren welke de elfde was; dé tien waren zo zwaar niet. Wat was de elfde? De verstoktheid van Farao's en van zijns volks hart, waar de andere tien over hen komen. Dat oordeel lag op Absalom en al de verstokte Joden, en het ligt op allen die zichzelf verkocht hebben om kwaad te doen. De hardigheid des harten kwelt en drukt de vromen wel, maar zij heerst in de verworpenen. Zij heerst in de uitverkorenen ook zolang als zij niet bekeerd zijn, maar zij blijft heersen in de vaten des toorns, die tot het oordeel des verderfs zijn opgeschreven.

Dat niet alleen, maar wat is het van een kwaad gevolg! Dat is niet uit te spreken, van welk een kwaad gevolg het is. Heeft ooit iemand zich tegen de Heere verhard en vrede gehad? Nee, moeten wij zeggen met Job in hoofdstuk 9:4. En wilt u het zien welk een schrikkelijke zaak het is, de koning Sálomó zal het u zeggen in onze tekst. Hij stelt een weke, die geduriglijk vreest, tegen een verharde, en hij toont dat die weke, die

rechtvaardige, voortreffelijker is dan zijn naaste. Hij spreekt over de weken het wel uit, maar over de harden het wee; hij zegt van de weken dat zij zalig zijn, maar van de verharden dat zij in het kwaad vallen: *Welgelukzalig is de mens, die geduriglijk vreest, maar die zijn hart verhardt, zal in het kwaad vallen.*

Wij spraken verleden rustdag over Lukas 17:32: *Gedenkt aan de vrouw van Lot.* Ach, u weet het wat God doet in ons land, stad, en Europa, door al het zware onweder van bliksemen, donder, hagelstenen, stormwinden. Er is nauwelijks een enige week, of God geeft blijken van Zijn hoogheid. En wat doen wij? Kermis houden, dansen, springen, dobbelen, loten. En zal dat goed vergaan? Wij geloven het niet. God heeft nog al meer oordelen in Zijn schatkamers. Wilt ge u verharden, of wilt u week worden? U kunt de keuze doen. Wilt ge u verharden, u zult in het kwaad vallen; maar wilt u week worden, dan zal het u welgaan. Wij dachten dat wij dit stukje er wel op mochten laten volgen. Wil Israël zondigen, wel, dat althans Juda niet meezondige. Vromen en onvromen, u lijkt te veel op elkander. Het zal u niet kunnen vervelen als u eens in uw gemoed wilt inkeren; maar wilt u het over uw hoofd laten gaan, dan zal het niet veel goeds zijn. Let er toch op. Wij hebben te bezien:

- I. Ten eerste, een droevig slag van volk dat zijn hart verhardt.
- II. Ten tweede, het zware oordeel: zij zullen in het kwaad vallen.
- III. Ten derde, het is geheel anders met hen gesteld dan met de weken; die worden zalig gesproken die gedurig vrezen, maar de verharden zullen in het kwaad vallen.

I. Wat het eerste aangaat, u hebt hier een mens die zijn hart verhardt. Er is verscheiden verharding. Er is een aangeboren en een verkregen verharding. Die verkregene krijgen wij bij de aangeboren verharding.

Er is een *aangeboren verharding*, en dat is die natuurlijke, waar ik en u niet vrij van zijn. Wij komen elk met een stenen hart ter wereld, elk heeft zo'n natuurlijke verstoktheid. David had die eerhardheid zowel als Absalom, en Mozes zowel als Farao. Die natuurlijke verhardheid is zo groot, dat zij als een steen is, als een diamant, als een kei, als een ijzer, als het onderste van een molensteen. Waarom vergelijkt God de Heere de natuurlijke hardigheid bij zulke harde dingen?

1. Ten eerste, omdat er niets in wil. Een kei, ... daar stuit het alles op af. Zo verdorven zijn wij: er kan noch wil iets goeds in ons. Al de pijltjes die God schiet, stuiten af. De nagels en de hamers, die ons opwekken moesten, doen het niet. De Heere regent wel Zijn Woord op ons, maar het wil er niet in.
2. Ten tweede, een steen is ongevoelig, welke zwaarte hij er ook op legt of hoe u ze ook slaat. Wat God ook doet om een mens naar de hemel te willen hebben, hij weet evenwel nergens af, hij blijft even verhard.
3. Ten derde, al het zaad dat u in een keisteen werpt: het is tevergeefs, een steenachtige aarde kan geen vrucht voortbrengen, Matth. 13.
4. Ten vierde, een steen, een kei is nog te bebeitelen en met hamers aan stukken te houwen en te verbrijzelen. *O zondaar, zegt God, al bent u nog zo hard, Ik kan uw stenen hart verbrijzelen en wegnemen, Ezech. 36:26.*

Onbekeerd mens, u hebt een verworven en verkregen hardigheid, waardoor u nog verstokter wordt. Daar zijn veel oorzaken van. Wie heeft er zijn hand in?

- (1) Ten eerste, de duivel, onder de toelating van God. Wie, zei God, zal Achab overreden dat hij naar Ramoth in Gilead trekt? Ik, zei de duivel, *ik zal een*

leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten. Het was de duivel die in het hart van Judas voer, dat hij zijn Meester zou verraden. En in Ananías en Saffira, dat zij zouden liegen. Petrus zei: *Waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zou? Gij hebt den mensen niet gelogen, maar Gode,* Handelingen 5:3, 4.

- (2) Ten tweede heeft er God Zijn hand in op een heilige wijze. In dit oordeel is een diepe afgrond; wij weten het niet voordat wij de zaak kennen en ondervinden. God heeft er Zijn hand in als Hij de zondaar in zijn natuurlijke hardigheid laat blijven. Hij is niet gehouden hem te bekeren; zij zijn niet waard dan vervloekt te worden en ze te laten steken in hun onwedergeboren toestand; daar heeft Hij Zijn bestiering in. Behalve dat, God doet als de rechters, die de misdadigers aan de wraak der justitie overgeven. God doet gelijk een vader die zijn hart aftrekt van zijn verharde kind.
- (3) Ten derde, weet u wie er nog meer hun hand in hebben? De predikanten met hun prediken. Hoe hartelijker en beweeglijker, hoe erger. Dan wordt de zondaar boos en vijandig, hij zou er wel tegenin vliegen, hij wordt onder het middel erger. Er zitten er hier misschien wel onder deze predikatie, die er erger onder zullen worden, die er tegenin zullen vliegen. Weet u wie nog meer?
- (4) Ten vierde, de voorbeelden. Het is: wel, elk loopt naar de kermis; mag ik het dan niet doen? Elk ging met Pinksteren eten en drinken in zijn hofjes en uit wandelen en reien. De menigte doet het, en zo volgen zij. het na. Zij volgen de menigte in kwade zaken. Wel, zegt een ander, *ga maar mee, u zult het zo goed hebben als ik.* De ene stijft de andere.
- (5) In die verkregen hardigheid is werkzaam, ten vijfde, de goedheid Gods, gelijk de goedheid van een vader misbruikt wordt door een deugniet van een kind, Rom. 2:4 en 5. De goedertierenheid Gods moest hen tot bekering geleid hebben, maar Paulus zegt: naar uw hard en onbekeerlijk hart zo hebt ge u toorn vergaderd als een schat.
- (6) Ten zesde of ten laatste is er de zondaar zelf in werkzaam. Wij denken dat Sálomo daarop ziet in dit 14e vers.

Hij zegt: *Maar die zijn hart verhardt.* Men hoort er dikwijls niet van spreken, men denkt er zo niet om, men predikt het dikwijls niet, maar zet u nu eens. De vromen klagen dat zij zo hard zijn; zij zeggen: ik vrees dat ik ook een verharde ben. Let er nu eens op: hier hebben wij een hart, dat een verhard en verstijfd hart is. Het hart des mensen is de ziel, al de krachten van de ziel. Wat is er een hardigheid in het verstand? Zij willen geen kennis hebben. *Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid die in hen is, door de verharding huns harten,* Ef. 4:18. *Mijn volk gaat verloren omdat het zonder kennis is,* zegt God in Hoséa 4:6. Wat is een hardigheid in de wil? Zij willen niet kiezen hetgeen hun het best is, zij willen geen verbond met God maken. *Hoe menigmaal heb Ik u willen vergaderen, maar u hebt niet gewild,* Matth. 23:37. Wat is er een hardigheid in hun consciëntie! Zij wilden wel dat zij er geen hadden. Wat is er een hardigheid in de memorie! Zij willen er niets insluiten dan beuzelingen, zij willen er geen ernstige zaken in hebben. En zo zijn zij verhard wegens al de krachten van hun ziel.

Gij zult zeggen: u moet nader komen. Dat weten wij wel. In welke daden vertonen zij die hardigheid?

1. Ten eerste, daarin dat die onwedergeborenen zo stil willen blijven. Zij willen de voorhuid van hun hart houden, zij willen gerust en zorgeloos leven. Weet u waarin zij

het nog meer vertonen? Zij zegenen zichzelf, zij beloven zich alles goeds op een gerust stil leven, zij zijn vijand van verslagen te zijn, zij wensen nooit te zijn als de tollenaar noch als de vromen, zij zijn niet gaarne aangesproken, zij willen stil en gerust blijven. Al was het dat hun vader hen met tranen aansprak, en hun moeder, broeders en zusters met tranen in hun ogen op hun blote knieën vielen, zij zouden ze voor hun vijand houden. Ik, zeggen zij, ben een vijand van kommerlijke gedachten en kommerlijke vragen over mijn zielsstaat, ik mag nergens minder over horen spreken.

5. Ten tweede, zij doen stilletjes de ene zonde bij de andere. Zij beginnen eerst met een kleine; zij zijn dikwijls maar zo, dat men ervan zou zeggen: is er wel zonde in? En daar gaan zij dan zoal stilletjes in voort.
6. Nog eens ten derde, dan gaan zij zonde bij zonde doen, zij worden er gierig op. Er mag haast geen gezelschap zijn, al is het dat er maar kleine zonden gedaan worden: daar moeten zij bij zijn, of kunnen zij niet, dan zijn zij gemelijk. Zij krijgen een gewoonte van zondigen, zij houden zich op met wat zot geklap, gekkernij, ijdele woorden, de wereld na te volgen. Zij hebben door de gewoonte hun hart geoefend, zegt Petrus, in gierigheid, en zo tot alle kwaad, 2 Petrus 2:14. Bij die gewoonte krijgen zij een ongevoeligheid. Als zij de eerste dag de zonde deden, zo klopte hun hart, maar deden zij zes dagen de zonde, dan wisten zij er niet meer van. Als zij eens vloekten, klopte hun hart, maar als zij het gewend waren, wisten zij er niet meer van. Als zij eerst de wereld gelijkvormig werden, zo klopte hun hart, maar als zij het gewend waren, wisten zij er niet van. Dat is even gelijk een arbeider: als hij eerst aan het werken begint, krijgt hij blaren in zijn handen, van de spade en de bijl te houden, maar als zij het gewoon zijn, komt daar een hardigheid, een vereeldheid in hun handen; zij weten er op het laatste niet meer van. Zo is het met de zondaar ook.
7. Ten vierde, dan beginnen zij tot grove zonden door te breken, en zij komen van erger tot erger. *Die vuil is, dat hij nog vuil worde*, Openbaring 22:11. Van dronkenschap komen zij tot vechting, overspel en dergelijke. Zij zijn gelijk als een wild beest, dat uit zijn hok springt, Hoséa 2. Zij gaan bovenmate zondigende worden, Rom. 7:13. Zij lopen tegen de Heere aan, Job 15:26. Ik zou het wel eens willen zien, zeggen zij, wie het mij beletten zou.
8. Ten vijfde, weet u welke daden zij nog meer doen? Het overtuigende werk van hun consciëntie kunnen zij niet verdragen; dat is hun te veel en te lastig. Laat die maar stom zijn, zeggen zij, laat ik die niet horen; dat beroert en benauwt mij maar, dat beschuldigen en voor het oordeel dagen verveelt mij. Zij zijn evenals een Kaïn en Saul. Felix zei: *ik kan dat niet verdragen*. Hij begon te vrezen en hij zei: *houd op, Paulus, mijn gemoed raakt gaande*, Handelingen 24:25.
9. Ten zesde, al wat God aan hen doet, ... zij blijven dezelfde. Komen er slagen en zegeningen, zendt God donderzonen en zonen der vertroosting, die klaagliederen zingen en op de fluit spelen, het doet alles geen vrucht. Ik wil wandelen naar mijn gedachten, het is voor ons buiten hoop, zeggen zij al spottende, Jer. 18:12. Komen zij onder een bediening, zo diende de preek heel zacht te zijn; de predikant diende wel kussens onder hun oksels en armen te leggen, opdat zij zich geen zeer zouden doen.
10. Ten zevende, zij doen op het laatst de zonden schaamteloos; zij weten van geen bleek noch rood worden, al zien hun ouders het of iemand die betrekking op hen heeft. Zijn zij beschaamd? In het minste niet, zij weten niet van schaamrood te worden, zij hebben een hoerenvoorhoofd, de natuurlijke schaamte laten zij vergaan. *De verkeerde weet van geen schaamte*, Zef. 3:5. Zij doen, zeg ik, zonden bij zonden, zij breken door in goddeloosheid, het overtuigende werk van hun

consciëntie kunnen zij niet dragen, zij sluiten hun oog en hart voor alles, zij weigeren schaamrood te worden. Dat is nu zich te verharden.

II. Als u nu zo'n kind of knecht of meid in uw huis had, of een burger in uw stad, of een onderdaan in uw koninkrijk, zou men daar wat goeds over voorzeggen kunnen? Ach nee, u en wij mogen het ook niet doen. Laat ik het niet zeggen, maar laat het een meerdere dan ik zeggen, laat het een wijzere en vromere zeggen dan wij zijn. Deze man had de Geest Gods als hij het schreef. *Die*, zegt hij, *zal in het kwaad vallen*. Lees het vonnis; van de weke harten zegt hij: *Welgelukzalig is de mens, die geduriglijk vreest; maar die zijn hart verhardt*, doet hij erbij, *zal in het kwaad vallen*.

In wat voor kwaad zullen zij vallen?

- Ten eerste, in het *kwaad der zonde*. Wij lezen dat de Zaligmaker onder zo'n deel mensen was; *Hij zag hen rondom met toorn aan, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart*, Markus 3:5. Ach Heere, wat moeten wij dan niet doen over een gemeente die zo verhard is! Wij vrezen dat God het kwaad over u brengen zal, die over uw zonden geen gevoel hebt.
- En u zult in het *kwaad der straf* vallen. U bent reeds in het kwaad der zonde gevallen, u zult ook in het kwaad der straf vallen. U zult zeggen: in wat voor kwaad? Er wordt er geen genoemd; het is te zeggen: in alle kwaad dat in Gods boek geschreven is; het is te zeggen: in het allerzwaarste kwaad. Er is geen kwaad te groot voor zulk een misdaad. Het is de allerzwaarste behandeling die een vader houdt over een verloren deugniet; zo is het ook: hij zal in het kwaad vallen. God spreekt er duidelijk van in Zijn Woord. Een mens, volk, stad, die in die hardigheid valt, over hem zullen al die oordelen, straffen, plagen, welke God op een land, huisgezin, stad, mens brengt, komen. Soms tijds straft God met de geringste dingen die hardigheid van het hart: met luizen, sprinkhanen, kikvorsen. Daar heeft God de zwaarste plagen wel door uitgevoerd. Behalve dat, zo komt God en Hij beroert de hemel van boven met donder, bliksem, hagel, stormwinden. Dan komt God en Die regent eens vuur van de hemel. Dan komt God en Hij zendt tumulten, oproer, tweespalten op de aarde. Ik zal niet rusten, zegt God, voordat zulk een volk in het kwade zal gevallen zijn. Wilt u de lijst van al het kwaad lezen waar zij in vallen, zo lees Deuteronomium 28 en Leviticus 26. Daar zult u de zegen vinden voor de weken, en het kwaad voor die zich verharden. Is het een particulier, of een huisgezin, die zich verhardt, zij verdwijnen en zij vergaan, zij komen tot armoede. U zult het doorgaans zien dat zulk een huisgezin geruïneerd wordt en zo'n huis tot niet komt. Zij lopen dikwijls als bedelaars langs de straten, zij geraken wel in handen van de justitie, zodat zij er niet uit gered kunnen worden.
- Behalve dat, zij zullen in een ander kwaad vallen. Zo God hen uitwendig nog weldoet, dan vallen zij in het geestelijke kwaad. Wat is dat? Dan geeft God ze een dorre en dode bediening in de kerk, Hij geeft ze letterknechten, winderige predikanten, een bediening zonder Geest. Dan geeft Hij ze in de kerk dwaalgeesten, dan begint Hij er de vromen uit weg te nemen, en daar wordt maar kaf op de dorsvloer overgelaten. God bewijst hun geen genade van bekering; daar worden er gedurende een lange tijd geen toegebracht. Zij worden uiteindelijk wel zonder bediening. Hun hart wordt vol schrik en beroering en radeloosheid. Dan worden zij uiteindelijk wel een lidmaat vol inbeelding. *Nu is het wel*, zeggen zij, naar onze zin, nu hebben wij geens dings gebrek, nu hebben wij gekregen pleisteraars met loze kalk. Zo deed God in het Oude Testament; als Zedekía die heldendaad wilde doen, dat hij de trouwe profeet in het aangezicht sloeg. *U zult in*

het kwaad komen, zei God, in ziekte en ongemakken en pijnen, u zult op een bed gelegd worden, waar u niet van op zult staan. Daar komt dan het klamme zweet, daar staan de vrienden voor het bed te schreien; het is alles: zwijg toch maar tegen de zieke; men mag hem niet eens aanspreken, het mocht de ziekte verzwaren. Daar moet hij zo smoren in de zonden; daar mag niemand bijkomen, die nog een hartelijk woord tegen hem spreken zou. De omstanders die daar met tranen staan, die verhinderen het dikwijls dat hij nog eens behandeld zou worden. Daar ziet men uiteindelijk dat de doodsboodschap komt en die doet Gods werk. Daar ligt hij dan geveld, daar heeft die boodschap Gods zijn werk gedaan, daar gaat hij heen, hij is dood, daar sterft hij zonder troost in zijn hardigheid, zonder reputatie, en daar gaat hij heen zonder dat er iemand zegt: *ik wilde dat hij er nog was*. Daar laat hij zijn naam na tot vervloeking.

- Eindelijk is het slot van al dat kwaad, dat erger is dan al de kwaden die hem ontmoet zijn: daar zinkt hij in de hel bij de duivel, waar u niet één week hart vinden zult, in een eeuwig verderf. Daar heft hij zijn ogen op in de vlammen, daar voelt hij de onsterfelijke worm; daar schreeuwt hij: ik ben het alles kwijt, mijn tijd, de Bijbel, de kerk, mijn stad, mijn inbeelding, het is alles weg, ik heb niets meer wat enige verademing of verkwikking geven kan, ik ben al mijn moed kwijt, mijn hoop kwijt, en ach, nu moet ik er altijd staat op maken dat het nooit beteren zal, nu lig ik in het kwaad gevallen. Ach, moet ik voor die Rechter komen: hoe durf ik U aanzien, Heere, wat heb ik tot mijn last! Dan zal er volgen eeuwige lichaams- en zielspijn onder de toorn Gods, die ijzeren scepter, waar Hij, mij mee vermorzelen zal als een pottenbakkersvat. Ach, hoe bang is het! Het vuur smelt alle metalen, maar dat vuur, gedurende lange tijd gebrand hebbende, zal hun geen smeltend hart geven; het mag hun pijn doen, maar het zal hen niet doen versmelten.

Nu is het opmerkelijk dat God dat uitdrukt door een *vallen*, gelijk als iemand in een put valt. Waarom dat?

1. Ten eerste zegt God: u zult met macht uit al uw hoogten neergestoten worden in een diepe put. Al was u een arme bedelaar, zo kunt u wel een hoogte van inbeelding hebben, u hoeft daar juist geen koning voor te zijn. Als Izébel, dat monster, het venster uitkeek, zo zei Jehu: *wie is met mij, wie?* En daar keken een koninklijke hoveling of twee op hem, en zij stieten ze uit de hoogte, zodat haar bloed spatte aan de tomen der paarden. Die tot aan de hemel toe verhoogd waren, zullen tot de aarde, ja, tot de hel toe vernederd worden, Matth. 11:23.
2. Ten tweede, God drukt het uit door vallen, omdat een val somtijds onverwacht geschiedt. U gaat daar in uw eenvoudigheid langs de straat; daar is een put, die u niet gezien had; u valt erin. Waar dacht Absalom dat hij daar aan een boom zou hebben blijven hangen, en zo in het kort hem drie pijlen in het hart zouden geschoten worden? Waar dacht een Achab, die daar 's ochtends op zijn wagen zat, dat de jachthonden eer het avond was zijn bloed zouden gelet hebben? Waar dacht een Izébel, als zij uit haar venster keek, dat diezelfde dag de hofhonden haar darmen uit haar lijf zouden gegeten hebben? Waar dacht een Ananias en Saffira, als zij het geld van de akker aan de apostelen kwamen brengen, dat er niet één van hun tweeën levend uit zou gekomen zijn?
3. Ten derde wil God zeggen: als Ik begin, zal Ik het in een dag en uur en ogenblikken doen, gelijk als Ik gedaan heb met die oude Eli, 1 Sam. 4. Hij brak de nek, zijn schoondochter stierf, die met zijn zoon getrouwd was, en twee van zijn kinderen, eer het avond was. Is het niet snel? Daar kwam de dood: die valt de vader, de schoondochter, en twee van zijn kinderen aan.

4. Ten vierde, als men valt, dan voelt men pijn. Meent gij, die uw hart verhardt, als u in het kwaad valt, dat u geen pijn zult voelen? *Gij zult pijnlijke doden sterven*, zegt God. *De ziel der verwonden schreeuwt uit, en hoe zuchten de lieden van de stad*, Job 24:12.
5. Ten vijfde, daar zal geen te boven komen aan zijn. Alles kan men nog te boven komen, maar dit niet; daar is geen woord, noch raad, noch middel tegen, alle hoop is hier vergaan, uw breuk is zo groot als de zee.
6. Ten laatste, als men valt, daar gaat een schrik, een huivering door het lijf. Zo gaat het hier ook. Als u de donderslagen hoorde, ... ging er geen schrik door uw lijf? Zo gemakkelijk kan God u slaan, als Hij de glazen in deze kerk en in uw huizen geslagen heeft, waarvan u de tekens hier ziet. Als het dan komt, dan zal het Magór-missabib zijn, schrik van rondom. Als dat onweer kwam, u zou u wel willen hebben versteken in de aller verborgenste plaats. Het is al gezien dat die als helden waren, als de oordelen kwamen, niet wisten waar zij zich versteken zouden.

III. U zult zeggen: is dat alles wel zeker, predikanten, gijlieden zijt niet alwetend? Dat hebben wij ook nog nooit voorgegeven, door Gods goedheid; dat is de parel aan Gods kroon. Bent u dan alwetend, omdat u zegt: het zal niet zijn? Is een dokter alwetend als hij zegt: man of vrouw, het staat met u niet wel? U gelooft hem, omdat hij zijn stuk verstaat. Het Woord is alwetend. Zie op de Schriftuurplaatsen. Daar staat: *Hij verdraagt de vaten des toorns, tot het verderf toebereid, met zoveel lankmoedigheid*, Rom. 9:22. *En zij vergaderen zichzelf naar hun hardigheid en onbekeerlijk hart toorn als een schat in den dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods*, Rom. 2:5. Let op de voorbeelden. Als u een dief ziet geselen en een moordenaar ziet hangen, doet u dat niet zeggen: zo ik diezelfde zonde doe, zo ik in handen van de justitie raak, ik zal met dezelfde straf gestraft worden? Zie het in een Farao. Viel hij in het kwaad niet? Hij is als een lood gezonken in de diepte. Let op al de verstokten. En wilt u reden? U wilt toch altijd door reden geleid worden.

1. De eerste reden is, omdat er geen middelen meer vrucht aan u doen; het helpt toch niet, alles is vruchteloos. Waarom hoorden zij naar geen Noach, Lot, al de profeten? Was het niet om de hardigheid van hun hart? De bediening helpt ook niet. Zou God niet wel mogen zeggen: *Tot op dezen dag toe bent u nog niet verbrijzeld van hart*, zoals in Jeremía 44:10?
2. Ten tweede, u valt niet in, u bidt niet, u belijdt uw wangedrag niet, uw ontsteltenis duurt maar net zolang als het onweer duurt. Het is net als een Farao: als het onweer over was, verstokte hij zijn hart weer. U bent als de Ninevieten; als Jona niet meer predikte, verhardden zij hun hart weer.
3. Ja, ten derde, de rechtvaardigheid Gods vordert het. Als een vader zijg verhard kind niet straft, men zou zeggen dat het een Eli was. Ik zal zorgen, zegt God, dat u Mij dat niet nageeft: *Zou Mijn ziel zich niet wreken aan zulk een volk als dit is?* Jer. 5:9.
4. Nog eens, Ik heb het gezworen in Psalm 95 en Hebreeën 4, dat de verharden in Mijn rust niet zullen ingaan, en dat is nog niet over. Denk aan zulke schouwspelen, denk aan de vrouw van Lot, ga naar Silóam, ga naar de eerste wereld, ga naar Sódóm, ga naar Korach, Dathan en Abíram.

Geliefden, wilt u het doen, zo almaar voortgaan in de zonde, haal dan uw hart op met kermis, met dobbelen en loten, maar weet dat God u in het kwaad zal doen vallen.

Wilt u anders: er is zegen voor u. Zalig de weke, rampzalig de harde. Wilt u nu liggen praten: het komt hier en het komt daar niet op aan, is dat en is dat zonde; zo raakt u tot de hardigheid, zo komt er een geest des diepen slaaps.

Toepassing

Geliefden, bent u aandachtig geweest: wat dunkt u van uzelf? Bent u onder die zichzelf verharden? Is de natuurlijke hardigheid u niet lief, of wilde u wel dat zij uit u genomen werd? Of bent u onder die, al kondet u vandaag bekeerd worden, dat u niet zou willen? Om u geen ongelijk aan te doen, zo willen wij het liever in een stelling, drie of vier, u doen zien.

Een zondaar zal zeggen: *u mag prediken zo u wilt, het is alles Schriftuurlijk, maar ik verhard mij niet.*

Daar moet u reden toe hebben!

Ik heb reden, zeggen zij.

Wat voor redenen?

Ik val in het kwaad niet; als uw woord waar is, zo moet ik in het kwaad vallen, maar ik heb voorspoed.

Ik antwoord u: zet u, uw sluitreden deugt niet.

1. Ten eerste, hebt u zegen in plaats van kwaad, en denkt u dat u daarom niet verhard zijt? Hoe menige deugniet van een kind is er bij zijn ouders, die het goede geniet? Bovendien, weet u wel dat God zeer lankmoedig is, opdat u niets te zeggen zou hebben, gelijk een vader aan een deugniet van een kind veel goeds doet, opdat het hem niets zou kunnen verwijten? Zo zegt God: Ik ben lankmoedig over u, Ik zal u de maat vol laten doen. Het oordeel komt niet haastig over de boze daad des mensen, Pred. 8:11. Ik geef u proefjaartjes, zegt God.
2. Ten tweede, weet u wel dat u beter de zegen niet hebben zou? Er is een vloek in uw zegeningen, als in Maleáchi 2:2: Ik zal uw zegeningen vervloeken, ja, heb ook alrede elkeen derzelve vervloekt. U zou ze beter niet hebben. Was dat een zegen voor Achab, dat hij Naboths wijngaard bezat, 1 Kon. 21? De zegen maakt u nog harder en zorgelozer. Is dat een zegen voor een deugniet van een kind, dat hij een stuk geld in zijn zak heeft om ermee in een herberg te gaan en het te verdobbelen? Is dat een zegen? Het doet u te noder sterven, u durft aan de dood niet te denken. Ook al is het een zegen die u hebt, dan valt u in een erger kwaad, in het geestelijke kwaad. U bent hard en ongevoelig. Als een patiënt zijn ziekte niet voelt, dan geeft men het op. Men dient het haast met u op te geven en te zeggen: het is gedaan. Behalve dat uw tijd kort, vlug en onzeker is: hoe verschrikkelijk zal het zijn als God ge uit uw hoogte van inbeelding zal neerstoten!

Vrome, wij moeten u ook een list ontdekken. U zegt: *ik val in het kwaad; derhalve ben ik een verharde.* Ach, zegt gij, wat al slagen en kruisen heb ik! Zitten in ons huis vaders, moeders en kinderen, wij zitten bijeen en verteren; al wat wij bij de hand nemen: het is schade, het gelukt niet, wij verarmen met elkander; wij hebben zoveel zieke dagen, verdrukking, het zijn wateren eens vollen bekers, die ons worden ingeschonken.

Wel, weke vrome, heb moed. U moet onderscheid maken tussen de kastijdingen van een Vader en de slagen van een rechter. Ja, ik wilde dat u leerde, als u in het kwade valt, dat het kastijdingen van een Vader zijn. Wilt u het leren weten wat en wanneer het kastijdingen van een Vader zijn en niet slagen van een rechter?

1. Ten eerste, als u over de zonden beroerd zijt, eer het kwaad komt. Davids hart klopte hem al eer dat de profeet Gad kwam.
2. Ten tweede, als het kwam, als het kwaad u ontmoette, man en vrouw, zeide u: Waarom treft ons dat? *Zijt ge uw wegen gaan onderzoeken en doorzoeken*, volgens Klaagliederen 3:40? Er moeten redenen zijn waarom God met ons zo doet.
3. Ten derde, daaraan kunt u het weten: als u voor God komt en er zijn geen merkelijke oorzaken, dat u dan zegt: *Heere, doe mij weten, waarover Gij met mij twist*, als Job 10:2.
4. Ten vierde, als de slag komt, dat u ze geduldig draagt en zegt: HEERE, ik heb niets te zeggen: De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam des HEEREN zij geloofd, als in Job 1:21.
5. Ten vijfde, als anderen ook om uw zonden moeten lijden, dat u dan tot God zegt als David: *Zie ik, ik heb gezondigd, en ik, ik heb onrecht gehandeld, maar wat hebben deze schapen gedaan? Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis*, 2 Sam. 24:17.
6. Ten zesde, als u zo hartelijk bidt: help ons alleenlijk ditmaal, *laat ons leven, wij zullen ons niet tot afwijken begeven*, uit Psalm 80. Is er een schadelijke weg in mij, zo leid mij op den eeuwige weg, Psalm 139:24.
7. Ten zevende, als ge uw onmacht ziet, dat u dan om kracht en geest bidt, Psalm 51:12: *Schep in mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest*.
8. Ten achtste, als God Zijn hand verlicht, dat u dan een andere koers gaat houden, dat u dan tederder, nederiger, geloviger wordt, meer liefde tot God hebt. *Eer ik gekastijd of verdrukt werd, zo dwaalde ik; maar nu onderhoud ik Uw woord*, Psalm 119:67. Als het kwaad voorbij is, dat u dan kunt zeggen: *Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde*, Psalm 119:71.

Ja, zult u zeggen, *nu ben ik er nog steeds niet uit: in het kwaad te vallen of niet, mij dunkt dat ik zo hard ben, ik vrees dat ik onder het oordeel van verstoktheid leef, en zo vrees ik dat ik in het droevige kwaad vallen zal*.

Wij kunnen niet nalaten dat ook af te handelen. Wij zullen u eerst enige tekentjes geven van iemand die onder de verharding leeft, en ten tweede van iemand die er niet onder leeft, en dan zullen wij zoeken te scheiden. Het mag ons niet vervelen. Dan moeten wij er ons elk bij leggen.

Welke zijn de tekenen die zeker zijn, van iemand die onder verstoktheid leeft?

1. Ten eerste, als zij beginnen in een dagelijkse, maandelijkse, wekelijkse, jaarlijkse uitoefening van zonden te leven. Zij beginnen met kleine en mindere zonden, wat de wereld muggeziften zou heten, een schijn des kwaads; als zij zo alles beginnen mee te doen.
2. Ten tweede, als zij van mindere tot grotere zonden overgaan. U kunt of u wilt er niet van afstaan; somtijds moet u vloeken, dit en dat doen, dronkenschap begaan, u kunt noch wilt eraf, het is u een lekkere bete, het zijn rechterhanden, -ogen en -voeten. Ach, zegt gij, dan ben ik geacht.
3. Ten derde, zo een begint op te stuiven tegen de bediening. Tevoren zaten zij er als was; dan waren zij eens week, eens bewogen, de tranen kwamen voor de dag. Ja, kwam u uit de predikatie, u moest eens alleen gaan om God te zoeken, ja, u moest er die dag of die week van spreken. Maar als de verharding komt, dan wordt u boos op de predikant die u zoekt te behandelen; die tevoren als een engel waren in uw ogen, worden als duivels.

4. Dan, als het werk der consciëntie te veel bij u wordt. Zij placht te mogen uitspreken, zij kreeg er eens tijd toe; maar nu mag zij niet meer uitspreken, u doet ze zwijgen, aleer ze begint, u stopt ze de mond, u schroeit ze met een brandijzer toe.
5. Ten vijfde, let erop, als iemand u aanspreekt, dan is er geen gehoor als er een bestraffende tong is. Psalm 141:5: daar was die weke David heel anders: *De rechtvaardige sla mij, zegt hij, het zal weldadigheid zijn, ik zal het wel opnemen.* Hij begint het kwalijk te nemen, het wordt hem een last, hoe lief zo een hem moest geweest zijn. De Micha's, de Elia's, de Jesaja's, de donderzonen: het volk zou ze wel vloeken.
6. Ten zesde, als God met mindere slagen slaat: u weet uw verzetjes, u hebt uw uitvluchten, u loopt de gebroken bakken na, en u merkt de hand Gods niet op.
7. Ten zevende, als u God niet veel acht. Wie zal het mij beletten, zegt gij, zo te leven? Tegen alles in wat God zegt, wil ik het doen. U bent eender als een Farao en Nebukadnézar.
8. Als u gaat spotten met uw vorige weke gestalte. Dat geloof ik dat Farao gedaan heeft, dat hij spotte met zijn vorige tranen, en Saul daarna dat hij daar ook zo onder de profeten geprofeteerd had.
9. Ten negende, als u gaat spotten met de tranen der oprechten, met hun weke gestalte, gelijk Michal met David en Jobs vrouw met Job deed: *houdt gij nog steeds vast aan uw oprechtheid*, zei Jobs vrouw. *En hoe is de koning nu verheerlijkt*, zei Davids huisvrouw.
10. Ten tiende, zij komen niet meer onder de middelen, het is met hen op z'n Thomas: hij was er niet als de Heere kwam. Komen zij onder de middelen, dan zijn het zulken die aan hen geen nut doen. Dan vervallen zij tot dwaling, zij verkopen de waarheid.

Bent u zulk een? U hebt uw hart aan uw rechterzijde niet, maar aan uw linkerzijde: Wat zal er nog van u worden als u zo voortgaat? Ach, daar liggen er zovelen in de stad in die hardigheid. Laat ik het niet zeggen, maar laat het die vrome koning zeggen wat er van u worden zal. Lees het eerste vers van het 29^e hoofdstuk van zijn Spreuken: *Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij.* God zal u zo schielijk wegnemen, dat u geen tijd, plaats, noch gelegenheid meer zult hebben om te bidden of te schreien. Er zal een pijn, koorts, of ander ongemak u op het lijf vallen, en u zult misschien verstandeloos gemaakt worden en zo in een ogenblik weggerukt worden.

Nu moeten wij enige tekentjes geven van iemand die niet onder dat oordeel van verharding leeft door de goedheid Gods.

- (1) Ten eerste, die zoveel klopping vindt onder zijn inwonende zonden, Rom. 7:24: ach dat lichaam der zonde, wie zal mij ervan verlossen?
- (2) Ten tweede, die is in een weke gestalte: als hij gezondigd heeft, zoekt hij ze daarna te laten en te mijden, en schreit en weent bitterlijk, als een Petrus en David: hij doornatte zijn bedstede met zijn tranen, Psalm 6:7.
- (3) Ten derde, die zo klaagt als hij enige hardigheid gewaarwordt, als hij iets in hem vindt dat er maar naar gelijkt.
- (4) Hij bidt er God zo tegen. Luther placht te bidden: dewijl ik zondigen zal en moet, zolang als ik leef, bewaar mij voor een hard hart. Wij raden u hartelijk: *onthoud het en gebruik dikwijls Luthers gebed.* O, zij kermen voor God zo als zij iets hards gewaarworden; het is hun zo te veel.

- (5) Het vijfde teken is: hebben zij enige hardigheid, zij worden het zo moede. HEERE, waarom doet u ons van Uw wegen dwalen? *Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Keer weder tot ons, om Uwer knechten wil, de stammen Uws erfdeels*, Jesaja 63:17.
- (6) Ten zesde, daar is geen blijvende gesteldheid van hardigheid in hen. Zij zijn van tijd tot tijd nog wel eens week.
- (7) Ten zevende, die weke gestalte, als zij wederkomt, is hen zo dierbaar. Zij is hen niet te veel, maar zij is hen welkom.
- (8) Ten achtste, zij denken er zo aan, zij spreken er zo van, zij kunnen het niet vergeten, hoe week dat zij waren in het begin, zij halen het zo dikwijls op, zij herinneren het zich, zij verlangen er weer zo naar.
- (9) Ten negende, zij gebruiken er alle middelen toe; daartoe komen zij zo dikwijls onder de hamer van Gods Woord.
- (10) Ten tiende, zij mijden alle kwade middelen, al wat hen kwaad zou kunnen doen, het verkeer in de wereld: dat gezelschap zou mij kwaad doen, in dat verkeer zou ik erger worden, zeggen zij.
- (11) Ten elfde en ten laatste, zij kunnen de zegeningen Gods met geen droge ogen aanzien, onder de dreigementen worden zij week; merken zij de gerichten aan, zij vallen in, zij zouden hun huisgezin wel bijeenroepen en zeggen: *laat ons onszelf voor God verootmoedigen*. Zij geven het niet op voordat zij weer tot hun vorige weekheid gekomen zijn. En gelijk zulken zo gezegend leven, zo zijn zij ook gezegend op hun doodsbed, en zij zullen het zijn voor Gods gericht, en zij zullen het ook eeuwig blijven. Dan zullen zij in de rust ingaan. Welgelukzalig zijn de weken.

Daar zijn de tekens, onderzoek u. Ik bid u: *wees nu voorzichtig*. De ijdelheden zijn ophanden. Wilt u in een koers van zonden leven en elkander stijven, wel, God heeft het gezworen dat u in Zijn rust niet zult ingaan. Hij heeft nog al meer donder, bliksem, en hagelstenen en onweders.

Vromen, willen de verharden het doen, doet gijlieden niet mee, God zal u doorzoeken. Zegt u: *ik wil doen als de rest!* Wacht het dan dat u in het kwaad zult vallen.

Maar wilt u invallen: God heeft zegeningen voor zulk een volk, huis, geslacht, mens. Verhard dan uw hart toch niet! En ik hoop dat God dit gesprokene daartoe zal zegenen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. Amen.

ZEVENENVEERTIGSTE preek over Psalm 139:24b

En leid mij op den eeuwigen weg.

Op een dankzegging na het Avondmaal

Wij lezen in Psalm 33:12: *Welgelukzalig is het volk, welks God de HEERE is.*

Gij zult zeggen: is er wel zo'n volk in de wereld?

Ja, er is zo'n volk, tot hetwelk God zegt: *Ik, God, ben uw God*, Psalm 50:7. Achtervolgens Zijn belofte: *Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn*, Jer. 31:33, en Gen. 17:7: *Ik zal u zijn tot een God en uw zaad na u*. Paulus zegt, Hebr. 11:16: *God schaamde Zich hunner niet, om hun God genaamd te worden*. Is dat volk wel met velen? Nee, een klein jongskens zou ze opschrijven; het is hier en daar één. Er zijn er maar weinig die gemeenschap aan God hebben. Als er nu al zo'n volk is, dan is de vraag: is dat volk beter dan anderen? Ja, Sálomo zegt in Spreuken 12:26: *De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste*. Het is dat heilige zaad, dat het steunsel is van land en kerk, Jesaja 6:13. Het zijn die tien rechtvaardigen, het zijn die vijftig, het zijn die vijfenveertig, het zijn die veertig, het zijn die vijfendertig, die meer zijn dan geheel Sódóm en Gomórra. Er is dan zo'n volk; zij zijn wel maar een klein kuddeke, maar zij zijn aanzienlijken en voortreffelijken. Wat zegt er David van? *Dat zij welgelukzalig zijn*. Meer kan hij niet noemen of denken.

Ja maar, mochten zij zeggen, het loopt zó lang aan, ik weet dat zij gelukkig zijn, in de opstanding en in het oordeel. Dan zullen zij een geluk hebben meer dan iemand. *Wat zal hun geluk in het oordeel zijn?*

Als zij zullen staan aan de rechterhand Gods, als de Rechter de uitspraak zal doen, dat zal zo beminnelijk wezen. Ik weet dat zij dat geluk in het oordeel zullen hebben; dat lees ik in Daniël 12 en 1 Korinthe 15, en ik weet dat de goddelozen zichzelf niet zullen mogen zien. In de opstanding zal dat hun geluk zijn, dat zij met onsterfelijkheid zullen aangedaan worden. Al is het lang, zo moet u evenwel bekennen dat hun geluk geen fabel is. Welgelukzalig is dat volk niet alleen over zo lang, maar ook dan als God ze uit hun beroep neemt, en ze leidt op een ziekbed. Dan zeggen zij met Jakob: *Op Uwe zaligheid wacht ik, HEERE*, Gen. 49:18. De slaap des doods is hen zoet, zij sterven niet onwillig maar met verlangen. Zijn er die hen gaarne willen houden: laat vlij gaan, zeggen zij, en zij maken zich van alle banden los. In het Woord zult u vinden dat er van gezegd wordt: *Zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan*, Openbaring 14:13. *Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn*, Psalm 37:37. Ja zondaar, zeg niet: zij zijn slechts hierna zalig; zij zijn zalig met dat zij sterven. U zegt altijd: *ik wilde wel met hen sterven; maar u wilt niet met hen leven*.

Zij zijn niet alleen welgelukzalig lang hierna en op het ziekbed, maar hier zijn zij al gelukkig, in hun verkeer op de wereld zijn zij al zalig. Ook al ziet u ze in gevangenhuisen, in vuur of water, zij zijn daar zowel welgelukzalig als in het paleis van de koning te Babel, waar de stukken van de spijze des konings waren: daar was Gods oog en hand op en voor hen. *Wij weten, dat dengenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede*, Rom. 8:28. Gaat het ons wat tegen, God is evenwel met ons; staat het vanbuiten niet wel, wij varen vanbinnen wel; als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig; vervolgd, doch niet daarin verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven, 2 Kor. 4:9. Wij gaan

door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht, 2 Kor. 6:8. Zij zijn zalig ten aanzien van de voorzienigheid Gods over hen, al hebben zij dikwijls maar een gering deel. Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed veler goddelozen, Psalm 37:16.

- Zij zijn zalig in hun verkeer, zij hebben het beste verkeer in de hemel en het beste verkeer op de aarde. Zij verkeren in de hemel met God Drie-enig, met de engelen en met de Godzaligen, die zij hier gekend en niet gekend hebben.
- En zij hebben het beste verkeer op aarde, Psalm 15 en 101. Zij verkeren met de heiligen van hoge plaatsen.
- Zij verkeren met het Woord en met een goed gemoed. In Handelingen 8 daar zat de kamerling met het Woord op zijn schoot, en hij reisde zijn weg met blijdschap. In Handelingen 17 daar zaten die van Beréa met het Woord op hun tafel.
- Zij verkeren met een goed gemoed, en zijn zalig in de dingen die hen in de tussentijd ontmoeten, tussen genade en heerlijkheid. God spreekt ze eens naar het hart; het is: *Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefsten*, Hoogl. 5:1. Hij kust ze met de kussen Zijns monds, Hij geeft ze een teken van Zijn nooit eindigende, onbezweken liefde.

En niet alleen verkeert God gemeenzaam met dat volk, maar Hij zal hun trouwe Leidsman wezen. *Ik zal niet rusten*, zegt de Heere, *voordat Ik u bij Mij gebracht zal hebben. Ik zal vol medelijden wezen*. Als u zou dwalen, dan zal Ik zeggen: Dit is de weg, wandelt in denzelven; dit is de weg, zet uw hart op de baan, als zij u nageven dat u op een schadelijke weg zijt, als u zou afwijken ter rechter- of ter linkerhand, Jesaja 30:21. Het zal niet geheel buiten de waarheid wezen als zij u dat zullen nageven. De wereld zal op uw hinken letten, zij zal heah zeggen: *u bent als wij*. Dan hebt u dat geluk, dat u naar God mag gaan en zeggen: liefste Heere, ik stel U tot Scheidsman. Ik kom en leg mijn hart bloot, U weegt de geesten; bezie het of de wereld gelijk heeft. *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg*. Dat is hun zulk een zeker teken, waaruit het blijkt dat zij niet zijn als de wereld.

Geliefden, de man die dat gesproken had, had daar een groot begrip van. Hier zei het volk dat hij was als de wereld, dat hij geen genade in zijn hart had. Daarover begon zijn hart wel neergebogen te worden, maar hij hield daarom niet op, maar hij wenste dat hij een scheidsman had. Daarin gaf hij een blijk dat hij niet als de wereld was, dat God zei: *nee, u bent niet als de anderen*.

In de eerste drie verzen zegt hij: God is zulk een alwetende God. En van het 4e tot het 10e vers: God is zulk een alomtegenwoordige God, in Wezen en in werken. En van het 10e tot het 16e vers: God is de Formeerder van mijn lichaam en ook van mijn geest.

Man, vervelen zulke gedachten u niet, dat God zo alwetend en alomtegenwoordig is, zij vervelen de wereld wel?

Nee, het verveelt mij niet, het is mij zo kostelijk, zegt hij in vers 17, 18.

Wel man, bent u dan een ander schepsel?

Ach, ik wilde dat anderen ook zo waren, vers 19 en 20. Zij onteren God; het is een wonder dat God ze laat leven.

Hoe bent u dan gesteld?

Ik haat hen met een volkomen haat, vers 21 en 22.

Daar komt geheel de wereld tegen hem op: Wie maakt ge u gelijk? Bezie uw wandel eens, u maakt het dikwijls slechter dan de goddelozen. De vromen maken het dikwijls

slecht genoeg. Het was een man van grote genade, maar ook van zware verdorvenheden. Hebben zij dan geen gelijk?

Daarop hebt u dat doortasten van zijn hart en dat zeggen: ik wil mijzelf niet oordelen; doorgrond Gij mij, Heere! Daarop geeft God zulke werkingen in zijn hart, waaruit bleek dat hij niet was als zij. *Doorgrond mij, en ken mijn hart*, zei hij, *en zie of bij mij een schadelijke weg zij, ik wil er wel af, en leid mij op den eeuwigen weg*.

Wij hebben die twee verzen bij gelegenheid van de voorbereiding gepredikt. Eerst het 23e vers, en verleden voorbereiding het 24e op dit laatste deeltje na. Toen beloofden wij dat wij dat tot een *dankpredikatie* zouden bewaren en het dan prediken, als het God beliefdde, wat wij dan nu heden zullen doen. En dat zullen wij zo doen.

- I. Ten eerste, mijn God, ik heb van de schadelijke weg gesproken, maar ik zie daartegenover een eeuwige weg.
- II. Ten tweede, dan zullen wij vragen: hoe staat het u aan op de eeuwige weg? U bent op de schadelijke weg al ver gevorderd; zou u zeggen: ik wilde dat ik van de schadelijke weg af was en dat ik op de eeuwige weg was?
- III. Ten derde, dat zal ik begeren tot het einde toe, daar zal ik om bidden en worstelen.
- IV. Ten laatste, hieruit zal blijken dat ik geen goddeloze ben.

Dat zijn onze vier dingen, en dan zullen wij nog een stichtelijk slot voor ons hart erbij voegen. Span u een beetje in, het zal u niet kunnen vervelen.

I. De man had een schadelijke weg gezien in de wereld, hij was tot een naspraak van velen geworden, hij was op de klapachtige lippen gekomen; het was niet alles onwaarheid wat zij van hem gesproken hadden; hij ziet daartegenover een eeuwigen weg. Wat is dat? Kort:

1. Ten eerste, de weg van het Woord, de zuivere waarheid; daar ligt die weg in, Gal. 5:7. Elk wandelt in zijn religie, en wij in de onze. Paulus vervolgde diegenen die van die eeuwige weg waren. Het is den weg der waarheid, Psalm 119:30.
2. Ten tweede, het is de weg van de genade na de val. *Wees mij genadig, o God, naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden*, Psalm 51:3. *Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?* Psalm 130:3. Het is de weg van vrije rechtvaardigmaking; zij houden hun gerechtigheid als een wegwerpelijk kleed, Jesaja 64:6.
3. Ten derde, het is de weg des geloofs en ook het geloof uit de werken te tonen. Er zou van Christus zoveel niet gesproken worden, hadden wij niet gelood, Psalm 116:10. *Wees u mijn Borg*, Jesaja 38:14. *Wees borg voor Uw knecht ten goede*, Psalm 119:122.
4. Het is de weg van God te vrezen, van nederig en ootmoedig te zijn, en de weg van heiligmaking in te slaan. Het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe, Spr. 4:18.

Wij zullen het nog eens zeggen:

- Het is de weg van het zuivere Woord, Jesaja 8:20: Tot de wet en tot de getuigenis; zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben.
- Het is de weg van vrije genade.
- Het is de weg van het ware geloof.
- Het is de weg van godsvrucht en ongeveinsde Godzaligheid.

U zult in uw hart denken: is dat den weg, waarom wordt dat *den eeuwigen weg* genoemd? Daar zijn redenen toe.

1. Ten eerste, God heeft die weg gelegd in de eeuwigheid voor de uitverkorenen, opdat zij daarop zouden wandelen, Jesaja 35:9. Daar onthef Ik niemand van, Matth. 5:18: eerder zal Ik hemel en aarde laten vergaan, dan dat er een jota of tittel van zal vergaan.
2. Ten tweede, zij is zo oud. Zo leest men van eeuwige bergen Gods, eeuwige deuren. Wat oud is, noemt men eeuwig. Het wordt een goede weg genoemd en oude paden; vraagt ernaar, zegt God, en niet naar wat nieuws, Jer. 6:16. *Niemand begeert nieuwe wijn; men zegt: oude is beter.*
3. Ten derde, daarom eeuwig, omdat zij in de eeuwigheid geprezen zal worden. In de hemel zal men er God over prijzen, Psalm 119.
4. Zij is beproefd, zij kan de toets doorstaan, het is altijd dezelfde, zij is heilig en veilig, daarop verongelukt nooit iemand.
5. Ten laatste, beginnende genade wordt in de eeuwigheid voltrokken; daar krijgen zij bij het einde van die weg de zaligheid der ziel.

II. Die weg zag David, en hij was jaar en dag op de schadelijke weg geweest. Hoe staat zij u aan, welke is beter? *Ik wilde dat ik van de schadelijke weg af was*, zegt hij.

1. Heere, ik kan het op de schadelijke weg van zwaar vallen, dodigheid en hardigheid, niet houden, ik wilde liever een dorpelwachtertje wezen in uw huis dan lang te wonen in de tenten der goddelozen op die schadelijke weg, mijn hart klopt en slaat mij, de duivel heeft zulke wapenen in zijn hand, ik word het er zo moede.
2. Hoe staat het er? Ik wil er van af en het andere pad op, ik wil eraf, het koste wat het kost, niets noch niemand lil mij er houden, het slordige leven en de vervreemding kan ik niet verdragen, het aanbod van eer, vaders, moeders, zusters, broeders heeft geen vat op mij, al komen zij met dreigementen van hoogten en diepten, koude en naaktheid: het kan mij niet ophouden, ik moet eraf, ik moet eraf, zij mogen nog zo dreigen.
3. Ten derde, ik wil op de eeuwige weg overkomen, ik moet erop overkomen, ik wil er niet van af blijven, er zal niemand met vrucht mij tegenstaan, het is opzet om met een voornemen des harten bij God te blijven.
4. Lieve Heere, ik kan merken dat ik het zwaar hebben zal, duizend dingen zullen op de been komen, maar ik ben vastbesloten in afhanging van Uw leiding, raad en onderwijs, U te volgen. Ik weet dat u gewoon zijt langs een treurige weg iemand tot verkwikking te brengen, langs een duistere tot licht, door doornen tot bloemen. Zo ben ik gesteld, ik kan het niet houden, ik moet van de schadelijke weg af en de andere op, ik zal wachten op Uw kracht, dat die in mijn zwakheid zal volbracht worden.

III. Nu komen wij tot het derde: *mag ik wel eens spreken, Heere?*

Ja, wat ligt er op uw hart?

Heere, leid mij op den eeuwigen weg.

- Dat is ontleend aan een overste van een heir, die een heirleger voortleidt. Gods volk is als een heirleger, als slagorden met banieren, Hooglied 6:10.
- Het is ontleend aan iemand die een leidsman is van een vreemdeling. De man loopt verloren; daar komt iemand die de weg weet, en leidt hem overal. Gods kinderen zijn gasten en vreemdelingen, zij zijn niet thuis, God leidt ze.

- Het is ontleend aan een herder, die zijn schaapjes weidt langs stille wateren, Psalm 23. God doet ook zo: *Ik zal Mij op Mijn gemak als leidsman voegen naar de gang van het werk*, zegt Hij, *de zogenden zal Hij zachtens leiden*, Jesaja 40:11.
- Het is een gelijkenis ontleend aan een moeder die haar kind leert gaan. Hoe teder leert zij het zijn voetjes zetten! Zo doet God ook: *Ik leerde Efraïm gaan; Ik reikte hem voeder toe*, Hos. 11:3, 4.
- Het is de gelijkenis van een meester, die een onwetende discipel leert. *Ik zal u leren wat nut is*, zegt God. Het is de gelijkenis van een blinde, die geleid wordt. De blinde Bartiméus leidden zij naar de Heere Jezus. *Ik zal de blinden leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben, Ik zal hen doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben*, Jesaja 42:16.
- Het is een gelijkenis ontleend aan hetgeen een man omtrent zijn vrouw doet. God doet ook zo: *Uw Maker is uw Man. HEERE der heirscharen is Zijn Naam*, Jesaja 54:5. God zorgt zo voor Zijn volk, als een man voor zijn vrouw. Daar hebt u de gelijkenis. Zo komen wij God voor als een soldaat, als een vreemdeling, als een onwetende, als een kind, als een vrouw, als een blinde.

Hoe geschiedt nu die leiding, wat doet God? Het is een groot werk dat er geschiedt omtrent een uitverkorene, zonder zijn weten. Hij veracht het, en het geschiedt onverwacht. Werkt God het dan al? *Ja, het willen en het werken*, Filipp. 2:13. Hoe leidt God de uitverkorenen, en hoe leidt Hij de vromen? Beide leidingen zullen wij u moeten openleggen. Het is u somtijds duister, al is het dat u jaar en dag op de weg geweest zijt, omdat u het stuk betwist wordt; het schijnt wel of u nooit onder de leiding geweest zijt. Het is nodig voor de vromen, die al ver gevorderd zijn, en die van die weg schijnen afgeweken te zijn door vallen, door dodigheid, door hardigheid. Bezie dat in Lot, David, Petrus en andere helden, die al ver op die weg van de hemel geweest en gevallen zijn, zodat de vijandin verblijd was en zei: Heah, hij die nederligt, zal niet weder opstaan, Psalm 41:9. Om die twee redenen moeten wij de leiding Gods van de uitverkorenen en van de vromen openleggen voor uw hart.

Hoe leidt God de uitverkorenen van de schadelijke weg op de eeuwige weg? Leg er uw hart eens bij, en wij hopen dat ge uw leiding vinden zult.

1. Ten eerste, zo komt de Heere en doet u zien dat u van nature op een doolweg zijt, op de brede weg van het verderf. Blijft gij erop, zegt God tegen de uitverkorene, zoals u nu leeft: u zult in eeuwigheid niet terecht komen, maar u zult verloren gaan, u zult op uw weg vergaan. Wat is dat een zorgeloos leven! Gij leest niet, u bidt niet, u zult op uw weg vergaan, het is een dwaalweg, zo u erop blijft, het zijn wegen des doods, die dalen naar de hel.
2. Op die uw weg blijvende leven is het vol gevaar, u bent in het uiterste gevaar; al wat op die uw zondige weg is, loert op uw verderf, en het wacht maar op de wenk van God om u te verderven. De wereld loert op u, uw verdorven hart loert op u, al wat er is zou in u varen om u van de steilte af te stoten, gelijk als er staat van de zwijnen; indien God het toeliet, gelijk Hij het de satan ten opzichte van Job toeliet, u leeft in het uiterste gevaar.
3. Dan komt God, en Die geeft in uw hart, zodat u het toestemmen moet: er is een ander leven, er is een andere weg. Daar komt u een andere weg voor, en dat is de enge weg, waar uw hart zo tegen opgestoven is, in het ontdekken, Matth. 7:14. Hoort u het geroep uit de hemel niet: *De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten*, Jesaja 55:7? Hoort u al die aanzettingen, betuigingen, opwekkingen niet?

4. Dan begint God beweging te werken. U zou wel eens kunnen schreien, u wordt bijna bewogen, daarover dat u zo ver van God zijt; u zou er uw slapen, eten, drinken om gelaten hebben, of het had alles geen bekoring voor u, het gezelschap vermaakte u niet, het heeft alles geen fleur of geur, er scheelt niet veel aan of u komt over, Handelingen 26. U begint voornemens te hebben, beloften te doen: *laat mij leven, en ik zal mij niet tot afwijken begeven*, Psalm 80, en Deut. 5: *Wij zullen alles doen wat God gesproken heeft*, beproef mij alleenlijk ditmaal.
5. Ten vijfde, dan doet God ze zien de onmogelijkheid van over te komen, al was het dat wij ons vernederden en nog zoveel beloofden. God doet u zien dat het onmogelijk is, om van de schadelijke weg af te komen door eigen kracht. Daar wordt u dan de eigen kracht ontnomen. U kunt er niet van af, het is of u erop gebonden zijt; u bent onder de heersende kracht der verdorvenheid; bij de minste gelegenheid die er is, zo bent u weg. Niet alleen doet God ze gevoelen hun krachteloosheid, maar ook hun onwilligheid. Lots vrouw ging wel mee, maar het was niet gewillig, het was niet hartelijk. *Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens, maar gij hebt niet gewild*, Matth. 23:37. U wilt tot Mij niet komen, opdat u het leven moogt hebben, Joh. 5:40.
6. Als de Heere hen gaat leiden, dan brengt Hij ze in engte, Hij stelt het hun zo na en zo eng, dat zij geen raad weten. Ach God, zeggen zij, wat moet ik doen, ik zie er niet door te komen, ik ben zo bezet met zulke en zulke netten. Zij gaan uit hun huis niet, of zij zijn bezet. *Heere*, zeggen zij, *wat wilt Gij dat ik doen zal?* Ik kan niet meer.
 Als dat waar is, dat zij het gaan opgeven, ... *Ik niet*, zegt de Heere; en dan gaat Hij het werk krachtdadig doorzetten, en Hij zet hun genegenheden om, en het is of al het werk sprak.
Heb ik geen kracht, zeggen zij, *in God is kracht*.
Wilt u met Mij mee? zegt God.
Ach gaarne, zeggen zij; mij dunkt, ik voel zulk een genegenheid in mij om met U door een bende te gaan en over een muur te vliegen. Mijn Heere, zeggen zij, ik zal zuiver voor U blijven liggen; nu voel ik het hartelijk dat ik U kies, ik voel de keuze duizendmaal om U te dienen; mag ik het wel tekenen, mag ik het wel schrijven, dat ik des HEEREN ben, mag ik U wel dienen, Heere, mag ik wel onder de band des verbonds komen? Ik zal van U afhangen, en van Uw leiding afhangen, leid mij, Heere, zoals U wilt, leid mij maar op den eeuwiggen weg, ik zal met God te dienen, met vrije genade, met het geloof in Uw Zoon tevreden zijn, ik zal met U tevreden zijn in water en vuur, alleen laat Uw kracht in mijn zwakheid volbracht worden, Uw genade is mij genoeg.

Dat is der uitverkorenen leiding; er is er niet een die dat niet ondervindt. Nu heeft God een leiding omtrent de vromen, die al op die weg gekomen zijn.

- (1) Ten eerste zegt God: Ik zal er u op houden, Mijn kind, u zult er nooit afgaan, Ik zal u in Mijn kracht bewaren, 1 Petrus 1:5. Ik heb er u op gebracht, het goede werk in u begonnen; vertrouw dat Ik het voleinden zal, Filipp. 1:6. Ik zal er u op houden en bewaren.
- (2) Ten tweede, Mijn kind, als u eens van Mijn leiding wegloopt, van het rechte pad afdwaalt als een dwaalzuchtig schaap of dartel kind van zijn moeder, Mijn kind, dan zal Ik u toeroepen: *schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben de HEERE, uw God!* Uw ontrouw zal Mijn trouw niet breken. Ik wist het aan welke verdorvenheden u vast zou wezen toen Ik u riep, Ik heb u evenwel vrijwillig

liefgehad, Ik zal in Mijn liefde zwijgen. Al bent u gevallen, u bent niet weggeworpen; van het beste goud komt wel groot schuim, Ik zal u louteren en het schuim van u afdoen. Dat is het tweede: Ik zal u op die weg houden, uw zonden zullen Mijn eeuwige liefde niet breken, zij zullen de kracht van des Middelaars rantsoen niet breken.

Ik zeg dat niet opdat u erop zondigen zou, maar opdat u er niet op zondigen zou, 1 Joh. 2:1.

- (3) Ten derde, als zij wat vaster gemaakt zijn, dan worden zij wat vaardiger dan tevoren, zodat zij beginnen te zeggen, dat zij in hun gedachten niet hebben om van die weg af te gaan. Als u het hun zou voorleggen, zij zouden zeggen hetgeen Paulus zo dikwijls zei: dat zij verre, dat zij verre. Zij krijgen zulke vastigheden, dat de wereld moet zeggen: ik geef het op.

- (4) Ten vierde, God leidt ze op den eeuwigen weg, als Hij Zijn kinderen zo vergenoegd doet zijn met Zijn leiding. Zij zijn nederig, blij, dankbaar, al is hun deel uitwendig wat minder en schraal. God, zeggen zij, zal het verzorgen, dat het voorzien zal worden op den berg des HEEREN, ik ben maar blij dat ik van de schadelijke weg af ben.

Dan komt de Leidsman en spreekt ze aan: Ziet gij Gods werk wel? Overdenk uw genade, Ik wil u niet te snel doen zijn, sta er wat bij. Wat hebt u van node? Leg het in Mijn schoot. Staat u ergens in verlegen, is het donker, Ik zal het licht maken. Ik zal beweging in uw hart geven; het zal geen dweperij zijn, het zal naar het Woord en naar de ondervinding van Mijn kinderen wezen.

- (5) Ten laatste zegt God: Ik heb u al zolang geleid: wilt u wel scheiden, wilt ge u wel van het Lam boven laten leiden, aan de fonteinen van levende wateren?

Als het U belieft, Heere, zeggen zij, is mijn pad uit; mag ik naar huis toe gaan?

IV. Nu het laatste is: hierin verschilt hij nu van de wereld. U mag de vromen nageven dat zij u gelijk zijn, maar hier liggen enige dingen waar zij in verschillen.

1. Ten eerste, dat zij voor God hun staat durven bloot leggen. Dat doet de wereld niet gaarne. U moet ze niet te na komen. Als u in een gezelschap vraagt: *hoe is het met uw staat van genade?*

Antwoorden ze: hoe komt dat hier te pas? Een vrome zou wel zeggen: welkom, mijn vriend, wilt u eens tegen mij spreken? Gelijk als een vrome omtrent God doet; hij zegt: ik wilde dat U mij ontdekte, hoe het met mij staat, ik wilde niet gaarne bedrogen uitkomen. Zij laten zich wel onder handen nemen. Heere, beproef mijn staat en gestalte, en laat ik U nog eens mogen loven. Durft u dat zeggen voor God, als het niemand weet dan God en uw hart? Daarin verschillen de vromen van de wereld.

2. Ten tweede, als zij op een schadelijke weg zijn, hebben zij zulk een benauwdheid. Heere, zeggen zij, ik hoor dat zij van mij spreken, ik kan het niet harden; zouden zij gelijk hebben? Heerst de schadelijke weg over mij of niet? Het zal welgaan, zegt de wereld, ik zal wel in de hemel komen, zowel als de beste, al is het dat ik zo niet zucht en steen.

De vromen zeggen: *ach, ik ben zo bekommerd of ik niet al te veel aan de schadelijke weg vast ben.* In daden zijn zij somtijds elkander gelijk, maar gevallen zijnde, zo zijn de bewerkingen onderscheiden.

3. Ten derde: *ach God, is mijn werk nog niet begonnen, leid mij er dan nog op, hoe eerder hoe liever.* Dat wil de wereld niet; die is daar niet over begaan. Maar de vrome

zegt: heb ik mijzelf en anderen bedrogen, ontdek het mij, het zal mij aangenaam wezen; het is mij te doen om waarheid, ik ben een vijand van bedrog.

Hoe was gij, David, als u die twee wegen zag?

Ik wilde van de schadelijke weg af en ik wilde de andere op. Het kostte wat het kostte. Hij had daartoe God van node. Wat deed hij? Hij ging bidden en worstelen.

Hoe doet God het aan de uitverkorenen?

Hij toont ze: blijft u op die schadelijke weg, daar is gevaar, er is een betere te krijgen. God beweegt ze ertoe.

Waarmee?

Met beloften. Hij doet ze zien dat zij van de ene weg niet afkunnen, en dat zij onmachtig en onwillig zijn om op de andere te komen. Daarop raken zij in het nauw, zij zien er niet door. *Ik zal er u doorhelpen*, zegt God. Daar komen zij onder de band des verbonds, zij tekenen het, zij schrijven het, zij zweren het. Dan willen zij van God afhangen en krijgen moed.

Hoe leidt God de vrome?

Ik heb u er op gebracht, Ik zal er u op houden, en bewaren als u valt, Ik, de HEERE, ben de Onveranderlijke in Christus.

Hoe nog meer?

Hij geeft ze zoveel geest, dat ze alles voor Hem overhebben; Hij geeft ze moed, zodat de wereld zegt: er is aan dat mens niets te doen. Dan zegt God: Ik zal met u verkeren als een Leidsman.

Hoe zijn zij gesteld?

Blij. Wilt u thuiskomen? Zegt God.

Ach ja, zeggen zij; daarin zijn zij nu onderscheiden van de wereld. Als zij verdorren zullen, zo zal uw takje groen zijn en daar zal dauw op wezen.

Toepassing

Geliefden, ik wilde dat ik en u deel had aan dat woord.

Een zondaar zegt: *ik heb er deel aan, ik ben onder de leiding Gods*.

1. Ja, ten eerste, u bent onder de algemene leiding. Ik weet dat er u niets overkomt bij geval, al hebt u er geen begrip van. U ligt er onder evenals een slapende op een wagen: hij wordt van de voerman voortgevoerd, maar hij weet het niet. Gelijk Jona, die sliep in het schip in het midden van de storm. U hebt geen indruk van alles dat u overkomt. Zo wordt u van God geleid tot de dood, in de dood, ja, over de dood. Valt er geen haar van uw hoofd, geen musje op de aarde, zonder de wil van God, dan valt er ook geen ziel in de hel zonder Zijn wil.
2. Ten tweede, u bent onder een schrikkelijke leiding, onder de leiding des duivels, die uw overste, uw vader, uw god is. Waar leidt hij u? In plaats van naar de kerk naar het koffiehuis, naar de herberg, naar maaltijden. In plaats van naar vrome mensen, naar kwade mensen. In plaats van naar de deugd, naar de ondeugd. Die leidsman leidt u totdat God u en uw leidsman tezamen in de hel werpt.
3. Ten derde, de zalige God presenteert u Zijn zalige leiding. Hoe langdurig doet Hij het, en met wat al zware talenten! Die handeling met hun pond deden, die betuigden, schreiden en zeiden: ik kan u niet laten gaan. Ja, de Heere Zelf bidt er u als het ware toe. Mijn volk, zegt Hij, hoor toe, en Ik zal onder u betuigen; Israël, of gij naar Mij hoordet, Psalm 81:9. En met wat al lankmoedigheid heeft God gewacht dat u de presentatie van de zalige leiding wilde aannemen!

4. Ik moet nog een woord spreken, maar mijn hart bezwijkt als ik eraan denk. Hoe zal het dan zijn als u het zult moeten ondervinden! Hoe naar zal het zijn als God met u handelen zal, gelijk een mens die van zijn bed gelicht wordt en tussen schout en dienaars naar het gevangenhuis geleid, of nog erger, naar het schavot om berecht te worden! Zo zal God doen, en nog erger, naar die eeuwige gloed. Als een os naar de slachtbank, zo zal God u leiden naar uw laatste ziekbed, en zo op uw doodsbed. Vandaar door de straten naar het graf. Uw ziel naar God, de Rechter over allen, en van God zult u afgeleid worden naar de duivel, en zo een roof worden voor de hel, de duivel tot zijn lust, eeuwig u tot smart. Daar zult u God lasteren, en vervloeken de dag van uw geboorte, de wereld en al wat u verleid heeft, uzelf, die u hebt laten verleiden tegen zoveel aanbiedingen om een andere leiding te krijgen, tegen zoveel angst, kloppingen, nepen van uw gemoed, tegen zoveel voornemens en beloften, zonder een druppeltje troost in eeuwigheid. Kondet gij, u zou uzelf opeten en vermoorden, wat u niet vergund zal worden.
5. Wilt gij, zondaar, God bedriegen als Hij met u zal handelen? Dan zal Hij spotten in uw verderf en lachen als uw vreze komt. *Die in den hemel woont, zal lachen*, Psalm 2:4. Uw opzet zal ijdel wezen. Hoor wat er staat in Spreuken 1:24-26: *Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt, Mijn hand uitgestrekt heb en er niemand was, die opmerkte, en hebt al Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt.* Nu zal Ik u eeuwig leiden onder een ijzeren roede. Wat wil dat worden? Vermurwt uw hart nog niet? Wilt u op de schadelijke weg nog blijven?

Ach, dat de noorden- of zuidenwind kwame, een zachtere of hardere bediening, dat die ons zo raakte, dat wij met het gebed van David naar ons huis gingen! *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg zij; en leid er mij dan van af en op den eeuwigen weg.* Ach, dat het heden geschieden mocht vóór uw dood, die wellicht zeer nabij is. Uw leven is toch onzeker. Ach, dat u naar huis ging als de verloren zoon, en als de moordenaar aan het kruis, dat u nog voor de avond van uw dood onder de zalige leiding geraken mocht, zodat u begon te zeggen: ik kan zo niet meer zondigen. U bent ten Avondmaal geweest: hebt u pardon gekregen of wilt u vijand blijven? Liggen de zaken zo niet?

Zegt gij: *u hebt gelijk; ach, was ik onder de hoge, zalige, ontfermende, zachte leiding?* Ik help het u wensen, maar met wensen raken wij er niet door; hier dienden enige blijkjes te zijn of wij veranderd zijn en als uitverkorenen of vromen geleid worden.

- Ten eerste zeggen wij: ga tussen God en uw hart; vraag of de brede weg u aangenaam is, plezierig en zorgeloos te leven naar de eeuw dezer wereld. Is de brede weg u aangenaam, leeft u op de doolweg, u zult nooit terechtkomen. Of kent u onderscheid? Is de brede weg niet goed, ... u bent onder de zalige leiding.
- Ten tweede, hebben ik en u ooit tot God kunnen zeggen: ik ben zo verwonderd dat u zo'n goddeloos mens zo lang hebt kunnen dragen in al zijn zonden. Wat heb ik al gesproken en gedacht! Hoe hebt u zo'n monster kunnen dragen, dertig, veertig, vijftig jaar, minder of meer, toen ik vloekte, niet bad, niet in Uw huis wilde gaan! Ik moest in de hel gevallen zijn.
- Ten derde, is het u te binnen gekomen: zo ik langer op de weg der zonde blijf, zo moet ik sterven en verloren gaan?
- Ten vierde, bent u beginnen te zeggen: de weg der zonde geeft mij mijn begeerte niet, zij belooft veel en geeft weinig, ik word er verwilderd en verhard op?

- Ten vijfde, begon u beweging te voelen, voornemens, opzetten om er af te komen? Of begon u met de Geest en eindigde u met het vlees? Zeide u: het is onmogelijk er af te komen?
- Ten zesde, hebt u plekjes, waar u op uw knieën gekomen zijt met deze tekst, en andere, als Klaagliederen 5:21: *HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn*; u moet het werk doen; predikanten noch vromen kunnen het doen. Hooglied 1:4: *Trek mij, wij zullen U nalopen*. Psalm 51:12: *Schep in mij een rein hart, o God! Is er een schadelijke weg in mij, leid mij er van af en op de eeuwige weg!* Kent u zulk bidden en worstelen?
- Ten zevende, voelde u dat God u te sterk werd? Bent u ergens in overreed, zodat men zei: de Heere is dat schepsel te sterk geworden? Kreeg die wijnstok jonge druifjes?
- Ten achtste, werd u gevonden onder de magen, onder het gezelschap op de enge weg? Houdt u het met dat volk?
- Ten negende, liet ge u leiden zoals het de Leidsman beliefd, al was het door vuur en water? Wilt ge uw Leidsman niet bedroeven of tegenvallen? Zegt u: het is alles wel, als U mij maar op de eeuwige weg leidt, die is heilig en veilig? Wat helpt geloof, wat helpt droefheid, als ik de heiligmaking niet betracht?
- Tenslotte, Hij leidt ze tot de dood. Niet alleen tot de laatste ziekte, waar u wellicht dichtbij zijt, maar ook tot de dood. *Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe*, Psalm 48:15. Zal Hij dan afscheid nemen en het aan een ander overgeven? Mozes gaf het aan Jozua over; leidt Hij ze maar tot het sterfbed? Nee, maar Hij blijft bij hen, Hij leidt ze na de dood, Hij bewaart hun stoffes en neemt hun ziel bij Hem.

Wat zegt gij? Wilt u nu nog niet naar huis met het gebed van David? Die het begint, volhardt in het werk tot over de dood. Zo wilde ik, en zo hoop ik dat u ook wilt. Zo is het naar het Woord.

Maar als u hier mist: het is verschrikkelijk en onherstelbaar. U bent ten Avondmaal geweest; ... wilt u het hellepad op? God zal het zien en zoeken.

Zo hebben wij deze stof afgehandeld; laat ons nu die overste Leidsman volgen tot in eeuwigheid. Amen.